

İCRA İFLAS HUKUKU.....	3
ŞİKAYET	10
İCRA HARÇ ve GİDERLERİ.....	12
İCRA İŞLERİNDE TEBLİGAT:.....	13
SÜRELER (MÜDDETLER).....	14
TATİL VE TALİKLER (ERTELEMELER).....	15
KANUNDAKİ TERİMLER	16
İCRA TAKİBİNİN TARAFLARI.....	17
İLAMSIZ İCRA.....	21
İLAMSIZ İCRADA GÖREV VE YETKİ.....	22
GENEL HACİZ YOLU	24
İTİRAZIN İPTALİ DAVASI	31
İTİRAZIN KALDIRILMASI	33
BORÇTAN KURTULMA DAVASI.....	37
İCRA TAKİBİNİN ERTELENMESİ (TALİK).....	39
MENFİ TESPİT DAVASI.....	40
İSTİRDAT DAVASI (72,7)	44
MAL BEYANI BİLDİRİM	45
HACİZ	46
3. KİŞİLERDEKİ ALACAKLARIN VE MALLARIN HACZİ	53
HACZE İŞTİRAK	60
HACİZDE İSTİHKAK DAVALARI	65
PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ):	70
SATIŞ TALEBİ	70
BORCUN TAKSİTLE ÖDENMESİ	72
TAŞINIR MALLARIN SATILMASI.....	73
İNTİFA HAKKI VE PAY SATIŞI	76
TAŞINMAZLARIN SATILMASI.....	79
PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI (ÖDENMESİ).....	88
BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ	90
KAMBIYO SENETLERİNE MAHSUS (KSM) HACİZ YOLU.....	91
KİRALANAN TAŞINMAZLARIN İLAMSIZ İCRA YOLUYLA TAHLİYESİ.....	96
KİRAYA VERENİN HAPİS HAKKININ KORUNMASI	107
İLAMLİ İCRA	108
İCRANIN İADESİ (ESKİ HALİNE İADESİ).....	111
PARA ALACAKLARI HAKKINDAKİ İLAHLARIN İCRASI	112
KONUSU PARADAN BAŞKA BİR ŞEY OLAN İLAHLARIN İCRA İCRASI.....	115
TAŞINMAZ MALLARIN TAHLİYE VE TESLİMİ	116
ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASI HAKKINDAKİ İLAHLARIN İCRASI	120
REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA TAKİP	120
REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE İLAMSIZ TAKİP	122
REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA İLAMLİ TAKİP	126
REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ İLE İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER.....	128
İPOTEK ALACAKLISININ GAİP OLMASI / BORCU ALMAKTAN KAÇINMASI.....	129
İSTİNAF	130
KESİN HÜKÜM	131
İHTİYATİ HACİZ	131
DAVA / TAKİPTEN SONRA KONULAN İHTİYATİ HACZİN KESİNLEŞMESİ:	137
HAKSIZ İHTİYATİ HACİZDEN DOLAYI TAZMİNAT DAVASI:	138

İFLAS HUKUKUNA GİRİŞ.....	139
İFLAS SEBEBİ.....	140
İFLAS TEŞKİLATI (ORGANLARI).....	141
İCRA HUKUKU İLE ORTAK OLAN HÜKÜMLER	142
İFLASA TABİ OLAN KİŞİLER	143
HER ALACAKTAN DOLAYI İFLAS İSTENEİLİR	145
İFLAS YOLLARI.....	145
İFLASTA YETKİ KURALLARI	146
GENEL İFLAS YOLU (155-166).....	146
İFLAS KARARINA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI.....	151
İFLAS DAVASININ REDDİ KARARI	152
MUHAFAZA TEDBİRLERİ VE DEFTER TUTULMASI (159-163).....	152
KAMBYO SENETLERİNE MAHSUS İFLAS YOLU	154
İFLAS DAVASI:.....	155
DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS YOLU	156
BORCA BATIK SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN İFLASI	157
TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ	158
İFLASIN HUKUKİ SONUÇLARI	158
İflas masasından çıkarılabilecek mal ve haklar (188-190).....	161
İFLAS MASASI TERİMİ	161
İFLASIN MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİNE ETKİSİ	161
İFLASIN ALACAKLILAR BAKIMINDAN HUKUKİ SONUÇLARI.....	164
FAİZLERİN İŞLEMeye DEVAM ETMESİ.....	165
İFLASIN SÖZLEŞMELERİ ETKİSİ	166
İFLASTA TAKAS	167
MÜFLİSİN KEFİL OLDUĞU BORÇLAR.....	167
ADİ VE REHİNLİ ALACAKLARIN SIRASI.....	168
İFLASIN TASFİYESİ (208-253)	171
TASFİYE BİÇİMİNİN BELİRLENMESİ	172
İFLAS TASFİYESİNİ TATİLİ	173
BASİT TASFİYE.....	173
İFLAS MASASINA İDARESİ (221-240).....	175
İFLAS İDARESİ.....	176
İFLASTA İSTİHKAK DAVALARI.....	177
MASA ALACAKLARININ TAHSİLİ VE ACELE SATIŞLAR.....	178
ALACAKLARIN İNCELENMESİ	179
SIRA CETVELİ.....	179
ALACAKLARIN GEÇ BİLDİRİLMESİ.....	181
İKİNCİ ALACAKLILAR TOPLANMASI.....	181
PARAYA ÇEVİRME SATIŞ (241-246)	182
PARALARIN DAĞITILMASI.....	183
İFLASTA BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ	183
İFLAS MASASINA YAZDIRILMIŞ OLAN ALACAKLAR	184
İFLASIN KAPANMASI VE KALDIRILMASI.....	184
İFLASIN KAPANMASI (254).....	184
İFLAS KAPANDIKTAN SONRA YENİ MAL BULUNMASI.....	185
İFLASIN KALDIRILMASI.....	185
İFLASIN KALDIRILMASI USULÜ VE HÜKÜMLERİ.....	185
BASİT TASFİYE.....	186
KAMU HUKUKU BAKIMINDAN İFLAS ÇEŞİTLERİ.....	186
İPTAL DAVASI (277-284).....	187
İPTAL DAVASINDA YARGILAMA USULÜ.....	189
KONKORDATO (285-309).....	191
İFLASTAN SONRA KONKORDATO (309).....	199
MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO (309/a).....	199

İCRA İFLAS HUKUKU

İcra ve iflas hukukunun diğer adı **cebri icra hukuku'dur**. cebri icra; borçların devlet kuvveti yardımı ile zorla yerine getirilmesidir yani ifa edilmesidir.

Cebri icra tedbirleri sadece borçlunun mal varlığı içindir yani alacaklının alacağına kavuşabilmesi için cebri icra organları yalnız borçlunun mal varlığına el koyabilir. Eski hukuk sistemlerinde rastlanan borçlunun borcunu ödeyinceye kadar hapsedilmesi, yani borç için hapis müessesesi diğer modern hukuk sistemlerinde olduğu gibi hukukumuzda da mevcut değildir. Fakat borçlunun mallarını ve nerede olduğunu tespit edebilmek için bazı hallerde istisnai olarak hapis yoluna başvurulabilmesi kabul edilmiştir. **Örneğin; borçlunun mal beyanında bulunmasını sağlamak için hapisle tazyik edilmesi, (İİK m. 76)**

Hapis ile tazyik M.76 - Mal beyanında bulunmayan borçlu, alacaklının talebi üzerine beyanda bulununcaya kadar icra mahkemesi hakimî tarafından bir defaya mahsus olmak üzere hapisle tazyik olunur. Ancak bu hapis üç ayı geçemez.

gerçeğe aykırı mal beyanında bulunan borçlunun cezalandırılması m. 338,1 gibi

Hakikata muhalif beyanda bulunmaların cezası > M.338 -Bu Kanuna göre istenen beyanı, hakikate aykırı surette yapan kimse, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

CEBRI İCRA ÇEŞİTLERİ

İki çeşit cebri icra vardır

Birincisi **cüzi icra** yani **icra hukuku**

ikincisi **külli icra** (toplu icradır) yani **iflas hukuku**.

2- CÜZİ (FERDİ) İCRA HUKUKU

Cüzi icrada borçlunun karşısında **bir veya birkaç alacaklısı** vardır. Borçlunun mal varlığındaki mal ve haklardan bir veya birkaçı cebri icranın konusunu teşkil eder. Bu mal ve haklar, cebri icra organları tarafından haczedilir, satılır ve elde edilen para ile alacaklının alacağı ödenir. Cüzi icra hukuku **kendi içinde ikiye ayrılır** birincisi **genel icra hukuku** ikincisi **kamu icra hukuku**.

A) GENEL İCRA HUKUKU (İİK)

Genel icra hukukunun konusu kişilerin **özel hukuktan doğan** alacaklarıdır. Kişilerin sözleşmeden (**BK m.1**) haksız fiilden (**BK m.49**) ve sebepsiz zenginleşmeden (**BK m.77**) doğan alacaklarıdır, bu alacaklar İİK hükümlerine göre tahsil edilir.

B) KAMU İCRA HUKUKU (6183 S. KANUN)

Kamu icra hukukunun konusu amme alacaklarıdır. Amme alacakları devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi resim harç ve para cezası gibi alacaklardır. Amme alacakları **İİK'na göre değil, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunu'na** göre tahsil edilir.

2- KÜLLİ İCRA İFLAS HUKUKU (İİK M.154 - 166, M.171- 256)

Külli yani toplu icrada (iflas) borçlunun karşısında bütün alacakları vardır, borçlunun haczedilebilen bütün mal varlığı cebri icraya konu teşkil eder. Müflisin'in bütün mal varlığı satılır ve elde edilen para ile borçlusunun bilinen bütün alacaklarının alacağı ödenir, ancak borçlunun bütün borçları ödendikten sonra geriye bir şey artarsa, artan para borçluya yani müflise verilir.

Külli icra veya iflas yolu her türlü alacaklar yani borçlar içindir.

İCRA HUKUKU İLE İFLAS HUKUKU ARASINDAKİ BAŞLICA FARKLAR:

İcra hukukunda borçlunun bir veya birkaç alacaklısı, alacağının borçlunun malvarlığındaki bir veya birkaç **mal veya haktan** almaya çalışmaktadır. Burada bütün alacakların alacağın ödenmesi ve borçlunun **bütün mal varlığının tasfiye edilmesi söz konusu değildir**.

Buna karşılık iflasda, borçlunun **haczedilebilen bütün mal varlığı tasfiye edilir**, satılır ve elde edilen para ile borçlunun bütün alacaklarına ödenir. Yani iflasla hem subjektif hem de objektif mal varlığı bakımından bir küllilik vardır. **Oysa icra hukuku hem subjektif hem de objektif bakımdan cüzidir**, yani ferdidir.

İcra hukuku bütün borçlar hakkında uygulanır. Buna karşılık **iflas, kural olarak ancak tacirler** (TTK m.12) için mümkündür. (İİK m.43)

İflasa tabi şahıslar hakkındaki takip : M.43 –İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hakkında haciz yolu ile de takipte bulunabilir.

Bu yollardan birini seçen alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp harc ödemeksizin diğerine yeni baştan müracaat edebilir.

Yani tacir olmayanlar, kural olarak iflasa tabi değildir. Bu nedenle icra hukuku uygulama alanı, iflas hukukundan çok daha geniştir.

İCRA HUKUKUNUN BÖLÜMLERİ

Genel icra hukuku iki ana bölüme ayrılır:

1 - **İlamlı icra** (24 -41)

2 - **İlamsız icra** (42 - 144,a, m. 167-170,b, m. 269-269,d, m. 272-276)

İLAMLI İCRA

İlamlı icrada (İİK>m. 24-41) alacakların elinde borcuna karşı almış olduğu bir mahkeme ilamı (HMK m. 301,2) vardır. Alacaklı, bu mahkeme ilamını icra dairesine vererek, ilamlı icra takibini yapar. Borçlu, kendisine icra dairesi tarafından verilen süre (genellikle 7 gün) içinde ilam konusu borcu rızası ile yerine getirmezse, ilam icra dairesi tarafından zorla icra edilir. Burada alacaklının alacağı bir mahkeme ilamı ile tespit edilmiş olduğundan, borçlu, **borçlu olmadığı gerekçesiyle bir itirazda bulunamaz** ve böyle bir itiraz ile **ilamlı icra takibine durduramaz**. Para alacakları için de mahkemede dava açıp alınacak ilamı, ilamlı icra hükümlerine göre icraya koymak mümkündür. (İİK m. 32)

İcra emri ve muhtevası : M.32 – Para borcuna veya teminat verilmesine dair olan **ilam icra dairesine verilince** icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde 24 üncü maddede yazılanlardan başka hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilir ve nihayet yedi gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez veya hükmolunan teminat verilmezse ...

ancak para alacakları için mahkemeden ilam alınması şart değildir. Para alacaklarının ilamsız icra yolu ile de takibi mümkündür (İİK>m. 58 vd).

Takip talebi ve muhtevası: M.58 –Takip talebi icra dairesine yazılı veya sözlü olarak ya da elektronik ortamda yapılır...

bunlara göre ilamlı icra **her çeşit alacak hakkındaki mahkeme ilamlarının nasıl icra edileceğini düzenleyen bir icra yoludur.** İcra iflas kanununda ilamlı icraya ilamların icrası denilmektedir (İİK m. 24 vd)

İLAMSIZ İCRA

İİK, ilamlı icradan başka, yalnız para ve teminat alacakları için, **ilamsız icra** yollarını kabul etmiştir. İlamsız icrada alacaklının **alacağının bir mahkeme ilamı ile tespit edilmiş olması şart değildir.** Yani alacaklı, para alacağı hakkında daha önce mahkemede dava açıp bir **ilam elde etmeye mecbur olmaksızın** para alacağına kavuşmak için doğrudan icra dairesine başvurup bir ilamsız icra takibi yapabilir (İİK>m. 58 vd).

ilamsız icrada doğrudan icra dairesine başvuran alacaklının, icra takibi yapabilmesi için **elinde bir ilam bulunmasına gerek olmadığı gibi,** alacaklının alacağını bir senede bağlı olması da gerekli değildir. Alacak hakkında **bir senedi bulunmayan alacaklı da ilamsız icra yoluna girebilir** ancak bu halde ilamsız icra takibinin başarı ile sonuçlanabilmesi için borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi gerekir. Borçlu ödeme emrine itiraz ederse alacaklı için mahkemeye dava açmaktan başka çare yoktur (İİK>m. 67)

İtirazın hükümden düşürülmesi: a) İtirazın iptali : M.67 – Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde mahkemeye başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle itirazın iptalini dava edebilir.

İCRA VE İFLAS HUKUKU KAYNAKLARI

- 1) İcra ve iflas kanunu
- 2) İcra ve iflas kanunu yönetmeliği
- 3) Yargıtay kararları
- 4) Diğer kanunlardaki icra ve iflas hukuku ile ilgili hükümler

GENEL HÜKÜMLER

İCRA TEŞKİLATI

İcra hukukunda, borçların **zorla yerine getirilmesini sağlayan devlet organlarının tümüne**, icra teşkilatı denir. İcra teşkilatı iki bölümde incelenir

1 Yalnız icra işleri için kurulmuş olan organlar yani asıl organlar

2 Asıl görevlerinden başka icra işlerine de bakan organlar yani yardımcı organlardır

ASIL ORGANLAR

I- İcra Dairesi (İİK m. 1):

İcra dairesi, icra işlerinde **birinci derecede görevlidir**. İcra takip talebi icra dairesine yapılır. Bunun üzerine icra dairesi borçluya **ödeme emri** veya **icra emri** gönderir. Ödeme veya icra emri kesinleşince, icra müdürü para alacaklarında borcunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklıların alacağını öder. Konusu paradan başka bir şey olanları ise zorla icra eder. (İİK m. 24-31)

İcra dairesi, yaptığı işlemlerden dolayı **her daire ve makam ile doğrudan doğruya muhabere edebilir** (İİK m. 359) İlgililer, icra dairesince kanuna göre yapılan tebliğ ve emirleri derhal yapmaya, sonucunu geciktirmeksizin icra dairesine bildirmeye mecburdur. Mücbir sebep dışında, bu tebliğ ve emirlere uymayanlar hakkında, Cumhuriyet Savcılığınca doğrudan doğruya kovuşturma yapılır (İİK m. 357)

İcra dairesi, **icra mahkemesi hakiminin daimi gözetimi ve denetimi** altında ise de (13,1 C1) icra daireleri, icra mahkemesine bağlı bir organ değildir.

Gözetim ve denetim : M.13 -İcra ve iflâs daireleri, 4 üncü maddedeki esaslara göre icra mahkemesi hâkiminin daimî gözetimi ve denetimi altındadır. Bu daireler Cumhuriyet savcıları ve adalet müfettişleri vasıtası ile denetime tabi tutulur. Cumhuriyet savcıları bu daireleri yılda en az bir defa denetlerler...

İcra müdürü, **zor kullanma yetkisine sahip olup** (İİK m. 81, m. 24-32) bu hususta zabıta yani kolluk memurlarına ve köy muhtarlarına Emir verebilir (İİK m. 81)

Zabıta memurlarıyla muhtarların vazifeleri: M.81 - Zor kullanma hususunda bütün zabıta memurları icra memurunun yazılı müracaatı üzerine kendisine muavenet ve emirlerini ifa etmekle mükelleftirler.

Köylerde haczi yapan memurun emirlerini muhtarlar da ifaya mecburdurlar.

İcra dairesi, bölgesi dışında yapılması gereken işlemler için başka bir yer dairelerini istinabe eder (İİK m. 79,2, m. 360)

Her asliye hukuk mahk. yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur (İİK m. 1,1)

Her icra dairesinde bir icra müdürü bulunur ve (İİK m. 1,c.2) icra dairesinin sorumlu amiri icra müdürüdür.

İcra daireleri: M.1 - Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar icra dairesi bulunur.

Her icra dairesinde Adalet Bakanlığı tarafından atanacak bir icra müdürü, yeteri kadar icra müdür yardımcısı, icra katibi ile adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonları tarafından görevlendirilecek mübaşir ve hizmetli bulunur.

2- İcra Mahkemesi:

İcra ve iflâs dairelerinin işlemlerinin **doğru ve kanuna uygun olup olmadığını denetlemek** ve kanunla kendisine verilen diğer icra işlerine bakmak üzere icra dairesinin üstünde bir icra mahkemesi kurulmuştur (İİK m. 4)

icra ve iflâs dairelerinin işlemlerine karşı yapılan şikâyetlerin ve itirazların incelenmesi icra hakimi tarafından yapılır (İİK m. 4,1)

İcra mahkemesi: M.4 - İcra ve iflâs dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikâyetlerle itirazların incelenmesi icra mahkemesi hâkimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hâkim tarafından yapılır. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü ile Adalet Bakanlığınca icra mahkemesinin birden fazla dairesi kurulabilir. Bu durumda icra mahkemesi daireleri numaralandırılır. İcra mahkemesinin birden fazla dairesi bulunan yerlerde iş dağılımı ve buna ilişkin esaslar, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir. Her icra mahkemesi hâkimi, kendisine Adli Yargı Adalet Komisyonu Başkanlığınca

dönüşümlü olarak bağlanan icra ve iflâs dairelerinin muamelelerine yönelik şikâyetleri ve itirazları inceler, bu dairelerin gözetim ve denetimlerini yapar, idarî işlerine bakar.

İcra yetkisini haiz sulh mahkemelerinin muamelelerine karşı vuku bulacak şikâyet ve itirazların icra mahkemesi o mahkemenin hakimidir.

İCRA MAHKEMESİNİN GÖREVLERİ:

- İcra dairelerinin işlemine karşı yapılacak şikâyetleri (İİK m.16–18 vd)
- Alacaklının yapmış olduğu **itirazın kaldırılması taleplerini** (İİK m.68,a, m.147, m.150,a, m.169,a, m.170, m.269,b, m.269,c, m.275) inceleyip karara bağlamaktadır.
- İcra mahkemesi icra dairesini **disiplin bakımından denetler** (İİK m.13 ve Yön m.102)
- Hacizde ve iflastaki **istihkak davalarına**, icra mahkemesince bakılır (İİK m.97-99, m.228)
- İİK m.331 ve sonraki maddelerindeki **icra ve iflas suçlarından** büyük bir kısmına bakmak ve bu suçlar için **ceza vermek**, icra mahkemesi'nin görevi içindedir
- İcra mahkemesi, bir hukuk mahkemesi olmayıp icra iflas işler için kurulmuş **özel bir mahkemedir**.

İcra mahkemesinde uygulanacak yargılama usûlü, **basit yargılama usûlüdür**. (İİK m.18, m.97, m.228, m.251, HMK m.316-322)

3- İstinaf mahkemesi (Bölge Adliye Mahkemesi):

İstinaf mahkemeleri 9 vilayette kurulmuştur istinaf mahkemesi 20 temmuz 2016 tarihinden sonra verilen, istinaf edilebilen icra mahkemesi kararlarına karşı yapılan istinaf başvurularını inceleyip karara bağlar.

4- Yargıtay:

Yargıtay, istinaf mahkemesinin temyiz edilebilen kararlarına karşı yapılan, temyiz başvurularını inceleyip karara bağlar.

YARDIMCI ORGANLAR

Asıl görevlerinden başka **icra işlerine de bakan** organlardır.

1- Genel Mahkemeler:

Asliye ve sulh hukuk mahkemelerine icra işleri ile ilgili birçok görev verilmiştir.

Bundan başka ticaret mahkemesi iflas hukukunda resmi iflas konusunda görevlidir. (İİK m.154 m.158, m.173, m.174, m.177)

Ticaret mahkemesi konkordatonun tasdiki talebini incelemekle de görevlidir (İİK m.296,1)

2 - Cumhuriyet Savcıları ve Adalet Müfettişleri:

İcra ve iflas daireleri CS ve adalet müfettişleri vasıtası ile denetime tâbi tutulur. Cumhuriyet Savcıları icra ve iflas dairelerini yılda en az bir defa denetler (İİK m.13, m.13,a, Yön. M.100)

İCRA DAİRELERİNİN GÖREVLERİ VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

1>İCRA DAİRELERİNİN GÖREVLERİ:

İcra daireleri, icra işlerinde 1. derecede görevlidir. İcra takibinde bulunmak isteyen alacaklı, ilk önce icra dairesine başvurur. İcra takibinin **idare edildiği merkez** icra dairesi dir. İcra dairesinin yaptığı **işlemlerin bazısında hiçbir takdir yetkisi yoktur** (İİK m.58-59, m.60-61) Buna karşılık, **bazı işlemlerde icra dairesinin bir takdir yetkisi vardır**. Mesela bir malın haciz edilip edilmeyeceğini takdir etmek gibi. (İİK m.82-83)

Haczi caiz olmayan mallar ve haklar: M.82 – Aşağıdaki şeyler haczolunamaz: ...

İcra memuru, haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebin kabulüne veya reddine karar verir.

Kısmen haczi caiz olan şeyler: M.83 –Maaşlar, tahsisat ve her nevi ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları, sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için **icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra** haczolunabilir.

Ancak haczolunacak **miktar bunların dörtte birinden az olamaz**. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.

Bu hallerde icra müdürü takdir yetkisini kullanırken, ilgililerin menfaatini en iyi şekilde bağdaştırmak ve gözetmek zorundadır (İİK m.85 son fıkra)

Taşınır ve taşınmaz malların haczi : **M.85** - ...

Haczi koyan memur borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.

İcra müdürü, kanun, tüzük ve yönetmeliklerin kendisine verdiği görevleri yapıp yapmamak hususunda bir **serbestiye sahip değildir**.

İcra müdürü **zor kullanma yetkisine sahip olup** (İİK m.80, m.24, m.32)

Haciz yapan memurun yetkisi: M.80 - ...

Talep vukuunda borçlu kilitli yerleri ve dolapları açmağa vesair eşyayı göstermeğe mecburdur.

Bu yerler icabında zorla açılır.

Haciz yapan memur, borçlunun üzerinde para, kıymetli evrak, altın veya gümüş veya diğer kıymetli şeyleri **sakladığını anlar ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa**, borçlunun şahsına karşı **kuvvet istimal edilebilir**.

Taşınır teslimi: M.24 - ... teslimini emreder. ...

Borçlu, bu emri hiç tutmaz veya eksik bırakır ve hükmolunan taşınır veya misli yedinde bulunursa **elinden zorla alınıp** alacaklıya verilir.

Bu hususta zabıta kolluk kuvvetlerine ve köy muhtarlarına emir verebilir (İİK m.81, m.270,3, m.271,1)

Zabıta memurlarıyla muhtarların vazifeleri: M.81 - Zor kullanma hususunda bütün zabıta memurları icra memurunun **yazılı müracaatı üzerine** kendisine muavenet ve emirlerini ifa etmekle mükelleftirler.

Köylerde haczi yapan memurun emirlerini **muhtarlar da ifaya mecburdurlar**.

İCRA DAİRELERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

OLUMLU YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

1> İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde kullanılan her türlü veri bilgi belge ve karar UYAP vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır. Dairenin bu işlemleri yapmasına dair usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir

İcra ve iflas daireleri yaptıkları işlemler ile kendilerine yapılan taleple beyanlar hakkında bir tutanak düzenler (İİK m.8,1-c1) Bu tutanaklar **el ile veya yazı makinesi ile yazılabilir**. Yazıların okunaklı ve temiz olması gerekir. Tutanaklarda kazıntı ve silinti yapılmamalı, **yanlış kısımlar çizildikten sonra doğrusu yazılmalıdır**. (Yön. m.22)

Tutanaklar: M.8 - İcra ve iflas daireleri yaptıkları muamelelerle kendilerine vakı talep ve beyanlar hakkında bir tutanak yaparlar. Sözlü itirazlar ile talep veya beyanların altları ilgililer ve icra memuru veya yardımcısı veya katibi tarafından imzalanır.

2> İcra tutanakları elektronik ortamda düzenlenir ve gerekli olanlar ilgilileri tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanır (İİK m.16,5)

Elektronik işlemler: M.8,a -İcra ve iflas dairelerince yapılacak her türlü icra ve iflas iş ve işlemlerinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi kullanılır; her türlü veri, bilgi, belge ve karar, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi vasıtasıyla işlenir, kaydedilir ve saklanır.

Usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan elektronik veriler senet hükmündedir. Güvenli elektronik imza, elle atılan imza ile aynı ispat gücünü haizdir. Güvenli elektronik imza, kanunlarda güvenli elektronik imza ile yapılamayacağı açıkça belirtilmiş olan işlemler dışında, elle atılan imza yerine kullanılabilir. Güvenli elektronik imzayla oluşturulan belge ve kararlarda, kanunlarda birden fazla nüshanın düzenlenmesi ve mühürleme işlemini öngören hükümler uygulanmaz.

Sözlü olarak yapılan talepler (mesela m.58,1) itirazlar (62,1) ve beyanların (89,2) **altları ilgililer ve icra müdürü tarafından tarih belirtilerek imzalanır** (İİK m.8,1, Yön. m.22,2) sayılan memurlardan **birinin imzasını taşımayan tutanaklar geçerli değildir**.

İcra tutanaklarının iki önemli işlevi vardır, bunlar **alenilik ve ispat kuvvetidir**.

AA> İcra Tutanaklarının Aleniliği (Açıklığı):

İcra tutanaklarının aleniliğinden maksat ilgililerin bu tutanakları görebilmeleri ve bunların bir örneğini (suretini) alabilmelidir (İİK m.8,3) burada maksat sadece icra takibinin tarafları olan alacaklı ve borçlu ve onların temsilcileri değildir m. 8,3 teki **ilgililer deyimine** takibin tarafları olan alacaklı ve borçludan başka istihkak iddiasında bulunanlar (İİK m.96-99) hacze iştirak etmek isteyen diğer alacaklılar (İİK m.100-101) borçlunun kefil, rehin alacaklıları gibi kişiler de dahildir.

Avukat veya stajyeri, vekaletname olmaksızın, dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Fakat vekaletname ibraz etmeyen avukata, dosyadaki kağıt ve belgelerin örneği veya fotokopisi verilmez. (Av. Kanuru m.46,2)

BB> İcra Tutanaklarının İspat Gücü:

İcra tutanakları kapsadıkları husus hakkında delil teşkil eder. Yani icra tutanakları **hilâf-ı sabit oluncaya kadar geçerlidir** (İİK m.8,4, MK m.7,1)

CC> Para ve Değerli Eşyanın Tevdi Edilmesi:

Alacaklı borçlunun haczedilen mallarının **aynından değil** bu malların satılmasından elde edilen para ile tatmin edilir, yani hacizli mallar alacağına karşılık olarak alacaklıya aynen verilmez. Hacizli mallar satılır satış bedeli ile alacaklının alacağı ödenir. Bu nedenle icra daireleri geniş ölçüde para işlemleri ve uğraşırlar.

İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülen bankalarda (Yön. m.92) icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır (İİK m.9,1,c-1)

Paranın ödemesi ve değerli eşyanın muhafazası: M.9 – İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülecek bankalarda icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya 3. kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir. ...

Bu nedenle, borçlulara gönderilen ödeme ve icra emirlerinde borcun ve masrafların icra dairesinin banka hesabına ödenmesi ihtar edilir (İİK m.60,2, m.168,2, m.171,2)

DD> İcra Dairesine Ödeme:

İcra ve iflas dairelerine yapılacak her türlü nakdi ödeme, Adalet Bakanlığı tarafından uygun görülen bankalarda (Yön. m.92) icra ve iflas dairesi adına açılan hesaba yapılır. Haciz sırasında, borçlu veya 3. kişiler tarafından yapılan ödeme nedeniyle tahsil edilen paralar, **en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü** çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir (İİK m.9,1)

İcra ve iflas dairelerince yapılması gereken her türlü nakdi ödeme, ilgisinin gösterdiği banka hesabına aktarılmak üzere icra müdürü tarafından resen bankaya verilecek talimat gereği yapılır. Bu talimat paranın icra ve iflas dairesi hesabına yatırılmasını takip eden **en geç 3 iş günü sonuna kadar** verilir (İİK m.9,2)

İCRA DAİRELERİNİN OLUMSUZ YÜKÜMLÜLÜKLERİ:

İİK, icra müdür ve müstahdemlerinin (yani çalışanlarının) bazı işlemleri yapmasını genel olarak ve belli şartlar altında yasak etmiştir (İİK m.10-11) Bunlar şunlardır;

1>> kendilerini ve yakınlarının işlerini görmeye sağ (İİK m.10):

İcra müdürü ve görevleri kendilerinin ve karı, koca, ana, baba, çocuk, kardeş, amca ve yenge gibi yakınlarının menfaati olan işleri göremezler (İİK m.10)

İİK > İş görmekten memnuiyet : M.10 –İcra ve iflas işlerine bakan memur ve müstahdemler

1. Kendisinin, 2. Karı veya kocasının, nişanlısının yahut kan ve sıhri usul ve fûruunun veya 3. derece dahil olmak üzere bu dereceye kadar olan kan ve sıhri civar hısımlarının, 3. Kanuni mümessili veya vekili yahut müstahdemi bulunduğu bir şahsın,

Menfaati olan işleri göremeyip derhal icra mahkemesine haber vermeye mecburdur. İcra mahkemesi müracaatı yerinde görürse o işi diğer bir memura, bulunmayan yerlerde katiplerinden birine verir.

Bu hüküm, yalnız icra müdür ve müstahdemleri içindir. İcra hakimleri ve yardımcılarının iş görmelerinin yasak olması genel hükümlere göre, yani HMK m.34 hükmüne tabidir. icra hakimleri ve yardımcılarının reddi halinde de HMK m.36-44 hükümleri uygulanır.

2>> İcra Organlarının kendi kendileriyle sözleşme yapmaları yasağı (İİK m.11)

İcra organlarının, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat mücadelesinde, tamamen tarafsız bir şekilde kanunları uygulamaları gerekir. İcra teşkilatında çalışan kişilerin kişisel ve ekonomik menfaatleri olan bir işe bakmaları halinde, bu tarafsızlığın zarar görmesi ihtimali vardır. O nedenle İİK, icra organlarının kendiileri ile sözleşme yapmalarını yasaklamıştır (İİK m.11)

Memnu işler : M.11 – Tetkik vazifesini gören hakimler ve icra ve iflas memur ve müstahdemleri, dairelerine takip edilmekte olan bir alacak veya satılmakta bulunan bir şey hakkında kiminle olursa olsun kendileri veya başkaları hesaplarına bir akit yapamazlar. Yaparlarsa hükümsüzdür.

İİK m. 11'deki yasağa aykırı olarak yapılan sözleşmeler **mutlak olarak hükümsüzdür**.

İCRA MÜDÜRLERİNİN SORUMLULUĞU:

1>> Hukuki Sorumluluk (Tazminat Davası)

İcra müdürü ve görevlilerinin hukuki sorumluluğu 5. maddede düzenlenmiştir. İcra dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları ancak idareye yani Adalet Bakanlığına karşı açılabilir, (İİK m.5 c1) kusurlu memura karşı açılmaz.

Sorumluluk: M.5 -İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydana gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır.Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır.

Buna göre icra müdürü, görevini yaparken kişilere zarar verirse **bu zarardan doğrudan doğruya sorumlu olmayacaktır**. İcra müdürüne karşı doğrudan doğruya tazminat davası açılmaz. Tazminat davası ancak idare yani Adalet Bakanlığı aleyhine açılabilir, bu sebeple **bu dava Adalet Bakanlığının bulunduğu yer alan Ankara'da açılır**.

İdarenin icra ve iflas dairesi görevlilerine verdiği zarardan sorumlu tutulabilmesi için, ilgili müdürün, **görevini yaparken kusurlu hareket etmiş olması gerekir**. Bu kusur ağır kast veya hafif ihmal olabilir. Kusurdan maksat **normal niteliklere sahip bir icra müdüründen beklenmedik şekilde işlem veya eylem** yapılmış olmasıdır.

İcra müdürünün kusurlu işlemi ve eylemi ile ilgili kişi, yani davacı bir zarara uğramış olmalıdır, bu zarar manevi değil maddi bir zarar olmalıdır.

Uygun (İllyet) Nedensellik Bağı: İcra müdürünün kusurlu işlemi ve eylemi ile ilgili uğradığı zarar arasında, uygun illiyet bağı bulunmalıdır.

Tazminat davasına asliye hukuk mahkemelerinde bakılır (İİK m.5)

Yetkili mahkeme;

Zarara neden olan icra müdürünün hukuka aykırı işlem yapıldığı yer,

Zararın meydana geldiği veya gelme ihtimalinin bulunduğu yer veya

Zarar görenin yerleşim yeri mahkemesidir (HMK m.16) veya

Davalı Adalet Bakanlığının bulunduğu yer olan Ankara Mahkemesidir (HMK m.6)

Tazminat davası, zarar gören kişinin yani davacının zararı öğrendiği günden itibaren **bir yıl ve her halde zararı doğuran işlemin yapıldığı tarihten itibaren on yıl** geçmesi ile zamanaşımına uğrar (İİK m.7,1)

Zarar ve ziyan davasının zamanaşımı: M.7 – Zarar ve ziyan davası, mutazarrir olan tarafın zararı öğrendiği günden bir sene ve her halde zarar ve ziyayı mucip fiilin vukuundan on sene geçmesiyle zamanaşımına uğrar.

Şu kadar ki zarar ve ziyan cezaıyı mucip bir fiilin neticesi olupta ceza kanunları bu fiili daha uzun bir müddetle zamanaşımına tabi tutmakta ise hukuk davasında da ceza zamanaşımı cari olur.

Zamanaşımının işlemeye başlaması için, zarar görenin zararı doğuran işlem veya eylemi öğrenmesi **yeterli olmayıp zararı da öğrenmiş olması gerekir**.

2>> Paranın Zimmete Geçirilmesi Halinde Sorumluluk:

İcra dairesinde tebliğ veya dairece tahsil olunan veya muhafaza altına paraların (9) ilgili memur tarafından zimmete geçirilmesi halinde, **devlete karşı tazminat davası açılmasına gerek yoktur**. Bu halde zimmete geçirilen miktar (para) cezai takibat sonucu **beklenmeden ve tazmin yolunda bir hükme hacet kalmaksızın hazine tarafından derhal icra veznesine yatırılır** (6) Devamında devlet, ödemek zorunda kaldığı zarar için kusuru bulunan memura rücu edebilir (5,c2)

3>> Ceza Sorumluluğu

İcra müdür ve görevlilerinin kusurlu hareketleri aynı zamanda bir suç (TCK m.257 vd) teşkil edebilir. Bu halde **ilgili memura karşı ceza kovuşturması** da yapılır.

4>> disiplin Sorumluluğu:

İcra müdür ve görevlerinin disiplin cezasını gerektiren fiil ve hallerinden dolayı haklarında Devlet Memurları Kanunu Disiplin Cezalarına İlişkin Hükümleri (124) uygulanır (İİK m.13)

5>> **icra müdürü m.4** hükmündeki esaslara göre, icra hakiminin daimi gözetimi ve denetimi altındadır (İİK m.13,1,c1)

Bundan başka icra ve iflas daireleri **Cumhuriyet Savcıları ve adalet müfettişleri** vasıtası ile denetime tâbi tutulur. (İİK m.13,1,c2-3)

ŞİKAYET

İcra dairesi görevlerini yaparken kanunu yanlış uygular, kanunun kendisine tanıdığı takdir yetkisini olaya uygun olarak kullanmaz, bir hakkı yerine getirmez veya bir hakkın yerine getirilmesini sebepsiz sürüncemede bırakırsa, **usulsüz (yolsuz) hareket etmiş olur**. İşte icra dairesinin bu gibi yolsuz işlemlerine karşı bundan zarar gören ilgililer, icra mahkemesinde şikayet yoluna başvurabilirler.

Şikayet, m.16'daki şekli ile; **icra ve iflas dairelerinin, kanuna aykırı olan veya hadiseye uygun bulunmayan işlemlerin iptali veya düzeltilmesi veya yerine getirmeyen veya sebepsiz sürüncemede bırakılan bir hakkın yerine getirilmesi için başvuru olan kendine özgü bir kanun yoludur**.

Şikayet kanun yolu, Medeni Usul hukukundaki (istinaf ve temyiz) kanun yollarına benzemez. **Şikayet, icra iflas hukukunda kendine özgü bir kanun yoludur**. Şikayet, dava da değildir. Şikayet; şikayet konusu **işlemi yapmış olan icra dairesinin tabii bulunduğu icra mahkemesinde** incelenip karara bağlanır.

ŞİKAYETİN KONUSU:

Şikayetin konusu icra dairelerinin yapmış oldukları işlemlerdir, şikayet konusu işlemin icra dairesince yapılmış olması şarttır. Yani **yalnız icra ve iflas dairesinin işlemlerine karşı icra mahkemesine şikayette bulunabilir**.

ŞİKAYET SEBEPLERİ:

1>> İşlemin Kanuna Aykırı Olması:

Kanuna aykırılık, kanun hükmünün **hiç uygulanmaması veya yanlış uygulanmasıdır**.

2>> İşlemin Olaya Uygun Olmaması:

İcra dairesinin yaptığı bir işlemin olayı uygun olmaması, **kanunun icra dairesine takdir yetkisi tanıdığı hallerde söz konusu olur**, misal olarak ücret haczinde icra müdürünün borçlu ve ailesini geçinmeleri için lüzumlu olan miktarı az takdir etmesi işlemin olaya uygun olmamasıdır.

3>> Hakkın Yerine Getirilmemesi:

İcra dairesinin görevi dahilinde olan bir işi yapmayı reddetmesi halinde, bir hakkın yerine getirilmemesi (İİK m.16,2) söz konusudur. Mesela icra müdürünün kendisine yapılan takip talebini (58) kabul etmemesi, ihale için bütün şartlar (115) tamam olduğu halde en çok artırana ihale yapmaması gibi.

4>> Hakkın Sebepsiz Olarak Sürüncemede Bırakılması (16,2):

İcra dairesinin yapmak zorunda bulunduğu bir işlemi, kanunda öngörülen veya uygun bir süre içinde haklı bir neden olmaksızın yapmaması halinde; **bir hakkın sebepsiz yere sürüncemede bırakılması söz konusu olur**. Mesela icra müdürünün takip talebinden itibaren 3 gün içinde bir ödeme emri düzenlemesi veya bunu tebliğ için borçluya göndermemesi.

ŞİKAYETİN TARAFLARI:

A>> Şikayet Eden:

İcra veya iflas dairesinin bir işleminden zarar gördüğünü bildiren her ilgili, o işlem hakkında şikayet yoluna başvurabilir. Bazen 3. kişilerin de şikayet hakları vardır. **İstihkak iddiasında bulunanlar, rehin alacaklıları, rehin sahibi 3. kişiler açık artırmaya pey sürmüş 3. kişiler gibi**, ayrıca bakınız (İİK m.82,2, m.83)

3. kişilerin şikayet hakkı bulunan bütün bu hallerde 3. kişi bizzat şikayet eden durumundadır. Yani şikayette taraftır. Yoksa 3. kişi şikayet eden yanında fer'i müdahil olarak katılmasına imkan yoktur.

Şu halde şikayet hakkı, şikayet konusu işlemin iptal edilmesinde veya düzeltilmesinde korunmaya değer bir yararı olan alacaklı borçlu ve 3. kişilere aittir

B>> Şikayet Olunan Taraf (karşı taraf):

Şikayet olunan; şikayet konusu işlemi yapmış olan icra veya iflas dairesidir. Ayrıca şikayet konusu işlem lehine olan kişide icra dairesi ile birlikte **zorunlu olarak aleyhine şikayet olunan durumundadır.**

C>> Şikayet Süresi:

1>> Şikayet süresi kural olarak 7 gündür:

Şikayet süresi, şikayet edeni şikayet konusu işlemi öğrendiği günden itibaren (İİK m.19,1) 7 **gündür** (İİK m.16,1) Şikayet konusu işlem ilgiliye tebliğ edilmemiş ise, şikayet süresi tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar (İİK m.142,1ve 3)

Şikayet konusu işlem tebliğ edilmemiş ise, şikayet eden o işlemi hangi tarihte öğrendiğini ispat etmek zorunda olmayıp, **şikayet edenin öğrenme tarihi olarak bildirdiği tarih esas alınır.**

Şikayet süresi **hak düşürücü nitelikte olup**, icra mahkemesi şikayetin süresinde yapıp yapılmadığını **kendiliğinden araştırmak zorundadır.** Ancak mahkeme, şikayet edenin şikayet konusu işlemi daha önce öğrenip öğrenmediğini kendiliğinden araştırmaz. Bunu ancak karşı tarafın itirazı üzerine araştırabilir. Şikayet konusu icra dosyasından **o işlemi daha önce öğrendiği anlaşılmakta ve buna göre şikayet süresi geçmiş durumda ise** icra mahkemesi bunu kendiliğinden gözetmelidir.

2>> Şikayetin Süreye Tabi Olmadığı Haller (Süresiz Şikayet)

Şikayet süresi kuralının istisnaları iki tanedir ve şunlardır.

AA>> Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir (İİK m.16,2)

Şikayet ve şartlar : M.16 –Kanonun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve iflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.

BB>> Kamu düzenine aykırı olan işlemlere karşı da süresiz şikayet yoluna gidilebilir. Bu husus, kanunda yazılı değildir fakat doktrin ve Yargıtay, kamu düzenine ilişkin hususlarda şikayetin süreye tabi olmadığını kabul etmiş ve bu ilkeyi uygulamıştır. Buna göre kamu düzenine aykırı olan bu gibi işlemlere karşı her zaman, (icra takibi bitinceye kadar) şikayet yoluna gidilebilir.

D>> Şikayet Usûlü (İİK m.18)

Şikayet, icra mahkemesi tarafından incelenip karara bağlanır. Yetkili icra mahkemesi şikayet konusu işlemi yapan icra veya iflas dairesinin tabii bulunduğu icra mahkemesidir. **İcra mahkemesi'nin bu yetkisi kamu düzenine ilişkin olup kesin bir yetkidir.** Bu nedenle icra mahkemesinin yetkisizliğini kendiliğinden gözeterek yetkisizlik kararı vermesi gerekir.

İcra mahkemesi şikayeti basit yargılama usulüne göre inceler (İİK m.18, HMK m.316-322) kanunda şikayetin duruşmalı olarak incelenmesi gerektiğini yazılı olduğu hallerde (misal m.134,II,3) icra mahkemesi şikayeti duruşmalı olarak inceler. İcra mahkemesi duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir yani şikayeti inceleyip karara bağlar.

Yargılama usulleri : M.18 – İcra mahkemesine arzedilen hususlar ivedi işlerden sayılır ve bu işlerde basit yargılama usulü uygulanır.

Şu kadar ki, talep ve cevaplar dilekçe ile olabileceği gibi icra mahkemesine ifade zaptettirmek suretiyle de olur.

Aksine hüküm bulunmayan hâllerde icra mahkemesi, şikâyet konusu işlemi yapan icra dairesinin açıklama yapmasına ve duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını takdir eder; duruşma yapılmasını uygun gördüğü takdirde ilgilileri en kısa zamanda duruşmaya çağırır ve gelmeseler bile gereken kararı verir. Duruşma yapılmayan işlerde icra mahkemesi, işin kendisine geldiği tarihten itibaren en geç on gün içinde kararını verir. Duruşmalar, ancak zorunluluk hâlinde ve otuz günün geçmemek üzere ertelenebilir.

İcra mahkemesi, şikayet edenin bildirmiş olduğu şikayet sebepleri ile bağlı değildir. Şikayet konusu yapılan işlemin tümünü inceleyerek kanuna uygun olan bütün kararları vermek yetkisine sahiptir.

Şikayet, kendiliğinden icrayı durdurmaz (İİK m.22) ancak şikayeti alan icra mahkemesi, icranın durmasını gerekli görürse icranın geri bırakılmasına karar verebilir.

E>> şikayetin sonuçları:

İcra mahkemesi'nin şikayet hakkında vereceği karar iki şekilde olur.

1>> Şikayetin reddi;

Şikayet süresi içinde yapılmamışsa veya şikayet sebepleri yerinde görülmezse icra mahkemesi şikayeti birinci halde usulden, ikinci halde ise esastan reddeder.

2>> Şikayetin Kabulü:

İcra mahkemesi, şikayet sebeplerini yerinde bularak şikayeti kabul ederse şikayet sebeplerine göre **üç şekilde karar verebilir** (İİK m.17)

A>> Şikayet konusu işlemi bozulması.

B>> Şikayet konusu işlemin düzeltilmesi.

C>> İcra müdürünü sebezis olarak yapmadığı veya geciktirdiği işlemlerin yapılmasını emretmesi.

Ancak **icra mahkemesi, icra müdürünün yapmadığı işlemi kendisi yapamaz** yani icra mahkemesi esas hakkındaki kararı kendisi veremez. İcra mahkemesi'nin şikayet hakkında verdiği kararlardan (363) yazılı olanlar istinaf edilemez onun dışındaki istinaf sınırını geçen icra mahkemesi kararları istinaf edilebilir.

İİK'da Bazı özel şikayet halleri ayrıca düzenlenmiş olup, şunlardır:

Sıra cetveline karşı şikayet (142,3 m. 235,4)

Kıymet takdirine şikayet (128,a)

Şikayet yolu ile ihalenin feshi (134,2)

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda şikayet (168,3 ve m. 170,a)

İflas hukukunda şikayetin (221,4 223 225)

İCRA HARÇ ve GİDERLERİ

İcra takibinin **başarı ile sonuçlandırılabilmesi için harcanan paraların tamamına** icra harç ve giderleri denir, iki bölüme ayrılır.

İCRA HARÇLARI:

Devletin icra hukukundaki faaliyetine karşılık olmak üzere aldığı paraya icra harcı denir. İİK m.15,1'e göre, icra iflas harçlarını kanun tayin eder. Bu kanun **492 sayılı Harçlar Kanunu**'dur. İcra harçlarından en önemli başlıcaları şunlardır: İlamlı ve ilamsız icra ve iflas takip talebinde İİK m.124 ve m.58'de bulunan alacaklıdan **maktu icraya başvurma harcı** alınır. İlamsız icrada takip talebinde (İİK m.58) bulunan alacaklıdan ayrıca **alacak miktarının binde 5'i oranında peşin harç** alınır.

İlamlı icrada başvurma harcından başka bir harç alınmaz. Konusu para veya para ile değerlendirilmesi mümkün bir şey olan icra takiplerinin sonunda **nispi tahsil harcı** alınır.

İCRA TAKİP GİDERLERİ:

İcra organlarının icra takibinin tam ve doğru bir şekilde yürütebilmeleri için harcanan paralardır. Bu paralar icra takibine ilişkin bir iş veya hizmetin gerektirdiği bir ücret olup bu iş veya hizmeti yapan kişilere verilir. Hacizli malın muhafazası için ödenen para (İİK m.88, m.95) satış giderleri (İİK m.126) posta giderleri, bilirkişi ücreti ve benzeri.

Bir icra işleminin yürütülebilmesi için buna ilişkin giderin alacaklı tarafından peşin verilmesi gerekir. Alacaklı ilk ödenen paradan giderini alabilir (İİK m.59,2, m.138)

İcra Harç ve Giderlerinden Sorumluluk:

Medeni Usul Hukukunda HMK m.326'da olduğu gibi icra hukukunda da hak ve giderler sonuçta haksız çıkan tarafa yükletilir.

Yani icra takibinin sonunda borçlu olduğu ileri sürülen kişinin gerçekten borçlu olduğu anlaşılır ve bu nedenle borcun ödenmesi gerekirse icra harç ve giderleri de borçlu tarafa yükletilir. Bütün harç ve giderler borçluya ait olup sonuçta ayrıca hüküm ve takipe gerek kalmaksızın borçludan tahsil olunur (İİK m.15,1)

Ancak, eğer alacaklı takibini satış ve paylaşırma aşamasına (İİK m.138) kadar götürmez, bilakis talebini geri alır ve takip etmezse (İİK m.78, m.106) o zaman borçluyu harç ve giderleri den sorumlu tutmaya imkan yoktur.

Paraların paylaşılması zamanı, masraflar ve vekalet ücreti: > **M.138** – Mahcuz mallar tamamiyle satıldıkta bedelleri alacakدارlara hisselerine göre paylaşılır ve bir kısmı satıldıkta icabına göre bedeli hisseleri nispetinde alacakدارlara avans olarak dağıtılır.

Haciz, paraya çevirme ve paylaşırma gibi bütün alacaklıları alakadar eden masraflar önce satış tutarından alınır ve artan para takip masrafları ve işlemiş faizler dahil olduğu halde alacaklıları nispetinde paylaşılır.

(Değişik: 18.2.1965-538,64 md.) Vekil vasıtasıyla yapılan takiplerde vekalet ücretinin miktarı, alacaklı ile borçlu arasında yapılacak sözleşmeye bakılmaksızın, icra memuru tarafından avukatlık ücret tarifesine göre hesaplanır. Bu şekilde tayin olunan vekalet ücreti de takip masraflarına dahildir.

Muvakkat hacizler için ayrılmış hisseler vaziyet anlaşılınca kadar sağlam bir bankaya, banka bulunmayan yerlerde mahkeme veya icra sandıklarına yatırılır.

Bir **istisna olarak %2 cezaevleri harcı** alacaklıdan alınır ve borçluya yükletilemez. (2548 sayılı kanun m. 1,2) ayrıca borçlunun harç ve giderlerden sorumlu olmadığı başka istisnai haller için İİK m.78,5, m.125,4, m.236,2 maddelerine bakılmalıdır.

İcrada (Vekalet) Avukatlık Ücreti:

İcra takip giderlerinden en önemlisi vekalet ücretidir, bu nedenle İİK m.138,3 ve Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi m.2,2, m.11 **borçluya yükseltilecek vekalet ücretini** ayrıca düzenlemek gereğini duymuştur. Buna göre **iki çeşit avukatlık ücreti vardır, birincisi**, vekalet veren iş sahibi ile vekili arasındaki avukatlık ücreti **ikincisi**, icra takip gideri olan vekalet ücreti (İİK m.138,3)

Vekalet veren ile vekili arasındaki avukatlık ücreti:

Bir taraf icra takibinde kendini vekille temsil ettirmiş yani takibi vekil aracılığı ile yürütmüş ise ve kendine bir avukatlık ücreti ödenir. İşte bu avukatlık ücreti tamamen vekil ile vekalet veren arasındaki bir ücrettir.

İcra takip gideri olan vekalet ücreti;

İcra dairesinde ki hukuki yardımdan dolayı vekalet ücreti

İcra mahkemesindeki hukuki yardımdan dolayı vekalet ücreti olmak üzere ikiye ayrılır.

İCRA İŞLERİNDE TEBLİGAT:

1-> İCRA İŞLERİNDE TEBLİGATIN YAPILMASI:

İcra işlerindeki tebligat **Tebliğat Kanunu'na** göre yapılır (İİK m.21, m.57)

Resmi tatil günlerinde ve adli tatilde icra tebligatı yapılabilir (İİK m.51) Tebligat K. m.33, Tebligat Yönetmeliği m.55) Ayrıca gece vakti tebligat yapılabilir. (Tebliğat Yön. m.54) **İcra ve iflas dairelerinde ve icra mahkemelerinde adli tatil hükümleri (HMK m.102-104) uygulanmaz (İİK m.18,I, HMK m.103,1-h)**

Adli tatilde görülecek dava ve işler **M.103-(1)** Adli tatilde, ancak aşağıdaki dava ve işler görülür:

...
h) Kanunlarda **ivedi olduğu belirtilen** veya taraflardan birinin talebi üzerine, mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler.

İİK > Yargılama usulleri :

M.18 – İcra mahkemesine arzedilen hususlar **ivedi işlerden sayılır** ve bu işlerde basit yargılama usulü uygulanır.

bu nedenle **HMK 104üncü Maddesi İİKnda süreler hakkında uygulanmaz,**

Yani adli tatilden önce veya adli tatil sırasında yapılan tebligat üzerine işlemeye başlayan kanundaki bir sürenin bitmesi adli tatile rastlarsa süre adli tatil içindeki son günün tatil saatinde biter bu sürenin adli tatilin bitiminden itibaren bir hafta daha uzatılmış sayılmasına imkan yoktur.

Tebliğat yapılmasını isteyen kişi bu tebliğ için gerekli posta giderini İİK m. 59 a göre **peşin olarak öder, ödemezse** tebliğat yapılması talebinden **vazgeçmiş sayılır**, vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde **tebliğat vekile yapılır** (Tebliğat K. m.11, Tebliğat Yön. 18,1) Asile tebliğat yapılamaz, **yalnız icra emri m. 24 hem borçlu, hem de borçlunun davayı takip etmiş olan vekiline tebliğ edilir.**

2>> TEBLİĞİN USULÜNE AYKIRI YAPILMIŞ OLMASI (USULSÜZ TEBLİĞ)

Usulüne aykırı yapılmış tebliğat mutlaka geçersiz değildir. Usulsüz tebliğe rağmen **muhatap tebliği (ödeme emrini) öğrenmişse tebliğat geçerli sayılır.**

Muhatap her ne şekilde olursa olsun tebliğ evrakını veya davetiyeyi alırsa ya da bunların içeriğini öğrenirse tebliğ öğrenmiş sayılır (Tebliğat K. m.32 Tebliğat Yön. m.53,1) bunun için **muhatabını usulsüz tebliğ öğrenmiş olduğunu beyan etmesi** gerekir. **Usulsüz tebliği öğrendiği tarih tebliğ tarihi sayılır** (Tebliğat K. m.32,2 Tebliğat Yön. m.53,2)

7201 > Usulüne aykırı tebliğin hükmü: > M.32 – Tebliğ usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliğe muttali olmuş ise muteber sayılır. Muhatabın beyan ettiği tarih, tebliğ tarihi addolunur.

SÜRELER (MÜDDETLER)

İcra ve iflas hukukundaki sürelerin ne kadar olduğunu genellikle kanun kendisi belirlemiştir. Bu **sürelerin önemli bir bölümü 7 günlük sürelerdir.**

Fakat **İİK, 7 günden daha kısa** (mesela m.61 m.79 daki gibi 3 gün) veya 7 günden daha uzun süreler de vardır (mesela 15 gün, m.146, 30 gün m.142, 149, **6 ay** m.68, m.106, **1 yıllık** m. 67, m.72, **beş yıl**, m.284 ve **on yıl** m.38, m.111 gibi süreler de vardır.

SÜRELERİN ÇEŞİTLERİ:

Sürelerin önemli bir bölümü icra takibinin **tarafları ve bazen de 3. kişiler** (96, m.97) içindir. Buna **ilgililer için konulmuş süreler** denir. Bu süreler içinde belli işlemleri yapabilirler veya yapmak zorundadırlar, **bu işlem süresi içinde yapılmazsa ilgili o işlemten beklenen faydayı veya kendisine yönelik tehlikeyi önlemek imkanı kaybeder.**

İİK'nda sürelerin bazıları **cebri icra organları için konulmuş sürelerdir**, (mesela m.18, 61, 79, 112, 123, 366) gibi. **Bu süreler hak düşürücü nitelikte değildir.**

Cebri icra organlarının süresinden sonra yapmış oldukları işlemler de geçerlidir

İcra dairesi **kendisi için konulmuş olan bir süre içinde bir işlem yapmazsa** ilgililer, icra mahkemesine **şikayet edebilirler** (İİK m.16,2)

SÜRELERİN HESAPLANMASI:

MÜDDETLER > Başlaması ve bitmesi : M.19 –Gün olarak tayin olunan müddetlerde ilk gün hesaba katılmaz.

Ay veya sene olarak tayin olunan müddetler ayın veya senenin kaçınıcı günü işlemeye başlamış ise biteceği ay veya senenin aynı gününde ve müddetin biteceği ayın sonunda böyle bir gün yoksa ayın son gününde biter.

Bir müddetin sonuncu günü resmi bir tatil gününe rastlarsa, müddet tatili takibeden günde biter.

Müddet, son günün tatil saatinde bitmiş sayılır.

İcra ve iflas dairelerinde ve icra mahkemesinde **adli tatil hükümleri uygulanmaz**, yani **icra iflas daireleri ile icra mahkemeleri adli tatilde de normal olarak iş başındadır** bir sürenin bitmesi adli tatile rastlarsa süre adli tatil içindeki son günün tatil saatinde biter, bu sebeple **bu sürenin adli tatilin bitiminden itibaren bir hafta daha uzatılmış sayılmasına imkan yoktur.**

İİK'nda sürelerin başlaması ile ilgili genel bir hüküm yoktur süreler bazı hallerde öğrenme ile bazı hallerde tebliğ ile ve bazı hallerde de tefhim ile başlar

SÜRELERİN KESİN OLMASI

İİK'nda süreler kesindir, **ilgililer sözleşme ile bu süreleri değiştiremezler**, ilgililerin sürelerin değiştirilmesi hakkında yapmış oldukları bütün sözleşmeler hükümsüzdür (İİK m.20)

Müddetlerin değiştirilmemesi: > **M.20** – Bu kanunun tayin eylediği müddetleri değiştiren bütün mukaveleler hükümsüzdür. Ancak her hangi bir müddetin geçmesinden **istifade hakkı olan borçlu bu hakkından vazgeçebilir**. Bu vazgeçme 3. şahıslara tesir etmez.

Ancak sürelerin sözleşme ile değiştirilemeyeceği hakkındaki kuralın bir istisnası vardır, Herhangi bir sürenin geçmesinden istifade hakkı olan borçlu bu hakkından vazgeçebilir (20-c2) Mesela, alacaklının haciz işletilebilmesi için **7 günlük itiraz süresinin itirazsız geçmesi gerekir** (78,1) Fakat borçlu 7 gün geçmeden, örneğin ilk gün, **icra dairesine itirazı olmadığını bildirerek borcu kabul ederse**, alacaklı **7 gün geçmesini beklemeden haciz isteyebilir** ancak borçlunun bu vazgeçmesi, **3. kişilere tesir etmez** (20-c-3)

TATİL VE TALİKLER (ERTELEMELER)

Tatil saat ve günlerinde ve borçlunun tutuklu veya ağır hasta olması gibi bazı kritik zamanlarda **borçluya karşı icra takip işlemi yapılamaz**. Tatil ve talikler borçluyu korumak için kabul edilmiştir. ancak tatil ve talik zamanlarında bütün icra takibi duracak değildir. (İİK m.51) tatil ve talik zamanlarda kural olarak hiçbir icra takip işlemi yapılamayacağını bildirmektedir. **Şu halde icra takip işlemi sayılmayan işlemler** (mesela takip talebi) **talik zamanlarında da yapılabilir**.

İCRA TAKİP İŞLEMLERİ:

İİK talik süreleri içinde yapılamayacağını bildirdiği icra takip işlemini tarif etmemiştir. Fakat genellikle kabul edildiğine göre bir işlemin icra takip işlemi sayılabilmesi için **şağıdaki üç şartı birlikte bulundurması gerekir**

1>> icra takip işlemi **icra organları**ınca yapılmalıdır

2>> icra takip işlemi **borçluya karşı** yapılmış olmalıdır

3>> işlem cebri icranın **ilerlemesi**ni sağlayıcı nitelikte olmalıdır

İcra takip işlemi kavramı özellikle iki bakımdan önemlidir,

* birincisi **takip işlemi ile zamanaşımı kesilir** (BK. m154,2, 157,2 TTK m.750)

* ikincisi ise tatil ve talik süreleri (51) içinde kural olarak hiçbir icra ve takip işlemi yapılamaz

TATİL VE TALİKLER ŞUNLARDIR:

1>> Tatil saatleri gece vakti:

İİK m. 51; tatil saatlerini **güneşin batmasından 1 saat sonra ile güneşin doğmasından 1 saat önceye kadarki devre** olarak belirtmektedir ve bu devreyi gece vakti olarak isimlendirilmektedir. **Kural olarak gece vakti hiçbir icra takip işlemi yapılamaz** ancak gece iş görülen yerlerde gece vakti hasılat haczi mümkündür, **bu istisna dışında gece vakti haciz yapılamaz**

Borçlunun **mal kaçırdığı** anlaşılırsa **gece vakti dahi haciz yapılması mümkündür** (51,1) Ayrıca gündüz vakti başlamış olan bir hacze gece vakti devam edilebilir

Gece vakti tebligat her zaman yapılabilir (Tebliğat Yön. m.54)

2>> Tatil günleri:

Tatil günlerinden maksat resmi tatil günleridir

Kural olarak resmi tatil günlerinde hiçbir icra takip işlemi yapılamaz (51,1)

bu kurala üç önemli istisna koymuştur bunlar şunlardır

A>> Resmi tatil günlerinde **haciz yapılabilir**. (78)

B>> Resmi tatil günlerinde **muhafaza tedbirleri alınabilir**. (113-II, m.159, m.162, m.270-271)

C>> Resmi tatil günlerinde **tebligat yapılabilir** (İİK m.51,1 c-3, Tebligat K. m.33)

Tatiller: 1 – Bütün borçlular hakkında: **M.51** – Güneşin batmasından bir saat sonra ile güneşin doğmasından bir saat önceye kadarki devrede (Gece vakti) ve tatil günlerinde takip muameleleri yapılamaz. Ancak, gece iş görülen yerlerde gece vakti hasılat haczi mümkündür. Tatil günlerinde haciz ve tebligat yapılabileceği gibi muhafaza tedbirleri de alınabilir. Borçlunun mal kaçırdığı anlaşılırsa gece vakti dahi haciz yapılması caizdir.

Bir borçlu hakkında kanunda gösterilen sebeplerden dolayı icra talik edilmiş veya konkordato için mühlet verilmiş ise, o borçluya karşı takip muamelesi yapılamaz.

İcra ve iflas dairelerinde ve icra mahkemesinde adli tatil hükümleri uygulanmaz (HMK m.102-104) yani icra iflas dairelerinde icra mahkemeleri adli tatilde de normal olarak iş başındadır. Bu nedenle **adli tatilin icra iflas hukukundaki sürelere etkisi yoktur**.

Talik (erteleme) Halleri: (İİK m.52-55)

Talik hallerinin devamı sırasında **kural olarak hiçbir icra takip işlemi yapılamaz (51,1) bu talik halleri kısaca şunlardır**

2 - Borçlunun ailesinden birinin ölümü halinde: > **M.52** - Karısı yahut kocası ve kan ve sıhrıyet itibarıyla usul veya furuundan birisi ölen bir borçlu aleyhindeki takip, ölüm günü ile beraber üç gün için talik olunur.

3 - Terekenin borçlarında: > **M.53** - Terekenin borçlarından dolayı **ölüm günü ile beraber üç gün içinde takip geri bırakılır**. Mirasçı mirası kabul veya reddetmemişse bu hususta Kanunu Medenide muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri kalır.

İcra takibi sırasında borçlu öldüğünde tereke henüz taksim edilmemiş veya resmi tasfiyeye tabi tutulmamış yahut mirasçılar arasında aile şirketi tesis olunmamışsa borçlu hayatta olsaydı hangi usul tatbik olunacak idi ise terekeye karşı ona göre takip devam eder.

Bu takibin mirasçıya karşı devam edebilmesi ancak rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yollarıyla kabilirdir.

4 - Tutukluluk ve hükümlülük halinde: > **M.54** - **Mümessili olmıyan bir tutuklu veya hükümlü aleyhine takipte**, mümessil tayini vesayet makamına ait olmadıkça, icra memuru bir mümessil tayin etmesi için kendisine münasip bir mühlet verir ve takibi bu sürenin bitmesine bırakır. Bu mühlet içinde temsilci tayin edip icra dairesine bildirmiyen tutuklu veya hükümlü hakkında takibe devam olunur.

Mal kaçırlması ihtimali olan hallerde bu mühlet içinde de haciz yapılabilir.

5 - Askerlik halinde: > **M.54,a - Askerlik hizmetinin devamı müddetince** erler, onbaşılar ve kıta çavuşları (Uzman veya uzatmalı çavuş ve onbaşılar hariç) aleyhine takipte, icra memuru, bir mümessil tayin etmesi için kendisine münasip bir mühlet verir ve takibi bu sürenin bitmesine bırakır. Bu müddet içinde temsilci tayin edip icra dairesine bildirmiyenler hakkında takibe devam olunur.

Mal kaçırlması ihtimali olan hallerde bu mühlet içinde de haciz yapılabilir.

6 - Borçlunun ağır hastalığı halinde: > **M.55** - Takip borçlunun mümessil tayin edemeyecek derecede **ağır hastalığı halinde** muayyen bir zaman için icra memurluğunca **talik olunabilir**. Ağır hastalığın resmi belge ile tahakkuku lazımdır.

Mal kaçırlması ihtimali olan hallerde hastalığın devamı sırasında da haciz yapılabilir.

Talikın müddetlerin cereyanına tesiri: > **M.56** -Takip talikleri esnasında müddetlerin cerayanı durmaz. Müddetin nihyeti bir talik gününe rastlarsa müddet talikin bitiminden sonra bir gün daha uzatılır.

TATİL VE TALİKİN SÜRELERE ETKİSİ

1>> Tatilin süreler etkisi:

Resmi tatil günlerinde sürelerin işlemesi durmaz **ancak sürenin sonuncu günü resmi bir tatil gününe rastlarsa süre tatili takip eden günde biter**. Tatil saatlerinin sürelerin işlemesine bir etkisi yoktur bütün süreler **son günün tatil saatinde bitmiş sayılır**.

2>> Talik Hallerinin Sürelere Etkisi:

Takip talikleri sırasında sürelerin işlemesi durmaz ancak borçlu veya icra organları için olan bir sürenin **son günü bir talik (52-55) gününe rastlarsa, süre talikin yani erteleminin bitiminden sonra BİR GÜN DAHA uzatılır.** (56)

KANUNDAKİ TERİMLER

Kanunun uygulanması bakımından ipotek taşınır rehni sadece rehine taşınmaz terimlerine maddi hukukta olduğundan daha geniş bir anlam tanınmıştır. Bunlarla ne kastedildiğini anlamak için m.23'e bakmak gerekir.

Kanundaki İstisnalar: M.23 - Bu Kanunun uygulanmasında;

1. "İpotek" tabiri ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, eski hukuk hükümlerine göre tesis edilmiş taşınmaz rehinlerini, taşınmaz mükellefiyetlerini, bazı taşınmazlar üzerindeki hususi imtiyazları ve taşınmaz eklenti üzerine rehin muamelelerini,

2. "Taşınır rehni" tabiri, teslimine bağlı rehinleri, Türk Medeni Kanununun 940 incimaddesinde öngörülen rehinleri, ticarî işletme rehnini, hapis hakkını, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri,

3. Sadece "Rehin" tabiri, "ipotek" ve "taşınır rehni" tabirlerine giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini, **ihtiva eder**.

Akçıkça öngörülen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler hakkında bu Kanunun taşınırılara ilişkin hükümleri uygulanır. Bu Kanun uyarınca gemi siciline verilecek şerhler, Türk Ticaret Kanununun 977 nci maddesi hükmüne tâbidir.

İCRA TAKİBİNİN TARAFLARI

İcra ve iflas takibinin tarafları **alacaklı** (58,1) ile **borçludur** (58,2)

TARAF EHLİYETİ

1>> Taraf Ehliyeti Genel Bilgi:

Hukuk davalarındaki taraf ehliyetinde (HMK m.50) olduğu gibi icra takibinin taraflarından alacaklı ve borçlunun da taraf ehliyetine sahip olması gerekir, hak ehliyeti bulunan her gerçek (MK m.8) ve tüzel kişi (MK m.48) icra takibinde taraf ehliyetine sahiptir tüzel kişiliği bulunmayan toplulukların taraf ehliyetleri yoktur. Mesela adi ortaklığın (BK m.620) taraf ehliyeti yoktur.

2>> Miras ortaklığının taraf ehliyeti yoktur

MK m.640 gereği miras ortaklığının taraf ehliyetinin olmamasının özellikleri şunlardır.

1>> Miras ortaklığının terekenin alacaklı olması halinde:

Durum oldukça basittir. Miras ortaklığının bir alacağından dolayı takip yapılırken elbirliği mülkiyeti kuralları gereğince bütün mirasçılardan birlikte takip talebinde bulunmaları gerekir. Mirasçılardan biri yalnız kendi hissesine düşen alacak kesimi için icra takibi yapamaz. Miras ortaklığında bir temsilci (MK. 640,3) atanmış ise icra takibinin bu temsilci tarafından yapılması gerekir. Alacaklı kendisi icra takibi yaptıktan sonra ölürse icra takibine alacaklıların mirasçılardan hepsi tarafından devam edilir.

2>> Miras ortaklığının terekenin borçlu olması durumunda:

Borçlunun sağlığında başlamış olan icra takipleri ve yeni yapılacak icra takipleri bakımından ayrı ayrı incelemek gerekir.

AA> Başlamış Takiplere Devam Edilmesi:

Miras ortaklığına karşı: Borçlu takip sırasında ölürse, borçlu hayatta olsaydı hangi usul uygulanacak idi ise, o usule göre takibe, terekeye karşı devam edilir (53,2)

Borçlunun sağlığında başlamış olan takiplere terekeye karşı devam edilebilmesi için

- 1 miras ortaklığının henüz paylaşılmamış olması
- 2 terekenin resmi tasfiyeye tabi tutulmamış olması
- 3 mirasçılar arasında aile malları ortaklığı kurulmamış bulunması gerekir.

Bu üç halden biri varsa takipleri miras ortaklığına karşı devam edilemez

Bu üç şarttan hiçbirisi yoksa Borçlunun sağlığında ona karşı başlamış olan takiplere miras ortaklığına karşı aynen kaldığı yerden devam edilir (53,2)

BB> Borçlunun sağlığında ona karşı başlamış olan takiplere karşı devam edilmesi

Borçluya karşı sağlığında başlamış iflas takibine mirasçılara karşı devam edilemez.

Bu halde iflas takibi veya davasına yalnız miras ortaklığına karşı devam edilebilir

Buna karşılık borçluya karşı başlamış olan ilamsız veya ilamlı haciz yolu ile takipler, Borçlunun mirasçılara karşı devam edilebilir (53,3) alacaklı icra takibini mirasçılardan hepsine karşı devam ettirebilir, **fakat buna mecbur değildir.**

Miras bırakana karşı başlamış olan icra takiplerine mirasçılara karşı kaldığı yerden devam edilir.

Mirasbırakana karşı başlamış olan takiplerde,

Miras bırakana ödeme emri tebliğ edilmemiş ise ödeme emri mirasçılara tebliğ edilir.

Ancak böyle durumlarda **mirasbırakana ödeme emri tebliğ edilmiş ise** mirasçılara yeni bir ödeme emri gönderilmesine gerek yoktur. **Borçlu ölmeden önce ödeme emrine itiraz etmiş ise;** bu hallerde yeni bir ödeme emri tebliğ edilmesine gerek yoktur.

Borçlu ölmeden önce icra takibi kesinleşmiş durumda ise artık mirasçılara yeni bir ödeme emri tebliğ edilmesine gerek yoktur, bu halde mirasçılara icra takibinin kendilerine karşı devam edildiği tebliğ edilir, mirasçı bu tebliğ tarihinden itibaren **yedi gün içinde şahsi itiraz sebeplerini ileri sürebilir** (53,3)

CC> başlamış takipleri hem miras ortaklığına hem de mirasçılara karşı devam edilmesi

Alacaklı miras bırakanın sağlığında ona karşı başlamış olduğu icra takiplerine aynı zamanda hem miras ortaklarına (53,II) hem de mirasçılara (53,III) karşı devam edebilir ancak bu halde miras ortaklığı yalnız terekedeki mallar ile sorumlu olduğu halde mirasçı kişisel mallar ile de sorumludur.

B> Borçlunun ölümünden sonra yeni takip yapılması:

aaa> Miras ortaklığına karşı yeni takip yapılamaz

bbb> Mirasçılara karşı yeni takip yapılabilir.

111> Tereke alacakları para alacağı için yeni takipleri mirasçıların hepsine karşı yapabilirler fakat buna mecbur değildirler.

222> Buna karşılık konusu paradan başka bir şey olan ilamlı takiplerin bütün mirasçılara karşı birlikte yapılması zorunludur.

ccc> En yakın mirasçıların hepsinin mirası reddetmiş olmaları halinde;

Miras, sulh hukuk mahkemesince **icra iflas hükümlerine göre tasfiye edilir.** (MK m.612, İİK m.180) **yoksa 2. derece mirasçılara karşı icra takibi yapılamaz.**

3>> Yabancı gerçek ve tüzel kişilerin taraf ehliyeti: Hak ehliyeti bulunan yabancı gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'de yapacakları takiplerde taraf ehliyeti vardır. Yalnız yabancı alacaklı icra takibi yaparken döviz olarak teminat göstermek zorundadır.

4 >> Ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti yoktur: Gerçek kişilerin kişiliği ve bununla hak ehliyeti ölümle son bulduğundan (MK m.29,I) ölmüş bir kişinin taraf ehliyeti yoktur.

5>> Taraf ehliyeti icra ve iflas takibinin önemli bir şartıdır: Taraf ehliyeti olmayanların talebi üzerine başlamış veya devam edilmiş icra takipleri ve takip işlemleri geçersiz olacaktır **bu işlemlerin geçerliliği her zaman süresiz olarak şikayet yolu ile ileri sürülebilir.**

TAKİP EHLİYETİ:

Tam Takip Ehliyetine Sahip Olanlar:

Bunlar fiil ehliyetine tam sahip olanlardır. Birincisi ayırt etme gücüne sahip (MK m.13) ve kısıtlı olmayan her ergin gerçek kişi tam takip ehliyetine sahiptir. (MK m.9 vd) **İkincisi** kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla, tüzel kişiler tam takip ehliyetine kavuşur (MK m.49 vd)

Sınırlı Takip Ehliyetine Sahip Olanlar:

Bunlar ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılardır. (bakınız MK m.16, 343, 359, 451, 453, 455, 462 ve İİK m. 57)

TAKİP EHLİYETİ OLMAYANLAR - TAM EHLİYETSİZLER

Ayırt etme gücü olmayan kişilerin takip ehliyeti yoktur, bu gibi kişiler icra ve iflas takiplerinde **yasal temsilcileri tarafından** temsil edilir.

SIFAT (HUSUMET)

Hukuk davalarında olduğu gibi icra ve iflas takibinin esas bakımından başarı elde edebilmesi için takip talebinde alacaklı ve borçlu olarak gösterilen kişilerin (58,1-2a) takipte gerçekten alacaklı ve borçlu sıfatına sahip olmaları şarttır, **onların bu takipte gerçekten alacaklı ve borçlu olma sıfatları yoksa** takip borçlunun itirazı üzerine başarısızlığa uğrar

İCRA TAKİBİNDE TARAFTARIN TEMSİLİ

Yasal temsil:

Tam ehliyetsizlerin takip ehliyeti yoktur, ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlıların da kanundaki istisnalar dışında takip ehliyet yoktur. İşte takip ehliyeti olmayan bu kişiler icra takibinde ve davada yasal temsilcileri tarafından temsil edilirler Takip ehliyeti bulunmayan alacaklı adına onu yasal temsilcisi tarafından icra takibi yapılır ve yürütülür. (158,II,1) Takip ehliyeti olmayan borçluya karşı yapılan icra takibinde de **borçlu yasal temsilcisi tarafından** temsil edilir yasal **temsilcileri ise şunlardır.**

1> velayet hakkına sahip ana ve baba MK 335 vd

2> evlat edinene MK 314

3> vasi Medeni kanun 448 ve kayyım MK 426

İRADİ TEMSİL (İCRADA VEKALET):

Takip ehliyeti bulunan kişi, dilerse kendisini bir temsilci ile temsil ettirebilir. Fakat alacaklı veya borçlu icra ve iflas dairelerinde ve icra mahkemelerinde kendilerini vekille temsil etmek isterlerse; **yalnız bir tane avukatı vekil olarak atayabilirler**, avukat olmayan kişiler vekil olarak atanamaz. (Avukatlık K.m.35)

Alacaklı vekilinin haciz isteyebilmesi (78) için vekaletnamesinde **özel bir haciz isteme yetkisini bulunmasına gerek yoktur**.

Buna karşılık alacaklı vekilinin alacaklı lehine konulmuş olan bir haczin kaldırılması talep edebilmesi için vekaletnamesinde özel bir **haczin kaldırılması** yani **fekki** yetkisinin bulunması gerekir. (HMK m.74) Vekil ilamı icraya koyabilir.

TAKİP ARKADAŞLIĞI:

Medeni Usul Hukukundaki dava arkadaşlığı gibi icra takiplerinde de **bazı hallerde** takip arkadaşlığı mümkündür, yani alacaklı veya borçlu tarafta birden fazla kişi olabilir.

Alacaklılar Arasında Takip Arkadaşlığı:

Birden fazla alacaklının takip yapabilmeleri imkanı İİK tarafından öngörülmemiştir. Bu nedenle bu mümkün değildir. Buna karşılık maddi hukuka göre alacaklılar arasında takip arkadaşlarının mümkün olduğu haller vardır.

Alacaklılar arasında mecburi takip arkadaşlığı:

Birden fazla alacaklı borçluya karşı birlikte icra takibi yapmaya mecbur kalmakta ise mümkündür. Örnek olarak kira sözleşmesinde **birden fazla kiraya veren varsa** ilamsız tahliye talebi takibinin (269 vd) **kiraya verenlerin tümü tarafından birlikte** yapılması zorunludur, (yani mecbur iyi takip arkadaşlığı)

Alacaklılar arasında ihtiyari takip arkadaşlığı:

Burada alacaklılar bir borçluya karşı **ayrı ayrı icra takibi yapabilecekleri gibi** birlikte de borçluyu takip edebilirler, mesela müteselsil alacaklarda olduğu gibi (BK m.169)

Borçlular arasında takip arkadaşlığı:

Borçlular arasında mecburi takip arkadaşlığı

Kira sözleşmesinde **birden fazla kiracının bulunması halinde** kiraya verenin kiracıların **tümüne karşı birlikte ilamsız tahliye takibi yapması zorunludur** (269 vd)

Bazı hallerde **terake alacağından** dolayı tüm mirasçılara karşı birlikte takip yapılması veya borçlunun sağlığında başlamış olan takiplere bütün mirasçılara karşı devam edilmesi mecburidir. (53,II) bu durumda **borçlu mirasçılar mecburi takip arkadaşlarıdır**.

Borçlular arasında ihtiyari takip arkadaşlığı

Alacaklı, müşterek borçlulardan (mesela müteselsil) her birine karşı ayrı ayrı takip yapabilir, fakat alacaklı müşterek borçluları ayrı ayrı takip etmeyerek, müşterek borçluların hepsine birlikte takip yapabilir. **Bu halde müşterek borçlu arasında ihtiyari takip arkadaşlığı doğar**, bu takiplerde **her borçlunun adı soyadı adresini ve her müşterek borçluya düşen borç miktarının açık bir şekilde gösterilmesi gerekir** ve her müşterek borçlu **ayrı ayrı ödeme emri gönderilir** (61,II)

TAKİP SIRASINDA TARAFLARIN DEĞİŞMESİ:

Takip sırasında alacaklıların değişmesi:

Alacaklı takip talebinde gösterilir (58,1) ve takip talebinde gösterilen **alacaklının adı ve soyadı sonradan değiştirilemez** ancak **bazı özel (istisna) hallerde** takip sırasında alacaklıların değişmesi mümkündür. Yeni alacaklı, eski alacaklıların hukuki durumuna geçer ve takibi kaldığı yerden devam eder. Örneğin icra takibi devam ederken alacaklı alacağını bir başkasına devrederse (BK m.183) **alacağı devralan yeni alacaklı icra takibine kaldığı yerden devam eder**. Alacaklının takip sırasında ölmesi halinde **alacaklının mirasçıları takipe kaldığı yerden devam ederler**.

Takip sırasında borçlunun değişmesi:

Alacaklı, takip talebinde borçlu olarak göstermiş olduğu (58,2) kişiyi tek taraflı olarak değiştirip **yerine yeni bir borçlu koyarak takibi bu yeni borçluya karşı devam edemez.** Bunun gibi alacaklı müşterek borçlulardan birine karşı başlamış olduğu bir icra takibini **diğer müşterek borçlulara da tesmil edemez,** her iki halde de alacaklının yeni borçluya karşı **ayrıca takip yapması gerekir.** Ancak bazı özel durumlarda takip sırasında borçlunun değişmesi mümkündür, bu istisna hallerinde yeni borçlu **eski borçlunun hukuki durumuna geçer ve takibi kaldığı yerden yeni borçluya karşı** devam edilir.

Örneğin alacaklı ile borçlu üstlenen kişi yeni borçlu arasında yapılan **borç üstlenme sözleşmesi** (BK m.196) ile eski borçlu takip borçlusu borcundan kurtulur yeni borçlu eski borcunu yerine aldığından alacaklı, icra takibine kaldığı yerden yeni borçluya karşı devam etmesi gerekir. **Borçlunun ölümü halinde** icra takibine miras ortaklığına veya mirasçılara karşı devam edilir.

İCRA TAKİBİ YAPAN ALACAKLIDAN TEMİNAT ALINMASI:

Kural olarak icra takibi yapan alacaklının teminat göstermesine gerek yoktur bu kuralının istisnaları ise şunlardır.

TÜRK VATANDAŞI ALACAKLININ TEMİNAT GÖSTERMESİ:

Türk vatandaşı alacaklının **aşağıdaki hallerde** borçlunun muhtemel takip giderlerini karşılayarak uygun bir teminat göstermesi gerekir (HMK m.84)

6100 > Teminat gösterilecek haller > M.84- (1) Aşağıdaki hâllerde davalı tarafın muhtemel yargılama giderlerini karşılayacak uygun bir teminat gösterilir:

a) Türkiye’de mutad meskeni olmayan Türk vatandaşının dava açması, davacı yanında davaya müdahil olarak katılması veya takip yapması.

b) Davacının daha önceden iflasına karar verilmiş, hakkında konkordato veya uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma işlemlerinin başlatılmış bulunması; borç ödemedен aciz belgesinin varlığı gibi sebeplerle, ödeme güçlüğü içinde bulunduğuun belgelenmesi.

(2) Davanın görülmesi sırasında teminatı gerektiren durum ve koşulların ortaya çıkması hâlinde de mahkeme teminat gösterilmesine karar verir.

(3) Mecburi dava ve takip arkadaşlığında teminat gösterme yükümlülüğü, bu yükümlülüğün tüm davacılar bakımından mevcut olması hâlinde doğar.

İstisnalar teminat gerektirmeyen haller

Aşağıdaki hallerde teminat istemez (HMK m.85)

6100 > Teminat gerektirmeyen hâller M.85- (1) Aşağıda sayılan hâllerde teminat istenemez:

a) Davacının adli yardımdan yararlanması.

b) Davacının, yurt içinde istenen teminatı karşılamaya yeterli taşınmaz malının veya aynı teminatla güvence altına alınmış bir alacağının bulunması. ...

ç) İlama bağlı alacak için ilamlı icra takibi yapılmış olması.

HER BORÇLUYA KARŞI İCRA TAKİBİ YAPILABİLİR

İlamlı ilamsız her türlü icra takibi **iflasa tabi olsun veya olmasın** her borçluya karşı yapılabilir. **Konusu paradan başka bir şey olan alacaklar (24-31) için alacaklıların borçlusu iflasa tabi olsa bile iflas yoluna başvurulamaz** Alacaklar için ilamsız icra takibi ile yapılamaz, yalnızca ilamlı icra takibi yapılabilir.

Buna karşılık para alacakları için ilamlı veya ilamsız her çeşit icra takibi yapılabileceği gibi borçlu iflasa tabi ise (43) borçluya karşı iflas yoluna da başvurulabilir. Yani iflasa tabi olan bir gerçek veya tüzel kişi (43) **alacaklının seçimine göre ilamlı veya ilamsız haciz yoluyla veya iflas yoluyla takip edilebilir.** (43,I,c2)

İflas tabi şahıslar hakkındaki takip : M.43 -İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hakkında haciz yolu ile de takipte bulunabilir.

Bu yollardan birini seçen alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp harc ödemeksizin diğerini yeni baştan müracaat edebilir.

İflas tabi borçlunun haciz veya iflas yoluyla takip etme hususunda bir seçim hakkına sahip olan alacaklı seçtiği, yani başvurduğu takip yolunu değiştirebilir (43,II) **haciz veya iflas yollarından**

birini seçmiş ve bu yolla takipe başlamış alacaklı, **bir defaya mahsus olmak üzere başlamış olduğu takip yolunu bırakıp harç ödemeden** aynı dosya üzerinden **diğer takip yoluna yeni baştan başvurabilir**.

Bunun gibi iflasa tabi borçlusuna karşı iflas yoluyla takip yapan (155 vd) alacaklı bu iflas takibinden vazgeçerek aynı dosya üzerinde borçlusunu, haciz yoluyla (58) ile takip edebilir. Alacakları başvurduğu takip yolunda **değiştirme hakkı bir defaya mahsustur**. Başvurduğu takip yolunu değiştiren alacaklıdan **yeniden harç alınmaz** (43,II)

Başvurulan yeni takip yolunda borçluya **yeni bir ödeme emri gönderilir**. Borçlu önceki takipte ödeme emrine itiraz etmemiş olsa **bile yeni gönderilen emrine itiraz edebilir**.

İLAMSIZ İCRA

İlamsız icra, kural olarak yalnız para alacakları için mümkündür. Para alacakları dışında alacaklar için ilamsız icra takibi yapılamaz. Bunlar için ilamlı icra yoluna (24-31) başvurulur. **Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi (269-276) bu kuralın istisnasıdır**.

ÜÇ ÇEŞİT İLAMSIZ İCRA VARDIR:

Genel haciz yolu ile (46-144)

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile (167-170, m.176)

Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi (269-276)

Genel haciz yolu ile (46-144)

Genel haciz yolu, yalnız para alacakları içindir, para alacağı için bir kambiyo senedi yoksa ancak genel haciz yoluyla gidilebilir. Genel haciz yoluna başvurabilmek için alacağın bir **senede dayanması gerekli değildir**.

Para alacağı **rehinle temin edilmiş ise** kural olarak alacaklı **önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorundadır** (45)

Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar: M.45 – Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehnin tutarı borcu ödemeğe yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38.A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir veya haciz yoluna başvurulabilir.

Police ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 nci m.hükmü mahfuzdur.

İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında, alacaklının intihabına ve borçlunun sıfatına göre, rehnin paraya çevrilmesi veya haciz yahut iflas yollarına müracaat olunabilir.

Buna göre **genel haciz yolu rehinle temin edilmemiş olan ve bir kambiyo senedine de dayanmayan bütünü para alacakları için** başvurulabilen bir yoldur

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu (167-170, m.176)

İİK kambiyo senetlerine (çek police bono) mahsus olmak üzere **özel bir takip yolu kabul etmiştir** (167-176,1) Bu yol kanunda **iflas yolları** arasında yer almış olmasına rağmen **yalnız iflas yolu olmayıp aynı zamanda bir ilamsız haciz yoludur** (167-168)

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu genel haciz yoluna benzeri. Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda başvurabilmek için **alacağın bir çek police veya bonoya dayanması gerekir. Aksi halde bu yola başvurulamaz**. Bu nedenle kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu da **ilamsız icraya dahil olup onun bir çeşididir**

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunun **iflas hukukundaki karşılığı kambiyo senetlerine mahsus iflas yoludur**. (171 vd)

Kiralanan taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi (269-276)

İstisna olarak kiralanan (BK m.299) taşınmazların ilamsız icra yoluyla tahliyesi mümkündür (269-276)

İLAMSIZ İCRADA GÖREV VE YETKİ

GÖREV:

Buradaki görevden maksat asıl icra organlarının icra hukukundaki görevidir. Yardımcı icra organı olan genel mahkemelerinin görevi HMK'na göre belirlenir. İcra organları **dört derecelidir** **Birincisi icra dairesi** (1) **İkincisi icra mahkemesi** (43) **Üçüncüsü İstinaf mahkemesinin icra ve iflas işleri ile görevli hukuk dairesi** (360-365 vd) **Dördüncüsü Yargıtay'ın icra işleri ile görevli hukuk dairesidir** (364-366)

YETKİ:

İlamsız icrada yetki bir ilamsız icra takibine **hangi yerdeki** icra dairesi tarafından bakılacağıın belirlenmesi demektir. Buna göre ilamsız icrada genel yetkili icra dairesi **borçlunun yerindeki icra dairesidir**. (MK m.19-22)

HMK m.8-16'daki hallerde icra dairesi özel yetkilidir, buna göre

Bir sözleşmeden doğan para borçları için sözleşmenin yerine getirileceği (ifa edileceği) yerdeki icra dairesi de yetkilidir (HMK m. 10)

İcra takibinin konusu sözleşmeden doğan bir para borcu ise ve sözleşmede aksine bir şart yoksa, bu para borcu **alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde ödenir** (BK m.89,1) Buna göre para borcun ifa yeri alacaklının yerleşim yeri olup alacaklı kendi yerleşim yerinde icra takibi yapılabilir.

Sözleşmeden doğan para alacakları için:

Sözleşmenin yapıldığı yerdeki icra dairesinde de ilamsız icra takibi yapılabilir (51,-c 2)

İcra dairesinin yetkisi kamu düzenine ilişkin değildir:

Bu nedenle alacaklının **yetkisiz icra dairesinde takip yapması halinde** icra dairesi yetkisizliğini kendiliğinden gözetemez. Borçlunun icra dairesinin yetkisiz olduğunu **itiraz yolu ile** (şikayet değil) ile ileri sürülmesi gerekir. (62 vd)

YETKİ SÖZLEŞMESİ:

Yalnız tacir olanlar veya kamu tüzel kişileri yetki sözleşmesi yapabilirler (HMK m.17)

Yetki sözleşmesi'nin geçerlilik şartları: Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyecekleri konuları ile kesin yetki bulunması halinde yetki sözleşmesi yapılamaz. Sözleşmesinin geçerli olabilmesi için **yazılı olarak yapılması, uyumsuzluğun kaynaklandığı hukuki ilişkinin belirli veya belirlenebilir olması** ve **yetkili kılınan mahkeme veya icra dairesi veya mahkemelerin gösterilmesi** şarttır. (HMK m.18)

YETKİ İTİRAZI:

Yetkinin **kamu düzenine ilişkin bulunmadığını** ve icra dairesinin **kendiliğinden yetkisizlik kararı veremeyeceğini** gördük bu nedenle,

Borçlunun icra dairesine yetkisiz olduğunu ileri sürmesi itiraz yolu ile olabilir borçlu yetki itirazına ödeme emrine itiraz süresi (68) içinde icra dairesine bildirilir. **Yetki itirazı esas hakkındaki itirazla (62) birlikte yapılmalıdır** (50,II) Borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz ederken yetki itirazını da birlikte bildirmemiş ise **artık takibin bundan sonraki safhalarında yetki itirazında bulunamaz icra dairesinin yetkisine kabul etmiş sayılır**.

Borçlu yetki itirazında **yetkili icra dairesine hangisi olduğunu bildirmelidir** (50,1 HMK m.19,2)

2004 > Yetki ve itirazları: M.50 –Para veya teminat borcu için takip hususunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun yetkiye dair hükümleri **kıyas yolu ile tatbik olunur**. Şu kadar ki, takibe **esas olan akdin yapıldığı icra dairesi de takibe yetkilidir**.

Yetki itirazı esas hakkındaki itirazla birlikte yapılır. İcra mahkemesi tarafından önce yetki meselesi tetkik ve kati surette karara raptolunur.

İki icra mahkemesi arasında yetki noktasından ihtilaf çıkarsa Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 25 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

6100 > Yetki itirazının ileri sürülmesi > M.19- (1) Yetkinin kesin olduğu davalarda, mahkeme yetkili olup olmadığını, davanın sonuna kadar **kendiliğinden araştırmak zorundadır**; taraflar da mahkemenin yetkisiz olduğunu her zaman ileri sürebilir.

(2) Yetkinin kesin olmadığı davalarda, yetki itirazının, cevap dilekçesinde ileri sürülmesi gerekir. **Yetki itirazında bulunan taraf, yetkili mahkemeyi; birden fazla yetkili mahkeme varsa seçtiği mahkemeyi bildirir.** Aksi takdirde yetki itirazı dikkate alınmaz.

Borçlu esasa, yani imzaya ve borca itiraz etmeden **yalnız yetki itirazında bulunabilir**. Hem yetkiye hem de esasa itiraz etmek isteyen borçlunun **yetki itirazını da açıkça ve birlikte bildirmesi gerekir**. (50,II-c1)

7 günlük itiraz süresi içinde icra dairesine yapılan yetki itirazı **icra takibini kendiliğinden durdurur**. (66,1)

Alacaklı borçlunun yetki itirazını kabul ederse; takip dosyasının yetkili icra dairesine gönderilmesi ister buna göre dosya yetkili daireye gönderilir. **Yetkili icra dairesi borcu yeni bir ödeme emri** gönderir borçlu bu yeni ödeme emrine karşı **yeni bir yetki itirazında bulunamaz**.

Fakat borçlu bu **yeni ödeme emrine karşı esas bakımından itiraz edebilir** yani borca ve imzaya itiraz edebilir.

Alacaklı borçlunun yetki itirazını kabul etmezse; icra mahkemesinden yetki itirazının kaldırılmasını isteyebilir (68,a)

İcra mahkemesi yetki itirazının haksız olduğunu kanısına varırsa; **yetki itirazının kaldırılmasına karar verir** ve bu kararla icra dairesinin yetkisi de kesinleşmiş olur.

Borçlu hem yetki, hem esasa itiraz etmiş ise; alacaklı **her iki itirazın kaldırılması için** icra mahkemesine başvurulabilir (68,a) Bu halde icra mahkemesi **duruşma yaparak ilk önce yetki itirazı inceleyip karara bağlar** (50,II-c2)

İcra mahkemesi icra dairesinin yetkisiz olduğu kanısına varırsa; alacaklının itirazının kaldırılması talebinin reddeder, **yani itirazın kaldırılması talebinin reddine ödeme emrinin iptali ve takip dosyasının talep halinde yetkili İcra dairesine gönderilmesine karar verir**.

Bu yetkisizlik kararının kesinleşmesi üzerine alacaklı **2 hafta içinde yetkisiz icra dairesine başvurur** ve takip dosyasının **yetkili icra dairesine gönderilmesi ister ise**, İİK m. 50'ye göre yetkisiz icra dairesi takip dosyasını yetkili icra dairesine gönderir.

Dosyayı alan yetkili icra dairesi de borçluya **yeni bir ödeme emri gönderir**. Bu halde yetkili icra dairesince bakılan bu takip, yetkisiz icra dairesinde yapılan takibin devamı sayılır. Bu nedenle **yetkili dairesince alacaklardan yeniden harç alınmaz** zamanaşımı yetkisiz icra dairesinde yapılan takip talebi ile kesinleşmiş olur.

İcra mahkemesi, icra dairesinin yetkili olduğu kanısına varırsa; şu şekilde işlem yapılır. **Borçlu yalnız yetki itirazında bulunmuşsa** icra mahkemesi borçlunun **yetkili itirazın kaldırılmasına karar verir** bununla icra takibi kesinleşir ve alacaklı haciz isteyebilir (78)

Borçlu hem yetkili, hem esasa itiraz etmiş ise icra mahkemesi **ilk önce yetki itirazını** inceleyip karara bağlar (50,II-c2)

İcra mahkemesi icra dairesine yetkisiz olduğuna karar verirse; (borçlunun esasa ilişkin itirazı hakkında inceleme yapmadan) alacaklının itirazının kaldırılması talebini reddeder.

İcra mahkemesi yetki itirazının haksız olduğu kanısına varırsa; yetki itirazının reddine karar verir **ve borçlunun esasa ilişkin itirazını yerinde olup olmadığını** incelemeye geçer.

YETKİLİ İCRA MAHKEMESİ:

Şikayet (16 vd) için yetkili icra mahkemesi, şikayet konusu işlemi yapan icra ve iflas dairesinin tabii bulunduğu icra mahkemesidir.

İtirazın kaldırılması talepleri (68) için yetkili icra mahkemesi; bu itirazın ilişkin bulunduğu icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tabii bulunduğu icra mahkemesidir.

İki icra mahkemesi arasında olumsuz yetki uyuşmazlığı çıkması halinde; yargı yeri belirlenmesi yoluna HMK m.21-22 başvurulur (50)

6100 > Yargı yeri belirlenmesini gerektiren sebepler - M.21- (1) Aşağıdaki hâllerde, davaya bakacak mahkemenin tayini için yargı yeri belirlenmesi yoluna başvurulur:

a) Davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkemenin davaya bakmasına herhangi bir engel çıkarsa.

b) **İki mahkeme arasında** yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesi konusunda bir tereddüt ortaya çıkarsa.

c) **İki mahkeme de görevsizlik kararı verir** ve bu kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşirse.

ç) Kesin yetki hâllerinde, **iki mahkeme de yetkisizlik kararı verir** ve bu kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleşirse.

6100 > İnceleme yeri - M.22- (1) Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına herhangi bir engel bulunduğu yahut iki mahkeme arasında yargı çevrelerinin sınırlarının belirlenmesinde tereddüt ortaya çıktığı takdirde, yetkili mahkemenin tayininde, **ilk derece mahkemeleri için bölge adliye mahkemelerine, bölge adliye mahkemeleri için Yargıtaya başvurulur.**

(2) İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkeme, ilgisine göre bölge adliye mahkemesince veya Yargıtayca belirlenir.

GENEL MAHKEMELERİN YETKİSİ:

Genel mahkemelerin icra iflas hukukuna ilişkin davalarda yetkisi kural olarak **HMK'nun yetkiye ilişkin hükümlerine** (HMK m.5-19) göre belirlenir

Yalnız **bazı icra iflas işleri hakkında** kanun genel mahkemeler için **özel yetki hükümleri getirmiştir** bunun için bakınız. (2004> m.69II-72VIII-89III-142I-154-235I-258-259IV)

GENEL HACİZ YOLU

Genel haciz yolu, **rehinle temin edilmemiş** olan ve bir **kambiyo senedine de dayanmayan, bütün para alacakları için** başvurulabilen bir ilamsız icra yoludur. Kısaca **haciz yolu** da denilen bu ilamsız icra yoluna başvurabilmek için, alacağın bir senede bağlı olması gerekli değildir. Ancak bu halde icra takibinin başarıyla sonuçlanabilmesi için, borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi gerekir.

GENEL HACİZ YOLU,

alacaklının bir takip talebi ile başlar (58-59)

bu takip talebinin alan **İcra dairesi, borçluya bir ödeme emri gönderilir (60)**

borçlu bu ödeme emrine **itiraz etmez veya eder de itirazı reddedilirse;**

ödeme emri kesinleşir.

Bunun üzerine **icra dairesi, alacaklının talebi üzerine,**

borçlunun borcunu ödemeye yetecek kadar **malını haciz eder. (78 vd)**

hacizli mallar **yine alacaklının talebi üzerine** icra dairesi tarafından **satılır. (106 vd)**

satıştan elde edilen para ile **alacaklının alacağı ödenir.**

GENEL HACİZ YOLU İLE TAKİBİN KONUSU

Genel haciz yolu ile takip edilen alacaklar **sadece para alacaklarıdır**. Konusu para dışında başka bir şey olan alacaklar, mesela 1000 kilo buğday gibi alacaklar **genel haciz yolu ile takip edilemez**. Para alacakları için ilamsız icra yapılabilmesinin bazı istisnaları vardır. Para alacakları için de olsa **yabancı devlet aleyhine ilamsız takip yoluna başvurulamaz (42,2)**

İdari yargının görev alanına giren konularda ilamsız takip yoluna başvurulamaz (42,3)

Para borcu ve teminat için takip : M.42 - Bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine dair olan cebri icralar takip talebiyle başlar ve haciz yoluyla veya rehlin paraya çevrilmesi yahut iflas suretiyle cereyan eder.

Yabancı devlet aleyhine ilamsız takip yoluna başvurulamaz.

İdari yargının görev alanına giren konularda ilamsız takip yoluna başvurulamaz.

İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI

TAKİP TALEBİ

Genel haciz yolu ile takip, alacaklının icra dairesine yapacağı bir **takip talebi** ile başlar (58) Takip talebini alan icra dairesi borçluya bir **ödeme emri** gönderir. Borçlu ödeme emrine **7 gün içinde itiraz** etmezse veya itiraz eder de bu itiraz mahkemece iptal edilir veya İcra mahkemesi tarafından

ortadan kaldırılırsa, **ödeme emri kesinleşir**. Bundan sonra icra dairesi, borçlunun **mallarını haczeder**, bu malları satar ve satış bedelinden alacaklının **alacağını öder**. Alacaklının takip talebinde bulunabilmesi için **alacağın bir senede bağlı olması gerekli değildir**.

TAKİP TALEBİNİN YAPILMASI

Alacaklı, takip talebini, yetkili icra dairesine, **yazılı veya sözlü olarak veya elektronik ortamda** yapar. (58,1)

- 1) Takip talebi genellikle yazılı olarak yapılır ve bunun için **basılı takip talebi örneği** kullanılır
- 2) Takip talebi **sözlü olarak da** yapılabilir. (58,1)
- 3) Yukarıda belirtildiği gibi takip talebi elektronik ortamda da yapılabilir (58,1)
- 4) Alacaklı, takip talebi ile birlikte, **başvurma harcı** ile **binde 5 peşin harcı** ve gerekli tebliğ giderini, **peşin olarak icra dairesine vermeye mecburdur** (59)

TAKİP TALEBİNİN ŞARTLARI

İİK 58. m.ve İİK Yönetmeliği 20. Maddeye göre **takip talebinde bulunması gereken kayıtlar** şunlardır.

- 1) *Alacaklının* kimliği ve adresi.
- 2) *Borçlunun* kimliği ve adresi.
- 3) *Alacak tutarı*.
- 4) Senet veya senet yoksa *borcun sebebinin* takip talebi ne yazılması gerekir
- 5) Alacaklının takip yollarından *hangisini seçtiği*.
- 6) Takip talebinin altının *alacaklı veya vekili tarafından imza edilmesi* gerekir.

TAKİP TALEBİNDE BULUNMANIN SONUÇLARI

- 1) Takip talebi, icra dairesinin bir ödeme emri düzenleyerek borçluya göndermesini gerektirir m.67, 1 m.61,1
- 2) Takip talebi tarihi hacze iştirak için esas alınır (100)
- 3) Takip talebinden sonra, takip konusu alacak hakkında açılan menfi tespit davasında, ihtiyati tedbir yolu ile icra takibinin durdurulmasına karar verilemez
- 4) takip talebi ile zamanaşımı kesilir (BK m.154,2, ticaret kanunu m.750)sadece takip talebi ile zamanaşımı kesilir. Bunun için ödeme emrinin borçluya tebliğ edilmiş olması gerekli değildir.
- 5) borçlu daha önce temerrüde düşürülmemiş ise, takip talebinde bulunulması ile temerrüde düşmez. Boşluyu ancak ödeme emrinin kendisine tebliğ ile temerrüde düşer (BK m.117)

YABANCI PARA ALACAKLARI İÇİN İLAMSIZ İCRA TAKİBİ YAPILMASI

>> **İlamsız icra takibi konusu alacak, yabancı para alacağı ise**, bu alacağın takip talebinde Türk parası ile bu taraf gösterilmesi gerekir (58,3) alacaklı yabancı para alacağını hangi tarihteki kuru üzerinden talep ettiğini, takip talebinde bildirmek zorundadır. Yabancı para alacağının vade veya fiili ödeme günündeki rayce göre Türk parası ile ödenmesini isteyebilir.

A) alacaklı yabancı para alacağın vade veya takip günündeki kur üzerinden Türk parasıyla ödenmesini isterse, yabancı para alacağını vade tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk parasına çevrilir ve bunu takip talebinde alacak miktarı olarak gösterir.

B) alacaklı, takip talebinde fiili ödeme günündeki döviz kuruna göre alacağının Türk parası ile ödenmesini de isteyebilir.

> Ödeme emrinde de yabancı para alacağının **Türk parası ile tutarının gösterilmesi gerekir**.

> Yabancı para alacaklarında, İcra mahkemesi **yabancı paranın takip tarihindeki** Türk parası karşılığı üzerinden tazminata hükmedebilir.

> **Yabancı para alacaklarında, itirazın iptali davasında** yabancı paranın takip tarihindeki Türk parası karşılığı üzerinden icra inkar tazminatına hükmedilmesi gerekir.

ÖDEME EMRİ

Takip talebini (58) alan icra dairesi, bir ödeme emri düzenleyerek bunu borçluya gönderir (60) Ödeme emri ile borçluya, borcu ödemesi veya itirazı varsa bunu bildirmesi ve bunları da yapmazsa hakkında cebri icraya devam edileceği yani mallarının haciz edeceği ihtar edilir. İcra dairesinin borçluya ödeme emri gönderilmesi için, alacaklının geçerli bir takip talebinde bulunmuş olması

şarttır. (58) Ödeme emri tebliği, İcra takibinde **borçluya karşı yapılan icra takip işlemlerinden birincisidir.**

ÖDEME EMRİNİN İÇERİĞİ

1 - Ödeme emri ve muhtevası: M.60 -İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır. **Emir:**

1. Alacaklinin veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, 58 inci maddeye göre takip talebine yazılması lazım gelen kayıtları,

2. Borcun ve masrafların yedi gün içinde icra dairesine ait ödeme emrinde yazılı olan banka hesabına ödenmesi, borç, teminat verilmesi mükellefiyeti ise teminatın bu süre içinde gösterilmesi ihtiarını,

3. Takibin dayandığı senet altındaki imza kendisine ait değilse yine bu yedi gün içinde bu cihetin ayrıca ve açıkça bildirilmesi; aksi halde icra takibinde senedin kendisinden sadır sayılacağı,

Senet altındaki imzayı reddettiği takdirde icra mahkemesi önünde yapılacak duruşmada hazır bulunması; buna uymazsa vaki itirazın muvakkaten kaldırılmasına karar verileceği,

Borcun tamamına veya bir kısmına yahut alacaklinin takibat icrası hakkına dair bir itirazı varsa bunu da aynı süre içinde beyan etmesi, **İhtarını,**

4. Senet veya borca itirazını bildirmedeği takdirde yukarıda yazılı yedi günlük süre içinde 74 üncü maddeye göre mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapisle tazyik olunacağı; mal beyanında bulunmaz veya hakikate aykırı beyanda bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı ihtiarını,

5. Borç ödenmez veya itiraz olunmazsa cebri icraya devam edileceği beyanını, **İhtiva eder.**

Ödeme emri iki nüsha olarak düzenlenir. Bir nüshası borçluya gönderilir, diğeri icra dosyasına konulur. Alacaklı isterse kendisine ayrıca tasdikli bir nüsha verilir. Nüshalar arasında fark bulunduğu takdirde borçludaki muteber sayılır.

Alacaklıya verilen nüsha hiçbir resim ve harca tabi değildir.

1) Alacaklinin kimliği varsa TC kimlik numarası veya vergi kimlik numarası ve adresi ödeme emrine de yazılır.

2) Borçlunun kimliği alacaklı tarafından bildirilmiş ise borçlunun TC kimlik numarası veya vergi kimlik numarası ve adresi ödeme emrine de yazılır.

3) İstenen alacağın **Türk lirası olarak tutarı** ödeme emrine de yazılmalıdır. Takip talebinde **faiz istemişse, faiz oranının ve işlemeye başladığı günün ödeme emrine de yazılması gerekir.**

4) Senet veya senet yoksa **borcun sebebinin** ödeme emrine de yazılması gerekir.

>> Ödeme emri ile borçluya borcu ve takip giderlerini **7 gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına** ödemesi ihtar edilir (60,2)

>> Ödeme emri ile borçluya, ödeme emrine **7 gün içinde itiraz edebileceği** ihtar edilir (60,3) bu ihtar illerde görülecek olan iki itiraz çeşidini de kapsar biçimde aşağıdaki gibi yapılır

A> imzaya itiraz ihtarı.

B> borca itiraz ihtarı.

C> mal beyanında bulunma ihtarı (60,4)

D> ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde borç ödenmez ve itirazda edilmezse, cebri icraya devam olunacağı ihtarı (78)

E> icra müdürünün mühür ve imzası.

Bunlardan başka ödeme emrine **icra takip dosya numarası da** yazılır.

ÖDEME EMRİNİN DÜZENLENMESİ

İcra müdürü, takip talebinin İİK'nda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler (58, m.60,1)

ÖDEME EMRİNİN TEBLİĞİ (61)

Ödeme emri kendisinden beklenen hüküm ve sonuçları, **ancak borçluya tebliğ edilmek suretiyle meydana getirir.** Ödeme emri borçluya tebliğ edilir, **borçlunun vekiline tebliğ edilemez.** ödeme emri tebliği icra takip işlemi olduğundan borçluya ödeme emri tebliğ edilmesi ile zamanaşımı yeniden kesilir ve süresi aynı olan zamanaşımı yeniden işlemeye başlar (borçlar kanunu m.157, iki ticaret kanunu m.751,2)

TAKİBİN ÖDEME EMRİ TEBLİĞİNDEN SONRAKİ DURUMU

1>> Borçlu, tebliğden itibaren 7 gün içinde ödeme emrine **itiraz ederse** bununla icra **takibi durur (66)**

2>> Borçlu, 7 gün içinde ödeme emrine **itiraz etmezse** bununla ödeme emri icra takibi kesinleşir bunun üzerine alacaklı, **m.78'e göre haciz isteyebilir.**

ÖDEME EMRİNE İTİRAZ

Borçlunun borçlu olmadığını icra dairesine bildirmesine, ödeme emrine itiraz denir. (62-66) Borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmekle, ödeme emrine ve icra takibine karşı koyar, itiraz takibini durdurur (66.I)

Ödeme emrine itiraz, **alacaklının alacağının mevcut olup olmadığı araştırılmadan düzenlenip gönderilen ödeme emrine karşı borçluya tanınmış olan bir savunma yoludur.** Borçlunun itirazında haklı olup olmadığı icra dairesi tarafından araştırılmaz. **İtiraz ile icra takibi kendiliğinden durur.**

İTİRAZ SEBEPLERİ YA MADDİ HUKUKA VEYA TAKİP HUKUKUNA DAYANIR

MADDİ HUKUKA DAYANAN İTİRAZ SEBEPLERİ

İtiraz sebepleri daha çok maddi hukuka dayanır. Bu sebeplerle borçlunun itirazı alacağa ilişkindir. Bazı örnekler:

- 1) alacak hiç doğmamıştır yani mevcut değildir veya istenildiği kadar değildir. (kısmi itiraz m.62,4)
- 2) Alacağı doğuran sözleşme geçersizdir (BK m.12,2, m.27)
- 3) Alacak muaccel değildir (BK m.90 vd)
- 4) Borç sona ermiştir (BK m.131-145) mesela borç ödenmiştir.
- 6) Alacak zamanaşımına uğramıştır (BK m.146 vd)

TAKİP HUKUKUNA DAYANAN İTİRAZ SEBEPLERİ

Takip Hukukuna dayanan itiraz sebeplerini, alacaklının **takip yapma yetkisi (60) bulunmadığına ilişkin itirazlar** olarak özetlemek mümkündür.

Fakat alacaklının takip yapma yetkisi bulunmadığına ilişkin bütün sebepler, itiraz sebebi değildir. Borçlunun ileri sürdüğü sebepler, niteliği bakımından icra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gereken bir sebep (şikayet m.16) değilse itiraz yolu ile ileri sürülür. İcra müdürünün kendiliğinden gözetmesi gerekmeyen ve bu nedenle takip hukukuna dayanan birer itiraz sebebi teşkil eden hallere bazı örnekler şunlardır.

>> **Yetki itirazı m.50,2**

>> Alacaklının aynı alacak için daha önce bir takip yaptığı ve bu takibin devam etmekte olduğu itirazı, **yani derdestlik (mükerrerlik itirazı)**

İLERİ SÜRÜLME ŞEKLİ BAKIMINDAN İTİRAZ SEBEPLERİNİN ÇEŞİTLERİ (imzaya-borça)

İMZAYA İTİRAZ

Alacaklının bir adi senede dayanarak icra takibi yapmış olması halinde, borçlunun bu adi senet altındaki imzanın kendisine ait olmadığı gerekçesiyle yaptığı itiraza imzaya itiraz denir (60,3,c1, m.62,V, m.68,a, c1) Şu halde **imzaya itiraz yalnız takibin bir adi senede dayanması halinde söz konusu olacaktır.**

Borçlu imzanın kendisine ait olmadığını **ödeme emrine itiraz ederken ayrıca ve açıkça bildirmek zorundadır.** Mesela *“imzaya inkar ediyorum,” “imzaya itiraz ediyorum,” “imza sahtedir,” “imzayı kabul etmiyorum,” “imza bana ait değildir,” “böyle bir senede imza atmadı”* gibi...

Borçlu itirazında **imzaya itiraz ettiğini ayrıca ve açıkça bildirmezse**, o icra takibi yönünden adi senet altındaki **imzayı kabul etmiş sayılır.** (60,3 m.62,V)

Borçlu yalnızca imzaya itiraz ile yetinebilir, fakat borçlu imzaya itirazı ile birlikte imzaya itiraz ile çelişmeyen itiraz sebeplerinde bildirebilir.

İmzaya itiraz halinde alacaklı, icra mahkemesinden itirazın kesin kaldırılmasını (68) isteyemez. itirazın geçici kaldırılmasını isteyebilir (68,a)

İcra takibi *imzası noterlikçe tasdikli bir senede (68,1) dayanmakta ise*, borçlu ödeme emrine itiraz yolu ile imza inkarında bulunamaz, yani burada **imzaya itiraz İcra mahkemesi tarafından inceleme konusu yapılamaz.**

Borçlu noterlikçe tasdikli bir imzanın kendisine ait olmadığını ancak **sahtelik davası ile ispat edebilir (HMK m.208,4)**

6100 > Yazı veya imza inkârı > M.208- (1) Taraflardan biri, kendisi tarafından düzenlendiği iddia edilen bir belgedeki yazı veya imzayı inkâr etmek isterse, sahtelik iddiasında bulunmalıdır; aksi hâlde belge, aleyhine delil olarak kullanılır.

...
(4) Resmî bir senetteki yazı veya imzayı inkâr eden tarafın bu iddiası, ancak ilgili evraka resmîyet kazandıran kişiyi de taraf göstererek açacağı ayrı bir davada incelenip karara bağlanabilir. Asıl davaya bakan hâkim, gerekirse bu konuda imza veya yazıyı inkâr eden tarafa, dava açması için iki haftalık kesin bir süre verir.

BUNA RAĞMEN BORÇLU, ÖDEME EMRİNE İTİRAZINDA NOTERLİKÇE TASDİKLI İMZASINA İTİRAZ ETMİŞSE BU İTİRAZ İMZAYA DEĞİL BORCA İTİRAZDIR VE ALACAKLI GEÇİCİ KALDIRMA DEĞİL M.68'E GÖRE KESİN KALDIRMA İSTEYEBİLİR.

Şu halde **imzaya itiraz HMK m.205,1'e göre**, icra takibinin bir adi senede dayanması halinde söz konusu olabilir.

6100 > Adi senetlerin ispat gücü > M.205- (1) Mahkeme huzurunda ikrar olunan veya mahkemeye inkâr edenden sadır olduğu kabul edilen adi senetler, aksi ispat edilmedikçe kesin delil sayılırlar. ...

BORCA İTİRAZ

İmza'ya itiraz dışındaki diğer bütün itirazlar borca itirazdır. Misaller; *ödeme, takas, zamanaşımı*, (BK m.146) *alacağın muaccel olmadığı, yani vadesinin gelmediği, borcun şarta bağlı olduğu, icra dairesinin yetkisiz olduğu* (50) gibi itirazlar borca itirazdır.

Borçlu ödeme emrine itiraz ederken **borca itiraz sebeplerini ayrıca ve açıkça bildirmek zorunda değildir**. Borçlunun, **yalnızca itiraz ediyorum demesi yeterlidir** ve böyle bir itiraz borca itirazdır. Ancak borçlu itirazında bildirdiği **itiraz sebepleri ile bağlı olduğundan borçlunun takip konusu senet metninden anlaşılamayan borca itiraz sebeplerini örneğin ödeme ve takas gibi durumlarda ödeme emrine itirazında ayrıca ve açıkça bildirmesi kendi faydasına olacaktır.**

BORCA İTİRAZ HALİNDE ALACAKLI İCRA MAHKEMESİNDEN İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASINI (68) İSTEYEBİLİR

BORÇLUNUN İTİRAZ SEBEPLERİ İLE BAĞLI OLMASI

BORÇLU İTİRAZINDA SEBEP BİLDİRMEMİŞ İSE:

İtirazı, yalnız borca itirazdır, bu halde borçlu itirazın kesin kaldırılması duruşmasında, yani m.68'e göre yapılan icra mahkemesinde **ancak alacaklının dayandığı senetten anlaşılabilen borca itiraz sebeplerini ileri sürebilir.** (63)

2 - İtiraz sebepleri: > M.63 -İtiraz eden borçlu, itirazın kaldırılması duruşmasında, **alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılanlar dışında**, itiraz sebeplerini değiştiremez ve genişletemez.

İtirazında sebep bildirmemiş olan borçlu, icra mahkemesinde, senetteki vadeye göre

- borcun muaccel olmadığını,
- vadesinin gelmediğini veya
- borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilir.

Buna karşılık itirazın da sebep bildirmemiş olan borçlu senet metninden anlaşılamayan itiraz sebeplerini icra mahkemesinde ileri süremez.

Mesela borçlu icra mahkemesinde, **imzayı inkar edemez, borcu ödemiş olduğunu, borcu ile alakalı alacağını takas ettiğini icra dairesinin etkisiz olduğunu alacakların kendisine bir süre verdiğini (süre) ileri süremez.**

BORÇLU İTİRAZINDA SEBEP BİLDİRMİŞ İSE:

Bu durumda **bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlıdır. Takibin dayandığı senet metninden anlaşılanlar dışında bildirmiş olduğu itiraz sebeplerini değiştiremez ve genişletemez** (63) Mesela

zamanasına uğradığını bildirmiş olan borçlu, icra mahkemesinde imzaya itiraz edemez. borcunu ödediğini borcu ile alacağını takas ettiğini veya icra dairesine etkisiz olduğunu ileri süremez.

Bunun gibi borcunu ödediğini bildirmiş olan borçlu iddiasını ispat edemeyince kendisini de alacaklıdan alacaklı olduğunu, alacak ile borcun takas ettiğini ileri süremez

İTİRAZIN GEÇERLİLİK ŞARTLARI

Ödeme emrine itiraz edebilmesi için kendisine ödeme emrinin tebliğ edilmiş olması gerekir. **İtiraz iradesini** yani ödeme emrine itiraz etmek istediğini icra dairesine bildirmelidir. Ancak **itirazın geçerli sayılabilmesi için borçlunun itirazında sebep bildirilmiş olması gerekli değildir.**

Ödeme emrine itiraza hakkı olan kişi takip talebi ve ödeme emrine borçlu olarak gösterilmiş ve kendisine bu sıfatla ödeme emri tebliğ edilmiş olan borçludur (62,I)

Ödeme emrine itiraz süresi 7 gündür (62) Borçlu ödeme emrine, **kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde** itiraz edebilir. 7 gün geçtikten sonra yapılan itiraz geçersizdir.

Kısmi İtiraz: Borçlu borcun tamamını değil de bir kısmına itiraz ederse buna kısmi itiraz denir. Kısmi itirazın geçerli sayılabilmesi için, **yukarıdaki 4 şarttan başka** bir şartı daha vardır. Borcun bir kısmına itiraz eden borçlu, **itiraz ettiği borç miktarını, itirazın da ayrıca ve açıkça belirtmek zorundadır.** (62,IV,c1)

İTİRAZ > 1 – Süresi ve şekli: > M.62 –İtiraz etmek isteyen borçlu, itirazını, ödeme emrinin tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde dilekçe ile veya sözlü olarak icra dairesine bildirmeye mecburdur. İtiraz, takibi yapan icra dairesinden başka bir icra dairesine yapıldığı takdirde bu daire gereken masrafı itirazla birlikte alarak itirazı derhal yetkili icra dairesine gönderir; alınmayan masraftan memur şahsen sorumludur.

...
Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısman cihet ve miktarını açıkça göstermesi lazımdır. Aksi takdirde itiraz edilmemiş sayılır.

Borçlu takibin müstenidi olan senet altındaki imzayı reddediyorsa, bunu itirazında ayrıca ve açıkça beyan etmelidir. Aksi takdirde icra takibi yönünden senetteki imzayı kabul etmiş sayılır.

Borçluya, itiraz eylediğine dair bedava ve pulsuz bir belge verilir.

İTİRAZIN YAPILMASI

Ödeme emrine itiraz etmek isteyen borçlu, itirazına ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde **icra dairesine bildirmek zorundadır.** Borçlu itirazını 7 gün içinde icra dairesine vereceği bir **itiraz dilekçesi ile yapabilir.** (62) Dilekçe ile yapılan itiraz **icra tutanağına geçirilir** (8,1) Ödeme emrine **itiraz tarihi itiraz dilekçesindeki tarih değil,** itiraz dilekçesinin **icra tutanağına geçirildiği tarihtir,** yani itiraz; itiraz dilekçesinin tutanağına geçirildiği tarihte yapılmış sayılır. Borçlu itirazını icra dairesine 7 gün içinde **sözlü olarak da bildirebilir** (62,1) Sözlü olarak yapılan itiraz **derhal icra tutanağına geçirilir** ve tutanak **borçlu veya vekili ve icra müdürü veya yardımcısı veya katibi tarafından** tarih belirtilerek imza edilir (8,1) Borçluya itiraz ettiğine dair ücretsiz ve (bedava ve pulsuz) bir **itiraz belgesi verilir** (62,VI)

İTİRAZ SÜRESİ

Ödeme emrine itiraz süresi **7 gündür.** Bu süre ödeme emrinin borçluya tebliğ edildiği tarihten itibaren başlar (62,I)

Ödeme emrine **itiraz süresinin geçirmesinin etkisi mutlak**tır, ancak bu kuralın **geçikmiş itiraz** (65) isimli bir istisnası vardır.

İTİRAZIN ETKİSİ

7 gün içinde yapılan itiraz icra takibini kendiliğinden durdurur. (66,I) icra müdürü **itirazın 7 günlük süresi içinde** yapıp yapılmadığını kendiliğinden gözetmek **zorundadır** (66,I,c2)

İtiraz üzerine, **durmuş olan icra takibine itiraz giderilinceye kadar devam edilemez.** Borçlu, **borcun yalnız bir kısmına yani kısmi itiraz etmişse borçlunun kabul ettiği miktar için icra takibi durmaz.** Alacaklı, borçlunun kabul ettiği miktar için takipe devam edilmesini isteyebilir.

GEÇİKMİŞ İTİRAZ (65)

4 – Geçikmiş itiraz: > M.65 –Borçlu kusuru olmaksızın bir mani sebebiyle müddeti içinde itiraz edememiş ise **paraya çevirme muamelesi bitinceye kadar** itiraz edebilir.

Ancak borçlu, manin kalktığı günden itibaren **üç gün içinde**, mazeretini gösterir delillerle birlikte itiraz ve sebeplerini ve müstenidatını bildirmeye ve mütaakıp fıkra için yapılacak duruşmaya taallük eden **harç ve masrafları** ödemeye mecburdur.

İtiraz üzerine icra mahkemesi ancak **gecikme sebebinin mahiyetine ve hadisenin özelliklerine göre** takibin tatilini tensip edebilir. İcra mahkemesi, tetkikatını **evrak üzerinde** yapar. Lüzumu halinde iki tarafı hemen davetle mazeretin kabule şayan olup olmadığına karar verir. Duruşmaya karar verilmemesi halinde borçludan alınan masraflar kendisine iade olunur.

Mazeretin kabulü halinde icra takibi durur. Aynı celsede alacaklı itirazın kaldırılmasını **sözlü olarak da isteyebilir.** Bu takdirde tahkikata devam olunarak gerekli karar verilir.

Daha önce borçlunun mallarına haciz konulmuşsa mazeretin kabulü kararının tefhim veya tebliği tarihinden itibaren alacaklı yedi gün içinde, icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemez veya aynı süre içinde 67 nci maddeye göre mahkemeye başvuramazsa haciz kalkar.

Borçlu kusuru olmaksızın bir engel nedeniyle süresinde yani **7 gün içinde** ödeme emrine itiraz etmez ise, bu itirazın sonradan icra mahkemesine yapabilir. **Buna gecikmiş itiraz denir.**

İtiraz süresini kaçırmış olan borçluya gecikmiş itirazda bulunma yetkisinin tanınması için borçlunun **kusuru olmaksızın bir mazeret nedeniyle 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edilmemiş olması gerekir.** Engel olan husus borçlunun kusuruna dayanmamalı, onun **iradesi dışındaki bir sebep olmalıdır.**

Borçlunun Ağır Hastalığı:

Borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edemeyecek ve kendisine bir vekil atayamayacak derecede **ağır hasta ise** iyileştikten sonra **3 gün içinde gecikmiş itirazda bulunabilir.** Borçlunun hastalığı **resmi tabip raporu ile ispat edilmelidir.**

Borçlunun Adresinde Bulunmadığı:

Ödeme emri; **borçlu adına tebliğe kabule yetkili bir kişiye tebliğ edilmiş** ve borçlu **bir seyahatte olduğu için, o kişi 7 gün içinde ödeme emrini borçluya verememiş ise** borçlu seyahatten döndükten sonra ödeme emrini öğrenince, **yine üç gün içinde gecikmiş itirazda bulunabilir.**

Buna karşılık örneğin; **ödeme emri tebliğ usulsüz ise** mesela ödeme emri borçlunun komşusuna tebliğ edilmişse **bu halde borçlunun gecikmiş itiraz yoluna gitmesine gerek yoktur.** Borçlunun başvuracağı yol **normal itiraz yoludur.** Çünkü usulsüz tebliğ durumunda **ödeme emrinin tebliğ edildiği tarih; borçlunun usulsüz tebliği öğrendiğini bildirdiği (beyan ettiği) tarihtir** ve borçlu için 7 günlük **normal itiraz süresi** bu tarihten itibaren başlar.

GEÇİKMİŞ İTİRAZIN YAPILMASI

Gecikmiş itiraz, icra mahkemesine yapılır (65,III,c1) Borçlu, gecikmiş itirazını bir dilekçeyle veya sözlü olarak icra mahkemesinde tutanak düzenlemek suretiyle yapabilir. (18,II)

Borçlu **3 gün içinde yapacağı gecikmiş itirazında** hem **mazeretini** hem de **ödeme emrine itirazın ve sebeplerini** icra mahkemesine bildirmek zorundadır (65,II)

Borçlu gecikmiş itirazda bulunurken, (65,III) gereğince yapılacak duruşmaya ilişkin giderler ödemek zorundadır. (65,III)

Gecikmiş itirazın **iki farklı noktası vardır**

(1) İtiraz icra dairesine bildirildiği halde **gecikmiş itiraz icra mahkemesine** yapılır.

(2) Gecikmiş itirazda **hem ödeme emrine itiraz edildiği** ve **hem de borçlunun mazeretinin ve bunun delillerinin bildirilmesi zorunludur** (65,II)

GEÇİKMİŞ İTİRAZ SÜRESİ

Gecikmiş itiraz **iki bakımdan süreye** tabidir.

Birincisi, borçlu mazeret olan engelin kalktığı günden itibaren **3 gün içinde** gecikmiş itirazını yapabilir (65,II)

İkincisi, gecikmiş itiraz **paraya çevirme işlemi** (106-137) **bitinceye kadar** yani haczedilmiş mallar satılınca **kadar yapılabilir**

İCRA MAHKEMESİNİN GEÇİKMİŞ İTİRAZI İNCELEMESİ

Gecikmiş itiraz talebini alan icra mahkemesi, **ilk önce takibin durdurulması gerekip gerekmediğine karar verir** (65,III, c1)

7 gün içinde yapılan (normal) itirazın (66) aksine **gecikmiş itiraz kendiliğinden icra takibine durdurmaz**. Fakat *icra mahkemesi; gecikme sebebinin niteliğine ve olayın özelliklerine göre gerekli görürse takibin durdurulmasına karar verebilir* (65,III, c1) Bundan sonra İcra mahkemesi, borçlunun bildirdiği *mazeretin haklı olup olmadığını inceler* (65,III) Borçlu, mazeretinin haklı olduğunu **her türlü delil ile ispat edebilir**. İcra mahkemesi, borçlunun **mazeretini kabul ederse, bununla gecikmiş olarak yapılan itiraz 7 gün içinde yapılmış normal bir itiraz gibi kabul olunur** ve aynı sonucu doğurur yani icra takibi durur. (65,IV)

İcra mahkemesinin borçlunun mazeretini kabul etmesi üzerine duran icra takibine devam edilmesi için **normal itiraz da olduğu gibi alacaklının, itirazın iptali davası** (67) veya **itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurusu** gerekir. (68-68,a)

Alacaklı icra mahkemesi'nin mazeretini kabulüne karar verdiği aynı oturumda sözlü olarak borçlunun itirazın kaldırılmasını isteyebilir. (68,a) Bunun üzerine icra mahkemesi incelemesine devam ederek, **alacaklının itirazının kaldırılması talebini de inceleyip karara bağlar.**

İcra mahkemesi; borçlunun mazeretini kabul etmezse, gecikmiş itiraz talebini reddeder. bunun üzerine gecikmiş itiraz talebi ile kendiliğinden durmamış olan **icra takibine sonuna kadar devam edilir.**

İTİRAZ İLE ŞİKAYET ARASINDAKİ FARKLAR

Görüldüğü gibi **itiraz daha çok maddi hukuka dayanan sebeplerden dolayı icra takibine karşı konulmasıdır. Yani itiraz daha çok takip konusu yapılan alacağı ilişkindir.**

Şikayette ise icra müdürünün icra iflas hukukuna ilişkin hükümleri uygulamadığı veya yanlış uyguladığı ileri sürülür.

İtirazda alacağı karşı çıkıldığı halde şikayette icra iflas hukukuna ilişkin işlemlere karşı çıkılması söz konusudur

Buna göre **maddi hukuka dayanan bütün hallerde ödeme emrine itiraz yoluna başvurulur.** Buna karşılık takip hukukuna ilişkin sebepler itiraz veya şikayet sebebi olabilirler.

İTİRAZIN İPTALİ DAVASI

Ödeme emrine itirazın iptali davası konusu borçlunun itiraz etmiş olduğu **alacak olan bir eda davasıdır**. İtirazın iptali davası takip alacaklısı tarafından, ödeme emrine itiraz etmiş olan **takip borçlusuna karşı açılır**. Alacaklı davayı kazanırsa mahkeme borçlunun itirazın iptaline karar verir, işte bundan dolayı bu davaya itirazın iptali davası denir.

M.68'deki yazılı belgelerden birine sahip bulunmayan alacaklı hükümden düşülmesini sağlayabilmek için, **yalnız itirazın iptali davası yoluna başvurabilir.** İcra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını istemez.

Buna karşılık alacağı m.68'de yazılı belgelerden birine bağlı olan alacaklı, itirazın iptali için mahkemeye dava açmak (67) veya itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurmak (68-68,a) hususunda bir seçim hakkına sahiptir.

İTİRAZIN İPTALİ DAVASININ AÇILMASI

İtirazın iptali davası bir eda davasıdır. Bu nedenle dava, normal bir hukuk davası gibi açılır. İtirazın iptali davası takip alacaklısı tarafından ödeme emrine itiraz etmiş olan borçluya karşı açılır **yani davacı takip alacaklısı davalı takip borçlusudur.**

Davacı alacaklı, itirazın iptali davasında borçlunun itiraz etmiş olduğu alacağın mevcut olduğunu bildirerek, borçlunun itirazın iptaline karar verilmesini talep eder.

Görevli mahkeme; takip konusu alacağın miktarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesi veya ticaret mahkemesidir (HMK m.2)

6100 > Asliye hukuk mahkemelerinin görevi > M.2- (1) Dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarla, şahıs varlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesidir.

(2) Bu Kanunda ve diğer kanunlarda aksine düzenleme bulunmadıkça, asliye hukuk mahkemesi diğer dava ve işler bakımından da görevlidir.

Yalnız kira ilişkisinden doğan alacaklar, ile ilgili itirazın iptali davası için görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir. (HMK m.4,a)

6100 > Sulh hukuk mahkemelerinin görevi > M.4- (1) Sulh hukuk mahkemeleri, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın;

a) Kiralanan taşınmazların, 9,6,1932 tarihli ve **2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa** göre **ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler ayrılmak üzere**, kira ilişkisinden doğan alacak davaları da dâhil olmak üzere tüm uyuşmazlıkları konu alan davalar ile bu davalara karşı açılan davaları, ...

Ticari dava niteliğinde olan itirazın iptali davası için asliye ticaret mahkemesi görevlidir. (TTK m.5,3)

İcra takibi konusu alacak bir özel mahkemenin, **mesela iş mahkemesinin görevine girmekte ise, itirazın iptali davası o özel mahkemede görülür.**

İtirazın iptali davası bir **süreye tabidir**. Alacaklı bu davayı itirazın kendisine, varsa vekiline tebliğ tarihinden itibaren **bir yıl içinde açabilir**. (67,I) Alacaklı, bu süre içerisinde dava açmazsa yaptığı ilamsız takip düşer.

6 - İtirazın hükümden düşürülmesi: > a) İtirazın iptali : > M.67 – Takip talebine itiraz edilen alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren bir sene içinde mahkemeye başvurarak, genel hükümler dairesinde alacağının varlığını ispat suretiyle itirazın iptalini dava edebilir.

Bu davada borçlunun itirazının haksızlığına karar verilirse borçlu; takibinde haksız ve kötü niyetli görülürse alacaklı; diğer tarafın talebi üzerine iki tarafın durumuna, davanın ve hükmolunan şeyin tahammülüne göre, red veya hükmolunan meblağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere, uygun bir tazminatla mahkum edilir.

İtiraz eden veli, vasi veya mirasçı ise, borçlu hakkında tazminat hükmolunması kötü niyetin sübutuna bağlıdır.

Birinci fıkra yazılı itirazın iptali süresini geçiren alacaklının umumi hükümler dairesinde alacağını dava etmek hakkı saklıdır.

Bu Kanunda öngörülen icra inkar tazminatı, kötü niyet tazminatı ve benzeri tazminatların tespitinde, takip talebi veya davadaki talep esas alınır.

YARGILAMA USULÜ

İtirazın iptali davası yargılama usulü bakımından **genel hükümlere yani Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na tabidir** (67,1)

Borçlu itirazın iptali davasına karşı cevap süresi içinde vereceği cevapta, ödeme emrine **itiraz ederken bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlı değildir**. Borçlu, **cevap ve ikinci cevap dilekçelerinde** bütün savunma sebeplerini bildirebilir. (HMK m.141)

Mahkeme, bu davada normal bir alacak davasında olduğu gibi tarafların iddia ve savunmalarını genel hükümlere göre inceleyerek **borçlunun borcu olup olmadığını araştırır**. İtirazın iptali davasında **ispat yükü davacıda olup**, davacı alacaklı, alacağının varlığını ispat etmekle yükümlüdür. Bunun gibi davalı borçlu da **borcunu ödemediğini** ispat etmekle yükümlüdür.

İTİRAZIN İPTALİ DAVASININ SONUÇLANMASI

Mahkeme itirazın iptali davası sonucunda **iki şekilde karar verir** birincisi **davayı reddedebilir** ikincisi **davayı kabul edebilir**

Mahkeme alacaklının takip konusu yaptığı **alacağının mevcut olmadığı kanısına varırsa itirazın iptali davasının reddine karar verir**. Bu ret kararının kesinleşmesi ile alacaklının, başlamış olduğu **icra takibi iptal edilmiş** sayılır.

Davanın reddine karar veren mahkeme, **alacaklının kötü niyetle icra takibine bulunduğunu ve itirazın iptali davası açtığını kanısına varırsa** alacaklıyı borçluya asgari **yüzde yirmi kötü niyet tazminatı ödemeye mahkum eder**. (67,II) ancak burada önemli olan detay tazminata hükmedilmesi için **borçlunun talep etmesi gerekir**.

Mahkeme genel hükümlere göre yapacağı inceleme sonucunda **borçlunun borçlu olduğunu kanısına varırsa** borçlunun itirazın iptaline karar verir. İcra hukuku bakımından bunun **iki önemli sonucu daha vardır**.

Birincisi itiraz ile durmuş olan icra takibine devam edilmesini sağlamak,

İkincisi borçlunun icra inkar tazminatına mahkum edilmesidir.

Bu durumda durmuş olan ilamsız icra takibine devam edilmesini alacaklı isteyebilir. Alacakların bu isteği için **itirazın iptali kararının kesinleşmesi şart değildir**, fakat itirazın iptali kararını *istinaf eden borçlu teminat göstererek istinaf mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir* (HMK 350,1)

6100 > Başvurunun icraya etkisi > M.350- (1) İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez. ...

Mahkeme itirazın iptali kararında borçluyu icra inkar tazminatı ödemeye mahkum eder. Borçlunun icra inkar tazminatına mahkum edilmesi için gerekli şartlar şunlardır;

Alacakları dava dilekçesinde açıkça icra inkar tazminatı talep etmiş olması gerekir (67,II)

Mahkemenin itirazın iptali davası hakkında yaptığı inceleme sonucunda borçlunun ödeme emrine karşı yapmış olduğu itirazın haksız olduğuna karar vermesi gerekir. Borçlunun itirazının haksız olup olmadığını tespit edebilmek için takip konusu yapılan ve borçlunun itiraz ettiği alacağın **likit (muayyen)** yani **belirli olup olmadığına bakmak gerekir**, alacak likit ise borçlu **itirazında haksızdır**. Alacak likit değilse borçlu itirazında haklıdır.

Likit alacaklarda alacağın miktarı bellidir. Örneğin **faturaya dayanan alacak likit alacaktır.** Veya **kefalet sözleşmesinden doğan alacak da likit alacaktır.** Buna karşılık likit olmayan, yani **belirsiz alacaklarda alacağın miktarı belli değildir.** Yani borçlu tarafından alacağın gerçek miktarını tespit edebilmek için bütün unsurlar bilinmemekte veya bilinmemektedir.

İcra inkar tazminatı hükmü altına alınan alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz (67,II)

İTİRAZIN KALDIRILMASI

İtirazın kaldırılması, borçlunun itirazı ile **duran ilamsız icra takibine devam edilmesini sağlayan bir yoldur.** (68-70)

Yalnız takip konusu alacağın m.68,a da yazılı belgelerden birine bağlı olması halinde, alacaklı icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir. Bu halde alacaklı itirazın iptali davası açmak veya itirazın kaldırılmasını isteme konusunda bir seçim hakkına sahiptir

İtirazın kaldırılması talebi dava değildir. İtirazın kaldırılması borçlunun borçlu olup olmadığını ilamsız icra prosedürü içinde tespit edilmesini sağlayan bir yoldur.

İtirazın kaldırılması **iki çeşittir birincisi borca itiraz edilmiş olması hali için itirazın kesin olarak kaldırılması** (68) ikincisi **imzaya itiraz edilmiş olması hali için itirazın geçici olarak kaldırılması** (68,a, m.69)

İTİRAZIN KESİN OLARAK KALDIRILMASI M.68

İtirazın kesin kaldırılması yoluna, **borçlunun borca itiraz etmiş olması halinde başvurulabilir.** Alacağı m.68'deki yazılı **belgelerden birine bağlı olan alacaklı**, borçlunun borca itiraz etmesi üzerine mahkemede itirazın iptali davası (67) açabileceği gibi icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılması da isteyebilir. (68)

Alacaklı ancak m.68,I'de yazılı belgelerden birine dayanarak icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılması isteyebilir. Alacaklının itirazın kesin kaldırılması isteyebilmek için göstermesi gereken belgeler üç çeşittir.

1>) İmzası ikrar edilmiş adi senet. :

İcra takibinin dayandığı adi senet (HMK m.205,1) altındaki imza ve **borçlu tarafından ikrar edilir ve senet belli bir para için kayıtsız şartsız bir borç ikrarını içerirse**, alacaklı bu senede dayanarak, itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir. Adi senedin bir borç ikrarını içermesi gerekir, ayrıca bu borcun ve ikrarının kayıtsız ve şartsız olması gerekir

2>) Kayıtsız şartsız borç ikrarını içeren imzası noterlik tarafından onaylanmış senetler:

İtirazın kesin kaldırılmasını sağlayan belgelerden birisi de imzası noterlikçe onaylı ve kayıtsız şartsız bir borç ikrarını içeren senettir. (68,1)

3>) Resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri yazılı belgeler

Bu belgeler şunlar olabilir; **birincisi** adi yazılı belgeler yani makbuzlar, **ikincisi** imzası noterlikçe onaylı yazılı makbuzlar, **üçüncüsü** resmi dairelerin veya yetkili makamların verdikleri yazılı belge veya makbuzlardır.

İtirazın kaldırılması talebi dava değildir. Yetkili İcra mahkemesi icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tabii bulunduğu yani o yerdeki İcra mahkemesidir **ve bu yetki kesin yetkidir.** M.70'e göre itirazın kaldırılması talebi icra mahkemesine yapılır. Alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren **altı ay içinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir** (68) İcra mahkemesi itirazın kaldırılmasını talebini **basit yargılama usulüne göre** inceler (HMK m.316-322)

Borçlu itirazında bildirilmiş olduğu sebeplerle bağlıdır. İcra mahkemesi'nin itirazın kaldırılması talebi hakkında vereceği karar iki şekilde olur, **birincisi**, itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı, **ikincisi**, itirazın kesin olarak kaldırılması kararı.

İtirazın kaldırılması talebinin reddi kararını esasa ilişkin bir nedenle reddeden icra mahkemesi - **borçlu talep etmişse**, - aynı karar ile alacaklıyı itiraza uğrayan alacağın **yüzde yirmisinden az olmamak üzere** tazminata da mahkum eder. (68,son fıkra) İtirazın kaldırılması talebinin reddi ile alacaklının **ilamsız icra takibine devam edemeyeceğine karar verilmiş olur.** İtirazın kaldırılması talebinin reddi kararı, **maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.** Bu karar **yalnız ilamsız icra bakımından kesindir**, yani itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı ile alacaklının yapmış olduğu ilamsız icra takibi son bulur. Bundan sonra alacaklı **aynı alacak için yeni bir ilamsız icra takibi yapamaz.** Karar **maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmediğinden**, alacaklı aynı alacak için genel mahkemede **bir alacak davası açabilir.**

Borçlu bu alacak davasına karşı süresinde vereceği cevap veya 2. cevap dilekçesinde bütün savunma sebeplerini bildirmelidir. Aksi halde borçlu alacaklının savunmayı genişletme itirazı ile karşılaşabilir (HMK m.141)

İTİRAZIN KESİN KALDIRILMASI KARARI

Esasa ilişkin bir nedenle itirazın kaldırılmasına karar veren İcra mahkemesi; alacaklı talep etmişse aynı karar ile borçluyu **haksız olarak itiraz ettiği alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata da mahkum eder.** (68,son fıkra) İtirazın kesin kaldırılması kararı ile borçlunun yapmış olduğu itiraz kaldırılmış olur. Bu karar üzerine borçlu sanki ödeme emrine itiraz etmemiş gibi bir durum doğar. Alacaklı itiraz üzerine durmuş olan ilamsız icra takibine devam edilmesini isteyebilir (78) Alacaklının haciz isteyebilmesi için itirazın kesin kaldırılması kararının kesinleşmiş olmasına gerek yoktur.

İtirazın kaldırılması kararı yalnız, **o ilamsız icra takibi bakımından kesin hüküm teşkil eder.** (HMK m.303) Ancak itirazın kaldırılması kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez (HMK m.303) Bu nedenle itirazında haklı olduğu yani borçlu olmadığı kanısında bulunan borçlu **genel mahkemede bir menfi tespit davası** (72,3) veya borcu icra dairesine ödedikten sonra bir istirdat davası açabilir. (72,VII)

Takip konusu olacak tutarının istinaf sınırını aşması halinde, icra mahkemesinde itirazın kaldırılması talebinin reddi ve itirazın kaldırılması kararları istinaf edilebilir.

İTİRAZIN GEÇİCİ OLARAK KALDIRILMASI (68,A m.69)

Alacaklı bir adi senede dayanarak ilamsız takip yapar ve borçlu itirazında adi senet altındaki imzayı inkar ederse; (60,3) Alacaklı itirazın geçici kaldırılmasını isteyebilir. (68,a-1) Başka bir deyimle itirazın geçici kaldırılması **yalnız alacaklının takibinin dayandığı adi senet altındaki imzanın borçlu tarafından inkar edilmesi halinde**, yani imzaya itiraz halinde söz konusu olabilir. Fakat bu halde alacaklı itirazın iptali davası da (67) açabilir, hatta alacaklı, **itirazın geçici kaldırılması istemekten vazgeçerek**, itirazın iptali davası açabilir. Daha emin bir yol olduğundan **imza inkarı üzerine itirazın iptali davası açılması daha iyidir.**

c) İtirazın geçici olarak kaldırılması: > M.68,a - Takibin dayandığı senet hususî olup, imza itiraz sırasında borçlu tarafından reddedilmişse, alacaklı itirazın kendisine tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın geçici olarak kaldırılmasını isteyebilir. Bu hâlde icra hâkimi iki taraftan izahat alır.

...

Tatbika medar imza mevcutsa bununla, yoksa borçluya yazdıracağı yazı ve atıracağı imza ile yapılacak mükayese ve incelemelerden veya diğer delil ve karinelere icra mahkemesi, reddedilen imzanın borçluya aidiyetine kanaat getirirse itirazın muvakkaten kaldırılmasına karar verir. Hakim lüzum görürse, oturumun bir defadan fazla talikine meydan vermiyecek surette, bilirkşi incelemesi de yaptırabilir.

İmza tatbikında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bilirkşiye ait hükümleri ile 309 uncu maddesinin 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü fıkraları ve 310, 311 ve 312 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

İcra hakimi, imzanın borçluya aidiyetine karar verdiği takdirde borçluyu sözü edilen senede dayanan takip konusuna alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder. Borçlu, borçtan kurtulma, menfi tespit veya istirdat davası açarsa, bu para cezasının infazı dava sonuna kadar tehir olunur ve borçlu açtığı davayı kazanırsa bu ceza kalkar.

Borçlu inkar ettiği imzayı, itirazın kaldırılması duruşmasında ve en geç alacaklının senedin aslını ibraz ettiği celsede kabul ederse, hakkında para cezası hükümlenmez ve kendisine yargılama giderleri yükletilmez. Şu kadar ki, kötü niyetle takibe sebebiyet veren borçlu yargılama giderleri ile mülzem olur. Senedin aslı takip talebi anında icra dairesine tevdi edilmiş ise, icra dairesinin yetki çevresi içinde ödeme emri tebliğ edilen borçlu hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz.

İtirazın muvakkaten kaldırılması talebinin kabulü halinde borçlu, bu talebin reddi halinde ise alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere tazminata mahkum edilir. Borçlu, borçtan kurtulma, menfi tespit veya istirdat davası açarsa, yahut alacaklı genel mahkemede dava açarsa hükümlenen tazminatın tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve dava lehine sonuçlanan taraf için, daha önce hükmedilmiş olan tazminat kalkar.

İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI USULÜ

İtirazın geçici kaldırılması talebinin yapılması, kesin kaldırmada olduğu gibidir. Burada da alacaklı itirazı *kendisine tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde* itirazın geçici olarak kaldırılmasını isteyebilir. (68,a-1) **Borçlu, icra mahkemesindeki ilk duruşmaya meşruhatlı davetiye ile davet edilir.** İtirazın geçici kaldırılması talebi de basit yargılama usulüne göre incelenir.

Borçlu kendisine icra dairesinin yetki çevresi içinde ödeme emri tebliğ edilmiş ise icra mahkemesindeki ilk duruşmada bizzat hazır bulunmaya mecburdur. (68,a,2)

Borçlu icra mahkemesindeki duruşmada hazır bulunmazsa, icra mahkemesi *başka bir inceleme yapmaksızın yalnız bu nedenle itirazın geçici kaldırılmasına karar verir.*

Borçlu ilk duruşmaya gelirse İcra mahkemesi alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebini incelemeye başlar. İcra mahkemesi **ilk önce iki taraftan izahat alır.** Bundan sonra icra mahkemesi alacaklının dayandığı **senedin kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içerip içermediğini inceler,** içermiyorsa imza incelemesi yapmadan itirazın geçici kaldırılması talebinin reddine karar verir.

Alacaklının dayandığı adi senet kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarına içeriyorsa bakılır.

1>> Borçlu imzaya itiraz ederken imzaya itiraz ile çatışma halinde bulunmayan başka itiraz sebepleri de bildirmiş ise; bu halde icra mahkemesi **ilk önce alacağın esasına ilişkin olmayan itirazları inceler.** Böyle bir itirazı kabul ederse *imza incelemesine geçmeden itirazın geçici kaldırılması talebinin reddine karar verir.*

2>> Borçlu ödeme emrine itiraz ederken **yalnız imza inkarında bulunmuş başka bir itiraz sebebi bildirmemiş ise** alacaklının itirazın geçici kaldırılması talebi üzerine **icra mahkemesi hemen imza incelemesinde başlar.**

3>> İmza incelemesi: İmza incelemesi adi senette **inkar edilen imza ile borçluya ait bulunduğu muhakkak olan başka bir imzanın karşılaştırılması suretiyle** yapılır bu karşılaştırma sonucunda inkar edilen imzanın borçluya ait olup olmadığına karar verilir.

Borçluya ait bulunduğu muhakkak olan bir imza iki şekilde elde edilir

Birincisi; borçlunun daha önce başka bir nedenle imzalamış bulunduğu belgelerdeki imzalar bu belgelere tatbika medar imzalar veya karşılaştırma yapmaya elverişli imzalar denir.

İkincisi yazı yazdırma ile; borçlunun (HMK m.211,b) karşılaştırma yapmaya elverişli bir imzası bulunamazsa, **borçluya icra mahkemesi önünde yazı yazdırılır ve imza atılır.**

Üçüncüsü imza karşılaştırması; Takibin dayanağı adi senetteki inkar edilen imza, **borçlunun karşılaştırma yapmaya elverişli imzası varsa** bununla **yoksa borçlunun yazı yazdırma sonucunda elde edilecek imzası ile karşılaştırılır.** Taklit edilmesi kolay bir imza söz konusuysa

icra hakimî imza karşılaştırması için bilirkişiye başvurmaldır. Ancak bilirkişi incelemesi duruşmanın bir defadan fazla ertelenmesine meydan vermeyecek şekilde yaptırılmalıdır

İCRA MAHKEMESİ KARARI

1>> İcra mahkemesi alacaklının dayandığı adi senet altındaki **imzanın borçluya ait olmadığı kanısına varırsa** alacaklının itirazın geçici kaldırılması **talebinin reddine karar verir**. Ayrıca aynı red kararı ile alacaklıyı **alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata mahkum eder**. Ancak *itirazın geçici kaldırılması talebinin reddi kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.* (HMK m.303) bu nedenle alacaklı **aynı alacak için genel mahkemede bir alacak davası açabilir**.

2>> İcra mahkemesi alacaklının dayandığı adi senet altındaki **imzanın borçluya ait olduğu kanısına varırsa** **itirazın geçici kaldırılması ne karar verir** (68,a,III) aynı kararda **haksız yere imzasını inkar etmiş olan borçluya** sözü edilen senede dayanan **takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkum eder**.

Bundan başka *itirazın geçici kaldırılmasına* karar veren icra mahkemesi; **alacaklı talep etmişse** aynı karar ile **borçluyu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere tazminata da mahkum eder**.

İTİRAZIN GEÇİCİ KALDIRILMASI KARARININ SONUÇLARI

Birincisi *itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine alacaklı kesin haciz isteyemez, ancak geçici (muvakkat) haciz isteyebilir* (69,I) Geçici haciz; **kesin haciz hakkındaki hükümlere göre** (78) yapılır. Geçici haciz sahibi alacaklı **satış talebinde bulunamaz** (108,I) **geçici haciz ile kesin haciz arasındaki tek fark budur**.

İtirazın muvakkaten kaldırılmasının hükümleri: > **M.69** –İtirazın muvakkaten kaldırılmasına karar verilir ve ödeme emrindeki müddet geçmiş bulunursa alacaklının talebi ile borçlunun malları üzerine muvakkat haciz konur.

İtirazın muvakkaten kaldırılması kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde borçlu, takibin yapıldığı mahal veya alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde borçtan kurtulma davası açabilir. Bu davanın dinlenebilmesi için borçlunun dava konusu alacağın yüzde 15 ini ilk duruşma gününe kadar mahkeme veznesine nakden depo etmesi veya mahkemece kabul edilecek aynı değerde esham ve tahvilat veya banka teminat mektubu tevdi etmesi şarttır. Aksi takdirde dava reddolunur.

Borçlu yukarıda yazılı müddet içinde dava etmez veya davası reddolunursa itirazın kaldırılması kararı ve varsa muvakkat haciz kesinleşir.

Davanın reddi hakkındaki karara karşı istinaf yoluna başvuran borçlu, ayrıca 36 ncı m.hükümlerini yerine getirmek şartıyla, icra dairesinden mühlet isteyebilir.

Borçtan kurtulma davasında haksız çıkan taraf, dava veya hükmolunan şeyin yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere münasip bir tazminatla mahkum edilir.

İkincisi borçlu itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine veya vekiline tebliğinden veya tefhiminden itibaren **3 gün içinde (74'e göre) mal beyanında bulunmak zorundadır** (75) Fakat **alacaklı, geçici haciz isteyebilmek için borçlunun mal beyanında bulunmasını beklemek zorunda değildir.** (78,I)

Üçüncüsü Borçlu, *itirazın geçici kaldırılması kararının kendisine tebliğinden veya tefhiminden itibaren 7 gün içinde “borçtan kurtulma davası” açabilir* (69,II) Borçlu *itirazın geçici kaldırılması kararının kesin kaldırma kararına dönüşmesini önlemek istiyorsa* bu 7 günlük süre içinde **borçtan kurtulma davası** açmalıdır.

Borçlu 7 GÜN İÇİNDE BORÇTAN KURTULMA DAVASI AÇMAZSA itirazın geçici kaldırılması kararı ve konulmuşsa geçici haciz kesinleşir (69,III)

Bundan sonra borçlu; **menfi tespit davası açabilir.** (72,III) Menfi tespit davası **açmamış olan borçlu borcunu ödedikten sonra istirdat davası açabilir.** (72,VII-VIII)

Menfi tesbit ve istirdat davaları: > **M.72** – > Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için **menfi tesbit davası** açabilir.

İcra takibinden önce açılan menfi tesbit davasına bakan mahkeme, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir.

İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak, borçlu gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini isteyebilir.

Dava alacaklı lehine neticelenirse ihtiyati tedbir kararı kalkar. Buna dair hükmün kesinleşmesi halinde alacaklı ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmaktan doğan zararlarını gösterilen teminattan alır. Alacaklının uğradığı zarar aynı davada takdir olunarak karara bağlanır. Bu zarar herhalde yüzde yirmiden aşağı tayin edilemez.

Dava borçlu lehine hükme bağlanırsa derhal takip durur. İlamın kesinleşmesi üzerine münderecatına göre ve ayrıca hükme hacet kalmadan icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir. Borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan takibin haksız ve kötü niyetli olduğu anlaşılırsa, talebi üzerine, borçlunun dava sebebi ile uğradığı zararın da alacaklıdan tahsiline karar verilir. **Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olamaz.**

Borçlu, menfi tesbit davası zımında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, davaya istirdat davası olarak devam edilir.

Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren **bir sene içinde**, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebilir.

Menfi tesbit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazımgelmediğini ispata mecburdur.

BORÇTAN KURTULMA DAVASI

İcra mahkemesince **itirazı geçici olarak kaldırılan borçlu**, aleyhine başlamış olan icra takibine devam edilmesini önlemek için *eğer kendisini haklı görüyorsa 7 gün içinde genel mahkemede bir dava açabilir* buna **borçtan kurtulma davası** denir. (69,II)

Borçtan kurtulma davası **hukuki niteliği bakımından bir menfi tespit davasıdır**. Borçlunun icra takibi sonuçlanıncaya kadar menfi tespit davası açma hakkı vardır. (72) Ancak **borçlu menfi tespit davasına itirazın geçici kaldırılması kararından itibaren 7 gün içinde açarsa, dava borçtan kurtulma davası ismini alır**.

Şu halde borçtan kurtulma davası, icra hukukunda mahsus teknik bir terimdir ve ancak itirazın geçici kaldırılması kararı üzerine, 7 gün içinde açılan menfi tespit davasına verilen bir isimdir. Bu 7 gün geçtikten sonra borçlunun borçlu olmadığının tespiti için açacağı bütün davalar, normal menfi tespit davasıdır. (72)

İtirazı geçici olarak kaldırılan borçlu aleyhine başlamış olan icra takibinin durmakta devam etmesini ve iptal edilmesini sağlamak için m.69,2'deki, **7 gün içinde** borçtan kurtulma davası açmalıdır.

Borçlu 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa itirazın geçici kaldırılması kararı ve konulmuş ise geçici haciz kesinleşir. Bunun üzerine alacaklı icra takibine devam edilmesini yani hacizi isteyebilir. (69,III, m.78,I)

Borçtan kurtulma davası **alacaklının yerleşim yeri mahkemesinde** (MK m.19) veya **icra takibinin yapıldığı yer mahkemesinde** açılabilir (69,III)

Borçtan kurtulma davası için görevli mahkeme takip konusu alacağın miktarına bakılmaksızın **asliye hukuk mahkemesidir** (HMK m.2) Yalnız **kira ilişkisinden doğan alacaklar için görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir** (HMK m.4,a)

Borçtan kurtulma davası itirazın iptali davasına benzetilmektedir m.67

Borçtan kurtulma davası dinlenebilmesi için **borçlunun ilk duruşma gününe kadar en geç ilk duruşmada**, dava konusu **alacağın yüzde 15'i oranında bir teminat gösterilmesi şarttır** (69,II,c2) davacı ilk duruşma gününe kadar **yüzde 15 teminat göstermez ise**, borçtan kurtulma davası sadece bu nedenle reddedilir. (69,II,c3)

Bu davada borçlu istenilen alacağın borçlusu olmadığını iddia etmekte devam ediyorsa davada **alacaklı alacağının varlığını ispat etmekle yükümlüdür**. 7 gün içinde açılan borçtan kurtulma davası ile borçlunun itirazı üzerine durmuş olan (66) **icra takibi durmaya devam eder**.

Borçtan kurtulma davası sonucunda verilen hüküm ve bu hükmün kesinleşmesiyle taraflar arasındaki alacak borç ilişkisi maddi hukuk bakımından **kesin olarak karara bağlanır**, yani borçtan kurtulma davası sonucunda verilen hüküm taraflar arasında maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder (HMK m.303)

Borçtan kurtulma davası iki şekilde sonuçlanabilir

Borçlu davayı kazanırsa yani mahkeme borçlunun borçlu olmadığına tespitine karar verirse ve bu karar kesinleşirse;

ilamsız icra takibi hükümsüz kalır. Artık alacaklının icra takibine devam etmesine imkân yoktur. Bundan başka borçlunun borçtan kurtulma davası kazanmasıyla **borçlunun icra mahkemesince mahkum edildiği para cezası ve tazminat kendiliğinden kalkar** (68,a-VI ve VIII)

Borçlunun davayı kazanması halinde mahkeme alacaklıyı, *borçlunun borçlu olmadığı tespit edilen meblağın yüzde 20'sinden aşağı olmamak üzere uygun bir tazminat ödemeye mahkum eder* (69,VII)

Mahkeme borçtan kurtulma davasının reddine karar verirse;

İtirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırma kararına dönüşür (69,III) ve alacaklı *ilamsız icra takibine devam edilmesini isteyebilir.* (78,I) daha önce borçlunun mallarına geçici haciz konulmuş ise bu *geçici haciz de kesin hacze dönüşür.* (69,III) ve **alacaklı hacizli malların satışını isteyebilir.** Borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu; **borçlu olduğunu tespit edilen alacak mı tutarının yüzde 20'sinden aşağı olmamak üzere** alacaklıya uygun bir tazminat ödemeye de mahkum edilir. (69,VII)

Ayrıca borçlunun borçtan kurtulma davasını kaybetmesi halinde icra mahkemesince hükmedilen asgari yüzde 20 tazminat kalkmaz, bilakis kesinleşir, yani tahsil edilir. İstenebilir hale gelir.

Böylece borçtan kurtulma davasını kaybeden borçlu alacaklıya 2 adet asgari yüzde yirmi tazminat ödemekle yükümlü olur (68,a-son fıkra ve m.69,son fıkra)

Genel mahkemenin borçtan kurtulma davası (69) hakkındaki kararlarının istinaf edilmesi HMK'nundaki **genel istinaf hükümlerine tabidir** (HMK m.341-360) Bunun gibi ilgili kararların temyizi de İİK'na değil genel temyiz hükümlerine tâbidir (HMK m.361-373)

İCRA TAKİBİNİN İPTALİ VE GERİ BIRAKILMASI

İCRA TAKİBİNİN İPTALİ

İcra takibinin iptali ve ertelenmesi talebi şikâyet (16) veya itiraz (62) değildir. **Takibin iptali ve ertelenmesi talebi dava da değildir.** M.71'deki sebeplerin varlığı halinde, takibin **iptali veya ertelenmesini sağlayan kendine özgü bir yoldur.**

TAKİBİN İPTALİ ŞARTLARI (71,I)

>> Borcun ve Ferilerinin İtfa Edilmiş Olması:

İcra mahkemesi'nin itfa sebebiyle dayanarak icra takibinin iptaline karar verebilmesi için borcun icra takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde itfa edilmiş olması şarttır. (71,I)

>> Borcun İtfa Edildiğinin Belge ile İspatı Gerekir:

AA> İmzası Noterlikçe Onaylı Bir Belge:

BB> İmzası Alacaklı Tarafından İkrar Edilmiş Adi Yazılı Belge:

Borcun takibinin kesinleşmesinden sonraki dönemde **yukarıdaki sayılan iki belgeden bir tanesi mevcutsa** borcun *itfa edildiğine dair ispatın bulunduğu kabul edilir.*

İCRA TAKİBİNİN İPTALİ USULÜ

İcra takibinin iptali, borçlu tarafından **icra takibinin yapıldığı yerdeki icra mahkemesinden istenir.** İcra takibinin iptalini istemek belirli **bir süreyle sınırlandırılmış değildir**, her zaman ileri sürülebilir. İcra mahkemesi, *borcun itfa edilmiş olup olmadığını yalnız yukarıda incelenmiş olan iki çeşit belgeye dayanarak inceleyebilir.* Borçlu, borcunu itfa ettiğini **bu belgelerden biri ile ispat edebilirse**, İcra mahkemesi **icra takibinin iptaline**, ispat edemezse **takibin iptali talebinin reddine karar verir.**

Borçlunun ibraz ettiği adi belge, **mesela ödeme makbuzu altındaki imza alacaklı tarafından inkar edilirse** icra mahkemesi **imza incelemesi yapamaz** takibin iptali talebini reddeder.

TAKİBİN İPTALİ KARARI VE HÜKÜMLERİ

Takibin iptali talebinin kabulüne veya reddine ilişkin icra mahkemesi kararı, takip konusu alacağın **istinaf sınırını geçmesi şartıyla istinaf edilebilir**. (363,I ve son cümle)

Takibin iptaline karar verilmesi üzerine icra takibi durur. İptal kararının kesinleşmesi ile bütün icra takibinin iptali gerekir. **Mesela borçlunun malları üzerine konulmuş olan haciz kalkar**, hacizli mallar satılmışsa bedeli borçluya ödenir.

Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması:

Zamanaşımı itfa sayılamayacağından, İİK, borcun ilamsız icra takibin **kesinleşmesinden sonraki dönemde zamanaşımına uğramış olmasını ayrıca düzenleme gereği duymuştur** (71,II)

İcra mahkemesinin kararıyla takibin talik veya iptali: > M.71 -

Borçlu, takibin kesinleşmesinden sonraki devrede borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürerek olursa, **33 a. maddesi hükmü kıyasen uygulanır**.

İlamın zamanaşımına uğradığı iddiası: > **M.33,a** -İlamın zamanaşımına uğradığı veya zamanaşımının kesildiği veya tatile uğradığı iddiaları icra mahkemesi tarafından resmi vesikalara müsteniden incelenerek icranın geri bırakılmasına veya devamına karar verilir.

Alacaklı, icranın geri bırakılması kararının kesinleştiğinin kendisine tebliğinden sonra, zamanaşımının vakı olmadığını ispat sadedinde ve 7 gün içinde umumi mahkemelerde dava açabilir. Aksi takdirde icrası istenen ilamın zamanaşımına uğradığı hususu kesin hüküm teşkil eder.

İcranın devamına karar verilmesi halinde **33 üncü maddenin son fıkrası** burada da uygulanır.

İcranın geri bırakılması : > M.33 - ...

Borçlu olmadığı parayı ödemek mecburiyetinde kalan borçlunun 72 nci m.mucibince istirdat davası açarak paranın geriye verilmesini istemek hakkı saklıdır.

Alacak takip talebinden önce zamanaşımına uğramış ise, **borçlunun zamanaşımını ödeme emrine itiraz yolu (62) ile ileri sürmesi gerekir**. Yoksa takip talebinden önce gerçekleşmiş olan zamanaşımına dayanarak m.71,2'ye göre icranın geri bırakılması istenemez.

Takip talebi ile zamanaşımı kesilir (BK m.154,2)

Takip talebi ile takibin yani ödeme emrinin kesinleşmesi arasındaki dönemde icra takibinin konusu olan alacak **kural olarak zamanaşımına uğramaz** (BK m.157, İİK m.68,I, m.67,IV hükümleri nedeniyle)

Buna karşılık takip konusu alacağın, **takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde zamanaşımına uğraması mümkündür**. İşte alacaklı icra takibin kesinleşmesinden itibaren borcun tabi olduğu zamanaşımı süresini geçirdikten sonra yenileme talebinde (78,V) bulunursa borçlu; **takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borcun zamanaşımına uğradığını ileri sürebilmelidir**. Fakat takip kesinleşmiş olduğu için borçlu bunu ödeme emrine itiraz yolu ile yapamaz. Bu halde borçlunun başvurabileceği yol; **zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması yoludur**. (71,II, m.33,a)

Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması da borçlu tarafından **icra takibinin yapıldığı icra dairesinin tabi olduğu icra mahkemesinden istenir**. Zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması istemek de **belirli bir süre ile sınırlandırılmış değildir** yani zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılması talebi **her zaman yapılabilir**. **Borçlunun zamanaşımı sebebiyle icranın geri bırakılması talebi m.33,a hükümlerine göre incelenir**.

İcra mahkemesi yukarıdaki şekilde yapacağı inceleme sonucunda takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde **borcun zamanaşımına uğramış olduğu kanısına varırsa icranın geri bırakılmasına karar verir** (71,II m.33,a,1)

Buna karşılık **icra mahkemesi takibin kesinleşmesinden sonraki dönemde borcu zaman aşımına uğramadığı kanısına varırsa** takibin yani **icranın devamına karar verir** (71,II m.33,a,1)

İCRA TAKİBİNİN ERTELENMESİ (TALİK)

Borçlu kesinleşmiş olan icra takibi konusu borcunu ödemek için alacaklının kendisine bir **mühlet verdiğini** (BK m.123) **noterden onaylı veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir**

belge ile ispat ederse, icra mahkemesi borçlunun talebi üzerine icra takibinin ertelenmesine yani talikine karar verir. (71,I)

İcra takibinin ertelenmesi şartları şunlardır:

1. Borçluya mühlet verilmiş olması,

2. Borçlu alacaklının kendisine mühlet verdiğini **noterden onaylı veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir belge ile** ispat edebilir (71,I)

İcra takibinin ertelenmesi usulü de yukarıda incelenmiş olan **itfa nedeniyle icra takibinin iptali usulü gibidir.**

İcra mahkemesi, borçlunun gösterdiği belgeden **alacaklının, borçluya bir süre verdiği kanısına varırsa icra takibinin ertelenmesine yani talikine karar verir.** Ayrıca icra mahkemesi **bu kararında icra takibinin ne kadar süre için ertelendiğini belirtmelidir.** İcra takibinin ertelenmesi kararı ile **icra takibi durur.** Bu süre geçince alacaklının talebi üzerine, icra dairesi icra takibine devam eder.

İcra takibinin ertelenmesi ile, kanunu tayin etmiş olduğu **süreler, özellikle haciz ve satış isteme süreleri (78 ve m.106) durmaz yürümeye, yani işlemeye devam eder.**

Borçlu, alacaklının kendisine bir süre verdiğini **m.71,1'deki belgelerden biriyle ispat edemezse icra mahkemesi icra takibinin ertelenmesi talebinin reddine karar verir.** Ancak borçlu, alacaklının kendisine bir süre verdiğinin **tespiti için menfi tespit davası açabilir (72)**

MENFİ TESPİT DAVASI

Davalı tarafından **varlığı iddia edilen bir hukuki ilişkinin mevcut olmadığına, yok olduğunun tespiti için açılan davaya menfi (olumsuz) tespit davası denir.**

Borçlu, **icra takibinden önce veya icra takibi sırasında** (takipten sonra) borçlu bulunmadığını tespiti için menfi tespit davası açabilir m.(72,1) Borçlunun **hangi nedenlere dayanarak** borçlu olmadığını bildirmesini incelemek icra iflas hukukunun görevine girmez.

Bu konuyu açıklamak için bazı misaller verilecektir.

Borçlu, borç senedinin veya borcu doğuran sözleşmeler için **ayırt etme gücü (MK .10) yokluğu, yanılma, aldatma veya korkutma (BK m.30 vd)** nedeniyle geçersiz olduğunu bildirerek, borçlu olmadığının tespiti için menfi tespit davası açabilir.

Borçlu, **borcunu ödemiş (BKm.99vd)** olduğunu bildirerek, **borçlu olmadığının tespiti için** menfi tespit davası açabilir.

Borçlu, **kendisinin de alacaklıdan alacaklı olduğunu,** bu nedenle alacağı için borcunu **takas (139 vd) ettiğini** bildirerek, borçlu olmadığının tespiti için bir menfi tespit davası açabilir.

Borç senedinin, (mesela bononun) iptali talebi ile açılan dava; m.72 anlamında menfi tespit davasıdır.

İpoteğin iptali, terkin, fekki talebi ile açılan dava, m.72 anlamında **menfi tespit davasıdır.** (150,c3)

Borçlunun alacaklının **takip konusu yaptığı senedin sahte olduğunun tespiti için hukuk mahkemesi'nde açtığı tespit davası (HMK m.106,1, m.108,3, m.209,2)** da İİK m.72 anlamında bir menfi tespit davasıdır. Bu nedenle bu tespit, sahtelik davasının icra takibine etkisi burada incelenen m.72 hükmüne tabidir.

İCRA TAKİBİNDEN ÖNCE AÇILAN MENFİ TESPİT DAVASI (72,2)

Borçlu, **kendisini ödemek zorunda olmadığı bir borç ile tehdit eden kişiye** yani alacaklıya karşı böyle bir borcu olmadığının tespiti için **(daha ortada başlamış bir icra takibi yokken) menfi tespit davası açabilir. (72,I)**

Menfi tesbit ve istirdat davaları: > M.72 – Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tesbit davası açabilir. ...

İcra takibinden önce menfi tespit davası açabilmesi için, **borçlunun borçlu olmadığının hemen tespit edilmesinde korunmaya değer güncel bir hukuki yararın** bulunması gerekir. (HMK m.106,2)

6100 > Tespit davası > M.106- (1) Tespit davası yoluyla, mahkemeden, bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının **ya da yokluğunun** yahut bir belgenin sahte olup olmadığının belirlenmesi talep edilir.

(2) Tespit davası açanın, kanunlarda belirtilen istisnai durumlar dışında, bu davayı açmakta **hukukun korunmaya değer güncel bir yararı bulunmalıdır.**

(3) Maddi vakialar, tek başlarına tespit davasının konusunu oluşturmaz.

Bilindiği gibi, açılmış ve görülmekte olan veya **açılacak bir davada iddia ve savunma olarak ileri sürülebilecek hususlar için, ayrı bir tespit davası açmakta hukuki yararı yoktur.** (HMK m.106,2, 114,1-h) Bu ilkenin, buradaki konumuz olan menfi tespit davası için de uygulanması gerekir.

İcra takibinden önce açılmış olan menfi tespit davası, aynı alacak için daha sonra ilamsız icra takibi yapılmasını önlemez ve daha sonra yapılacak icra takibini kendiliğinden durdurmaz. Fakat, menfi tespit davasına **bakan mahkeme, davacının yani borçlunun talebi üzerine, teminat karşılığında** (HMK m.392) icra takibinin durdurulması hakkında **ihtiyati tedbir kararı** (HMK m.389) **verebilir** (72,2)

Menfi tesbit ve istirdat davaları: > M.72 - ...

(2) İcra takibinden önce açılan menfi tesbit davasına bakan mahkeme, talep üzerine **alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere** gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında **ihtiyati tedbir kararı verebilir.**

Menfi tespit davasına bakan mahkeme, menfi tespit davasının haksız olduğu kanısında ise, borçlunun ihtiyati tedbir talebini reddeder.

İCRA TAKİBİNDEN SONRA AÇILAN MENFİ TESPİT DAVASI M.72,3

(3) **İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında** ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak, borçlu gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini isteyebilir.

Borçlu, **icra takibinden sonra** yani **takip sırasında da** (borç ödeninceye kadar) borçlu olmadığını tespiti için menfi tespit davası açabilir (72,1)

Borçlunun icra takibinden sonra menfi tespit davası açabilmesi için de borçlu olmadığını hemen tespit edilmesinde korunmaya değer güncel bir hukuki yararının bulunması gerekir (HK m.106,2)

Alacaklının elinde **m.68'de yazılı itirazın kesin kaldırılmasını sağlayacak nitelikte bir belge yoksa** veya **borçlu alacaklının elindeki senedin sahte olduğu kanısında ise**, borçlunun kendisine ödeme emri tebliğ edilmeden önce veya tebliğ edildikten sonra **itiraz süresi içinde** borçlu olmadığını tespiti için menfi tespit davası açmakta hukuki yararı yoktur. **Çünkü borçlu ödeme emrine itiraz etmek suretiyle icra takibine durdurulabilir** (66)

Bunun üzerine **elinde m.68'de yazılı belgelerden biri olmayan alacaklı** ancak **itirazın iptali davası açabilir.** (67) ve borçlu da itirazın iptali davasına karşı vereceği cevap dilekçelerinde **borçlu olmadığını savunmasını ileri sürebilir.**

Ödeme emrine itiraz etmemiş ve bu nedenle hakkındaki takip kesinleşmiş olan borçlu; cebri icra haciz ve satış tehdidi altında olduğundan ve **bu nedenle güncel bir hukuki yararı bulunduğu**ndan **borçlu olmadığını tespiti için menfi tespit davası açabilir.**

Ödeme emrine süresi içinde itiraz etmiş olan borçlunun, menfi tespit davası açmakta **korunmaya değer güncel bir hukuki yaralanan bulunup bulunmadığını** aşağıdaki ihtimallere göre incelemek gerekir

Genel haciz yolunda borçlunun borca itiraz etmiş olması halinde alacaklının **elinde m.68'de yazılı nitelikte bir belge yoksa;** borçlunun borçlu olmadığını tespiti için menfi tespit davası açmakta **korunmaya değer güncel bir hukuki yararı yoktur.**

Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipte borca ve imzaya itiraz **icra takibi takibine durdurmadığından** icra mahkemesinde borca veya imzaya itiraz etmiş olan ve fakat **elinde m.169,a1'de yazılı resmi bir belge bulunmayan** borçlunun borca itiraz etmiş olmasına rağmen menfi tespit davası açmakta **korunmaya değer güncel bir hukuki yararı vardır.**

Alacaklının, itirazın iptali davası (67) açmasından sonra, borçlunun menfi tespit davası açmakta **korunmaya değer güncel bir hukuki yararı yoktur,** çünkü borçlu, itirazın iptali davasına karşı vereceği cevap ve ikinci cevap dilekçelerinde borçlu olmadığını savunmasını ileri sürebilir.

Açılmış ve görülmekte olan bir davada savunma olarak ileri sürülebilecek hususlar için, ayrı bir tespit davası açmakta **korunmaya değer güncel böyle hukuki yarar yoktur.**

Alacaklı itirazın iptali davası açmış ve bu davayı kazanmış ise bu davada alacağın varlığı ile *kesin hüküm (HMK m.303) ile tespit edilmiş olduğundan borçlu artık menfi tespit davası veya istirdat davası açamaz.*

İcra takibinden sonra açılan menfi tespit davası, aynı alacak için bu davadan önce yapılmış ve devam etmekte olan ilamsız icra takibine kendiliğinden durdurmaz, ancak menfi tespit davasına bakan **mahkeme,** borçlu davacının göstereceği **teminat karşılığında** icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi için **ihtiyati tedbir kararı verebilir.**

İcra takibinin son safhasından önce, mahkemeden icra veznesine girecek paranın alacaklıya ödenmemesi hakkında **ihtiyati tedbir kararı almış olan borçlu;** mallarının haczedilmesini ve satılmasını önlemek için **takip giderleri ve faizleri ile birlikte (138,2) alacağı karşılayacak parayı icra dairesine ödeyebilir.** Bu halde borçlunun malları haczedilemez, haczedilmiş ise haciz kalkar yani borçlunun malları satılamaz.

YARGILAMA USULÜ

Menfi tespit davası (72) gerek maddi gerek usul hukuku bakımından **genel hükümlere göre yani HMK hükümlerine tabi** bir davadır.

İcra takibinden önce menfi tespit davası, ödemek zorunda olmadığı kanısında bulunduğu için bir borç ile tehdit edilen **borçlu tarafından** kendisine böyle bir borç ile tehdit eden **alacaklıya karşı açılır.** İcra takibinden sonra menfi tespit davası, **takip borçlusu tarafından takip alacaklısına karşılaşılır.**

Menfi tespit davası için görevli mahkeme, takip konusu alacağın miktarına bakılmaksızın **asliye hukuk mahkemesidir.** (HMK m.2)

Yalnız kira ilişkisinden doğan alacaklar hakkında açılacak menfi tespit davası için görevli mahkeme **sulh hukuk mahkemesidir** (HMK m.4,a)

İcra takibinden önce açılan menfi tespit davasında yetkili mahkeme HMK m.6 vd. hükümlerine göre belirlenir.

İcra takibinden sonra açılan menfi tespit davası için davalının, yani **alacaklının yerleşim yeri mahkemesi** veya **icra takibinin yapıldığı yer mahkemesi yetkilidir.** (72,8)

Menfi tespit davası, normal bir hukuk davası gibi açılır (HMK m.118 vd) Bütün menfi tespit davalarında olduğu gibi İcra ve iflas hukukundaki menfi tespit davasının açılması ile da zamanaşımı kesilmez. Menfi tespit davasında zamanaşımı kesilmesi için davalı durumunda bulunan alacaklının **def'i davada** bulunması (BK m.154,2) yani menfi tespit davasına cevap vererek, yok olduğu iddia edilen ilamsız icra takibi konusu alacağın varlığını iddia etmesi ve **bu nedenle menfi tespit davasının reddini istemesi gerekir.**

Menfi tespit davasında deliller normal bir hukuk davasındaki gibidir. Menfi tespit davasında **ispat yükü alacaklıya düşer.** Fakat davacı yani borçluya düştüğü hallerde vardır.

MENFİ TESPİT DAVASININ SONUÇLARI

1>> MENFİ TESPİT DAVASININ REDDİ

Mahkeme menfi tespit davasının haksız olduğu kanısına varırsa davanın reddine karar verir. Bu ret kararı ile **alacaklının iddia ettiği takip konusu yaptığı alacağın mevcut olduğu maddi hukuk bakımından tespit edilmiş olur.** Bu ret kararı kesinleşince maddi anlamda **kesin hüküm (HMK m.303) teşkil eder.** Bu nedenle menfi tespit davasını kaybeden borçlu, **borcu ödedikten sonra alacaklıya karşı istirdat davası açamaz.**

Menfi tespit davasının reddi kararının **icra hukukuna ilişkin sonuçları şunlardır.**

A>> Davanın görülmesi sırasında icra takibinin durması veya icra veznesindeki paranın alacaklıya ödenmemesi için **ihtiyati tedbir kararı verilmiş ise** menfi tespit davasının reddine karar verilmesi halinde **bu ihtiyati tedbir kararı kendiliğinden kalkar. (72,4.c1)**

B>> Menfi tespit davasının reddi kararı ile ihtiyadi tedbir kendinden kalktığından, davanın reddi üzerine, **red kararının kesinleşmesi beklemeye gerek olmadan hemen ihtiyadi tedbir kararı ve Durmuş olan icra takibine kaldığı yerden sonuna kadar devam edilir.**

C>> Menfi tespit davasının reddine karar veren mahkeme, borçluyu alacaklının ihtiyati tedbir dolayısıyla **alacağını geç almış bulunmasından doğan zararı** için asgari yüzde yirmi tazminata mahkum eder. (72,4 c2-4)

Burada **borçlunun tazminata mahkum edilebilmesi için kötü niyetli olması şart değildir.**

Menfi tespit davasının reddine ilişkin hükmün kesinleşmesi halinde, alacaklı mahkemenin lehine hükmetmiş olduğu tazminatı, borçlunun ihtiyati tedbir kararı alırken göstermiş olduğu teminattan alır (72,4,c2)

MENFİ TESPİT DAVASININ KABULÜ

Mahkeme menfi tespit davasının haklı olduğu kanısına varırsa davanın kabulüne yani borçlunun borçlu olmadığına tespitine karar verir.

Menfi tespit davasının kabulü kararı ile **borçlunun yani davacının davalıya borçlu olmadığı maddi hukuk bakımından tespit edilmiş olur.** Bu karar kesinleşince maddi anlamda **kesin hüküm** (HMK m.303) **teşkil eder.** Bu nedenle menfi tespit davasını kaybeden alacaklı (davalı) **borçluya yani davacıya karşı bir alacak davası açamaz.**

Menfi tespit davasının kabulü kararının icra hukukuna ilişkin sonuçları şunlardır

A>> Daha önce ihtiyati tedbir yoluyla icra takibin durdurulmasına karar verilmemiş olsa bile menfi tespit davasının **borçlu lehine sonuçlanması ile icra takibi derhal durur.**

B>> **Menfi tespit davasının kabulü kararının kesinleşmesi üzerine,** davanın kabulü kararının içeriğine göre ve **ayrıca hükme hacet kalmadan** icra dairesi tarafından, **icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir.** (72,5 c2) Buna göre mahkeme, **borçlunun hiç borçlu olmadığına karar vermişse,** icra dairesi tarafından icra tamamen eski hale iade edilir. Mahkeme borçlunun **kısmen borçlu olmadığına karar vermişse** icra dairesi tarafından **icra kısmen eski hale getirilir.**

C>> Menfi tespit davası borçlu lehine sonuçlanmadan önce, **ihtiyati tedbir kararı istenmediği veya verilmediği için, satış bedeli veya borçlunun icra dairesine ödemiş olduğu para,** kısaca icra veznesindeki para, **alacaklıya ödenmiş durumda ise,** menfi tespit davasının kabulü kararının **kesinleşmesi ve borçlunun talebi üzerine icra dairesi ayrıca mahkeme gitmeye gerek kalmadan** alacaklıya ödemiş olduğu parayı **alacaklıdan zorla geri alarak borçluya öder** ve böylece icraya eski haline iade eder.

D>> Menfi tespit davasının kabulüne karar veren mahkeme borçluya menfi tespit davası açmaya zorlayan **icra takibinin haksız ve kötü niyetle yapılmış olduğu kanısına varırsa borçlunun talebi üzerine,** borçlunun menfi tespit davası nedeniyle uğradığı zararın alacaklıdan tahsiline karar verir. Bu zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın **yüzde yirmisinden aşağı olamaz** (72,5 c3-4)

Ayrıca genel mahkemelerin menfi tespit davası; (72) hakkındaki kararlarının istinaf edilmesi icra iflas kanununa göre değil HMK'ndaki genel istinaf hükümlere tabidir. (HMK m.341 ila 360)

MENFİ TESPİT DAVASININ İSTİRDAT DAVASINA DÖNÜŞMESİ

Menfi tespit davası icra takibinden önce sonuçlanmaz ve ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması nedeniyle yani **(menfi tespit davası görülmekte iken) borç alacaklıya yani davalıya ödenmiş olursa** menfi tespit davasına artık **istirdat davası olarak devam edilir** (m72,6) yani **menfi tespit davası kendiliğinden istirdat davasına dönüşür** (72,7) Bu halde mahkeme menfi tespit davasına **istirdat davası** olarak devam edecektir.

Menfi tesbit ve istirdat davaları: > M.72 - ...

(6) Borçlu, menfi tesbit davası zımında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, davaya istirdat davası olarak devam edilir.

(7) Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını isteyebilir.

(8) Menfi tesbit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilirdiği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazımgelmediğini ispata mecburdur.

İSTİRDAT DAVASI (72,7)

Borçlu bir menfi tespit davası açmamış ve borcu cebri icra tehdidi altında ödemiş ise; ödemiş olduğu paranın kendisine geri verilmesi için alacaklıya karşı istirdat geri alım davası açabilir (72,7)

Borçlunun menfi tespit davası açmış olması halinde, **bu dava sırasında ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması nedeniyle borç alacaklıya ödenmiş olursa**, artık **menfi tespit davasına istirdat davası olarak devam edilir** (72,6) İstirdat davası icra iflas kanununda düzenlenmiş olmasına rağmen uyumsuzluğu maddi hukuk bakımından sona erdirmeye yönelik, bir eda davasıdır. HMK m.105; istirdat davası ile icra takibi sırasında sebepsiz olarak ödenmiş olduğu iddia edilen paranın geri verilmesi istenir.

İSTİRDAT DAVASININ ŞARTLARI

İstirdat davasının takip hukukuna ilişkin şartları şunlardır.

A>> Geri verilmesi istenen paranın, **icra takibi sırasında ödenmiş olması gerekir.**

B>> Paranın **cebri icra tehdidi altında ödenmiş olması gerekir**

C>> İstirdat davası maddi hukuka ilişkin şartı ise davacı yani borçlunun, istirdat davası açabilmesi için maddi hukuk bakımından aslında borçlu olmadığı bir parayı, cebri icra tehdidi altında ödemek zorunda kalmış olması gerekir

D>> İstirdat davası açma **süresi bir yıldır** (72,VII) Bir yıllık **dava açma süresi hak düşürücü süredir**. Bu nedenle mahkemece kendiliğinden gözetilir (HMK m.142) **Bir yıllık dava açma süresini geçiren borçlu**, alacaklıya karşı sebepsiz zenginleşme davası açabilir.

İSTİRDAT DAVASINDA YARGILAMA USULÜ

İstirdat davası, yargılama usulü bakımından **genel hükümlere tabidir**. İİK, bu dava için yalnız yetki ve ispat yükü bakımından **özel hükümler koymuştur** (72,8)

İstirdat davası sonuçlanmış icra takibinin borçlusu tarafından; sonuçlanmış icra takibinin alacaklısına karşı açılır.

İstirdat davası için **görevli mahkeme** takip konusu alacağın **miktarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir**. (HMK m.2) Yalnız **kira ilişkisinden doğan alacaklar için görevli mahkeme, sulh hukuk mahkemesidir**. (HMK m.4,a)

Ticari dava niteliğindeki istirdat davası; asliye ticaret mahkemesi'nin görevine girer (TTK m.5,3)

İstirdat davasının konusu borç (alacak davası) **bir özel mahkemenin** mesela *iş mahkemesi'nin* görevine girmekte ise, **menfi tespit davası için de o özel mahkeme** (örneğin iş mahkemesi) görevlidir. İstirdat davası için yetkili mahkeme davalının **yani alacaklının yerleşim yeri mahkemesi** veya **icra takibinin yapıldığı yer mahkemesidir**. (72,8)İstirdat davası, **normal bir hukuk yani eda davası gibi açılır**. (HMK m.118)

Borçlu; icra mahkemesinde **bildirmediği itiraz ve def'ilerini de istirdat davasında ileri sürebilir**. Yalnız **ödeme emrine itiraz ederken ve icra mahkemesinde (m63) zaman aşımını ileri sürmüş olan borçlu, icra takibinde ödemiş olduğu borcun zamanaşımına uğramış olduğunu bildirerek istirdat davası açamaz**.

İstirdat davasında **ispat yükü davacı durumundaki borçluya düşer**. Davacı yani borçlu istirdat davasında **yalnız paranın verilmesi lazım gelmediğini ispata mecburdur**. (72,8,c2)

İSTİRDAT DAVASININ SONUÇLARI

İSTİRDAT DAVASININ KABULÜ

Davacı yani borçlu istirdat davasını kazanırsa, **yalnız alacaklıya icra takibinde ödemiş olduğu paranın değil, aynı zamanda icra takibinde ödemiş olduğu icra harç ve giderlerinin de davada alacaklı tarafından davacı borçluya ödenmesine karar verilir**. Bundan başka davacı borçlu **faiz talep etmiş ise davada alacaklı, ödeme tarihinden itibaren temerrüt faiz ödemeye de mahkum edilir**.

Borçlu istirdat davası sonucunda **lehine almış olduğu ilamı hemen icraya koyabilir.** (32) **Bunun için ilamın kesinleşmesi şart değildir** çünkü **ilamın konusu bir para alacağıdır.** (HMK m.350,1, m.367,1, İİK m.36)

6100 > Başvurunun icraya etkisi > M.350- (1) İstinaf yoluna başvurma, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

6100 > Temyizin icraya etkisi > M.367- (1) Temyiz, kararın icrasını durdurmaz. İcra ve İflas Kanununun icranın geri bırakılmasıyla ilgili 36 ncı maddesi hükmü saklıdır. Nafaka kararlarında icranın geri bırakılmasına karar verilemez.

2004 > İcranın geri bırakılması için verilecek süre > M.36 – İlâma karşı istinaf veya temyiz yoluna başvuran borçlu, hükmolunan para veya eşyanın resmî bir mercie depo edildiğini ispat eder yahut hükmolunan para veya eşya kıymetinde icra mahkemesi tarafından kabul edilecek taşınır rehni veya eşham veya tahvilât veya taşınmaz rehni veya muteber banka kefaleti gösterirse veya borçlunun hükmolunan para ve eşyayı karşılayacak malî mahcuz ise icranın geri bırakılması için bölge adliye mahkemesi veya Yargıtaydan karar alınmak üzere icra müdürü tarafından kendisine uygun bir süre verilir. Bu süre ancak zorunluluk hâlinde uzatılabilir.

İSTİRDAT DAVASININ REDDİ

Davacı borçlu, **istirdat davasının kaybederse** davalı **alacaklıya yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilir** (HMK M.326) Her iki halde de, davayı kaybeden taraf, **ASGARİ YÜZDE YIRMI TAZMİNATA MAHKUM EDİLEMEZ.**

Genel mahkemenin istirdat davası hakkındaki kararını istinaf edilmesi genel istinaf hükümlerine tabidir. Hukuk m.341 ila 360

MAL BEYANI BİLDİRİMİ

Alacaklı ve icra dairesi genellikle borçlunun ne gibi mallarının bulunduğunu ve bu malların nerede olduğunu bilemez. Bu nedenle *hacizden önceki bir dönemde, borçlunun ne gibi mallarının bulunduğunu bilmek hacizin başarılı olabilmesi için faydalı ve gereklidir.* İşte bunu sağlamak için borçlunun icra dairesine **mal beyanında (bildiriminde) bulunması zorunluluğu kabul edilmiştir.** (74-77)

I. MAL BEYANI > Beyanın muhteviyatı: > M.74 – Mal beyanı, borçlunun gerek kendisinde ve gerek 3. şahıslar yedinde bulunan mal ve alacak ve haklarında **borcuna yetecek miktarın** nevi ve mahiyet ve vasıflarını ve her türlü kazanç ve gelirlerini ve yaşayış tarzına göre geçim membalarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödeyebileceğini yazı ile veya şifahen icra dairesine bildirmesidir.

Mal beyanı borçlunun **gerek kendi elinde gerek 3. kişilerin elinde bulunan mal alacak ve haklarından, borcuna yetecek miktarın** çeşit ve niteliklerini her türlü gelirlerini ve *yaşayış şekline göre geçim kaynaklarını* ve buna göre borçlunun **borcunu ne suretle ödeyebileceği hususlarını kapsar.**

Borçlu ancak **borcuna yetecek kadar malını beyan etmek zorundadır** (74) bütün mal ve haklarını bildirmekle yükümlü değildir. Mal beyanı icra takibinin yapıldığı ve **ödeme emrini gönderen icra dairesine** yapılır (74)

Genel haciz yolu ile takipte (58 vd) **borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse veya borcunu ödemezse aynı 7 gün içinde mal beyanında bulunmak zorundadır.** (60,4)

1 - Ödeme emri ve muhtevası: > M.60 –İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdiğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.

İhtarını,

4. Senet veya borca itirazını bildirmediği takdirde yukarıda yazılı yedi günlük süre içinde 74 üncü maddeye göre mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapisle tazyik olunacağı; mal beyanında bulunmaz veya hakikate aykırı beyanda bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı ihtarını,

7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlu bu itirazın kesin (68) veya geçici (68,a) kaldırılmasına veya iptaline (67) karar verilmeye kadar **mal beyanında bulunmak zorunda değildir.**

İcra mahkemesi itirazın kesin veya geçici kaldırılmasına karar verirse borçlu, **3 gün içinde mal beyanında bulunmak zorundadır.** (75)

Bunun gibi mahkemenin itirazın iptaline karar vermesi halinde de borçlu **3 gün içinde mal beyanında bulunmak zorundadır.** (75)

Beyan mecburiyeti müddeti, başlangıcı: > **M.75** - İtirazının iptaline veya **kat'i veya muvakkat** surette kaldırılmasına karar verilen borçlu, bu kararın kendisine tebliğinden itibaren **üç gün içinde** yukarıdaki maddede gösterildiği üzere beyanda bulunmaya mecburdur.

İptal veya kaldırma kararı borçlunun vicahında verilmiş ise bu müddet, kararın tefhiminden başlar.

Süresi içinde mal beyanında bulunmamış olan borçlunun, **icra mahkemesince mal beyanında bulununcaya kadar hapisle tazyik edilmesine karar verilir.** (76)

Hapis ile tazyik: > **M.76** - > Mal beyanında bulunmayan borçlu, alacaklının talebi üzerine beyanda bulununcaya kadar icra mahkemesi hakimî tarafından bir defaya mahsus olmak üzere hapisle tazyik olunur. Ancak bu hapis **üç ayı geçemez.**

Mal beyanında bulunmak zorunda olan borçlunun **yapmış olduğu mal beyanı gerçeğe aykırı ise,** borçlu cezalandırılır (338,1)

Hakikata muhalif beyanda bulunanların cezası: > **M.338** - (Değişik: **31,5,2005-5358,9 md.)**

Bu Kanuna göre istenen beyanı, hakikate aykırı surette yapan kimse, alacaklının şikâyeti üzerine, **üç aydan bir yıla kadar** hapis cezası ile cezalandırılır.

Borçlu gerçeğe aykırı mal beyanında bulunmak suretiyle bir kısım mallarını saklar ise bu durum ayrıca borçlunun (iflasa tâbi olması şartıyla) **borçlu aleyhine doğrudan doğruya iflas sebebidir** (177,1)

Borcuna yetecek kadar mal göstermemiş veya hiç mal beyanında bulunmamış olan borçlu **sonradan kazandığı malları ve gelirinde meydana gelen artışları 7 gün içinde icra dairesine bildirmek zorundadır** (77)

Sonradan kazanılan veya ziyadeleşen malların beyanı: > **M.77** - İcra dairesine vakı olan beyanda malı olmadığını bildirmiş veya borcuna yetecek mal göstermemiş yahut beyandan imtina etmiş olan borçlu sonradan kazandığı malları ve kazancında ve gelirinde vukua gelen tezayütləri yedi gün içinde mezkûr daireye taahhütlü mektupla veya şifahi olarak bildirmeğe mecburdur.

HACİZ

Ödeme emrinin takibin kesinleşmiş olmasına rağmen borçlu borcunu ödemezse, alacaklı, takipe devam edilmesini **yani haciz isteyebilir.** Bunun üzerine icra dairesi borçlunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını öder.

Haciz kesinleşmiş bir icra takibinin konusu olan belli bir para alacağını ödenmesini sağlamak için, talepte bulunan alacaklı lehine, **alacağı karşılayacak miktar ve değerdeki borçluya ait mal ve haklara, icra müdürü tarafından hukuken el konulmasıdır.**

HACİZ TALEBİ

Haciz talebinin şartları şunlardır:

>> Alacaklının kesin haciz isteyebilmesi için **ödeme emrinin yani takibin kesinleşmiş olması gerekir.**

>>> Borçlu **7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse,** ödeme emri kesinleşir, bunun üzerine **alacaklı haciz isteyebilir** (78,1)

>> Borçlunun **7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde** ödeme emrinin kesinleşmesi aşağıdaki şartlara bağlıdır.

>> Alacaklı, **itirazın iptali davası açar ve kazanırsa** ödeme emri kesinleşir ve alacaklı hemen haciz isteyebilir. **Bu durumda alacaklının haciz isteyebilmesi için itirazın iptali kararının kesinleşmesi şart değildir.**

>> Alacaklı itirazın kesin kaldırılmasını **m.68'e göre ister ve icra mahkemesi itirazın kesin kaldırılmasına karar verirse ödeme emri kesinleşir ve alacaklı hemen haciz isteyebilir.** Bu durumda da **itirazın kesin kaldırılması kararının kesinleşmiş olmasına gerek yoktur.**

>> Alacaklı (borçlu imzaya itiraz ettiği için) **itirazın geçici kaldırılmasını ister ve icra mahkemesi itirazın geçici kaldırılmasına karar verirse** alacaklı **hemen geçici haciz isteyebilir.** (69,1) Alacaklının kesin (icrai) haciz isteyebilmesi aşağıdaki **iki ihtimale göre** olur.

1> Borçlu 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açmazsa itirazın geçici kaldırılması kararı kesin kaldırma kararına dönüşür ve alacaklı **hemen kesin haciz isteyebilir.**

2> Borçlu 7 gün içinde borçtan kurtulma davası açar ve bu dava reddedilirse ödeme emri kesinleşir ve alacaklı **hemen kesin haciz isteyebilir.**

>> **Ödeme emrinin kesinleşmesi üzerine** icra dairesi takipe kendiliğinden devam edip borçlunun mallarını haciz edemez. Bunun için **alacaklının haciz talebinde bulunması gerekir.** (78,1)

Alacaklının vekili **özel bir yetkiye gerek olmadan alacaklı adına haciz talebinde bulunabilir.** Fakat alacaklı vekilinin konulmuş bir haczi kaldırılmasını isteyebilmesi için vekaletnamesinde bu hususta özel bir yetkinin bulunması gerekir. (HMK m.74)

Davaya vekâlette özel yetki verilmesini gerektiren hâller > M.74- (1) Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; sulh olamaz, hâkimi reddedemez, davanın tamamını ıslah edemez, yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez, başkasını tevkil edemez, haczi kaldıramaz, müvekkilinin iflasını isteyemez, tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz, konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez, hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz, hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez.

Alacaklı **yazılı veya sözlü** olarak haciz isteyebilir. **Sözlü haciz talebi için bir tutanak düzenlenir.**

>> **Haciz isteme süresi bir yıldır.** Haciz isteme hakkı **ödeme emrinin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl geçmekle düşer.** (78,2,c1) ve takip dosyası işlemden kaldırılır. (78,4)

Bundan sonra alacaklılar, **yeniden haciz isteyebilmek için, yenileme talebinde bulunmalıdır.** (78,5) Yenileme talebinde bulunan alacaklıdan **yeniden harç alınır.** (78,5,c2-c3) **Kendisine yenileme talebi tebliğ edilen borçlu,** bunun üzerine **daha önce kesinleşmiş olan ödeme emrine** yani takibe itiraz edemez.

HACİZ İÇİN YETKİLİ İCRA DAİRESİ

Haciz için **icra takibinin yapıldığı icra dairesi yetkilidir.**

Haczedilecek mallar (icra dairesinin bölgesi dışında) **başka bir yerde ise** haciz talebini alan (takibinin yapıldığı) icra dairesi, haciz yapılmasını, malların bulunduğu yerin icra dairesine talimat yazar (79,2,c1) yani takibi yapıldığı icra dairesi **haciz edilecek malın bulunduğu yerin icra dairesini istinabe eder.**

2 - Hacze başlama müddeti: > M.79 - İcra dairesi talepten nihayet üç gün içinde haczi yapar.

Haczolunacak mallar başka yerde ise haciz yapılmasını malların bulunduğu yerin icra dairesine hemen yazar. Bu halde hacizle ilgili şikayetler, istinabe olunan icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesince çözülmenir. **Resmî sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılabilir.**

Haczin istinabe yoluyla yapılmasının istisnası vardır. **Resmî sicile kayıtlı malların haczi takibin yapıldığı yer icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da** yapılabilir (79,II) Bunun için icra dairesi; **tapu sicil müdürlüğü'ne veya trafik müdürlüğüne** bir haciz yazısı kararı gönderir (79,II, m.359) ilgili müdürlük icra dairesinin bu haciz yazısı üzerine taşınmaz veya aracın siciline haciz şerhi koymak ile yükümlüdür. (357, m.367)

İcra dairelerinin muhaberelei: > M.359 - İcra memurları yaptıkları muameleden dolayı her daire ve makam ile doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

Cumhuriyet savcılığınca takip: > M.357 - İcra dairesince kanuna göre yapılan tebliğ ve emirleri derhal yapmağa ve neticesini geciktirmeksizin icra dairesine bildirmeğe alakadarlar mecburdur. Makbul sebep haricinde tebliğ ve emirleri yapmayanlar hakkında ait olduğu dairece tahkikatı evveliyeye hacet kalmaksızın Cumhuriyet Savcılığınca doğrudan doğruya takibat yapılır.

Borçlunun mevcudu hakkında malûmat vermek mecburiyeti: > **M.367** – İcra veya iflas dairelerinin borçlunun mevcuduna dair istiyeyeceği bütün malûmatı hakiki ve hükmi her şahıs derhal vermeğe ve talep halinde mevcudu bu dairelere teslim mecburdur

HACİZ YAPILMASI

Haciz; **icra müdürü tarafından** yapılır. *İcra müdürü haczi yardımcısına veya katiplerinden birine de yaptırabilir.* (80,I) Hacze giden icra müdürü veya yardımcısı yanına bir de katip alabilir.

Resmî tatil günlerinde de haciz yapılabilir. Gece vakti kural olarak haciz yapılamaz. Yalnız gece iş görülen yerlerde gece vakti hasılat haczi yapılabilir (51,I ayrıca m.51 m.54,II, m.54,a,II ve m.55,II)

1 – Bütün borçlular hakkında: > **M.51** – Güneşin batmasından bir saat sonra ile güneşin doğmasından bir saat önceye kadarki devrede (Gece vakti) ve tatil günlerinde takip muameleleri yapılamaz. Ancak, gece iş görülen yerlerde gece vakti hasılat haczi mümkündür. Tatil günlerinde haciz ve tebligat yapılabileceği gibi muhafaza tedbirleri de alınabilir. Borçlunun mal kaçırıldığı anlaşılırsa gece vakti dahi haciz yapılması caizdir. ...

İcra müdürü hacze gittiğinde, borçluyu atarır, **bulunursa haciz borçlunun huzurunda yapılır.** Borçlu haciz sırasında **haczedilecek malın olduğu yerde bulunmaz ve hemen bulundurulması da mümkün olmazsa** haciz borçlunun yokluğunda (gıyabında) yapılır. (80,II) **Yokluğunda haciz yapılan borçlu** haciz tutanağına incelemeye davet olunur (103)

Borçlu haczi yapan memurun isteği halinde **kilitli yerleri ve dolapları açmaya ve mallarını göstermeye mecburdur.** Bu yerler **gerekirse zorla açtırılabilir** (80,3) Borçlunun yokluğunda yapılan haciz sırasında da haczi yapan memur borçluya ait kilitli ve kapalı yerleri zorla açtırabilir.

Haciz yapan memurun yetkisi: > **M.80** – ...

(3) Talep vukuunda borçlu kilitli yerleri ve dolapları açmağa vesair eşyayı göstermeğe mecburdur. Bu yerler icabında zorla açtırılır.

(4) Haczi yapan memur, borçlunun üzerinde para, kıymetli evrak, altın veya gümüş veya diğer kıymetli şeyleri sakladığını anlar ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa, borçlunun şahsına karşı kuvvet istimal edilebilir.

Haciz yapan memur, borçlunun üzerinde veya cebinde elindeki çantasında para kıymetli evrak altın veya gümüş ve diğer kıymetli şeyleri sakladığını anlar **ve borçlu bunları vermekten kaçınırsa** borçlunun **şahsına karşı kuvvet yani zor kullanabilir** (80,4) İcra müdürü haciz ettiği **her malın kıymetini takdir eder veya bilirkişiye takdir ettirir** (87) **ve bunu haciz tutanağına yazar** (102)

HACİZ TUTANAĞI

Haczedilen her mal, **kıymeti ile birlikte haciz tutanağına yazılır.** (102) Taşınır ve taşınmaz mallar hakkındaki **haciz tutanağı mahallinde düzenlenir** yani haczedilen malların bulunduğu yerde düzenlenir. (102)

Haciz tutanağı tanzimi: > **M.102** – Taşınır bir malı haciz için **mahallinde bir tutanak tutulur.**

Tutanakta alacaklı ve borçlunun isim ve şöhretleri, alacağın miktarı, haczin hangi gün ve saatte yapıldığı, haczedilen mallar ve takdir edilen kıymetleri ve varsa 3. şahısların iddiaları yazılır ve haczi icra eden memur tarafından imza edilir.

Haczi talep edilen mal taşınmaz ise icra dairesi 91 inci m.mucibince haczi ait olduğu daireye tebliğ eder ve mahallinde tutulacak tutanakta taşınmazın nevi ve mahiyeti ve hududu ve lüzumlu vasıfları dercolunur.

Evvelce ihtiyaten haczedilen şeylere icra haczi vazedildiği surette tutanağa ihtiyati haciz sahibinin dahi iştirak hakkı işaret olunur.

Haczi kabil mallar kafi gelmezse veya hiç bulunmazsa bu hal tutanağa kaydolunur.

Haciz tutanağının altı; haciz yapan memur, hazır bulunan alacaklı, varsa vekili, borçlu, varsa vekili, haciz sırasında hazır bulunan diğer kişiler, (yediemin ve bilirkişi) tarafından imzalanır. (102,II) ayrıca **haczedilen malların değeri alacağı ve takip giderlerini karşılamazsa veya borçlunun haczedilebilir malı bulunmazsa bu durumda haciz tutanağına yazılır. Haczedebilir hiçbir mal bulunmadığını tespit eden haciz tutanağı; borç ödemededen kesin aciz belgesi hükmündedir** (143, m.105,II)

Borç ödemededen aciz vesikası: > **M.105** – Haczi kabil mal bulunmazsa haciz tutanağı 143 üncü maddedeki aciz vesikası hükmündedir.

İcraca takdir edilen kıymete göre haczi kabil malların kifayetsizliği anlaşıldığı surette dahi tutanak **muvakkat** aciz vesikası yerine geçerek alacaklıya 277 nci maddede yazılı hakları verir.

Ayrıca haczedilen mallar takip konusu olacak ve takip giderlerini tamamen karşılamıyorsa bu durumu belirten *haciz tutanağı da geçici aciz belgesi hükmündedir.* (105,II)

Haciz tutanağının birer örneği haciz sırasında hazır bulunan alacaklı ve borçluya veya vekillerine verilir.

Buna karşılık haciz sırasında hazır olmayan alacaklıya ve borçluya 3 gün içinde haciz tutanağının incelenmesi ve diyeceği varsa bildirmesi için icra dairesince davet kağıdı gönderilir (103) **BU DAVET KAĞIDINA UYGULAMADA 103 DAVETİYESİ VEYA 103 İHBARNAMESİ DE DENİLMEKTEDİR**

Davet: > M.103 –Tutanak tutulurken alacaklı, borçlu veya namlarına Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellüğe yetkili kimse bulunmazsa, bulunmayan alacaklı veya borçlu **üç gün içinde tutanağı tetkik ve diyeceği varsa söylemesi için icra dairesine davet olunur.** Kanunen ilavesi gereken müddetler mahfuzdur. Haciz sırasında borçlu veya alacaklı adına **Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebellüğe yetkili kimse bulunduğu takdirde haciz tutanağının bir örneği bulunan şahsa verilir.** Borçluya veya alacaklıya ayrıca haber verilmez.

Bu davet kağıdı ile haciz sırasında hazır bulunmayanlara 3 gün içinde haciz tutanağına inceleterek hacze karşı diyeceklerini bildirmeleri hususu ihtar olunur.

Haciz tutanağı haciz ve haczedilen mallar için tek ispat vasıtasıdır.

HACİZDE TERTİP (SIRA)

Borçlunun mallarından, ancak alacağın ana ve faizini ve takip giderlerini karşılayacak kadarı **haczedilir, daha fazlası haczedilemez** (85,1) Fakat borçlunun alacağa yetecek kadar malı haczedilirken yokluğu borçluya en az yük teşkil edecek, haczi ve satılması en kolay olan mallardan işe başlamak gerekir. Yani borçlunun malları haczedilirken **belli bir sıraya uyulur ki buna hacizde tertip denir.**

Haciz koyan memur borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar bağdaştırmak ile yükümlüdür (85,6)

Taşınır ve taşınmaz malların haczi : > M.85 – (6) Haciz koyan memur borçlu ile alacaklının menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.

İLK ÖNCE BORÇLUNUN ÇEKİŞMESİZ MALLARININ HACZEDİLMESİ GEREKİR

Borçlunun çekişmesiz mallarından da ilk önce taşınır malları haciz edilmelidir.

Buna göre ilk önce borçlunun rehinli ve hacizli malları dışındaki çekişmesiz taşınır malları **haczedilmelidir.**

Taşınır malların haczinde ise bir sıraya uyulmalıdır.

Taşınır mallarda muhafaza ve satılması kolay olanlar mesela para altın gümüş eşya ile **yokluğu borçluya en az yük teşkil edenler, daha önce haczedilmelidir.**

Borçlunun 3. kişilerdeki alacaklarını da (89) taşınır mallar gibi taşınmazlardan önce haczedilmelidir.

Borçlunun bilinen çekişmesiz taşınır malları alacağı karşılamaya yetmezse o zaman borçlunun taşınmaz malları haczedilebilir.

Borçlunun bilinen (rehinsiz ve hacizsiz) çekişmesiz malları alacağı karşılamaya yetmezse, o zaman **rehinli, hacizli ve çekişmeli malları da haczedilir** (85,2,c2) Çekişmeli mallar haciz edilirken bunlar üzerindeki iddialar da haciz tutanağına yazılır. (85,2.cf, m.102,1, m.96,1)

HACİZİN KONUSU VE ETKİSİ

Haczin konusu borçlunun taşınır ve taşınmaz malları 3. kişilerdeki alacakları ve diğer malvarlığı haklarıdır.

TAŞINIR MENKUL MALLARIN HACZİ:

Borçlunun elinde (yedinde) haczedilen, para banknot, hamiline ait senet ve benzeri altın gümüş ve diğer kıymetli şeyler icra dairesi tarafından muhafaza edilir. (88,1, m.9)

Mahcuz malları muhafaza tedbirleri : > 1 – Taşınır hakında: > M.88 – Hacizlenen paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.

Borçlunun kıymetli şeyler dışındaki diğer taşınır mallarının haczi için, icra müdürünün bu mallara fiilen el koymuş olması şart değildir. Haciz yapan memurun bu mallara hukuken el

koymuş olması, yani haczettiği taşınır malları **alacaklının onayı** ile geçici olarak borçlunun elinde bırakması veya bir yediemine teslim etmesi yeterlidir.(88,2)

Alacaklı **haczedilen taşınır malların borçlunun üzerinde bırakılmasına muvafakat etmezse** yani **onay vermezse** gideri alacaklıdan peşin alınarak **haczedilen taşınır mallar muhafaza altına alınır**. Yani **lisanslı yediemin depolarında muhafaza edilir**. (88,5,c1) borçlunun hacizli malını yedieminden geri alması suçtur (TCK m.290,2)

BORÇLUNUN HACİZLİ TAŞINIR MALLAR ÜZERİNDEKİ İZİNSİZ TASARRUFLARI ALACAKLININ O MALLAR ÜZERİNDE HACİZ NEDENİYLE KAZANMIŞ OLDUĞU HAKLARA ZARAR VERDİĞİ ÖLÇÜDE GEÇERSİZDİR (86,3)

Taşınır mallarda haczin neticeleri : > **M.86 - (3)** İyi niyet kaidelerine aykırı olarak mahcuz taşınır mal üzerinde 3. şahsın iktisabettiği, haklar, alacaklının hacizle o mala taallük eden haklarını ihlal ettiği nispette batıldır

Yukarıdaki açıklamalar genel olarak taşınır malların haczi için geçerlidir ancak Trafik Sicilinde kayıtlı olan tescilli araçların haczi bazı özellikler gösterir:

İcra müdürünün bir aracın haczine karar vermesi **trafik siciline haciz için yazı göndermesi ve bu haciz kararının trafik siciline şerh verilmesi yani işlenmesi** ile araç geçerli olarak haczedilmiş olur. (kayıd haciz)

Bunun için aracın ayrıca fiilen haczedilmesine yani el konulmasına yediemine teslim edilmesine gerek yoktur. Ancak alacaklı isterse kaydı hacizli araç üzerinde muhafaza tedbiri alınır. Yani alacaklı isterse ve giderini peşin öderse kaydı hacizli araç borçludan alınarak bir yediemin'e teslim edilir (88,2ve5)

Borçlu adına trafik sicilinde kayıtlı araçlar, **diğer taşınır mallar gibi yani** (86 ve 88 hükümlerine göre) **fiili olarak haciz edilebilir**.

TAŞINMAZ MALLARIN HACZİ

Nelerin taşınmaz yani gayrimenkul olduğu MK m.704'te ve MK m.998'de belirtilmiştir.

4721> A. Taşınmaz mülkiyetinin konusu > M.704- Taşınmaz mülkiyetinin konusu şunlardır: 1. Arazi, 2. Tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, 3. Kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümler.

4721> a. Kaydedilecek taşınmazlar > M.998- Tapu siciline taşınmaz olarak şunlar kaydedilir: 1. Arazi, 2. Taşınmazlar üzerindeki bağımsız ve sürekli haklar, 3. Kat mülkiyetine konu olan bağımsız bölümler.

...

Taşınmazların haczi de **mahallinde yani taşınmazın bulunduğu yerde** yapılır. Mahallinde yapılacak haciz tutanağına **taşınmazın çeşidi mahiyeti sınırları ve gerekli nitelikleri yazılır** (102,2)

Fakat taşınmazların haczi **icra dairesince tapu müdürlüğüne haciz yazısı gönderilmesi suretiyle doğrudan da yapılabilir** (79,2)

Hacze başlama müddeti: > **M.79** - İcra dairesi talepten nihayet üç gün içinde haczi yapar.

Haczolunacak mallar başka yerde ise haciz yapılmasını **malların bulunduğu yerin icra dairesine** hemen yazar. Bu halde hacizle ilgili şikayetler, istinabe olunan icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesince çözümlenir. Resmî sicile kayıtlı malların haczi, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan da yapılabilir.

Haczedilen taşınmaz kirada ise icra dairesi **kiracıya veya kiracılara** taşınmazın haciz edilmiş olduğunu bildirir (92,2) Bu bildiride kiracılara **işleyecek kiralardan bundan sonra icra dairesine ödenmesi emredilir** (92,3)

Taşınmaz üzerindeki haciz kalkarsa icra dairesi, haczin kalktığını **tapu siciline bildirir** (91,2) Bir taşınmazın haczi onun **hasılat ve menfaatlerini** de kapsar (92,1c1)

M.92 - Bir taşınmazın haczi hasılat ve menfaatlerine de şamildir. Haciz taşınmaz kendilerine rehnedilmiş olan alacaklıların haklarına halel getirmez.

İcra dairesi, taşınmaz kendilerine rehnedilmiş olan alacaklılarla kiracılara hacizden haber verir. Daire, taşınmazın idare ve işletmesi ile eklentinin korunması için gerekli tedbirleri alır. Bu tedbirler meydanında icra dairesi, eğer taşınmazda kiracı varsa bu kiracıya, **işleyecek kiralardan icra dairesine** ödemesini emreder. Zarar görme ihtimali bulunan eklenti, rehin alacaklısının talebi üzerine, işletmenin faaliyetine engel olmayacak şekilde muhafaza altına alınır. İdare ve muhafaza masrafları satış bedelinden öncelikli ödenir.

Bir taşınmazın haczi onun **bütünleyici parçalarını (MK m.684) ve eklentilerini de (MK m.686) kapsar.**

Taşınmazın haczi ile **borçlunun o taşınmazı üzerindeki tasarruf yetkisi (MK m.1010)** anlamında kısıtlanmış olur. (91,1,c1) yukarıda görüldüğü gibi taşınmazın haciz edildiği **tapu siciline temlik hakkının kısıtlanması (tahdidi) olarak şerh verilir. (91,1)**

BORÇLUNUN 3. KİŞİLERDEKİ ALACAKLARIN HACZİ

Takip borçlusunun 3. kişideki alacağı **hamiline ait bir senede veya poliçe ve sair cirosu kâbil bir kıymetli evraka dayanmakta ise bu kıymetli evrak taşınır mallar gibi haczedilir. (88,1)** Buna karşılık borçlunun **kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarının haczi taşınır mal haczinden farklı olup bunun için özel bir usul öngörülmüştür (89)**

İNTİFA HAKKI VE PAY HACZİ (94)

İNTİFA HAKKININ HACZİ:

Borçlunun sahip bulunduğu bir intifa hakkı (MK m.794) haczedilebilir. Yalnız ücretlerde olduğu gibi (83) **intifa hakkının da ancak kısmen haczi caizdir.**

PAY HACZİ:

Buradaki paydan maksat **borçlunun sahip bulunduğu bir şirket payı ve elbirliği mülkiyeti payıdır (94,1)**

ŞİRKET PAYININ HACZİ:

Borçlunun ortağı olduğu **anonim şirket pay senedi çıkarmış ise bu pay senetleri taşınır malların haczi hakkındaki hükümlere göre haczedilir (85,1 ve m.88,1)**

Taşınır ve taşınmaz malların haczi : > M.85 - Borçlunun kendi yedinde veya 3. şahısta olan taşınır mallarıyla taşınmazlarından ve alacak ve haklarından alacaklarının ana, faiz ve masraflar da dahil olmak üzere bütün alacaklarına yetecek miktarı haczolunur. ...

1 - Taşınır haklarında: > M.88 - Haczolunan paraları, banknotları, hamiline ait senetleri, poliçeler ve sair cirosu kabil senetler ile altın, gümüş ve diğer kıymetli şeyleri icra dairesi muhafaza eder.

İcra dairesinin bu ihbarnamesini alan anonim şirket; çıplak payın haczedildiğini **şirket pay defterine işlemek zorundadır. Ancak çıplak pay haczi şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile anonim şirkete tebliğ edildiği tarihte yapılmış sayılır. (94,1,c4)**

İştirak halinde tasarruf edilen mallar : > M.94 - ... Bu haczin şirket pay defterine işlenmesi zorunludur; ancak haciz, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır. Haciz, icra dairesi tarafından tescil edilmek üzere Ticaret Siciline bildirilir. Bu durumda haczedilen payların devri, alacaklının haklarını ihlâl ettiği oranda batıldır. ...

DİĞER ŞİRKET PAYLARININ HACZİ:

Kollektif şirketlerde ve adi komandit şirketlerde yani şahıs şirketlerinde ortağın kişisel alacaklısı ortağın şirketteki kar payını haciz ettirebilir. **Alacaklı bu kar payından alacağını alamazsa şirketin tasfiyesi sonunda borçlu ortağı düşecek paraya haciz koydurabilir ve şirketin feshini de isteyebilir.**

Limited şirketlerde ortağın kişisel alacaklısı **ortağın şirketteki kar veya tasfiye payından başka ortağın şirketteki payını da haczedebilir.**

Kooperatiflerde ve kooperatif şirketlerinde bir ortağın kişisel alacaklısı, **ancak ortağa ait faiz ve gelir gider farklarından payına düşen miktarı ve kooperatifi'nin dağılmasında ona ödenecek payı haczedebilir.**

Yukarıdaki şekilde haczedilecek paylar ve bu payların haczi adresleri bilinen 3. kişilere yani burada şirkete ve diğer ortaklara bildirilir.

Bu bildiriyle şirkete ve diğer ortaklara bundan böyle

“borçlu ortağa ödenmesi gereken faiz, kar payı ve tasfiye payının icra dairesine ödenmesi ve borçlu ortağın payının haczedilmiş olması halinde, borçluya payı ile ilgili olarak yapılacak bütün tebligatın, bundan böyle icra dairesine yapılması ve borçlunun onayının alınması gereken bütün müşterek tasarruflar için bundan böyle borçlu ortak yerine icra dairesinin onayının alınması gerektiği”

ihhtar edilir. Pay haczi istek üzerine pay defterine işlenir.

ELBİRLİĞİ MÜLKİYETİ PAYI HACZI

M.94,1 DE TAKSİM EDİLMEMİŞ YANI PAYLAŞILMAMIŞ BİR MİRAS HİSSESİ İLE İŞTİRAK HALİNDE TASARRUF EDİLEN BİR MAL HİSSESİ DENİLMEKTE İSE DE BÜTÜN ELBİRLİĞİ MÜLKİYETİ PAYLARININ HACZI m.94 HÜKMÜNE GÖRE OLUR

Elbirliği mülkiyeti yani iştirak halinde mülkiyet payı üzerinde tasarrufta bulunulamayacağından burada haczin konusu borçlunun payı değil elbirliği mülkiyeti ilişkisinin son bulması halinde **borçlunun payına düşecek olan tasfiyedeki payıdır.**

İcra dairesi borçluya ait bir elbirliği mülkiyeti payı haczedince bunu **adresleri bilinen diğer bütün paydaşlara** (hissedarlara) **bildirir.** (94,1) Paydaşlar bu bildirimle rağmen **semereleri icra dairesine değil de borçluya verirlirse, bunu icra dairesine tekrar ödemek zorunda kalırlar.**

Elbirliği mülkiyeti payı haczedilince tıpkı taşınmazlarda ve taşınmaz üzerindeki paylı mülkiyet paylarında olduğu gibi **icra dairesinin talebi üzerine tapu sicili müdürü borçlunun elbirliği mülkiyeti payının haczedildiğini tapu siciline şerh verir** (94,1c2)

Haczedilen elbirliği mülkiyeti payının konusu **taşınır bir mal ise, icra dairesi o taşınır malın başkasına devrine engel olmak için,** gereken tedbirleri alır. (94,1,c8) Mesela taşınır malı **diğer paydaşlara yediemin olarak teslim eder.**

PAYLI MÜLKİYET PAYININ HACZI

1>> Paylı (müsterek) mülkiyet payı yalnız başına haczedilebilir, icra dairesi haczi diğer paydaşlara bildirir. (94,1) Bir taşınmaz üzerindeki paylı mülkiyet payı haczedilince, icra dairesi payın haczedildiğini, **tapu siciline bildirir ve haciz tapu siciline şerh verilir** (91)

2>> Borçluya ait aynı hakların tescilini isteme yetkisinin alacaklıya verilmesi (91,2) Alacaklı borçlunun miras, cebri icra satışı veya mahkeme ilamı gibi bir nedenle iktisap ettiği **ve fakat henüz tapu siciline tescil ettirmedikleri mülkiyet veya aynı hakkını** haczettirmiş olabilir. Fakat *bu halde bu hak tapu siciline tescil edilmemiş olduğu için üzerine haciz şerhi konulamaz* ve bu hakkın satışı istenemez (MK m.705,II)

Bu halde alacaklı, bu hakkın borçlu adına tescilini *isteme yetkisinin kendisine verilmesini icra dairesinden isteyebilir.* Bu talep üzerine icra dairesi, alacaklının tescil için **gerekli işlemleri takip edebileceğini, tapu müdürlüğüne ve gerekiyorsa mahkemeye bildirir** (94,2) Sonuçta *borçlunun bir mahkeme ilamı ile iktisap ettiği taşınmazın tapuda borçlu adına tescili için alacaklı borçlu adına tapu müdürlüğü'nden tescil talebinde bulunabilir.* Ayrıca alacaklı, **ölmüş olan borçlunun mirasçılarının tespiti için sulh hukuk mahkemesinden mirasçılık belgesi verilmesini isteyebilir.**

3>> Borçlunun zilyedi olduğu bir taşınmazın tescilini dava etme (takip) yetkisinin alacaklıya verilmesi (94,3)

Tapusuz veya tapulu **bir taşınmazın zilyedine MK m.713'e göre tescil isteme yetkisi gelmiş olduğu halde,** zilyet yani borçlu *taşınmazı alacaklardan kaçırmak amacıyla tescil davası açmayabilir.* Böyle bir zilyedin **yani borçlunun alacaklısı borçlunun zilyedi bulunduğu taşınmazın olağanüstü zamanasını ile iktisabını yani tescilini isteme hakkını, haczettirebilir.** (94,3)

İcra dairesi **borçlunun tescili isteme hakkını haczedince** zilyetliğin **borçlu tarafından başkasına devredilmesini önleyecek tedbirleri alır:** Mesela taşınmazı bir yediemin'e teslim eder. Bundan sonra, icra dairesi alacaklıya **bir ay içinde** taşınmazın borçlu adına tescili için dava açma yetkisini **yani dava takip yetkisini** (HMK m.53 belgesini) verir (94,3,c1)

4>> Borçlu ile bir taşınmaz maliki arasında borçlu lehine bir taşınmaz satış vaadi sözleşmesi yapılmış olduğu halde borçlu taşınmaz maliki ne karşı tescil davası açmazsa, alacaklı *m.94'e göre icra dairesinden alacağı bir yetki belgesi ile borçlu adına taşınmaz malikine karşı tescil davası açabilir.*

HACİZLİ MALLARIN MUHAFAZA GİDERLERİ

Alacaklı, haczedilen malların **muhafaza, idare ve işletilmesi için gerekli giderleri,** icra dairesince istenildiği taktirde, *peşin olarak vermeye mecburdur.* (95 ayrıca m.59 ve m.90) *İstenilen gider alacaklı tarafından verilmezse haciz hükümsüz kalmaz.* Haciz geçerli olmakla devam eder, **yalnız gidere bağlı işlemin yapılmamasından icra müdürü sorumlu tutulamaz,** bu ise alacaklının zararına olur.

Mahcuz malların muhafazası masrafları: > **M.95** – Alacaklı haczedilen malların muhafaza ve idare ve işletilmesi masraflarını istenildiği takdirde peşin vermeğe mecburdur.

3 – Diğer haklar için : > **M.90** – İcra dairesi haczedilen hakların muhafazasına ve alacaklardan günü gelenlerin tahsiline çalışır ve lazım gelen masrafların peşin ödenmesini isteyebilir.

Takip masrafları: > **M.59** – Takip masrafları borçluya aittir. Alacaklı, yapılmasını talep ettiği muamelelerin masrafını ve ayrıca takip talebinde bulunurken borçlunun 62 nci maddeye göre yapabileceği itirazın kendisine tebliğ masrafını da avans olarak peşinen öder.

GEÇİCİ HACİZ (MUVAKKAT HACİZ)

İcra mahkemesi'nin itirazın geçici kaldırılmasına karar vermesi (68,a) üzerine alacaklı geçici haciz isteyebilir. (69,1)

Geçici haciz de kesin haciz hakkındaki hükümlere yani m.78'e göre yapılır. Kesin haciz ile geçici haciz arasındaki **tek hüküm farkı şudur; geçici haciz sahibi alacaklı satış talebinde bulunamaz** (108,1) Bunun bir sonucu olarak **geçici hacizde satış isteme süreleri işlemez** (106 ve m.108,1)

Talep için müddetler: > **M.106** – Alacaklı, haczolunan mal taşınır ise hacizden itibaren altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde satılmasını isteyebilir.

Borçlunun 3. şahıslardaki alacağı taşınır hükmündedir

Muvakkat haciz halinde: > **M.108** – Haczi muvakkat olan alacaklı satış talebinde bulunamaz ve hakkında 106 ncı maddedeki müddetler cerayan etmez.

Muvakkaten veya ihtiyaten haczedilen mallar ancak 113 üncü maddenin son fıkrasında yazılı hallerde satılabilir.

Geçici haciz ileride incelenecek olan **ihtiyati hacizden farklıdır**. Geçici haciz **yalnız itirazın geçici olarak kaldırılması haline özgü (münhasır) olduğu halde ihtiyati haczin kapsamı çok daha geniştir**.

3. KİŞİLERDEKİ ALACAKLARIN VE MALLARIN HACZİ

HACİZ İHBARNAMESİ (89)

Borçlunun 3. kişilerdeki mal ve alacaklarının haczinde alacaklı, borçlu ve 3. kişi arasındaki menfaat dengesini sağlamak amacıyla m.89 hükmü konulmuştur

3. KİŞİLERDEKİ (BANKALARDAKİ) ALACAKLARIN HACZİ:

Buradaki alacaktan maksat borçlunun **bir kıymetli evraka bağlı olmayan alacaklarıdır** (89,1) Mesela borçlunun bir bankadaki mevduatı gibi uygulamada borçlunun 3. kişilerdeki alacakların haczi **daha çok borçlunun bankalardaki parasının yani mevduatının hacizi şeklinde görülmektedir**. Bu nedenle burada borçlunun 3. kişilerdeki haczi haline göre açıklama yapılacaktır.

ALACAK (mevduat) HACZİNİN YAPILMASI:

Borçlunun 3. kişilerdeki alacağının yani bankadaki mevduatın haczedilebilmesi için borçlunun hangi 3. kişi de (bankada) ne kadar alacağım mevduatı olduğunun bilinmesi gerekir, bunun tespiti ise zordur. **Bu konuda iki ihtimal vardır.**

1>> Borçlu mal beyanında bulunurken (74-75) *bir bankada mevduatı olduğunu bildirmiş ise iş kolaydır*. İcra müdürü borçlunun **o bankadaki mevduatın haczine karar verir ve o bankaya birinci haciz ihbarnamesi gönderir**.

2>> Borçlu mal beyanında bulunurken *bankadaki mevduatını bildirmemiş veya hiç mal beyanında bulunmamış ise* o zaman alacaklının bildirdiği, (borçlunun mevduatının bulunduğu) bankadaki mevduat haczedilir. İcra dairesi alacaklının borçlunun mevduatının bulunduğu bildirmediği **yani tahmin ettiği bankadaki mevduatı, alacaklının talebi üzerine haciz eder**.

1. HACİZ İHBARNAMESİ

Borçlunun 3. kişideki alacağına (bankadaki mevduatın) haczedilen icra dairesi banka genel müdürlüğü'ne **bir haciz ihbarnamesi gönderir, buna 1. haciz ihbarnamesi denir**.

1. haciz ihbarnamesi ile bankaya, bundan böyle borçluya olan borcunu yani bankadaki mevduatın haciz konulan kısmını yalnız icra dairesinin banka hesabına ödemesi gerektiği, borçluya

yapılacak ödemenin geçerli olmayacağı, aksi halde borcu icra dairesine **tekrar ödemek zorunda kalacağı** ihtar edilir (89,1)

Bankanın borcu olmadığı veya haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödenmiş veya alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiası varsa 1. haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde icra dairesine itirazda bulunabileceği** aksi halde borcun zimmetinde sayılarak borcu icra dairesine ödemek zorunda kalacağı ihtar yapılır (89,2)

Borçlunun bankada böyle bir mevduatı yoksa veya bankadaki mevduatı haciz ihbarnamesinde bildirildiği kadar değilse, bankanın bu durumu **7 gün içinde icra dairesine bildirilmesi** gerekir. Aksi halde az sonra görüleceği gibi banka mevcut olmayan bu parayı icra dairesine ödemek zorunda kalabilir

Banka 1. haciz ihbarnamesine tebliğinden itibaren **7 gün içinde itiraz edebilir** (89,2) 1. haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olan bankaya **2. haciz ihbarnamesi gönderilemez**.

2. HACİZ İHBARNAMESİ

Banka **7 gün içinde** 1. haciz ihbarnamesine itiraz etmezse, icra dairesi bankaya **2. haciz ihbarnamesi** gönderir. (89,3,c2)

Banka, 2. haciz ihbarnamesine tebliğinden itibaren **7 gün içinde itiraz edebilir** (89,2) 2. haciz ihbarnamesine itiraz etmiş olan bankaya **3. haciz ihbarnamesi gönderilmez, fakat takip alacaklısı icra mahkemesine başvurarak** bankanın itirazının doğru olmadığını bildirerek **banka yetkililerinin cezalandırılmasını** (338,1) ve bankanın **tazminata mahkum edilmesini** isteyebilir (89,4)

3. HACİZ İHBARNAMESİ

Banka, 2. haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren **7 gün içinde de 2. haciz ihbarnamesine itiraz etmezse borcun zimmetinde sayılması kesinleşir**.

Banka, **7 gün içinde 2. haciz ihbarnamesine de itiraz etmemesi nedeniyle zimmetinde sayılması kesinleşen borcu icra dairesine ödemez ise** icra dairesi **bankaya 3. haciz ihbarnamesine gönderir** (89,3,c3)

3. haciz ihbarnamesi ile bankaya 2. haciz ihbarnamesine de **7 gün içinde itiraz etmediği için zimmetinde sayılması kesinleşen borcu 15 gün içinde icra dairesinin banka hesabına ödemesi** veya **aynı 15 gün içinde takip alacaklısı aleyhine menfi tespit davası açması**, aksi takdirde zimmetinde sayılan **borcu ödemeye zorlanacağı bildirilir**. (89,3,c3)

3. haciz ihbarnamesine alan banka, **iki şekilde hareket edebilir. Menfi tespit davası açmaz veya menfi tespit davası açar.**

BANKANIN MENFİ TESPİT DAVASI AÇMAMASI

Banka 3. haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren **on beş gün içinde menfi tespit davası açmazsa**, borcun zimmetinde sayılmış olması kesinleşir. Bu halde banka, **aynı 15 gün içinde zimmetinde sayılan borcu (parayı) icra dairesine ödemek zorundadır**. Ödemezse banka zimmetine sayılan borcu ödemeye zorlanır (89,3c3)

Banka **bu şekilde ödemek zorunda kaldığı bir para için yani aslında borçlu olmadığı bir parayı ödemiş olduğundan bahisle takip alacaklısına karşı kural olarak bir geri verme yani istirdat davası açamaz**. Ancak alacaklı kötüniyetli ise banka, **borçlu ile kötü niyetli alacaklı aleyhine dava açarak ödemek zorunda kaldığı paranın geri verilmesini yani iadesini** isteyebilir. (89,5,c2)

BANKANIN (3.Kişinin) MENFİ TESPİT DAVASI AÇMASI (ÖZEL MENFİ TESPİT DAVASI)

2. haciz ihbarnamesine de 7 gün içinde itiraz etmemiş ve bu nedenle borcun zimmetinde sayılması kesinleşmiş olan banka borçlunun bankada böyle bir mevduatı yok ise zimmetinde sayılan bu borcunu ödemekten kurtulmak için 15 gün içinde mahkemede menfi tespit davası açabilir. (89,3,c3 ve c4)

Menfi tespit davası için yetkili mahkeme icra takibinin yapıldığı yer veya 3. kişinin yani bankanın yerleşim yerindeki mahkemedir. (89,3,c4)

Menfi tespit davası için **görevli mahkeme** bankanın zimmetinde sayılan borç miktarına bakılmaksızın **asliye hukuk mahkemesidir**. (HMK m.2)

Bu özel menfi tespit davası, maktu harca tabidir. (89,3,j8)

Banka, 3. haciz ihbarnamesinin tebliğinden itibaren **15 gün içinde** mahkemede menfi tespit davası açarsa; **menfi tespit davası sonuçlanıncaya kadar zimmetinde sayılan borcu ödemeye zorlanamaz** (89,3,c4)

Davacı banka açtığı menfi tespit davasında; **takip borçlusunun borçlu bulunmadığını ispat etmeye mecburdur.** (89,3,j6)

Banka açtığı menfi tespit tespit davasını kaybederse; mahkeme bankayı dava konusu alacağın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkum eder. (89,3,c7)

Banka açtığı menfi tespit davasını kazanırsa; zimmetinde sayılan borcu icra dairesine ödemekten kurtulur. Ancak bu halde **banka lehine bir tazminata hükmedilmez.**

BANKANIN 1. VEYA 2. HACİZ İHBARNAMESİNE İTİRAZ ETMESİ

Banka takip borçlusuna **borcu olmadığını** veya **borcun haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce takip borçlusuna ödenmiş olduğunu** bildirerek 1. veya 2. haciz ihbarnamesine itiraz edebilir (89,2) Fakat **m.89,2'de sayıların itiraz sebepleri tahdidi yani sadece bu sebeplerle sınırlı değildir.**

ALACAKLARIN BANKAYA KARŞI CEZA VE TAZMİNAT DAVASI AÇMASI

Bankanın 1. veya 2. haciz ihbarnamesine itiraz etmesi halinde; takip alacaklısı icra mahkemesine başvurarak bankanın itirazının doğru olmadığını bildirerek banka yetkililerinin cezalandırılmasını, bankanın da tazminata mahkum edilmesini isteyebilir. (89,4) **yani alacaklı icra mahkemesinde ceza ve hukuk tazminat davalarını birlikte açabilir.** Bu dava davacı alacaklıdır. Davalı banka genel müdürlüğüdür. Bu dava için **görevli mahkeme İcra mahkemesi dir** (89,4) Yetkili İcra mahkemesi icra takibinin yapıldığı yerdeki İcra mahkemesidir. (348) İcra mahkemesi bu davanın tazminata ilişkin bölümüne, genel hükümlere **yani HMK hükümlerine göre halleder.** (89,4)

Bankanın cevabının aksini ispat yükü davacı alacaklıya düşer.

Bundan başka icra mahkemesi **bankayı davacı alacaklıya tazminat ödemeye mahkum edebilir.** (89,4) **Bu tazminat 1. haciz ihbarnamesi ile bankadan istenen miktar kadardır.** Bundan başka alacaklının alacağına geç kavuşmaktan dolayı **uğradığı faiz kaybı da bu tazminatı eklenebilir.**

Alacaklı 2 yıllık zamanaşımı süresi (BK m.72) içinde bankaya karşı banka yetkilisinin cezalandırılmasını istemeden **yalnız tazminat davası açabilir** ve bu **tazminat davasına da icra mahkemesinde bakılır.**

BANKANIN BORÇLU OLDUĞUNU BİLDİRMESİ

1. veya 2. haciz ihbarnamesini alan banka, **7 gün içinde** (hatta daha sonra) **kendisinden istenilen alacağı takip borçlusuna borçlu olduğunu, yazılı veya sözlü olarak icra dairesine bildirilirse** bankaya artık 2. veya 3. haciz ihbarnamesi gönderilmesine gerek kalmaz. Bu halde banka takip borçlusuna olan borcunu **icra dairesine ödemek zorundadır.** Ödemezse icra dairesi bankadan bu parayı zorla alır. (80,3)

BORÇLUNUN MAAŞ VEYA ÜCRETİNİN HACZİ

Borçlunun **maaş veya ücretinin ancak bir kısmı genellikle dörtte biri haczedilebilir.** (83) Borçlunun maaş ve ücreti de borçlunun 3. kişilerdeki bir alacağı niteliğindedir. Ancak İİK, **borçlunun haciz edilen maaş aylık veya ücretinin kesilmesi yani tahsili için m.89 hükmünden daha basit bir usul öngörmüştür** (355 ila 356)

Maaş ve ücretlerin kesilmesinde usul: > M.355 - Devlet işlerinde veya hususi müesseselerde bulunan borçlu memur veya müstahdemlerin maaş ve ücretlerinden kesilmesi için icra dairelerinden yapılacak tebligatın kanuni muhatapları haczin icra edildiğini ve borçlunun maaş ve ücreti miktarını nihayet bir hafta içinde bildirmeğe ve borç bitinceye kadar icra dairesinin tebligatı mucibince haczolunan miktarı tevkiif edip hemen daireye göndermeğe mecburdurlar.

Memurun maaş, ücret veya memuriyetinde yahut başka bir şubeden maaş almağı mucip olacak surette vukubulacak tebeddülleri ve hizmetine nihayet verildiği takdirde bu keyfiyeti de

malmemuru veya daire amiri yahut hususi müesseselerin kanuni muhatapları derhal icra dairesine bildirmeğe ve ikinci halde haciz muamelesinden o şube veya amirini haberdar etmeğe mecburdur.

Yukarıdaki maddeye riayet etmeyenler hakkında hükümler: > **M.356** - Yukardaki m.hükümlerine riayet etmemiş olanların kesmedikleri veya ilk vasıta ile göndermedikleri para ayrıca mahkemeden hüküm alınmasına hacet kalmaksızın icra dairesince maaşlarından veya sair mallarından alınır.

Bunların borçluya kanun hükümleri dairesinde rücu hakkı vardır.

Yukarıki m.hükümlerine riayet etmeyen her hangi bir memur veya amir hakkında istenecek malûmatın icra dairesine hemen verilmesi bunların mensup olduğu dairenin vazifesidir.

Borçlunun böyle bir ücretini haczeden icra dairesi, **borçlunun işverenine durumu bir yazı ile bildirir**. Bu bildiriye borçlunun ücretinin bir kısmının (*kural olarak dörtte birinin*) haciz edildiği borçlunun **aldığı ücret miktarının en geç bir hafta içinde** icra dairesine bildirilmesi ve borç bitinceye kadar icra dairesinin bildirisi gelince haczedilen ücret tutarının **borçlunun ücretinden kesilip hemen icra dairesine gönderilmesi** hususları işverene ihtar olunur. (355,1)

İcra dairesinin bu bildirisini alan işveren, borçlunun ücreti üzerine haczin konulduğunu ve borçlunun ücretinin miktarını *nihayet bir hafta içinde icra dairesine bildirmek ve borç bitinceye kadar icra dairesinin bildirisi gereğince haczedilen ücret miktarını hemen icra dairesinin banka hesabına (9,1) göndermek zorundadır*. (355,1)

M.355 hükümlerine uymamış olan işverenler borçlunun **ücretinden kesmediği veya kesip de ilk vasıta ile icra dairesine göndermediği para**, ayrıca mahkemeden hüküm alınmasına gerek kalmaksızın icra dairesince **kendilerinden** (işverenlerden) **alınır** m.356,1

Borçlunun ücreti üzerine **birden fazla kesin haciz konulmuşsa**, bu hacizler **konuluş tarihine göre sıraya konur**. Sırada **önce olan haciz kesintisi bitmedikçe**, sonraki haciz için kesintiye geçilemez. (83,2)

Yukarıda incelenen İİK m.355 ve 356 hükümlerine uymayan işverenler hakkında ceza kovuşturması da yapılabilir. (357)

BORÇLUNUN 3. KİŞİLERDEKİ TAŞINIR MALLARININ HACİZİ:

Borçlunun 3. kişi elindeki bir taşınır malı haczedilince, icra dairesi **3. kişiye 1. haciz ihbarnamesini gönderir** (1. haciz ihbarnamesi) Bu ihbarname ile 3. kişiye elindeki borçluya ait taşınır malın haczedildiği, **bundan böyle taşınır mal ancak icra dairesine teslim edebileceği, malı takip borçlusuna vermemesi, aksi halde malın bedelini icra dairesine ödemek zorunda kalacağı** ve m.89,2,3 ve 4 hükümleri, **özellikle haciz ihbarnamesine 7 gün içinde itiraz edebileceği bildirilir** (89,1)

3. kişi **1. haciz ihbarnamesine 7 gün içinde itiraz etmezse** mal elinde (yedinde) sayılır ve bu husus 3. kişiye **2. haciz ihbarnamesi ile bildirilir**.

2. haciz ihbarnamesi ile 3. kişiye **1. haciz ihbarnamesine 7 gün içinde itiraz etmediği için malın elinde sayıldığı** 2. haciz ihbarnamesinin kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde m.89,2'de belirtilen sebeplerle 2. haciz ihbarnamesine itiraz edebileceği** bildirilir ve **itirazda bulunmadığı takdirde** elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmesi istenir. (89, 3,c2)

3. kişi, **7 gün içinde 2. haciz ihbarnamesine de itiraz etmez ve elinde sayılan malı icra dairesine teslim etmezse** İcra dairesi 3. kişiye 3. haciz ihbarnamesi gönderir (89,3,c3)

3. haciz ihbarnamesi ile 3. kişiye **2. haciz ihbarnamesine de 7 gün içinde itiraz etmediği için elinde sayılan malı 15 gün içinde icra dairesine teslim etmesi** veya **aynı 15 gün içinde takip alacaklısı aleyhine menfi tespit davası açması** aksi takdirde elinde sayılan malı teslim etmeye zorlanacağı bildirilir (89,3c3)

3. kişi **15 gün içinde menfi tespit davası açmazsa** elinde sayılan mal icra dairesi tarafından kendisinden zorla alınır. Taşınır malın aynen teslimi mümkün olmazsa alacaklı icra mahkemesine başvurarak **malın değerinin 3. kişi tarafından ödenmesine karar verilmesini isteyebilir**. (89,6)

3. kişi; **15 gün içinde menfi tespit davası açarsa dava sonuna kadar elinde sayılan malı teslim etmez**. Bu davada malın takip borçlusuna ait olmadığını ispat yükü davacı 3. kişiye düşer. 3. kişi davayı kaybederse dava konusu taşınır malın bedelinin %20'sinden aşağı olmamak üzere bir tazminata mahkum edilir (89,3,c6,c7 ve c8)

3. kişi, **7 gün içinde 1. veya 2. haciz ihbarnamesine itiraz ederse**; istenen taşınır malın 3. kişinin elinde sayılmasına imkan yoktur. Ancak 3. kişi gerçeğe aykırı olarak itirazda bulunmuşsa, alacaklı icra mahkemesinde bir ceza davası açıp **3. kişinin verdiği cevabın gerçeğe aykırı olduğunu ispat ederek** 3. kişinin cezalandırılmasını sağlayabilir. (89,4)

Alacaklı borçlunun 3. kişilerdeki mallarının haczinde mutlaka m.89 ile gördüğü **haciz ihbarnamesi göndermek yoluna başvurmak zorunda değildir**. Alacaklı m.99'da düzenlenenmiş olan **istihkak davası yoluna da başvurabilir**.

AMME YANI KAMU ALACAĞINDAN DOLAYI BANKALARDAKİ MEVDUATIN HACZİ

Vergi, resim, harç vergi cezası gibi **kamu alacaklarından** dolayı takip **6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'a** göre yapılır. Bu kanuna göre bir amme alacağı için yapılan takipte amme alacağı borçlusunun bankalardaki mevduatının (alacağın) ve taşınır malların haczi hakkında **m.89 hükmü değil 6183 sayılı Kanun'un 79. maddesi uygulanır**.

Tahsil dairesi tarafından (mesela vergi dairesi) **borçlunun parasının bulunduğu bankaya bir haciz bildirisi gönderilir**. Bu haciz bildirisi ile **bundan böyle bankanın borcunu ancak tahsil dairesine ödeyebileceği ve borçluya yapılacak ödemenin geçerli olmayacağı aksi takdirde banka tarafından borçluya yapan ödemeleri bankanın tahsil dairesine tekrar ödemek zorunda kalacağı** bankaya bildirilir.

Kendisine haciz bildirisi tebliğ edilen banka **borcu olmadığı** veya haciz tebliğinden önce **borcun ödendiği** veya **alacağın borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu** gibi bir iddiada ise durumu haciz bildirisine kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde tahsil dairesine yazılı olarak bildirmek** zorundadır. Bankanın (3. kişinin) **süresinde itiraz etmemesi halinde borç bankanın zimmetinde sayılır ve banka hakkında 6183 sayılı kanun hükümleri uygulanır**.

Herhangi bir nedenle **7 günlük itiraz suresini geçirmesi halinde banka** haciz bildirisine **tebliğinden itibaren 1 yıl içinde** asliye hukuk mahkemesi'nde (HMK m.2) **menfi tespit davası** açmak ve **haciz bildirisine tebliğ edildiği tarih itibarıyla amme borçlusuna borçlu olmadığını ispat etmek zorundadır**. Açtığı menfi tespit davasında **haksız çıkan davacı banka aleyhine haksız çıktığı tutarın yüzde 10'u tutarında ayrıca inkar tazminatına hükmedilir**. Buna karşılık davacı banka haciz bildirisine **tebliğ edildiği tarihte takip borçlusuna (kamu borçlusuna) borcu bulunmadığı tespit edilirse**, menfi tespit davasının kabulüne karar

Banka haciz bildirisi üzerine **7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine yani haciz bildirisine itiraz ettiği takdirde**, alacaklı amme idaresi **1 yıl içinde bankanın yaptığı itirazın aksini asliye hukuk mahkemesi'nde (HMK m.2) açacağı** davada **ispat ederek banka yetkilisinin (338,1 hükmüne göre) cezalandırılmasını ve borçlu bulunduğu tutarın ödenmesine hükmedilmesi isteyebilir**. Bankanın genel hükümlere göre (BK m.77vd) **asıl borçluya rücu hakkı** saklıdır. (6183 s. Kanun m.79,7)

6183 s. Kanunun 79. maddesi, amme alacağı borçlusunun 3. kişilerdeki (bankalardaki) **taşınır mallarının haczi için de uygulanır**. Kendilerine **haciz ihbarnamesi** veya **ücret haciz bildirisi** gönderilen (**gerçek veya tüzel**) **3. kişiler, meslek veya banka sırrına dayanarak cevaptan kaçınmazlar**. Cevap vermeye ve borçlunun mevcudunu (parasını-ücretini-malını) **icra dairesine teslim mecburdurlar**. (367, m.357)

Borçlunun mevcudu hakkında malûmat vermek mecburiyeti: > **M.367** – İcra veya iflas dairelerinin borçlunun mevcuduna dair isteyeceği bütün malûmatı **hakiki ve hükmi her şahıs** derhal vermemiş ve talep halinde mevcudu bu dairelere teslim mecburdur.

Cumhuriyet savcılığınca takip: > **M.357** – İcra dairesince kanuna göre yapılan tebliğ ve emirleri derhal yapmağa ve neticesini geciktirmeksizin icra dairesine bildirmeye **alakadarlar** mecburdur. Makbul sebep haricinde tebliğ ve emirleri yapmayanlar hakkında ait olduğu dairece tahkikatı evveliyeye hacet kalmaksızın Cumhuriyet Savcılığınca doğrudan doğruya takibat yapılır.

HACZEDİLEMİYEN MALLAR VE HAKLAR

Kural olarak borçlunun mal varlığını teşkil eden, mal alacak ve hakları alacaklarına karşı bir tür teminat teşkil eder ve bu nedenle borçlunun alacaklıları tarafından borç için haczettilerilebilirler. Fakat, **borçlunun ailesinin yaşaması ve ekonomik varlığını devam ettirebilmesi için** istisna olarak borçlunun **bazı mal ve haklarının haczedilemeyeceği kabul edilmiştir**. (82-m.83)

Haczedilemeyen mal ve haklar temel olarak **ikiye ayrılır**. Birincisi **tamamı haczedilemeyen mal ve haklar**, ikincisi **kısmen yani bir kısmı haczedilemeyen mal ve haklardır**.

TAMAMI HACZEDİLEMİYEN MAL VE HAKLAR

1>> Maddi hukuka göre başkasına devri yasak olan mal ve haklar haczedilemez.

Manevi tazminat talepleri haczedilemez; ancak manevi tazminat talebi *karşı tarafça kabul edilmiş* ise devredilebileceğinden bu halde hacizde edilebilir.

Ana babanın çocuğun malları üzerinde kullanma hakkı (MK m.354) başkasına devredilemeyeceğinden *hacizde edilemez*.

Aile yurdu ve eklentileri haczedilemez. (MK m.391, İİK m.137, m.246)

Oturma hakkı (MK m. 823) ve diğer irtifak hakları (MK m.838,2) başkasına devir edilemediği için haciz de edilemez.

Ölünceye kadar bakım alacaklısı bu hakkını başkasına **devredemediği için** bu hak haciz de edilemez.

Bütünleyici parçalar taşınmazdan ayrı olarak haczedilemez, eklentileri ise kural olarak taşınmazdan ayrı olarak haczi mümkündür.

2>> İİK m.82'ye göre TAMAMI HACZEDİLEMİYEN MAL VE HAKLAR

Devlet malları haczedilemez (82,1) Devlete karşı icra takibi yapılabilir fakat devletin malları haczedilemez. Buna karşılık **kamu iktisadi teşebbüslerinin malları haczedilebilir**.

Köyün orta malları devlet malı gibi olduğundan haczedilemez (Köy K. m.8)

Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi resim ve harç gelirleri haczedilemez.

Belediyenin yukarıda sayılanlar dışındaki mal ve hakları haczedilebilir.

İl Özel İdaresinin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde edilen gelirleri vergi resim ve harçları şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları haczedilemez.

Ekonomik faaliyeti sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan gerçek kişi borçlunun mesleğini sürdürebilmesi için gerekli olan her türlü eşya haczedilemez m.82,2)

3>> Borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireyleri için lüzumlu (elbise, yatak takımları kitaplar) eşyalar haczedilemez (82,3)

Borçluya ait para kıymetli evrak altın gümüş değerli taş hangi kafeye süs eşyası gibi kıymetli şeyler haczedilebilir. (82,3)

4>> İİK m.82,4'deki MALLAR HACZEDİLEMİZ

A>> Borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için zorunlu olan arazi ve çift hayvanları ve nakil vasıtaları ve diğer teferruat yani eklentileri ve tarım aletleri haczedilemez (82,4.c1)

B>> Borçlunun sanat ve mesleki için gerekli aletleri ve kitapları haczedilemez (82,4)

5>> Borçlu ve ailesinin idaresi için gerekli ise borçlunun seçeceği bir süt veren mandası veya ineği yahut 3 adet keçi veya koyunu ve bunların 3 aylık yem veya yataklıkları haczedilemez (82,5)

6>> Borçlunun ve ailesinin 2 aylık yiyecek ve yakacakları ve borçlu çiftçi ise ayrıca gelecek mahsul için gerekli olan tohumluğu haczedilemez (82,6)

7,1> Borçlu bağ bahçe veya meyve veya sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimi için gerekli olan bağ bahçe ve bu sanat için gerekli olan alet ve edevat haczedilemez (82,7,c1)

7,2>> Borçlu geçimini hayvan yetiştirmek yoluyla sağlıyorsa kendisinin ve ailesinin geçinmeleri için gerekli olan miktarda hayvan ve bu hayvanların 3 aylık yiyecek ve yataklıkları haczedilemez (82,7,c2)

8>> Haciz edilmemek şartı ile tesis edilmiş olan kaydı hayatla iratlar yani **ömür boyu gelirler** (BK m.607) haczedilemez (82,8)

6098 > A. Tanımı > M.607- Ömür boyu gelir sözleşmesi, gelir borçlusunun gelir alacaklısına, içlerinden birinin veya 3. bir kişinin ömrü boyunca belirli dönemsel edimlerde bulunmayı üstlendiği sözleşmedir.

Sözleşme, aksine açık bir hüküm yoksa, gelir alacaklısının ömrü boyunca yapılmış sayılır.

Gelir borçlusunun veya 3. bir kişinin ömrüyle sınırlı olarak bağlanmış olan gelir, **aksi kararlaştırılmamışsa gelir alacaklısının mirasçılara geçer.**

Şekli > M.608- Ömür boyu gelir sözleşmesi, **yazılı şekilde yapılmadıkça** geçerli olmaz.

9>> Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinden malül olanlara bağlanan emekli maaşları ile bu hizmetlerden birinin ifası sebebiyle **ailelerine bağlan maaşlar** ve ordunun **hava ve deniz altı mensuplarına verilen** uçuş ve dalış tazminat ve ikramiyeleri **haczedilemez.** (82,9)

>> Bir yardımlaşma sandığı veya derneği veya vakfı tarafından **hastalık zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan maaşlar haczedilemez** (82,10)

>> Vücut ve sıhhat üzerine ika edilen zararlar için tazminat, olarak zarar görenin yani borçlunun kendisine ve ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar **haczedilemez** (82,11)

12>> BORÇLUNUN HALİNE MÜNAŞİP EVİ HACZEDİLEMEZ (82,12)

Buradaki evden maksat yerel geleneklere göre **konut olarak kullanılmaya elverişli** olan yerlerdir. *Bağımsız ev, kat mülkiyetli, bir ev veya apartmandaki paylı veya elbirliği mülkiyet hissesi* m.82,12 anlamında mesken sayılır ve bu nedenle haczedilemez.

13>> ÖĞRENCİ BURSLARI HACZEDİLEMEZ 5m.82,13)

14>> İLK 82. maddesinin 2,3,4,5,7 ve 12 nolu bentlerinde sayılan mallar esasen **borçlunun kendisinin idi** ise ancak o zaman haczedilemez. Buna karşılık **borçlu bu malları alacaklıdan veresiye satın almış yani alacak bu malların satış bedelinden doğmuş ise** borçlu satıcı alacaklıya karşı o malların haczedilemeyeceğini ileri süremez.

15>> 8,2,2007 tarihli ve 5580 sayılı Kanun kapsamında faaliyet gösteren okullar ile 5661 s. Yüksek Öğrenim Öğrenci Yurtları ve Aşevleri Hakkındaki Kanuna Ek Kanun kapsamında faaliyet gösteren **özel öğrenci barınma hizmetleri veren yurt ve benzeri kurumların taşınır ve taşınmaz malları** 6183 sayılı kanuna göre yapılan **takipler hariç** olmak üzere **içinde bulunan eğitim ve öğretim yılı sonunda haczedilir.**

ÖZEL KANUNLARDA HACZEDİLEMEYECEĞİ YAZILI OLAN MAL VE HAKLAR HACZEDİLEMEZ

Örneğin **sosyal güvenlik kurumunun taşınır ve taşınmazları bankalardaki mevduatları dahil her türlü hak ve alacakları haciz edilemez** (5502 sayılı K.m.35,3)

5510 s. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince bağlanan gelir aylık ve ödenekler prim alacakları ve nafaka borçları dışında haciz edilemez. (5510 s. K.m.93,1)

Elektronik haberleşme hizmetleri ile ilgili olarak abone veya kullanıcılara tahsis edilen **frekans, numara ve hat kullanımı ile internet alan adları gibi intifa ve kullanım hakları ile işletmecilerin yetkilendirmeleri hiçbir şekilde haczedilemez.** (5809 s. K. m.34,1)

BİR KISMI HACZEDİLEMEYEN MALLAR

1>> Maaş ve Ücretler (83)

Kisman haczi caiz olan şeyler: > M.83 –Maaşlar, tahsisat ve her nevi ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları, sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir.

Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden az olamaz. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.

Borçlunun ücretinin bir kısmı haczedilemez. Borçlunun ücretinden borçlunun ve ailesinin geçinmeleri için gerekli olan miktar borçluya bırakılır ancak geriye kalan kısım **yani en az 1,4'ü haczedilebilir** (83)

Bir kısmı haczedilmeyen ücretlerin neler olduğu m.83'de sayılmıştır. Buna göre maaşların, ödeneklerin ve yan ödemeler dahil ücretlerin bir kısmı haczedilemez **m.83'teki ücret kavramına her çeşit ücret dahildir.**

Emekli aylıklarının da bir kısmı haczedilemez. M.83'teki **emekli aylıklarından maksat 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,** gereğince bağlanan emekli aylıkları değildir.

M.83'deki emekli aylıklarından maksat özel kuruluşlar mesela bankaların emekli aylıkları ve emekli sandıkları tarafından bağlanan emekli aylıkları ve yurt dışından yani yabancı ülkelerden alınan emekli aylıklarıdır. Sigortalar veya emekli sandıkları tarafından tahsis edilen *iratların da bir kısmı haczedilemez.*

İlama bağlı olmayan nafakaların da bir kısmı haczedilebilir. Buna karşılık ilama bağlı nafakalar hiçbir şekilde haczedilemez. Çünkü mahkeme, nafaka alacaklısının geçinmesi için zorunlu olan miktarı nazara alarak *nafakayı takdir ve tayin etmiştir.*

İntifa hakları (MK m.803 vd) ve hasılatının da bir kısmı haczedilebilir (83,1)

Kanun, borçlunun maaş veya ücretinin dörtte birinin herhalde haczedilebileceğini karara bağlamıştır (83,II) Buna göre **borçlunun ücretinin tamamı borçlunun ve ailesinin geçirmeleri için yeterli olmasa bile** icra müdürü borçlunun ücretin dörtte birini herhalde haczetmek zorundadır.

Borçlunun ücretine, (daha doğrusu ücretin haciz edilebilen kısmına) **birden fazla alacaklı tarafından haciz koyulmuş olursa**, bu hacizler konuluş tarihlerine göre sıraya konur. Sırada önde olan alacaklıların haciz kesintisi bitmedikçe sonraki alacaklıların haczi için kesintiye geçilemez. (83,II)

ÖZEL KANUNLARA GÖRE BİR KISMI HACZEDİLEMİYEN MALLAR

İşçilerin ikramiye dahil aylık ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez. Ancak işçinin bakmak zorunda olduğu aile üyeleri için hakim tarafından takdir edilecek miktar bu paraya dahil değildir. Nafaka borcu alacaklılarının hakları saklıdır. Buna karşılık kıdem tazminatı, izin ücreti, ihbar tazminatı gibi *ödentiler ücretten sayılmaz* bu nedenle tamamı haczedilebilir (BK m.410)

HACZEDİLMEZLİKTEN FERAGAT

Borçlunun hacizden önceki dönemde haczi caiz olmayan bir mal veya hakkın haczedilebileceğine dair alacaklıyla *önceden yapmış olduğu anlaşma geçerli değildir.* (83,a) Buna karşılık borçlunun, kesin haciz sırasında veya hacizden sonraki bir dönemde, belirli bir mal, hak veya ücretin haczedilemezliğinden feragat etmesi mümkündür.

HACZEDİLMEZLİĞİ BELİRLENMESİ

Bir malın veya hakkın haczedilip edilemeyeceği; haczi yapan memur tarafından belirlenir. Ancak bir malın haczedilip edilemeyeceğine karar verme yetkisi haczi yapan icra müdürüne aittir. İcra müdürü; *haczi talep edilen mal veya hakların haczinin caiz olup olmadığını değerlendirir ve talebinin kabulüne veya reddine karar verir.* (82 son fıkra)

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu gereğince *bağlanan gelir, aylık ve ödenekler haczedilemez.* Bu fıkraya göre haczi yasaklanan gelir aylık ve ücretlerin haczedilmesine ilişkin talepler **borçlunun muvafakati bulunmaması halinde** icra müdürü tarafından reddedilir.

İcra müdürü; borçlunun **haczedilemeyeceğini iddia ettiği bir malını** haczederse, borçlu, *icra müdürünün haciz kararına karşı icra mahkemesinde şikayet* yoluna başvurabilir. (16)

Bunun gibi kamu düzenine ilişkin hallerde haczedilmezlik şikayeti süreye tabi değildir. Mesela borçlu için çok gerekli eşyanın (giyecek, yiyecek, yakacak gibi) haczedilmesi ve böylece borçlunun katlanılmaz bir duruma sokulması halinde, *insanlık ve kamu düzeni düşüncesiyle böyle bir hacze karşı şikayetin de süresiz olması gerekir.* İcra mahkemesi'nin *haczedilmezlik şikayeti hakkındaki kararları istinaf edilebilir* çünkü bu kararlar m.363,1 hükmünde sayılmış değildir.

Borçlunun haczedilemeyen mal ve hakları **ihtiyati haciz sırasında da haczedilmez.** Borçlu bu malların haczedilemeyeceğini ihtiyati hacizde de ileri sürebilir.

Müflisin, yani iflas eden kişinin **haczi caiz olmayan mallar ve hakları iflas masasına da girmez.** (184)

HACZE İŞTİRAK

Takip alacaklısının borçluya ait bir malı veya hakkı haczettirmesinden sonra **borçlunun başka alacaklılarının da aynı malı haczettirmeleri halinde ilk haczi koydurmuş olan alacaklının bir rüçhan (öncelik) hakkı var mıdır?** Yoksa sonraki alacaklılar kendilerinden önce gerçekleşmiş olan

hacize **hangi şartlar dahilinde katılarak** aynı hakkı kazanırlar? Bu sorulara **hacze iştirak kurumu (100 ve m.101) cevap vermektedir.**

HACZE ADİ İŞTİRAK (TAKİPLİ İŞTİRAK m.100)

Kanunun aradığı şartlara sahip olan her alacaklı, ilk haciz üzerine **satılan malın tutarı icra veznesine girinceye kadar ilk hacze iştirak edebilir.** (100) İlk hacze iştirak etmek isteyen ikinci alacaklının da **aynı borçluya karşı icra takibi yapmış ve bu takip kesinleştiği için kendisine haciz isteme yetkisinin gelmiş olması gerekir.** Bu nedenle adı iştirake; **takipli iştirak de denir.**

Hacze iştirak derecelerinin teşkili: > **M.100** – İlk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edebilecek alacaklılar:

1 – İlk haciz ilamsız takibe müstenitse takip talebinden ve ilama istinat ediyorsa dava ikamesinden mukaddem yapılmış bir takip üzerine alınan aciz vesikasına,

2 – Yukarıki fıkra yazılı tarihlerden önce açılmış bir dava üzerine alınan ilama,

3 – Aynı tarihlerden mukaddem tarihli resmi veya tarih ve imzası tasdikli bir senede,

4 – Aynı tarihlerden mukaddem tarihli resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileridahilinde ve usulüne göre verdikleri makbuz veya vesikaya istinat eden alacaklılardır.

Bu suretle iştirak halinde icra dairesi müracaat üzerine aynı derecedeki alacaklıların bütün alacaklarına yetecek nispette ilave suretiyle hacizler yapar.

Bunların haricindeki alacaklılar ancak, evvelki dereceden artacak bedeller için hacze iştirak edebilirler.

HACZE ADİ İŞTİRAKIN ŞARTLARI:

1>> Takip yapmış olmak şartı: hacze iştirak etmek isteyen alacaklının **aynı borçluya karşı icra takibi yapmış ve bu takip kesinleştiği için kendisine haciz isteme yetkisinin (78,1) verilmiş olması gerekir.**

2>> Öncelik şartı: hacze iştirak edecek alacaklının ilk haczi koydurmuş olan alacaklıya tekaddüm etmiş (öne geçme) olması gerekir.

İlk haciz ilk önce verilen haciz kararı değil **ilk önce uygulanan (konulan) hacizdir.**

Aynı malı ilk hacizden sonra haczettiren alacaklı; ilk haciz sahibi alacaklının koydurmuş olduğu **ilk hacze aynı derecede iştirak edebilmesi için alacağıнын;**

İlk haciz sahibi alacaklının takibi ilamsız takip ise onun takip talebinden önce veya

İlk haciz sahibi alacaklının takibi ilamlı takip ise bu ilamın verilmiş olduğu davanın açıldığı tarihten önce doğmuş olması gerekir (100,1)

3>> Öncelik şartının belge ile ispatı gerekir: kanunun sınırlı olarak saydığı belgelerinden biri ile ispat edilmesi durumunda öncelik şartı gerçekleşecektir. **Aşağıdaki belgelerden birisi ile ispat edilen alacaklar ilk hacze iştirak edebilirler.**

AA>> İlamsız takip veya ilamlı takipte, dava tarihinden önce yapılmış bir icra takibi üzerine alınmış (kesin) borç ödmeden aciz belgesi (m100,1, m.143, m.105, m.251) Burada borç ödmeden aciz belgesinin **takip veya dava tarihinden önce alınmış olması şart değildir, aciz belgesinin alınmış olduğu icra takibinin ilk sahibi alacaklının takip ve dava tarihinden önce yapılmış olması gerekli ve yeterlidir.**

BB>> Hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı ilk haciz sahibi alacaklının ilamsız takip veya dava tarihinden önce açılmış bir dava üzerine alınmış bir mahkeme ilamına dayanmakta ise o alacaklı **hacze iştirak edebilir.** (100,2) Burada ilamın da ilk haciz sahibi alacaklının **takip veya dava tarihinden önce alınmış olması şart değildir.** İlamın verilmiş olduğu davanın ilk haciz sahibinin **takip veya dava tarihinden önce açılmış olması gerekli ve yeterlidir.**

CC>> hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı ilk haciz sahibi alacaklının ilamsız takip veya dava tarihinden önceki tarihli (borç ikrarını, tanınmasını içeren) **resmi veya tarih ve imzası tasdikli bir senede dayanmakta ise** o alacaklı **ilk hacze iştirak edebilir.** (100,3)

DD>> Hacze iştirak etmek isteyen alacaklının alacağı, ilk haciz sahibi alacaklının ilamsız takip veya dava tarihinden önceki resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya yazılı belgeye dayanmakta (68,1) ise o alacaklı **ilk hacze iştirak edebilir.** (100,4)

ilk haciz sahibi alacaklıdan sonra haciz koyan alacaklılar, **ancak yukarıdaki 4 çeşit yazılı belgeden birine dayanarak ilk hacze aynı derecede iştirak edebilirler.** (100,1)

ZAMAN ŞARTI

Hacze iştirak; ilk haczedilen malın **satış bedeli icra veznesine girinceye kadar** mümkündür **ondan sonra mümkün değildir.**

İLK HACIZE AYNI DERECEDEN İŞTİRAK:

Yukarıda incelenen **4 şartın hepsine birden sahip olan alacaklılar ilk hacze aynı derecede iştirak ederler.**

Hacizli malın satış bedeli **hacze iştirak etmiş olan bütün alacaklıların alacaklarına yetmezse, icra müdürü alacaklıların talebi üzerine ilave hacizler yapar** (100,2)

Hacizli malların bedeli, bütün alacakları ödemeye yeterse; alacaklılara ödenir ve artan para hacze iştirak hakları olmadığı için ikinci bir derece teşkil etmiş olan alacaklılara ödenir.

Satış bedeli hacze iştirak etmiş bütün alacakları ödeme yetmezse bu halde m.206 gereğince bir sıra cetveli düzenlenir (140)

Sıra cetveli: > M.140 – Satış tutarı bütün alacaklıların alacağını tamamen ödemiye yetmezse icra dairesi alacaklıların bir sıra cetvelini yapar.

Alacaklılar 206 ncı m.mucibince iflas halinde hangi sıraya girmeleri lazım geliyorsa o sıraya kabul olunurlar.

Bununla beraber ilk üç sıraya kayıt için muteber olan tarih haciz talebi tarihidir.

Adi ve rehinli alacakların sırası: > M.206 – Alacakları rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde rüçhan hakları vardır. Gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akardan alınması lazım gelen resim ve vergi, rehinli alacaklardan sonra gelir.

Bir alacak birden ziyade rehinle temin edilmiş ise satış tutarı borca mahsup edilirken her rehinin idare ve satış masrafı ve bu rehinlerden bir kısmı ile temin edilmiş başka alacaklar da varsa bunlar nazara alınıp paylaştırmada lazım gelen tenasübe riayet edilir.

Alacakları taşınmaz rehniyle temin edilmiş olan alacaklıların sırası ve bu teminatın faiz ve eklentisine şümulü Kanunu Medeninın taşınmaz rehnine müteallik hükümlerine göre tayin olunur.

Teminatlı olup da rehinle karşılanmamış olan veya teminatsız bulunan alacaklar masa mallarının satış tutarından, aşağıdaki sıra ile verilmek üzere kaydolunur:

Birinci sıra:

A) İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları,

B) İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşıtlması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları,

C) Iflâsın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları.

İkinci sıra:

Velâyet ve vesayet nedeniyle malları borçlunun idaresine bırakılan kimselerin bu ilişki nedeniyle doğmuş olan tüm alacakları;

Ancak bu alacaklar, iflâs, vesayet veya velâyetin devam ettiği müddet yahut bunların bitmesini takip eden yıl içinde açılırsa alacak olarak kabul olunur. Bir davanın veya takibin devam ettiği müddet hesaba katılmaz.

3. sıra:

Özel kanunlarında imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklar.

Dördüncü sıra:

İmtiyazlı olmayan diğer bütün alacaklar.

Bir ve ikinci sıradaki müddetlerin hesaplanmasında aşağıdaki süreler hesaba katılmaz:

1. Iflâsın açılmasından önce mühlet de dahil olmak üzere geçirilen konkordato süresi.

2. Iflâsın ertelenmesi süresi.

3. Alacak hakkında açılmış olan davanın devam ettiği süre.

4. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen süre.

Gemilerin paraya çevrilmesi hâlinde yapılacak sıra cetveli, bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler için Türk Ticaret Kanununun 1389 ilâ 1397 nci maddesi hükümlerine göre düzenlenir.

Sıralar arasındaki münasebet: > **M.207** – Her sıranın alacaklıları aralarında müsavi hakka maliktirler.

Bir sıra evvelki alacaklılar alacaklarını tamamen almadıkça sonra gelen sıradakiler bir şey alamazlar.

2. DERECE

Yukarıda sayılan 4 şartta (hepsine birden) sahip olmayan alacaklıların ilk hacze iştirak etmeleri mümkün değildir. Bu alacaklılar **ancak önceki dereceden artan para için hacze iştirak edebilirler**. Yani 2. dereceyi teşkil ederler. (100, son fıkra)

Hacze iştirak derecelerinin teşkili: > **M.100** – İlk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edebilecek alacaklılar: ...

Bunların haricindeki alacaklılar ancak, evvelki dereceden artacak bedeller için hacze iştirak edebilirler.

MAAŞ VE ÜCRET HACİZLERİNDE HACZE İŞTİRAK EDİLEMEZ

Kanun koyucu, maaş ve ücret hacizlerinde hacze iştiraki kabul etmemiştir. İlk alacaklı borçlusunun ücreti üzerine ilk haczi koyduktan sonra elinde ilk haciz sahibinin takip veya dava tarihinden önce alınmış **aciz belgesi noter senedi veya ilamı bulunan ikinci alacaklı borçlunun ücreti üzerine haciz koydurursa** ilk hacze iştirak edemez. Yani borçlunun ücretinden kesilen para ile önce ilk haciz sahibi alacaklının alacağı tam olarak ödenir. *Ondan sonra ikinci haciz sahibi alacaklıya ödeme yapılmaya başlanır.* (83,2)

Kisman haczi caiz olan şeyler: > **M.83** – Maaşlar, tahsisat ve her nevi ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları, sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir.

Ancak haczolunacak miktar bunların **dörtte birinden az olamaz**. Birden fazla haciz var ise sıraya konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.

HACZE İŞTİRAKIN ÖNEMİ:

Hacze iştirak kurumu, borçlunun bütün borçlarını karşılayacak kadar malın bulunmaması halinde önemlidir. **Borçlunun yeteri kadar malı varsa, icra müdürü iştirak talebinde bulunan alacaklıların iştirak hakkının bulunup bulunmadığını araştırmadan borçlunun diğer mallarını haczetmesi gerekir.**

HACZE İŞTİRAK DURUMUNDA USÛL:

Hacze iştirak ilk haczin konulduğu, icra takibinin yapıldığı, ilk haciz konusu takibin derdest bulunduğu icra dairesinden istenir. **İlk haczin konulduğu, takibinin yapıldığı icra müdürü hacze iştirak şartlarının mevcut olup olmadığını inceleyerek** hacze iştirak talebi hakkında **olumlu veya olumsuz bir karar verir**. İcra müdürünün kararı olumsuz ise iştirak talebinde bulunan alacaklı buna karşı şikayet yoluna gidebilir. (16)

Şikayet ve şartlar : > **M.16** – Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere icra ve iflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten **yedi gün içinde** yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncümeye bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.

KAMU ALACAĞINDAN DOLAYI HACZE İŞTİRAK:

İcra dairesi tarafından haczedilen bir mal paraya çevrilmeden önce aynı borçluya karşı 6183 s. Kanun'a göre yapılan bir takip sonucunda **aynı mal üzerine kamu alacağı için de kesin haciz konulursa** bu amme alacağı da hacze iştirak eder ve satış bedeli aralarında garameten paylaşır.

Amme alacaklarının hacze iştiraki için m.100'de öngörülmüş olan şartlar ARANMAMIŞTIR, yani amme alacakları sahibinin hacze iştirak edebilmesi için haczedilen mal paraya çevrilmeden önce o mal üzerine amme alacağı için de kesin haciz konulmuş olması gerekli ve yeterlidir.

Buna karşılık amme alacağı için konulan hacze, **alacakları özel hukuktan doğan özel alacakların iştiraki kabul edilmemiştir**. Kısaca aynı borçluya karşı icra takibi yapmış ve kendisine

haciz isteme yetkisi olan ÖZEL alacaktır; m.100'deki şartlara sahip olsa bile 6183 sayılı kanuna göre bir borçlunun malı üzerine konulmuş olan hacze iştirak edemez.

HACZE İMTİYAZLI İŞTİRAK (takipsiz iştirak m.101)

Kanun, **fiili imkansızlık nedeniyle icra takibi yapamayan bazı alacaklıları korumak için** önceden bir icra takibi yapılmasına gerek kalmadan bu kişilerin başka bir alacaklının koydurmuş olduğu hacze iştirak edebileceğini kabul etmiştir (101) buna **imtiyazlı iştirak veya takipsiz iştirak** denir.

Önce icrası lazım gelen merasime lüzum olmaksızın iştirak: > M.101 –

Borçlunun eşi ve çocukları ve vasi veya kayıymı olduğu şahıslar evlenme, velayet veya vesayetten mütevellit alacaklar için önce icrası lazım gelen takip merasimine lüzum olmaksızın ilk haciz üzerine satılan malın tutarı vezneye girinceye kadar aynı derecede hacze iştirak edebilirler. Şu kadar ki bu hak ancak haciz, vesayetin veya velayetin veya evliliğin devamı esnasında veya zevalini takip eden sene içinde yapıldığı takdirde istimal olunabilir. Bir dava veya takibin devam ettiği müddet hesaba katılmaz. Borçlunun reşit çocukları Kanunu Medeninin 321 inci maddesine müstenit alacaklarından dolayı önce icrası lazım gelen takip merasimine hacet kalmaksızın her zaman aynı derecede hacze iştirak edebilirler. Sulh mahkemesi dahi küçükler, vesayet altında bulunanlar veya kendilerine kayıym tayin edilmiş olanlar namına aynı suretle hacze iştirak edebilirler.

İcra dairesi iştirak taleplerini borçlu ve alacaklılara bildirir. Onlara, itiraz etmeleri için yedi günlük bir mühlet verir. İtiraz halinde iştirak talebinde bulunan kimsenin hacze iştiraki muvakkaten kabul olunur ve yedi gün içinde dava açması lüzumu bildirilir. Bu süre içinde dava açmazsa iştirak hakkı düşer. Açılacak davaya basit yargılama usulüne göre bakılır.

Nafaka ilamına istinat eden alacaklı önce takip merasiminin icrasına lüzum olmaksızın her zaman aynı derecede hacze iştirak edebilir. Suiniet hali müstesnadır.

Mesela borçlunun **eşinin**, (evliliğin devamını süresince) **eşine karşı ve velayet ve vesayet altında bulunan kişilerin, vekili velisi veya vasilerine** karşı icra takibi yapmalarında fiili imkansızlık vardır. Bu nedenle bu kişilerin **önceden bir takip yapmış olmalarına gerek kalmaksızın eşleri velileri veya vasilerinin mallarına başka bir alacaklının koydurmuş olduğu hacze, doğrudan doğruya iştirak etmelerini sağlamak**; onların hukuken korunmaları için zorunlu görülmüştür. (101)

Aynı maddenin son fıkrası gereğince; **Kanun, ilama dayanan nafaka alacaklısını da aynı şekilde korumuş ve nafaka alacaklısına da takipsiz iştirak yetkisi tanınmıştır. (101,son)**

ÖNCE DEN TAKİP YAPILMASINA GEREK OLMAMASI:

İmtiyazlı iştirakte buna yetkili olan kişilerin önceden bir takip talebinde (58) bulunup, takibin kesinleşmesi ve bunun sonucunda kendilerine haciz isteme yetkisinin (78,1) verilmesini, **beklemelerine gerek yoktur**

HACZE İMTİYAZLI OLARAK İŞTİRAK ETMEYE HAKKI OLAN KİŞİLER:

Borçlunun eşi çocukları ve vasi veya kayıymı olduğu kişiler (MK m.494) bu kişilerin hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilmeleri için **alacaklarının belli ilişkilerinden doğmuş olması gerekir** [m.101,1,c1 (evlenme, velayet veya vesayetten mütevellit alacaklar için)]

E. Vesayet altındaki kişinin alacağı > M.494- Vesayet altındaki kişinin vasi veya Devlete karşı alacakları imtiyazlı alacaktır.

A. Özen yükümü > M.466- Vesayet organları ve vesayet işleriyle görevlendirilmiş olan diğer kişiler, bu görevlerini yerine getirirken iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni göstermekle yükümlüdürler.

B. Vasinin sorumluluğu > M.467- Vasi, görevini yerine getirirken kusurlu davranışıyla vesayet altındaki kişiye verdiği zarardan sorumludur.

Kayıym ve yasal danışmanlar hakkında da aynı hüküm uygulanır.

Buna göre **borçlunun eşinin alacağının evlenmeden doğmuş olması gerekir**, bunun gibi **borçlunun çocuğunun olacağının velayetten önce** ve **borçlunun vasi ve kayıymı bulunduğu kişinin alacağının da vesayet ilişkisinin kurulmasından önce doğmuş olması gerekir**

Küçükler, vesayet altında bulunanlar ve kendilerine kayıym tayin edilmiş olanlar adına **sulh mahkemesi onlar gibi imtiyazlı olarak hacze iştirak edebilir**. Bu kişilerin hacze **imtiyazlı olarak iştirak edebilmeleri belli bir süre ile sınırlıdır**. Bu kişiler **haczin, evliliğin, velayetin veya**

vesayetinin devamı sırasında veya son bulmasını takip eden **bir sene içinde** yapılmış olması halinde **hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilirler**.

Borçlunun ergin çocukları; MK m.370'e dayanan alacaklarından dolayı **her zaman konulan hacze imtiyazlı iştirak edebilirler**. Bu halde hacze imtiyazlı iştirak **azami bir süre ile sınırlandırılmış da değildir** yani **her zaman hacze iştirak edilebilir**.

III. Altsoy denkleştirme alacağı > 1. Koşulları > **M.370-** Ana ve baba veya büyük ana ve baba ile **birlikte yaşayan ve emeklerini ya da gelirlerini aileye özgüleyen ergin altsoylar**, buna karşılık uygun bir bedel isteyebilirler.

Uyuşmazlık hâlinde hâkim, bedelin miktarı, güvence altına alınması ve ödeme şekli hakkında karar verir.

Ölünceye kadar bakma alacaklısı: alacağının temini için **ölünceye kadar bakma borçlusuna aleyhine konulan hacze imtiyazlı olarak iştirak edebilir**. (BK m.619,3)

Nafaka verilmesine ilişkin bir ilama dayanan alacaklı: Konulan hacze **her zaman imtiyazlı olarak iştirak edebilir**. (101,3)

İmtiyazlı iştirakde hacizli malın paraya çevrilip bedelinin icra veznesine girmesi anına kadar **mümkündür** (101,1,c1)

İMTİYAZLI İŞTİRAK USULÜ:

İmtiyazlı iştirakde, ilk haczin dayanağı olan takibin yapıldığı icra dairesinden istenir. İcra dairesi **hacze imtiyazlı iştirak taleplerini borçluya ve alacaklılara bildirir**. Ve onlara bu talebe itiraz edebilmeleri için **7 günlük bir süre verir**.

Borçlu veya alacaklılardan biri, **bu süre içinde imtiyazlı iştirak talebine itiraz ederse; imtiyazlı iştirak talebinde bulunan kişinin hacze iştiraki geçici olarak kabul olunur ve kendisine 7 gün içinde mahkemede dava açması gerektiğini bildirilir**.

İmtiyazlı iştirak talebinde bulunan; verilen bu süre içinde mahkemeye dava açmazsa, hacze iştirak hakkı ve bununla geçici haciz düşer.

İmtiyazlı iştirak talebinde bulunan alacaklı 7 gün içinde mahkemede dava açarsa davaya basit yargılama usulüne göre (HMK m316-322) bakılır. (101,2,c5)

HACİZDE İSTİHKAK DAVALARI

BORÇLUNUN MALLARI HACİZ EDİLİRKEN ASLINDA 3. BİR KİŞİYE AİT OLAN MALLAR DA HACİZ EDİLMİŞ OLABİLİR. Yani haciz sırasında borçluya ait olduğu çekişmeli olan mallar ile karşılaşılabilir. Bu çekişmeli mallara **istihkak iddia edilen mallar** denir. İstihkak iddia edilen bu çekişmeli malların hacizden kurtulması için başvurulacak yola hacizde istihkak davası denir. (96-99)

HACİZLİ MALIN BORÇLUNUN ELİNDE OLMASI HALİNDE İSTİHKAK DAV.(96-97)

Elde bulundurma kavramı:

Hacizli malın **borçlunun elinde (borçlunun elindeyken haczedilmiş)** olması halinde istihkak iddiası (96) ve istihkak davası (97) ortaya çıkabilecektir. İİK m.96 ve m.99'un kenar başlığı, **zilyetlik olmasına rağmen, buradaki elde bulundurmaktan maksat teknik anlamda zilyetlik (MK m.973) olmayıp zilyetliğin maddi ve harici unsuru olan sadece elde bulundurma durumudur**. Bir mal borçluya ait bir yerde haczedilmiş ise **borçlunun elinde haczedilmiş sayılır**. Bu halde m.96-97 hükümleri uygulanır

İSTİHKAK İDDİASI

Haczedilen bir mal üzerinde, bir **3. kişinin mülkiyet veya diğer bir aynı hak sahibi olduğunun ileri sürülmesine istihkak iddiası** denir.

Mülkiyet hakkı (MK m.683 vd) istihkak iddiasının en yaygın uygulama alanı mülkiyet hakkında görülür.

Rehin hakkı: Haczedilen bir mal üzerinde (alacaklı ve borçlu dışındaki) bir 3.kişinin **rehin hakkı** (23) bulunduğunun **ileri sürülmesi de istihkak iddiasıdır** (96,1)

Borçlu kendi elinde iken haczedilen bir malın başkasına ait olduğunu veya onun mülkü olduğunu ileri sürer ise, yani **3. kişinin istihkak iddiasını borçlu da ileri sürebilir**. Borçlu bu 3.

kişinin istihkak iddiasını *malın haczini öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde ileri sürebilir.* (96,3,c1)

3. kişi; borçlunun elinde haczedilen bir mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı gibi bir hakka sahip olduğunu ileri sürebilir, yani böyle bir hakkı olduğundan bahisle **7 gün içinde istihkak iddiasında bulunabilir.** (96,1, m.96,3,c1)

İstihkak iddiası haczi yapan icra dairesine bildirilir. (96)

Bunun üzerine icra müdürü, 3. kişinin istihkak iddiasını, alacaklı ve borçluya bildirir ve bu bildiri ile **istihkak iddiasına karşı itirazları olup olmadığını bildirmek üzere alacaklı ve borçluya 3 günlük bir süre verir** (96,2,c1)

Alacaklı ve borçlu bu 3 günlük süre içinde istihkak iddiasına karşı itiraz etmezlerse (susarlarsa) istihkak iddiasını kabul etmiş sayılırlar. (96,2,c2)

İstihkak iddiasına itiraz : > A - Borçlunun zilyedliği: > 1 - Hazırlık safhası: **M.96** - Borçlu, elinde bulunan bir malı başkasının mülkü veya rehin olarak gösterdiği yahut 3. bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, icra dairesi bunu haciz ve icra tutanaklarına geçirir ve keyfiyeti iki tarafa bildirir.

İcra dairesi aynı zamanda istihkak iddiasına karşı itirazları olup olmadığını bildirmek üzere alacaklı ve borçluya üç günlük mühlet verir. Sükütları halinde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılırlar.

Malın haczine muttali olan borçlu veya 3. şahıs, ittıla tarihinden itibaren yedi gün içinde istihkak iddiasında bulunmadığı takdirde, aynı takipte bu iddiayı ileri sürmek hakkını kaybeder. İstihkak iddiasının yapıldığı veya istihkak davasının açıldığı tarihte istihkak müddeisi ile birlikte oturan kimseler yahut bu şahısların iş ortakları, iddianın yapıldığı tarihte veya istihkak davası 97 nci maddenin 9 uncu fıkrası gereğince açılmışsa davanın açıldığı tarihte malın haczine ittıla kesbetmiş sayılırlar.

İSTİHKAK İDDİASINA İTİRAZ EDİLMESİ:

Alacaklı veya borçlu (veya her ikisi) **3 gün içinde** 3. kişinin **istihkak iddiasına itiraz ederse icra müdürü istihkak iddiası ile ilgili dosyayı hemen icra mahkemesine gönderir** (97,1,c1)

Dosyayı alan icra mahkemesi, **ilk önce icra takibinin devamı veya ertelenmesi hakkında bir karar verir.** (97,1,c2)

İcra mahkemesi 3. kişinin dayandığı delillerden **istihkak iddiasının haklı olduğu kanısına varır**; **istihkak iddia edilen mal hakkındaki icra takibinin ertelenmesine yani o malın satışını durdurulmasına karar verir.** (97,1,c2)

Ancak icra mahkemesi **istihkak iddiasının haksız olduğu kanısına varır**; **takibin taliki (ertelenmesi) talebini reddeder**; yani **takibin devamına karar verir.** (97,2) İcra mahkemesinin **icra takibinin devamı hakkında verdiği bu karar kesindir**, yani istinaf edilemez. (97,5)

İSTİHKAK DAVASI AÇILMASI:

İcra mahkemesinin **takibin ertelenmesine veya devamına karar vermesi üzerine** 3. kişi **icra mahkemesi'nin bu kararının kendisine teahhüt veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde** icra mahkemesinde **istihkak davası açabilir.** (97,6)

3. kişi yukarıda incelendiği gibi **m.96'ya göre icra dairesine istihkak iddiasını bildirmeden haczi öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde doğrudan doğruya da icra mahkemesinde istihkak davası açabilir.** (97,9)

İstihkak davası için **görevli mahkeme icra mahkemesidir.** (97,6) Yetkili mahkeme ise davalı alacaklının yerleşim yerindeki icra mahkemesidir. (HMK m.6)

İstihkak iddiası ve davası; istihkak iddiasında bulunan **3. kişi tarafından** açılır. İstihkak davası **haciz koydurmuş ve istihkak iddiasına itiraz etmiş olan alacaklıya karşı** açılır.

Borçlu; **istihkak iddia edilen malın kendisine ait olduğunu iddia etmiş ise** istihkak davasında **borçlunun da davalı (hasım) gösterilmesi gerekir.** Bu halde borçlu ile alacaklı davalı tarafta **mevcuri dava arkadaşdır** (HMK m.59-60)

Kendisine karşı istihkak davası açılan (davalı) **alacaklı, davacı 3. kişi** aleyhine hacizli mal hakkında **karşı dava açabilir** (iptal davası m.277 vd) açabilir. (97,17,c2)

2 - 3. şahsın istihkak iddiası : > **M.97** - İstihkak iddiasına karşı alacaklı veya borçlu tarafından itiraz edilirse, icra memuru dosyayı hemen icra mahkemesine verir. İcra mahkemesi, dosya

üzerinde veya lüzum görürse ilgilileri davet ederek mürafaa ile yapacağı inceleme neticesinde varacağı kanaate göre takibin devamına veya talikine karar verir.

(2) İstihkak davasının sırf satışı geri bırakmak gayesiyle kötüye kullanıldığını kabul etmek için ciddi sebepler bulunduğu takdirde icra mahkemesi takibin taliki talebini reddeder.

(3) Takibin talikine karar verilirse, haksız çıktığı takdirde alacaklının muhtemel zararına karşı davacıdan 36 ncı maddede gösterilen teminat alınır.

(4) Teminatın cins ve miktarı mevcut delillerin mahiyetine göre takdir olunur.

(5) Takibin devamına dair verilen icra mahkemesi kararı kesindir.

(6) 3. şahıs, icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinde istihkak davası açmaya mecburdur. Bu müddet zarfında dava edilmediği takdirde 3. şahıs alacaklıya karşı iddiasından vazgeçmiş sayılır.

(7) Kiralanan taşınmaz veya gemilerdeki hapis hakkına tabi eşya ile ilgili istihkak davaları Borçlar Kanununun 268 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı hükümlere uygun olmadıkça talik emri verilemez.

(8) Dava esnasında 106 ncı maddedeki müddetler cereyan etmez.

(9) Yukardaki hükümler dairesinde kendisine istihkak talebinde bulunmak imkanı verilmemiş olan 3. şahıs, haczedilen şey hakkında veya satılıp da bedeli henüz alacaklıya verilmemişse bedeli hakkında, hacze ittila tarihinden itibaren yedi gün içinde, icra mahkemesinde istihkak davası açabilir. Aksi takdirde aynı takipte bu iddiayı ileri sürmek hakkını kaybeder. Bu halde davacının talebi üzerine icra hakimi takibin talik edilip edilmemesi hakkında yukardaki hükümler dairesinde acele karar vermeye mecburdur. Bu karar diğer taraf dinlenmeksizin de verilebilir.

(10) İstihkak davası neticelenmeden mahcuz mal paraya çevrilmiş bulunursa icra hakimi işbu bedelin yargılama neticesine kadar ödenmemesi veya teminat karşılığında veya halin icabına göre teminatsız derhal alacaklıya verilmesi hususunda ayrıca karar verir.

(11) İstihkak davasına umumi hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre bakılır.

(12) Mahcuz eşya ile ilgili olarak icra memuruna dermeyeran edilen iddiada 3. şahıs ve borçlunun birleşmeleri alacaklıya müessir değildir. 3. şahsın bu iddiasını ispat etmesi lazımdır. Ancak 3. şahsın mahcuz eşyanın kendisinin mülkü veya kendisine merhun olduğu hakkındaki iddiasının borçlu tarafından kabulü kendi aleyhine delil teşkil eder ve ileride bu ikrara aykırı hiçbir iddiada bulunamaz.

(13) İstihkak davası üzerine takibin talikine karar verilip de neticede dava reddolunursa alacaklının alacağından bu dava dolayısıyla istifası geciken miktarın yüzde yirmisinden aşağı olmamak üzere davacıdan tazminat alınmasına hükmlenir.

(14) Davanın reddi hakkındaki karara karşı istinaf veya temyiz yoluna başvuran istihkak davacısı icra dairesinden 36 ncı maddeye göre mühlet isteyebilir.

(15) İstihkak davası sabit olur ve birinci fıkra gereğince istihkak iddiasına karşı itiraz eden alacaklı veya borçlunun kötü niyeti tahakkuk ederse haczolunan malın değerinin yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere itiraz edenden tazminat alınmasına asıl dava ile birlikte hükmlenir.

(16) Koca aleyhine yapılmış bir hacizde karı şahsi malları üzerindeki haklarını Medeni Kanunun 160 inci maddesi hükmüne tabi olmaksızın kendisi takip edebilir.

(17) İstihkak davasına karşı haczi yaptırarak alacaklı bu kanunun 11 inci babı hükümlerine dayanarak ve muvakkat veya kati aciz belgesi ibrazına mecbur olmaksızın müteakiben iptal davası açabilir. Dava ve müteakibil davada tarafların gösterecekleri bütün delilleri hakim serbestce takdir eder.

(18) İstihkak davaları süratle ve diğer davalardan önce görülerek karara bağlanır.

YARGILAMA USULÜ

İstihkak davasına **genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne** göre bakılır (97,11 - HMK m.316-322)

İstihkak davası konusu mal borçlunun elinde haczedildiğinden, **malın kendisine ait olduğunu ispat yükü davacı 3. kişiye düşer** (97, a,2)

İstihkak davalarında mülkiyet karanesi: > **M.97,a** - Bir taşınır malı elinde bulunduran kimse onun maliki sayılır. Borçlu ile 3. şahısların taşınır malı birlikte ellerinde bulundurmaları halinde dahi mal borçlu elinde addolunur. Birlikte oturlan yerlerdeki mallardan mahiyetleri itibarıyla kadın, erkek ve çocuklara aidiyetleri açıkça anlaşılanlar veya örf ve adet, sanat, meslek veya meşgale icabı olanlar bunların farz olunur. Bu karinenin aksini ispat külfeti iddia eden kişiye düşer.

İstihkak davacısı malı ne suretle iktisap ettiğini ve borçlunun elinde bulunmasını gerektiren hukuki ve fiili sebep ve hadiseleri göstermek ve bunları ispat etmekle mükelleftir.

Borçlu ile 3. kişinin (haczedilen) **taşınır malı birlikte ellerinde bulundurmaları halinde** dahi **mal borçlu elinde sayılır.**

Birlikte oturan yerlerdeki mallardan mahiyetleri itibarıyla kadın erkek ve çocuklara aidiyetleri açıkça anlaşılanlar veya örf ve adet sanat meslek veya meşgale icabı olanlar, bunların farz olunur. Bu karinenin aksini ispat yükü iddia eden kişiye yani davacıya düşer. (97,a,1,c3 ve 4)

İstihkak davasında davacı ve davalı iddialarını (HMK'da) bütün delillerle ve bu arada tanık ile ispat edebilirler.

İstihkak davasında tarafların gösterecekleri bütün deliller icra hakimi tarafından serbestçe takdir olunur. (97,17,c2)

İstihkak davası sırasında m.106'daki satış isteme süreleri işlemez. (97,8)

İstihkak davası sonuçlanmadan önce hacizli mal satılırsa; icra mahkemesi **işbu satış bedelinin yargılama sonucuna kadar ödenmemesi veya teminat karşılığında derhal alacaklıya verilmesi konusunda ayrıca bir karar verir.** (97,10)

Bu halde istihkak davası bedele dönüşür, yani bundan sonra **davanın konusu istihkak iddia edilen malın satış bedelidir.** Bu satış bedeli alacaklı ödenmiş olsa bile istihkak davası **son bulmaz** (konusuz kalmaz) **İstihkak davasına satış bedeli üzerinden devam edilir.**

İSTİHKAK DAVASININ SONUÇLARI

AA>> İstihkak davasının hükme bağlanması normal bir hukuk davasındaki gibidir. Bu nedenle İcra mahkemesi kararının **gerekçeli olması gerekir** (97,11, HMK m.322,1, m.297,1-c, AY. m.141,3)

BB>> İstihkak davasının reddi yani davacı 3. kişinin davayı kaybetmesi. İcra mahkemesi istihkak davasının **7 günlük süre geçtikten sonra açıldığını tespit ederse** istihkak davasını **süre aşımından dolayı reddeder.**

İcra mahkemesi davacı 3. kişinin istihkak iddiasına haksız olduğu kanısına varırsa; istihkak davasının **esastan reddine karar verir.** Bu kararının kesinleşmesi ile mal üzerine konulmuş olan haciz kesinleşir. Bunun üzerine alacaklı hacizli malın satılmasını isteyebilir. Bunun için **istihkak davasının reddine ilişkin icra mahkemesi kararının kesinleşmiş olmasına gerek yoktur.**

Fakat istihkak davasının reddi hakkındaki karara karşı istinaf ve istinaf mahkemesi kararına karşı temyiz yoluna başvuran istihkak davacısı; icra dairesinden **İİK m.36 hükmüne göre mühlet isteyebilir.** (97,14)

İcra mahkemesinde davanın reddi kararı ile mal üzerine konulmuş olan **haciz kesinleşir.** İcra dairesi **malh 3. kişiden alarak muhafaza altına alabilir.** (88,2) Ayrıca **alacaklı malın satışını isteyebilir.**

İstihkak iddiası veya davası üzerine takibin ertelenmesine (talikine) karar verilmiş ise istihkak davasının reddine karar veren icra mahkemesi **bu ret kararında** alacaklının alacağını istihkak davası dolayısıyla alınması geciken miktarının **%15'inden aşağı olmamak üzere** davacı 3. kişiye **tazminat ödemeye mahkum eder.** (97,13)

CC>> İstihkak davasının kabulü halinde İcra mahkemesi davayı 3. kişinin istihkak iddiasına haklı görürse 3. kişinin iddia ettiği **haklın mevcut olduğuna karar verir.** Buna göre davacı 3. kişinin **iddia ettiği hak mülkiyet hakkı ise** icra mahkemesi **malın mülkiyetinin davacı 3. kişiye ait olduğu anlaşıldığından, mal üzerindeki haczin kaldırılmasına karar verir.**

İstihkak davasının kabulüne karar veren icra mahkemesi, istihkak iddiasına kötü niyetle itiraz etmiş olan davalı alacaklıyı, hacizli malın değerinin **%15'inden aşağı olmamak üzere,** davacı 3. kişiye (istihkak iddiasında bulunan kişiye-davayı açmış kişiye) bir **tazminat ödemeye mahkum eder.** (97,15)

DD>> İstihkak davasının konusuz kalması: istihkak davası devam ederken (mesela borcun ödenmesi nedeniyle) **dava konusu mal üzerindeki haciz kalkarsa;** istihkak davası **konusuz kalır.** Bu halde icra mahkemesi; dava (esas) hakkında **bir karar verilmesine yer olmadığına karar verir.** İstihkak davasının konusuz kalması halinde icra mahkemesinde **yargılama giderleri için yargılamaya devam ederek,** istihkak davası açıldığı zaman **hangi tarafın haksız olduğunu tespit edip,** haksız tarafı **yargılama giderlerine mahkum etmesi gerekir.**

EE>> İstihkak davasının kabul veya reddine ilişkin icra mahkemesi kararı, istinaf sınırını geçmesi şartı ile 10 gün içinde istinaf edilebilir (363,1) İstinaf mahkemesinin kararına karşı temyiz yoluna başvurulabilir (364)

HACİZLİ MALIN 3 KİŞİNİN ELİNDE OLMASI HALİNDE İSTİHKAK DAVASI

Haciz sırasında haczedilen mallar 3. kişinin elinde bulunuyorsa, 3. kişinin kabulü halinde 3. kişiye yediemin olarak bırakılır (88,2,c3)

Buna göre 3. kişinin elinde bulunan mallar da haczedilebilir.

Bu halde 3. kişi, malın elinde haczedildiği sırada **hazır bulunmuş ise** hacizden itibaren 7 gün içinde istihkak iddiasını ileri sürebilir. Aksi halde **aynı takipte istihkak iddiasını ileri sürme hakkını kaybeder.** (96,3,c1)

3. kişinin elinde bulunan mal 3. kişinin yokluğunda haczedilirse; 3. kişi malın haczedildiğini öğrendiği tarihten itibaren 7 gün içinde istihkak iddiasını ileri sürebilir. Aksi halde aynı takipte istihkak iddiasını ileri sürmek hakkını kaybeder (96,3,c1)

HACİZLİ MALIN 3. KİŞİNİN ELİNDE OLMASI:

M.99 hükmünün uygulanabilmesi için; hacizli **malın 3. kişinin elinde olması gerekir.**

İCRA MÜDÜRÜNÜN İSTİHKAK DAVASI AÇMASI İÇİN ALACAKLIYA SÜRE VERMESİ:

Bir malı 3. kişinin elinde haczedilen icra müdürü; alacaklıya icra mahkemesinde istihkak davası açması için 7 günlük bir süre verir. (99,c2)

ALACAKLININ İSTİHKAK DAVASI AÇMASI:

Bunun üzerine alacaklı; 7 gün içinde 3. kişiye karşı icra mahkemesinde istihkak davası açabilir. (99) Bu istihkak davası içinde **görevli mahkeme İcra mahkemesidir.**

Yetkili İcra mahkemesi **davalı 3. kişinin yerleşim yerindeki İcra mahkemesidir.** (HMK m.6) Bu istihkak davası **alacaklı tarafından açılır** yani davacı alacaklıdır.

Bu dava mal elindeyken haczedilen ve **mal üzerinde istihkak iddiasında bulunan 3. kişiye karşı açılır.** (davalı 3. kişidir)

Borçlu 3. kişinin istihkak iddiasını kabul etmemiş ise; borçlunun davalı gösterilmesine gerek yoktur. Bu durumda **istihkak davası yalnız 3. kişiye karşı açılır.**

Buna karşılık **borçlu 3. kişinin istihkak iddiasını kabul etmiş ise** istihkak davasının **borçluya karşı da açılması gerekir.**

YARGILAMA USULÜ:

İcra mahkemesi bu istihkak davasını da **basit yargılama usulüne göre inceler** (HMK m.316-322) Burada **mal 3. kişi elinde haczedildiğinden mülkiyet karanesi 3.kişi lehinedir**, bu nedenle 3 kişinin elinde haczedilmiş olan malın borçluya ait olduğunu **ispat yükü davacı alacaklıya düşer.**

ALACAKLININ AÇTIĞI İSTİHKAK DAVASININ SONUÇLARI:

1>> İstihkak davasının reddi (davalı 3. kişinin davayı kazanması): İcra mahkemesi davalı 3. kişinin istihkak iddiasını **haklı görürse; 3. kişinin istihkak iddia ettiği hakkın mevcut olduğunu yani davanın reddine karar verir. Buna göre davalı 3. kişinin iddia ettiği hak mülkiyet hakkı ise,** icra mahkemesi **malın mülkiyetinin davalı 3. kişiye ait olduğu anlaşıldığından, istihkak davasının reddine ve mal üzerindeki haczin kaldırılmasına karar verir.**

İstihkak davasının reddine karar veren icra mahkemesi; davacı alacaklıyı **asgari yüzde 15 tazminata mahkum edemez.**

Ancak, **istihkak davasını kazanan 3 kişi** malının **haksız yere haciz edilmesinden bir zarar görmüş ise** genel mahkemelerde alacaklıya karşı bir **tazminat davası açabilir.**

2>> İstihkak davasının kabulü (davalı 3. kişinin davayı kaybetmesi): İcra mahkemesi davalı 3. kişinin istihkak iddiasının **haksız olduğu kamısına varırsa** istihkak davasının kabulüne ve 3. kişinin istihkak iddiasının reddine karar verir.

İcra mahkemesi'nin istihkak davasının kabulü kararı ile **mal üzerine konulmuş olan haciz kesinleşir.** İcra dairesi malı 3. kişiden alarak **muhafaza altına alabilir, (88,2) alacaklı malın satışını isteyebilir.**

BORÇLU İLE 3. KİŞİNİN MALİ BİRLİKTE ELDE BULUNDURMALARI:

Bu durumda dahi **mal borçlunun elinde haczedilmiş sayılır**. Bu nedenle bu halde de **istihkak davası açma külfeti borçlu ile birlikte mal elinde bulunduran 3. kişiye düşer** yani bu halde **m.99 değil m.96 ve m.97 hükümleri uygulanır**.

Borçlu ile birlikte mal elinde bulunduran 3. kişi m.97'ye göre alacaklıya karşı açacağı istihkak davasında, **borçlunun gerçekten malik olmadığını** bilakis **malın kendisine ait olduğunu ispat etmekle yükümlüdür**.

Ancak borçlu ile birlikte mal elinde bulunduran davacı 3. kişi lehine bir karine konulmuştur. Birlikte oturulan yerlerdeki mallardan mahiyetleri itibariyle kadın, erkek ve çocuklara aidiyetleri açıkça anlaşılanlar veya örf ve adet sanat meslek veya meşgale icabı olanlar bunların farz olur. Bu karinenin aksini ispat yükü iddia eden kişiye düşer.

Fakat **bu karine yalnız ispat bakımındandır. İstihkak davası açma külfeti yine malın borçlusuna ile birlikte elinde bulunduran 3. kişiye düşer.**

Mesela **kocanın borcundan dolayı evinde haczedilen kürk manto borçlunun elinde sayılır ve istihkak davası kürk mantonun kendisine ait olduğunu iddia eden borçlunun karısı tarafından alacaklıya karşı açılır.** (97) Fakat kürk manto **mahiyeti itibariyle davacı kadına ait farz olur.** Kürk mantonun **davacı kadına ait olmadığını, borçlu kocaya ait olduğunu ispat yükü** davada alacaklıya düşer. (97,a,1,c4)

PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ):

Alacaklının alacağı para ile ödenir, yani alacaklının alacağını borçtan haczedilen mallar aynen alacaklıya verilerek ödenmez, hacizli mallar satılır ve bedeli ile alacaklının alacağı ödenir. Borçludan haczedilen şey para ise, o zaman **paraya çevirme ve satış safhasına gerek kalmaz.** Doğrudan paylaştırılma safhasına (138-144) geçilir. Borçludan haczedilen şey paradan başka bir şey ise bunun paraya çevrilmesi yani satılması gerekir. Ticari ve ekonomik bütünlük arz eden ya da bir bütün halinde satıldığı takdirde daha yüksek gelir elde edileceği anlaşılan mal ve haklar **bir bütün olarak paraya çevrilir** (128,4)

SATIŞ TALEBİ

Hacizli malların paraya çevrilmesi yani satılabilmesi için, satışın alacaklı (107) veya borçlu (113) tarafından istenmiş olması gerekir. İcra dairesi talep olmadan kendiliğinden hacizli malların satışını başlatamaz yalnız bunun istisnası vardır m.113,2 ve m.139

Vaktinden evvel satış: > M.113 – Alacaklı talep etmeden borçlunun talebiyle de satış yapılabilir. İcra memuru **kıymeti süratle düşen** veya **muhafazası masraflı olan** malların satılmasına her zaman karar verebilir.

İcra dairesinin tamamlama hacizleri: > M.139 – Satış tutarı bütün alacakları ödemiye yetmezse icra memuru kendiliğinden yeni hacizler yaparak haczi tamamlar; ancak bu suretle haczolunan mallar üzerinde sonra gelen derecelerin evvelce koydurdıkları hacizler varsa bu hacizlerin doğurduğu haklara halel gelmez. **Yeniden haczedilen mallar ayrıca satış talebine hacet kalmaksızın ve mümkün olduğu kadar çabuk satılır.**

Kesin haciz sahibi alacaklı; mensup olduğu derece (100) namına satış talebinde bulunabilir (107)

İhtiyati haciz (257) sahibi alacaklı ihtiyati haciz kesin hacze dönüşmedikçe satış istemez. (264,5)

İhtiyati haciz şartları: M.257 – Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir.

Vadesi gelmemiş borçtan dolayı yalnız aşağıdaki hallerde ihtiyati haciz istenebilir:

1 – Borçlunun muayyen yerleşim yeri yoksa;

2 – Borçlu taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla mallarını gizlemeğe, kaçırmağa veya kendisi kaçmağa hazırlanır yahut kaçır ya da bu maksatla alacaklının haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunursa;

Bu suretle ihtiyati haciz konulursa borç yalnız borçlu hakkında muacceliyet kesbeder.

İhtiyati haczi tamamlayan merasim : > M.264 – ...

Borçlu müddeti içinde ödeme emrine itiraz etmez veya itirazı icra mahkemesince kesin olarak kaldırılır veya mahkemece iptal edilirse, ihtiyati haciz kendiliğinden icrai hacze inkılabeder.

Alacaklı satış talebinden bulunmazsa; borçlu da hacizli malların satılmasını isteyebilir (113,1)

Satış talebinde bulunmak **özel bir şekle bağlı değildir.** Alacaklı veya borçlu **yazılı** veya **sözlü** olarak satış isteyebilir. **Sözlü satış talebi için bir tutanak düzenlenir.** (8,1)

Satış talebi haczi koyduran **yani icra takibini yürüten icra dairesine yapılır.**

Satış talebinde bulunan alacaklının **satış giderlerini peşin ödemesi gerekir.** (59,1) İcra müdürü satış talebinde bulunan **alacaklıya satış giderini ödemesi yani depo etmesi için 15 günlük kesin süre verir.** Alacaklı kendisine verilen **15 günlük kesin süre içinde satış giderini ödemezse (depo etmezse)** satılması istenen mal üzerindeki **haciz kalkar.** (110,1,c1)

Satış talebi hacizli malların tamamı için yapılabilir, yani alacaklı hacizli mallardan yalnız **bazılarının satışını isteyemez.** (İstisna için bkz. m.109)

Satışın tatili: > **M.109** – Satış bedeli, haklarında haciz katılmış olan alacakların mecmu miktarına balığ olursa satış tatil edilir.

Satış isteme süreleri m.106'da belirtilmiş olup bu hükümde açıkça yazılı olduğu gibi kesin hacizden itibaren işlemeye başlar.

Talep için müddetler: > **M.106** – Alacaklı, haczolunan **mal taşınır ise** hacizden itibaren **altı ay, taşınmaz ise hacizden itibaren bir yıl içinde** satılmasını isteyebilir.

Borçlunun üçüncü şahıslardaki **alacağı taşınır hükmündedir.**

Hacizli taşınır mallar için satış isteme süresi kesin hacizden itibaren **6 aydır.** (106,1) **Borçlunun 3 kişilerdeki alacağı; taşınır hükmündedir** (106,2) Bu nedenle hacizli alacakların paraya çevrilmesi de hacizden itibaren **altı ay içinde istenebilir** (106,2)

Hacizli **taşınmazlar** için satış isteme **süresi hacizden itibaren 1 yıldır** (106,1)

İstihkak davası sırasında m.106 daki satış isteme süreleri işlemmez (97,8)

Yukarıdaki açıklamalar kesin haciz içindir.

İhtiyati haciz sahibi alacaklı; ihtiyati haciz, kesin hacze dönüşmedikçe satış istemeyeceğinden, ihtiyati hacizde **m.106 daki satış isteme süreleri işlemmez** (108,1)

Bu halde **m.106'daki satış isteme süreleri ihtiyati haczin kesin hacze dönüştüğü tarihten itibaren işlemeye başlar.**

Muvakkat haciz halinde: > **M.108** – Haczi muvakkat olan alacaklı satış talebinde bulunamaz ve hakkında 106 ncı maddedeki müddetler cerayan etmez.

Muvakkaten **veya ihtiyaten haczedilen mallar** ancak 113 üncü maddenin son fıkrasında yazılı hallerde satılabilir.

Vaktinden evvel satış: > **M.113** – Alacaklı talep etmeden borçlunun talebiyle de satış yapılabilir. İcra memuru kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan malların satılmasına her zaman karar verebilir.

Yukarıda incelenen **6 aylık veya 1 yıllık süresi içinde hacizli malın satışı istenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar** (111,1,c1)

Haczin kalkması: > **M.110** – Bir malın satılması **kanuni müddet içinde istenmez** veya icra müdürü tarafından verilecek karar gereği gerekli gider onbeş gün içinde depo edilmese veya talep geri alınıp da kanuni müddet içinde yenilenmezse o mal üzerindeki haciz kalkar. Hacizli malın satılması yönündeki talep bir defa geri alınabilir.

Haczedilen resmi sicile kayıtlı malların, icra dairesiyle yapılacak yazışmalar sonucunda haczinin kalktığına tespit edilmesi hâlinde, sicilî tutan idare tarafından haciz şerhi terkin edilir ve işlem ilgili icra dairesine bildirilir.

Birinci fıkra gereğince haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı o mala yönelik olarak, haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerden sorumlu olur.

Haczin kalkmasına sebebiyet veren alacaklı, o mala yönelik olarak haczin konulması ve muhafazası gibi tüm giderlerinden sorumlu olur (110,3)

6 ay ve 1 yıllık satış isteme süreleri yalnız satış talebi içindir. Satışın da bu süreler içinde yapılması zorunlu değildir. Bu nedenle **süresinde satış talebinde bulunulmuş ise** aynı süre içinde **satışın yapılmamış olması haczin kalkmasını gerektirmez.**

Süresinde satış istenmemesi durumunda yalnız haciz kalkar, icra takibi düşmüş olmaz:

İcra takibi derdest kalmakta devam eder. Bu nedenle hacizden **önceki işlemlerin tekrarlanmasına** (özellikle borçluya yeniden ödeme emri gönderilmesine ve bunun kesinleşmesinin beklenmesine) gerek kalmadan alacaklı yeniden haciz isteyebilir.

Süresi içinde yapılmış olan satış talebi; satış talebinin yapmış olan kural olarak alacaklı tarafından ancak bir defaya mahsus geri alınabilir (110,1,c2)

Satış talebini geri alan alacaklı, **ancak haciz tarihinden itibaren kalan satış işlem isteme süresi içinde yeniden satış isteyebilir.**

BORCUN TAKSİTLE ÖDENMESİ

HAKKINDAKİ İCRA TAKİBİ KESİNLEŞMİŞ OLAN BORÇLU, borcunu **taksitle ödemek** isteyebilir. taksitle ödeme **iki şekilde (iki dönemde)** olabilir.

1>> **hacizden önce** taksitli ödeme,

2>> **hacizden sonra** taksitli ödeme.

HACİZDEN ÖNCE TAKSİTLE ÖDEME:

Kanun, hacizden önceki bir dönemde borcun taksitle ödenmesi imkânını açıkça **düzenlenmiştir.** Buna haciz isteme süresi (78,2) satış isteme süresi (111,3) ve bir ceza hükmü (340) ile **değinilmektedir.**

Alacaklı ile borçlu hacizden önceki bir dönemde, icra dairesinde icra müdürünün huzurunda borcun taksitle ödeneceği hakkında bir taksit sözleşmesi yapabilir, **bu sözleşme iki şekilde** yapılabilir.

1>> **Haciz için borçlunun evine veya işyerine gidildiğinde, borçlu taksitle ödeme teklifinde bulunur ve alacaklı da bu teklifi kabul ederse,** icra müdürü yani haczi yapan memur borçlunun taksitli ödeme teklifini ve alacaklının bu teklifi kabul ettiğini, **bir tutanağa yazar ve bu tutanağın altını, borçlu, alacaklı ve icra müdürü imzalar.** (8,1) bununla **alacaklı haciz talebini geri almış olacağından borçlunun malları haczedilemez.**

Fakat alacaklı ve borçlu, **borçlunun mallarının haczedilmesi şartı ile de taksitli ödeme sözleşmesi yapabilirler.** Bu halde taksit sözleşmesi **süresi içinde borçlunun malları hacizli kalır.**

2>> **Taksit sözleşmesinin mutlaka hacze gidildiği sırada yapılması şart değildir.** Borçlu, **hacze gidilmeden önce de icra dairesine başvurarak borcunu taksitle ödemek istediğini** bildirebilir ve **alacaklı bu teklifi kabul edebilir.** Bu da **iki şekilde olabilir.**

A> Alacaklı ve borçlu icra dairesinde hazır iseler, taksit sözleşmesi icra tutanağına yazılır ve tutanağın altı, **borçlu, alacaklı ve icra müdürü** tarafından imza edilir

B> Alacaklı icra dairesinde hazır değilse; borçlu tarafından yapılan taksitli ödeme teklifi, icra dairesince alacaklıya bir yazı ile bildirilir.

Alacaklı borçlunun taksitli ödeme teklifini kabul ettiğini icra dairesine bildirirse; icra dairesi, bunu bir yazı ile borçluya bildirir ve **böylece taksitli ödeme sözleşmesi yapılmış olur.**

Hacizden önceki dönemde yapılan taksit sözleşmesinde, taksitle ödeme şartlarının **m.111'e uygun olması gerekmez,** borçlu ve alacaklı, taksitlerin miktarını ve ödeme zamanını **diledikleri biçimde kararlaştırabilirler.**

Taksit sözleşmesinde, **taksitlerin miktarının hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde belirli olması gerekir,** aksi halde borçlu m.340'a göre cezalandırılmaz.

Borçlunun ödeme şartını ihlali halinde ceza: > M.340 - 111 inci m.mucibince veya alacaklının muvafakati ile icra dairesinde kararlaştırılan borcu ödeme şartını, **makbul bir sebep olmaksızın ihlal eden borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir.** Hapsin tatbikine başlandıktan sonra borçlu borcun tamamını veya o tarihe kadar icra veznesine yatırmak zorunda olduğu meblağı öderse tahliye edilir; ödemelerini tekrar keserse, hakkında tazyik hapsine yeniden karar verilir. Ancak, bir borçtan dolayı tazyik hapsinin süresi üç ayı geçemez.

Yukarıda incelendiği biçimde ve içerikte bir taksit sözleşmesi yapılması ile icra takibi olduğu yerde durur, yani borçlu taksit sözleşmesi'ne göre taksitleri zamanında icra dairesine ödediği sürece icra takibine devam edilemez.

Alacaklıyla borçlunun İcra dairesinde taksit sözleşmesi yapmaları halinde **taksit sözleşmesinin ihlaline kadar geçen zaman, 1 yıllık haciz isteme süresinin hesabına katılmaz** (78,2,c2)

Buna göre taksit sözleşmesinin devamı süresince, m.106'daki **satış isteme süreleri işlemez**.

Ancak taksit sözleşmesinin toplam süresinin **10 yılı aşması halinde aştığı tarihten itibaren süreler kaldığı yerden işlemeye başlar**. (111,3)

Borçlu taksitlerden birini sözleşmedeki tarihte ödemezse; alacaklı borcun tamamı için icra takibine devam edilmesini (borçlunun mallarının haczi edilmesini) isteyebilir (111,4) **bundan başka borcu ödeme şartının makbul bir sebep olmaksızın ihlal eden borçlu, alacaklının şikayeti üzerine icra mahkemesince 3 aya kadar tazyik hapsine karar verilebilir** (340,c1)

HACİZDEN SONRA TAKSİTLE ÖDEME (111)

Hacizden sonra borcun taksitle ödenmesinin şartları şunlardır:

1>> Borçlu alacaklının satış talebinden önce borcunu muntazam taksitlerle ödemeyi taahhüt etmiş olmalıdır. Burada alacaklının kabulüne gerek yoktur. Alacaklı taksitli ödeme teklifine karşı olduğunu bildirirse bile m.111,1 ve 2'deki şartlar varsa **İcra takibi durur**.

2>> Borçlunun yeterli kadar malı haczedilmiş olmalıdır.

3>> Her taksidin borcun dörtte birinden aşağı olmaması gerekir; ilk taksidin derhal ödenmiş olması ve kalan taksitlerini de en geç aydan aya verilmek suretiyle ödeme süresinin 3 aydan fazla olmaması gerekir.

Taksitle ödeme: > **M.111** - Borçlu alacaklının satış talebinden evvel borcunu muntazam taksitlerle ödemediği taahhüt eder ve birinci taksiti de derhal verirse icra muamelesi durur.

Şukadar ki borçlunun kafi miktar malı haczedilmiş bulunması ve her taksitin borcun dörtte biri miktarından aşağı olmaması ve nihayet aydan aya verilmesi ve müddetin üç aydan fazla olmaması şarttır.

Borçlu ile alacaklının borcun taksitlendirilmesi için icra dairesinde yapacakları sözleşme veya sözleşmelerin devamı süresince 106 ve 150,e maddelerindeki süreler işlemez. Ancak bu sözleşme veya sözleşmelerin toplam süresinin on yılı aşması hâlinde, aştığı tarihten itibaren süreler kaldığı yerden işlemeye başlar.

Taksitlerden biri zamanında verilmezse icra muamelesi ve süreler kaldığı yerden devam eder.

Borçlunun yukarıdaki 3 şarta da uygun olan taksitle ödeme taahhüdü üzerine alacaklının kabulüne gerek kalmadan **icra takibi olduğu yerde durur**. Yani icra müdürü borçlunun hacizli malların satamaz.

Ancak borçlu taahhüt ettiği ve taksitlerden birini zamanında ödemezse, icra takibine borcun tamamı için kaldığı yerden devam edilir. Yani alacaklının talebi üzerine hacizli mallar satılabilir.

Borçlunun, m.111,1 ve 2'deki şartlara uygun olmayan taksitle ödeme taahhüdünün alacaklı tarafından kabul edilmesi halinde alacaklı ile borçlu arasında, taksit sözleşmesi yapılmış olur.

Bu halde de borçlu taksitleri anlaşılmaya göre zamanında ödediği sürece borçlunun hacizli malları **satılamaz ve satış işlemi süreleri işlemez,** fakat alacaklı, **m.111,1 ve 2'deki şartlara uygun olmayan böyle bir taksitli ödeme teklifini kabul etmezse** borçlunun hacizli malları satılır.

TAŞINIR MALLARIN SATILMASI

AÇIK ARTIRMA YOLUYLA SATIŞ

Satış talebi üzerine taşınır mallar kural olarak açık arttırma yolu ile satılır, (114,1) ancak **bazı istisnai hallerde taşınır malların pazarlıkla satılması da mümkündür**. (119)

Mükellefiyetlerin listesi: > **M.128** - ...

(Son fıkrâ) Ticari ve ekonomik bütünlük arz eden ya da bir bütün hâlinde satıldığı takdirde daha yüksek gelir elde edileceği anlaşılan mal ve haklar bir bütün olarak paraya çevrilir.

Alacaklının hacizli taşınır malın satılmasını **altı ay içinde isteyebilir** (106), icra dairesinin bu satış talebinden itibaren **nihayet 2 ay içinde hacizli taşınır malları satması gerekir**. (112,1)

Taşınırın satış: > Müddetler: > **M.112** - Taşınır mallar satış **talebinden nihayet iki ay içinde** satılır.

Yetişmemiş mahsüller, borçlunun muvafakati olmadıkça satılamaz.

Açık arttırma ile satışın yapılabilmesi için bazı hazırlıklar yapılır, **bunların en önemlisi açık arttırmanın ilan edilmesidir: Birinci ve ikinci arttırmanın yapılacağı yer gün ve saat satış gününden önce, icra dairesi tarafından ilan edilir** (114,1)

Artırma hazırlık tedbirleri: > **M.114** –Satış açık artırma ile yapılır. Birinci ve ikinci artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat daha önceden ilân edilir.

İlanın şekli, artırmanın tarzi, yer ve günü ve gazete ile yapılıp yapılmıyacağı icra memurluğunca alakadarların menfaatlerine en muvafık geleni nazarı dikkate alınarak tayin olunur. İlânın yurt düzeyinde yayımlanan bir gazete ile yapılmasına karar verilmesi hâlinde bu ilân satış talebi tarihinde tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biriyle yapılır.

Gazete ile yapılacak ilanlara satış şartnamesi eklentisiyle geçirilmeyip, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, muhammen kıymeti, bulunduğu yer ve ikinci artırmanın gün ve saati, satış şartnamesinin vesair bilginin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği, talep halinde ve ilanda gösterilen masrafı verilmek şartıyla şartnamenin bir örneğinin gönderilebileceği hususları yazılmakla iktifa olunur. İcra dairesine yapılması zaruri ilanlar dışında, taraflar şartnamenin tamamını, masrafı kendilerine ait olmak üzere, diledikleri vasıtalarla ilân edebilirler. Ancak hususi mahiyetteki bu ilân resmi muameleyle tesir etmez. Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden on gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az on gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınır üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı

Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır. (114,3,c4)

İlandan başka bir de artırma **satış şartnamesi** hazırlanır. Bu şartnameye özellikle satış ilânında gösterilmeyen ve artırmanın yapılmasına ilişkin bütün hususlar yazılır. (114,3) Açık artırmaya **elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır.** (114,4)

İhalenin yapılması: Birinci ve ikinci ihale, (artırma) **icra müdürü tarafından**, ilanda belirlenen yer gün ve saatte **elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden** başlatılır. Satışa çıkarılan mal 3 defa bağırıldıktan sonra elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, **en çok artırana ihale edilir.**

Şu kadar ki **artırma bedelinin** malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve **satış isteyenin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar, o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların toplamından fazla olması** ve bundan başka paraya çevirme ve **paraların paylaşılması masraflarını açması gerekir.** (115,1) **İhalede alıcı çıkmazsa veya m.115,1'de yazılı miktara ulaşılmazsa** satış icra müdürü tarafından geri bırakılır. (115, 2)

İkinci ihalede alıcı çıkmazsa veya m.115 de yazılı şartlar gerçekleşmezse; satış talebi düşer. (115,3) Bu halde **taşınır malın yeniden satışa çıkarılabilmesi için alacaklarının yeniden satış talebinde bulunması** ve bütün artırmaya **hazırlık işlemlerini tekrarlanması** gerekir.

İhalenin yapılması: > **M.115** – Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Satışa çıkarılan mal üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyenin alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.

Satış, peşin para ile yapılır. (118,1,c1) **Alıcı, satış bedelini icra dairesine kural olarak peşin öder.** Fakat icra müdürü satış bedelinin ödenmesi için alıcıya **7 günü geçmemek üzere süre verilebilir.** (118,1,c1-2) Satılan mal **ihale kesinleşmeden alıcıya teslim olunmaz** (118,1,c4)

Satış bedelinin ödenmesi, ihale farklarının tahsilî sureti: > **M.118** – Satış peşin para ile yapılır. Ancak icra memuru müşteriye yedi günü geçmemek üzere bir mühlet verebilir. Daire dışında tahsil edilen paralar en geç tahsilatın yapıldığı günü takip eden ilk iş günü çalışma saati sonuna kadar banka hesabına yatırılmak üzere, icra veya mahkeme kasalarında muhafaza edilir. Satılan mal ihale kesinleşmeden teslim olunmaz.

İhaleye katılıp daha sonra ihale bedelini yatırmamak suretiyle ihalenin feshine sebep olan tüm alıcılar ve kefilleri, teklif ettikleri bedel ile son ihale bedeli arasındaki farktan ve diğer zararlardan ve ayrıca temerrüt faizinden müteselsilen sorumludurlar. İhale farkı ve temerrüt faizi ayrıca hükme hacet kalmaksızın dairece tahsil olunur. Bu fark, varsa öncelikle teminat bedelinden tahsil olunur.

Alicının ihale bedelini ödemesi halinde icra müdürü ihaleyi fesheder. (118,2) Bu halde taşınır malın **tekrar arttırmaya çıkarılabilmesi için yeni bir satış talebi üzerine** bütün arttırma hazırlıklarının **tekrarı** gerekir. Taşınır mallara ilişkin **ihalenin m.134'e göre feshi, taşınmaz mallara ilişkin ihalenin feshi ile aynı kurallara bağlıdır.**

PAZARLIKLA SATIŞ

Aşağıdaki istisna hallerinde taşınır satış pazarlıkla yapılabilir m.119

Pazarlık suretiyle satış: **M.119** – Aşağıdaki hallerde satış pazarlık suretiyle yapılabilir:

- 1 – Bütün alacakdarlar isterse,
- 2 – Borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetli evrak veya diğer mallar için o günün piyasasında mukarrer fiyat teklif edilirse,
- 3 – Arttırmada maden kıymetini bulmamış olan altın ve gümüş eşyaya bu kıymet verilirse,
- 4 – 113 üncü maddenin ikinci fıkrasında gösterilen haller bulunursa,
- 5 – Mahcuz malın tahmin edilen değeri birmilyar lirayı geçmezse.

1>> Bir taşınır malın pazarlıkla satılmasını **bütün ilgililer isterse** (119,1) yani **alacaklılar, borçlu, rehin alacaklı ve geçici haciz sahibi alacaklılar**, satış kararını oy birliğiyle verilerse.

2>> Borsa veya piyasada fiyatı bulunan kıymetli evrak veya diğer mallar için o günkü **borsa veya piyasa fiyatı teklif edilirse** (119,2)

3>> Arttırmada **maden kıymetini bulmadığı için** satılmamış olan (117) **altın veya gümüş eşyaya maden kıymeti teklif edilirse** (119,3)

5>> Hacizli malların **kıymeti süratle düşmekte** veya **muhafazası masraflı** olmakta ise (119,4, m.113,2, TTK m.1386,2, m.1387)

6>> Hacizli malın **tahmin edilen değeri 2018 yılı için 3690 liraya geçmezse** (119,5)

Bu şartlardan **birisi oluştuğunda pazarlıkla satış yapılabilir ve pazarlıkla satış da peşin para ile yapılır** aynı şekilde icra müdürünün m.118'e göre alıcıya **7 günü geçmemek üzere bir süre vermesi mümkündür.**

Pazarlıkla satışın feshi için m.134 hüküm uygulanmaz, çünkü m.134 **yalnız açık artırma yoluyla satışlar içindir**, **pazarlıkla satışın iptali için icra mahkemesine genel şikayet yoluna başvurulabilir.** (16)

Şikayet ve şartlar :

M.16 –Kanunun hallini mahkemeye bıraktığı hususlar müstesna olmak üzere İcra ve İflas dairelerinin yaptığı muameleler hakkında kanuna muhalif olmasından veya hadiseye uygun bulunmamasından dolayı icra mahkemesine şikayet olunabilir. Şikayet bu muamelelerin öğrenildiği tarihten yedi gün içinde yapılır.

Bir hakkın yerine getirilmemesinden veya sebepsiz sürüncemede bırakılmasından dolayı her zaman şikayet olunabilir.

HACZEDİLEN ALACAKLARIN PARAYA ÇEVİRİLMESİ

Borçlunun 3 kişilerdeki alacağı taşınır hükmündedir. (106,2) Borçlunun üçüncü kişilerdeki alacaklarına **haciz koyduran alacağının satış talebi üzerine** açık arttırma yolu ile satılır. (112)

2 – Taşınır aların satışı: > Müddetler:

M.112 – Taşınır mallar satış talebinden nihayet iki ay içinde satılır.

Yetişmemiş mahsüller, borçlunun muvafakati olmadıkça satılamaz.

Vaktinden evvel satış: > **M.113** – Alacaklı talep etmeden borçlunun talebiyle de satış yapılabilir.

İcra memuru kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan malların satılmasına her zaman karar verebilir.

Arttırma hazırlık tedbirleri: > **M.114** – ...

İhalenin yapılması: > **M.115** – ...

Bundan başka paraya çevirme yerine geçmek üzere, **haczedilen alacakların haciz koyduran alacaklıya devri de ayrıca hükme bağlanmıştır.** (120)

Haczedilen alacağın ödeme yerine geçmek üzere devri:

Ödeme yerine alacakların devri: > **M.120** – Hacze iştirak eden bütün alacaklılar muvafakat ederlerse borçlunun borsada ve piyasada fiyatı olmayan alacakları, ödeme yerine geçmek üzere itibari kıymetleriyle kendilerine veya hesaplarına olarak içlerinden birine devredilir. Bu halde alacaklılar, alacakları nispetinde borçlunun haklarına halef olurlar.

Aynı suretle hacze iştirak edenlerin hepsi veya içlerinden birisi borçlunun üçüncü bir şahıstaki alacağının tahsilini veya böyle bir şahsa karşı haiz olduğu dava hakkının kullanılmasını, masraf kendilerine ait olmak ve fakat haklarına halef gelmemek şartıyla üzerlerine alabilirler.

Bu suretle elde edilecek para ilk önce üzerlerine alanların alacak ve masraflarının ödenmesine karşılık tutulur.

Hacze iştirak etmiş olan (100-101) **bütün alacaklıların onayı ile borçlunun 3. kişideki alacağı ödeme yerine geçmek üzere alacaklılara veya içlerinden bir veya birkaçına devredilebilir** (121,1) Bu devir **kanun gereğince gerçekleşen bir devir niteliğindedir** (BK m.185-186)

II. **Yasal veya yargısal devir ve etkisi** > **M.185-** Alacağın devri kanun veya mahkeme kararı gereğince gerçekleşmişse, bu devir özel bir şekle ve önceki alacaklının rızasını açıklamasına gerek olmaksızın, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.

B. Devrin hükümleri > I. Borçlunun durumu > 1. **İyiniyetle yapılan ifa**

M.186- Borçlu, alacağın devredildiği, devreden veya devralan tarafından kendisine bildirilmemişse, önceki alacaklıya; alacak birkaç kez devredilmişse, son devralan yerine önceki devralanlardan birine iyiniyetle ifada bulunarak borcundan kurtulur.

I. **Şahsen ifa zorunluluğunun olmaması** > **M.83-** Borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir.

Alacağın bu şekilde devri **Borçlar Kanunu anlamında ifa yerine geçer**. (BK m.83) Bu şekilde alacağı devralmış olan alacaklı, (veya alacaklılar) **alacakları oranında borçlunun haklarına halef olurlar**. (120,1,c2) Bununla takip alacaklısının alacağı, **devraldığı alacak miktarında ödenmiş sayılır** ve icra takibi de **bu oranda sona ermiş olur**.

Haczedilen alacağın tahsili için devri:

Hacze **iştirak etmiş alacaklıların** (100-101) **hepsi veya içlerinden biri veya birkaçı, borçlunun 3. kişideki alacağını tahsilini veya**

borçlunun 3. kişiye karşı sahip olduğu dava hakkının kullanılmasını üzerlerine alabilirler. (120,2) buna kısaca **alacağın tahsili için devri** denir.

Ödeme yerine alacakların devri: > M.120 – ...

(2) Aynı suretle hacze iştirak edenlerin hepsi veya içlerinden birisi borçlunun üçüncü bir şahıstaki alacağının tahsilini veya böyle bir şahsa karşı haiz olduğu dava hakkının kullanılmasını, masraf kendilerine ait olmak ve fakat haklarına halef gelmemek şartıyla üzerlerine alabilirler.

Alacağın tahsil için devralan alacaklı borçlunun haklarına halef olmaz,

sadece o alacağı tahsil edebilmek için borçluyu temsil etme yetkisini kazanır

yani **dava takip yetkisini HMK m.53 uyarınca kazanır**. Kısaca devralan alacaklı, borçlu adına tahsil için devraldığı alacak için **3. kişiye karşı icra takibi yapabilir veya dava açabilir**.

İcra dairesi; **alacağı tahsil için devralan alacaklıya alacağını tahsil için gerekli işlemleri yapmaya yetkili olduğu hakkında bir belge verir**. Alacaklı bu belge ile **3. kişiye karşı icra takibi yapabilir veya dava açabilir**.

İNTİFA HAKKI VE PAY SATIŞI

M.121'de paraya çevirmenin diğer bir tarzi, ifade edilmiş ve bununla hangi hakların kastedildiği de maddenin metninde açıklanmıştır. Bunlar **intifa hakkı, paylaştırılmış bir miras payı, şirket payı veya elbirliği mülkiyeti halindeki bir mal payı gibi şeylerdir**. Buna kısaca **pay satışı** denir.

Hacizli bir payın satılması talebi m.106 gereğince, **icra müdürü satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar ve satışın nasıl yapılması gerektiğine icra mahkemesi karar verir**.

İcra mahkemesi adresleri bilinen ilgilileri davet edip dinledikten sonra bu hususta bir karar verir. (121,2)

İcra mahkemesi'nin bu kararı üç şekilde olabilir:

1>> Bu hakların **açık artırma** yoluyla satışına emretmek

2>> Satış için bir memuru görevlendirilip **satışı bu memura havale etmek**

3>> Gerekli gördüğü diğer bir tedbir almak

İNTİFA HAKKININ (MK m.794) PARAYA ÇEVİRİLMESİ

HACZEDİLEN İNTİFA HAKKI m.121 E GÖRE PARAYA ÇEVİRİLİR

Paraya çevirmenin diğer tarzı. İştirak halinde mülkiyet hisseleri:

M.121 – Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi yukarki maddelerde gösterilmeyen başka nevi malların satılması lazımgelirse icra memuru satışın nasıl yapılacağını icra mahkemesinden sorar.

İcra mahkemesi, yerleşim yerleri malûm olan alacakdarları davet ve gelenlerini dinledikten sonra **(1)** açık artırma yaptırabileceği gibi **(2)** satış için bir memur da tayin edebilir, **(3)** yahut iktiza eden diğer bir tedbiri alabilir.

>>> İcra mahkemesi intifa hakkının paraya çevrilmesi için başka bir tedbir alınmasına da karar verebilir ki **intifa hakkının paraya çevrilmesinde bu üçüncü yol daha elverişlidir**. Bu da özellikle **intifa hakkını getirdiği geliri intifa hakkı sahibi borçluya verilmemesi bundan alacaklar alacağının ödenmesi için tedbir alınması şeklinde olabilir**. İcra mahkemesi borç ödeninceye kadar intifa hakkının icra dairesi tarafından kullanılmasını emredebilir. Böylece **borç ödeninceye kadar intifa hakkı icra dairesi tarafından kullanılır ve elde edilen gelirin bir kısmı (83) ile alacaklının alacağını ödenir**. Borç ödenip *bitince haciz kalkar ve intifa hakkı sahibi tekrar intifa hakkını kullanma yetkisine kavuşur*.

Kısmen haczi caiz olan şeyler:

M.83 –Maaşlar, tahsisat ve her nevi ücretler, **intifa hakları ve hasılatı**, ilama müstenit olmayan nafakalar, tekaüt maaşları, sigortalar veya tekaüt sandıkları tarafından tahsis edilen iratlar, borçlu ve ailesinin geçinmeleri için icra memurunca lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir.

Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden az olamaz. Birden fazla haciz var ise sırada konur. Sırada önde olan haczin kesintisi bitmedikçe sonraki haciz için kesintiye geçilemez.

PAYLARIN PARAYA ÇEVİRİLMESİ

HACZEDİLEN ŞİRKET PAYININ PARAYA ÇEVİRİLMESİ:

Anonim şirket: Eğer borçlunun haczedilen anonim şirket payı hakkında elinde bir pay senedi varsa; o zaman **m.121 hükmü uygulanmaz**. Bu pay senetleri *taşınır malların satışına ilişkin hükümlere göre (112) satılır*. **Borçlunun bir anonim şirketteki hacizli çıplak payı da taşınır malların satış usulüne tabidir**. (112, ayrıca m.94,1,c7)

İştirak halinde tasarruf edilen mallar :

M.94 – Bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya bir şirket yahut iştirak halinde tasarruf edilen bir mal hissesi haczedilirse icra dairesi, yerleşim yerleri bilinen ilgili üçüncü şahıslara keyfiyeti ihbar eder. Bu suretle borçlunun muayyen bir taşınmazdaki tasfiye sonundaki hissesi haczedilmiş olursa icra memuru haciz şerhinin taşınmazın kaydına işlenmesi için tapu sicil muhafızlığına tebligat yapar. **Anonim şirketlerde paylar için** pay senedi veya pay ilmühaberi çıkarılmamışsa, borçlunun şirketteki payı icra dairesi tarafından şirkete tebliğ olunarak haczedilir. **Bu haczin şirket pay defterine işlenmesi zorunludur**; ancak haciz, şirket pay defterine işlenmemiş olsa bile şirkete tebliğ tarihinde yapılmış sayılır. Haciz, icra dairesi tarafından tescil edilmek üzere Ticaret Siciline bildirilir. Bu durumda haczedilen payların devri, alacaklının haklarını ihlâl ettiği oranda batıldır. **Haczedilen payların satışı, taşınır malların satış usulüne tâbidir**. Diğer taşınırlarda icra dairesi başkasına devre mâni tedbirleri alır.

İİK m.121'deki **şirket payından maksat; kollektif, komandit, limited şirket ve kooperatif payıdır**. **bu şirket paylarının paraya çevrilmesinde m.121 hükmü tüm olarak uygulanmaz**. Buna göre;

Kollektif şirketlerde; ortağın alacaklısı **ilk önce ortağın şirketteki kar payından tatmin edilir**. Bu kar payının **İcra mahkemesi kararı ile açık artırma yoluyla satılması mümkündür**. (121)

Komandit şirketler için TTK m.304, m.319-321'e bakılmalıdır.

C) Komanditer ortağın sorumluluğu > 1 - Genel olarak > M.319- (1) Bir komanditerin sorumluluğu koyduğu veya taahhüt ettiği sermaye miktarını aşamaz.

II - İstisnalar > 1. Adı şirketin unvanında bulunan komanditer > M.320- (1) Adı şirketin unvanında bulunan komanditer, üçüncü kişilere karşı komandite bir ortak gibi sorumlu sayılır.

2. Şirket adına işlemde bulunan komanditer > M.321- (1) Ticari mümessil, ticari vekil veya seyyar tacir memuru olarak hareket ettiğini açıkça bildirmeksizin, şirket adına işlemlerde bulunan komanditer ortak, bu işlemler nedeniyle iyiniyetli üçüncü kişilere karşı komandite ortak gibi sorumlu olur.

(2) Şirket, ticaret siciline tescil edilmeden önce işlemler yapılmışsa, komanditer, bu tür şirket borçları için, üçüncü kişilere karşı, sorumluluğunun sınırlı olduğunu onlar tarafından bilindiğini ispat etmediği takdirde, komandite ortak gibi sorumlu tutulur.

(3) Alacaklı, komanditerin koyduğu sermayeye biçilen değer, bu sermayenin konulduğu andaki değerinin altında olduğunu ispat edebilir. Aradaki fark tutarınca komanditer sorumludur.

(4) Komanditer ortak, koymayı taahhüt ettiği sermaye tutarınca, kendisinin şirkete girmesinden önce doğan borçlardan da sorumludur.

(5) Komanditerin, şirket yönetimine karışması sonucunu doğurmayacak şekilde öğüt vermesi, görüş açıklaması, olağanüstü iş ve işlemler ile şirketin iş ve işlemleri üzerinde haiz olduğu denetleme haklarını kullanması, kanunda yazılı hâllerde yönetim işlerini gören kimselerin atanmalarına, görevden alınmalarına katılması, şirket içinde ikinci derecedeki hizmetlerde ve görevlerde çalıştırılması, komanditer sıfatıyla sorumluluğunu etkilemez.

III - Alacaklıların durumu > 1. Takip imkânı > M.322- (1) Komanditer, koymayı taahhüt ettiği sermaye borcunun henüz ödemediği tutarına kadar şirket alacaklılarına karşı sorumludur. Bu suretle kendisine başvurulana komanditer ortak, şirket alacaklısına ödemede bulunduğu tutarda sermaye borcundan kurtulur. Şirket alacaklıları, şirket sona ermiş olmadıkça veya şirket aleyhine yapılan icra takibi semeresiz kalmadıkça, komanditere başvuramazlar.

(2) Şirketin iflası hâlinde alacaklıların haiz oldukları haklar iflas masasına geçer.

(3) Komanditer, şirkete koymayı taahhüt ettiği sermayeyi aşan bir tutar ile sorumluluğu üzerine aldığı yazı ile bildirmiş veya ilan etmişse üçüncü kişilere veya bildirimin muhatabına karşı bu tutar kadar sorumlu olur.

Limited şirketlerde; borçlu ortağa düşen kar payının paraya çevrilmesi **kollektif şirkette olduğu gibidir.** Borçlu ortağın limited şirketteki payının haczedilmesi halinde alacaklı haciz ile limited şirket payının **İİK taşınmaz satışına ilişkin hükümlerine göre (112) paraya çevrilmesini isteyebilir.**

Kooperatiflerde durum kural olarak kollektif şirketlerdekine benzermektedir.

HACZEDİLEN ELBİRLİĞİ MÜLKİYETİ PAYININ PARAYA ÇEVİRİLMESİ:

Burada haczedilen elbirliği mülkiyeti payının en önemli örnekleri olan **miras payı** ile **adi ortaklık payının** paraya çevrilmesi incelenecektir.

HACİZLİ MİRAS PAYININ PARAYA ÇEVİRİLMESİ;

Borçlu mirasçının miras payını haczettirmiş olan alacaklı, **haczedilen miras payının m.121'e göre paraya çevrilmesini icra dairesinden isteyebilir.** Alacaklının bu talebi üzerine, borçlunun belli bir mal üzerindeki **miras payını haczedene icra müdürü, miras payının paraya çevrilmesini nasıl yapacağına** icra mahkemesinden sorar.

İcra mahkemesi miras payının paraya çevrilmesi için üç türlü karar verebilir.

A>> İcra mahkemesi; mirasın taksimi sonucunda, **borçlu mirasçıya düşecek olan payın, açık arttırma yolu ile satılmasına karar verebilir** Medeni m.677

II. Miras payı üzerinde sözleşme > M.677- Terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri konusunda mirasçılar arasında yapılan sözleşmelerin geçerliliği yazılı şekle bağlıdır.

Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı böyle bir sözleşmenin geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Sözleşme bu kişiye paylaşmaya katılma yetkisi vermez; sadece paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen payın kendisine verilmesini isteme hakkını sağlar.

B>> İcra mahkemesi tereke mallarının gelirinden, **borçlu mirasçının payına düşecek para ile, borcun belli bir zamanda ödenebileceği kanısına varırsa** hacizli miras payının **cebri idaresine de karar verebilir** ve bunun için **bir kayyım görevlendirebilir** (MK m.648)

II. Paylaşmaya kayyımın katılması

M.648- Açılmış mirasta bir mirasçının payını devralmış veya haczettirmiş olan ya da elinde mirasçıya karşı alınmış borç ödemedene aciz belgesi bulunan alacaklı, sulh hâkiminden **bu mirasçının yerine** paylaşmaya katılmak üzere bir **kayyım atanmasını isteyebilir.**

C>> Bu konudaki en etkili tedbir; miras ortaklığına dahil olan belli mallar üzerindeki **elbirliği mülkiyeti ilişkisine son verilmesini sağlamak için haciz koyduran alacaklıya yetki verilmesidir.** Buna göre icra mahkemesi **m.121,2'deki diğer bir tedbir olarak borçlunun miras payını haczettirmiş olan alacaklıya veya icra müdürüne terekedeki bir veya birden fazla mal, (mesela taşınmaz) hakkında ortaklığın giderilmesi davası açmak için yetki verir** yani **dava takip yetkisi verir** (HMK m.53)

Alacaklı veya icra müdürü; icra mahkemesi'nin verdiği bu yetki belgesi ile o mal hakkında ortaklığın giderilmesi davası açar. Ortaklığın giderilmesi davasına bakan sulh hukuk mahkemesi, dava konusu malın, **aynen paylaşılmasına karar verirse** aynen paylaşım sonucunda **borçlunun payına düşen mal icra dairesince satılır**, elde edilen **para ile alacaklının alacağını**

ödenir. Ancak aynen paylaştırmının mümkün olmaması nedeniyle ortaklığın satış suretiyle giderilmesine karar verirse (MK m.651,3, m.703,2) **mal satılır**, satış bedelinden borçlunun payına düşen para icra dairesine yatırılır ve bu parayla **alacaklının alacağı ödenir**.

HACZEDİLEN ADİ ORTAKLIK PAYININ PARAYA ÇEVİRİLMESİ:

İcra mahkemesi; **adi ortaklığın tasfiyesinin en çabuk ve ortakların menfaatlerine uygun bir şekilde yapılması için gereken tedbirlere m.121,2 gereğince karar verir.** Yalnız burada adi ortaklığa ait mallar üzerindeki elbirliği mülkiyeti ilişkisinin kaldırılması ve bu malların satışını sağlamak için miras payında olduğu gibi haciz koydurmuş olan **alacaklıya veya icra müdürüne ortaklığın giderilmesi davası açma yetkisi verilemez.** Çünkü adi ortaklık tamamen tasfiye edilip **borçları ödemededen önce borçlu ortağa bir şey düşüp düşmeyeceği belli değildir.** (BK m.643) Adi ortaklık ortağın tasfiye payı cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi ile sona erer. (BK m.639)

2. Kazanç ve zararın paylaşımı

M.643- Ortaklığın borçları ödendikten ve ortaklardan her birinin ortaklığa verdiği avanslar ile ortaklık için yaptığı giderler ve koymuş olduğu katılım payı geri verildikten sonra bir şey artarsa, bu kazanç, ortaklar arasında paylaşılır.

Ortaklığın, borçlar, giderler ve avanslar ödendikten sonra kalan varlığı, ortakların koydukları katılım paylarının geri verilmesine yetmezse, zarar ortaklar arasında paylaşılır.

D. Ortaklığın sona ermesi > 1. Sona erme sebepleri > 1. Genel olarak

M.639- Ortaklık, aşağıdaki durumlarda sona erer:

...

3. Sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa, bir ortağın kısıtlanması, iflasi veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle.

...

Bundan başka adi ortaklık sözleşmesinde **ortaklardan birinin tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi halinde adi ortaklığın diğer ortaklarla devam edeceğine ilişkin bir hüküm varsa; ortağın tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesiyle adi ortaklık sona ermez.** (BK m.633-634)

HACZEDİLEN PAYLI MÜLKİYET PAYININ PARAYA ÇEVİRİLMESİ

Paylı (müşterek) mülkiyet payı yalnız başına temlik edilebilir ve haczedilebilir. (MK m.688,3)

Bu nedenle haczedilen paylı mülkiyet payı; **icra dairesi tarafından yalnız başına satılabilir.** Haczedilen paylı mülkiyet payının satışı; paylı mülkiyet konusunun taşınır veya taşınmaz olmasına göre taşınır satışı için (112) taşınmaz satışı için (123) **hakkındaki hükümlere göre gerçekleştirilir.**

TAŞINMAZLARIN SATILMASI

Satış talebi üzerine hacizli taşınmazlar **yalnız açık arttırma yolu ile satılır** taşınır mallarda aksine (119) **hacizli taşınmazların pazarlıkla satılması mümkün değildir.** Alacaklı hacizli taşınmazın satılmasını **bir yıl içinde** isteyebilir. (106) İcra dairesinin bu satış talebinden itibaren **nihayet 3 ay içinde** hacizli taşınmazın açık artırma yoluyla satılması gerekir. (123)

3 - Taşınmazların satışı: > Satış müddeti: > M.123 - Taşınmazlar, satış talebinden nihayet üç ay içinde icra dairesi tarafından açık artırma ile satılır.

AÇIK ARTIRMAYA HAZIRLIK, AÇIK ARTTIRMADAN YAPILMASI VE İHALE

A>> AÇIK ARTTIRMAYA HAZIRLIK

Açık arttırma ilanı: Satış açık arttırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer gün ve saat **önceden ilan edilir** (126,1)

Arttırma ilanı, arttırma hazırlıkları ve ilgililere ihtar: > M.126 - Satış, açık arttırma ile yapılır. Birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat önceden ilan edilir.

İlan, birinci ihale tarihinden en az bir ay önce yapılır. İlan edilen metnin esasa müessir olmayan maddi hatalar nedeniyle tekrarlanması gerektiğinde, ihale tarihi değiştirilmeksizin hata ilanen düzeltilir. Ancak bu düzeltme ilanın tarihi ile ihale tarihi arasında yedi günden az zaman kalmış ise daha önce ilan edilen günden yedi iş günü sonrası için tespit edilecek günde satış yapılacağı düzeltme ilanında belirtilir. Bu düzeltme ilanı ilgililere ayrıca tebliğ edilmez.

Yapılacak ilana, satılacak şeyin cinsi, mahiyeti, önemli vasıfları, tahmin edilen kıymeti, bulunduğu yer; birinci ve ikinci ihalenin yapılacağı yer, gün ve saat; arttırmaya iştirak edeceklerin haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir

bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri gerektiği; diğer bilgilerin nereden ve ne suretle öğrenilebileceği hususları yazılır. Ayrıca, ipotek sahibi alacaklılarla diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarını, hususiyile faiz ve masrafa dair olan iddialarını evrakı müşbiteleri ile onbeş gün içinde icra dairesine bildirmeleri gerektiği yazılır; aksi halde, hakları tapu siciliyle sabit olmadıkça, satış bedelinin paylaşmasından hariç kalacakları da ilave edilir. Bu ihtar itiraf hakkı sahiplerine de yapılır.

Açık artırmaya elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır. Elektronik ortamda teklif verme, birinci ihale tarihinden yirmi gün önce başlar, ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer; ikinci ihalede ise elektronik ortamda teklif verme birinci ihaleden sonraki beşinci gün başlar, en az yirmi gün sonrası için belirlenecek ikinci ihalenin tamamlanacağı günden önceki gün sonunda sona erer. Elektronik ortamda verilecek teklifler haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde ellisinden az olamaz; teklif vermeden önce, haczedilen malın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde teminat gösterilmesi zorunludur.

Satışa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıdaki fıkra yazılı oranda ise artırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

114 üncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları taşınmazın satış ilanı hakkında da uygulanır.

►► İlanda ipotek sahibi alacaklılarla, diğer ilgililerin taşınmaz üzerindeki haklarına, özellikle faiz ve giderlere ilişkin iddialarına (MK m.875, m.876) dayanağı olan belgelerle birlikte **15 gün içinde** icra dairesine **bildirmeleri** yazılır. Aksi halde bu ilgililerin hakları tapu sicilinden anlaşılmadıkça, bunların satış bedelinin paylaşılmasından hariç kalacakları da İlan'a yazılır. (126,4)

►► Bunlardan başka, artırma ilanına satılacak **taşınmazın cinsi, mahiyeti, bulunduğu yer, ve yüzölçümü gibi önemli nitelikleri de** yazılır (126,son fıkra, m.114,3)

►► Açık artırma ilanının birer örneği **borçluya, alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ve tapuda adreste yazılı olan bütün ilgililere** tebliğ olunur (127)

►► M.127'ye göre satış ilanının kendilerine tebliğ gereken ilgililer, **o icra takibinde vekil ile temsil ediliyorsa**, satış ilanının **asile değil vekile tebliğ edilmesi gerekir.**

►► Satış ilanı elektronik ortamda da yapılır (126,6, m.114,3c4)

►► İlan **birinci ihale tarihinden en az 1 ay önce** yapılır. (126,2)

►► İlan'ın birer sureti borçlu ve alacaklıya ve taşınmazın tapu siciline kayıtlı bulunan ilgililerin **tapuda kayıtlı adresleri varsa bu adreslerine tebliğ olunur.**

B>> ARTTIRMA ŞARTNAMESİ (124-125):

Taşınmazı açık arttırmada satın alan kişi (alıcı) **onu arttırma şartnamesine göre iktisap eder.** Arttırma şartnamesinde (ve onun bir bölümü olan mükellefiyetler listesinde) **yazılı olmayan mükellefiyetler alıcıya geçmez.** Yani **arttırma şartnamesi alıcı için tapu sicili hükmündedir.** Arttırma şartlarını icra dairesi belirler. (124)

Arttırma şartları: > 1 – Şartnamenin açık bulundurulması: > **M.124** – İcra dairesi taşınmazların bulunduğu yerin adetlerine göre en elverişli tarzda artırma şartlarını tesbit eder.

Bunları ihtiva eden şartname arttırmadan evvel en az on gün müddetle icra dairesinde herkesin görmesi için açık bulundurulur.

Şartnameye, arttırmaya iştirak edeceklerin taşınmazın tahmin edilen kıymetinin yüzde yirmisi nispetinde pey akçesi veya milli bir bankanın teminat mektubunu tevdi etmeleri, elektronik ortamda teklif vererek arttırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar yazılır.

Satılığa çıkarılan taşınmaz üzerinde hakkı olan alacaklının alacağı yukarıki fıkra yazılı nispet raddesinde ise arttırmaya iştiraki halinde ayrıca pey akçesi ve teminat aranmaz.

C>> ARTTIRMA ŞARTNAMESİNE AŞAĞIDAKİ HUSUSLAR YAZILIR (124 125)

2 – Münderecatı: > **M.125** – Arttırma şartnamesinde taşınmazın, üzerindeki itiraf hakları, taşınmaz mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri, irat senetleriyle birlikte satıldığı ve borçlunun bu taşınmaz ile temin edilmiş şahsi borçlarının da alıcıya intikal etmeyeceği tasrih olunur.

İpotek ve ipotekli borç senediyle temin edilmiş olupta bu suretle müşteriye devrolunan borçtan asıl borçlunun kurtulması alacaklının müracaat hakkının mahfuz olduğunu ihaleden itibaren bir sene içinde kendisine bildirmemiş olmasına bağlıdır. (K. M. 803)

Taşınmaz tahminle temin edilmiş muaccel borçlar, müşteriye devredilmeyip satış bedelinden tercihen ödenir.

Arttırma şartnamesinde hangi masrafların müşteriye ait olacağı tasrih olunur.

►►► Arttırmaya katılacak olanların taşınmazın **tahmin edilen kıymetinin yüzde 20'si oranında pay akçesi** veya **milli bir bankanın teminat mektubu vermeleri gerektiği** şartnameye yazılır (124,3)

►►► Elektronik ortamda teklif vererek arttırmaya katılacakların teminat göstermeleri gerektiği ve elektronik ortamda teklif vermeye ilişkin hususlar da yazılır. (124,3)

►►► **Arttırmaya katılacakların teminat göstermeleri şartının bir istisnası vardır:** Satılığa çıkarılan taşınmaz üzerinde **haklı olan alacaklının alacağı yüzde yirmi şartını karşılıyorsa**, bu alacaklının arttırmaya katılması halinde **kendisinden ayrıca pey akçesi yani bağlanma parası ve teminat alınmaz.**

►►► Arttırma şartnamesinde taşınmaz üzerindeki irtifak hakları taşınmaz mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri ve ihraç senetleri ayrıca varsa diğer mükellefiyetler gösterilir (125,1)

►►► Arttırma şartnamesinde taşınmazın üzerindeki irtifak hakları, taşınmaz mükellefiyetleri, ipotekler **(ve diğer mükellefiyetlerle) birlikte satıldığı** ve borçlunun bu taşınmaz ile temin edilmiş (vadesi gelmemiş) **kişisel şahsi borçlarının** da alıcıya geçeceği açıklanır (125,1)

►►► Borçlunun satılan taşınmazdaki **mesela ipotek ile temin edilmiş muaccel borçları alıcıya devredilmez.** bu muaccel borçlar satış bedelinden **rüçhanlı olarak yani öncelikle ödenir.** (125,3)

►►► Taşınmazın takdir edilen kıymeti yani **muhammen bedeli** de arttırma şartnamesinde gösterilir.

Yukarıdaki hususları içeren arttırma şartnamesi, **arttırmadan önce en az 10 gün süreyle İcra dairesinde herkesin görmesi için açık bulundurulur.** (124,2) arttırma şartnamesi hangi tarihten itibaren icra dairesinde **herkes tarafından görülebileceği, arttırma ilanına yazılır.** (126,2)

C>> MÜKELLEFİYETLER LİSTESİ (128):

Mükellefiyetlerin listesi: > **M.128** - İcra memuru satışa başlamazdan evvel taşınmaz üzerindeki tapu siciline mukayyet veya resmi senede müstenit olan mükellefiyetlerin hepsinin bir listesini yapar ve bu listeyi haczedenerle borçluya tebliğ eder ve itirazlarını bildirmeleri için üç gün mühlet verir. 96 ve 97 nci maddeler hükümleri burada da caridir.

İcra dairesi taşınmazın kıymetini takdir ettirir, taşınmazın kıymetinin takdirinde, taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin kıymete olan etkisi de nazara alınır. Taşınmazın önceden takdir edilen kıymetini etkileyen mükellefiyetlerin ortaya çıkması hâlinde, icra dairesi satışa esas olmak üzere taşınmazın kıymetini yeniden takdir ettirir. Kıymet takdirine ilişkin rapor borçluya, haciz koydurmuş alacaklılara ve diğer ipotekli alacaklılara tebliğin yapıldığı icra dosyasındaki, ayrıca bildirilmiş bulunması hali müstesna olmak üzere, tapudaki mevcut adresleri esas alınmak sureti ile tebliğ edilir.

Arttırma şartnamesinde; taşınmaz üzerindeki mükellefiyetlerin gösterilebilmesi için bunların bir mükellefiyetler listesinde tespit edilmesi gerekir. Listenin **iki işlevi vardır. Birincisi** arttırma şartnamesinin **bir çözünü (bölümünü) teşkil etmesi ve tapu sicili hükmünde olması, ikincisi ise** satış bedelinin paylaştırılması şeklini gösterir **bir sıra cetveli niteliğinde olmasıdır.**

Buna karşılık satılacak taşınmaz üzerindeki hacizler; **m.128 anlamında mükellefiyet değildir.** Bu nedenle **hacizler mükellefiyetler listesine geçirilmez.**

Mükellefiyetler listesi icra dairesi tarafından yapılır. (128,1)

Kıymet takdiri: İcra dairesi taşınmazın kıymetini **bilirkişiye takdir ettirir.** Taşınmazın kıymet takdirinde taşınmaz üzerindeki **mükellefiyetlerin kıymete olan etkisi de nazara alınır.** (128,2) Kıymet takdiri raporu; **borçluya, haciz koydurmuş alacaklılara ve ipotekli alacaklılara** tebliğ edilir. (128,2c3) **İlgililer, 7 gün içinde** icra mahkemesinde kıymet takdiri işlemine karşı **şikayet (16) yoluna başvurabilirler** (128,a)

D>> HACİZDEN SONRA TESİS EDİLEN MÜKELLEFİYETLER:

Buraya kadar incelenmiş olan mükellefiyetler; **taşınmazın haciz edilmesinden önce tesis edilmiş olan mükellefiyetlerdir** ve bu mükellefiyetler **haciz koyduran alacaklıya karşı ileri sürülebileceği için mükellefiyetler listesine geçirilir.**

Taşınmaz üzerine haciz konulması ile borçlunun, o taşınmaz üzerindeki **tasarruf yetkisi (MK m.1010 anlamında) kısıtlanır.** (91,1)

4721 > b. Tasarruf yetkisinin kısıtlanmasında > M.1010- Aşağıdaki sebeplere dayanan tasarruf yetkisi kısıtlamaları, tapu kütüğüne şerh verilebilir:

1. Çekışmeli hakların korunmasına ilişkin mahkeme kararları,

2. Haciz, iflâs kararı veya konkordato ile verilen süre,
3. Aile yurdu kurulması, artmirasçı atanması gibi şerh verilmesi kanunen öngörülen işlemler.

Tasarruf yetkisi kısıtlamaları, şerh verilmekle taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir.

Bu kısıtlama borçlunun haczedilen taşınmazı üzerinde **yeni mükellefiyetler** (mesela bir ipotek) **tesis edilmesine engel değildir**. Ancak bu yeni mükellefiyetler, **haciz alacaklısının hakkından sonra gelir**. (MK m.1010,son fıkra, m.1020,son fıkra) İşte **haciz alacaklısını, hacizden sonra tesis edilmiş olan mükellefiyetlere karşı korumak amacıyla İİK m.132 hükmü konulmuştur**.

Sonradan tesis edilen taşınmaz mükellefiyetleri ve ipotekli ve mahcuz taşınmazların kiralanmasında hüküm: **M.132 -** Alacak bir taşınmaz ile temin edildikten sonra borçlu o taşınmaz üzerinde alacaklının rızası olmaksızın bir irtifak hakkı yahut bir taşınmaz mükellefiyeti tesis ederse bu tesis alacaklının hakkına tesir etmez ve alacaklı taşınmazın o hak ile birlikte veya o haktan ari olarak artırmağa çıkarılmasını isteyebilir.

Taşınmaz haktan ari olarak satılıp ta bedeli alacaklının alacağından fazla çıkarsa o hakkın takdir edilecek kıymeti ödenmek üzere bedelin fazlası hak sahibine tahsis edilir.

İpotek yapılmış olan taşınmazı borçlu alacaklının rızası olmaksızın başkasına kiraya verir ve keyfiyeti tapuya tescil ettirirse bu tescil ipotekli alacaklının hakkına tesir etmez.

Bu hüküm haczedilmiş olan taşınmazlarda da caridir.

AÇIK ARTTIRMANIN YAPILMASI VE İHALE:

Arttırma, taşınmazın bulunduğu yer icra dairesi tarafından yapılır. (123) Açık artırma satış ilanında belirtilen yer, gün ve saatte yapılır. Arttırma alenidir yani herkese açıktır. Bundan başka arttırma geneldir yani fiil ehliyeti olan her kişi arttırmaya katılabilir, pey sürebilir. **Arttırmanın gizli olarak veya belirli kişiler arasında yapılmış olması ihalenin feshi sebebi teşkil eder**. (134)

Açık artırma icra müdürü tarafından yönetilir.(124,3) Arttırma yapılırken belediye tarafından görevlendirilmiş bir **resmi tellalın hazır bulunması zorunludur**.

Açık arttırmaya **elektronik ortamda teklif verme yoluyla başlanır**. Elektronik ortamda teklif verme **birinci artırma tarihinden 20 gün önce başlar**, arttırmanın tamamlanacağı günden **önceki gün sonunda sona erer**. Elektronik ortamda verilecek teklifler haciz edilen malın tahmin edilen kıymetinin %50 sinden az olamaz.

Birinci arttırmada alıcı çıkmazsa, veya teklif edilen bedel yukarıdaki **miktara ulaşmazsa** (129) birinci satış İcra müdürü tarafından geri bırakılır. (129,2)

İhale: > **M.129 -** Birinci ve ikinci ihale icra memuru tarafından, ilanda belirlenen yer, gün ve saatte, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif üzerinden başlatılır. Taşınmaz üç defa bağırıldıktan sonra, elektronik ortamda verilen en yüksek teklif de değerlendirilerek, en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki, artırma bedelinin malın tahmin edilen bedelinin yüzde ellisini bulması ve satış isteyen alacığa rüçhanı olan diğer alacaklar o malla temin edilmişse bu suretle rüçhanı olan alacakların mecmuundan fazla olması ve bundan başka paraya çevirme ve paraların paylaşılması masraflarını aşması gerekir.

Birinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı miktara ulaşılmazsa satış icra memuru tarafından geri bırakılır.

İkinci ihalede, alıcı çıkmazsa veya bu maddede yazılı şartlar gerçekleşmezse satış talebi düşer.

İkinci arttırmada elektronik ortamda teklif verme, Birinci arttırmadan sonraki **5. gün başlar** ve **ikinci arttırmanın yapılacağı günden önceki gün sonunda sona erer**. (126,4) **İkinci arttırmada alıcı çıkmazsa veya m.129'daki şartları gerçekleşmezse**, satış talebi düşer. (129,3)

Bunun üzerine taşınmazın tekrar satışa çıkarılabilmesi için alacakların **yeniden satış talebinde bulunması ve bütün açık arttırmaya hazırlık işlemlerinin yeni baştan tekrarlanması gerekir**.

Cebri artırma yoluyla satışlarda, Önalım Hakkı (MK m.732-735) **kullanılamaz**. (MK m.733, BK m.240,2)

Arttırmanın yapılışı ve sonuçlanması hakkında bir **arttırma tutanağı** düzenlenir (8)

İcra müdürünün tellal tarafından üç defa bağırılması üzerine **taşınmazın en yüksek pey süren alıcıya ihale edildiğini bildirmesi** (yani **ihale kararını vermesi**) ile ihale **tamamlanır** ve **taşınmaz mülkiyeti alıcıya geçer**. (134,1- BK m.275,2)

SATIŞ BEDELİNİN ÖDENMESİ M.130 131

Satış, (ihale) bedeli peşin (para ile) ödenir. (130,c1) Satış bedeli icra dairesinin banka hesabına ödenir. (9) **ihalenin feshi talep edilmiş olsa bile**, (134) alıcı satış bedelini **derhal nakden ödemek zorundadır.** (134,5)

Eğer ihale alacaklısına yapılmış ve satış bedelinden ondan önce alacağın ödenmesi gereken başka bir alacaklı yoksa, **alıcı-alacaklı alacağını ödemekle yükümlü olduğu satış bedelinden düşebilir** (134,5c1)

İcra müdürü, satış bedelini ödemesi için alıcı **10 günü geçmemek üzere bir süre** verebilir. (130,c2) Alıcı, derhal veya kendisine verilen **10 günlük süre içinde satış bedelini ödemezse** ihale icra müdürü tarafından kaldırılır yani feshedilir. (133)

Ödeme usulü: > M.130 – (Değişik: 3/7/1940-3890/1 md.)

Satış bedeli peşin ödenir. Ancak icra memuru alıcıya **on günü geçmemek üzere** bir mülhet verebilir.

İhalenin feshi ve farkının tahsili: > M.133 –

Taşınmaz kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mülhet içinde parayı vermezse, ihale kararı icra memuru tarafından kaldırılarak teminat akçesi alıcının ikinci fıkraya gereğince mesul bulunduğu meblağa mahsup edilmek üzere alıkonulur. Kendisinden evvel en yüksek teklifte bulunan kimsenin ileri sürdüğü pey, 129 uncu maddenin aradığı şartlara uygun bulunması ve bu kimsenin adresinin de malum olması halinde bir muhtıra tebliğ edilerek arzettiği bedelle taşınmaz kendisine teklif edilir ve üç gün zarfında almaya razı olursa ona ihale olunur. Razi olmaz veya cevapsız bırakılırsa veya bulunmazsa taşınmaz icra dairesince hemen artırmaya çıkarılır. Bu artırma ilgililere tebliğ edilmeyip yalnızca satıştan en az yedi gün önce yapılacak ilanla yetinilir. Bu artırmada, teklifin, 129 uncu maddedeki hükümlere uyması şartıyla taşınmaz en çok artırana ihale olunur.

İhaleye katılıp daha sonra ihale bedelini yatırmamak suretiyle ihalenin feshine sebep olan tüm alıcılar ve kefilleri teklif ettikleri bedel ile son ihale bedeli arasındaki farktan ve diğer zararlardan ve ayrıca temerrüt faizinden müteselsilen mesuldürler. İhale farkı ve

temerrüt faizi ayrıca hükme hacet kalmaksızın dairece tahsil olunur. Bu fark, varsa öncelikle teminat bedelinden tahsil olunur.

TAŞINMAZIN TESCİLİ VE ALICIYA TESLİMİ

İhale bedeli derhal veya verilen 10 günlük süre içinde ödenince taşınmazın alıcı adına tescil edilmesi için **icra dairesi tapu müdürlüğüne bir yazı gönderir.** (135,1) Yalnız bunun için ihalenin kesinleşmiş olması yani **7 gün içinde ihalenin feshinin** (134) **istenmemiş olması** veya **istenmiş olup da icra mahkemesi'nin ihalenin feshi talebini reddetmiş ve bu ret kararının kesinleşmiş olması gerekir.** (134,9)

İhalenin neticesi ve feshi: M.134 – ...

(9) Tescil için tapu idaresine yapılacak tebligat, şikayet için muayyen müddetin geçmesinden veya şikayet edilmişse şikayeti neticelendiren kararın kesinleşmesinden sonra yapılır.

Bunun gibi taşınmaz, ancak **ihalenin kesinleşmesi üzerine alıcıya teslim edilir.** İhale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği, **icra dairesi tarafından kararlaştırılır.** (134,1,c2)

İhalenin neticesi ve feshi: M.134 – ...

(1) İcra dairesi tarafından taşınmaz kendisine ihale edilen alıcı o taşınmazın mülkiyetini iktisap etmiş olur. İhale kesinleşinceye kadar taşınmazın ne şekilde muhafaza ve idare edileceği icra dairesi tarafından kararlaştırılır.

İhale kesinleşmedikçe taşınmaz tapuda **alıcı adına tescil edilemez** veya **alıcıya teslim edilemez** ise de **alıcı ihale anında taşınmazın mülkiyetini iktisap eder.** (134,1)

BORÇLUNUN TAŞINMAZDAN ÇIKARILMASI (TAHLİYESİ)

Alıcıya ihale edilen taşınmaz, **borçlu tarafından işgal edilmekte ise** icra dairesi **resen veya alacaklının talebi üzerine**, borçluya **taşınmazı 15 gün içinde tahliye etmesi için bir tahliye emri gönderir.** (135,2-c1)

Tahliye emri alan borçlu 15 gün içinde taşınmazın tahliye **etmezse icra müdürü borçluyu taşınmazdan zorla çıkarıp taşınmazı alıcıya teslim eder.** (135,2c2)

M.135 – Taşınmaz alıcıya ihale edilip bedeli alındıktan sonra alıcı namına tescil edilmesi için (134) üçüncü maddede yazılı müddete riayet edilerek **tapuya müzekkere yazılır.**

Taşınmaz borçlu tarafından veya hacizden evvelki bir tarihte yapıldığı resmi bir belge ile belgelenmiş bir akte dayanmayarak başkaları tarafından işgal edilmekte ise onbeş gün içinde tahliyesi için borçluya veya işgal edene bir tahliye emri tefliğ edilir. Bu müddet içinde tahliye edilmezse zorla çıkarılıp taşınmaz alıcıya teslim olunur.

3. KİŞİNİN TAŞINMAZDAN ÇIKARILMASI (TAHLİYESİ)

Alıcıya ihale edilen taşınmaz **bir 3. kişi tarafından işgal edilmek de ise** ihalenin kesinleşmesi üzerine **alıcı icra dairesinden 3. kişinin taşınmazdan çıkarılmasını isteyebilir** (135,2) Alıcı üçüncü kişinin taşınmazdan çıkarılmasına **aynı takip** (satış) **dosyasında ister**. Bunun için alacağın **ayrı bir takip yapmasına gerek yoktur**.

İcra dairesi 3. kişinin hacizden önceki bir tarihte yapıldığı **resmi bir belge ile belgelenmiş bir sözleşmeye** (MK m.1009) **dayanarak taşınmazı işgal etmekte olduğunu tespit etmezse**, taşınmazı işgal eden 3. kişiye; taşınmazı **15 gün içinde tahliye etmesi için bir tahliye emri gönderir**.

Tahliye emrini alan 3. kişi; hacizden evvelki bir tarihte yapıldığı resmi bir belge ile belgelenmiş bir sözleşmeye (MK m.1009) **dayanarak taşınmazı işgal etmekte olduğunu bildirerek, 7 gün içinde tahliye emrinin iptali için icra mahkemesinde şikayet yoluna başvurabilir.** (16)

4721 > a. Kişisel haklarda > M.1009- Arsa payı karşılığı inşaat, taşınmaz satış vaadi, kira, alım, önalım, gerilim sözleşmelerinden doğan haklar ile şerh edilebileceği kanunlarda açıkça öngörülen diğer haklar tapu kütüğüne şerh edilebilir.

Bunlar şerh verilmele o taşınmaz üzerinde sonradan kazanılan hakların sahiplerine karşı ileri sürülebilir.

3. kişi icra mahkemesinde taşınmazı **hacizden önceki bir tarihte yapıldığı resmi bir belge ile belgelenmiş bir sözleşmeye** (MK m.1009) **dayanarak işgal etmekte olduğunu ispat etmekle yükümlüdür** (135,2c1)

3. kişi bu durumu resmi bir belge ile ispat ederse, icra mahkemesi **tahliye emrinin iptaline karar verir**.

3. kişi taşınmazın hacizden önceki bir tarihten beri kiracısı olduğunu, **resmi bir belge ile belgelenmiş olmayan adı yazılı bir kira sözleşmesiyle veya sözlü bir kira sözleşmesi ile ispat edemez**. Bu halde icra mahkemesi **3. kişinin tahliye emrinin iptali için yaptığı şikayetin reddine karar verir**. Şikayetin **reddi kararının kesinleşmesi üzerine**, icra dairesi tarafından 3. kişi **taşınmazdan zorla çıkarılır, taşınmaz alıcıya teslim edilir**. (135,2c2)

ALICININ SATIŞ BEDELİNİ ÖDEMEMESİ M.133

Alıcının satış bedelini derhâl veya kendisine verilen 10 günlük süre içinde peşin para ile tamamen ödemesi gerekir. (130) **Alıcı ihale bedelini derhâl veya kendisine verilen 10 günlük süre içinde tamamen ödemezse**, icra müdürü kendiliğinden ihale kararını kaldırır **yani ihaleyi fesheder** (133,1)

İhalenin feshi ve farkının tahsili: > M.133 – Taşınmaz kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mühlet içinde parayı vermezse, ihale kararı icra memuru tarafından kaldırılarak teminat akçesi alıcının ikinci fıkraya gereğince mesul bulunduğu meblağa mahsup edilmek üzere alıkonulur. Kendisinden evvel en yüksek teklifte bulunan kimsenin ileri sürdüğü pey, 129 uncu maddenin aradığı şartlara uygun bulunması ve bu kimsenin adresinin de malum olması halinde bir muhtıra tefliğ edilerek arzettığı bedelle taşınmaz kendisine teklif edilir ve üç gün zarfında almaya razı olursa ona ihale olunur. Razi olmaz veya cevapsız bırakılırsa veya bulunmazsa taşınmaz icra dairesince hemen artırmaya çıkarılır. Bu artırma ilgililere tefliğ edilmeyip yalnızca satıştan en az yedi gün önce yapılacak ilanla yetinilir. Bu artırmada, teklifin, 129 uncu maddedeki hükümlere uyması şartıyla taşınmaz ençok artırana ihale olunur.

İhaleye katılıp daha sonra ihale bedelini yatırmamak suretiyle ihalenin feshine sebep olan tüm alıcılar ve kefilleri teklif ettikleri bedel ile son ihale bedeli arasındaki farktan ve diğer zararlardan ve ayrıca temerrüt faizinden müteselsilen mesuldürler. İhale farkı ve temerrüt faizi ayrıca hükme hacet kalmaksızın dairece tahsil olunur. Bu fark, varsa öncelikle teminat bedelinden tahsil olunur.

İİK m.134'e göre **icra mahkemesinden ihalenin feshi istenmiş olsa bile alıcı kendisine verilen azami 10 günlük süre içinde ihale bedelini icra dairesine nakden ödemek zorundadır**. Alıcı kendisine verilen azami 10 günlük süre içinde, **ihale bedelini nakden ödemezse icra müdürü m.133'e göre ihaleyi kaldırmak yani feshetmek zorundadır**. İcra müdürü icra mahkemesinin m.134'e göre ihale

fesih talebini inceleyip sonuçlandırmasını m.133'e göre vereceği **ihalenin kaldırılması kararı** için bekletici sorun yapamaz (HMK m.165)

Aynı nedenle **satış bedelinin ödenmemesi nedeniyle icra müdürü tarafından m.133'e göre ihalenin feshedilmiş olması; m.134'e göre icra mahkemesinden ihalenin feshinin istenmesine ve ihalenin feshi talebinin icra mahkemesi tarafından incelenmesine engel değildir**. İhale bedelini süresi içinde ödenmemesi nedeniyle 133'e göre ihalenin hemen feshedilmesi üzerine **aşağıdaki işlemler yapılır**.

1>> Alıcından önce en yüksek pey sürmüştür olan kişiye teklif yapılması: Satış bedelinin süresi içinde ödenmemesi nedeniyle **ihaleyi hemen feshetmiş olan icra müdürü**; bunun üzerine hemen alıcından önce **en yüksek pey sürmüştür olan kişiye** taşınmazı teklif etmiş olduğu bedel ile satın almasını teklif eder. **Bu kişi 3 gün içinde icra dairesine başvurarak taşınmazı satın almaya razı olduğunu bildirirse** ve teklif ettiği ihale bedelini **aynı üç gün içinde öderse**, icra müdürü taşınmazı teklif etmiş olduğu bedel ile o kişiye ihale eder. (133,1,c2) **Kişi; 3 gün içinde icra dairesine başvurarak taşınmazı satın almaya razı olduğunu bildirmezse** taşınmaz hemen **7 günlük arttırmaya çıkarılır**.

2>> Taşınmazın hemen yeniden arttırmaya çıkarılması: İhale bedelinin ödenmemesi nedeniyle **ihalenin feshi üzerine** taşınmaz alıcından önce en yüksek pey sürmüştür olan kişiye ihale edilmezse, **taşınmaz icra dairesince hemen yeni arttırmaya çıkarılır**. (133,1c3)

Bu yeni arttırma da ilan edilir. Arttırma satıştan **en az yedi gün önce ilan edilir**. Bu yeni arttırmada da **açık ve geneldir**, yani **fiil ehliyeti olan her kişi bu arttırmaya katılabilir**. Bu yeni arttırmada taşınmaz **en yüksek pey sürene ihale olunur**. Ancak bu yeni arttırmada da **teklifin 129. maddedeki hükümlere uyması şarttır**. Bu yeni arttırmada teklif edilen bedel, m.129'deki şartlara uygun ise **taşınmaz en çok artırana ihale edilir**.

İhalenin feshine sebep olan önceki alıcının sorumluluğu: Yeni ihale bedeli, **ödenmemiş olan birinci ihale bedeli ve temerrüt faizi** toplamından daha yüksek (fazla) ise bu iki ihale bedeli arasındaki farktan alacaklı yararlanılır.

Yeni ihale bedeli **birinci ihale bedeli ve temerrüt faizi toplamından daha düşük ise**; ihale bedeli ödenmemiş olan birinci alıcı ve varsa kefilleri, iki ihale bedeli arasındaki farktan ve diğer zararlardan, **ayrıca temerrüt faizinden müteselsilen sorumludur**. (133,2c1) İki ihale bedeli arasındaki farkı ve temerrüt faizi ayrıca hükme gerek kalmadan **icra dairesince tahsil olunur**. (133,2c2)

İHALE İLE MÜLKİYET ALICIYA GEÇER

İhale kesinleşince taşınmaz tapu sicilinde **alıcı adına tescil edilir**. (135) Fakat alıcı **ihale anında taşınmazın mülkiyetini** iktisap eder. (134,1)

İHALENİN FESHİ M.134

İhalenin feshi **yalnız şikayet yolu ile icra mahkemesinden** istenebilir. (134,2)

İHALENİN FESHİ SEBEPLERİ

Satış yapan İcra müdürünün **satışın yapılmasını düzenleyen kanun tüzük ve yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmiş olması halinde** icra mahkemesinden ihalenin feshi istenebilir. İhalenin fesih talebi ile **ihalenin usulüne uygun biçimde yapılmadığı ileri sürülür**.

SATIŞ TALEBİ VE ARTTIRMAYA HAZIRLIK DÖNEMİ İLE İLGİLİ İHALENİN FESHİ SEBEPLERİ

- **Satış talebi (106) olmadan ihale yapılması**
- **Haciz (110) kalkmış olduğu halde satış yapılmış olması**
- **Satış isteme süresinin (106) geçmesinden sonra yapılan bir satış talebi üzerine** satış yapılmış olması
- **Kıymet takdiri raporunun ilgililere tebliğ edilmemiş olması** (128,2c3)
- **Kesinleşen kıymet takdirinin yapıldığı tarihten itibaren iki yıl geçtiği halde yeniden kıymet takdiri yaptırmadan** taşınmazın satışa çıkarılmış olması (128/a,3)

► Satış ilanında satışın yapılacağı yerin, günün ve saatin açık ve kesin olarak gösterilmemiş olması. (126,1)

► Satış ilanının ilgililere tebliği **edilmemiş** olması (127) veya satış ilanı tebliğinin **usulsüz** olması veya satış ilanının ilgililere **geç tebliğ edilmiş** olması

► Arttırma şartnamesinde taşınmazın son imar durumunu gösterilmemiş olması

► İlgililerin, **arttırmaya hazırlık döneminde yapılan işlemlerden dolayı ihalenin feshini isteyebilmeleri için**, bu işlemleri satıştan yani ihale tarihinden **önce öğrenememiş** olmaları gerekir. Bu halde ilgililerin, ihale yapıldığı ana kadar cereyan eden işlemlerdeki yolsuzlukları **en geç ihale günü öğrenmiş oldukları kabul edilir**. (134,2c2) Ve ilgililer ihale tarihinden itibaren **yedi gün içinde ihalenin feshini isteyebilirler**. (134,2c1)

ARTTIRMANIN YAPILMASINDAKİ USULSÜZLÜKLER İLE İLGİLİ İHALENİN FESHİ SEBEPLERİNE ÖRNEKLER

>> İstekilerden birinin arttırmaya **katılmasının engellenmiş** olması,

>> arttırmaya satış ilanında ve şartnamede gösterilen **saatten önce başlanmış** olması,

>> arttırmaya satış ilanında ve şartnamede gösterilen **saatten sonra (geç) başlanmış** olması,

>> ihalenin ilan edilen **bitme saatinde önce yapılmış** olması,

>> pey sürmeye devam edilmesine rağmen **saat doldu diye arttırmaya son verilmiş** olması,

ihalenin fesih sebeplerindendir.

ARTTIRMAYA FESAT KARIŞTIRILMIŞ OLMASI VE:

Kanuna veya ahlaka aykırı bir şekilde arttırmaya fesat karıştırılmış olması ihalenin feshi sebebidir (BK m.281, İİK m.134,2c1)

*Arttırmaya katılmayı ya da arttırmaya katılanların gerçek isteklerine uygun ve özgür olarak iradelerini açıklamalarını, hukuka ve ahlaka aykırı tertiplerle önlemek veya arttırma sonunda elde edilmesi amaçlanan **en elverişli bedelin ortaya çıkmasına engel olmak** veya malın **gerçek değerinden daha yüksek fiyat sağlamak amacıyla** dürüstlük kurallarına aykırı olarak yapılan her türlü davranışlar, arttırmaya fesat karıştırmadır. Arttırmaya fesat karıştırmak **suç teşkil eder**. (TCK m.135, İİK m.345/b) Arttırmaya fesat karıştırılmış olduğu **tanık ile ispat edilebilir**.*

ALICININ SATILAN MALIN ESASLI NİTELİKLERİNDE HATAYA (YANILMAYA BK m.30-31) DÜŞÜRÜLMÜŞ OLMASI İHALENİN FESHİ SEBEBİDİR (134,7c1)

Satılan taşınmazın yüzölçümünün **olduğundan fazla gösterilmiş** olması, satılan taşınmazın ihaleden önce **kamulaştırılmasına karar verilmiş olması**, arttırma şartnamesinde taşınmazın **imar durumunun yanlış gösterilmiş olması** vb. ihalenin fesih sebebidir.

İHALENİN FESHİ USULÜ:

İhalenin feshi, şikayet yolu ile **yalnız icra mahkemesinden istenebilir**. (134,2) Şu halde uygulanacak usul şikayet usulüdür. (134,2 m.16) İhalenin feshi için **genel mahkemeler görevli değildir**. İhalenin feshi için **yetkili icra mahkemesi** satış yapan icra dairesinin tabii bulunduğu icra mahkemesidir ve bu yetki kesin yetkidir.

İhalenin feshini **isteme süresi 7 gündür**, bu süre ihale tarihinden itibaren işlemeye başlar. (134,2c1) *İlgililerin ihalenin yapıldığı ana kadar cereyan eden işlemlerdeki yolsuzlukları en geç ihale günü öğrenmiş oldukları kabul edilir*. Yani bu halde de **7 günlük ihalenin feshini isteme süresi ihale tarihinden itibaren işlemeye başlar**.

Fakat bu kurala bazı istisnalar vardır: Aşağıdaki üç halde 7 günlük ihalenin feshi süresi öğrenme tarihinden itibaren başlar. (134,7)

birincisi kendisine satış ilanı tebliğ gereken (127) bir ilgiliye satış ilanı tebliğ edilmemiş olması halinde ihalenin feshi süresi **öğrenme tarihinden itibaren** işlemeye başlar. (134,7)

ikincisi satılan malın esas niteliklerindeki yanılmanın **sonradan öğrenilmiş olması halinde** 7 günlük ihalenin feshini isteme (şikayet) süresi **yanılmanın öğrenildiği tarihten itibaren** işlemeye başlar. (134,7)

üçüncüsü, açık arttırmaya **fesat karıştırıldığının sonradan öğrenmesi halinde** 7 günlük ihalenin feshini isteme süresi arttırmaya fesat karıştırılmış olduğunu **öğrendiği tarihten itibaren işlemeye başlar**. (134,7)

Ancak ihale tarihinden 1 yıl geçtikten sonra artık ihalenin feshi istenemez,
İhalenin feshini isteyebilecek olanlar ihalenin feshinde **hukuki yararı** (HMK m.114,1) bulunan kişilerdir. (134,8) İhalenin feshini **yalnız satış isteyen alacaklı, borçlu tapu sicilindeki ilgililer ve pey sürmek suretiyle ihaleye iştirak edenler** isteyebilirler. Buna göre ihalenin feshini yalnız şu kişiler isteyebilir.

Satış isteyen alacaklı ve borçlu ihalenin feshini isteyebilir

Tapu siciline yazılı ilgililer ihalenin feshini isteyebilir mesela **diğer** (satış istememiş olan) **haciz alacakları, ipotek alacakları, irtifak hakkı sahipleri, ihalenin feshini isteyebilir.**

Tapu siciline şerh verilmiş olan önalım, alım ve geri alım hakkı sahipleri de ihalenin feshini isteyebilirler.

Pey sürmek suretiyle ihaleye katılmış olanlar mesela **alıcı** ve arttırmaya katılmış ve pey sürmüş olan **diğer kişiler** isteyebilir.

Hukuki yarar dava şartı olduğu için; ihalenin feshini şikayet yoluyla talep eden ilgili vaki yolsuzluk neticesinde **kendi menfaatlerinin muhtel olduğunu ispatla mecburdur.** (134,8) **İhaleye fesat karıştırmış olan kişi** kendi kusuruna dayanamayacağından **ihalenin feshini istemez.**

İhalenin fesh talebi: ihalenin feshi için **ilgililerden en az birinin 7 günlük süresi içinde** icra mahkemesine başvurup ihalenin feshini istemesi gerekir. Talep olmadan İcra mahkemesi **kendiliğinden ihalenin feshine karar veremez.**

Bu talepte bulunandan başvurma harcı ile **maktu karar ve ilam harcı alınır.** İhalenin feshi talebi **dava olmadığından** ihalenin feshinde davadaki (HMK m.118 anlamında) **davacı ve davalı taraf yoktur.**

Burada ihalenin feshi **talep eden taraf ile karşı taraf söz konusudur.** İhalenin feshi talebinde **ilgililerin karşı taraf olarak gösterilmesi gerekir.** İhalenin feshi talep edilmiş olsa bile **alıcı satış bedelini derhal ve süresi içinde nakden ödemek zorundadır.** (134,5c1)

İhalenin feshinin istenmesi halinde

ihale kesinleşinceye kadar **ihale bedeli alacaklılara ödenmez.** (134,6)

taşınmazın alıcı adına tescili için **tapu müdürlüğüne yazı gönderilmez.** (134,9 m.135,c1)

satılan mal alıcıya teslim edilmez. (134,1c2)

satılan taşınmazı işgal etmekte olan borçlu veya 3. kişi (135,2) hükmüne göre **taşınmazdan çıkarılamaz.**

İhalenin feshi talebenin incelenmesi: İcra mahkemesi ihalenin feshi talebini **basit yargılama usulüne göre inceler** (134,2 m.18,1)

İhalenin fesh talebi üzerine, icra mahkemesi talep tarihinden itibaren **20 gün içinde duruşma yapar ve taraflar gelmeseler bile icap eden karar verir.** (134,2c3) yani bu halde HMK m.150'ye göre dosyanın işlemden kaldırılmasına karar verilmez.

ihalenin feshi sebepleri tanık dahil her türlü delille ispat edilebilir. İcra mahkemesi tarafların ikrarı veya kabulü ile bağlı değildir. İhalenin feshi sebebinin mevcut olup olmadığını **resen yani kendiliğinden araştırır.**

İcra mahkemesi yapacağı inceleme sonucunda ihalenin feshini isteyen kişinin ihalenin feshini isteyebilecek kişilerden olmadığı, **ihalenin feshi edilmesinde yarar bulunmadığı, ihalenin feshi talebinin süresinde yapılmadığı kanısına varırsa** veya ihalenin feshini **talep eden bu talebinden feragat ederse** ihalenin feshi talebini **esasa girmeden yani usulden reddeder.**

İcra mahkemesi'nin ihalenin feshi talebinin reddi kararı **istinaf edilebilir,** temyiz yoluna başvurulabilir.

İhalenin feshi talebinin reddi kararına karşı süresinde istinafa başvurulmaması, başvurulmuş ise **istinaf mahkemesi istinaf talebini reddetmesi** istinaf mahkemesi kararı temyiz edilmiş ise Yargıtay temyiz talebini reddetmesi ile ihalenin feshi talebinin reddi kararı kesinleşir. **İhalenin feshi talebinin reddi kararının kesinleşmesi ile ihale** kesinleşir.

İhalenin feshi talebinin reddi kararının ihalenin kesinleşmesinin sonuçları;

Alıcı artırma şartnamesinde kendisine ait olacağı gösterilmiş olan **tellaliye resmi, ihale damga pulu bedeli, tapu alım harcı ve katma değer vergisini** ihale kesinleştikten sonra **öder**.

İhale bedeli **nemaları ile birlikte alacaklıya ödenir**. (134,5c3)

Satılan taşınmaz mal alıcıya teslim edilir ve taşınmazın alıcı adına tescili için **tapu müdürlüğüne yazı gönderilir**. Satılan taşınmazı **işgal etmekte olan borçlu veya 3. kişi taşınmazdan çıkarılır**. (135,2)

İcra mahkemesi'nin ihalenin feshi talebinin reddi kararı aynı taraflar arasındaki maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder, (HMK m.303) Bu nedenle bu kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurulabilir. (HMK m.374)

ihalenin feshi kararı: İcra mahkemesi ihalenin feshini isteyen, ihalenin feshini **isteyebilecek kişilerden olduğu**, ihalenin feshedilmesinde **hukuki yararı bulunduğu**, ihalenin feshi talebinin süresi içinde yapıldığı ve dayanan ihalenin **fesih sebebinin yerinde olduğu kanısına varırsa** ihalenin feshine karar verir. İhalenin feshi kararı **istinaf edilebilir**, istinaf mahkemesinin buna ilişkin kararı **temyiz edilebilir**.

İhale bedeli istinaf sınırından az ise ihalenin feshi karar verildiği anda kesinleşir.

İhalenin feshi kararı **yalnız ihalenin feshini istemiş olan için değil diğer bütün ilgililer için de hüküm ifade eder** yani sonuç doğurur. İhale feshi kararının kesinleşmesi ile **alıcının ihale ile iktisap etmiş olduğu mülkiyet hakkı (geçmişe etkili olarak) son bulur ve borçluya geri döner**. İhalenin feshi kararının kesinleşmesi üzerine alıcılar, ödemiş olduğu ihale bedeli **nemaları ile birlikte alıcıya geri ödenir** (134,5c3)

PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI (ÖDENMESİ)

A>> Paraların paylaşılması **icra takibinin son safhasıdır**. Paraların paylaşılmasına geçilebilmesi için haczedilen **bütün mal ve hakların satışının bitmiş olması gerekir**. (138,1) Fakat hacizli malların **bir kısmı satıldıktan sonra da icra dairesi satıştan elde edilen parayı alacaklar hisseleri oranında avans olarak dağıtabilir**. (138,1c2) Satıştan elde edilen para aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (100-101) **bütün alacakları ödemeye yeterse** bu para bütün alacaklılar arasında **paylaştırılır**. Buna karşılık satıştan elde edilen para **aynı derecede hacze iştirak etmiş olan** (100-101) **bütün alacakları ödemeye yetmezse** icra dairesi **önce tamamlama haczi yapar**.

Paraların paylaşılması zamanı, masraflar ve vekalet ücreti: > **M.138 -** Mahcuz mallar tamamiyle satıldıktan bedelleri alacaklılara hisselerine göre paylaşılır ve bir kısmı satıldıktan icabına göre bedeli hisseleri nispetinde alacaklılara avans olarak dağıtılır.

Haciz, paraya çevirme ve paylaşma gibi bütün alacaklıları alakadar eden masraflar önce satış tutarından alınır ve artan para takip masrafları ve işlemiş faizler dahil olduğu halde alacaklıları nispetinde paylaşılır.

Vekil vasıtasıyla yapılan takiplerde vekalet ücretinin miktarı, alacaklı ile borçlu arasında yapılmış sözleşmeye bakılmaksızın, icra memuru tarafından avukatlık ücret tarifesine göre hesaplanır. Bu şekilde tayin olunan vekalet ücreti de takip masraflarına dahildir.

Muvakkat hacizler için ayrılmış hisseler vaziyet anlaşıncaya kadar sağlam bir bankaya, banka bulunmayan yerlerde mahkeme veya icra sandıklarına yatırılır.

B>> paylaşılmanın yapılması: Hacizli malların hepsi satıldıktan sonra elde edilen para aynı derecede hacze iştirak etmiş olan **bütün alacaklılara bu satış tutarı karşılığında para alacakları hisselerine göre paylaşılır**. (138,1) Hacizli malların satış bedelinden **ilk önce yedimin ücreti dahil haciz satış ve paylaşma giderleri** gibi bütün alacaklıları ilgilendiren **ortak giderler alınır**. (138,2)

Paraların paylaşılmasında alacaklılara **ödenecek olan para 3 bölümden oluşur**. (138,2) **birincisi** alacaklıların takip konusu yapmış olduğu alacağın aslı, **ikincisi** alacağın işlemiş olan faizleri **üçüncüsü** takip giderleri, yani alacaklıların yapmış oldukları **takip giderleri de paylaştırmada kendilerine ödenir**.

TAMAMLAMA HACZİ:

İcra dairesi satış tutarının bütün alacakları **ödemeye yetmediğini tespit etmesi üzerine** kendiliğinden **borçlunun başka mallarının haczetmesine tamamlama haczi** denir. (139)

İcra dairesinin **tamamlama hacizleri**: > **M.139** - Satış tutarı bütün alacakları ödemiye yetmezse icra memuru kendiliğinden yeni hacizler yaparak haczi tamamlar; ancak bu suretle haczolunan mallar üzerinde sonra gelen derecelerin evvelce koydurdıkları hacizler varsa bu hacizlerin doğurduğu haklara halel gelmez. Yeniden haczedilen mallar ayrıca satış talebine hacet kalmaksızın ve mümkün olduğu kadar çabuk satılır.

SIRA CETVELİ M.140 141 142

Tamamlama haczi ile haczedilen malların satış tutarı ile daha önce haczedilmiş ve satılmış bulunan malların satış bedeli tutarı **aynı derecede hacze iştirak etmiş olan bütün alacaklıların alacağını tamamen ödemeye yetmezse** ilk haciz uygulayan icra dairesi alacaklıların **bir sıra cetvelini yapar**. (140,1) Bu sıra cetvelinde dayanarak yapılan paylaştırma da artık **bütün alacaklıların alacağını tam olarak ödenmesi mümkün değildir. İmtiyazlı alacaklılar**; (206) **alacaklarını tam olarak alır, diğer imtiyazsız alacaklara ise ancak alacaklarının bir kesimi** ödenebilir.

Sıra cetvelinde aynı derecede hacze iştirak etmiş olan (100-101) **bütün alacaklılar alacak miktarları ve faizleri ile gösterilir**. Bu alacaklıların her biri **belli bir sıraya girer** bu sıra m.206'da düzenlenmiş olup ileride iflas hukuku bölümünde incelenecektir.

İflas'ta borçlunun bazı alacaklarına (206) **imtiyaz tanınmıştır**. Bu imtiyazlı alacaklılar da **kendi aralarında 3 sıraya ayrılmaktadır**. Bu üç sıradaki imtiyazlı alacaklar ödendikten **sonra dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklar için ödeme yapılabilir**. İşte buradaki sıra cetveli de bu esaslara göre düzenlenir. Şu halde **ilk önce rehinli alacaklar** ondan sonra **ilk 3 sıradaki imtiyazlı alacaklar** ve **en sonra ise dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklar** için ödeme yapılır.

Bu **sıra cetvelinin birer sureti bütün ilgililere tebliğ edilir**. (141) Alacaklılar bu tebliğ tarihinden itibaren **yedi gün içinde** sıra cetveline karşı **icra mahkemesinde şikayet yoluna başvurabilir** veya genel mahkemede **sıra cetveline itiraz davası açabilirler**. (142) Sıra cetveline karşı **7 gün içinde hiçbir şikayet veya itiraz yapılmazsa** sıra cetveli **kesinleşir** ve bundan sonra **kesinleşen sıra cetveli gereğince paraların paylaştırılmasına geçilebilir**.

Cetvel suretlerinin tebliği > **M.141** - Sıra cetvelinin birer sureti icra dairesi tarafından alakadarlara tebliğ edilir.

Cetvele itiraz; > **M.142** - Cetvel suretinin tebliğinden yedi gün içinde her alacaklı takibin icra edildiği mahal mahkemesinde alakadarlar aleyhine dava etmek suretiyle cetvel mündericatinı itiraz edebilir.

Dava basit yargılama usulüyle görülür.

İtiraz alacağın esas ve miktarına taallük etmeyip yalnız sıraya dairse şikayet yoluyla icra mahkemesine arz olunur.

Buna karşılık **7 gün içinde sıra cetveline karşı icra mahkemesinde şikayet veya genel mahkemelerde itiraz yoluna başvurulursa**; paylaştırma işleminin şikayet ve itirazların sonuçlanmasına kadar durdurulması ve **sıra cetvelinin kesinleşmesinin beklenmesi gerekir**.

SIRA CETVELİNE KARŞI ŞİKAYET:

Sıra cetveline karşı başvurulacak olan yol **icra mahkemesine şikayet yoludur**. (16) sıra cetveline karşı şikayet sebeplerinden en önemlisi bir alacaklının, **istediği sıraya kabul edilmemesidir**. (142,3) Sıra cetveline karşı **şikayet süresi 7 gündür**, bu süre sıra cetvelinin **ilgililere tebliği** (141) ile işlemeye başlar. (142)

SIRA CETVELİNE İTİRAZ DAVASI:

Sıra cetveline karşı koymak isteyen alacaklı, **sıra cetveline alınmış olan bir alacaklının alacağına veya onun sırasına itiraz etmek istiyorsa**; o zaman sıra cetveline karşı **asliye hukuk mahkemesinde itiraz yoluna başvurması**, yani alacaklıya karşı **sıra cetveline itiraz davası açması gerekir**. (142)

Sıra cetveline **itiraz davasında**; **davacı** sıra cetveline alınmış olan alacaklının alacağına veya sırasına itiraz eden alacaklıdır. Davalı ise **alacağına veya sırasına itiraz edilen alacaklıdır. Sıra cetveline itiraz davasının konusu**; davalı olarak gösterilen alacaklının **hiç veya sıra cetvelindeki yazılı miktarda alacağını bulunmadığı veya ona tahsis edilen sıranın ona ait olmadığıdır**. Yetkili mahkeme **icra takibinin yapıldığı yer mahkemesidir** (142) Görevli mahkeme **asliye hukuk**

mahkemesidir (HMK m.2) Sıra cetveline itiraz davası açma **süresi 7 gündür** (142,1) Sıra cetveline itiraz davası **basit yargılama** (316) **ile görülür.** (142,2)

Sıra cetveline itiraz davasında **ispat yükü** kural olarak **davalıya düşer** yani davalı **alacağının mevcut olduğunu ispat etmekle yükümlüdür.** D

Davacı davayı kazanırsa sonucundan sadece **kendisi (davacı) yararlanır.** Yani dava sonucuna göre davalıdan indirilecek miktar davacının alacağının tamamen ödenmesine tahsis edilir. **Para artarsa;** artan para **alacağı itiraza uğramış olan alacaklıya (davalıya)** verilir.

Sıra cetveline karşı icra mahkemesine **şikayet** veya asliye hukuk mahkemesi'nde **itiraz** yoluna başvurulursa; paylaştırma işleminin **bunların sonuçlanmasına kadar durdurulması** ve **sıra cetvelinin kesinleşmesinin beklenmesi gerekir.**

Sıra cetveline karşı 7 gün içinde hiçbir şikayet ve itiraz yapılmazsa sıra cetveli kesinleşir ancak bundan sonra kesinleşen **sıra cetveli gereğince paraların paylaştırılmasına geçirebilir.**

Paylaştırma sonucunda alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara borç ödemedен aciz belgesi verilir. (143)

Hacizli mallar yalnız bir alacaklı için haczedilmişse, o zaman paylaştırma değil paranın alacaklıya ödenmesi söz konusudur **bu halde paylaştırma hakkında yukarıda incelenmiş olan işlemlerden birçoğuna gerek yoktur** ve özellikle de **sıra cetveli yapılmaz,** satıştan elde edilen paradan **haciz ve satış giderleri çıktıktan sonra o tek alacaklının alacağı, faizi ve takip giderleri ödenir.** Para yetmezse **tamamlama haczi** (139) yapılır, elde edilen para gene yetmezse; o zaman alacaklıya ödenmeyen alacak kısmı için **borç ödemedен aciz belgesi verilir** (143)

BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ

Paraların paylaştırılması sonucunda alacaklı veya alacaklılar alacaklarının tamamını alamamış ise; icra dairesi **kalan miktar** yani ödenmeyen alacak kesimi için bir **borç ödemedен aciz belgesi düzenleyip** alacaklıya ve **bir suretini de borçluya verir** (143,1c1) Ayrıca Borç ödemedен aciz belgesinin bir nüshası, **her il merkezinde,** merkez ilçede Adalet Bakanlığınca **borç ödemedен aciz belgesi sicilii tutmakla görevlendirilen icra dairesine de gönderilir.** (143,c2-3 ve 4)

Borç ödemedен aciz belgesinin takip hukuku, maddi hukuk ve ceza hukuku bakımından bazı hükümleri vardır:

►►► Borç ikrarını yani tanınmasını içeren bir belgedir.
►►► Bir yıl içinde **tekrar ödeme emri gönderilmesi ne gerek yoktur.** (143,3)
►►► Alacaklıya **iptal davası açabilme hakkı** verir. (277-284 ayrıca m.143,3)
►►► Alacaklıya **hacze iştirak hakkı** verir (100,1)
►►► Borcun borç ödemedен aciz belgesine bağlanması ile **borç yenilenmiş olmaz** mesela borç için bir **kefalet varsa,** borç aciz belgesi verilmesinin **bu kefaletle bir etkisi yoktur,** kefalet devam eder.

►►► Borç ödemedен aciz belgesine bağlanmış olan alacak borçluya karşı düzenlemeden itibaren **20 yıl geçmesi ile zaman aşımına uğrar.** (143,6)

►►► Yazılı alacak miktarı için **faiz istenemez.** (143,4)

►►► Ayrıca borç ödemedен aciz belgesinin yukarıda incelenenlerden başka maddi hukuk bakımından **diğer bazı sonuçları daha vardır.** Bunların yalnız m.numaralarını sayıyoruz. MK m.393-513-562-648, BK m.98-296-390-436-585, TTK m.176/2c-237-713-806-828-1417

►►► Hakkında verilmiş borç ödemedен aciz belgesi bulunan davacının; dava açarken davalının muhtemel yargılama giderlerini karşılayacak **uygun bir teminat göstermesi gerekir.** (HMK m.m.84,1-b)

►►► Borç ödemedен aciz belgesi, **alacaklıya borçlunun** (331 ve m.332 ile 338,2 ila 4'teki) **bazı suçlardan dolayı cezalandırılmasını isteme hakkını verir.**

►►► Her il merkezinde, merkez ilçede Adalet Bakanlığınca tespit edilen icra dairesinde bir **borç ödemedен aciz belgesi sicilii bulunur.** (143,c2-3 ve 4)

BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ İKİ ÇEŞİTTİR

1>> Kesin Borç Ödemeden Aciz Belgesi:

İcra takibinin sonunda paraların paylaştırılmasından sonra verilen aciz belgesine **kesin borç ödemeden aciz belgesi** denir. Yukarıdaki açıklamalar **kesin aciz belgesi** içindir. (143) Bundan başka haciz sırasında borçlunun **haczedilebilir malı bulunamazsa** durum **haciz tutanağı ile tespit edilir**. Bu şekilde **borçlunun haczedilebilir malının bulunmadığını gösteren haciz tutanağı** (143) anlamında **kesin borç ödemeden aciz belgesi niteliğindedir**. (105,1) bu halde **alacaklıya ayrıca bir borç ödemeden aciz belgesi verilmez**.

Borç ödemeden aciz vesikası: > **M.105** – Haciz kabil mal bulunmazsa haciz tutanağı 143 üncü maddedeki aciz vesikası hükmündedir.

İcraca takdir edilen kıymete göre haczi kabil malların kifayetsizliği anlaşıldığı surette dahi tutanak muvakkat aciz vesikası yerine geçerek alacaklıya 277 nci maddede yazılı hakları verir.

2>> Borç Ödemeden Geçici Aciz Belgesi:

İkincisi haciz sırasında **borçlunun bir miktar malı haczedilir** ve fakat **haczedilen malların takdir edilen kıymetine göre takip konusu alacağı yetmeyeceği** anlaşırsa bu husustaki haciz tutanağı borç ödemeden **geçici aciz belgesidir**. (105,2) bu halde alacaklıya **ayrıca bir geçici borç ödemeden aciz belgesi verilmez**, haciz tutanağı doğrudan doğruya borç ödemeden geçici aciz belgesi hükmündedir. Borç ödemeden **geçici aciz belgesinin tek bir hükmü vardır**: alacaklı, borç ödemeden geçici aciz belgesi ile **iptal davası açabilir**. (105,2 m.277,1) *Borç ödemeden kesin aciz belgesinin yukarıda incelenen özellikleri ve diğer hükümleri borç ödemeden geçici aciz belgesi için söz konusu değildir*.

İflas tasfiyesi sonunda verilen borç ödemeden aciz belgesi (251) daha sonra incelenecektir.

BORÇ SENEDİNİN GERİ VERİLMESİ

İcra takibinin amacı, alacaklının alacağını ödenmesidir, alacaklı alacağını tamamen veya kısmen almış ise **alacak bu oranda sona erer**. Borçlu ile alacakların menfaatlerini aynı şekilde korumakla yükümlü olan icra dairesinin **borcun tamamen veya kısmen ödenmesi halinde ödeme oranında** borçluya, borcunu icra ettiğine dair **bir işlemden bulunması gerekir**. Bu işlemler m.144 de düzenlenmiştir

Senedin geri verilmesi ve ilamın icrası vesikası, > **M.144** – Alacağı tamamen ödenmiş olan alacaklıya ait senet icra dairesince borçluya verilir.

Alacağının yalnız bir kısmı ödenmiş olan alacaklı, senedini geri alabilir. Şu kadar ki, icra dairesi senede bundan sonra ne miktar para için muteber olacağını yazar yahut senedin mahiyetine göre alakadar dairelere yazdırır.

İlamların icrasında borçlu isterse kendisine ilamın tamamen veya kısmen icra edildiği olduğuna dair bedava ve pulsuz bir vesika verilir.

Bir taşınmazı paraya çeviren icra dairesi o taşınmaz üzerindeki **irtifak haklarına, taşınmaz mükellefiyetlerine ve taşınmaz rehin haklarına** dair kayıtların tapu sicilinden **terkin ve nakillerini de yaptırır**.

KAMBYO SENETLERİNE MAHSUS (KSM) HACİZ YOLU

Kambyo senetlerine mahsus takip yolları (TTK m.670 vd) **haciz ve iflas yolu** olmak üzere **ikiye** ayrılır. Her iki yol da İİK, iflas hukuku bölümünde düzenlenmiştir. (167 ila 176,b)

Alacaklının **kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapabilmesi için**; alacağın **mutlaka bir kambyo senedine bağlı olması gerekir** (167,1) Kambyo senetlerinden maksat **bono, poliçe ve çektiir**. (TTK m.670 vd)

Takip konusu yapılan senedin **kambyo senedi niteliğinde olup olmadığını icra müdürü yani dairesi takdir ve tayin eder**. (168,1)

Bir kambyo senedine bağlı alacak **rehinle** (23) **temin edilmiş olsa bile**; alacaklı **ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takipte bulunmadan doğrudan kambyo senetlerine mahsus takip yapabilir**. (45,3 ve m.167,1)

Fakat alacaklı kambyo senedine bağlı alacağı için mutlaka kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapmak **zorunda değildir**. Genel haciz yoluna da başvurulabilir (58 vd)

Kambyo senetlerine mahsus haciz yolu şimdiye kadar incelenmiş olan **genel haciz yoluyla benzer ve ona paralel biçimde düzenlenmiştir**. **Kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takibin**

safhaları burada da aynıdır (1) takip talebi (2) ödeme emri (3) haciz (4) paraya çevirme (5) paraların paylaştırılması.

Genel haciz yoluyla kambyo senetlerine mahsus haciz yolu arasında **yalnız ilk 2 safhada** yani **takip talebi ve ödeme emri ile kesinleşmesi safhalarında farklar vardır**. Ancak bu **farklar çok önemlidir**. Son üç Safha her iki takip yolunda da aynıdır.

(KSM) HACİZ YOLUNDA TAKİP TALEBİ:

Bu yol ile takip; **bir takip talebi ile başlar**. Takip talebi m.58'deki hususları içerir. Bu nedenle **aynı basılı takip talebi örneği kullanılır**. Yalnız bu takip talebi örneğine; takibe konu yapılan kambyo senedinin cinsinin tarihinin ve numarasının yazılması gerekir. Genel haciz yolundan farklı olarak alacaklı takip talebine kambyo senedinin aslını veya borçlu sayısı kadar tasdikli örneğini eklemek zorundadır. (167,2)

Takibin kabulü şartları:

M.167 - (Değişik: 18/2/1965-538/80 md.)

Alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senete müstenit olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, bu bölümdeki hususi usullere göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir.

Alacaklı, takip talebinde 58 inci maddedeki hususlardan başka iflasa tabi borçlusu aleyhine haciz ve iflas yollarından hangisini istediğini bildirmeğe ve takip talebine kambyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur.

Kambyo senedinin alacaklısı, **o senedin yetkili (meşru) hamilidir**. **Kambyo senedi ciro edilmemişse yetkili hamil senedin lehदारdır**. (ilk hamildir)

Kambyo senedi lehtar tarafından ciro edilmemişse yetkili hamil kendi hakkı, müteselsil ve birbirine bağlı cirolardan anlaşılan, (lehine sonuncu ciro yapılmış olan) **son hamildir**. (TTK m.686, m.778, m.790)

Kambyo senedinin borçlusu:

Poliçede: Borçlu, poliçeyi kabul eden muhatap, düzenleyen, cirantalar, bunlar lehine aval verenler, araya girme suretiyle kabul edenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir. (TTK m.698-702-713-724-678)

Bono: Borçlu, düzenleyen, cirantalar, bunlar lehine aval verenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir. (TTK m.779-778-702-713-724-628)

ÇEK: Borçlu, düzenleyen, cirantalar, bunlar lehine aval verenler ve bunların yetkisiz temsilcileridir. (TTK m.808-794-818-678-702)

Belirtelimki kambyo senedinin yetkili hamili **ancak kendisinden önce gelen senet borçlularına karşı** (kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile) **takip yapabilir**. Kendisinden sonra gelen kambyo senedi borçlularına karşı kambyo senetlerine mahsus **takip yapamaz**.

Alacak tutarı:

Burada da alacaklı istediği para alacağının **Türk parası ile tutarını takip talebinde göstermelidir**. (58,3) Ancak burada alacaklının **isteyebileceği alacak tutarı aşağıdaki kalemlerden oluşur**.

A>> Alacaklı ilk olarak senedin ödenmemiş olan bedelini yani alacağın aslını isteyebilir.

B>> Temerrüt faizi: alacaklı **vadenin gelmesinden itibaren temerrüt faizi** de isteyebilir.

C>> Çek'e dayanarak takip yapan alacaklı, çekin karşılıksız kalan bedelinin %10'unu da takip talebinde isteyebilir.

Takip konusu yapılan **kambyo senedinin cinsinin ve tarihinin** takip talebinin yazılması gerekir. (58,4) Genel haciz yolundakinden **farklı olarak alacaklı, kambyo senetlerine mahsus takip talebine kambyo senedinin aslını eklemek zorundadır**. (167,2)

D>> alacaklının kambyo senetlerine mahsus haciz veya iflas yollarından hangisini seçtiğini takip talebine yazması gerekir. (58,5)

(KSM) TAKİP TALEBİNDE BULUNMANIN SONUÇLARI

Bu takipte de, **takip talebi icra müdürünün bir ödeme emri düzenleyip borçluya göndermesini gerektirir**. Ancak burada icra müdürünün **takdir yetkisi daha geniştir**:

İcra müdürü; alacaklarının takip konusu yaptığı **belgenin kambyo senedi olup olmadığını incelemek** yükümlüdür. (168,1) İcra müdürü alacaklının dayandığı senedin **kambyo senedi olmadığı kanısına varırsa**; takip talebini reddetmelidir.

Reddettmezse kambyo senetlerine mahsus takip şikayet üzerine veya resen icra mahkemesi tarafından iptal edilir.

Genel haciz yolundan farklı olarak burada icra müdürü takip konusu yapılan poliçenin veya bononun **vadesinin gelip gelmediğini incelemek zorundadır.** (168,1)

Takip talebini alan icra müdürü alacaklının kambyo hukuku mucibince **takip hakkına sahip bulunup bulunmadığını da incelemek zorundadır.**

Burada da **takip talebi ile zamanaşımı kesilir.** Takip talebi ile zamanaşımı kesilince süresi aynı olan **yeni bir zamanaşımı işlemeye başlar.**

(KSM) HACİZ YOLUNDA ÖDEME EMRİ (168)

Takip talebini alan icra dairesi; **tüm kontrollerini yaptıktan sonra uygun görürse** hemen borçluya **kambyo senetlerine mahsus haciz (10 örnek nolu) ödeme emri gönderir.** (168,1) Bu **10 örnek nolu ödeme emrinde bulunması gereken hususlar** genel haciz yolundakinden **oldukça farklıdır.** Burada özellikle **bu farklar üzerinde durulacaktır.** (KSM) haciz yolunda **ödeme emrine şunlar yazılır. (168)**

A) Haciz yolu ile takip > Ödeme emri: > **M.168 –**

İcra memuru senedin kambyo senedi olduğunu ve vadesinin geldiğini görürse, borçluya senet sureti ile birlikte hemen bir ödeme emri gönderir. Bu ödeme emrine şunlar yazılır:

1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının on gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtarı,

3. Takibin müstenidi olan senet kambyo senedi vasfını haiz değilse, beş gün içinde icra mahkemesine şikayet etmesi lüzumu,

4. (İmzaya itiraz ihtar) Takip müstenidi kambyo senedindeki imza kendisine ait olmadığı iddiasında ise bunu beş gün içinde açıkça bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirmesi; aksi takdirde kambyo senedindeki imzanın bu fasıl gereğince yapılacak icra takibinde kendisinden sadır sayılacağı ve imzasını haksız yere inkar ederse sözü edilen senede dayanan takip konusu alacağın yüzde onu oranında para cezasına mahkûm edileceği ve icra mahkemesin den itirazının kabulüne dair bir karar getirmedeği takdirde cebri icraya devam olunacağı ihtar.

5. (Borça itiraz ihtar) Borçlu olmadığı veya borcun itfa edildiği veya mehil verildiği veya alacağın zaman aşımına uğradığı veya yetki itirazını sebepleri ile birlikte beş gün içinde icra mahkemesine bir dilekçe ile bildirerek icra mahkemesinden itirazın kabulüne dair bir karar getirmedeği takdirde cebri icraya devam olunacağı ihtar.

6. İtiraz edilmediği ve borç ödenmediği takdirde on gün içinde 74 üncü maddeye, itiraz edilip de reddedildiği takdirde ise üç gün içinde 75 inci maddeye göre mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapisle tazyik edileceği, mal beyanında bulunmaz veya hakikate aykırı beyanda bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı ihtar.

60 inci maddenin son iki fıkrası burada da tatbik olunur.

1 – Ödeme emri ve muhtevası: > M.60 –İcra müdürü takip talebinin bu Kanunda öngörülen şartları içerdğine karar verirse ödeme emri düzenler. Talebin kabul edilmemesi halinde verilen karar tutanağa yazılır.

Ödeme emri iki nüsha olarak düzenlenir. Bir nüshası borçluya gönderilir, diğeri icra dosyasına konulur. Alacaklı isterse kendisine ayrıca tasdikli bir nüsha verilir. Nüshalar arasında fark bulunduğu takdirde **borçludaki muteber sayılır.**

Alacaklıya verilen nüsha hiçbir resim ve harca tabi değildir.

ÖDEME EMRİNE İTİRAZ EDİLMEMESİ

Yukarıda görüldüğü gibi **ödeme emrine itiraz süresi 5 gündür.** Borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren **5 gün içinde icra mahkemesine dilekçe ile ödeme emrine itiraz etmezse, (KSM) haciz yolu ile takip kesinleşir.** 5 gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş olması sebebiyle hakkındaki takip kesinleşmiş olan borçlu; **10 günlük ödeme süresi içinde (168,2) borcu ödemek zorundadır.** Ödemezse alacaklı borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir. (170/b- 66- 78)

5 gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş olan borçlu ödeme emrinin tebliğinden sonraki 10 gün içinde borcu ödemezse aynı 10 gün içinde 74. maddeye göre **mal beyanında bulunmak zorundadır, bulunmazsa hapisle tazyik edilir** (76 ve m.168,6)

ÖDEME EMRİNE İTİRAZ VE İNCELENMESİ

(KSM) haciz yolunda ve takipte ödeme emrine itiraz **icra mahkemesine yapılır**. (168,4-5 m.169 m.171,1)

Ayrıca ödeme emrine itiraz süresi 5 gündür. Borçlunun 5 gün geçtikten sonra yaptığı itiraz geçersizdir.

Ödeme emrine itiraz, takibin yapıldığı icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesine yapılır. Ayrıca **itiraz mutlaka dilekçe ile yapılmalıdır.** Ödeme emrine itiraz satıştan başka icra takip işlemlerini durdurmaz.

Buna göre, borçlunun 5 gün içinde bir dilekçe ile icra mahkemesinde ödeme emrine itiraz etmiş olması **borçlunun mallarının haczi edilmesini durdurmaz.** Yani alacaklı ödeme emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlayan **10 günlük ödeme süresi geçtikten sonra borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir.** (78 vd)

Fakat haczedilen mallar icra mahkemesine itiraz hakkındaki incelemesi sonuçlanıncaya yani icra mahkemesine esas hakkındaki kararı kesinleşinceye kadar satılamaz. (169,c2-m170,1c2)

Borca itiraz halinde İcra mahkemesi hakimi; Borçlunun itiraz dilekçesinde ekli olarak verdiği belgelerden, borcun ifa edildiği veya ertelendiği veya

kambiyo senedinin metninden alacağın zamanaşımına uğradığı veya

borçlunun borçlu olmadığı yahut icra dairesi yetkili olmadığı kanısına varırsa

duruşmadan önce, itirazın esas hakkındaki kararına kadar, icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar verebilir. (169/a2)

İmzaya itiraz halinde İcra mahkemesi hakimi; Duruşmadan önce yapacağı incelemede borçlunun itiraz dilekçesi kapsamından veya eklediği belgelerden edindiği kanaate göre **imzaya itirazı ciddi görürse** itirazda ilgili **esas kararına kadar icra takibinin geçici olarak durdurulmasına dosya üzerinden karar verebilir.** (170,2)

İcra takibinin geçici olarak durdurulması kararının hükmü (etkisi) **icra mahkemesi'nin itirazını esası hakkında vereceği nihai karara kadar devam eder.** İcra mahkemesi borçlunun itirazının **reddine karar verirse** alacaklı bu ret kararının **kesinleşmesini beklemeden hemen takipe devam edilmesini isteyebilir.** (169/a8)

İcra mahkemesi borçlunun itirazının kabulüne karar verirse; bununla icra takibi durur ve **itiraz kabulü kararının kesinleşmesi üzerine icra takibi iptal edilir. (son bulur)**

Yukarıdaki açıklamalar; borca ve imzaya itiraz hakkında ortak hükümlerdir.

BORCA İTİRAZ İNCELEMESİ (169, m.169/a)

Borçlu borca itirazını 5 gün içinde bir dilekçe ile icra mahkemesine bildirir ve icra mahkemesinden borca itirazın kabul edilmesine karar verilmesini ister. (168,5 m.169)

Borca itiraz üzerine, icra mahkemesi itiraz sebeplerinin tahkiki için **her iki tarafı 30 gün içinde duruşmaya çağırır.**

Alacaklı veya vekili; çağırıldığı duruşmaya gelmezse; icra hakimi alacağına itiraz edilen kesimi için icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar verir. **Borçlu çağırıldığı duruşmaya gelmezse ve alacaklı duruşmaya devam edilmesini isterse;** icra hakimi borçlunun yokluğunda **borca itirazı incelemeye devam eder.** (170,b m.70 m.18, HMK m.322,1 m.147,2)

Borçlu icra mahkemesinde borca itirazını **yalnız resmi veya imzası (alacaklı tarafından) ikrar edilmiş yazılı bir belge ile ispat edebilir.** Borçlunun ibraz ettiği (adi) belge (makbuz) altındaki imza, alacaklı tarafından inkar edilirse icra hakimi bu imza inkarını **İİK m.68'deki usule göre inceler.**

Borçlu takibin dayanağı kambiyo senedindeki vadeye göre **borcun zamanaşımına uğradığını bildirerek ödeme emrine itiraz edebilir.** Ve zamanaşımı itirazında kambiyo senedindeki vade tarihine göre tespit edebilir.

Borçlu borcun olmadığını veya borcun ifa edildiğini veya ertelendiğini; resmi bir yazılı belge veya kambyo senedinin üzerindeki veya arkasındaki yazılar ile ispat ederse, icra mahkemesi itirazın kabulüne ve takibin iptaline karar verir. (169,1c2)

İcra mahkemesi hakimi borçlunun zamanaşımı itirazında, alacaklının ibraz ettiği kambyo senedindeki tarihe göre yerinde görür ve alacaklı zamanaşımının kesildiğini veya tatil edildiğini resmi veya imzası ikrar edilmiş bir belge ile ispat edemezse **itirazın kabulüne ve takibin iptaline karar verir.** (169/a,4)

Borçlunun itirazının **esasa ilişkin nedenlerle kabulüne karar veren** icra mahkemesi borçlunun talebi üzerine **aynı kararı ile kötü niyetli veya kast veya ağır ihmali bulunan alacaklıyı takip** konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere **tazminata mahkum eder.** (169/a6,c1)

İcra mahkemesinin **borca itirazın kabulü kararı ile icra takibi durur**, itirazın kabulü kararının **kesinleşmesi üzerine icra takibi iptal edilir.**

İcra mahkemesinin borca itirazın kabulü kararı istinaf sınırını geçmesi şartıyla istinaf edilebilir. Bu konudaki istinaf kararı da temyiz sınırını geçmesi şartı ile temyiz edilebilir.

Borçlu, **borçlu olmadığını veya borcunu itfa veya imhal edildiğini; resmi veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş yazılı bir belge ile ispat edemezse**, icra mahkemesi borçlunun itirazının **reddine karar verir.**

İcra mahkemesi hakimi **borçlunun zamanaşımı itirazını**, alacaklının ibraz ettiği kambyo senedindeki tarihe göre **gerçek görmezse veya gerçek görür ve fakat alacaklı zamanaşımının kesildiğini resmi veya imzası ikrar edilmiş bir belge ile ispat ederse** itirazın **reddine karar verir.**

Borca itirazın reddine karar veren icra mahkemesi, **daha önce icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar vermiş ise alacaklının talebi üzerine** aynı karar ile borçluyu takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere **icra inkar inkar tazminatına** mahkum eder. (169/a6,c1)

Borçlu **itirazın reddi kararını istinaf edebilir.** Ancak bu istinaf talebi **satışı ve satış bedelinin alacaklıya ödenmesi dahil hiçbir icra işlemini durdurmaz.**

İtirazın reddi kararını istinaf eden borçlu, m.33,3'e göre **alacağın tamamı için teminat gösterirse icra takibi durur.**

İcra mahkemesi kararları **maddi anlamda kesin hüküm** (HMK m.303) **teşkil etmediğinden**, itirazın reddine karar verilmiş olan borçlu, borçlu olmadığının tespiti veya ödediği paranın geri alınması için **menfi tespit davası veya istirdat davası açabilir.**

İMZAYA İTİRAZ VE İNCELENMESİ

Borçlunun takip konusu kambyo senedindeki **imzanın kendisine ait olmadığını bildirmesine** (imzaya inkar etmesine) **imzaya itiraz denir.** (168,4 m.1701) Borçlu imzaya itiraz etmek istiyorsa bunu (imza itirazını) ödeme emrine (itiraz dilekçesinde) **açıkça bildirmek zorundadır.** (168,4)

Borçlu imza itirazını **5 gün içinde bir dilekçeyle icra mahkemesine bildirir** ve icra mahkemesinde itirazın kabul edilmesine karar verilmesini ister. İcra mahkemesi, imzaya itiraz hakkındaki **incelemesini de mutlaka duruşmalı olarak yapar.** İcra mahkemesi imza incelemesini m.68,4 hükmüne göre yapar. (170,3)

c) İtirazın geçici olarak kaldırılması:

M.68/a -

(4) İmza tatbikında Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun birlikişkiye ait hükümleri ile 309 uncu maddesinin 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü fıkraları ve 310, 311 ve 312 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

İcra mahkemesi yapacağı veya birlikişkiye yaptıracağı inceleme sonucunda **inkar edilen imzanın borçluya ait olmadığı kanısına varırsa itirazın kabulüne ve takibin durdurulmasına karar verir.**

İcra mahkemesinin **imzaya itirazın kabulü kararı ile icra takibi durur.** İtirazın kabulü kararının kesinleşmesi üzerine **icra takibi iptal edilir. Borçlunun malları haczedilmiş ise haciz kalkar.**

İcra mahkemesinin imzaya itirazın kabulü kararı, takip konusu alacağın ihtilaflı kalan miktarın istinaf sınırını geçmesi şartıyla istinaf edilebilir.

İcra mahkemesi, yapacağı veya bilirkişiye yaptıracığı **inceleme sonunda**, inkar edilen imzanın **borçluya ait olduğunu anlarsa** imzaya **itirazın reddine karar verir**. İmzaya itirazın reddine karar veren icra mahkemesi **daha önce icra takibinin geçici olarak durdurulmasına karar vermiş idi** ise aynı karar ile **borçluyu kambiyo senedinde dayanan takip konusu alacağın %20'sinden aşağı olmamak üzere inkar tazminatına ve alacağın %10'u oranında para cezasına mahkum eder**. (170,4c1)

Borçlunun kambiyo hukuku bakımından şikayeti:

M.170/a - Borçlu, alacaklının bu fasıl hükümlerine göre takip hakkı olmadığını 168 inci maddenin 3 üncü bendine göre şikayet yolu ile ileri sürebilir.

İcra mahkemesi müddetinde yapılan şikayet veya itiraz dolayısıyla, usulü dairesinde kendisine intikal eden işlerde takibin müstenidi olan kambiyo senedinin bu vasfı haiz olmadığı veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkına sahip bulunmadığı hususlarını re'sen nazara alarak bu fasla göre yapılan takibi iptal edebilir.

Her ne suretle olursa olsun, imza inkarı itirazı geri alınmış veya borç kısmen veya tamamen kabul edilmiş ise bu m.hükümü uygulanmaz.

İcra mahkemesinin **imzaya itirazın reddi kararı üzerine** alacaklı, hemen **takipe devam edilmesini isteyebilir**. İcra mahkemesi **daha önce takibin geçici olarak durdurulmasına karar vermiş ise imzaya itirazın reddi kararı üzerine** alacaklı hemen takibe devam edilmesini ister.

(KSM) haciz yolunda şikayet:

Genel şikayet süresi 7 gündür **ancak** alacaklının **(KMS) takip yoluna başvurma hakkının bulunmadığına ilişkin şikayet süresi** ödeme emrinin **tebliğinden itibaren 5 gündür**. (168,3) Buna göre alacaklının takibine dayanak yaptığı senet, **kambiyo senedi niteliğinde olmadığı** halde icra müdürü **takip talebini kabul ederek** borçluya kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda ilişkin **10 örnek ödeme emri gönderirse;**

Borçlu **5 gün içinde** icra mahkemesine **şikayette** bulunarak (KMS) haciz yolu ile takibin **iptalini sağlayabilir**. (168,3 m.170/a,1)

İcra mahkemesi **süresinde yapılan şikayet veya itiraz dolayısıyla** usulü dairesinde kendisine gelen işlerde yukarıda belirtilen **iki hususu kendiliğinden nazara alır. (inceler)** Bu incelemesi sonucunda icra mahkemesi; **takip dayanağı senedin kambiyo senedi niteliğinde olup olmadığı veya alacaklının kambiyo hukukuna göre takip hakkına sahip bulunmadığı kararına kanısına varırsa icra takibinin iptaline karar verir**. (170/a2)

Yukarıdan incelenen **170/a** maddesinin ve **168,3** maddesinin **kapsamı dışındaki hallerde şikayet süresi genel şikayet süresinde olduğu gibi 7 gündür**. Yani takibin dayanağı olan senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığı veya alacaklının takip hukukuna göre **takip hakkına sahip bulunmadığı haller dışındaki** nedenlerle yapılan şikayetler **7 günlük süreye tabidir**.

İcra mahkemesinin (KMS) haciz yolunda şikayet hakkındaki kararları **istinaf edilebilir**.

Yukarıda belirtildiği gibi İİK yalnız (KMS) haciz yolu ile takibin kesinleşmesine kadarki **ilk 2 safha için özel hükümler koymuş olup** bunların inceledik. (KMS) haciz yolu ile takibin **ödeme emrinin kesinleşmesinden sonraki safhaları** tamamen genel haciz yolundaki gibidir.

KİRALANAN TAŞINMAZLARIN İLAMSIZ İCRA YOLUYLA TAHLİYESİ

Daha önce görüldüğü üzere ilamsız icra, **kural olarak yalnız para alacakları için mümkündür**. Fakat **istisna olarak iki halde kiralanan taşınmazların ilamsız icra yolu ile tahliye edilebileceği kabul edilmiştir**. (269-276)

İİK; **bazı sebeplerin varlığı halinde** ilk önce mahkemede **tahliye davası açmadan**, kiraya verenin **doğruca icra dairesine başvurarak kiralanan taşınmazın tahliyesini isteyebileceğini kabul etmiştir**. Bu yöntem ancak iki halde mümkündür

1>> kira bedelinin ödenmemesi halinde

2>> kira süresinin bitmesi halinde.

KİRA BEDELİNİN ÖDENMEMESİ NEDENİYLE İLAMSIZ TAHLİYE (269)

Kiracı muaccel olan **yani vadesi gelmiş kirayı ödemezse**, kiraya veren alacaklı, borçlu kiracıya karşı **ödenmeyen kira alacağı için genel haciz yolu ile takip yapabilir**. Kiraya verenin **yalnız**

ödenmeyen kiranın tahsili için yaptığı böyle bir takip yukarıdan incelenmiş olan genel haciz yolu ile takiptir. (58-144)

Kira alacağının tahsili için yapılan genel haciz yolu ile takipte **yalnız kira alacağı tahsil edilebilir, kiracının tahliyesine karar verilemez.**

Fakat kiraya veren alacaklı, muaccel olan, yani **vadesi gelmiş kiranın ödenmesi ile birlikte aynı zamanda tahliye de istiyorsa**, o zaman burada incelenecek olan **ilamsız tahliye takibi** yapmalıdır.

Buradaki ilamsız tahliye takibi; kira sözleşmesi (BK m.299-378) ile kiralanan taşınmazlar içindir.

Adi kira ve hasılat kiralaları için ödeme emri ve itiraz müddeti:

M.269 – Takip adi kiralara veya hasılat kiralalarına mütedair olur ve alacaklı da talep ederse ödeme emri, Borçlar Kanununun 260 ve 288 inci maddelerinde yazılı ihtarı ve kanuni müddet geçtikten sonra icra mahkemesinden borçlunun kiralanan şeyden çıkarılması istenebileceği tebliğini ihtiva eder.

Bu tebliğ üzerine borçlu, yedi gün içinde, itiraz sebeplerini 62 nci m.hükümleri dahilinde icra dairesine bildirmeye mecburdur. Borçlu itirazında, kira akdini ve varsa buna ait mukavelenamedeki imzasını açık ve kesin olarak reddetmezse, akdi kabul etmiş sayılır.

İtiraz takibi durdurur. İtirazın tebliği tarihinden itibaren altı ay içinde itirazın kaldırılmasını istemiyen alacaklı, bir daha aynı alacaktan dolayı ilamsız icra yoluyla takip yapamaz.

Borçlar Kanununun 260 inci maddesinin kiralayana altı günlük mühletin hitamında akdi feshe müsaade ettiği hallerde itiraz müddeti üç gündür.

TAKİP TALEBİ:

Buradaki ilamsız tahliyedeki **takip talebinin yapılması ve içeriği kural olarak genel haciz yolu ile takipteki (58) gibidir.** Bu nedenle burada ilamsız tahliyedeki takip talebinin özelliklerinin incelenmesi ile yenilenecektir.

1 ► İlamsız tahliye takibi; alacaklı sıfatıyla kiraya veren tarafından yapılır (58,1) Kira sözleşmesinde **birden fazla kiraya veren varsa** ilamsız tahliye takibinin **kiraya verenlerin tümü tarafından birlikte yapılması zorunludur.** Yani **mecburi takip arkadaşlığı söz konusudur.**

2 ► İlamsız tahliye takibi borçlu sıfatıyla kiracıya karşı yapılır. (58,2)

Kira sözleşmesinde **birden fazla kiracının bulunması halinde**, kiraya verenin **kiracıların tümüne karşı birlikte ilamsız tahliye takibi yapması zorunludur.** Burada da kiracılar açısından **mecburi takip arkadaşlığı söz konusudur.**

3 ► Kiraya veren alacaklı ilamsız tahliye takip talebinde ilk önce ödenmemiş olan kiranın ödenmesini ister. Yani kiraya veren **istediği kiranın türk parası ile tutarını takip talebinde göstermelidir.** (58,3)

4 ► Tahliye talebi; kiraya veren alacaklı, ilamsız tahliye takip talebinde kiranın ödenmesinde başka kiracının tahliyesine yani taşınmazı boşaltmasını ister. (269,1) yani kiraya veren ödenmemiş kira tahsili için yaptığı ilamsız takip talebinde **kiracıya ödeme emri ile birlikte BK m.315 veya 362'deki ihtarında yapılmasını isteyebilir.**

3. Kiracının temerrüdü:

M.315- Kiracı, kiralananın tesliminden sonra muaccel olan kira bedelini veya yan gideri ödeme borcunu ifa etmezse, kiraya veren kiracıya yazılı olarak bir süre verip, bu sürede de ifa etmeme durumunda, sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir.

Kiracıya verilecek süre en az on gün, konut ve çatılı işyeri kiralarda ise en az otuz gündür. Bu süre, kiracıya yazılı bildirimin yapıldığı tarihi izleyen günden itibaren işlemeye başlar.

1. Kira bedelini ve yan giderleri ödeme borcu. > 1. Genel olarak:

M.362- Kiracı, sözleşmede aksine bir hüküm veya yerel âdet olmadıkça, kira bedelini ve yan giderleri her kira yılının ve en geç kira süresinin sonunda ödemekle yükümlüdür.

Kiracı, kiralananın tesliminden sonra vadesi gelmiş kira bedelini veya yan giderleri ödememezse kiraya veren, kiracıya yazılı olarak en az altmış günlük bir önel verip, bu önel içinde ödememesi durumunda sözleşmeyi feshedeceğini bildirebilir.

5 ► Kira sözleşmesinin eklenmesi: Yazılı kira sözleşmesi yapılmış ise kiraya verenin takip talebine yazılı kira sözleşmesinin **aslını veya bir örneğini eklemesi** ve bundan başka **borçlu yani kiracı sayısı kadar kira sözleşmesi örneğini takip talebi ile birlikte icra dairesine vermesi gerekir.** (58,3)

Burası önemli, kiraya verenin kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle ilamsız tahliye takibi (269) yapabilmesi için **yazılı bir kira sözleşmesinin bulunması şart değildir.**

Yazılı kira sözleşmesi bulunmazsa dahi kiraya veren ilamsız tahliye yoluna başvurabilir. Bu halde kiracı süresinde ödeme emrine itiraz etmezse kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır ve kiraya veren icra mahkemesinden kiracının tahliyesini isteyebilir. (269/a)

kiracı süresinde ödeme emrine itiraz ederse ve fakat kira sözleşmesini açıkça kabul ederse veya itirazında kira sözleşmesini açık ve kesin olarak inkar etmezse, kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır. (269,2c2) bu halde de kiraya veren icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve tahliye isteyebilir.

Buna karşılık kiracı ödeme emrine itiraz ederken kira sözleşmesini inkar ederse, kiraya veren icra mahkemesinden tahliye isteyemez. Ancak sulh hukuk mahkemesi'nde tahliye davası (HMK m.4) açabilir. (269,b4 ve 5)

ÖDEME EMRİ:

Alacaklının (kiraya verenin) ilamsız tahliye takip talebini alan icra dairesi borçlu kiracıya ihtarlı yani 13 örnek no'lu ödeme emri gönderir. Bu ödeme emrine şunlar yazılıdır: (269)

1>> Takip talebindeki kayıtlar yani alacaklının (kiraya verenin) ve borçlunun (kiracının) kimlikleri ve adresleri ile istenen *kiranın türk parası ile tutarı* yazılır.

2>> BK m.315 veya m.362 de yazılı kira sözleşmesinin *feshedildiğine ilişkin ihtar* (tahliye ihtarı da) ödeme emrine yazılır. (269,1)

3>> Ödeme emrinde borçlunun yani kiracının 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edebileceği de yazılır. (269,2)

4>> Borçlu kiracının itiraz süresi olarak 7 gün içinde kira sözleşmesini ve varsa yazılı kira sözleşmesindeki imzasını açık ve kesin olarak reddetmezse kira sözleşmesini kabul etmiş sayılacağını ihtar da ödeme emrine yazılır. (269,2)

5>> **Ödeme (temerrüt) ihtarı:** Ödeme emri ile borçlu kiracıya kira borcunu, ödeme emrinin tebliğ tarihinden itibaren belli bir süre içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödemesi ihtar edilir. Ödeme süresi kira sözleşmesi çeşitlerine göre değişiktir.

Adi kirada ödeme süresi en az 10 gündür (BK m.315,2)

Konut ve çatılı işyeri kiralarda ödeme süresi en az 30 gündür. (BK m.315,2)

Ürün kirasında ise ödeme süresi en az 60 gündür. (BK m.362,2)

6>> **Tahliye yani boşaltma ihtarı:** Ödeme emri ile borçluya yani kiracıya 7 günlük süresi içinde m.62'ye göre ödeme emrine itiraz etmez ve 10, 30 veya 60 günlük ödeme süresi içinde borcu yani kirayı ödememezse kiraya verenin (alacaklının) kesinleşen kira alacağı için haciz isteyebileceği (78) ve icra mahkemesinden kiracının taşınmazdan çıkarılmasını (tahliyesini) isteyebileceği ihtar edilir. (269/a)

İtiraz etmemenin sonuçları: > **M.269/a** - Borçlu itiraz etmez, ihtar müddeti içinde kira borcunu da ödemezse ihtar müddetinin bitim tarihini takip eden altı ay içinde alacaklının talebi üzerine icra mahkemesince tahliyeye karar verilir.

ÖDEME EMRİNE İTİRAZ EDİLMEMESİ

Borçlu kiracı 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse ilamsız tahliye takibi kesinleşir. Ancak borçlunun 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmemesi ile ilamsız tahliye takibi kesinleşirse de alacaklı (kiraya veren) bunun üzerine hemen haciz ve tahliye isteyemez. Çünkü borçlu 10, 30 veya 60 günlük ödeme süresi içinde borcunu yani kirayı ödeyebilir. Borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren sayılan süreler içinde kira borcunu icra dairesine öderse ilamsız tahliye takibi son bulur. Ancak borçlu bu süreler içerisinde ödeme emrine itiraz etmemiş ve takip borcunu da ödemişse alacaklı ancak bu takdirde icra dairesinden kira alacağının tahsili için borçlunun mallarına haciz edilmesini (78) isteyebilir hem de icra mahkemesinden borçlunun yani kiracının tahliyesi isteyebilir. (269/a)

HACİZ TALEBİ:

Borçlunun 7 günlük süre içerisinde ödeme emrine itiraz etmemesi ve 10, 30 veya 60 günlük ödeme sürelerinde de borcunu (kira borcunu) **ödememesi halinde** kiraya veren (alacaklı) kira

alacağının tahsili için icra dairesinden **borçlunun mallarının haczedilmesini m.78'e göre ister**. Burada **önemli husus alacaklı ancak ödeme süresinin bitmesinden sonra borçlu kiracının mallarının haczi isteyebilir**. Haczedilen malların satılması ve bedelinden kiraya verenin kira alacağının ödenmesi tamamen genel haciz yolundaki hükümlere göre yapılır.

Burada bir diğer önemli nokta ise süresinde **ödeme emrine itiraz etmemiş olan borçlu kiracı** ödeme süresi geçtikten sonra **kira borcunu ve ferilerini öderse** alacaklı (kiraya veren) **haciz isteyemez fakat icra mahkemesinden borçlu kiracının tahliyesini isteyebilir**.

TAHLİYE: M.269/A

Ödeme süresi geçtikten sonra alacaklı ödeme süresinin bitim tarihini takip eden **6 ay içinde icra mahkemesinden tahliye isteyebilir**. İcra mahkemesi alacaklının (kiraya verenin) tahliye talebini **duruşmalı olarak inceler**. (269/d ve m.70)

Bu halde kiracı *borçlu süresi içinde ödeme emrine itiraz etmediği için ilamsız tahliye takibi kesinleşmiştir*. Bu nedenle borçlu (kiracı) **kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır**. (269,2c2) Yani borçlu kiracı icra mahkemesinde **artık kira sözleşmesinin inkar edemez, etse bile icra mahkemesi kira sözleşmesine hakkında bir inceleme yapamaz**.

Bu durumun temel sebebi **sözlü kira sözleşmesine dayanarak** yapılan ilamsız tahliye takibinde **süresinde ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu kiracı sözlü kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır hükmüdür**. (269,2c2) artık icra mahkemesinde sözlü kira sözleşmesini **inkar edemez**.

İcra mahkemesi borçlu kiracının **süresinde ödeme emrine itiraz etmediğini ve ödeme süresi içinde kira borcunun aslını ödemediğini tespit ederse**; kiracının **tahliyesine karar verir**. (269/a)

Ödeme süresi içinde kira borcunu ödemiş olan borçlu kiracı **ödeme süresi geçtikten sonra yani temerrüte düştükten sonra kira borcunu ödese bile; icra mahkemesi borçlunun tahliyesine karar vermekle yükümlüdür**.

İcra mahkemesinin tahliye kararı veya tahliye talebinin reddi kararı **istinaf edilebilir** buna ilişkin istinaf mahkemesi kararı **temyiz edilebilir**.

Fakat *icra mahkemesinin tahliye kararının infazı* yani *borçlunun taşınmazdan zorla çıkarılması için tahliye kararının kesinleşmesi beklenmez*. (269,c3)

ÖDEME EMRİNE İTİRAZ EDİLMESİ DURUMUNDA

Borçlu kiracı, ödeme emrinin kendisine tebliğ tarihinden itibaren **7 gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir**; ödeme emrine itirazı **icra dairesine yapar**. (269,2) Ödeme emrine itiraz **iki şekilde olabilir, birincisi** kira sözleşmesine itiraz, **ikincisi** kira sözleşmesi dışındaki itirazlar

KİRA SÖZLEŞMESİNE İTİRAZ:

Borçlunun **kira sözleşmesinin varlığını inkar etmesidir**. Alacaklı *sözlü bir kira sözleşmesinin varlığını iddia ediyorsa borçlu böyle bir kira sözleşmesini inkar ediyorsa; kira sözleşmesine itiraz eder*. Alacaklı yazılı bir kira sözleşmesine dayanmakta ise **borçlu kiracının bu sözleşmede kendisine izafi olunan imzayı inkar etmesi kira sözleşmesine itirazdır**. (269/b,1)

Borçlu itirazında kira sözleşmesini inkar ettiğini yani **kira sözleşmesini ve varsa buna ait yazılı kira sözleşmesindeki imzasını kabul etmediğini (reddettiğini) açık ve kesin olarak belirtilmelidir**. Aksi halde borçlu kiracı, kira sözleşmesini **kabul etmiş sayılır** (269,2c2)

KİRA SÖZLEŞMESİ DIŞINDAKİ İTİRAZLAR:

Borçlunun kira sözleşmesine itiraz etmeyip, **bilakis kira sözleşmesini kabul ederek kiranın daha az olduğu, ödendiği, muaccel olmadığı, takas, kiralanana tahliye ettim gibi bir sebeple**, ödeme emrine itiraz etmesine **kira sözleşmesi dışındaki itirazlar denir**. (269/c1)

Borçlunun gerek **kira sözleşmesine itirazı** gerek **kira sözleşmesi dışındaki itirazı** ile **ilamsız tahliye takibi durur**. (269,3c1)

Ödeme emrine itiraz ile duran ilamsız tahliye takibine devam edilebilmesi için, alacaklı, icra mahkemesinden borçlunun kiracının **itirazının kaldırılmasını ve taşınmazı tahliye etmesini isteyebilir**. (269/b, m.269/c)

İTİRAZIN KALDIRILMASI TALEBİ:

Alacaklı (kiraya veren) borçlunun itirazı üzerine **yalnız itirazın kaldırılmasını isteyebilir**. Yani alacaklı itiraz üzerine **durun ilamsız takibe devamlı borçlunun mallarının haczini sağlayabilmek için itirazın kaldırılması ve tahliye birlikte istemek zorunlu olmayıp yalnız itirazın kaldırılmasını talep etmekle yetinebilir**. Bu halde icra mahkemesi alacaklının talebi ile bağlı olarak **yalnız itirazın kaldırılmasına karar verebilir**. Bunun üzerine alacaklı, borçlunun mallarının haczini isteyebilir (borçlunun tahliyesini isteyemez).

Tahliye talebi: Alacaklı kiraya veren, icra mahkemesinden borçlu **kiracının itirazının kaldırılmasını ve tahliyesini isteyebilir**. (269/1) Alacaklı itirazın kaldırılması ve tahliye talebinde **asgari %20 tazminat da isteyebilir**. (269/d, m.68 son fıkra)

İtirazın kaldırılması ve tahliye istemi süresi 6 aydır. Alacaklı kiraya veren itirazın kendisine tebliğinden itibaren **altı ay içinde itirazın kaldırılması ve tahliye istemezse**; bir daha aynı kira alacağından dolayı **ilamsız tahliye takibi yapamaz**. (269,3c2)

İtirazın kaldırılması ve tahliye talebi için **yetkili icra mahkemesi ilamsız tahliye takibinin yapıldığı icra dairesinin tabii bulunduğu (yerdeki) icra mahkemesidir**.

İTİRAZIN KALDIRILMASI VE TAHLİYE TALEBİNİN İNCELENMESİ:

İcra mahkemesi itirazın kaldırılması ve tahliye talebini **basit yargılama usulüne göre** (HMK m.316) ve **fakat mutlaka duruşmalı olarak inceler**. (269/d, m.70) **Duruşma yapmadan dosya üzerinde inceleme yaparak karar veremez**.

Alacaklı kiraya veren **adi yazılı bir kira sözleşmesine dayanmış ve borçlu ödeme emrine itirazında bu sözleşmedeki yazısını inkar etmiş ise**; alacaklı icra mahkemesinde **itirazın kaldırılması ve tahliyesini isteyemez**. (269/1) **İsterse icra mahkemesi itirazın kaldırılması ve tahliye talebinin reddine karar verir**.

İtiraz ve kaldırılması usulü: > M.269/b -

Borçlu itirazında kira akdini ve varsa mukavelenamede kendisine izafe olunan imzayı reddettiği takdirde alacaklı; noterlikçe re'sen tanzim veya imzası tastik edilmiş bir mukavelenameye istinat ediyorsa icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını ve ihtar müddeti içinde paranın ödenmemesi sebebiyle kiralananın tahliyesini isteyebilir.

Borçlunun akde ve şartlarına dair mukabil iddia ve def'ilerini aynı kuvvet ve mahiyette belgelerle tevsik etmesi lazımdır.

Akdi reddeden borçlu bu itiraz sebebiyle bağlıdır. İtirazın varit olmadığı tahakkuk ettikten sonra ödemeye, takas veya sair bir def'de bulunamaz.

Takip yukarda yazılı belgelere istinat etmemesi sebebiyle alacaklı umumi hükümler dairesinde dava açmaya mecbur kalırsa ihtarlı ödeme emri, Borçlar Kanununun 260 ve 288 inci maddelerinde yazılı ihtar yerine geçer.

Kira sözleşmesindeki imzanın inkarından dolayı alacaklı umumi mahkemede dava açmaya mecbur kalır ve lehine karar alırsa, borçlu ayrıca yüzbin liradan beşyüzbin liraya kadar para cezasına mahkûm edilir.

Bu halde alacaklı kiraya veren sulh hukuk mahkemesinde kira **alacağının ödenmesi ve tahliye davası açabilir**. İlamsız tahliye takibinde borçlu kiracıya gönderilmiş olan ve borçlunun itiraz etmiş olduğu **ihtarlı ödeme emri**, alacaklının sulh hukuk mahkemesinde açacağı **tahliye davasında** (BK m.315 m.362'de yazılı) **ihtar yerine geçer**. (269/b4) Alacaklı kiraya veren sulh mahkemesinde açtığı **tahliye davasını kazanırsa**; sulh hukuk mahkemesi davalı borçluyu (kiracıyı) **ayrıca para cezasına da mahkum eder**. (269/b5)

Alacaklı **noterlikçe düzenlenmiş veya imzası onaylanmış bir kira sözleşmesine dayanarak ilamsız tahliye takibi yapmış ise** borçlu (kiracı) **itirazında imzayı inkar etmiş olsa bile alacaklı icra mahkemesinde itirazın kaldırılması ve tahliyesini isteyebilir**. (269/b1)

KİRA SÖZLEŞMESİ DIŞINDAKİ İTİRAZIN KALDIRILMASI VE TAHLİYE TALEBİNİN İNCELENMESİ:

Borçlunun (kiracının) **kira sözleşmesine itiraz etmeyip kiranın daha az olduğu, ödendiği, muaccel olmadığı, takas gibi bir sebeple ödeme emrine itiraz etmesine kira sözleşmesi dışındaki itirazlar denir**. (269/c1)

Kira akdi dışındaki itirazlar ve tahliye: > **M.269/c -**

Borçlu akdi reddetmeyip kiranın ödendiğini veya sair bir sebeple istenemeyeceğini bildirerek itiraz etmiş veya takas istemişse, itiraz sebeplerini ve isteğini noterlikçe re'sen tanzim veya imzası tasdik edilmiş veya alacaklı tarafından ikrar olunmuş bir belge yahut resmi dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya vesika ile ispat etmeğe mecburdur.

Senet veya makbuzun alacaklı tarafından inkarı halinde 68 inci m.hükmü kıyasen uygulanır. İcra mahkemesinin tahliye müteadair kararının infazı için kesinleşmesi beklenmez. Ancak tahliye için, kararın borçluya tefhimi veya tebliği tarihinden itibaren ongün geçmesi lazımdır. Borçlu tahliye kararı hakkında 36 ncı m.hükmünden faydalanabilir.

Kira sözleşmesi dışındaki bir itiraz ile de ilamsız tahliye takibi durur. Takipe devam edilebilmesi için **alacaklının icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılması ve tahliye istemesi gerekir.**

Borçlu itirazında **kira sözleşmesini açıkça itiraz etmeyip** kira sözleşmesi **dışında bir itirazda bulunduğu için bununla kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır.** Bu nedenle icra mahkemesinde **artık kira sözleşmesinin mevcut olup olmadığı hakkında bir inceleme yapılmaz.**

Bu halde ödeme emrine itiraz ederken **kira sözleşmesini açık ve kesin biçimde inkar etmediği için** kira sözleşmesini kabul etmiş sayılan borçlu (kiracı) icra mahkemesinde **itiraz sebeplerini, mesela kirayı ödemiş olduğunu aşağıdaki yazılı belgelerden biri ile ispat etmeye mecburdur.** (269/c1)

►► Noterlikçe resen düzenlenmiş **düzenlenme biçimindeki veya imzası onaylanmış bir makbuz veya yazılı belge.**

►► **Resmî dairelerin veya yetkili makamların yetkileri dahilinde ve usulüne göre verdikleri bir makbuz veya yazılı belge**

►► İmzası **alacaklı yani kiraya veren tarafından ikrar olunmuş bir adi makbuz veya yazılı belge.** Borçlunun gösterdiği makbuz veya yazılı belgedeki imzalar **alacaklı tarafından inkar edilirse; İLK m.68 hükmü kıyasen uygulanır.** Yani icra hakimi bu imzayı **m.68'deki usule göre inceler veya bilirkişiye inceletir.** Bu inceleme sonucunda **imzanın alacaklıya ait olduğu anlaşırsa** icra mahkemesi alacaklının **itirazın kaldırılması ve tahliye talebini reddeder ve alacaklıyı sözü edilen yazılı belgenin tahrif ettiği değer veya miktarının % 10'u oranında para cezasına mahkum eder.** (68,5)

Borçlu icra mahkemesinde itiraz sebeplerini **ancak yukarıda incelenen yazılı belgelerden biri ile ispat edebilir. Tanık veya yemin delili ile ispat edilemez.** Yani icra mahkemesinde tanık veya yemin deliledirene başvurulamaz.

Borçlu itirazını yani itiraz sebeplerini, **m.269/c1'deki yazılı belgelerden biri ile ispat edemezse;** icra mahkemesi **itirazın kaldırılmasına ve tahliye karar verir.** Borçlu kiracı icra mahkemesinde itirazında bildirmiş olduğu sebeplerle bağlıdır. **Sebeplerini değiştiremez ve genişletilemez.** Çünkü borçlu itirazında kira sözleşmesi veya varsa kira sözleşmesindeki imzasını **açık ve kesin olarak red etmediği için kira sözleşmesini kabul etmiş sayılır.** Bu nedenle borçlu kiracı icra mahkemesinde **kira sözleşmesinin inkarı anlamına gelebilecek itiraz sebeplerini ileri süremez.** Fakat borçlu kiracı itirazın kaldırılması duruşmasında alacaklının dayandığı senet metninden anlaşılan itiraz sebeplerini ileri sürebilir. (269/4, m.63)

İCRA MAHKEMESİ KARARI:

İTİRAZIN KALDIRILMASI VE TAHLİYE KARARI:

İtirazın kaldırılması ve tahliye kararı veren icra mahkemesi **aynı karar ile borçluyu (kiracıyı) haksız olarak itiraz ettiği kira alacağının %20'sinden aşağı olmamak üzere tazminata da mahkum eder.** (269/d, m.68/son fıkra)

Kıyasen uygulanacak maddeler: > M.269/d -

62, 63, 65, 66, 68, 70 ve 72 nci maddeler hükümleri kıyas yolu ile burada da uygulanır.

b) İtirazın kesin olarak kaldırılması : > M.68 -...

İtirazın kaldırılması talebinin esasa ilişkin nedenlerle kabulü hâlinde borçlu, talebin aynı nedenlerle reddi hâlinde ise alacaklı, diğer tarafın talebi üzerine yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere tazminata mahkûm edilir. Borçlu, menfi tespit ve istirdat davası açarsa, yahut alacaklı

genel mahkemede dava açarsa, hükmolunan tazminatın tahsili dava sonuna kadar tehir olunur ve dava lehine sonuçlanan taraf için, daha önce hükmedilmiş olan tazminat kalkar.

Takip konusu kira alacağı, istinaf sınırının üstünde ise istinaf edilebilir ayrıca yine sınırın üstünde ise temyiz de edilebilir.

İstinaf ve temyiz yoluna başvurulması itirazın kaldırılması ve tahliye kararının icrasını durdurmaz. (363,4 m.364,3)

Yalnız icra mahkemesi'nin itirazın kaldırılması ve tahliye kararı olmadıkça haczedilen mallar satılmaz (363,4)

İTİRAZIN KALDIRILMASI VE TAHLİYE TALEBİNİN REDDİ KARARI:

Borçlunun kira sözleşmesi dışında bir itirazda bulunmuş olması halinde, borçlu kiracı bu itirazına m.269/c,1'deki yazılı belgelerden biri ile ispat ederse; icra mahkemesi alacaklının itirazın kaldırılması ve tahliye talebinin reddine karar verir.

İtirazın kaldırılması ve tahliye talebinin reddine karar veren icra mahkemesi aynı karar ile alacaklı kiraya vereni, itiraza uğrayan kira alacağının %20'sinden aşağı olmamak üzere tazminata mahkum eder. (269/d, m.68/son fıkra) Takip konusu kira alacağının istinaf sınırından fazla olması halinde istinaf edilebilir ayrıca istinaf mahkemesinin buna ilişkin kararı temyiz edilebilir.

TAHLİYE DAVASI AÇILMASI:

İlamsız tahliye takibinde borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi üzerine, alacaklı kiraya veren icra mahkemesinde itirazın kaldırılması ve tahliye istemek zorunda olmayıp; sulh hukuk mahkemesinde temerrüt nedeniyle alacak ve tahliye davası açabilir.

KİRA SÜRESİNİN BITMESİ NEDENİYLE İLAMSIZ TAHLİYE

Kira süresinin bitmesi nedeniyle ilamsız tahliye, yalnız yazılı kira sözleşmesi ile kiraya verilmiş olan taşınmazlar içindir. (272,1) Sözlü bir anlaşma ile kiraya verilmiş olan bir taşınmazı mesela evin kira süresinin bitiminde ilamsız icra yoluyla tahliyesi istenemez. Yazılı kira sözleşme süresinin bitiminden itibaren bir ay içinde kiraya veren ilamsız tahliye takibi yapabilir. (272,1)

Mukavelename ile kiralanan taşınmazların tahliyesi:

1 - Tahliye emri ve münderecatı: > **M.272** - Mukavelename ile kiralanan bir taşınmazın müddeti bittikten bir ay içinde mukavelenin icra dairesine ibrazı ile tahliyesi istenebilir.

Bunun üzerine icra memuru bir tahliye emri tebliği suretiyle taşınmazın on beş gün içinde tahliye ve teslimini emreder.

Tahliye emrinde:

Kiralayanın ve kiracının ve varsa mümessillerinin isim, şöhret ve yerleşim yerleri ve mukavele tarihi ve kiranın yenilendiğine veya uzatıldığına dair bir itirazı varsa yedi gün içinde daireye müracaatla beyan etmez ve itirazda bulunmaz veya kendiliğinden tahliye etmezse zorla çıkarılacağı yazılır.

Buradaki ilamsız tahliye süreli kira sözleşmeleri içindir. Kira sözleşmesi süresiz ise veya süreli kira sözleşmesi belirsiz süreli sözleşme dönüşmüşse kiraya veren m.272-275 hükümlerine göre ilamsız tahliye takibi yapamaz. Kira süresinin bitmesinde ilamsız tahliye takibine ikiye ayırmak gerekir.

KONUT VE ÇATILI İŞYERİ DIŞINDA KİRALARDA TAŞINMAZLARIN TAHLİYESİ:

M.272 ila 275 hükümleri konut ve çatılı işyeri dışında boş arsalar, tarlalar, bahçeler ve bağlar gibi kiralanan taşınmazların tahliyesi için uygulanır.

Kira süresinin bitmesi nedeniyle ilamsız tahliye için takip talebi yapılması ve içeriği de kural olarak genel haciz yoluyla takipteki (58) gibidir.

Kiraya veren kira süresinin bitiminden sonra bir ay içinde tahliye için takip talebinde bulunabilir. (272,1) Takip talebinde bulunma süresi, kira süresinin bitiminden itibaren 1 aydır.

Kira süresinin bitmesi nedeniyle ilamsız tahliye takibi de kiraya veren tarafından borçlu sıfatıyla kiracıya karşı yapılır. Kiraya veren takip talebinde tahliye istediğini açıkça yazması gerekir. Kiraya verenin takip talebi de birlikte yazılı kira sözleşmesinin aslını da icra dairesine vermesi gerekir.

Alacaklının ilamsız tahliye takip talebini alan icra dairesi **kiracıya (14 örnek no'lu) tahliye emri** gönderir. **Bu 14 örnek nolu tahliye emrine şunlar yazılır.** (272,2 ve 3)

Kiraya verenin ve kiracının varsa temsilcilerin **adları soyadları ve yerleşim yerindeki adresleri**, tahliyesi istenen **taşınmazın türü ve adresi**, kiracının kira sözleşmesinin tarihine **kira sözleşmesinin yenilendiği veya satıldığına ilişkin bir itirazı** varsa bunu **7 gün içinde** bildirmesi, kiracı **7 gün içinde itiraz etmez ve taşınmazı kendiliğinden tahliye etmezse** kiracının *tahliye emrinin tebliğinden itibaren on beş gün içinde taşınması*, tahliye ve teslim etmesi, **aksi halde icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılacağı ihtarı**.

Kiracı tahliye emrinin kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde** icra dairesine **tahliye emrine itiraz etmezse ilamsız tahliye takibi kesinleşir**. Bu halde kiracının tahliye emrinin kendisine tebliğinden itibaren **on beş gün içinde taşınması boşaltılması gerekir.** (272,2) **boşaltmazsa kiraya verenin talebi üzerine kiracı icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır ve taşınmaz** kiraya verene teslim edilir. (273,1)

Kiracı tahliye emrinin kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde İcra dairesinde tahliye emrine itiraz edebilir.** (274,1)

2 - Tahliye ve teslim: M.273 – Müddeti içinde itiraz olunmaz veya itiraz kaldırılırsa kiralanan taşınmaz müddetin hitamında zorla tahliye ve kiraliyana teslim olunur. Ancak tahliye emrindeki müddetin geçmesi lazımdır.

Tahliye edilecek yerde kiraliyana ait olmıyan eşya bulunursa 26 ncı maddenin hükmü kıyas yoluyla tatbik olunur.

İtiraz: > 1 - Müddet ve şekli: M.274 – İtiraz etmek isteyen kiracı itirazını tahliye emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde dilekçe ile veya şifahen icra dairesine bildirir.

Bu suretle yapılan itiraz tahliye takibini durdurur.

63, 64 ve 65 inci maddeler hükmü tahliye takiplerinde de caridir.

İTİRAZ SEBEPLERİ:

2 - İtirazın kaldırılması: > M.275 -

İtiraz vukuunda kiraliyan icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını isteyebilir.

Tahliye talebi noterlikçe res'en tanzim veya tarih ve imzası tasdik edilmiş yahut ikrar olunmuş bir mukaveleye müstenit olup da kiracı kiranın yenilendiğine veya uzatıldığına dair aynı kuvvet ve mahiyette bir vesika gösteremezse itiraz kaldırılır.

Aksi takdirde itirazın kaldırılması talebi reddolunur.

İtirazın kaldırılması üzerine tahliye ve teslim icra edildikten veya kaldırılma talebi reddolduktan sonra kiracının veya kiraliyanın umumi hükümlere göre mahkemeye müracaat hakları saklıdır.

Mahkemede açılan davada icra takibi sırasında inkar olunan imzanın kendisine ait olduğu anlaşılan kiracı veya kiralayan yüzbin liradan beşyüzbin liraya kadar para cezasına mahkûm edilir.

Kiracının itirazı yalnız kira sözleşmesinin inkarına, kira sözleşmesini yenilendiğine veya uzatılmasına ilişkin olabilir. (172,3 m.275,2)

Kiracı tahliye emrine itiraz ederken takibin dayandığı **adi yazılı kira sözleşmesindeki imzayı ve tarihi ayrıca ve açıkça inkar etmezse**, bu imzayı ve tarihi **ikrar etmiş sayılır**. Çünkü **kiracı itiraz sebepleri ile bağlıdır**. Kiracının **7 gün içinde** icra dairesine yaptığı **itiraz ilamsız tahliye takibi durdurur.** (m274,2)

Kiraya veren adi yazılı bir kira sözleşmesinde, **kira süresinin bitmesi nedeniyle ilamsız tahliye takibi yapmış ve kiracı tahliye emrine itirazında bu adi yazılı sözleşmedeki imzaya ayrıca ve açıkça inkar etmiş ise** kiraya veren icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını isteyemez. İsterse icra mahkemesi **imza incelemesi yapmaksızın itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir**. Çünkü bu halde icra mahkemesinin inkar edilen imzayı inceleme veya inceletme yetkisi yoktur. Bu halde **kiraya veren sulh hukuk mahkemesinde HMK m.4'te göre kiracıya karşı tahliye davası açabilir.** (275,4 ve 5)

Kiracı tahliye emrine itiraz ederken takibin dayandığı adi yazılı kira sözleşmesindeki **imzayı ve tarihi açıkça ikrar etmiş veya imzayı ve tarihi ayrıca ve açıkça inkar etmemiş ise** kiraya veren icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir (275,2) Bu halde kiracı icra mahkemesinde **adi yazılı kira sözleşmesindeki imzayı ve tarihi inkar edemez** çünkü **kiracı itiraz sebepleri ile bağlıdır.** (274,3 m.63)

Kiraya veren **noterlikçe resen düzenlenmiş veya tarih ve imzası onaylanmış bir kira sözleşmesine dayanarak ilamsız tahliye takibi yapmış ise** icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını isteyebilir. (275,2)

İcra mahkemesinde kiraya veren kiracı ile kendisi arasında bir kira sözleşmesi bulunduğunu tarih ve imzası kiracı tarafından ikrar edilmiş veya noterce düzenlenmiş veya onaylanmış bir kira sözleşmesi ile ispat edince, **itirazını ispat etme yükü kiracıya düşer.**

Kiracı, kira sözleşmesinin yenilendiğine veya uzatıldığına dair olan itirazını aynı kuvvet ve mahiyette **bir yazılı belge ile ispat edebilir.** (275,2) yani kiracı kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış bir yazılı belge ile ispat edebilir. Bundan başka **kiracı kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını tarihi ve imzası kiraya veren tarafından icra mahkemesinde ikrar edilmiş olan bir adi yazılı belge ile ispat edebilir.** (275,2) Kiracı itirazını **bu yazılı belgelerden biri ile ispat edemezse** icra mahkemesi **itirazın kaldırılmasına karar verir.** (275,2)

Kiracı, kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiraya veren tarafından ikrar edilmiş bir yazılı belge ile veya kiraya verenin icra mahkemesindeki ikrarı ile ispat ederse; icra mahkemesi **kiraya verenin itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.** (275,3)

Yıllık kira tutarının **istinaf sınırını geçmesi halinde** İcra mahkemesi itirazın kaldırılması kararı **istinaf edebilir.** İstinaf mahkemesinin buna ilişkin kararı **temyiz edilebilir.**

İcra mahkemesinin itirazın kaldırılması kararı üzerine **kiracı icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkartılır ve taşınmaz kiraya verene teslim edilir** (273)

Kiraya veren, kiracı ile arasında bir kira sözleşmesi bulunduğunu noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış bir kira sözleşmesi veya tarihi ve imzası kiracı tarafından ikrar edilmiş adi yazılı bir kira sözleşmesi ile ispat edemezse İcra mahkemesi **itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.**

Kiraya veren, kira sözleşmesinin noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış bir kira sözleşmesi veya tarih ve imzası kiracı tarafından ikrar edilmiş adi yazılı bir kira sözleşmesi ile ispat eder buna karşılık kiracı da kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını noterlikçe düzenlenmiş veya onaylanmış veya tarih ve imzası kiraya veren tarafından ikrar edilmiş bir yazılı belge ile ispat ederse; İcra mahkemesi kiraya verenin **itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.** (275,3)

Yıllık kira tutarının istinaf sınırından fazla olması halinde **icra mahkemesinin itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı istinaf edilebilir** aynı şekilde bu kararlar temyiz edilebilir.

İcra mahkemesi'nin **itirazın kaldırılması talebinin reddi kararı maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez**, bu nedenle kiraya veren sulh hukuk mahkemesinde **kiracıya karşı tahliye davası açabilir.** (275,4)

KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRALARINDA TAŞINMAZLARIN TAHLİYESİ

Konut ve çatılı işyeri kiralalarında kiracı belirli süreli iş sözleşmelerinin **süresinin bitiminden en az onbeş gün önce bildirimde bulunmadıkça**, sözleşme aynı koşullarla **bir yıl için uzatılmış sayılır**, kiraya veren **sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez.** (BK m.347,1c1 ve 2)

Buna göre kiraya verenin kira süresinin bitiminden kiracıyı çıkarma hakkı olmadığı için kiraya veren yukarıda incelenen İİK m.272-275 hükümlerine göre **kiracıya karşı ilamsız tahliye takibi de yapamaz.** Bu halde kiraya veren yalnız kira sözleşmesine dayanarak kira süresinin bitmesi nedeniyle **ilamsız tahliye talebi takibi yapamaz; yaparsa icra dairesinin takip talebini reddetmesi gerekir.**

Ancak elinde **kiracı tarafından sonradan verilmiş geçerli bir yazılı tahliye taahhüdü** (BK m.352,1) bulunan kiraya veren **bu tahliye taahhüdüne dayanarak** tahliye taahhüdünde yazılı tahliye tarihinin bitiminden itibaren **bir ay içinde** yukarıda incelenmiş olan m.272 hükmüne göre **ilamsız tahliye takibi yapabilir.**

Kiracı kiraya verene karşı kiralananı belli bir tarihte boşaltmayı yazılı olarak üstlendiği halde boşaltmamışsa; kiraya veren **bu tarihten başlayarak bir ay içinde** icraya başvurmak suretiyle kira sözleşmesinin sona erdirebilir. (BK m.352,1)

2. Kiracıdan kaynaklanan sebeplerle > M.352- Kiracı, kiralananın teslim edilmesinden sonra, kiraya verene karşı, kiralananı belli bir tarihte boşaltmayı yazılı olarak üstlendiği hâlde

boşaltmamışsa kiraya veren, kira sözleşmesini bu tarihten başlayarak bir ay içinde icraya başvurmak veya dava açmak suretiyle sona erdirebilir.

Kiracı, bir yıldan kısa süreli kira sözleşmelerinde kira süresi içinde; bir yıl ve daha uzun süreli kira sözleşmelerinde ise bir kira yılı veya bir kira yılını aşan süre içinde kira bedelini ödemediği için kendisine yazılı olarak iki haklı ihtarda bulunulmasına sebep olmuşsa kiraya veren, kira süresinin ve bir yıldan uzun süreli kiralarda ihtarların yapıldığı kira yılının bitiminden başlayarak bir ay içinde, dava yoluyla kira sözleşmesini sona erdirebilir.

Kiracının veya birlikte yaşadığı eşinin aynı ilçe veya belde belediye sınırları içinde oturmaya elverişli bir konutu bulunması durumunda kiraya veren, kira sözleşmesinin kurulması sırasında bunu bilmiyorsa, sözleşmenin bitiminden başlayarak bir ay içinde sözleşmeyi dava yoluyla sona erdirebilir.

3. Dava süresinin uzaması > M.353- Kiraya veren, en geç davanın açılması için öngörülen sürede dava açacağını kiracıya yazılı olarak bildirmişse, dava açma süresi bir kira yılı için uzamış sayılır.

Buna göre *konut ve çatılı işyeri kiralarda kiracı kiralananın teslim edilmesinden sonra* kiraya verene karşı **kiralananı belli bir tarihte boşaltmayı yazılı olarak üstlendiği halde boşaltmamışsa** kiraya veren bu tarihten başlayarak **bir ay içinde icra dairesine başvurarak tahliye isteyebilir.** (BK m.352,1) yani bu durumda kiralayan İİK m.272 ve sonraki maddelerine göre **ilamsız tahliye takibi yapılabilir.**

Tahliye taahhüdü ilk kira sözleşmesi ile birlikte yapılmış ise kiracı bu tahliye taahhüdüne ekseriya cebir ve ikrah etkisi altında yapacağından ve bu BK m.347,1'in sözleşme aynı koşullarda **bir yıl için uzatılmış sayılır.** Kiraya veren sözleşme süresinin bitimine dayanarak sözleşmeyi sona erdiremez hükmüne aykırı düşeceğinden **böyle tahliye taahhüdü kamu düzenine aykırı ve bu nedenle geçersizdir.**

Buna karşılık kiralanan kiracıya **teslim edilmesinden sonraki bir dönemde** kiracının verdiği **yazılı tahliye taahhüdü geçerlidir.** (BK m.352,1) Çünkü bu halde taşınmazda oturmakta olan kiracının baskı altında bulunması söz konusu değildir, yani kiracı tahliye taahhüdünün serbest iradesi ile vermektedir.

Tahliye taahhüdü yazılı olarak yapılmalıdır. (BK m.352,1)

Kira süresinin bitmesi nedeniyle ilamsız tahliye **yalnız yazılı kira sözleşmesi bulunması halinde** başvurulabilecek olan bir yoldur. (272,1)

Bu kural **konut ve çatılı işyeri dışındaki kiralarda taşınmazın tahliyesinde tam olarak uygulanır.** Bana karşılık konut ve çatılı işyeri kiralarda (BK m.339) yazılı bir kira sözleşmesi bulunmasa dahi **sadece yazılı tahliye taahhüdüne dayanarak ilamsız tahliye takibi yapılabilir.** (BK m.352,1) Konut ve çatılı işyeri kiralarda *elinde yukarıda incelenildiği şekilde geçerli bir yazılı tahliye taahhüdü bulunan kiraya veren, kiracıya karşı icra dairesinde ilamsız tahliye takibi yapılabilir.* Bu takip talebi kural olarak yukarıda incelenildiği gibidir.

Burada da takip talebinde bulunma **süresi 1 aydır** (272,1) Bu **1 aylık süre** yazılı tahliye taahhüdünde belirtilmiş olan **tahliye tarihinin bitiminden itibaren işlemeye başlar.**

Konut ve çatılı işyeri kiralarda yazılı tahliye taahhüdüne dayanarak yapılan ilamsız tahliye takibi üzerine icra dairesi **kiracıya 14 örnek nolu tahliye emri gönderir.** (272,2 ve3)

Kiracı tahliye emrinin kendisine **tebliğinden itibaren 7 gün içinde** icra dairesinde **tahliye emrine itiraz etmezse** ilamsız tahliye takibi kesinleşir. O halde kiracı icra dairesi tarafından taşınmazdan zorla çıkarılır ve **taşınmaz kiraya verene teslim edilir.** (273) Kiracı tahliye emri kendisine tebliğinden itibaren **7 gün içinde icra dairesinde tahliye emrine itiraz edebilir** (274) Kiracının itirazı adi yazılı tahliye taahhüdü önündeki **imzanın ve tarihinin inkarına ilişkin** olabilir. İmza veya tarihin **inkarı açık olması gerekir.** Kiracı tahliye emrine itiraz ederken takibine dayandığı **adi yazılı tahliye taahhüdü ve tarihi ayrıca ve açıkça inkar etmezse;** bu imzayı ve tarihi ikrar etmiş sayılır. Çünkü **kiracı itiraz sebepleri ile bağlıdır.** (274,3 m.63)

Kiracının itirazı yazılı tahliye taahhüdü verilmesinden sonra **kira sözleşmesinin yenilendiğini veya uzatıldığını ilişkin de olabilir.** Kiracının **7 gün içinde** icra dairesine yaptığı **itiraz tahliye takibini durdurur.** (274,2) Bunun üzerine kiraya verenin itiraz ile duran ilamsız tahliye takibine devam edebilmesi için **icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını istemesi gerekir.** (275)

Kiraya veren adi yazılı bir tahliye taahhüdüne dayanarak ilamsız tahliye takibi yapmış ve kiracı tahliye emrine itirazında bu adi yazılı tahliye taahhüdü öniindeki imzayı veya tarihi inkar etmiş ise kiraya veren icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını isteyemez. İsterse icra mahkemesi; **imza veya tarih incelemesi yapmaksızın itirazın kaldırılması talebinin reddine karar verir.** Çünkü bu halde icra mahkemesi'nin **inkar edilen imzaya inceleme ve eğitime etkisi yoktur.** Kiraya veren sulh hukuk mahkemesi'nde kiracıya karşı tahliye davası açabilir. (275,4 ve 5) Tahliye taahhüdündeki **imza ve tarih inkar edilmiş ise** kiraya veren bu icra mahkemesinden **itirazın kaldırılmasını isteyebilir.** Bu halde kiracı icra mahkemesinde **adi yazılı tahliye taahhüdü ve tarihi inkar edemez.** Çünkü **kiracı itiraz sebepleri ile bağlıdır.** (274,3 m.63) Kiraya veren **noterlikçe düzenlenmiş veya tarih ve imzası onaylanmış bir tahliye taahhüdüne dayanarak ilamsız tahliye takibi yapmış ise** icra mahkemesinde **itirazın kaldırılmasını isteyebilir.** (275,2)

Tahliye davası açılması:

Kira süresinin bitmesi veya kiracının yazılı tahliye taahhüdüne bulunmuş olması halinde kiraya veren yukarıda incelenmiş olan **ilamsız tahliye takibi yapmak zorunda değildir.** Kiraya veren ilamsız tahliye takibi yapmadan doğrudan doğruya **sulh hukuk mahkemesinde tahliye davası da açabilir.**

Kiralanan taşınmazda 3. kişinin bulunması (276)

Kiralanan taşınmazda üçüncü şahıs bulunursa:

M.276 – Tahliyesi istenen yerde kiracıdan başka bir şahıs bulunur ve işgalde haklı olduğuna dair resmi bir vesika gösteremezse derhal tahliye olunur.

Şu kadar ki, bu şahıs resmi bir vesika gösterememekle beraber daireye ibraz olunan mukavele tarihindan evvelki bir zamandan beri orayı işgal etmekte bulunduğunu beyan eder ve bu beyanı icra memuru tarafından mahallinde yapılacak tahkikatla teyyit ederse memur, tahliyeyi tehirle üç gün içinde keyfiyeti icra mahkemesine bildirir.

İcra mahkemesi, tarafları dinliyerek icabına göre tahliyeyi emreder veya taraflardan birinin yedi gün içinde mahkemeye müracaat etmesi lüzumuna karar verir. Bu müddet içinde mahkemeye müracaat edilirse, davanın neticesine göre hareket olunur. 36 ncı m.hükümleri burada da uygulanır. Dava etmiyen taraf iddiasından vazgeçmiş sayılır.

Borçlunun nesep ve sebepten usul ve fûruu, karı veya kocası, ikinci dereceye kadar kan ve sıhrı hısımları ve iş ortakları ile borçluya tebaan mecurda oturdukları anlaşılan diğer şahıslar, bu m.hükümün tatbikında üçüncü şahıs sayılmazlar.

Kira bedelinin ödenmemesi nedeniyle ilamsız tahliye takibi veya kira süresinin bitmesi sebebiyle ilamsız tahliye takibi kesinleşince; kiracı aleyhine sonuçlanınca **kiracı kendiliğinden taşınmazı boşaltmazsa;** icra müdürlüğü **kiracıyı taşınmazdan zorla çıkartır ve taşınmazı kiraya verene teslim eder.** İcra müdürü taşınmazı zorla boşaltmak için tahliyeye geldiğinde taşınmazda mesela evde aleyhine ilamsız tahliye takibi yapılan ve kesinleşen **kiracıdan başka bir üçüncü kişi bulunursa tahliye nasıl yapılacaktır.** İşte bu soruya m.276 hükmü cevap vermektedir buna göre.

İİK m.276,4'de sayılmış olan kişiler, mesela borçlunun yakın hısımları bu maddenin uygulanmasında 3. kişi sayılmazlar; yani icra müdürü maddede sayılan kişileri mesela borçlunun yakın kısımlarını da kiracıda olduğu gibi taşınmazdan zorla çıkarır. Taşınmazda bulunan kişi m.276,4'te sayılanlar dışında bir 3. kişi ise o zaman bakılır:

3. kişi taşınmazı işgal de haklı olduğuna dair tapu senedi veya tarih ve imzası noterlikçe onaylı kira sözleşmesi gibi resmi bir yazılı belge gösterirse taşınmazdan zorla çıkarılamaz.

Fakat 3. kişi icra dairesine verilen kira sözleşmesi tarihinden önceki bir zamandan beri taşınmazı işgal etmekte olduğunu bildirirse; icra müdürü taşınmazın bulunduğu yerde bir soruşturma yapar ve bu iddianın doğru olduğu kanısına varırsa taşınmazın tahliyesini erteleyerek 3 gün içinde durumu icra mahkemesine bildirir. İcra mahkemesi tarafları dinledikten sonra bu hususta bir karar verir. (276,2 ve 3)

İcra mahkemesi taşınmazda bulunan 3. kişinin haksız olduğu kanısına varırsa; mesela 3. kişinin **kiracı aleyhine yapılmış ve kesinleşmiş olan tahliye takibini önlemek veya geciktirmek için oraya konulmuş bir kişi olduğu kanısına varırsa** taşınmazın tahliyesi emreder. (276,3c1)

İcra mahkemesi taşınmazda bulunan 3. kişinin haksız olduğu hakkında kesin bir kanıya varamazsa; o zaman **taraflardan birinin 7 gün içinde sulh mahkemesine başvurması gerektiğine**

karar verir. İcra mahkemesinin 7 gün içinde sulh hukuk mahkemesine müracaat etmesi gerektiğine karar verdiği taraf; icra mahkemesi kararının tefhim veya tebliğinden itibaren 7 gün içinde sulh mahkemesine başvuru dava açmazsa iddiasından vazgeçmiş sayılır. O kişi 3. kişi ise iddiasından vazgeçmiş sayılması üzerine 3. kişi taşınmazdan zorla çıkarılır. İcra mahkemesi'nin 7 gün içinde sulh mahkemesine müracaat etmesi durumuna karar verdiği kişi kiraya veren ise; kiraya veren iddiasından vazgeçmiş sayılması ile 3. kişinin taşınmazın işgal hakkını kabul etmiş sayılır. İcra mahkemesinin 7 gün içinde sulh hukuk mahkemesine başvurusu gerektiğine karar verdiği taraf 7 gün içinde sulh hukuk mahkemesine başvuru dava açarsa 3. kişinin tahliyesi, işlemi bu dava sonucuna kadar durur ve davanın sonucuna göre hareket edilir. (276,3c2)

KİRAYA VERENİN HAPİS HAKKININ KORUNMASI

BK m.336'ya göre kiraya veren işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan 6 aylık kira alacağının güvencesi olmak üzere kiralanan taşınmazda bulunan taşınır mallar üzerinde hapis hakkına sahiptir.

Yine BK m.338'de kiraya verenin hapis hakkının korunması için sulh hukuk hakimine veya icra müdürüne başvurabileceği genel biçimde düzenlenmiştir. İİK m.270 ve 271 hükümlerinde ise bunun nasıl yapılacağı düzenlenmiştir. Hapis hakkının korunması iki şekilde olabilir;

>> Hapis hakkı için defter tutulması (270)

>> Hapis hakkına tâbi malların kaçırılması halinde geri alınması (271)

HAPİS HAKKI İÇİN DEFTER TUTULMASI M.270

Kiraya veren daha önce bir icra takibinde bulunmadan hapis hakkının geçici olarak korunması için icra dairesinin yardımını isteyebilir (270,1) Kiraya verenin icra dairesine kiracı ile aralarında bir kira sözleşmesi bulunduğu hakkında kanaat vermesi gerekir. Kiraya verenin işlemiş 1 yıllık kira hakkındaki talebi icra dairesince başka bir şart aranmaksızın yerine getirilir. İşlemekte olan 6 aylık kira henüz muaccel olmadığından, burada kiraya verenin talebinin yerine getirilebilmesi için kiraya verenin; kiracının kiralananndan çıkmak yahut kiralanan dahilinde bulunan şeyleri alıp götürmek teşebbüsünde bulunduğu başka bir deyimle hapis hakkının tehlikeye girdiği hakkında icra dairesine kanaat verilmesi gerekir.

İcra dairesi kiraya verenin talebini yukarıdaki şartlara uygun bulursa kiraya verenin üzerinde hapis hakkı bulunan kiracıya ait malların bir defterini tutar. (270,3)

Kiracı, hapis hakkına tabi malların defterine tutulmasına karşı koyarsa; icra müdürü zabıtanın yardım isteyebilir. Bundan başka icra dairesine başvuru yardım istemenin hapis hakkına tabi malların kiracı tarafından kaçırılmasının önlemeyeceği yani gecikmesinde tehlike olan hallerde kiraya veren doğrudan zabıtaya başvurarak yardım isteyebilir. (270,2) bu halde zabıta hapis hakkına tabi malların kaçırılmasına engel olur ve aldığı tedbiri icra dairesine bildirilir. Malların defterini tutmak görevi sadece icra dairesine aittir.

Hapis hakkına tabi malların defterinin tutulması bu hakkın muhafazası için geçici bir tedbirdir, mallar kural olarak kiracının elinde bırakılır. Kiraya veren kiracının bu malları kaçırmasına engel olabilir ve kaçırılmış olan malların geri alınmasını sağlayabilir. (271)

Defter tutulmasının etkisi geçici olduğundan kiraya veren bunun devam etmesi için icra takibinde bulunması gerekir. Defteri yapan icra müdürü kiraya verene icra takibinde bulunması için 15 günü geçmemek üzere uygun bir süre verir. (270, 3)

Hapis hakkı taşınır rehni sayıldığından, kiraya verenin kendisine verilen bu süre içinde başvuracağı yol taşınır rehni paraya çevrilmesi yolu ile taktır. (145 ve 147) Kiraya veren kendisine verilen süre içinde taşınır rehni paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmazsa ilgili kira alacağı için hapis hakkı defteri hükümsüz kalır ve kiracı icra dairesinden mallarının hapis hakkı defterinden silinmesini isteyebilir.

Hapis hakkı için defter yapılması: > M.270 – Kiralayan evvelce yapılması lazım gelen icrai takibi yapmadan haiz olduğu hapis hakkının muvakkaten muhafazası için icra dairesinin yardımını isteyebilir. (B.K. 267, 269, 281).

Teahhüründe tehlike varsa zabıtanın yahut nahiye müdürünün de yardımı istenebilir.

İcra dairesi üzerlerinde hapis hakkı bulunan eşyanın bir defterini yapar ve rehinleri paraya çevirme yoluyla takip talebinde bulunması için kiralyana on beş günü geçmemek üzere münasip bir mühlet verir.

Kaçırılan eşyayı takip hakkı: > **M.271** - Gizlice veya cebirle götürülmüş eşya, götürülmelerinden on gün içinde icra dairesinin emri ile ve zabıta kuvvetiyle geri alınabilir. İyî niyet sahibi üçüncü şahısların hakları saklıdır.

İhtilaf halinde mahkeme basit yargılama usulü ile meseleyi halleder ve karara bağlar. Mukavelename ile kiralanan taşınmazların tahliyesi:

KAÇIRILAN HAPİS HAKKINA TABİ MALLARIN GERİ ALINMASI M.271

Hapis hakkına tabi malların kaçırılması halinde kiraya veren icra dairesine başvurarak **bu malların geri alınmasını isteyebilir.** bu mallar **icra dairesinin emri ve zabıta kuvveti ile geri alınabilir.** (271, BK m.338/2)

Kaçırılan malların geri alınabilmesi için gerekli şartlar şunlardır:

1>> Malların **gizlice veya cebirle** götürmüş olması.

2>> Kiraya verenin, malların geri alınmasını; **kaçırılması tarihinden itibaren on gün içinde talep etmiş olması.**

Bu şartların varlığı halinde icra dairesi; **kaçırılan malların geri alınmasına karar verir** ve mallar zabıta (polis kuvveti) ile geri alınır. Ancak **iyî niyet sahibi üçüncü kişilerin hakları saklıdır** (271,1c2)

İLAMLI İCRA

Buraya kadar incelenmiş konular (ilamsız icra) **yalnız para alacakları için mümkündür.** **Paradan başka olacaklar için ilamsız icra yolu kapalıdır.** Konusu paradan başka bir şey olan bu gibi alacaklar için alacaklının **ilk önce mahkemede dava açarak ilam alması** ondan **sonra icra dairesine başvurması** gerekir.

Burada bütün ilamlı icra yolları için ortak olan genel hükümler incelenecektir.

İLAM VE İLAM NİTELİĞİNDEKİ BELGELER

Alacakların ilamlı icra takibi yapabilmesi için **elinde bir mahkeme ilamı** veya kanunların **mahkeme ilamı yerine saydığı bir belgenin bulunması** gerekir.

İLAMLAR

Mahkeme kararının taraflardan her birine verilen **hüküm nüshasına ilam** denir. (HMK m.301/2) Burada ilamdan maksat ilk önce hukuk mahkemelerinden alınmış olan **eda hükmü içeren ilamlardır.** *Tam yargı davaları sonucunda verilmiş olan idari yargı mercilerinin ilamları ve tenfizine karar verilmiş olan yabancı mahkeme ilamları; burada incelenecek olan ilamlı icra hükümlerine göre icra edilir.* Yukarıda sayılan ilamlar eda etmeyi içeren ilamlardır. Buna karşılık **tespit hükmü içeren ilamlar** yani (HMK m.106) **eda hükmü içermediğinden ilamlı icra yolu ile icraya konulamaz.** Hükümlerinin **yalnız yargılama giderlerine ilişkin bölümü burada incelenecek olan ilamlı icra hükümlerine göre icraya konulabilir.**

İLAM NİTELİĞİNDE OLAN BELGELER

Yukarıda incelenen mahkeme ilamlarından başka, **özel kanun hükümleri ile bazı belgeler ilam niteliğinde kabul edilmiştir.** İlam niteliğindeki bu belgeler **İİK 38. maddesinde veya özel kanunlarda belirtilmiştir** bunlar;

İCRA İFLAS 38 MADDESİNE GÖRE İLAM NİTELİĞİNDEKİ BELGELER

1>> Mahkeme huzurunda yapılan sulhler (HMK m.m.313) ilam niteliğindedir, ancak buradan maksat **şarta bağlı olmayan sulhlerdir, şarta bağlı sulh mahkeme ilamı gibi icra edilemez.**

2>> Avukatlık K. m.35/a hükmüne göre düzenlenen **uzlaşma tutanağı** İİK m.38 anlamında ilam niteliğindedir (Av. K. m.35/a,c3)

3>> Mahkeme huzurunda yapılan **kabuller** (HMK m. 308) ilam niteliğindedir

4>> Mahkeme huzurunda yapılan **feragatler** (HMK m.307) **ilam niteliğindedir, çünkü kabul gibi feragat da kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğurur.** (HMK m.315)

5>> Kayıtsız şartsız tek taraflı para borcu ikrarını içeren düzenleme biçimindeki noter senetleri ilam niteliğindedir.

6>> İstinaf ve temyiz kefaletnameleri ile *icra dairesindeki müteselsil kefaletler ilam niteliğindedir.*

7>> Kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içeren **ipoteke akit tablosu da** ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla **ilamlı takip bakımından ilam niteliğinde sayılmıştır.** (149,1)

İLAMLI İCRADA YETKİ

İlamlı icrada yetki ilamsız icradakinden tamamen farklıdır. Alacaklı **ilamlı icra takibi için Türkiye'deki herhangi bir icra dairesine başvurabilir.** (34) Yani alacaklı elindeki ilamı veya ilam niteliğindeki belgeyi **dilediği yerdeki icra dairesinde icraya koyabilir.** Alacaklı ilamlı *icra takibine* başladıktan sonra yerleşim yerine *değiştirirse* ilamlı icra takibinin *yeni yerleşim yerindeki icra dairesine havale edilmesini isteyebilir.* (34,c2) Buna göre alacaklı ilamın icrası için **her icra dairesine başvurabileceğinden ilamlı icrada yetki itirazı söz konusu değildir.**

İlam mahiyetini haiz belgeler : > **M.38** –Mahkeme huzurunda yapılan sulhlar, kabuller ve para borcu ikrarını havi re'sen tanzim edilen noter senetleri, istinaf ve temyiz kefaletnameleri ile icra dairesindeki kefaletler, ilamların icrası hakkındaki hükümlere tabidir. Bu maddedeki icra kefaletleri müteselsil kefalet hükmündedir.

Zamanaşımı : > **M.39** – İlama müstenit takip, son muamele üzerinden on sene geçmekle zamanasına uğrar.

Noter senedine müstenit takip, senedin mahiyetine göre borçlar veya ticaret kanunlarında muayyen olan zamanasına tabidir.

İcranın nereden isteneceği : > **M.34** – İlamların icrası her icra dairesinden talep olunabilir. Alacaklı yerleşim yerini değiştirirse takibin yeni yerleşim yerini icra dairesine havalesini isteyebilir.

Takibin başlaması : > **M.35** – Takip, ilamın icra dairesine tevdi ile başlar. İstiyen alacaklıya kayıt numarasını mübeyyin bedava ve pulusuz bir ilmühaber verilir.

İLAMDA İCRA TAKİBİNİN BAŞLAMASI

İlamlı takip **ilamın icra dairesine verilmesi ile başlar.** (35,c1) Yani alacaklı, *mahkeme ilamını icra dairesine vererek takip talebinde bulunur.* Takip talebinin yapılması ve içeriği genel haciz yolundakine çok benzer. Yani *alacaklı takip talebini icra dairesine yazılı veya sözlü olarak yapar.* İlamlı takip talebinde bulunan alacaklı da **binde 5 peşin harç alınmaz**, ilamlı icra takiplerinde **yalnız başvurma harcı alınır.** Takip talebinin genel şartları *genel haciz yolu ile takiptekine çok benzer.*

İlamlı icrada takip talebinin özellikleri:

1>> **Alacaklı:** Takip talebine alacaklıların (ve varsa vekilinin) **adı soyadı, yerleşim yeri adresi ve vergi kimlik numarasının** yazılması gerekir. **İlamlı icraya başvurma hakkı;** ilam veya ilam niteliğindeki belge lehine olan yani **ilam veya ilam niteliğindeki belgeye göre alacaklı olan kişiye aittir.**

2>> **Borçlu:** Takip talebine borçlunun **adı soyadı, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresinin** yazılması gerekir. İlamlı icrada borçlu **ilam aleyhine olan yani ilama gören borçlu durumunda olan kişidir.**

3>> **İlamda hükmedilen şeyin takip talebine yazılması:** Alacak olarak İlan'da hükmedilen şey **para, taşınır teslimi vesaire takip talebini yazılır.**

4>> **İlamın icra dairesine verilmesi:** Takip talebine ilamın veya ilam üzerindeki belgenin **tarih ve numarası, hangi mahkeme veya makamdan verildiği ve özeti yazılır.** Bundan başka icraya konulan **ilam takip talebi ile birlikte icra dairesine verilmelidir.** (35,c1)

İCRA EMRİ:

Takip talebini ve ilamı alan icra dairesi, **icra emri düzenleyerek borçluya gönderir.** Takip talebini alan icra müdürü alacaklının verdiği belgenin, **ilam veya ilam niteliğinde bir belge olup olmadığını kendiliğinden incelemekle yükümlüdür.** Alacaklıların verdiği belge **ilam veya ilam niteliğinde bir belge değilse icra müdürü borçluya icra emri gönderemez.** İcra emri gönderirse **borçlu, icra emrinin iptali için süresiz şikayet hakkına sahiptir.** (16,2)

İcra emri ile borçlunun **ilamda yazılı borcu belli bir süre (genellikle 7 gün) içinde ödenmesi veya teslim etmesi, buna uymazsa ilam hükmünün icra dairesi tarafından zorla yerine**

getirileceği borçluya ihtar olunur. İcra emri genel haciz yolundaki ödeme emrine benzer. İcra emri ile genel haciz yolundaki ödeme emri arasındaki en önemli fark şudur. **Borçlu icra emrine karşı icra dairesine yapacağı bir itiraz ile kendisine karşı yapılan ilamlı icra takibine durduramaz.** İcra emrini alan borçlu ancak bazı sebeplere dayanarak icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir. (33, m.33/a)

İcra emri takip talebine ve icraya konulan ilama uygun biçimde düzenlenmelidir. İcra emri borçlunun yani davacının davayı takip etmiş ilamda yazılı olan vekiline de tebliğ edilebilir (HMK m.73,1)

İLAMIN ZAMANAŞIMINA UĞRAMASI

İlamlı icra takibinin başarılı olabilmesi için ilamın zamanaşımına uğramamış olması gerekir. Eğer ilam zamanaşımına uğramış ise borçlu icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir.

İlama dayanan takip **son işlem üzerinden 10 yıl geçmekle** zamanaşımına uğrar (39,1) BK m.156,2) Buna göre ilamlar **10 yıllık zamanaşımına tabidir.** 10 yıllık zamanaşımına tabi olması **kuralının bazı istisnaları vardır.** Taşınmaz mülkiyetine ve taşınmaz üzerindeki diğer *aynı haklara ilişkin ilamlar zamanaşımına tabi değildir.* Çünkü aynı haklar zamanaşımına uğramaz. Mesela MK m.716'ya göre verilmiş olan tescil kararı (ilam) gibi.

İLAMLI İCRAYA BAŞVURABİLMEK İÇİN KESİNLEŞMİŞ OLMASI KURAL OLARAK

ŞART DEĞİLDİR

Kesinleşmeden icraya konulabilen ilamlar:

Bir mahkeme hükmünün istinaf edilmiş olması ve istinaf mahkemesi kararının temyiz edilmiş olması kural olarak o hükmün (ilamın) icrasını durdurmaz. Yani ilam alacaklısı **hükmü henüz kesinleşmemiş olmasına rağmen ilamı icraya koyabilir.** HMK m.350/1 m.367/1)

Özellikle konusu para veya taşınır mal olan ilamların icraya konulabilmesi için **hükmün kesinleşmiş olması şart değildir.**

Ayrıca taşınmazın aynına ilişkin olmayan ilamlar kesinleşmeden icraya konulabilir. (taşınmaz üzerindeki kişisel haklara ilişkin ilamlar, örneğin tahliye ilamları kesinleşmeden icraya konulabilir)

İCRANIN GERİ BIRAKILMASI:

Kesinleşmeden icraya konulabilen ilamların (hükümlerin) **istinaf edilmiş olması kendiliğinden ilamın icrasını durdurmaz.** Bunun gibi istinaf mahkemesi kararının temyiz edilmiş olması da kendiliğinden ilamın icrasını durdurmaz. İstinaf ve temyizden ilamın icrasını durdurabilmesi için **borçlunun istinaf mahkemesinden veya Yargıtay'dan icranın geri bırakılması kararı alması gerekir.** (36)

İSTİNAF MAHKEMESİNİN İCRANIN GERİ BIRAKILMASINA KARAR VERMESİ:

İcra dairesinden süre (mühlet) alınması:

Kesinleşmeden icraya konulan hükmü (ilamı) istinaf eden borçlunun istinaf mahkemesinden **icranın geri bırakılması (tehiri icra) kararı alıp icra dairesine vermesi az veya çok bir zamana bağlıdır.** Bu zaman içinde **icranın geri bırakılmasını sağlayabilmek için hükmü istinaf eden borçlunun icra dairesine başvurarak kendisine istinaf mahkemesinden icranın geri bırakılması kararı getirilinceye kadar uygun bir süre verilmesini istemesi gerekir.** (36) Bunun için **borçlunun hükmü istinaf ettiğini hükmü veren ilk derece mahkemesinden alacağı ve icra dairesine vereceği bir belge ile ispat etmesi gerekir.**

Bu talep üzerine **icra müdürünün** hükmü istinaf eden borçluya istinaf mahkemesinden icranın geri bırakılması kararı getirilinceye kadar **uygun bir süre verilebilmesi için istinaf eden borçlunun teminat göstermesi gerekir.** **Hükmü istinaf etmiş olan borçlu teminat gösterirse; icra müdürü borçluya istinaf mahkemesinden icranın geri bırakılması kararı getirebilmesi için uygun bir süre verir bu süre ancak zorunluluk halinde uzatılabilir.** Bu süre içinde ilamın icrası durur. (36,1)

İSTİNAF MAHKEMESİNİN İCRANIN GERİ BIRAKILMASI KARARI VERMESİ:

İcra dairesinden teminat karşılığında süre alan borçlu, istinaf etmiş olduğu hükmü esastan inceleyecek olan istinaf mahkemesi hukuk dairesine başvurarak esas hakkındaki istinaf incelemesi sonuçlanıncaya kadar icranın geri bırakılmasına karar verilmesini (tehiri icra kararı verilmesini) ister.

Bu talebi alan istinaf mahkemesi, **başvurusunun haklı görülmesi halinde** icranın geri bırakılmasına ve **teminatın geri verilip verilmeyeceğine karar verir.** (36,5)

Yukarıdaki haller dışında istinaf mahkemesi icranın geri bırakılmasına karar verir bu icranın geri bırakılması kararı üzerine icra dairesi ilamın ıcrasını, istinaf mahkemesinin esas hakkındaki **istinaf incelemesinin sonuçlanmasına kadar geri bırakır.**

İstinaf mahkemesince istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi:

İstinaf mahkemesince **istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi halinde alacaklının (davacının) istemi üzerine başkaca işleme gerek kalmaksızın** teminata konu olan para alacaklıya ödenir. **Mal ve haklar ise türüne göre icra dairesince paraya çevrilir.** İlam alacaklısının teminat üzerine rüçhan hakkı vardır. (36,6)

Fakat alacaklı davacı istinaf mahkemesi kararını temyiz etmek ve Yargıtay'dan icranın geri bırakılmasını talep etmek suretiyle teminat konusu paranın alacaklıya ödenmesini veya teminat konusu mal veya paraya çevrilmesine önleyebilir.

Kesinleşmeden icraya konulamayan ilamlar:

Bazı ilamlar (hükümler) kesinleşmedikçe icraya konulamaz.

1> Taşınmaz mal ile ilgili aynı haklara ilişkin ilamlar; kesinleşmeden önce yerine getirilemez. Mesela **tapu iptali ve tescil davası ve önahım davası** sonucunda verilen ilamlar kesinleşmeden yerine getirilemez.

2> Kişiler ve aile hukukuna ilişkin ilamlar; kesinleşmeden önce yerine getirilemez.

Fakat **nafaka hükümlerinin ıcrasını isteyebilmek için bunların kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur.** (HMK m.350/1,c3 - m.367/1,c3 – İİK m.36,4)

Bayrağına ve siciline kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemilere ve bunlarla ilgili **aynı haklara ilişkin kararlar** kesinleşmedikçe icra edilemez. (31/a1)

Kesinleşmeden icraya konulamayan ilamlara başka örnekler; İİK m.72,4c2 ve İş Mahkemesi Kanunu m.4,2

İCRANIN İADESİ (ESKİ HALİNE İADESİ)

İlamın hüküm kesinleşmeden icraya konulmuş olması:

Kesinleşmeden icraya konulabilecek bir ilam kesinleşmeden icraya konulmuş, borçlu ilamı istinaf etmiş, istinaf mahkemesinin kararını temyiz etmiş, ve fakat icranın geri bırakılmasına karar verilmemiş olabilir. Bu halde bir taraftan istinaf veya temyiz incelemesi yapılırken, diğer taraftan icra dairesi ilamın ıcrasına devam eder; mesela icra dairesi borçlunun mallarını haczeder, satışa çıkarır, satar ve hatta satış bedelini alacaklıya ödemiş olabilir. Bu durumda yani **ilamın ıcrası devam ederken veya sonuçlandıktan sonra istinaf mahkemesi ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verirse veya Yargıtay bozarsa** ne olacaktır bu soruya **İİK 40. maddesi** cevap verir

İcranın iadesi : > M.40 –Bir ilamın bölge adliye mahkemesince kaldırılması veya temyizen bozulması icra muamelelerini olduğu yerde durdurur.

Bir ilam hükmü icra edildikten sonra bölge adliye mahkemesince kaldırılır veya yeniden esas hakkında karar verilir ya da Yargıtayca bozulup da aleyhine icra takibi yapılmış olan kimsenin hiç veya o kadar borcu olmadığı kesin bir ilamla tahakkuk ederse, ayrıca hükme hacet kalmaksızın icra tamamen veya kısmen eski hâline iade olunur.

Ancak üçüncü şahısların hüsnü niyetle kazandıkları haklara hâlel gelmez.

Umumi hükümler : > M.41 – Kanunun bu ikinci babında yazılı hükümlere mugayir olmyan diğer hükümleri ilama müstenit takiplerde de cereyan eder.

ilamın istinaf mahkemesince kaldırılması veya yeniden esas hakkında karar verilmesi durumunda:

1►► İlamın istinaf mahkemesince kaldırılması icra muamelesi işlemlerini olduğu yerde durdurur. İlamın istinaf mahkemesince kaldırılması ile ilamın icrası sadece olduğu yerde durur, yoksa ilamlı icra takibi iptal edilmez, ondan önce konulmuş olan haciz devam eder fakat haczedilen mallar satılamaz. (41,1)

2►► Bir ilam hükmünü icra edildikten sonra istinaf mahkemesince kaldırılır veya yeniden esas hakkında karar verilir; Aleyhine icra takibi yapılmış olan kişinin hiç veya o kadar borcu olmadığı kesin bir ilamla tahakkuk ederse, ayrıca hükme hacet kalmaksızın icra tamamen ve veya kısmen eski haline iade olur. (40,3) icranın bu şekilde eski haline iadesi sağlanırken 3. kişilerin iyi niyetle kazanmış oldukları haklara halel gelmez. (4,3)

PARA ALACAKLARI HAKKINDAKİ İLAMLARIN İCRASI

Alacaklı bir para alacağının ödenmesi hakkındaki ilamı icra dairesine vererek ilamlı takip talebinde bulunur (35) Takip talebine *alacaklı ve borçlunun adı, soyadı, kimlik numaraları veya vergi kimlik numaraları ve adresinden başka ilam konusu alacağın Türk parası ile tutarı ve alacaklı veya vekili adına ödemenin yapılacağı banka hesap bilgileri de yazılır* (41, m.58)

İlam konusu alacak *yabancı para alacağı ise* bu alacağın *Türk parası ile tutarının takip talebinde gösterilmesi gerekir*. (41, m.58/3)

İlamda alacak için *faize de hükmedilmiş ise* alacaklı, ilamlı icra takip talebinde *faiz oranını ve faizin işlemeye başladığı günü* göstermek suretiyle faiz de isteyebilir (41, m.58/3)

Alacakların buradaki takip talebinde *haciz veya iflas yollarından hangisini istediğini bildirmesine gerek yoktur*. Çünkü alacaklı icra emrindeki 7 günlük süre geçtikten sonra haciz veya iflas yollarından birini seçebilir. (37) İlamlı icrada takip talebinde bulunan alacaklıdan *Binde 5 peşin harç alınmaz, sadece başvurma harcı alınır*.

İCRA EMRİ:

Burada 4-5 örnek nolu icra emri düzenlenir ve borçluya gönderilir (32, m.24/) bu İcra emrine şunlar yazılır;

Alacaklının ve varsa vekilinin adı soyadı ve adresi borçlunun ve varsa vekilinin adı soyadı ve adresi, ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarası İlam konusu istenen alacağın Türk parası ile tutarı ve faizi *İlam konusu para borcunun 7 gün içinde icra dairesinin banka hesabına ödenmesi ihtar*ı (32, m.41, m.60) borç 7 gün içinde ödenmezse; icra mahkemesinden veya istinaf mahkemesinden, Yargıtay'dan veya yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilmiş ise yargılamanın iadesi talebin inceleyecek olan mahkemeden *icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirmedikçe* cebri icra yapılacağı ihtar, *borçlunun 7 gün içinde mal beyanında bulunması* (m74) mal beyanında bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı (76) *gerçeğe aykırı mal beyanında bulunursa ayrıca hapisle cezalandırılacağı* (338,1) ihtar (32,1)

BORÇLUNUN İCRA EMRİNE KARŞI KOYMAŞI

1> **Şikayet:** Borçluya gönderilen icra emri kanuna aykırı ise borçlu icra emrinin iptali veya düzeltilmesi için icra mahkemesinde *şikayet yoluna başvurabilir*. (41 ve m.16)

2> **İcra mahkemesinden icranın geri bırakılmasının istenmesi:** ilamlı icrada genel haciz yolundaki *ödemeye emrine itiraz benzer bir itiraz yolu yoktur*, yani *borçlu 7 gün içinde icra dairesine başvurup icra emrine itiraz ediyorum demek suretiyle ilamlı icra takibini durduramaz*. Fakat borçlu ilam (hüküm) verildikten sonra *borcu ödemiş ise veya alacaklıdan süre almışsa veya İlam zamanaşımına uğramış ise* (39) *icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir*. (33 ve 33/a)

3> **İstinaf mahkemesinden veya Yargıtay'dan icranın geri bırakılması kararı istenmesi.** ilam kesinleşmeden icraya konulmuş ise borçlu *teminat karşılığında istinaf mahkemesinden veya Yargıtay'dan icranın geri bırakılmasını isteyebilir* (36)

4> **Borçlu hükme karşı yargılamanın iadesi** yoluna başvurulmuş ise yargılamanın iadesi davasına bakan mahkemeden *teminat karşılığında icranın durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir*. (HMK m.381)

Borçlu yukarıda belirtilen **4 halden birinde icranın geri bırakılması hakkında bir karar alırsa** bu icranın geri bırakılması kararının **icra dairesine vererek** ilamlı icra takibinin durdurabilir. Aksi halde icra takibi durmaz.

BORÇLUNUN BORCUNU ÖDEMESİ

İcra emrini alan borçlu 7 gün içinde borcunu (faiz ve takip giderleri ile birlikte) icra dairesinin banka hesabına öderse, (9) icra dairesi bu parayı alacaklıya öder ve bununla ilamlı icra takibi son bulur.

BORÇLUNUN BORCUNU ÖDEMEMESİ

İcra emrini alan borçlu **7 gün içinde borcunu ödememezse** alacaklının **talebi üzerine cebri icraya devam edilir**. Burada alacaklı iflasa tabi olan (43) borçlusunu hakkında **haciz veya iflas istemekte serbesttir**. (37)

HACİZ TALEBİ

Borçlu; **7 gün içinde borcunu ödememezse** alacaklı borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir. (78vd, m.37) Alacaklının **haciz talebi üzerine**, icra dairesi genel haciz yolundaki hükümlere göre borçlunun mallarını haczeder, satar ve elde edilen para ile alacaklının alacağını öder. Yani **ilamlı icrada haciz satış ve paraların paylaşılması safhaları tamamen genel haciz yolunda olduğu gibidir**. (41, m.74 ila m.144)

İFLAS TALEBİ

İlam borçlusunu **iflasa tabi ise**; alacaklı dilerse **doğruca ticaret mahkemesine** (154) başvurarak **7 gün içinde borcunu ödememiş olan borçlusunun iflasına karar verilmesinde isteyebilir**. (37, m.177/4) ancak burada şunu belirtmek gerekir, **ilam alacaklısı iflasa tabi borçlusunun iflasına isteyebilmesi için yukarıda görüldüğü gibi borçluya karşı ilamlı icra takibi yapmak ve ondan sonra iflas talebinde bulunmak zorunda değildir**. İlam alacaklısı **hiç ilamlı icra takibi yapmadan yani ilamı icraya koymadan ilam borçlusuna karşı genel iflas yolu ile takip yapabilir** (155)

İCRA MAHKEMESİNCE İCRANIN GERİ BIRAKILMASI

Buradaki icranın geri bırakılması **istinaf mahkemesinden veya Yargıtay'dan alınan icranın geri bırakılması kararından tamamen farklıdır**. İcranın geri bırakılması hükmü istinaf veya temiz edilmiş olması nedenine dayanmaktaydı. Ancak **buradaki İcra mahkemesi icranın geri bırakılması ise ilam konusu borcun itfa edilmiş, mesela ödenmiş veya ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olması nedenlerinden birine dayanmaktadır**.

Burada inceleme konusu olan yolun teknik adı İİK 33. maddesinde genel başlığında ve metninde açıkça belirtildiği gibi icranın geri bırakılmasıdır. Ancak İİK 33. maddesinin 1. Fikrasında **itiraz** terimine de yer verilmiş olduğundan ve uygulamada **itiraz** terimi kullanıldığından **İcra emrine itiraz terimi kullanılmaktadır. Fakat buradaki İcra emrine itiraz genel haciz yolundaki ödeme emrine itiraz m.62 anlamında bir itiraz değildir**. Çünkü buradaki İcra emrine itiraz **icra dairesine değil icra mahkemesine yapılır** ve **ilamlı icra takibinin kendiliğinden durdurmaz**.

Borçlunun icra mahkemesine yaptığı icra emrine itiraz bir dava değildir buradaki icra emrine itiraz ilam konusu borcun **ifa edilmiş ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olması sebeplerinden birine dayanarak** icra mahkemesince ilamın icrasının geri bırakılmasını sağlayan bir yoldur.

Borçlu sadece **ilam verildikten sonraki dönemde gerçekleşen itfa imhal yani erteleme veya zamanaşımı nedeniyle** icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir. Buna karşılık borçlu **hükmün verildiği tarihten önceki bir dönemde borcun itfa etmiş ise ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olduğunu ileri sürerek icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyemez**. Çünkü **borçlunun bu iddialarını dava sırasında ileri sürmesi gerekirdi**. Aksi halin kabulü mahkemenin verdiği hükmü yani ilamı icra mahkemesinin inceleyip değiştirmesi anlamına gelir ki bu da **maddi anlamda kesin hükme aykırı** düşer (HMK m.303)

İtiraz süresi (icranın geri bırakılması isteme süresi)

İtiraz süresi *itfa erteleme veya zamanaşımının* icra emrinin tebliğinden önceki veya sonraki dönemde gerçekleşmiş olmasına göre ikiye ayrılır.

7 gün içinde yapılması gereken itiraz:

Borçlu icra emrinin tebliğinden önceki dönemde *borcun itfa edilmiş, ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olduğu* iddiasında ise 7 gün içinde icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir. Borçlu 7 gün içinde icranın geri bırakılması istemez ise ilamlı icra takibi kesinleşir ve borcu ödemek zorunda kalır.

Süresiz itiraz:

Borçlu icra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde borcun *itfa edilmiş veya ertelenmiş veya zamanaşımına uğramış olduğu* iddiasında ise her zaman icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir (İcra emrine itiraz edebilir m.33,2)

Bu halde *ilamlı icra takibinin son bulmasına kadar icra emrine itiraz edilebilir* çünkü ondan sonra icra takibi son bulmaktadır. *İlamlı takibin son bulmasından sonra borçlu ancak bir istirdat davası açabilir.*

İCRA EMRİNE İTİRAZ İÇİN YAPILMASI

İcra emrine itiraz *ilamlı* takibin yapıldığı icra dairesinin tabi bulunduğu icra mahkemesine *dilekçe ile yapılır* (33,1) İcra emrine itiraz ilamlı icra takibinin kendiliğinden durdurmaz. İlamlı icra takibi ancak icra mahkemesinin vereceği icranın geri bırakılması kararı ile durur.

İtiraz sebepleri ve ispatı:

İtfa itirazı ve ispatı:

Borçlu icra emrinin *tebliğinden önceki veya sonraki dönemde borcun itfa edilmiş olduğunu bildirerek* İcra emrine itiraz edebilir. Buradaki *itfa* deyimi; *ödeme bağışlama* (BK m.285) *ibra* (BK m.132) *takas* (BK m.139) ve *yenileme* (BK m.133) gibi borcun son bulması sebeplerini kapsar. Borçlu icra emrinin tebliğinden *önceki bir dönemdeki borcun itfa edilmiş olduğunu icra mahkemesinden ancak şu belgelerle ispat edebilir.*

Yetkili mercilerce *resen düzenlenmiş veya onaylanmış belgeler* (33,1)

imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş olan yazılı belgeler (33,1) İcra mahkemesi yukarıdaki belgeleri *dışındaki bir belgeye dayanarak icranın geri bırakılmasına karar veremez.*

Borçlu icra emrinin tebliğinden sonraki dönemde borcun *itfa edilmiş olduğunu* ancak mutlaka *noterlikçe resen düzenlenmiş veya onaylanmış bir belge veya icra tutanağı ile ispat edebilir.*

Takas itirazı ve ispatı:

Takas (BK m.139) İİK m.33 anlamında *itfa* terimine dahildir yani *borçlu alacaklıdan olan karşılık alacağı ile borcunu takas ettiğini bildirerek* m.33'e göre icra mahkemesinden icranın geri bırakılması isteyebilir. Yalnız borçlunun takas ettiğini bildirdiği *karşılık alacağını yetkili mercilerce resen düzenlenmiş veya onaylanmış veya imzası alacaklı tarafından ikrar olunmuş bir senet ile ispat etmesi gerekir.* (30)

Erteleme (imhal) itirazı ve ispatı:

Borçlu icra emrinin tebliğinden önceki veya sonraki dönemde *borcun ertelenmiş olduğunu bildirerek İcra emrine itiraz edebilir* (33,1-2) Borçlu alacaklının kendisine borcun ödenmesi için bir süre vermiş olduğunu yetkili mercilerce resen düzenlenmiş veya usulüne göre onaylanmış veya imzası alacaklı tarafından ikrar olunmuş *yazılı bir belge ile ispat edebilir.* (33,1)

Borçlu borcun ertelendiğini ispat ederse İcra mahkemesi icranın geri bırakılmasına karar verir. (33,2)

Zamanaşımı itirazı ve ispatı:

İlaman 10 yılda zamanaşımına uğraması yukarıda incelendi (39) *Alacaklı zamanaşımına uğramış olan bir ilamı icraya koyarsa; borçlu icra mahkemesinden zamanaşımı nedeniyle icranın geri bırakılmasına karar verilmesini isteyebilir.* Yani *zamanaşımı itirazında* bulunabilir.

Borçlu icra emrinin **tebliğinden önceki dönemde ilamın zamanaşımına uğramış olduğu iddiasında ise zamanaşımı itirazı da 7 gün içinde yapabilir.**

Borçlu icra emrinin tebliğinden **sonraki bir dönemde ilamın zamanaşımına uğramış olduğu iddiasında ise** bu zamanaşımı itirazı **her zaman ileri sürebilir.** (33,2)

İLAMLI İCRADA İSTİRDAT VE MENFİ TESPİT DAVALARI

Borçlu **hükümün verildiği tarihten sonraki dönemde** borcun itfa edilmiş veya zamanaşımına uğramış olduğu, fakat **bu iddiasını icra mahkemesinde ispat edemediği için borçlu olmadığı parayı ödemek zorunda kaldığı** iddiasında ise alacaklıya karşı bir **istirdat davası** açabilir. (72,7)

Alacaklı icra mahkemesi'nin **icranın geri bırakılmasını talebinin reddi kararına dayanarak istirdat davasına karşı kesin hüküm** itirazında bulunamaz, çünkü **icra mahkemesi kararları maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.**

İİK m.33,4'te ilamlı **icrada borçlunun sadece istirdat davası açılabileceği belirtilmiştir.** Ancak m.41'deki yollama 72. maddenin tümünü de kapsar. **Menfi tespit davası, istirdat davasının öncüsü olduğundan** borçlunun menfi tespit davası açılmasında hukuki yararı vardır

KONUSU PARADAN BAŞKA BİR ŞEY OLAN İLAMLARIN İCRA İCRASI

Paradan başka alacaklar hakkında icra takibi yapabilmek için alacağın ilk önce bir **mahkeme ilamı ile hüküm altına alınmış olması gerekir.** Yani **konusu paradan başka bir şey olan alacaklar için ilamsız icra yolu kapalıdır.** Konusu paradan başka bir şey olan alacaklar şunlardır. *Taşınır teslimi* (24) *çocuk teslimi* (25) *taşınmazın tahliye ve teslimi* (26) *bir şey yapılması* (m30)

TAŞINIR (MENKUL) TESLİMİ

Taşınır tesliminden maksat taşınır bir malın bir kişiden yani borçludan davalıdan alınarak diğer bir kişiye alacaklıya yani davacıya verilmesine ilişkin ilamların icrasıdır.

A> TAKİP TALEBİ:

Alacaklı; *taşınır mal teslimi* hakkındaki ilamı icra dairesine vererek, **takip talebinde bulunur.** (m35) alacaklının taşınır mal teslimi hakkındaki bir ilamı icraya koyabilmesi için kesinleşmiş olması şart değildir.

B> İCRA EMRİ:

2 örnek nolu icra emri düzenlenir ve borçluya gönderilir. İcra emrinde şunlar yazılır;

Alacaklının ve varsa vekilinin adı soyadı, yerleşim yeri adresi, vergi kimlik numarası. Borçlunun adı soyadı, varsa vekilinin adı, alacaklı tarafından biliniyorsa vergi kimlik numarası ve yerleşim yerindeki adresi, **ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarası. Teslimi istenen ilam konusu taşınır mal.** İlamda yazılı taşınır malın icra emrinin tebliğinden itibaren **7 gün içinde icra dairesine teslim edilmesi ihtarı.** Taşınır mal **7 gün içinde teslim edilmeye** icra mahkemesinden (33) istinaf mahkemesinden (HMK m.350,1) Yargıtay'dan (HMK 367/1) veya **yargılamanın iadesi yoluna gidilmiş ise yargılamanın iadesi talebini incelenmekte olan mahkemeden** (HMK m. 381) **ilamın geri bırakılması (durdurulması) hakkında bir karar getirmedikçe** ilam hükmünün **zorla icra olunacağı ihtarı.**

İcra emrini alan borçlu **7 gün içinde veya daha sonra taşınır malı icra dairesine teslim ederse;** icra dairesi de **bu taşınır malı alacaklıya teslim eder ve bununla icra takibi sonuçlanır.**

İcra emrini alan borçlu **7 gün içinde taşınır malı icra dairesine teslim etmezse ve bu icranın geri bırakılması kararını da göstermezse; alacaklının talebi ile** ilamda yazılı olan taşınır mal icra dairesi tarafından borçludan zorla alınarak alacaklıya teslim edilir. **Burada iki ihtimal ile karşılaşılır.**

Taşınır teslimi: > M.24 –Bir taşınırın teslimine dair olan ilam icra dairesine verilince icra memuru bir icra emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde o şeyin teslimini emreder.

(3) Borçlu, bu emri hiç tutmaz veya eksik bırakır ve hükmolunan taşınır veya misli yedinde bulunursa elinden zorla alınıp alacaklıya verilir.

1> ilamda yazılı olan **taşınır mal veya misli borçlunun elinde ise**; taşınır mal icra dairesi tarafından **borçludan zorla alıp alacaklıya teslim edilir** (24,3)

2> İlamda yazılı olan **taşınır mal veya misli borçlunun elinde bulunamazsa** bu halde borçlu **artık aynen ifaya zorlanamaz**. Taşınır mal teslim borcu kanundan ötürü **para borcuna dönüşür**. Yani borçlu malın bedelini (değerini) para borcu olarak (alacak) olarak ödemek zorundadır. (24,4) bu halde de **iki ihtimal** ortaya çıkabilir.

Taşınır teslimi: > M.24 - ...

(4) Yedinde bulunmazsa ilamda yazılı değeri alınır. Vermezse ayrıca icra emri tebliğine hacet kalmaksızın haciz yoluyla tahsil olunur. Taşınır malın değeri, ilamda yazılı olmadığı veya ihtilafli bulunduğu takdirde, icra memuru tarafından haczin yapıldığı tarihteki rayice göre takdir olunur.

(5) Hükmolunan taşının değeri, borsa veya ticaret odalarından, olmiyan yerlerde icra memuru tarafından seçilecek bilirkişiden sorulup alınacak cevaba göre tayin edilir.

(6) İlgililerin bu hususta icra mahkemesine şikayet hakları vardır.

AA> Teslimine hükmolunan taşınır malın **değeri ilamda yazılı ise** borçlu elinde bulunmayan taşınır malın **ilamda yazılı olan bu değerini faizi ile birlikte para olarak ödemek zorundadır**. (24,4c1 ve 2)

BB> Taşınır malın değeri **ilamda yazılı değilse**; ilamda yalnız taşınır malın **teslimine karar verilmiş olması halinde bakılır**.

Eğer alacaklı ile borçlu **taşınır malın değeri üzerinde anlaşılırsa** borçlu bu *anlaşılmış olan miktar parayı ödemek suretiyle teslim borcundan kurtulur*.

Eğer alacaklı ile borçlu taşınır malın **ilamda yazılı olmayan değeri üzerinde bir anlaşmaya varamazlarsa**; taşınır malın değeri **icra müdürü tarafından takdir olunur**. İcra müdürü taşınır malın değerini **haczin yapıldığı tarihteki rayic değerine göre takdir eder**. (24,4c3)

İcra müdürü taşınır malın değerini takdir ederken malın değerini **borsa veya ticaret odalarından**, bu kuruluşların bulunmadığı yerlerde **kendisi tarafından seçilecek bilirkişiden sorar** ve alacağı cevaba göre taşınır malın değerini belirler. Bu bedeli bir muhtıra borçludan ister (24,5)

İlgililerin özellikle alacaklı ve **borçlunun icra müdürünün takdirine ve muhtıra tebliğine karşı icra mahkemesine şikayet hakları vardır**. (24,6, m.16) İcra mahkemesi'nin bu şikayet hakkındaki kararı **istinaf edilebilir** (363,1) İstinaf mahkemesinin bu konudaki kararı **temyiz edilebilir** (364)

Borçlu kendisinden istenen parayı **ödemezse ayrıca bir hükme veya icra emrine gerek kalmaksızın borçlunun bu borcu karşılamaya yetecek miktarda malı haciz edilir bu mallar satılarak bedelinden alacaklının alacağını ödenir** (24,4)

TAŞINMAZ MALLARIN TAHLİYE VE TESLİMİ

Taşınmaz malların tahliye ve tesliminden maksat **bir taşınmazın bir kişiden alınarak diğer bir kişiye yani alacaklıya verilmesine ilişkin ilamların icrasidir**. (26 ila 29)

Taşınmaz malın tesciline ilişkin ilam, taşınmazın teslimini de içerir ve bu nedenle İİK m.26 ve sonraki maddelere göre icraya konulabilir. Kira sözleşmesine dayanarak verilmiş olan taşınmaz mal tahliye kararları da İİK m.26 ve sonraki maddelerine göre icraya konur.

Taşınmazın tahliye ve teslimine ilişkin ilamın konusu taşınmaz üzerindeki **mülkiyet veya başka bir aynı hakka ilişkin ise** böyle bir ilam *mesela istihkak veya el atmanın önlenmesi* davaları (MK m.680,3) sonucunda verilen **ilamlar kesinleşmedikçe icraya konulamaz** (HMK m.367/2)

Buna karşılık ilam taşınmazın aynına değil de **taşınmaz üzerindeki bir kişisel hakka ilişkin ise** böyle bir ilama (mesela kira sözleşmesine) dayanarak açılan tahliye davaları sonucunda verilen taşınmaz mal tahliye davalarının ilamlarının **icraya konulabilmesi için kesinleşmesi şart değildir**. (HMK m.350/1 m.567/1) **Bu halde borçlu teminat karşılığında istinaf mahkemesinden Yargıtay'dan icranın durdurulması kararı alabilir** (36)

Taşınmaz malların tahliye ve teslimine dair ilam icraya konulurken **iki ihtimal** ile karşılaşılır. Bunlar **birincisi taşınmaz borçlunun elindedir. ikincisi taşınmaz üçüncü bir kişinin elindedir**.

TAŞINMAZ MALIN BORÇLUNUN ELİNDE OLMASI

Alacaklı, taşınmaz malın tahliye ve teslimi hakkındaki **ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur** (35) Takip talebini ve ilamı alan icra dairesi **bir icra emri düzenleyerek bunu**

borçluya gönderir. İcra emri düzenlenmesi ve içeriği yukarıdaki bütün ilamlı icra takipleri için genel biçimde düzenlenen icra emridir. Ancak bu İcra emrine alacaklı ve borçlunun kimlikleri, **ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarası tahliye ve teslimi istenen ilam konusu taşınmaz malın tapuda kayıtlı olduğu yer pafta ada ve parsel numarası** taşınmazın icra emrinin **tebliğinden itibaren 7 gün içinde tahliye ve teslim edilmesi ihtarı** tahliye ve teslim edilmezse **ilam hükmünün zorla icra olunacağı ihtarı** yazılır.

Borçlu; taşınmaz malı **rızası ile tahliye ve teslim ederse** bununla ilamlı icra takibi sonuçlanır, ancak borçlu taşınmaz malı **rızası ile tahliye ve teslim etmezse** ilam hükmü icra dairesi tarafından **zorla icra olunur ve taşınmaz mal alacaklıya teslim edilir** (26,2)

İcra dairesi tarafından alacak bir teslim edilen taşınmaza **haklı bir sebep olmaksızın tekrar giren borçlu** (ayrıca bir mahkeme hükmüne gerek olmaksızın) **icra dairesi tarafından taşınmazdan tekrar zorla çıkartılır** (26,3) Bundan başka icra dairesi tarafından alacaklıya teslim edilmiş olan taşınmaza **haklı bir sebep olmaksızın tekrar giren borçlu** icra mahkemesi tarafından **TCK 290. maddesi gereğince** cezaya mahkum edilir. (342) Bu şekilde tahliye olan taşınmazda bulunup da **ilamda dahil olmayan eşya** çıkarılarak borçluya ve hazır değilse vekiline veya ailesi halkından, müstahdemlerinden **reşit olan bir kimseye tevdi olunur** (26,4)

TAŞINMAZIN ÜÇÜNCÜ BİR KİŞİ ELİNDE OLMASI HALİNDE

Alacaklı taşınmazın tahliye ve teslimine dair **ilamı icraya koyacağı sırada taşınmazın borçlunun değil de üçüncü bir kişinin elinde olması halı** m.27 ile m.29 hükümlerinde düzenlenmiştir

2 - Taşınmaz üçüncü şahıs elinde ise : > M.27 - Taşınmaz, üçüncü bir şahıs tarafından davadan sonra ve hükümden evvel tapuya tescil edilmiş bir akte müsteniden işgal edilmekte ise alacaklı borçlunun o şahsa karşı malik olduğu hakları haiz olur. Bu sıkı ihtiyar etmezse borçlusuna karşı tazminat davası açabilir. Şu kadar ki suiniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı umumi hükümler mahfuzdur.

Taşınmaz davalarında hükümlerin tapu sicil dairesine tebliği : > M.28 - Taşınmaz davalarında davacının lehine hüküm verildiği takdirde mahkeme davacının talebine hacet kalmaksızın hükmün tefhimi ile beraber hulasasını tapu sicili dairesine bildirir. İlgili daire bu ciheti hükmolunan taşınmazın kaydına şerh verir. Bu şerh, Türk Medeni Kanununun 1010 uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmüne tâbidir.

Taşınmaz davası üzerine verilen karar ilerde davacının aleyhine kesinleşirse mahkeme, derhal bu hükmün hulasasını da tapu sicili dairesine bildirir.

Taşınmaz hakkındaki hükümden sonra yedin tebeddülü : > M.29 - Hükmün tapu sicili dairesine bildirilmesinden sonraki tebeddüllerin icra muamelelerine tesiri olmaz. Hükümde gösterilen şey kimin elinde ise ondan alınıp alacaklıya teslim olunur.

Şu kadar ki, o yerde bulunan üçüncü şahıs bu malı borçludan teslim almış olmayıp onu doğrudan doğruya işgal etmekte bulunduğunu bildiren bir tapu sicili kaydı gösterirse mahkemeye müracaatla dava açması için kendisine yedi gün mühlet verilir. Bu müddet içinde dava açılırsa icra geri bırakılır.

GEMİLERE VE BUNLARLA İLGİLİ AYNI HAKLARA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI

Bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemilere ve bunlarla ilgili aynı haklara ilişkin kararlar kesinleşmedikçe icra edilemez. (31/a1)

Gemilere ve bunlarla ilgili aynı haklara ilişkin ilamların icrası : > Madde 31/a - Bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemilere ve bunlarla ilgili aynı haklara ilişkin kararlar, kesinleşmedikçe icra edilemez.

Sicile kayıtlı Türk gemilerine ve bunlarla ilgili aynı haklara ilişkin davalarda davacının lehine hüküm verilirse, mahkeme, davacının istemine gerek kalmaksızın, hükmün tefhimi ile birlikte özetini gemi sicili müdürlüğüne bildirir. Hüküm, gemi siciline şerh edilir. Davada verilen karar ilerde davacının aleyhine kesinleşirse, mahkeme, bu hükmün özetini de gemi sicili müdürlüğüne derhal bildirir. Sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün yabancı bayraklı gemiler bakımından mahkeme, bu fıkra da öngörülen bildirimleri, geminin bayrağını taşıdığı devletin en yakın konsolosluğuna yapar. Hükmün gemi siciline şerh edilmesinden sonra geminin ziyetliğini elde eden kişi aleyhine yeni bir ilâm alınmasına gerek olmadan, üçüncü fıkraya göre işlem yapılır.

Bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bir geminin tahliye ve teslimine ilişkin ilâm, icra dairesine verilince icra müdürü, bir icra emri tebliği suretiyle borçluya yedi gün içinde o geminin teslimini emreder. İcra emrinde; alacaklı ve borçlunun ve varsa temsilcilerinin adları ve

soyadları ile yerleşim yerleri, hükmü veren mahkemenin ismi ile tahliye ve teslimine hükmolunan geminin kimliği, ilâmın tarih ve numarası ve icra mahkemesinden veya istinaf ya da temyiz yahut iadei muhakeme yoluyla görülmekte olduğu mahkemeden icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirilmedikçe cebri icraya devam olunacağı yazılır. ...

BİR İŞİN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI

BİR İŞİN YAPILMASINA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI :

Bir işin yapılmasına ilişkin ilamdan maksat **borçluyu belirli bir işi yapmaya mahkum eden ilamlardır**, mesela yüklenicinin bir bina inşa etmesini veya ressamın bir tablo yapmasına ilişkin ilamlar gibi (BK m.470 vd)

Alacaklı bir işin yapılmasına ilişkin ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur (35) Takip talebini ve ilamı alan **icra dairesi bir icra emri düzenleyerek bunu borçluya gönderir**. İcra emri düzenlenmesi ve içeriği **daha önceki bölümlerdeki ilamlı icra takipleri için düzenlenen icra emri ile aynıdır**, diğerlerinden farklı yanları şunlardır.

İcra emrinde yapılacak işin ilamda gösterilen veya **ilamda tayin edilmemiş ise icra müdürlüğüne belirtilen süre içinde yapılması** aksi halde ilamın **zorla yerine getirileceği ihtarı yazılır**. Borçlu icra emri ile kendisine verilen süre içinde işe başlamaya ve onu bitirmeye mecburdur. Aksi halde **ilam hükmü icra dairesi tarafından zorla yerine getirilir**. Burada ilamda yazılı işin niteliğine göre bir ayırım yapmak gerekir.

1> İlamın konusu yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir iş ise; (ressamın bir tablo yapması gibi) bu halde artık ilamın **icra dairesi tarafından aynen yerine getirilmesi mümkün olmaz**. O zaman **alacaklının şikayeti üzerine borçlunun icra mahkemesi tarafından 3 aya kadar tazyik hapsine karar verilir**. (343)

2> İlamın konusu yalnız borçlu tarafından yapılabilecek bir şey değilse; yani bu iş **başka bir kişi tarafından da yapılabilecek bir iş ise**, o zaman ilamın icra dairesi tarafından aynen icra ettirilmesi mümkündür. (30) bu işlerden maksat **mutlaka borçlu tarafından yapılması şartı olmayan başka bir kişi tarafından da yaptırılabilen işlerdir**. Mesela bir ev inşa edilmesinde olduğu gibi.

Bu halde alacaklı **isterse ilam konusu olan iş; icra müdürlüğü tarafından bir başkasına yaptırılabilir**. Bu iş için **gerekli giderlere sonuç olarak borçlu katlanmak zorundadır**. Fakat işin yapılması sırasında bu giderlerin kimin tarafından ödeneceği alacaklının davranışına kalmıştır. İlk önce bu işin bir başkasına yaptırılması için gereken gider **icra müdürü tarafından bir bilirkişiye takdir ettirilir ondan sonra bakılır...**

AA> Eğer alacaklı, bu giderin ileride hükme gerek kalmaksızın borçludan tahsil edip kendisine verilmesi şartıyla bu gideri peşin olarak ödemeye razı olursa, gider alacaklıdan alınır ve onların işi icra dairesince başka bir kişiye yaptırılır. Bu halde **borçlu bu işin yapılması için yapılan bütün giderlerden sorumludur**. Bu **giderlerin borçludan tahsil için de ayrıca bir mahkemeye hükmüne gerek yoktur**. İcra dairesi tarafından **borçlunun yeteri kadar malı haczedilerek bu giderler tahsil olunur ve alacaklıya verilir**.

BB> Alacaklı işin yapılması için gerekli giderleri peşin ödemeyi kabul etmezse, o zaman ilk önce icra dairesi tarafından borçlunun yeterli miktarda malı haczedilir bu mallar paraya çevrilir, elde edilen para ile hükmolunan iş **icra dairesince başka bir kişiye yaptırılır**. (30,2)

Bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilamlar: > M.30 - Bir işin yapılmasına mütedair ilam icra dairesine verilince icra memuru 24 üncü maddede yazılı şekilde bir icra emri tebliği suretiyle borçluya ilamda gösterilen müddet içinde ve eğer müddet tayin edilmemişse işin mahiyetine göre başlama ve bitirme zamanlarını tayin ederek işi yapmağı emreder.

(2) Borçlu muayyen müddetlerde işe başlamaz veya bitirmez ve iş diğer bir kimse tarafından yapılabilecek şeylerden olur ve alacaklı da isterse yapılması için lazımgelen masraf icra memuru tarafından ehliyüküfa takdir ettirilir. Bu masrafın ilerde hükme hacet kalmaksızın borçludan tahsil olunup kendisine verilmek üzere ifasına alacaklı muvafakat ederse alınıp hükmolunan iş yaptırılır. Muvafakat etmezse ayrıca hükme hacet kalmadan borçlunun kafi miktarda malı haciz ile paraya çevrilerek o iş yaptırılır. ...

BİR İŞİN YAPILMAMASINA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI

Bir işin yapılmasına, bir şeye tahammül edilmesine (bir geçit hakkı tanınmasına MK m.747) ilişkin **bir ilam icra dairesine verilince** takip talebi icra dairesi borçluya **14 örnek nolu icra emri gönderir**. Bu icra emri ile borçluya belli bir süre içinde **ilamda gösterilen işi yapmaması**, aksi halde cezalandırılacağı (343) bildirilir (30,3)

Bu icra emrine **makbul bir mazerete dayanmadan uymayan borçlunun, alacaklının şikayeti üzerine** icra mahkemesi tarafından **3 aya kadar tazyik hapsine karar verilir**. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra ilamın gereği yerine getirilirse borçlu tahliye edilir. (31) Bir işin yapılmasına dair olan **ilam hükmü yerine getirildikten sonra** borçlu **ilam hükmünü ortadan kaldıracak bir eylemde bulunursa mahkemeden ayrıca hüküm almaya gerek kalmadan** önceki ilam hükmü **tekrar zorla yerine getirilir**. (31,4)

Bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilamlar: > **M.30 - ...**

(3) İlam, bir işin yapılmamasına müteadair olduğu takdirde icra dairesi tarafından ilamın hükmü borçluya aynı müddetli bir emirle tebliğ olunur. Bu emirde ilam hükmüne muhalefetin 343 üncü maddedeki cezaı müstelzim olduğu yazılır.

(4) Bir işin yapılmasına veya yapılmamasına dair olan ilâm hükmü yerine getirildikten sonra borçlu, ilâm hükmünü ortadan kaldıracak bir eylemde bulunursa, mahkemeden ayrıca hüküm almaya gerek kalmadan, önceki ilâm hükmü tekrar zorla yerine getirilir.

İRTIFAK HAKKINA İLİŞKİN İLAMLARIN İCRASI:

Burada söz konusu olan **bir irtifak hakkının** (MK m.779) **intifa hakkının** (MK m.794) kaldırılmasına veya böyle bir hakkın yükletilmesine ilişkin ilamların icrasıdır. (31) Alacaklı böyle bir **ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur**. (35) Takip talebini ve ilamı alan icra dairesi **bir icra emri düzenleyerek** bunu borçluya gönderir. Bu icra emrine alacaklı ve borçlunun kimlikleri ve adresleri ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarasından sonra **7 gün içinde ilam hükmünü yerine getirmesi** (7 gün içinde ilamda yazılı irtifak hakkının kaldırılması veya yüklenmesi) aksi halde ilam hükmünün zorla yerine getirileceği ve ilam hükmüne **muhalefetin İİK 343. maddesindeki cezaı gerektirdiği** ihtarı yazılır (31)

Borçlu icra emrinde **uymazsa ilamı zorla yerine getirilir**. Yani icra dairesi, irtifak hakkının mesela intifa hakkının kaldırılması veya yükletilmesi için **tapu sicili müdürlüğü'ne yazı yazar**. Bundan başka **irtifak hakkı konusu olan şey lehine irtifak hakkı tesis edilene** yani alacaklıya **icra dairesi tarafından teslim edilir**. Bundan başka icra emrine makbul mazerete dayanmadan uymayan borçlunun, **alacaklının şikayeti üzerine**, icra mahkemesi tarafından **3 aya kadar tazyik hapsine karar verilir**. Hapsin uygulanmasına başlandıktan sonra ilamın gereği yerine getirilirse borçlu tahliye edilir. (343)

ÇOCUK TESLİMİ HAKKINDAKİ İLAMLARIN İCRASI:

Çocuğun velayetinin anneye/babaya verilmesine ilişkin boşanma ilamı (MK 182) velayetin anneye ve babaya bırakıldığına dair karar veya velayetin kaldırılması kararı (MK 348) gibi **boşanma davasına bakan mahkeme geçici (ihtiyati tedbir) olarak çocuğun ana babadan birine teslim edilmesine karar verebilir** (MK 169) Bu ihtiyati tedbir kararı icra dairesi veya mahkemece görevlendirilen yazı işleri müdürü tarafından icra edilerek, **çocuk ihtiyati tedbir kararında gösterilen eşe teslim edilir**. Yoksa **böyle bir ihtiyati tedbir kararına dayanarak icra m.25'e göre ilamlı takip yapılamaz**. Çocuk teslimi hakkındaki ilamın icraya konulabilmesi için hükmün kesinleşmesi şarttır. (350/2, 367/2)

Alacaklı (velayeti kendisine verilen anne veya baba) **çocuk teslimi hakkındaki ilamı icra dairesine vererek takip talebinde bulunur**. (35) Takip talebini alan icra dairesi bir icra emri düzenleyerek borçluya gönderir. Bu İcra emrine alacaklı ve borçlunun kimliği, adresleri ilamın örneği ve numarası, **çocuğun icra emrinin tebliğinden itibaren 7 gün içinde teslim edilmesi ihtarı** çocuğun icra emrinin tebliğinden itibaren **7 gün içinde teslim edilmemesi halinde çocuk nerede bulunursa bulunsun ilam hükmünün zorla icra olunacağı**, ilamın icrası sırasında **çocuğun gizlenmesi halinde gizleyenin İİK 341. maddesi uyarınca cezalandırılacağı ihtarı yazılır**.

İcra emrini alan borçlu **7 gün içinde çocuğu teslim etmezse**, icra müdürü çocuğu **nerede bulursa bulsun zorla alıp alacaklıya teslim etmek sureti ile ilam hükmünü zorla yerine getirir**. (25) Çocuk

icra dairesi tarafından alacaklıya teslim edildikten sonra *borçlu haklı bir sebep olmaksızın çocuğu tekrar alırsa ayrıca bir mahkeme kararına gerek kalmadan icra müdürü çocuğu borçlunun elinden zorla alarak alacaklıya teslim eder.* (25,2)

ÇOCUKLA KİŞİSEL İLİŞKİ KURULMASI HAKKINDAKİ İLAMLARIN İCRASI

Velayet hakkı, ana veya babadan birine verilirken (özellikle boşanma ilamında) kendisinden velayet hakkı alınan tarafın çocukla kişisel ilişki kurulmasına, yani çocukla belli bir yer ve zamanda buluşup görüşmesine de karar verilir. (MK m.182)

Bundan başka ana ve babadan her biri velayeti altında bulunmayan veya kendisine bırakılmayan çocuk ile **uygun kişisel ilişki kurulmasını isteme hakkına sahiptir** (MK m.323)

Velayeti kendisine verilmiş olan eş, diğer eşin ilamda belirtildiği gibi çocukla kişisel ilişki kurulmasına müsaade etmezse, diğer eş çocukla kişisel ilişki kurulması hakkındaki ilamı icra dairesine vererek **takip talebinde bulunur.** (35)

Çocukla kişisel ilişki kurulması hakkındaki ilamın **icraya konulabilmesi için kesinleşmesi şarttır.** (HMK m.350/2, m.367/2)

Çocukla kişisel ilişki kurulması hakkındaki ilamlar **zamanaşımına uğramaz**, bu ilamların hükmü **çocuk ergin oluncaya kadar devam eder.** (MK m.11)

Takip talebini ve ilamı alan icra dairesi, bir *icra emri düzenleyerek* bunu borçluya gönderir (25/a) Bu icra emrine alacaklı ve borçlunun kimlikleri ve adresleri, ilamı veren mahkeme ve ilamın tarih ve numarasından sonra *borçlunun ilamda yazılı olduğu gibi diğer tarafın çocuk ile ilgili kişisel ilişkide bulunmasına engel olmaması*, aksi halde **ilam hükmünün zorla yerine getirileceği** ve borçlunun **İİK 341. maddesine göre cezalandırılacağı ihtarı yazılır** (25/a1) Borçlu icra emrine uymazsa ilam hükmü (çocuk tesliminde olduğu gibi) **icra müdürü tarafından zorla yerine getirilir.** (25/a2)

REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA TAKİP

buradaki rehin deyimi, *ipoteke ve taşınır rehini deyimlerine giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini kapsar* (23,3) Alacağı **muaccel olan rehin alacaklısı** rehinli alacağına kavuşmak için icra takibi yapabilir. *Fakat rehin alacaklısı kural olarak doğrudan doğruya ilamsız veya ilamlı haciz yolu ile takip yapamaz* ve borçlu iflasa tabi ise genel iflas yolu ile takipte yapamaz. **İlk önce**

rehnin paraya çevrilmesi yolu için icra dairesine başvurmak zorundadır. İşte bu başvuru ile başlayıp rehinli malın satılarak bedelinden rehin alacaklısının alacağının ödenmesi ile sonuçlanan takip yoluna **rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip** denir. Rehnin paraya çevrilmesi yolu, **kural olarak bir ilamsız icra yoludur.**

İlk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluna başvurma zorunluluğu (45)

Alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı, *alacağını cebri icra yolu ile almak isterse* **kural olarak ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takip (145) yapmak zorundadır.** Rehin alacaklısı *doğruca ilamsız veya ilamlı haciz yoluna veya borçlu iflasa tabi ise genel iflas yoluna başvuramaz.* (45,1)

Madde 45 hükmü kamu düzenine ilişkindir. O nedenle **rehin alacaklısının haciz veya genel iflas yolu ile takip yapmış olması halinde**, haciz veya genel iflas yolu ile takibin iptali için yapılacak *şikayeti süreye tabi değildir yani süresiz şikayet yapılabilir.*

Rehinli mal **3. kişiye ait bile olsa**, alacaklı kural olarak **ilk önce rehnin paraya çevrilmesi** yoluyla takip etmek zorundadır.

İlk önce rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak zorunda olan alacaklıların yaptığı böyle bir takip yolunda, **icra dairesi rehinli malı satar ve bedeli ile rehin alacaklısının alacağını öder.** Satış bedeli rehinli alacağı karşılamaya yetmezse *işte ancak o zaman rehin alacaklısı*, (eğer borçlu borçtan şahsen de sorumlu ise) **rehninle karşılanamayan alacak kesimi için ilamsız veya ilamlı haciz yolu ile takip yapabilir.** (45,1c2)

Rehin ve ipotekle temin edilmiş alacaklar: > **Madde 45** – Rehinle temin edilmiş bir alacağın borçlusu iflasa tabi şahıslardan olsa bile alacaklı yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir. Ancak rehinin tutarı borcu ödemeğe yetmezse alacaklı kalan alacağını iflas veya haciz yoluyla takip edebilir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir veya haciz yoluna başvurulabilir.

Police ve emre muharrer senetlerle çekler hakkındaki 167 nci madde hükmü mahfuzdur. İpotekle temin edilmiş faiz ve senelik taksit alacaklarında, alacaklının ihtibasına ve borçlunun sıfatına göre, rehinin paraya çevrilmesi veya haciz yahut iflas yollarına müracaat olunabilir.

İSTİSNALAR

Bu kuralın bazı istisnaları vardır. *Aşağıdaki istisnaların gerçekleşmesi durumunda rehin alacaklısı ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmadan doğrudan ilamsız veya ilamlı haciz yoluna veya iflas yollarına başvurabilir.*

1>> Alacağı bir kambiyo senedine bağlı olan alacaklı alacak rehinle temin edilmiş olsa bile doğrudan kambiyo senetlerine mahsus haciz veya iflas yoluna başvurabilir (45,3 - m.167,1)

2>> ipotekle temin edilmiş olan faiz (MK m.875) ve senelik taksit alacakları (MK m.933,2) için de rehin alacaklısı *rehnin paraya çevrilmesi haciz veya borçlu iflasa tabi ise genel iflas yollarından birine başvurmak hususunda seçim hakkına sahiptir.* (45,4)

3>> 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu 38/1 maddesinin 1. Fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan rehinle temin edilmiş alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibin de *rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir veya haciz yoluna başvurulabilir.* (45,2)

4>> İİK m.40 hükmünün kefalet ile ilgili istisnaları: Misaller için BK m.585 ve m.586'ya bakılmalıdır.

6098 > 1. Adi kefalet > MADDE 585- Adi kefalette alacaklı, borçluya başvurmadıkça, kefilî takip edemez; ancak, aşağıdaki hâllerde doğrudan doğruya kefile başvurabilir:

1. Borçlu aleyhine yapılan takibin sonucunda kesin aciz belgesi alınması.
2. Borçlu aleyhine Türkiye'de takibatin imkânsız hâle gelmesi veya önemli ölçüde güçleşmesi.
3. Borçlunun iflasına karar verilmesi.
4. Borçluya konkordato mehli verilmiş olması.

Alacak, kefaletten önce veya kefalet sırasında rehinle de güvence altına alınmışsa, adi kefalette kefil, alacağın öncelikle rehin konusundan alınmasını isteyebilir. Ancak, borçlunun iflasına veya kendisine konkordato mehli verilmesine karar verilmişse, bu hüküm uygulanmaz.

Sadece açığın kapatılması için kefil olunmuşsa, borçlu aleyhine yapılan takibin kesin aciz belgesi alınmasıyla sonuçlanması veya borçlu aleyhine Türkiye'de takibatin imkânsız hâle gelmesi ya da konkordatonun kesinleşmesi durumlarında, doğrudan doğruya kefile başvurulabilir. Sözleşmede, bu durumlarda alacaklının, önce asıl borçluya başvurmak zorunda olduğu kararlaştırılabilir.

6098 > 2. Müteselsil kefalet > MADDE 586- Kefil, müteselsil kefil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifadeyle yükümlülük altına girmeyi kabul etmişse alacaklı, borçluyu takip etmeden veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeden kefilî takip edebilir. Ancak, bunun için borçlunun, ifada gecikmesi ve ihtarin sonuçsuz kalması veya açıkça ödeme güçsüzlüğü içinde olması gerekir.

Alacak, teslimle bağlı taşınır rehni veya alacak rehni ile güvenceye alınmışsa, rehinin paraya çevrilmesinden önce kefile başvurulamaz. Ancak, alacağın rehinin paraya çevrilmesi yoluyla tamamen karşılanamayacağını önceden hâkim tarafından belirlenmesi veya borçlunun iflas etmesi ya da konkordato mehli verilmesi hâllerinde, rehinin paraya çevrilmesinden önce de kefile başvurulabilir.

5>> Madde 45 hükmü yalnız icra ve genel iflas takipleri içindir, rehin alacaklısının borçluya karşı alacak davası açmasına engel değildir. Yani alacağı rehinle temin edilmiş olan alacaklı, mahkemede alacak davası açabilir. Ancak rehin alacaklısı alacak davası sonunda alacağı ilam ile de *yalnız rehinin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapılabilir*, m.32'ye göre *ilamlı takip yaparak borçlunun mallarının haczini ve borçlunun doğrudan doğruya iflasını istemez.*

REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE TAKİP USULÜ

Rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip usulü, haciz yolu ile takiptekine çok benzer, yalnız burada haciz safhası yoktur. Çünkü alacaklı alacağını rehinli malın satış bedelinden alır buna göre rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibin safhaları şunlardır;

1> **Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takibin safhaları**; 1- takip talebi 2- ödeme emri ve kesinleşmesi 3- paraya çevirme (satış) 4- paraların paylaştırılmasıdır

2> **Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takibin safhaları**; 1- takip talebi 2- icra emri 3- paraya çevirme (satış) 4- paraların paylaştırılmasıdır

Bu safhalardan anlaşılacağı gibi alacaklı rehin konusu şeyin satılması sonucunda elde edilecek paradan alacağını alır. **Borcun vadesinde ödenmemesi halinde rehinli malın mülkiyetinin alacaklıya geçmesini öngören sözleşme geçersizdir.** (MK m.873/2, m.949)

REHİNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE İLAMSIZ TAKİP

Rehin alacaklısının alacağı veya *rehin hakkı bir ilama veya ilam niteliğindeki bir belgeye bağlı değilse* (150/h) ve *ipoteke akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını* (149) içermiyorsa, **rehin alacaklısının başvurabileceği takip yolu rehin paraya çevrilmesi yolu ile ilamsız takiptir.** Bu da rehinli malın **taşınır ve taşınmaz olmasına göre ikiye ayrılır.**

TAŞINIR REHNİNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA İLAMSIZ TAKİBİ (145 - 147)

Alacağı taşınır rehni (23/2) ile sağlanmış olan alacaklının alacağı veya rehin hakkı bir ilama veya ilam niteliğindeki bir belgeye (150/h) bağlı değilse **rehin alacaklısının başvurabileceği takip yolu taşınır rehin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takiptir.** (145-147)

Takip talebinin yapılması ve içeriği: Genel haciz yolundaki gibidir. Takip talebi m.58 deki hususları içerir (145) Bu nedenle aynı basılı takip talebi örneği **örnek no 1 kullanılır.** Yalnız bu takip talebi örneğinin **5 nolu bölümünün doldurulması ve oraya taşınır rehinin ne olduğunun yazılması ve ayrıca 9 nolu bölümünün karşısına da taşınır rehin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takip yapıldığını yazılması gerekir.** (145) Mal üzerinde sonra gelen yani **(art) rehin hakkı** (MK m.941) **varsa bu rehin hakkı sahibinin adı soyadı ve adresi de takip talebini yazılır.** (145)

I - TAŞINIR REHNİNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ

Takip talebi: > Madde 145 – Alacağı taşınır rehni ile sağlanmış alacaklı, takip talebinde 58 inci maddede yazılı hususlardan başka merhunun ne olduğunu ve merhun üçüncü şahıs tarafından verilmiş veya merhunun mülkiyeti üçüncü şahsa geçmiş ise onun ve merhun üzerinde sonra gelen rehin hakkı mevcut ise bu hakka sahip olan şahsın ismini de bildirir.

Takip talebini alan icra dairesi borçluya ve varsa rehin maliki üçüncü kişiye taşınır rehin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takibe ilişkin 8 örnek nolu ödeme emrini gönderir bu ödeme emrinde şunlar yazılır. (146)

Takip talebindeki kayıtlar; yani alacaklının kimliği ve adresi, borçlunun kimliği ve adresi **istenen alacağın Türk parasıyla tutarı, takip talebinde faiz istenmiş ise faiz oranı ve işlemeye başladığı gün, borç senedi veya senet ve yoksa borcun sebebi ve hangi taşınır malın rehin edilmiş olduğu ödeme emrine yazılır.**

Rehinli mal üçüncü kişi tarafından verilmiş veya daha sonra rehinli malın mülkiyeti 3. kişiye geçmiş ise; 3 kişinin kimliği ve adresi de ödeme emrine yazılır. Ayrıca bu 3 kişiye de ödeme emri tebliğ edilir (146)

Borcun ve takip giderlerinin 15 gün içinde icra dairesinin banka hesabına (9) ödenmesi ihtarı ödeme emrine yazılır. (146/1)

7 gün içinde ödeme emrine itiraz olunmaz ve 15 gün içinde borç icra dairesinin banka hesabına (9) ödenmezse; rehinli malın satılacağı ihtarı ödeme emrine yazılır. (146/2)

7 gün içinde rehin hakkına açıkça itiraz edilmese; alacaklının rehin hakkının takip safhası içinde **artık tartışma konusu olmayacağı ihtarı ödeme emrine yazılır.** (147/1)

Yalnız rehin hakkına itiraz edildiği takdirde, yani sadece rehin hakkına itiraz ediliyor ise alacaklının rehin paraya çevrilmesi yolu ile takipte vazgeçerek takibin genel haciz yolu ile devamını isteyebileceği ihtarı ödeme emrine yazılır. (147/2)

Takibin dayandığı senet altındaki imza borçluya ait değilse; 7 günlük itiraz süresi içinde **bu cihetin ayrıca ve açıkça bildirilmesi, aksi halde icra takibinde imzanın borçludan sâdır sayılacağı, yani borçlunun senetteki imzayı kabul etmiş sayılacağı ihtarı** (60/3) **ödemeye emrine yazılmalıdır.**

Çünkü burada da borçlu itiraz sebepleri ile bağlıdır. (147/1, m.63) yukarıdaki özelliklerin dışında ödeme emrinin düzenlenmesi ve tebliğ gönderilmesi genel haciz yolu ile takipteki gibidir.

Ödeme emrine itiraz ve giderilmesi: Ödeme emrine itiraz ve giderilmesi m.147 deki özellikler dışında genel haciz yolu ile takipte ki gibidir (147,1 m.62 ila m.72)

1> Ödeme emrine itiraz sebepleri genel haciz yolundaki gibidir, fakat borçlu burada zamanaşımı itirazında bulunamaz. Çünkü taşınır rehninde alacak zamanaşımına uğrar ise de alacaklının alacağı rehindan alma yetkisi devam eder. (BK m.159)

60987 > Taşınır rehini ile güvenceye bağlanmış alacakta > MADDE 159- Alacağın bir taşınır rehniyle güvenceye bağlanmış olması, bu alacak için zamanaşımının işlemesine engel olmaz; bununla birlikte alacaklının, hakkını rehindan alma yetkisi devam eder.

2> Borçlu (ve varsa rehin maliki 3. kişi) 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse ve 15 gün içinde borcu ödemezse takip kesinleşir ve alacaklı rehinli taşınır malın satılmasına isteyebilir. (150)

3> Borçlu sadece rehin hakkına itiraz ederse; Bununla **ödeme emri ile istenen alacağı kabul etmiş olur.** Bu halde alacaklı rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, **takibin aynı dosyada genel haciz yolu ile devamını (borçlunun malların haczedilmesini) isteyebilir.** (147/2)

4> 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmiş olan borçlu ve varsa rehin maliki 3. kişi alacaklının rehin hakkına ayrıca ve açıkça itiraz etmemiş ise; Bu takip bakımından **alacaklının bildirdiği rehin hakkını kabul etmiş sayılır.** (147/2) Yani borçlu ve varsa rehin maliki 3. kişi alacaklının itirazını kaldırılması istemiş olması halinde, **icra mahkemesinde (68) itirazın iptali davası açmış olması halinde ise,** mahkemede (67) **alacaklının rehin hakkını tartışma konusu yapamaz.**

5> Borçlu (ve varsa rehin maliki 3. kişi) 7 gün içinde ödeme emrine itiraz ederse; icra takibi durur. (147 - m.66) **bu halde ödeme emrine itiraz ile duran takip devam edebilmek için alacaklı genel haciz yolundaki (67 deki gibi) iki yoldan birine başvurabilir.** Bu iki yol şunlardır

Birincisi; alacaklı **itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurabilir** (147,1-m.68 vd) İtirazın kaldırılması genel haciz yolundaki gibidir.

İkincisi ise alacaklı **mahkemede itirazın iptali davası açabilir.** (147,1-m.67vd) İtirazın iptali davası da genel haciz yolundaki gibidir. Borçlunun itirazı icra mahkemesince kaldırılırsa (68) veya mahkemece iptal edilirse (67) alacaklı rehinli taşınır malın satılmasını isteyebilir. (150/e)

Ödeme emri : > Madde 146 - Takip talebi üzerine, icra dairesi, keyfiyeti merhun üzerinde sonra gelen rehin hakkı sahibine bir ihbarname ile bildirir ve borçlu ile rehin maliki üçüncü şahsa aşağıdaki kayıtlara uygun olmak üzere birer ödeme emri gönderir:

1. Ödeme müddeti onbeş gündür.

2. Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve 1 numaralı bendde yazılı müddet içinde borç ödenmezse rehlin satılacağı bildirilir.

Ödeme emrine itiraz : > Madde 147 - Ödeme emrine itiraz hakkında 62 den 72 nci maddeye kadar olan hükümler uygulanır. Ancak;

1. Rehin hakkına açıkça itiraz edilmemişse, alacaklının rehin hakkı takip safhası içinde artık tartışma konusu olamaz.

2. Sırf rehin hakkına itiraz olduğu takdirde, alacaklı, rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek, takibin haciz yolu ile devamını isteyebilir. Bu takdirde, borçluya mal beyanında bulunması için yedi gün mühlet verilir.

İPOTEĞİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLU İLE İLAMSIZ TAKİP (148-149/b-150/d)

İpotek (23,1) **iki şekilde konulabilir.**

Halen mevcut olan bir alacağın güvence altına alınması için,

Henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olası bulunan bir alacağın güvence altına alınması için (MK m.880/1)

Halen mevcut olan bir alacağın temini için konmuş ipotek akit tablosu; kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içeriyorsa, başvurulacak yol ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takiptir. (149-149/a) **Buna karşılık ipotek akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermiyorsa, o zaman başvuracak yol, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takiptir.**

Takip talebinin yapılması ve içeriği:

Kural olarak genel haciz yolundaki gibidir. (148-m.58)

Anapara (kesin borç tüketim ödöncü) ipoteğinde alacaklı *takep talebinde ipoteekli alacağını anaparayı ve geçmiş günler faizleri ile takep tarihinden itibaren faiz ve takep giderlerini isteyebilir* (MK m.875)

Buna karşılık **üst sınır ipoteğinde alacak tutarı (faiz ve giderler dahil) üst sınır**, (azami meblağ) **ipoteğindeki ipotek limitini aşmakta ise; alacaklı takep talebinde sadece ipotek limiti içinde kalan alacak bölümünü talep edebilir** ve **takep tarihinden itibaren de faiz isteyemez**.

Alacaklı **ipotek limiti dışında kalan alacak bölümü için** ancak genel haciz veya genel iflas yolu ile takep yapabilir. Alacaklı takep talebinde **şu belgeleri eklemek zorundadır**. (148)

Takep talebi : > **Madde 148** – Taşınmaz ipotek alacaklısı, yetkili veya taşınmazın bulunduğu yer icra dairesine elindeki ipotek belgesinin akit tablosunun tapu idaresince verilmiş resmi bir örneğini ibrazla alacağın miktarını bildirir ve 58 inci maddeye göre takep talebinde bulunur.

1> İpotek akit tablosunun tapu idaresince verilmiş resmi bir örneği

ipotek cari hesap veya kredi açma sözleşmesi gibi bir sözleşmenin teminatı olarak verilmiş ise **2> sözleşme ve bununla ilgili diğer belge ve makbuzların aslı ve örnekleri**.

Takep talebi üzerine yapılacak işlemler:

Takep talebini alan *icra dairesi borçluya bir ödeme emri gönderir*. Ancak icra dairesinin takep talebi üzerine **ödeme emri gönderilmesinden başka yapacağı işlemler de vardır** ve bu işlemler şunlardır

1> Rehin kiraya verilmiş bir taşınmaz ise; icra müdürü *alacaklının talebi üzerine takibin kesinleşmesini beklemeden kiracıları da takipten haberdar eder* ve işleyecek kiralari icra dairesine (*icra dairesinin banka hesabına*) *ödenmesini emreder*. İcra dairesine (icra dairesinin banka hesabına) ödenen kiralari takep *kesinleşmeden önce alacaklıya ödenmeyip* icra dairesi tarafından *muhafaza edilir*. (9)

2> İcra müdürü ipoteğin paraya çevrilmesi hakkındaki takibin başladığını tapu idaresine haber vermeye mecburdur. Tapu sicil müdürü keyfiyeti *taşınmazın siciline şerh verir*. Taşınmazı bu *şerh tarihinden itibaren* iktisap edenlere artık ödeme veya icra emri tebliğ olunmaz. (150/c)

Tapu idaresine haber verme : > **Madde 150/c** – İcra memuru, ipoteğin paraya çevrilmesi hakkındaki takibin başladığını tapu idaresine haber vermeye mecburdur. Tapu memuru, keyfiyeti taşınmazın siciline şerh verir. taşınmazı bu şerh tarihinden sonra iktisap edenlere icra veya ödeme emri tebliğ olunmaz.

3> İcra dairesi takep talebi üzerine satış hazırlıklarına başlar. Bu maksatla *tapudan kayıt örneklerini ve belediyeden (imar müdürlüğü'nden) taşınmazın son imar durumunu getirir* ve *takibin kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır*. **Takibi kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır**. (128-m.128/a ve m.150/d)

Satış hazırlıkları : > **Madde 150/d** – İcra dairesi, takep talebi üzerine satış hazırlıklarına başlar. Bu maksatla tapudan kayıt örneklerini ve belediyeden imar durumunu getirir, takibin kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır.

4> İcra dairesi ipoteekli taşınmazın idare ve işletilmesi için gerekli gördüğü tedbirleri alırm. (150/g, m.92/3c1) Bu tedbirler yukarıda görüldüğü gibi *kiralarn icra dairesine ödenmesi emretmek, mahsullerin toplanması* (150) taşınmazı kiraya vermek, ufak tefek tamirler yaptırmaktır.

Ödeme emri:

Takep talebini alan icra müdürü **ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarına içermediğini görünce;** *borçluya ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takibine ilişkin* **9 örnek nolu ödeme emrine gönderir**. Bu ödeme emrinde şunlar yazılır. (149/b m.60)

1> Takep talebindeki kayıtlar (78)

Alacaklının kimliği adresi, borçlunun kimliği adresi, *istenen alacağın Türk parasıyla tutarı*, takep talebinde faiz istenmiş ise faiz oranı ve işlemeye başladığı gün, *ipotek akit tablosu tarihi*, ipotek bir cari hesap veya kredi açma sözleşmesinde teminat olarak verilmişse bu sözleşmenin tarihi ve numarası, *hangi taşınmazın ipotek edilmiş olduğu* ödeme emrine de yazılır.

2> ipotek edilen taşınmazın 3 kişiye ait ise veya **mülkiyeti 3 kişiye geçmiş ise** bu 3. kişinin kimliği ve adresi de **ödeme emrine yazılır**. 3 kişiye de **ödeme emri tebliğ edilir**. (149/b)

Ödeme emri: > **Madde 149/b** - 149 uncu maddede yazılı haller dışındaki muaccel alacaklar için icra memuru, borçluya ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü şahsa aşağıdaki kayıtlara uygun olmak üzere 60 ıncı maddeye göre birer ödeme gönderir.

1. Ödeme müddeti otuz gündür.
2. Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve 1 numaralı bendde yazılı müddet içinde borç ödenmezse alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği bildirilir.

3> Borcun 30 gün içinde ödenmesi ihtarı (149/b) **Borcun 30 gün içinde ödenmesi ihtarı**

4> 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edilmez ve 30 gün içinde borç ödenmezse; alacaklının ipotekli taşınmazın **satışını isteyebileceği ihtarı** (149/b-2) **(Buradaki 30 gün önemli)**

5> İpotek hakkına itiraz edilemeyeceği ihtarı; (150)

Ödeme emrine itiraz: > **Madde 150** – Borçlu veya üçüncü şahıs ödeme emrinin tebliğinden itibaren yedi gün içinde itirazda bulunabilirler. Ancak, rehin hakkı itiraz konusu yapılamaz. İpotegın iptali hakkında dava açılması halinde 72 nci madde hükümleri kıyasen uygulanır.

Yukarıdaki özellikler dışında, ödeme emrinin düzenlenmesi ve tebliğ gönderilmesi; **genel haciz yolu ile takipte ki ile aynıdır.**

Ödeme emrine itiraz:

Borçlu (ve varsa taşınmaz maliki 3. kişi) **7 gün içinde** ödeme emrine itiraz edebilir. (150) burada da ödeme emrine itiraz **süresi, yapılması, sebepleri ve yetkisi** kural olarak **genel haciz yolu ile takipteki gibidir.**

Ödeme emrine itiraz **7 gün içinde icra dairesine** yapılır. (150/a-m.62) **itiraz ile ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte kendiliğinden durur.** (150/a-m.66/1)

İtirazın incelenmesi usulü ve hükümleri: > **Madde 150/a** – Ödeme emrine itiraz hakkında 62 den 72 nci maddeye kadar olan hükümler uygulanır. Ancak;

1. İpotek, bir cari hesap veya işleyecek kredi vesaire gibi bir mukavelenin teminatı olarak verilmişse, icra mahkemesi bu mukavele ve bununla ilgili sair belge ve makbuzları 68 inci maddedeki esaslara göre incelemek yetkisini haizdir.

2. İtirazın kaldırılması kararına karşı istinaf yoluna başvurulması hâlinde 149/a maddesinin ikinci fıkrası hükmü kıyas yoluyla uygulanır.

Ödeme emrine **itiraz sebepleri kural olarak genel haciz yolu ile takipteki gibidir.**

Yalnız burada **itiraz sebepleri iki bakımdan sınırlandırılmıştır.** (Burası önemli)

1> Borçlu (ve varsa 3. kişi) zamanaşımı itirazında bulunamaz. Çünkü taşınmaz rehni ile temin edilmiş olan alacaklar için zamanaşımı işlemez (MK m.864)

2> Borçlu (ve varsa 3. kişi) alacaklının ipotek hakkına itiraz edemez. (150,c2) Çünkü ipotek hakkı resmi senette tespit edilmiştir.

Borçlu ve varsa ipotekli taşınmaz maliki 3 kişi; 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmez ve 30 gün içinde borç ödenmez ise takip kesinleşir ve alacaklı ipotekli taşınmazın satışını isteyebilir. (150/e)

Paraya çevirme müddeti: > **Madde 150/e** – Alacaklı, taşınır rehlin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehlin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir.

Satış yukarıdaki fıkra gösterilen müddetler içinde istenmez veya talep geri alınıp da bu müddetler içinde yenilenmezse takip düşer.

78 inci maddenin 2 nci fıkrası hükmü rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipte de kıyasen uygulanır.

Ödeme emrine itirazın incelenmesi:

Borçlunun (varsa 3. kişinin) **7 gün içinde** ödeme emrine itiraz etmesi halinde bu itirazın incelenmesi yani giderilmesi **kural olarak genel haciz yolundaki gibidir.** (150/a-m.67 ila 70) Yani alacaklı icra mahkemesinden **itirazın kaldırılmasını** (68-m.70) **isteyebileceği gibi mahkemede itirazın iptali davası da** (67) açabilir

İtirazın iptali davası: Alacaklı itirazın kendisine **tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde mahkemede itirazın iptali davası açabilir.** (150/a-m.67/1) İtirazın iptali davası tamamen **genel haciz yolundaki gibidir.**

İtirazın kaldırılması: Alacaklı, itirazın tebliği tarihinden itibaren **altı ay içinde** icra mahkemesinde **itirazın kaldırılmasını isteyebilir.** (150/a-m.68,1) **İtirazın kaldırılması talebi ve**

incelemesi de **kural olarak genel haciz yolundaki gibidir**. Burada ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte itirazın kaldırılmasını özelliklerini inceleyeceğiz.

İtirazın kesin kaldırılması: Borçlu borca itiraz etmiş ise alacaklı, **icra mahkemesinde itirazın kesin kaldırılmasını isteyebilir**. İtirazın kesin kaldırılması da genel hacizdeki gibidir.

İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte icra mahkemesi'nin inceleme yetkisi açıklığa kavuşturulmuştur. **İpotek; cari hesap veya kredi açma sözleşmesi ile sözleşmenin teminatı olarak verilmişse;** icra mahkemesi bu sözleşme ve bununla ilgili diğer belge ve makbuzlar **İİK 68'deki esaslara göre inceleme yetkisine sahiptir**. Buna göre mesela icra mahkemesi **ipotekle temin edilmiş bir kredi sözleşmesini ve bu kredi sözleşmesi gereğince yapılmış olan ödemeleri belgeleyen makbuzları 68. maddedeki esaslara göre birlikte inceler**. Bu inceleme sonucunda icra mahkemesi **borçlunun kayıtsız şartsız bir borç ikrarında bulunduğu sonucuna varırsa ve borçlu da bu borcunu ödediğini m.68'e göre ispat edemezse** itirazın kesin kaldırılmasına karar verir.

İcra mahkemesi itirazın kaldırılması kararında borçluyu haksız olarak itiraz ettiği alacağın % 20'sinden **aşığı olmamak üzere tazminata mahkum eder**. (150/a-m.68 son fıkra)

İtirazın geçici kaldırılması: Alacaklının dayandığı sözleşme belge ve makbuzlar **adi nitelikte olup da borçlu bunlardaki imzaya ayrıca bu açıkça itiraz etmiş ise alacaklı icra mahkemesinde itirazın geçici kaldırılmasını isteyebilir**. (150/a-m.68/a) İtirazın geçici kaldırılması ve ondan sonra borçtan kurtulma davası açılması **genel haciz yolundaki gibidir**. (150/a-m.68/a-m.69)

REHNİN PARAYA ÇEVİRİLMESİ YOLUYLA İLAMLI TAKİP

AA> Taşınır rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip:

Alacak veya rehin hakkı; bir ilamda veya ilam niteliğindeki bir belgede (38) tespit edilmiş ise; **taşınır rehin alacaklısı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapabilir** (150/h)

Alacağın veya rehnin ilamla tesbit edilmiş olması: > Madde 150/h -

Alacağın veya rehin hakkının yahut her ikisinin bir ilamda veya ilam mahiyetini haiz belgelerde tesbit edilmiş olması halinde, ilamların icrasına dair hükümler kıyasen uygulanır.

Rehin alacaklısının ilamlı takip talebini alan icra müdürü, **borçluya 7 günlük bir icra emri gönderilir**. Bu icra emri ile borçluya 7 gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar (33-m.36-HMK m.350-m.367-m.381) getirmezse **rehinin satılacağı ihtar edilir**. Bu icra emrinde alan borçlu **7 gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılması hakkında bir karar getirmezse alacaklı rehnin taşınırın satılmasını isteyebilir**. (150/e)

İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip:

Bu ilamlı takip üç şekilde olabilir

1> **Alacak veya ipotek hakkı veya her ikisinin bir ilam veya ilam niteliğindeki belgede tespit edilmiş olması halinde ilamlı takip.**

İpotek alacaklısı ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip yapabilir. (150/h) Alacaklı **takip talebi ile birlikte elindeki ilam veya ilam niteliğindeki belgeyi icra dairesine verir**. Alacaklı burada da **her icra dairesinde takip talebinde bulunabilir**. (34) **İpotek alacaklısının ilamlı takip talebini alan icra müdürü, borçluya m.32'ye göre 7 günlük bir icra emri gönderir**. Bu icra emri ile borçluya 7 gün içinde borcu ödemez ve icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar getirmezse, **ipotekli taşınmazın satılacağı ihtar edilir**. Bu işlemin alan borçlu, 7 gün içinde borcu ödemezse icranın geri bırakılması hakkında bir karara getirmezse; **ipotek alacaklısı taşınmazın satılmasını isteyebilir**. (150/e)

2> **İpotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi halinde ilamlı takip.**

Bu durumda özel bir ilamlı icra yolu öngörülmüştür (149 ve 149/a)

Takip talebi: Buradaki takip talebi de ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamsız takipte olduğu gibidir. (108) Alacaklı takip talebini **elindeki ipotek belgesinin akit tablosunun tapu idaresince verilmiş resmi bir örneğini de eklemek zorundadır**. Takip talebini alan icra müdürü bir icra emri düzenler ve bu icra emrini borçluya (ve varsa taşınmaz maliki 3. kişiye) gönderir.

İcra emri: Takip talebini alan icra müdürü alacaklının takip talebine ekli olarak vermiş olduğu ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içerdiğini ve alacağın muaccel olduğunu anlarsa, **borçluya ipotegin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takibe ilişkin 6 örnek nolu icra emrini** gönderir (149/1) Bu icra emrine şunlar yazılır.

1> Takip talebindeki kayıtlar (alacaklının kimliği ve adresi, borçlunun kimliği ve adresi, istenen alacağın türk parasıyla tutarı, takip talebinde faiz istenmiş ise faiz oranı ve işlemeye başladığı gün, **ipotek akit tablosunun tarihi, hangi taşınmazın ipotek edilmiş olduğu**, icra emrine yazılır.

2> İpotek edilen taşınmaz 3. kişi tarafından ipotek edilmiş ise; bu **3. kişinin kimliği ve adresi** de icra emrine yazılır. **Bu 3. kişiye de icra emri gönderilir.** (149,1)

3> Borcun 30 gün içinde icra dairesinin banka hesabına ödenmesi ihtarı icra emrine yazılır.

4> 30 gün içinde borç ödenmez ve icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına ilişkin bir karar da getirmezse, alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği ihtarı icra emrine yazılır.

1 - İcra emri:> Madde 149 – İcra memuru, ibraz edilen akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını ihtiva ettiğini ve alacağın muaccel olduğunu anlarsa, borçluya ve taşınmaz üçüncü şahıs tarafından rehnedenilmiş veya taşınmazın mülkiyeti üçüncü şahsa geçmişse ayrıca bunlara birer icra emri gönderir.

Bu icra emrinde borcun otuz gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez ve icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmezse, alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği bildirilir.

İcra mahkemesince icranın geri bırakılması (icra emrine itiraz)

İcra emrini alan borçlu, İİK m.35'e göre icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir. Yani **icra emrine itiraz edebilir**. İcra emrine itiraz icra mahkemesine yapılır. (149/a-m.33,1) İtiraz sebepleri; **takip konusu borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş** olmasıdır. **Burada borçlu zamanaşımı itirazında bulunamaz.** Çünkü taşınmaz rehni ile temin edilmiş olan alacaklar hakkında zamanaşımı işlemez. (MK m.864)

Borçlu veya ipotekli taşınmaz maliki 3. kişi; **icra emrinin tebliğinden önceki dönemde borcun itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğu iddiasında ise 7 gün içinde icra mahkemesinden icranın geri bırakılmasını isteyebilir**. Yani 7 gün içinde icra emrine itiraz edebilir. (149/a-m.33,1) Borçlu veya 3. kişi icra emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde borcun otuz olarak icra mahkemesince talebin reddi hâlinde bu teminat, ayrıca hükme hacet kalmaksızın alacaklıya tazminat olarak ödenir.

Borçlu veya ipotekli taşınmaz maliki 3. kişi; borcunu itfa edilmiş veya ertelenmiş olduğunu yalnız yetkili merciler tarafından resen düzenlenmiş veya onaylanmış yazılı belge veya imzası (icra dairesinde, icra mahkemesinde veya mahkeme önünde) **alacaklı tarafından ikrar edilmiş olan yazılı belgelerle ispat edilebilir.** (149/a-m.33,1-2)

İcra mahkemesi'nin icranın geri bırakılması kararı **istinaf ve temyize gönderilebilir**.

Borçlu (veya taşınmaz maliki 3. kişi) **30 gün içinde borcu ödemez veya icra mahkemesinden icranın geri bırakılması hakkında bir karar da getirmezse, alacaklı taşınmazın satışını isteyebilir.** (150/e)

İcranın geri bırakılması: > Madde 149/a – İcranın geri bırakılması hakkında 33 üncü maddenin 1, 2 ve 4 üncü fıkraları uygulanır.

İcra mahkemesinin geri bırakılma isteminin reddine ilişkin kararına karşı istinaf yoluna başvuran borçlu veya üçüncü şahıs, takip konusu alacağın yüzde onbeşi nispetinde teminat yatırmadığı takdirde satış durmaz. Bölge adliye mahkemesince talebin reddi hâlinde bu teminat, ayrıca hükme hacet kalmaksızın alacaklıya tazminat olarak ödenir.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 38/A maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan konut finansmanından kaynaklanan alacaklar ile Toplu Konut İdaresi Başkanlığının rehinle temin edilmiş alacaklarının takibinde, ikinci fıkrada yer alan oran yüzde otuz olarak uygulanır. İstinaf talebinin reddi halinde, teminat olarak alınan tutarın yarısı tazminat olarak alacaklıya ödenir. Alacaklının satış talebinden sonra takdir edilen ve kesinleşen kıymete göre, merhunun alacağı karşılamayacağı anlaşılırsa kalan tutar teminatın geriye kalan kısmından karşılanır, varsa teminatın kalan kısmı teminatı yatırıma iade edilir.

3>> Noterden gönderilen hesap özeti tazmin talebi veya ihtarı ibraz ederek ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile ilamlı takip yapılması. (150/i)

Yukarıda görüldüğü gibi ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı takip;

ancak alacak veya ipotek hakkının veya her ikisinin bir ilamla veya ilam niteliğindeki belgelerle tespit edilmiş olması halinde veya

ipotek akit tablosunun kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını içermesi halinde mümkündür.

İpotek akit tablosu kayıtsız şartsız bir para borcu ikrarını *havi değilse*, ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile **ilamsız takip yoluna başvurulur. (148-m.149/b-150/d)**

II - İPOTEĞİN PARAYA ÇEVİLMESİ > Takip talebi : > **Madde 148 –** Taşınmaz ipotek alacaklısı, yetkili veya taşınmazın bulunduğu yer icra dairesine elindeki ipotek belgesinin akit tablosunun tapu idaresince verilmiş resmi bir örneğini ibrazla alacağın miktarını bildirir ve 58 inci maddeye göre takip talebinde bulunur.

2 - Ödeme emri: > **Madde 149/b –** 149 uncu maddede yazılı haller dışındaki muaccel alacaklar için icra memuru, borçluya ve varsa taşınmaz sahibi üçüncü şahsa aşağıdaki kayıtlara uygun olmak üzere 60 ıncı maddeye göre birer ödeme gönderir.

1. Ödeme müddeti otuz gündür.

2. Yedi gün içinde itiraz olunmaz ve 1 numaralı bendde yazılı müddet içinde borç ödenmezse alacaklının taşınmazın satışını isteyebileceği bildirilir.

Satış hazırlıkları: > **Madde 150/d –** İcra dairesi, takip talebi üzerine satış hazırlıklarına başlar. Bu maksatla tapudan kayıt örneklerini ve belediyeden imar durumunu getirir, takibin kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır.

REHNİN PARAYA ÇEVİLMESİ İLE İLGİLİ ORTAK HÜKÜMLER

1> PARAYA ÇEVİRME (SATIŞ)

İpoteğin paraya çevrilmesi yoluyla ilamlı ve ilamsız takip talebi üzerine icra dairesi *kendinden satış hazırlıklarına başlar*, bu maksatla tapudan kayıt örnekleri ve belediyeden (imar müdürlüğü'nden) taşınmazın son imar durumunu getirir ve **takibin kesinleşmesini beklemeden kıymet takdirini yaptırır (150/d)**

Alacaklının *burada da satış talebinde bulunması gerekir*. Borçlu da satış talebinde bulunabilir (150-m.113,1) icra dairesi takip talebi üzerine *kendiliğinden resen satış hazırlıklarına başlayabilir ise de, talep olmadan kendiliğinden rehinli malı satamaz*. Alacaklı taşınır rehni satışına *ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde* isteyebilir. *Taşınmaz rehninin satışını da ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren bir yıl içinde* isteyebilir. (150/e)

Alacaklı bu 6 ay veya 1 yıllık süre içinde rehinli malın satışını istemezse yapmış olduğu rehnin paraya çevrilmesi yolu ile **takip düşer (150/e,2)**

Satılması istenen rehinli mallar *genel haciz yolundaki hükümlere göre* yani (112-137) *hacizli mallar gibi icra dairesi tarafından satılır*. (150/g)

Paraya çevirme usulü: > Madde 150/g –

Satılması istenen rehin hakkında 92 nci maddenin üçüncü fıkrası ve 93, 96, 97, 97/a, 98 ve 99 uncu maddeler ile 112'den 137 nci maddeye kadar olan hükümler kıyas yolu ile uygulanır.

2> PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI:

Paraların paylaşılması da *genel haciz yolunda incelediği gibidir*. Rehlinli malın satış tutarı *bütün rehinli alacakları ödemeye yetmezse* icra müdürü *bir sıra ve pay cetveli* düzenler (151,2) Aynı malla temin edilmiş *birden fazla rehin alacaklısı arasındaki sıra MK hükümlerine göre belirlenir*. *Taşınır rehni için MK m.948, taşınmaz rehni için MK m.870 ve m.874 maddelerine bakılmalıdır*.

3> REHİN AÇIĞI BELGESİ:

İki türlü rehin açığı belgesi vardır

AA> Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip devam etmekte iken rehnin satışı sonucunda **elde edilecek paranın rehin alacaklısının alacağına yetmeyeceği onu karşılamayacağı anlaşılırsa;** alacaklı isterse icra dairesi kendisine bir **geçici rehin açığı belgesi verir.** (150/f) Alacaklı bu geçici

rehin açığı belgesine dayanarak aynı takip dosyasında alacağının rehinde karşılanamayaacağı **tahmin edilen kesimi için** icra dairesinden borçlunun **diğer mallarının haczedilmesini isteyebilir.** (150/f,2)

BB> Rehin satış isteyen alacaklının alacağını derece itibarıyla rüçhanı (önceliği) olan diğer alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmadığı için satılmazsa veya

Satılır da satış bedeli takip yapmış ona rehin alacaklısının alacağına yetmezse; rehin alacaklısına **birinci halde bütün alacağı için ikinci haldeyse geri kalan alacağı için** bir belge verilir. Buna kesin rehin açığı belgesi denir. (152,1)

Rehin açığı belgesi: > **Madde 152 –** Rehin, satış istiyenin alacağına derece itibarıyla rüçhanı olan diğer rehinli alacakların tutarından fazla bir bedelle alıcı çıkmamasından dolayı satılmazsa veya satılıp da tutarı takip olunan alacağa yetmezse, alacaklıya bütün veya geri kalan alacağı için bir belge verilir.

Alacağın irat senedinden veya bir taşınmaz mükellefiyetinden doğmıyan alacaklı, bu suretle tahsil edemediği alacağı için borçlunun sıfatına göre iflas veya haciz yoluna gidebilir.

Alacaklı, satış yapılmamışsa artırma gününden, satış yapılması halinde satışın kesinleşmesi tarihinden itibaren bir sene içinde haciz yolu ile takip talebinde bulunursa yeniden icra veya ödeme emri tebliğine lüzum yoktur.

Rehin açığı belgesi, borç ikrarını mutazammın senet mahiyetindedir.

Alacaklı kesin rehin açığı belgesi ile rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip yaptığını ve fakat alacağını kısmen veya tamamen alamamış olduğunu ispat ederek, **borçluya karşı haciz yolu veya iflasa tabi ise iflas takibi yapabilir.** (45/1-m.152,2)

Alacaklı bir yıl içinde ilamlı veya ilamsız haciz yolu ile takip yaparsa borçluya yeniden icra veya ödeme emri tebliğ edilmesine gerek yoktur. (152,3) Yani alacaklı takip talebi üzerine doğruca borçlunun mallarının haczini isteyebilir.

Kesin rehin açığı belgesi m.68,1 anlamında **borç ikrarını** (tanınmasını) **içeren senet niteliğindedir.** (152,4) Rehin açığı belgesine dayanarak takip yapılır ve borçlunun malları haczedildikten sonra alacaklı yine tatmin edilmezse, o zaman alacaklıya **bir borç ödemeden aciz belgesi verilir.** (143)

İPOTEK ALACAKLISININ GAİP OLMASI / BORCU ALMAKTAN KAÇINMASI

İpotekle temin edilmiş ve vadesi gelmiş bir alacağın alacaklısı gaip olur veya yerleşim yeri (adres) bilinmez veya borcu almaktan ve ipoteği çözmekten kaçınırsa; İİK, borçluya borcunu icra dairesine yatırmak suretiyle ipoteğin kaldırılmasını (terkinini) sağlamak imkanı tanımıştır. (153) İpotek borçlusu, ipotek alacaklısının gaip olduğunu, adresinin bilinmediğini veya borcu almaktan ve ipoteği çözmekten kaçındığını bildirerek icra dairesinden ipoteğin çözülmesini ister ve talebinde ipotek belgesini de ekler. (153,1c1) Borçlu, bu talebi ile birlikte borcunu faizi ile birlikte tamamen icra dairesine yatırılmalıdır ki alacaklının **tebligat üzerine gelip ipoteği çözdürerek alacağını icra dairesinden alabilsin.** (153,1c2)

Bunun üzerine icra dairesi alacaklıya **15 gün içinde icra dairesine gelerek ipoteği çözdürüp parayı yani alacağını almasını tebliğ eder.** Alacaklı kendisine verilen bu **15 günlük süre içinde,** icra dairesine **gelmez veya gelip de kanunen geçerli bir mazeret bildirmeksizin ipoteği çözmekten ve parayı almaktan kaçınırsa;** icra dairesi dosyayı icra mahkemesine gönderir, bunun üzerine icra mahkemesi; **icra dairesine yatırılan paranın alacaklı adına saklanması ve ipoteğin kaldırılmasına karar verir.** (153,1c2)

Bu ipoteğin kaldırılması kararı tapu dairesine tebliğ edilerek, **ipotekli taşınmazın siciline geçirilir** yani **ipotek kaldırılır.** (153)

İpotekli alacakta alacaklının gaip bulunması veya borcu almaktan imtina:

Madde 153 – İpotekle temin edilmiş ve vadesi gelmiş bir alacağın borçlusu icra dairesine müracaatla alacaklısının gaip ve yerleşim yerinin meçhul bulunduğunu veya borcu almaktan ve ipoteği çözmekten imtina ettiğini beyan ederse icra dairesi on beş gün içinde daireye gelerek parayı almasını ve ipoteği çözmesini alacaklıya usulüne göre tebliğ eder. Alacaklı bu müddet içinde gelmediği veya gelipte kanunen makbul bir sebep beyan etmeksizin parayı almaktan ve ipoteği çözmekten imtina eylediği takdirde borçlu borcunu icra dairesine tamamiyle yatırır icra

mahkemesi verilen paranın alacaklı namına hıfzına ve ipotek kaydının terkinine karar verir. Bu karar tapu dairesine tebliğ edilerek ipotekli taşınmazın siciline geçirilir.

Vadesi gelmeyen borcun ipotek senedi mucibince işlemiş ve işleyecek bütün faizleri ile birlikte tediyesini deruhde eden borçlu hakkında da yukarıki hüküm cereyan eder.

İSTİNAF

İnceleme konumuz **20/07/2016 tarihinden sonra** verilen icra mahkemesi kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulmasıdır.

İSTİNAF EDİLMİYEN İCRA MAHKEMESİ KARARLARI (363,1)

İstinaf yoluna başvurma ve incelenmesi > Madde 363-
İcra mahkemesince 85 inci maddenin uygulanma biçimi,
icra dairesi tarafından hesaplanan vekâlet ücreti,
103 üncü maddenin uygulanma biçimi ve bu maddede düzenlenen davetiyenin içeriği,
yediemin ücreti,
yediemin değiştirilmesi,
hacizli taşınır malların muhafaza şekli,
kıymet takdirine ilişkin şikâyet,
ihaleye katılabilmek için teminat yatırılması ve teminatın miktarı,
satışın durdurulması,
satış ilânının iptali,
süresinde satış istenmemesi nedeniyle satışın düşürülmesi,
263 üncü maddenin uygulanma biçimi,
iflâs idaresinin oluşturulması,
icra mahkemesinin iflâs idaresinin işlemleri hakkında şikâyet üzerine verdiği kararlara karşı,
iflâs idare memurunun ücret ve masrafları hakkındaki hesap pusulası ve
36 ncı maddeye göre icranın geri bırakılmasına ilişkin kararları dışındaki kararlarına karşı, ait olduğu alacak, hak veya malın değer veya miktarının yedi bin Türk lirasını geçmesi şartıyla istinaf yoluna başvurulabilir.
İstinaf yoluna başvuru süresi teahhüt veya tebliğ tarihinden itibaren on gündür.

Madde 363,1 deki kararlar dışındaki icra mahkemesi kararları kural olarak istinaf edilebilir

İcra m.363,1'de sayılanlar dışındaki istinaf sınırını geçen icra mahkemesi kararları istinaf edilebilir **başlıca örnekler şunlardır;**

- > İcra mahkemesi'nin itirazın kaldırılması, reddi kararı (68-68/a) istinaf edilebilir
- > İcra mahkemesi'nin ihalenin feshi kararı (134)
- > İstihkak davasının (97-99) kabulü veya reddine ilişkin icra mahkemesi kararları
- > İcra mahkemesi'nin tahliye (269) kararı
- > Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda (167) icra mahkemesinin borca veya imzaya itirazın kabulü ve reddi kararları
- > İcra mahkemesi'nin şikayet madde 16-18 hakkında verdiği kararlardan anne 363/1 de yazılı olanlar dışındaki kararları
- > İcra mahkemesi'nin haczedilmezlik şikayeti hakkındaki kararları
- > İcra mahkemesinin kambiyo senetlerine mahsus haciz yolunda şikayet (170/a) hakkındaki kararları
- > İcra mahkemesinde sıra cetveline şikayetin (142,3) kabulüne veya reddine ilişkin kararları

Ayrıca yukarıdaki örnekler tahdidi değildir. İcra mahkemesi'nin **bu örnekler dışındaki istinaf sınırını geçen diğer kararları da istinaf edilebilir.**

İSTİNAF SINIRI:

Yukarıda belirtilen icra mahkemesi kararlarının istinaf edilebilmesi kuralının bir istisnası vardır. İstinaf sınırı yukarıdaki icra mahkemesi kararlarının **istinaf sınırından fazla olması gerekir**. İstinaf sınırı; istinaf edilen icra mahkemesi kararının **ait olduğu alacak hak veya malın değer veya miktarına göre belirlenir. (Burası çok önemli)** 2018 yılı için istinaf sınırı 8310 liradır.

İSTİNAF SÜRESİ:

İcra mahkemesi kararlarına karşı istinaf süresi 10 gündür (363,1)

10 günlük istinaf süresi, icra mahkemesi kararının taraflara **teahhüt edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar**. İcra mahkemesi **kısa kararın teahhütünden sonra istinaf süresi olan 10 gün içinde**

gerekçeli kararın yazıp dosyaya koymazsa; **ilgilinin tefhimden itibaren on gün içinde kısa bir istinaf dilekçesi yazıp vermesi** ve bu kısa istinaf dilekçesinde icra mahkemesi kararını **istinaf ettiğini ve gerekçeli kararı gördükten sonra ayrıntılı bir istinaf dilekçesi vereceğini belirtmesi gerekir.**

Ayrıca icra mahkemesi kararı **tarafardan birinin veya vekilinin yokluğunda verilmiş yani tebliğ edilmiş ise 10 günlük istinaf süresi yokluğunda karar verilmiş olan taraf için**, icra mahkemesi kararının kendisine varsa vekiline tebliğ tarihinden itibaren başlar.

İcra mahkemesi kararını **yalnız bir tarafın istinaf etmiş olması halinde; istinaf etmemiş olan taraf 10 gün içinde verdiği cevap dilekçesinde**, icra mahkemesi kararını **katılma yoluyla istinaf edebilir.** (366-HMK m.348/1)

İstinaf yoluna başvurulması:

İcra mahkemesi kararlarına karşı **istinaf yoluna başvuru HMK m. 343'e göre yapılır**

İstinaf yoluna başvurulmasının icraya etkisi:

İcra mahkemesi kararının icrası için **kesinleşmesi şart değildir.** Bu nedenle icra mahkemesi kararının istinaf edilmesi **satıştan başka icra işlemlerini durdurmaz.** (363) Buna göre borçlu itirazın kaldırılması kararına (68) istinaf ederse; **alacaklı haciz isteyebilir.** (78) ve icra müdürü **borçlunun mallarına haczeder. Fakat istinaf incelemesi ve temyiz incelemesi sonuçlanmadan önce hacizli mallar satılmaz.**

İstinaf dilekçesinin reddi:

İstinaf yoluna başvurma **yasal süre geçtikten sonra yapılır** veya istinaf yoluna başvurulmasına olanak bulunmayan bir kararı nedeniyle itiraz veya şikayeti süresi geçmiş bir şikayet ile ilişkili olursa istem (istinaf dilekçesi) icra mahkemesince reddedilir. (365- HMK m.346/1)

İstinaf talebinin incelenmesi ve karara bağlanması: İstinaf mahkemesi İcra mahkemesi kararı istinaf incelemesi HMK'na göre yapar ve **15 gün içinde karara bağlar.** (366/1)

KESİN HÜKÜM

İcra mahkemesi'nin takip hukukuna ilişkin kararları **sadece takip hukuku (ilamsız icra) bakımından kesin hüküm (HMK m.303) teşkil eder**, buna karşılık icra mahkemesi'nin takip hukukuna ilişkin kararları; özellikle itirazın kaldırılması talebinin ve şikayetini kabul veya reddine ilişkin kararlar kural olarak **maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmez.**

İcra mahkemesi kararlarının maddi anlamda kesin hüküm teşkil etmeyeceği kuralının bazı istisnaları vardır bunlar şunlardır.

1-> İcra mahkemesi'nin şekli anlamda kesinleşmiş olan **ihalenin feshi talebinin reddi kararı (134) taraflar arasında maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.**

2-> İstihkak davası hakkındaki şekli anlamda kesinleşmiş olan icra mahkemesi kararları (97-m.99-m.228) **maddi anlamda kesin hüküm teşkil eder.** Bu madde Baki Hoca'nın kendi kanaati olarak söylediği maddedir.

3-> İcra mahkemesinin kararlarının **istisna olarak maddi anlamda kesin hüküm teşkil ettiği yukarıdaki hallerde bu kararlara karşı yargılamanın iadesi yoluna da başvurulabilir.**

İHTİYATİ HACİZ

İhtiyati haciz, ihtiyati tedbirden farklıdır, **bu farklardan en önemlisi ihtiyati haciz yalnız para alacakları içindir.** İhtiyati tedbir ise kural olarak paradan başka şeyler içindir.

İhtiyati haciz alacaklının bir para alacağını zamanında ödenmesini güvence altına almak için mahkeme kararı ile borçlunun mallarına önceden geçici olarak el konulmasıdır.

İHTİYATİ HACİZ TALEBİNİN ŞARTLARI: (257)

Bir alacak (para borcu) için **o olacağın alacaklısı ihtiyati haciz isteyebilir.** İhtiyati haciz isteyebilmek için alacağın **kural olarak muaccel (vadesinin gelmiş) olması gerekir.** (257,1)

İhtiyati haciz istenebilmesi için alacağın **bir rehin (23) ile temin edilmemiş olması** gerekir (257,1) fakat **rehinli malın kıymetinin rehinli alacağı karşılamayacağı tahmin ediliyorsa**; alacağın **rehinle karşılanamayacağı (açık kalacağı) tahmin edilen bölümü için** ihtiyati haciz istenebilir.

Müeccel (vadesi daha gelmemiş) bir alacak için kural olarak ihtiyati haciz istenemez. İstenebilmesi için; alacağının alacağını vadesinde alabilmesinin ciddi bir şekilde tehlikeye düştüğüne veya düşmekte olduğuna delâlet eden hallerin varlığı şarttır. **Bu haller m.257,2'de sayılmıştır.** Buna göre **vadesi gelmemiş bir alaktan dolayı ihtiyati haciz ancak aşağıdaki sebeplerden birinin bulunması halinde** istenebilir

İhtiyati haciz şartları: > Madde 257 – Rehinle temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir.

Vadesi gelmemiş borçtan dolayı yalnız aşağıdaki hallerde ihtiyati haciz istenebilir:

1 – Borçlunun muayyen yerleşim yeri yoksa;

2 – Borçlu taahhütlerinden kurtulmak maksadiyle mallarını gizlemeğe, kaçırmağa veya kendisi kaçmağa hazırlanır yahut kaçır ya da bu maksatla alacağının haklarını ihlâl eden hileli işlemlerde bulunursa;

Bu suretle ihtiyati haciz konulursa borç yalnız borçlu hakkında muacceliyet kesbeder.

İHTİYATİ HACİZ KARARI:

Madde 257'de bulunan sebeplere dayanarak ihtiyati haciz isteyen alacaklı mahkemeye başvurarak bir ihtiyati haciz kararı almalıdır. **Alacak davası açıldıktan sonra dava konusu alacak için yalnız davaya bakan mahkemeden ihtiyati haciz istenebilir.** Davaya bakan mahkemeden farklı bir mahkeme ihtiyati haciz için yetkili ve görevli değildir. (kıyasen, HMK m.390/1)

6100 > İhtiyati tedbirı tamamlayan işlemler > **MADDE 397-** (1) İhtiyati tedbir kararı dava açılmasından önce verilmişse, tedbir talep eden, bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren iki hafta içinde esas hakkındaki davasını açmak ve dava açtığına ilişkin evrakı, kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurmak ve karşılığında bir belge almak zorundadır. Aksi hâlde tedbir kendiliğinden kalkar.

(2) İhtiyati tedbir kararının etkisi, aksi belirtilmediği takdirde, nihai kararın kesinleşmesine kadar devam eder.

(3) Tedbir kalkmış veya kaldırılmış ise bu husus ilgili yerlere bildirilir.

(4) İhtiyati tedbir dosyası, asıl dava dosyasının eki sayılır.

Alacak davası açılmadan önce ihtiyati hacze m.50'ye göre **yetkili mahkeme tarafından karar verilir** (258,1,c1)

İhtiyati haciz kararı : > Madde 258 – İhtiyati hacze 50 nci maddeye göre yetkili mahkeme tarafından karar verilir. Alacaklı alacağı ve icabında haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermeğe mecburdur.

Mahkeme iki tarafı dinleyip dinlememekte serbesttir.

İhtiyati haciz talebinin reddi halinde alacaklı istinaf yoluna başvurabilir. Bölge adliye mahkemesi bu başvuruyu öncelikle inceler ve verdiği karar kesindir.

Alacaklı **mahkemeye** bir dilekçe ile başvurur ve borçlunun mallarına **ihtiyati haciz** konulmasına karar verilmesini talep eder. İhtiyati haciz dilekçesine madde 260'daki hususlardan başka, **ihtiyati haciz sebebi veya alacağın dayanağı olan her tür senet veya yazılı belgeler eklenir.**

Alacağının alacağı ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığı hakkında mahkemeye **kanaat verecek deliller göstermesi gerekir.** (258,1) Buradaki ispat esas davadaki gibi tam bir ispat değildir, mahkemenin **alacağın ve ihtiyati haciz sebeplerinin varlığına kanaat getirmesi yeterlidir** (buradaki yaklaşık ispattır) (HMK m.390/3)

6100 > İhtiyati tedbir talebi > MADDE 390- (1) İhtiyati tedbir, dava açılmadan önce, esas hakkında görevli ve yetkili olan mahkemeden; dava açıldıktan sonra ise ancak asıl davanın görüldüğü mahkemeden talep edilir.

(2) Talep edenin haklarının derhâl korunmasında zorunluluk bulunan hâllerde, hâkim karşı tarafı dinlemeden de tedbire karar verebilir.

(3) Tedbir talep eden taraf, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını **yaklaşık olarak ispat** etmek zorundadır.

Mahkeme ihtiyati haciz isteyenin **alacağın rehinle temin edilmemiş ve muaccel olduğu** (vadesinin geldiği) **kanısına varırsa borçlunun mallarının ihtiyati haciz konulmasına karar verir.**

İHTİYATİ HACİZ KARARINA YAZILACAK OLANLAR: (260)

İhtiyati haciz kararının muhtevası : > Madde 260 – İhtiyati haciz kararında :
1. Alacaklının ve icabında mümessilinin ve borçlunun adı, soyadı ve yerleşim yeri,
2. Haczin ne gibi belgelere müsteniden ve ne miktar alacak için konulduğu,
3. Haciz konulmasının sebebi,
4. Haczolunacak şeyler,
5. Alacaklının zararın tazminiyle mükellef olduğu ve gösterilen teminatın nelerden ibaret bulunduğu,
Yazılır.

İhtiyati haciz kararı borçlu tarafından istinaf edilemez.

Ancak **alacaklı ihtiyati haciz talebinin reddi kararını istinaf edebilir** (258/3)

İhtiyati hacze karar veren mahkeme aynı zamanda (ihtiyati haciz kararında) alacağı bir ilama bağlı olmayan alacaklıdan teminat (HMK m.87) alınmasına da karar verebilir. (259-m.260/5)

6100 > Teminatın tutarı ve şekli > MADDE 87- (1) Bir davada verilecek teminatın tutarını ve şeklini hâkim serbestçe tayin eder. Ancak, tarafların teminatın şeklini sözleşmeyle kararlaştırmaları hâlinde, teminat ona göre belirlenir.

(2) Teminatı gerektiren durum ve koşullarda değişiklik olması hâlinde, hâkim teminatın azaltılması, artırılması, değiştirilmesi ya da kaldırılmasına karar verebilir.

İHTİYATİ HACİZ KARARININ İCRASI:

İhtiyati haciz kararı **borçlu tarafından istinaf edilemez** bu nedenle alacaklı 10 gün içinde ihtiyati haciz kararının icrasını icra dairesinden istemeye mecburdur. Aksi halde ihtiyati haciz kararı **kendiliğinden kalkar**. (261,1) **Bu 10 günlük süre Okay Hoca tarafından da çok vurgulandı.**

Alacaklının, **10 gün içinde ihtiyati haciz kararının icrasını istemesi üzerine**, icra dairesi ihtiyati haciz kararında gösterilen ve borçluya ait olan mal, hak ve alacakları ihtiyaten haciz eder. Bu ihtiyati hacizde genel haciz yolundaki hükümlere (77-m.99 hükümlerine) göre gerçekleştirilir. İcra dairesi borçlunun mal, hak ve alacaklarına genel haciz yolu hükümlerine göre ihtiyati haciz koyar ve ihtiyaten haciz ettiği mallar üzerinde **muhafaza tedbiri** alır. İhtiyati haciz icra eden memur bir tutanak (8) düzenler ve **tutanakta ihtiyaten haciz edilen şeyler kıymetleri ile (87) gösterilir**. İhtiyati haczin icrası ile ilgili şikayetler (16) ihtiyati haciz kararını **icra eden icra dairesinin bağlı bulunduğu icra mahkemesine yapılır**. Borçlu, teminat gösterirse icra dairesi bu teminat karşılığında ihtiyaten arz edilmiş olan taşınır malları borçluya bırakabilir. (263)

Borçlu tarafından gösterilecek teminat : > Madde 263 –

Haczolunan mallar istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmek ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmek veya icra memuru tarafından kabul edilecek esham ve tahvilat veya taşınır ve taşınmaz rehin veya muteber bir banka kefaleti gösterilmek şartıyla borçluya ve mal üçüncü şahıs elinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak bu şahsa bırakılabilir. İstenilecek teminat her halde borç ve masraf tutarını geçemez.

İHTİYATİ HACİZ KARARINA İTİRAZ:

Borçlu ihtiyati haciz kararını istinaf edemez. Fakat ihtiyati haciz kararı verilirken mahkemede dinlenmemiş olan borçlu, bazı sebeplere dayanarak aynı mahkemede ihtiyati haciz kararına itiraz edebilir (265-karşılık maddesi HMK m.394)

İhtiyati haciz kararına **itiraz sebepleri tahdididir (sınırlıdır)** bunlar **yetki itirazı, görev itirazı, teminat itirazı, ihtiyati haciz sebebiyle itirazdır**

Borçlu; kendisi dinlenmeden verilen ihtiyati haciz kararına **7 gün içinde** itiraz edebilir. (265,1) İhtiyati haciz kararına itiraz, **ihtiyati haciz kararını vermiş olan mahkemeye yapılır ve onun tarafından incelenip karara bağlanır**. (265) İtiraz üzerine mahkeme alacaklı ve borçluyu **duruşmaya çağırır**, taraflar veya yalnız biri gelirse duruşma yapar gelenleri dinler, **iki taraf da gelmezse mahkeme dosya üzerinde inceleme yaparak kararını verir**. (265,4)

Mahkeme itirazı yerinde görülürse itirazı kabul ederek ihtiyati haciz kararına değiştirebilir veya kaldırabilir.

Mahkemenin ihtiyati haciz kararına itirazın kabulüne ilişkin kararı; **borçlu ve alacaklı tarafından istinaf edilebilir**. (265,5c1) Mahkemenin ihtiyati haciz kararına itirazın kabulüne karar verilmesi üzerine; **borçlunun malları üzerine konulmuş olan ihtiyati haciz kalkar**. Mahkeme ihtiyati haciz kararına itirazı yerinde görmezse itirazın reddine karar verir (265,1) Mahkemenin

ihiyati haciz kararına itirazın reddine ilişkin kararı itiraz eden borçlu tarafından istinaf edilebilir. İstinaf mahkemesi istinaf başvurusunun **öncelikle inceler ve verdiği karar kesindir** (265,5) yani **bu kararı temyiz edilemez (burası da önemli)**

İhtiyati haciz kararına itiraz ve temyiz: > Madde 265 – Borçlu kendisi dinlenmeden verilen ihtiyati haczin dayandığı sebeplere, mahkemenin yetkisine ve teminata karşı; huzuriyle yapılan hacizlerde haczin tatbiki, aksi hâlde haciz tutanağının kendisine tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde mahkemeye müracaatla itiraz edebilir.

Menfaati ihlâl edilen üçüncü kişiler de ihtiyati haczi öğrendiği tarihten itibaren yedi gün içinde ihtiyati haczin dayandığı sebeplere veya teminata itiraz edebilir.

Mahkeme, gösterilen sebeplere hasren tetkikat yaparak itirazı kabul veya reddeder. İtiraz eden, dilekçesine istinat ettiği bütün belgeleri bağlamaya mecburdur. Mahkeme, itiraz üzerine iki tarafı davet edip gelenleri dinledikten sonra, itirazı varit görürse kararını değiştirebilir veya kaldırabilir. Şu kadar ki, iki taraf da gelmezse evrak üzerinde inceleme yapılarak karar verilir.

İtiraz üzerine verilen karara karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi bu başvuruyu öncelikle inceler ve verdiği karar kesindir. **İstinaf yoluna başvuru, ihtiyati haciz kararının icrasını durdurmaz.**

TEMİNAT KARŞILIĞINDA İHTİYATİ HACZİN KALDIRILMASI:

Borçlu **teminat göstererek mahkemeden (takipten sonra da icra mahkemesinden) ihtiyati haczin kaldırılmasına isteyebilir** (266)

Bu teminat **para** veya mahkemece kabul edilecek **taşınır rehni, hisse senedi veya tahvil** depo edilmesi, **taşınmaz rehni**, muhtemel bir **banka kefaleti** göstermek şeklinde olabilir. (266)

İhtiyati haczin kaldırılması: > Madde 266 – (Değişik: 18/2/1965-538/106 md.)

Borçlu, para veya mahkemece kabul edilecek rehin veya esham yahut tahvilat depo etmek veya taşınmaz rehin yahut muteber bir banka kefaleti göstermek şartı ile ihtiyati haczin kaldırılmasını mahkemeden isteyebilir. Takibe başlandıktan sonra bu yetki, icra mahkemesine geçer.

İHTİYATİ HACZİN ETKİSİ:

İhtiyati haciz, alacaklının devam etmekte olan veya henüz başlamamış olan bir takip veya davasının sonunda **alacağın ödenmesini güvence altına almak için** borçlunun mallarına **önceden geçici olarak el konulmasıdır**. O nedenle ihtiyati haczin kesin bir etkisi yoktur. Yani alacaklı, ihtiyati haciz kesinleşmeden (264) **önce ihtiyaten haczedilmiş olan malların satılmasını istemez**. Borçlunun ihtiyaten haczedilen mallar üzerindeki tasarruf yetkisi burada da kısıtlanır. (261-m.86 ve m.91) yani **borçlunun tasarruf yetkisinin kısıtlanması bakımından ihtiyati haciz ile kesin haciz arasında bir fark yoktur**.

İHTİYATİ HACZİN KESİNLEŞMESİ (264)

Görüldüğü gibi ihtiyati haciz kararı mahkemenin basit bir inceleme sonucunda edineceği kanaate göre verilmekte ve karar verirken borçlu genellikle gelmemektedir, bu şekilde verilen ihtiyati haciz kararının ve buna dayanarak borçlunun mallarına ihtiyati haciz konulması ile ortaya çıkan geçici durumun bir an önce kesin **bir çözüm şekline bağlanması** (borçluya, varsa esasa ilişkin itirazlarını ileri sürebilme imkanı verilmesi) gerekir.

Bu nedenle **alacaklının ihtiyati haciz konulması anından itibaren yedi gün içinde harekete geçerek ihtiyati haczi tamamlattırması** (ihtiyati haczin kesin hacze dönüşmesini sağlaması) veya borçlu iflasa tabi ise **onun iflasını sağlaması gerekir**. (264) (Bu madde çok önemli Okay Hoca tarafından özellikle belirtildi) Burada sadece ihtiyati haciz kararının alınması yeterli değil, bu karardan sonra 7 gün içinde harekete geçerek haczin tamamlattırılması (kesin hacze dönüştürülmesi) için işlemi yapılması gerekir. Alacaklı tarafından başvurulması gerekir eğer başvurulmazsa ihtiyati haciz kendiliğinden kalkar (264)

İhtiyati haczi tamamlayan merasim : > Madde 264 – Dava açılmadan veya icra takibine başlanmadan evvel ihtiyati haciz yaptırmış olan alacaklı; haczin tatbikinden, haciz gıyabında yapılmışsa haciz tutanağının kendisine **tebliğinden itibaren yedi gün içinde ya takip talebinde (Haciz veya iflas) bulunmaya veya dava açmaya mecburdur**.

İcra takibinde, borçlu ödemeye emrine itiraz ederse bu itiraz hemen alacaklıya tebliğ olunur. Alacaklı, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemeye veya mahkemede dava açmaya mecburdur. İcra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebini

reddederse alacaklının kararın tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde dava açması lazımdır.

İhtiyati haciz, alacak davasının mahkemede görüldüğü sırada konulmuş veya alacaklı birinci fıkraya göre mahkemede dava açmış ise, esas hakkında verilecek hükmün mahkemece tebliğinden itibaren bir ay içinde alacaklı takip talebinde bulunmaya mecburdur.

Alacaklı bu müddetleri geçirir veya davasından yahut takip talebinden vazgeçerse veya takip talebi kanuni müddetlerin geçmesiyle düşerse veya dava dosyası muameleden kaldırılıp da bir ay içinde dava yenilenmezse veya davasında haksız çıkarsa **ihtiyati haciz hükümsüz kalır ve alakadarlar isterse lazım gelenlere bildirilir.**

Borçlu müddeti içinde ödeme emrine itiraz etmez veya itirazı icra mahkemesince kesin olarak kaldırılır veya mahkemece iptal edilirse, ihtiyati haciz kendiliğinden icrai hacze inkılabeder.

DAVA VE TAKİPTEN ÖNCE KURULMUŞ OLAN İHTİYATİ HACZİN KESİNLEŞMESİ:

1> 7 gün içinde takip yapma veya dava açma zorunluluğu.

Alacaklı borçluya karşı bir *icra ve iflas takibi yapmadan veya dava açmadan önce ihtiyati haciz kararı almış ve buna dayanarak borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurmuş ise 7 gün içinde borçluya karşı icra veya iflas yoluyla takip talebinde bulunmak veya bir alacak davası açmak zorundadır.* (264,1)

2> takip yapılması; Alacaklının 7 gün içinde yapmak zorunda olduğu takip; *icra veya iflas takibi olabilir.*

İcra takibi yapılması:

Alacaklı ihtiyati haczin konulmasından, *ihtiyati haciz yokluğunda yapılmışsa ihtiyati haciz tutanağının kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde genel haciz yoluyla takip yapabilir.* Bu takip talebi üzerine icra dairesi borçluya bir **ödeme emri** gönderir. (60-m.61)

Borçlu, 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse icra takibi kesinleşir. Bununla ihtiyati hacizde **kendiliğinden kesin hacze dönüşür.**

Ancak bu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz ederse icra takibi durur. (66) Borçlunun ödeme emrine itiraz etmiş ve böylece icra takibini durdurmuş olması **icra dairesinin ihtiyati haciz kararını icra etmesini önlemez (burası da çok önemli)**

Borçlunun ödeme emrine itirazı ile takibin Durmuş olması; **daha önce konulmuş olan ihtiyati haczin kendiliğinden kalkmasını gerektirmez.**

Borçlunun ödeme emrine itirazı, icra dairesi tarafından **hemen alacaklıya tebliğ** edilir. Alacaklı borçlunun bu itirazını gidermek (hükümden düşürmek) için **7 gün içinde harekete geçmek zorundadır.**

Alacaklı *itirazın kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde ya* **itirazın kaldırılmasını istemek (68-m.70) veya** **itirazın iptali davası açmak (67) zorundadır.**

Alacaklı borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde *icra mahkemesinde* **itirazın kaldırılmasını istemez ve mahkemede** **itirazın iptali davasında açmazsa ihtiyati haciz kendiliğinden hükümsüz kalır** (düşer) ve ilgililer isterse, **lazım gelenlere bildirilir.**

Alacaklı borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde **itirazın iptali davası (67) açarsa** ihtiyati haciz bu **davanın sonuna kadar devam eder.**

Alacaklı *itirazın iptali davası kazanırsa*, ihtiyati haciz **kendiliğinden kesin hacze dönüşür.**

Alacaklı *itirazın iptali davasının kaybederse*, **ihtiyati haciz hükümsüz kalır.**

Alacaklı borçlunun itirazının kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde *itirazın kesin veya geçici kaldırılmasını* (68) **isterse** ihtiyati haciz *icra mahkemesi'nin* **itirazın kaldırılması talebi hakkındaki incelemesinin sonuçlanmasına kadar devam eder.**

İcra mahkemesi *itirazın kesin kaldırılmasına karar verirse* (68) bununla ihtiyati haciz **kendiliğinden kesin hacze döner.**

Alacaklı ihtiyati haczin devamını sağlayabilmek için kendisine yukarıda incelenen hükümler gereğince verilmiş olan **7 günlük süreleri kaçırmaması gereken.** Alacaklı bu 7 günlük süre içinde **yapmakla yükümlü olduğu işlemleri yapmak zorundadır**, aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır. **(Bu durum Okay Hoca tarafından çok önemli olarak ayrıca belirtildi)**

Alacaklı takip talebinden vazgeçerse, ihtiyati haciz hükümsüz kalır.

*Takip talebi yasal sürelerin geçmesiyle (78) işlem den kaldırılırsa, ihtiyati haciz hükümsüz kalır. Alacaklı **itirazın iptali davasında, açtığı olacak davasında** veya borçlunun açmış olduğu **borçtan kurtulma davasında haksız çıkarsa ihtiyati haciz hükümsüz kalır.***

Yukarıda incelendiği gibi borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse borçlunun itirazı icra mahkemesinde kesin kaldırılırsa veya alacaklı itirazın iptali davasını kazanırsa, ihtiyati haciz **kendiliğinden kesin hacze dönüşür.**

İhtiyati haczin kesin hacze dönüşmesi üzerine alacaklı satış işleyebilir (106)

KSM HACİZ YOLU İLE TAKİP YAPILMASI DURUMUNDA İHTİYATİ HACİZ

Alacaklı bir kambyo senedine dayalı ihtiyati haciz kararı almış ise ihtiyati haczin konulmasından itibaren **yedi gün içinde** kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip yapabilir. Bunun üzerine icra dairesi borçluya kambyo senetlerine mahsus haciz ile ödeme emri gönderir (68)

Borçlu **5 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse** kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip kesinleşir ve ihtiyati haciz **10 günlük** ödeme süresinin ödemesiz **geçmesi üzerine** kendiliğinden kesin hacze dönüşür.

Borçlu **5 gün içinde ödeme emrine itiraz ederse** bu itiraz satıştan başka icra takip işlemleri durdurmaz, alacaklı ödeme emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlayan 10 günlük ödeme süresi geçtikten sonra **borçlunun mallarının haczedilmesini isteyebilir.**

Bu nedenle bu 10 günlük ödeme süresi geçince hiç itiraz edilmemiş olması halindeki gibi **ihtiyati haciz kendiliğinden kesin hacze dönüşür.** İcra mahkemesi borçlunun itirazının reddine karar verirse alacaklı borçlunun **hacizli mallarının satılmasını isteyebilir.**

Borçlu **itirazın reddi kararını istinaf etse bile**, bu işlem satış ve satış bedelinin alacaklıya ödenmesi dahil **hiçbir icra takip işlemini durdurmaz.** Ancak itirazın reddi kararını istinaf eden borçlu İİK m.33/3 hükmüne göre alacağın tamamı için teminat gösterirse **icra takibi durur.** (169) Alacaklı **hacizli malların satışını isteyemez.**

İcra mahkemesi itirazın kabulüne karar verirse, **kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip durur.** İtirazın kabulü kararının kesinleşmesi üzerine **takip iptal edilir ve borçlunun malları üzerindeki ihtiyati haciz kalkar.**

İFLAS TAKİBİ YAPILMASI DURUMUNDA İHTİYATİ HACİZ:

Takipten veya dava açılmadan önce iflasa tabi (43) olan borçlunun malları üzerine ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı; ihtiyati haczin tamamlanması (kesinleşmesi) için **iflas takibi yapma yolu seçerse 7 gün içinde** iflasa tabi borçlusuna karşı **iflas takibi yapmak zorundadır.** Alacaklının 7 gün içinde yaptığı iflas takibi üzerine; borçluya bu defa **bir iflas ödeme emri** gönderilir. Borçlu, **7 veya 5 günlük süresi içinde** iflas ödeme emrine itiraz etmezse; bu durum hemen alacaklıya tebliğ edilir.

Bunun üzerine alacaklı tebliğ tarihinden itibaren **7 gün içinde ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açmaya mecburdur.** Aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır. (267/4-m.264,4)

Borçlu **7 veya 5 günlük süresi içinde iflas ödeme emrine itiraz ederse**; bu itiraz icra dairesi tarafından **hemen alacaklıya tebliğ edilir.** Bunun üzerine alacaklı itirazın kendisine **tebliğinden itibaren 7 gün içinde** borçluya karşı **ticaret mahkemesinde iflas davası açmaya mecburdur.**

Aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır. (267,4)

Alacaklı yukarıdaki **süreleri kaçırırsa**, iflas davasından vazgeçerse, **iflas davası dosyası işlem den kaldırılıp bir ay içinde dava yenilenmezse** veya iflas davasında haksız çıkarsa (iflas davası reddedilirse) **ihtiyati haciz hükümsüz kalır.**

Ticaret mahkemesi borçlunun iflasına karar verirse (158-m.173-m.174) **ihtiyati haciz düşer ve ihtiyaten haciz edilmiş olan mallar iflas masasına gider.** (186,1)

ALACAK DAVASI AÇILMASI:

Takipten veya alacak davası açmadan önce; **borçlusunun malları üzerinde ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı**, ihtiyati haczin tamamlanması (kesinleşmesi) için **alacak davası açma (118) yolu seçerse 7 gün içinde borçluya karşı mahkemede alacak davası açmak zorundadır.** Alacaklı 7 gün içinde borçluya karşı yetkili ve görevli mahkemede alacak davası açarsa **ihtiyati haciz**

bu alacak davasının sonuçlanmasına (ve hatta bundan sonraki 1 aylık sürenin geçmesine m.264,3) **kadar devam eder.**

Alacaklı bu 7 gün içinde açtığı alacak davasını kaybederse (alacak davasında haksız çıkarsa) **ihtiyati haciz hükümsüz kalır.** Alacaklı alacak davasından feragat ederse (HMK m.307) davasını geri alırsa (HMK m.123) veya dava dosyası işlemden kaldırılıp (HMK m.150) **1 ay içinde yenilenmezse**, ihtiyati haciz yine hükümsüz kalır. (264,4)

Alacaklı alacak davasını kazanırsa **ihtiyati haciz devam eder.** Ancak ihtiyati haczin devam edebilmesi için alacaklının **mahkemece tebliğinden** (HMK m.301) itibaren **bir ay içinde** ilamlı icra takip talebinde (32) bulunması gerekir.

Bu ilamlı icra takibi sonucunda kendisine haciz veya iflas isteme yetkisi gelen (37) alacaklı **bunlardan birini seçmek suretiyle ilamlı icra takibine devam eder.** Alacaklı bu 1 aylık süre içinde ilamlı takip talebinde bulunmazsa **ihtiyati haciz hükümsüz kalır.**

İhtiyati haczi tamamlayan merasim : > Madde 264 - Dava açılmadan veya icra takibine başlanmadan evvel ihtiyati haciz yaptırmış olan alacaklı; haczin tatbikinden, haciz giyabında yapılmışsa haciz tutanağının kendisine **tebliğinden itibaren yedi gün içinde ya takip talebinde (Haciz veya iflas) bulunmaya veya dava açmaya mecburdur.**

İcra takibinde, borçlu ödeme emrine itiraz ederse bu itiraz hemen alacaklıya tebliğ olunur. Alacaklı, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemeye veya mahkemede dava açmaya mecburdur. İcra mahkemesi, itirazın kaldırılması talebini reddederse alacaklının kararın tefhim veya tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde dava açması lazımdır.

İhtiyati haciz, alacak davasının mahkemede görüldüğü sırada konulmuş veya alacaklı birinci fıkraya göre mahkemede dava açmış ise, esas hakkında verilecek hükmün mahkemece tebliğinden itibaren bir ay içinde alacaklı takip talebinde bulunmaya mecburdur.

Alacaklı bu müddetleri geçirir veya davasından yahut takip talebinden vazgeçerse veya takip talebi kanuni müddetlerin geçmesiyle düşerse veya dava dosyası muameleden kaldırılıp da bir ay içinde dava yenilenmezse veya davasında haksız çıkarsa **ihtiyati haciz hükümsüz kalır ve alakadarlar isterse lazım gelenlere bildirilir.**

Borçlu müddeti içinde ödeme emrine itiraz etmez veya itirazı icra mahkemesince kesin olarak kaldırılır veya mahkemece iptal edilirse, ihtiyati haciz kendiliğinden icrai hacze inkılabeder.

DAVA / TAKİPTEN SONRA KONULAN İHTİYATİ HACZİN KESİNLEŞMESİ:

Takip Talebinden Sonra İhtiyati Haciz Konulması:

1-> Genel Haciz Yolu ile Takipten Sonra İhtiyati Haciz Konulması:

Borçluya karşı genel haciz yolu ile takip (58) yapmış olan alacaklı, **takip kesinleşmeden** (kendisine kesin haciz isteme yetkisi gelmeden) (78) **önce** aynı alacak için borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurmuş olabilir. **Bu halde alacaklının artık yeni bir takip talebinde bulunmasına gerek yoktur**, fakat alacaklı **m.264'deki sürelerle uymak zorundadır**, aksi halde ihtiyati haciz hükümsüz kalır.

Borçlu ödeme emrine **itiraz** (60) ederse, bu itiraz hemen alacaklıya tebliğ olunur. (62,2) Alacaklı **ihtiyati haczin hükümsüz kalmasını önlemek için** itirazın kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde **ya icra mahkemesinden itirazın kaldırılmasını istemek** (68-m.70) **veya mahkemede itirazın iptali davası açmak** (67) **zorundadır.** İcra mahkemesi itirazın kaldırılması talebini reddederse, alacaklının **ihtiyati haczin hükümsüz kalmasını önlemek için** bu ret kararının tefhim veya tebliği itibaren 7 gün içinde genel mahkemede borçluya karşı **alacak davası** açması gerekir.

2-> KSM Haciz Yolu ile Takipten Sonra İhtiyati Haciz Konması:

Borçluya karşı kambyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takip (167) yapmış olan alacaklı **kendisine kesin haciz isteme yetkisi gelmeden önce**, hakkını tehlikede görmüş ve aynı alacak için borçlunun mallarına ihtiyati haciz koydurmuş olabilir. Bu halde de alacaklı **artık yeni bir takip talebinde bulunmasına gerek yoktur.** İcra mahkemesi borçlunun itirazının kabulüne karar verirse (169/a) bununla **ihtiyati haciz hemen kalkmaz.** Alacaklı ihtiyati haczin hükümsüz kalmasını önlemek için itirazın kabulü kararın kendisine tefhim veya tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde

genel mahkemede alacak davası açarsa borçlunun malları üzerindeki ihtiyati haciz alacak davasının sonuçlanmasına kadar devam etmelidir.

İflas takibinden sonra ihtiyati haciz konulması:

Alacaklı iflasa tabi (43) borçlusuna karşı iflas takibi (155) yaptıktan sonra borçlusunun mallarına **ihtiyati haciz koydurmuş ise** artık **yeni bir iflas takibi yapmasına gerek yoktur** fakat **m.267 hükümleri bu halde de uygulanır.**

ALACAK DAVASI AÇILDIKTAN SONRA İHTİYATİ HACİZ KONULMASI:

Borçlusuna karşı bir alacak davası açmış olan alacaklı, davanın mahkemede görüldüğü sırada (dava konusu alacağının ödenmesini güvence altına almak için) **alacak davasına bakan mahkemeden ihtiyati haciz kararı verilmesini talep edebilir.**

Mahkeme ihtiyati haciz şartlarının (257) **mevcut olmadığı kanısına varırsa** ihtiyati haciz talebinin reddine karar verir.

Buna karşılık mahkeme, **ihtiyati haciz isteyenin alacağını rehinle temin edilmemiş ve muaccel olduğu kanısına varırsa;** borçlunun mallarına **ihtiyati haciz konulmasına karar verir.**

Bu halde **alacak davasının sonuçlanmasına kadar ihtiyati haciz devam eder** bunun dışında **m.264/3-5 hükümleri bu halde de uygulanır.**

HAKSIZ İHTİYATİ HACİZDEN DOLAYI TAZMİNAT DAVASI:

İhtiyati haciz koyduran alacaklının (sonuçta haksız çıkarsa) borçlunun bu yüzden uğrayacağı bütün zarardan sorumlu olduğu ve bunun için bir teminat göstermek zorunda olduğu m.259-m.260'da görüldü. **Lehine ihtiyati haciz kararı verilen alacaklının, bu ihtiyati haczi haksız olarak koydurduğu anlaşılırsa,** borçlu bu haksız ihtiyati haciz nedeniyle uğradığı zararın ödenmesini **ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklıdan bir tazminat davası ile isteyebilir.** (259/1m.265) Haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklının sorumluluğu **haksız fiil sorumluluğuna** (BK m.49) çok benzer bu nedenle **kural olarak haksız fiil hakkındaki hükümlere tabidir.**

Tazminat Davasının Şartları:

Haksız bir şekilde ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklının sorumluluğu **haksız fiil sorumluluğuna çok benzediğinden** haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davasını şartlarına haksız fiil hakkındaki (BK m.49) hükümlerinden yararlanarak aşağıdaki gibi belirlemek mümkündür.

1-> Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası açılabilmesi için ihtiyati haciz kararı verilmiş olması yeterli değildir bundan başka ihtiyati haciz kararının icra edilmiş olması da gerekir.

2-> ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklının bundan doğan zarardan sorumlu tutulabilmesi için ihtiyati haczin haksız olduğunun anlaşılması gerekir. Yani ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı **sonuçta haksız çıkmış olmalıdır.** Mesela borçlunun ihtiyati haciz kararına itirazı kabul edilmiş ve ihtiyati haczin kaldırılmış olması ve **alacaklının da ihtiyati haczi tamamlamak için açtığı itirazın iptali veya alacak davasını kaybetmiş olması gerekir.**

3-> Borçlu malları üzerine haksız ihtiyati haciz konulmuş olmasından bir zarar görmüş olmalıdır.

4-> Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası açan borçlunun ödenmesini istediği zarar ile haksız ihtiyati haciz arasında nedensellik bağı bulunması gerekir.

5-> haksız ihtiyati hacizden dolayı sorumluluk kusursuz sorumluluktur. Yani haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklının bundan doğan zarardan sorumlu tutulabilmesi için ihtiyati haczi kötü niyetle istemiş ve koydurmuş olması veya bunda herhangi bir kusur ve ihmalinin bulunması şart değildir. İhtiyati haciz haksız ve bundan da bir zarar doğmuş ise haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı kusurlu olmasa bile bundan zarar gören borçluya tazminat ödemekle yükümlüdür. Fakat mahkeme (BK m.51/1 veya BK m.52,1) hükümlerine göre tazminattan indirim yapabilir veya tazminat talebini reddedebilir

6098 > III. Tazminat > 1. Belirlenmesi > MADDE 51- Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.

6098 > 2. İndirilmesi > MADDE 52- Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırıbilir.

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve **hakkanîyet de gerektirirse** hâkim, tazminatı indirebilir.

Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası, **mallarına haksız ihtiyati haciz konulmuş olan borçlu tarafından açılır.** (259,1) Tazminat davası **haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklıya karşı açılır.** Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası **genel mahkemelerde normal bir tazminat davası gibi** görülür. Bu nedenle görevli mahkeme genel hükümlere göre göre belirlenir.

Yetkili mahkemede genel hükümlere göre HMK m.6'ya göre özellikle HMK m.16'ya göre belirlenir. Bundan başka **tazminat davası ihtiyati haciz kararı vermiş olan mahkemede de açılabilir.** (259) Haksız ihtiyati hacizden dolayı tazminat davası **haksız fiillerde olduğu gibi** (BK m.72) **2 yıllık zamanaşımına tabi olduğu söylenebilir.**

Bu tazminat davası sonucunda haksız ihtiyati haciz koydurmuş olan alacaklı **yani davalı, davacıya tazminat ödemeye mahkum edilirse, davacı bu tazminatını alacaklının ihtiyati haciz kararı alırken yatırmış olduğu teminattan alır.** (259)

İhtiyati haciz talebinin reddi kararı ise; Mahkeme ihtiyati haciz şartlarından birinin veya birkaçının mevcut olmadığı kanısına varırsa ihtiyati haciz talebinin **reddine karar verir.** Mahkemenin ihtiyati haciz talebinin reddine ilişkin kararı **alacaklı tarafından istinaf edilebilir.** İstinaf mahkemesi bu başvuruyu öncelikli inceler ve verdiği karar kesindir. (258,3) **Yani istinaf mahkemesi kararı temyiz edilemez.** (HMK m.362/1-f)

İFLAS HUKUKU'ndan Devam edilecek.

İFLAS HUKUKUNA GİRİŞ

KÜLLİ (TOPLU) İCRA İFLAS

Küllü icrada (iflas) **borçlunun karşısında bütün alacaklıları** vardır. Borçlunun *haczi caiz olan bütün mal varlıkları ve hakları* küllü icranın konusunu teşkil eder. İflas takibi **bir alacaklı tarafından yapılmış ve o bir alacaklının talebi üzerine borçlunun iflasına karar verilmiş olsa bile,** iflas yolu ile **tasfiyeden borçlunun bütün alacaklıları yararlanır.** İflas ilanı üzerine alacaklıların, alacaklarını iflas masasına bildirmiş ve bu alacakların iflas idaresi tarafından kabul edilmiş olması, iflastaki **tasfiye ve paylaştırmaya iştirak edebilmek için yeterlidir.**

Yani kısaca **diğer alacaklıların da borçluya karşı ayrı ayrı iflas yolu ile takip yapmalarına yani iflas davası açmalarına gerek yoktur.**

CÜZİ İCRA İLE İFLAS ARASINDAKİ FARKLAR:

1-> **Cüzi icrada** borçlunun bir veya birkaç alacaklısı, **alacaklarının borçlusunun mal varlığındaki bir veya birkaç mal veya haktan almaya çalışır.**

Buna karşılık İFLASTA; Borçlunun **bütün alacaklılarının borçlunun bütün mal varlığından tatmin edilmesi söz konusudur.** Yani iflasta hem *subjektif hem de objektif* bakımdan bir küllilik (topluluk) vardır. Oysa *cüzi icra hem subjektif alacaklılar bakımından hem de objektif yani mal varlığı bakımından cüzidir yani ferdidir.*

2-> **Cüzi icra bütün borçlular hakkında uygulanır.**

Buna karşılık iflas kural olarak sadece tacirler hakkında mümkündür. Yani tacir olmayanlar kural olarak iflasa tabi değildir. Bu nedenle *iflasın uygulama alanı cüzi icradan daha dardır.*

3-> Bir borçluya karşı açılan **icra iflas davasının sonucundan bütün alacaklılar istifade eder.** Yani *bir alacaklı borçluya karşı iflas takibinde bulunur ve ticaret mahkemesinden iflas kararı alırsa* bundan borçlunun diğer **bütün alacaklıları da yararlanır.** Oysa *cüzi icrada her alacaklının ayrı ayrı icra takibinde bulunması gerekir.*

4-> **İflas hukukunda alacaklılar arasında eşitlik vardır.** Yani ticaret mahkemesinden *iflas kararını almış olan davacı alacaklının borçlunun diğer alacaklılarına karşı bir öncelik hakkı yoktur.*

Alacağını iflas masasına **daha önce yazdıran alacaklarında daha sonra yazılanlara olanla bir üstünlüğü yoktur.** İflas masasındaki mal ve hakların tasfiyesi sonucunda elde edilen **para bütün alacaklılar arasında alacakları oranında eşit bir şekilde paylaştırılır.**

Yalnız m.206 hükmüyle **ilk 3 sıradaki bazı alacaklara imtiyaz (rüçhan hakkı) tanınmıştır.** Fakat buradaki imtiyaz hakkı *zaman itibarıyla olan bir rüçhan hakkı olmayıp*, alacakların *niteliğine dayanan bir imtiyazdır.* buna karşılık cüzi icrada *daha önce haciz koydurmuş olan alacaklı*, haciz edilen mal veya hak üzerinden *alacağını öncelikle alma yetkisine sahiptir.* Hacze iştirak çok sıkı şartlara bağlı olduğundan, (100-101) bu bakımdan cüzi icra ve iflas arasında önemli bir fark bulunduğu kolayca anlaşılır.

5-> **İflasa, ticaret mahkemesi tarafından karar verilir.** Yani burada iflas yolu ile tasfiye yapılabilmesi için *ticaret mahkemesi'nin borçlunun iflasına karar vermesi şarttır.* Oysa cüzü icrada ve özellikle ilamsız icrada *mahkemenin müdahalesine gerek kalmadan icra dairesinin ödeme emrine itiraz halinde icra mahkemesinin kararı ile icra takibinin sonuçlanması mümkündür.*

6-> Cüzi icrada haczedilen mallar resmi bir organ olan *icra dairesi tarafından paraya çevrilir ve satış bedeli icra dairesi tarafından alacaklıya ödenir.* Oysa **iflasta müflisin iflas masasına giren malları**, kural olarak alacaklıların seçtiği özel kişilerden, hatta bazen bizzat alacaklıların kendilerinden oluşan **özel bir iflas organı olan iflas dairesi (223) tarafından tasfiye edilir.** (226) ve paralar iflas idaresi tarafından alacaklara paylaştırılır. (247)

İflas idaresi ve iflas dairesinin vazifeleri: > Madde 223 -

İflas idaresi üç kişiden oluşur. Toplanan alacaklıların yapacağı seçimde, bu sayının iki katı, bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kişi aday gösterilir. Bu adaylardan dört adedi alacak tutarına göre ekseriyeti teşkil edenlerce, iki adedi ise alacaklılar sayısı itibarıyla ekseriyeti teşkil edenlerce seçilir ve icra mahkemesine bildirilir. İcra mahkemesi, iflas idaresini teşkil edecek üç kişiden ikisini alacak ekseriyetine sahip olanların gösterdiği dört aday, birini ise alacaklı ekseriyetinin gösterdiği iki aday arasından seçer.

Tasfiye, iflas dairesince, yukarıdaki fıkraya göre teşkil edilen iflas idaresine havale olunur.

İflas idaresinin vazifesi: > **Madde 226 -** Masanın kanuni mümessili iflas idaresidir. İdare masanın menfaatlerini gözetmek ve tasfiyeyi yapmakla mükelleftir.

İdare, ikimilyar liraya kadar olan alacaklardan doğrudan doğruya, daha ziyade alacaklardan alacaklılar toplanmasının vereceği yetkiyle sulh olabilir ve tahkim yapabilir.

Pay cetveli ve son hesap : > **Madde 247 -** Satılan malların bedeli tahsil edilip alacaklıların sıra cetveli katilesince iflas idaresi paraların pay cetvelini ve son hesabını yapar.

7-> Cüzi icrada **alacaklı borçlu aleyhine bir icra takip talebinde bulunması gerekir.** İcra borçlunun kendi aleyhine icra takip talebinde bulunmasına imkan yoktur. **Oysa iflasta; borçlu alacaklıların talebini beklemeden, ticaret mahkemesine başvurarak kendi iflasını da isteyebilir.** m.178,1 m.179

B - Borçlunun müracaatıyla: > **Madde 178 -** İflasa tabi bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasını isteyebilir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflası:

Madde 179- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilanço'ya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflasına karar verilir. Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır.

İFLAS SEBEBİ

Arapça bir kelime olan iflas; *parayı pulu bitirmek, parayı bulup yitirmek* anlamına gelir. Buna dayanarak bir kişinin iflas edebilmesi için bütün mal varlığını tüketmesi ve borca batık durumda düşmesi gerektiği sanılabilir bu yerinde değildir. İcra iflas kanunu **İflas sebebinin ne olduğunu genel olarak belirtmiş değildir.** Ancak kanunun çeşitli hükümlerinin birlikte incelenmesinden **İflas sebebinin borcun ödenmemesi olduğu** sonucuna varılabilir.

Şu halde hukukumuzda **genel iflas sebebi borçlunun muaccel bir borcunu iflas davasına rağmen ödememesidir**. Buna **borçlunun ödemelerini tatil etmesi de denir**. (177/2)

Evvelce takibe hacet kalmaksızın iflas:

A - Alacaklının talebi: > Madde 177 - Aşağıdaki hallerde alacaklı evvelce takibe hacet kalmaksızın iflasa tabi borçlunun iflasını isteyebilir.

1 - Borçlunun malum yerleşim yeri olmaz, taahhütlerinden kurtulmak maksadiyle kaçır, alacaklıların haklarını ihlal elen hileli muamelelerde bulunur veya bunlara teşebbüs eder yahut haciz yoluyla yapılan takip sırasında mallarını saklarsa;

2 - Borçlu ödemelerini tatil eylemiş bulunursa;

3 - 308 inci maddedeki hal varsa;

4 - İlama müstenit alacak icra emriyle istenildiği halde ödenmemişse Türkiye'de bir yerleşim yeri veya mümessili bulunan borçlu dinlenmek için kısa bir müddette mahkemeye çağırılır.

Bu Kanunun 178 inci maddesinin ikinci fıkrası burada da uygulanır.

Sermaye şirketleri ve kooperatifler bakımından bu genel iflas sebebinden, yani **ödemelerin tatilinden başka bu şirketlerin borca batık olması da ayrı bir iflas sebebi olarak kabul etmiştir**. (179) Yani borca batık olmayan bir sermaye şirketi bakımından da iflas sebebi borcun ödenmemesidir.

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflası: > Madde 179- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilanço'ya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemeye tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır.

Şu halde hukukumuzda borca batık olma sebebine dayanan yukarıdaki **istisnalar dışında genel iflas sebebi; borçlunun borcunu ödememesidir**.

İFLAS TEŞKİLATI (ORGANLARI)

İflas teşkilatı; resmi ve özel organlar olmak üzere ikiye ayrılarak incelenir.

RESMİ İFLAS ORGANLARI:

1> İcra Dairesi:

Asıl görevi icra hukukunda olan icra dairesinin teşkilatı önceden incelenmişti. İcra dairesi **aynı zamanda bir iflas organıdır**. Çünkü iflas yolu ile takip de alacaklının icra dairesine yapacağı bir **iflas takip talebi ile başlar**. Bu takip talebini alan icra dairesi borçluya bir **iflas ödeme emri gönderir**. Borçlu iflas ödeme emrine **itiraz etmek isterse bu itirazı icra dairesine yapar**. (154-m.155-m.167-m.171-m.172) Buna göre iflas yolu ile takipte iflas davasından önceki dönemde görevli olan **tek iflas organı icra dairesidir**.

2 > İflas Dairesi:

Her asliye mahkemesinin yargı çevresinde yeteri kadar iflas dairesi bulunur, (2,1) **İflas dairesinin başı iflas müdürü olup**, emrinde yetene kadar yardımcı ve katip vardır. İflas dairesinin teşkilatı tıpkı icra dairesinde olduğu gibidir.

İflas dairesinin görevi; **ticaret mahkemesi'nin borçlunun iflasına karar vermesi ve iflas kararının iflas dairesinin bildirilmesinden sonra başlar** (166). İflas dairesinin görevlerini şöyle özetleyebiliriz:

İflasın açıldığını gereken yerlere bildirmek ve

ilan etmek müflisin mallarını defteri tutmak muhafaza tedbirleri almak

adi tasfiyede alacaklıları bir toplantıya çağırarak toplantıya başkanlık etmek

1. Alacaklılar toplantısında seçilecek iflas idaresinin tasfiyeye ilişkin işlemlerin denetlemek

1. Alacaklılar toplantısı yapılamazsa iflas idaresi gibi iflas masasına idare ve tasvir etmek (222)

basit tasfiye bizzat yapmak.

3 > İcra mahkemesi:

İcra hukukunda incelediğimiz İcra mahkemesi, iflas idaresinde de asıl organdır. Çünkü İcra mahkemesi aynı zamanda iflas dairesini de denetler. *İcra mahkemesi iflasta icra ve iflas dairelerinin işlemlerine karşı yapılan şikayetleri* (4 ve m.16) *inceler*.

Bundan başka alacaklılar toplanması kararlarına (225) ve iflas dairesinin (227) işlemlerine karşı yapılan şikayetleri de icra mahkemesi inceler. İcra hukukundan *farklı olarak iflasta ödeme emrine itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurulamaz*, iflasta ödeme emrine itirazın kaldırılması *iflas davası ile birlikte ticaret mahkemesinden istenir*. (156/3, m. 158, m. 174)

4 > Toplu Ticaret Mahkemesi:

Toplu ticaret mahkemesi, iflas davası için görevlidir. (154-158-173-174-177) Bundan başka iflas davasında *ödemeye emrine itirazın kaldırılmasını inceleyip* karara bağlamak görevi de *toplu ticaret mahkemesine aittir*. (156/3, m. 158, m.174) Ticaret mahkemesinin bu asıl görevinden başka iflas hukukunda *diğer bazı görevleri daha vardır ki* onunla ilgili maddeler şunlardır (179-182-235-254-296-307-308-309/5-309/ö-309/p-313-314)

5 > İflasın özel organları:

- Birinci alacaklar toplanması (221)
- İflas dairesi (226)
- İkinci alacaklılar toplanması (237-238)

İCRA HUKUKU İLE ORTAK OLAN HÜKÜMLER

İflas Dairesi Görevlilerinin Sorumluluğu: İcra hukukunda görüldüğü gibidir.

Tutanak Düzenleme (8) ve elektronik işlemler (8/a) hakkında yukarıda icra hukuku bölümünde yapılan açıklamalar; aynen iflas daireleri için de geçerlidir.

Paranın ödenmesi ve değerli eşyanın muhafazası (9) *İş görmekten memnuiyet* (10) ve *kendisi ile akit yapma yasağı* (11) hakkındaki açıklamalar aynı iflas daireleri müdürleri ve müstahdemleri için de geçerlidir.

İflas harç ve giderleri iflas: Harç ve giderleri icra hukukunda incelenen *icra harç ve giderlerinin oranları bazı özellikler gösterir*:

İflas harçları: İflas harçlarını da kanun (15,1) **bu kanun, 492 sayılı HARÇLAR Kanunudur**. İflas takip talebinde bulunan alacaklıdan da *başvurma harcı* ile *binde 5 peşin harç alınır*. Asıl iflas harçları; *iflas kararı verildikten sonraki harçlar olup şunlardır*;

- >> İflasın açılması harcı (maktu)
- >> İflas masasına katılma harcı (maktu)
- >> İflasta paylaşılan para üzerinden hesaplanan nispi harç

İflas giderleri: *iflas takibi, iflas davası ve iflasın tasfiyesi için yapılan giderlerin tümüne iflas giderleri denir*. Bunlardan *iflas kararı verilmesine kadarki giderler tamamen icra hukukunda olduğu gibidir*. (158,2 m.173,3)

Yargılama usulü: > **Madde 158** – Alacaklının iflas takibi kesinleştiğinde 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir. *İflas talebinin ilanından itibaren onbeş gün içinde diğer alacaklılar davaya müdahale veya itiraz ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler*.

Mahkeme, icra dosyasını celbeder ve basit yargılama usulüne göre duruşma yaparak, gerek iflas talebini gerek itiraz ve defileri umumi hükümler dairesinde tetkik ve intac eder. Şu kadar ki, borçlu takibe karşı usulü dairesinde itiraz etmemiş veya itiraz ve defileri varit görülmemişse mahkeme yedi gün içinde faiz ve icra masrafları ile birlikte borcunun iflasına karar verir. *İflas mahkemesi mahkeme veznesine depo edilmesini borçluya veya iflas davasında kendisini temsil etmiş olan vekiline, dava vicahda devam ediyorsa duruşmada, aksi takdirde Tebliğat Kanunu hükümleri dairesinde yapılacak tebliğ ile emreder*. Borçlu imtina ederse ilk oturumda iflasına karar verilir.

İflas davası: > a) İtiraz veya şikayet olunmaması: > Madde 173 – ...

(3) Mahkeme, takip dosyasını getirtir ve basit yargılama usulü ile yapacağı inceleme sonunda borcun ödenmediği, itiraz ve şikayette de bulunmadığını tesbit ederse yedi gün içinde faiz ve icra masrafları ile birlikte borcun ifa veya o miktar meblağın mahkeme veznesine depo edilmesini 158 inci madde uyarınca emreder. Bu emir yerine getirilmezse borçlunun iflasına karar verilir. Şu kadar

ki, borçlu ödeme emrinde yazılı müddetin geçmesinden sonra borcu ödemediğine dair resmi bir belge ibraz ederse iflas yolu ile takip talebi ve iflas davası düşer.

İflas davasındaki giderler **normal bir davadaki yargılama giderleri gibidir**. İflas idaresinin iflas tasfiyesi için yapmış olduğu giderlerin tümü tasfiye giderlerini oluşturur. Defter tutma giderleri, mlasa mallarının muhafaza giderleri, (mesela kiralanan depo ücreti) iflas idaresinin ücreti, ilan giderleri, satış giderleri gibi giderler bunlardandır.

İflas harç ve giderlerinden sorumluluk:

İflas harç ve giderlerinden sorumluluk; icra hukuku ve usul hukukunda olduğu gibidir. Yani kural olarak icra harç ve giderlerinden **sorumlu olan iflas takibi ve davasında haksız çıkmış olan borçludur**. (15/1-m.59-m.158,2-m.173,3) **Alacaklı, iflas takibi ve davasının gerektirdiği harç ve giderleri peşin olarak öder**. (59 ve Harçlar K. m.32-m.127)

Takip masrafları: > Madde 59 –Takip masrafları borçluya aittir. Alacaklı, yapılmasını talep ettiği muamelenin masrafını ve ayrıca takip talebinde bulunurken borçlunun 62 nci maddeye göre yapabileceği itirazın kendisine tebliğ masrafını da avans olarak peşinen öder.

Alacaklı ilk ödenen paradan masraflarını alabilir.

Bundan başka *iflas isteyen alacaklı; 1. Alacaklılar toplantısına kadar gerekli olan iflas giderlerini peşin ödemekle yükümlüdür*. (160) Bu giderler; *iflasın ilanı, defter tutulması, muhafaza tedbirleri ve iflasın açıldığını gereken yerlere bildirilmesi vb. 1. alacaklılar toplantısına kadar yapılacak işlemler için gerekli olan giderlerdir*. (160,1) 1. alacaklılar toplantısına kadar yapılacak giderlerden *iflas isteyen alacaklının sorumlu olduğunu belirtmekte ise de bu kesin bir sorumluluk değildir*. İflas isteyen alacaklı bu giderleri ilerde *tasfiye sonunda öncelikle alır*. (248)

İflas isteyen alacaklı; *açtığı iflas davasında haksız görülür ve bu nedenle iflas davası reddedilirse, iflas takibin gerektirdiği harç ve giderlerle iflas davasının gerektirdiği yargılama giderlerinden davacı alacaklı sorumludur*.

Masrafların peşin verilmesi: > Madde 160 – İflas isteyen alacaklı ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masraflardan sorumludur.

Mahkeme, bu masraflar ile iflas kararının kanun yolları için gerekli bütün tebliğ masraflarının peşin verilmesini ister.

İFLASTA VEKALET ÜCRETİ

Vekalet ücreti iflas hukukunda da; takip gideri olan vekalet ücreti ve vekalet verenin vekile ödemekle yükümlü olduğu vekalet ücreti olmak üzere ikiye ayrılır.

İflas gideri olan vekalet ücreti: Alacaklı iflas takibi ve iflas davasında *bir vekil avukat vasıtasıyla takip etmiş ve sonuçta haklı çıkmış ise; alacaklısı iflas gideri olarak tarifye göre hesaplanacak vekalet ücreti ödenir*.

Vekalet veren ile vekil arasındaki vekalet ücreti: Vekalet verenin vekiline ödeyeceği vekalet ücreti hakkında yukarıda icra hukuku bölümünde yapılan açıklamalar; *iflas takibi ve iflas davası için de geçerlidir*.

Adli yardım: Adli yardım hakkında *icra hukukundaki açıklamalar iflas takibi için de geçerlidir*. İflas takibinde de *adli yardım kararını icra mahkemesi'nin vermesi gerekir*. (15,2) iflas davası bakımından adli yardım tamamen genel hükümlere tabiidir. (HMK m.334)

Şikayet: Şikayet (16-18 ve m.22) hakkında yukarıdaki icra hukuku bölümünde yapılan açıklamalar *iflas hukukunda, iflas daireleri için de aynen geçerlidir*.

Tebliğat, süreler, tatil ve talikler ve kanundaki terimler; hakkındaki hükümler iflas hukukunda da uygulanır. Ayrıca iflas takibinde **taraf ve takip ehliyeti sıfat ve temsil;** icra hukukunda olduğu gibidir.

İFLASA TABİ OLAN KİŞİLER

Hukukumuzda kural olarak **yalnızca tacirler iflasa tabidir**. (43 TTK m.18) Bu kuralın bazı *istisnaları vardır*. (43,1 bu kuralı ve istisnaları ne iyi bir şekilde belirtmektedir buna göre iflasa tabi kişileri üç grupta incelemek gerekir:

İflasa tabi şahıslar hakkındaki takip : > Madde 43 –İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre

tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır. Şu kadar ki, alacaklı bu kimseler hakkında haciz yolu ile de takipte bulunabilir.

Bu yollardan birini seçen alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere o yolu bırakıp harc ödemeksizin diğerine yani baştan müracaat edebilir.

TTK GEREĞİNCE TACİR SAYILDIKLARI İÇİN İFLASA TABİ OLAN KİŞİLER:

1 >> TACİRLER: Bir ticari işletmeyi (TTK m.11) *kısmen dahi olsa kendi adına işleten kişiye tacir denir.* (TTK m.12/1) Bu nedenle bu kişiler iflasa tabidir.

2 >> Bir gerçek kişi bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon vb. ilan vasıtaları ile halka bildirmiş veya işletmeleri ticaret siciline kayıt ettirerek durumu ilan etmiş ise fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır. (TTK m.12/2) **bu kişilerde iflasa tabidir.**

3 >> Ticaretten men edilmiş olmalarına rağmen ticari işletme işletenler: Kişisel durumları, yaptıkları işlerin niteliği veya meslek görevleri dolayısıyla *kanundan veya bir yargı kararından doğan bir yasağa aykırı bir şekilde veya başka bir kişinin veya resmi bir makamının iznine gerek olmasına rağmen izin veya onay almadan bir ticari işletmeyi işleten kişi de tacir sayılır.* (TTK m.14/1) Bu nedenle iflasa tabidirler. Mesela kanuna göre yasak olmasına rağmen bir ticari işletme işleten memurlar, hakimler, avukatlar ve noterler iflasa tabidirler.

4 >> TTK m.16/1'deki tüzel kişiler; özellikle ticaret şirketleri tacir sayılırlar ve iflas atabilirler.

5 >> Bir ticari işletme açmış gibi; ister kendi adına ister bir adi şirket veya her ne suretle olursa olsun, hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına *ortak sıfatıyla işlemlerde bulunan kişi iyiniyetli 3. kişilere karşı tacir gibi sorumlu olduğundan* (TTK m.12-13) Böyle bir kişinin; iyiniyetli 3. kişiler tarafından (fakat yalnız bunlar tarafından) iflası istenebilir yani burada **sadece bu iyiniyetli 3. kişiler bakımından bu kişilerin iflası istenebilir.**

6 >> Donatma iştirakinin (TTK m.1064-1087) *tüzel kişiliği yoktur ve donatma iştiraki tacir değildir. Buna rağmen tacirlere ilişkin hükümler donatma iştirakine de aynen uygulanır.* (TTK m.17) Bu nedenle donatma iştiraki de her türlü borçlarından dolayı iflasa tabidir. (TTK m.1084)

TACİR OLMADIKLARI HALDE İFLASA TABİ OLAN KİŞİLER:

AA> Ticareti terk edenler: Ticareti terk eden bir eski tacir, ticareti terk ettiğinin ilanından itibaren bir yıl içinde iflasa tabi olmakta devam eder.

BB> Kollektif şirket ortakları: Kollektif şirket ortakları yalnız bu sınıftan dolayı tacir değildir fakat *kollektif şirket ortaklarının şirket borçlarından dolayı iflasa tabi oldukları* (TTK m.238-m.240) özel hükümler sebebiyle kabul edilmiştir. Buna göre, ayrıca tacir sıfatı olmayan kollektif şirket ortakları; ortak sıfatıyla **yalnız şirket borçlarından dolayı iflasa tabidir.**

CC> Komandit şirket ortakları: Komandite ortaklar; kollektif şirket ortakları gibi **sadece şirket borçlarından dolayı iflasa tabidir.** (TTK m.317-238-240)

DD> Konkordatonun tasdiği talebinin reddedilmesi veya konkordato mühletinin kaldırılması (287,7-m.290,3) halinde, *konkordato teklif eden borçlu iflasa tabi kişilerden olmasa bile, alacaklılardan her biri 10 gün içinde borçlu aleyhine doğrudan doğruya iflas davası* (177/3) **açabilir.** (301/1)

EE> Terekenin miras şirketinin iflası: Mirasbırakanın iflasa tabi kişilerden olup olmadığına bakılmaksızın bazı hallerde terekenin iflas hükümlerine göre tasfiye edileceği ilerde incelenecektir.

Bir kişinin iflasa tabi olup olmadığı sorusu ticaret mahkemesi tarafından kendiliğinden araştırılır:

İflas yolu ile takip edilen borçlu, iflasa tabi kişilerden olmadığı iddiasında ise, *bu iddiasını ödeme emrine itiraz yolu ile ileri sürmelidir.* (155) **İtiraz sebepleri kendiliğinden araştırılmayacağından** icra müdürü borçlunun iflasa tâbi olup olmadığını da kendiliğinden gözetemez. Buna karşılık iflas davasına bakan **ticaret mahkemesi borçlunun iflasa tabii kişilerden olup olmadığını kendiliğinden (resen) araştırmak zorundadır.**

İflasa tabi kişilerin haciz yolu ile takip edilebilmesi ve başvuru takip yolunun değiştirilmesi:

İflasa tabi olan bir kişi, **alacaklının seçimine göre** hem haciz hem de iflas yoluyla takip edilebilir. (43,1-c2)

Hatta haciz yolu veya iflas yollarından birini seçmiş ve bu yolla takibe başlamış olan alacaklı bir defaya mahsus olmak üzere başlamış olduğu yolu bırakıp harç ödemeksizin diğer yola yeni baştan başvurabilir (43/2)

Alacaklı, **ilk önce haciz yolu ile takip yapmış bu takip kesinleştikten sonra takip yolu değiştirerek iflas yolu ile takibe başlamış ve borçlu iflas ödeme emrine itiraz etmişse**; ticaret mahkemesi haciz yolu ile takip kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın, borçlunun itirazını genel hükümlere göre incelemek ve **ancak alacağın varlığına kanaat getirdiği takdirde depo kararı** (158-m.174) vermek zorundadır.

Alacaklı ilk önce haciz yolu ile takip yapar ve **takibin kesinleşmesi nedeniyle borçlunun mallarına haciz koyduktan sonra m.43,2'ye göre takip yolunu değiştirerek yeni baştan iflas yolu ile takibe başvurursa**, bununla **alacaklı haciz yolu ile takipten vazgeçmiş olacağından**, borçlunun malları **üzerine konulmuş olan haczinde kendiliğinden kalkması gerekir**.

HER ALAKTAN DOLAYI İFLAS İSTENEİLİR

Tacirler her türlü para borçlarından dolayı iflasa tabidirler (TTK m.18/1) Buna göre bir tacir hem ticari işletmesi ile ilgili olan ticari borçlarından hem de ticari işletmesi ile ilgili olmayan adi borçlarından dolayı iflasa tabidir.

Amme alacaklarından dolayı da borçlunun iflası istenebilir. (6183 s. K m.54,3 ve m.100)

Rehinle temin edilmiş olan alacaklardan dolayı borçlunun iflasının isteyebilmek için; alacaklının **ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmuş olması gerekir**. Bu takip sonucunda alacaklı **alacağını tamamen alamaz ve borçlu da borçtan kişisel sorumlu ise**, o zaman alacaklı borçlunun iflas yolu ile takibin isteyebilir. (45) ancak rehinle temin edilmiş olan alacak bir kambiyo senedine bağlı ise alacaklı **ilk önce rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan doğrudan borçlunun kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile** (167-m.171-m.176/b) **ile takibin isteyebilir**. (45,3-m.167,1)

Yalnız para alacakları için borçlunun iflası istenebilir. (42) Konusu paradan başka bir şey olan alacaklar mesela taşınır bir mal teslimi alacağı (24) için iflas yoluna başvurulamaz.

İFLAS YOLLARI

İflasa tabi kişilerin iflas ettirilebilmesi için takip edilmesi gereken yollara iflas yolları denir. Bütün iflas yolları **ticaret mahkemesinden geçer**, yani **iflasa mutlaka ticaret mahkemesi tarafından karar verilir**.

Üç çeşit iflas yolu vardır

1- Genel (adi) iflas yolu (155-m.166)

2- Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu (167-m.171-176)

3- Doğrudan doğruya iflas yolu (177 ila m.181)

Bunlardan genel (adi) iflas yolu ile kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu birbirine çok benzer. Her iki iflas yolunda da **alacaklı ilk önce icra dairesine başvurarak borçlusuna karşı bir iflas takibi yapar, icra dairesi borçluya bir iflas ödeme emri gönderir**. Borçlu 7 günlük süresi içinde borcunu ödemezse, alacaklı ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflasını ister (iflas davası açar) Doğrudan doğruya iflas yolunda alacaklının borçluya karşı iflas davası açabilmesi için ilk önce icra dairesinde bir iflas takibi yapmış ve borçlusuna bir ödeme emri göndermiş olmasına gerek yoktur. Kanunda **sınırlı olarak sayılmış bulunan sebeplerden birinin varlığı halinde alacaklı doğrudan ticaret mahkemesine başvurarak borçlunun iflası isteyebilir**. (iflas davası açabilir) Burada alacaklı icra dairesine başvurmadan doğrudan ticaret mahkemesinde iflas davası açabildiği için bu iflas yoluna **doğrudan doğruya iflas yolu denir**.

İFLASTA YETKİ KURALLARI

Yetkili İcra Dairesi:

İflas yolu ile takipte yetkili merci, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki icra dairesidir (154,1) **Muamele merkezinden maksat borçlunun ticarethanesinin bulunduğu yer değil borçlunun (tacirin) dışarıya karşı işlerini idare ettiği (yönettiği) merkezdir.**

Ticaret şirketleri bakımından muamele merkezinin tespit etmek kolaydır çünkü ticaret şirketlerinin kuruluşuna ilişkin sözleşmelerde şirketin merkezinin yazılması zorunludur.

Gerçek kişi tacirin ticaret siciline tescil ettirmiş olduğu işletme merkezinin bulunduğu yer (TTK m.40/1) genellikle tacirin muamele merkezi için karinedir, fakat bu karinenin aksi ispat edilebilir.

İcra dairesi, iflas takibinde de **yetkisiz olduğunu kendiliğinden gözetemez.**

Borçlu, icra dairesinin yetkisine ancak ödeme emrine itiraz süresi içinde varsa esas hakkındaki itiraz ile birlikte itiraz edebilir. Borçlu, ödeme emrine itiraz süresi içinde yetki itirazında bulunmazsa **artık ticaret mahkemesinde iflas davasında icra dairesinin yetkisiz olduğunu ileri süremez ve ticaret mahkemesi de icra dairesinin yetkisi zorluğunu kendiliğinden gözetemez.**

Buna karşılık borçlu, ödeme emrine itiraz süresi içinde yetki itirazında bulunursa bu yetki itirazının kaldırılması da iflas davasında ticaret mahkemesinden istenir. (156,3-m.174)

Bu halde ticaret mahkemesinin ilk önce yetkiye itiraz incelemesi gerekir. Ticaret mahkemesi yetki itirazını yerinde görmezse, o zaman yetki itirazını reddederek iflas davasını esastan incelemeye başlar. Buna karşılık ticaret mahkemesi icra dairesinin yetkisine yapılan itirazı haklı bulursa iflas davasının esası hakkında incelemeye girişmeden, iflas davasını **icra dairesinin yetkisizliğinden ötürü reddeder.**

Görevli Mahkeme:

İflas davası için görevli mahkeme **toplu ticaret mahkemesidir.** Bir yerdeki ticaret mahkemesi ile asliye hukuk mahkemesi arasındaki ilişki görev ilişkisi olduğundan, aynı ticaret mahkemesi bulunan bir yerde mesela İstanbul'da iflas davası asliye hukuk mahkemesi'nde açılırsa asliye hukuk mahkemesi görevsizlik kararı verir. Bu halde HMK m.20 hükmü uygulanır. Aynı bir ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde aynı zamanda ticaret mahkemesi görevini de yapan, **o yer asliye hukuk mahkemesi diğer ticari davalar gibi iflas davasına da bakar** (TTK m.5/4)

Yetkili Ticaret Mahkemesi:

İflas davası için yetkili ticaret mahkemesi **borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesidir** (154,4) **Bu yetki kamu düzenine ilişkin ve kesin olduğundan, iflas davaları için yetki sözleşmesi yapılamaz** (HMK m.18/1) İflas davası mutlaka borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde açılır. Ticaret mahkemesi, iflas davasında yetkisizliğine kendiliğinden gözetmek zorundadır (HMK m.19/1) **Borçlu da her zaman yetki itirazında bulunabilir, yani iflas davasında yetki itirazı ilk itiraz değildir dava şartıdır** (HMK m.114/1ç)

Yetkili İflas Dairesi:

Yukarıda iflas dairesinin incelerken iflas dairesinin görevinin iflas kararından sonra başladığını görmüştük. Kanun iflas kararının yani ticaret mahkemesince verilen iflas kararının iflas dairesine bildirileceğini ve bunun üzerine iflas idaresinin derhal gereken işlemleri yapmaya başlayacağını hükme bağlamaktadır (166) Fakat bu iflas dairesinin hangi yerdeki iflas dairesi olduğunu bildirmemektedir. Kanımızca yetkili iflas dairesi; **iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesinin yargı çevresindeki iflas dairesidir.** Çünkü iflas dairesine verilen görevlerin hepsini borçlunun muamele merkezi ile çok yakından ilgilidir.

GENEL İFLAS YOLU (155 166)

Bu yola genel iflas yolu denilmesinin nedeni, bunu kambyo senetlerine mahsus özel iflas yolundan ayırmaktır. İflasa tabi borçlusunu iflas yolu ile takip etmek isteyen alacaklı, **alacağı bir kambyo senedine bağlı ise, kambyo senetlerine mahsus özel iflas yoluna başvurur.**

Alacaklının alacağını kambiyo senedine bağlı değilse, **alacaklı genel iflas yolunda başvurur. Genel iflas yoluna başvurabilmek için alacaklının elinde bir senet bulunmasına gerek yoktur.** Alacağı bir senede bağlı olmayan alacaklı da iflasa tabi olan borçlusunu genel iflas yoluyla takip edebilir.

Alacak bir **ilama veya ilam niteliğindeki belgeye bağlıysa alacaklı doğrudan doğruya iflas yoluna başvurabilir.** (37-m.177/4) Fakat alacaklı böyle bir ilama veya ilam niteliğindeki belgelere dayanarak **genel iflas yoluna da başvurabilir.**

Genel iflas yolu **genel haciz yolunun iflas hukukundaki karşılığıdır.** Genel iflas yolu alacaklının İcra dairesinde yapacağı bir **iflas takip talebi ile başlar.** Bunun üzerine **icra dairesi borçluya bir iflas ödeme emri gönderir.** Borçlu 7 gün içinde borcunu icra dairesinin banka hesabına öderse, iflas takibi son bulur. **Ödemezse alacaklı ticaret mahkemesinde bir iflas davası açarak borçlunun iflasına karar verilmesini ister.** Buradaki takip talebi ve ödeme emri, **genel haciz yolundaki takip talebine ve ödeme emrine çok benzer,**

İflas Takip Talebi:

Genel iflas yolu da bir **takip talebi ile başlar.** Takip talebinin yapılması ve içeriği genel haciz yolundaki gibidir. (58) Yani alacaklı **iflas takibi talebini yetkili icra dairesine yazılı veya sözlü olarak yapar.** Takip talebi m.58'deki hususları içerir. Bu nedenle **aynı örnek no 1 basılı takip talebi örneği kullanılır.** Yalnız alacaklının takip talebinde **iflas istediğini genel iflas yoluyla takip yaptığını açıkça bildirmesi gerekir.** (58/5)

İflas ödeme emri:

İflas takip talebini alan İcra dairesi, **3 gün içinde iflas ödeme emri düzenleyerek borçluya gönderir.** İflas ödeme emrinden şunlar yazılır (155)

1> Takip talebindeki kayıtlar; Alacaklı ve borçlunun kimliği alacağın miktarı, varsa senet ve tarihi **2> Borcun ve takip giderlerinin 7 gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi. 3> Borçlunun gerek borçlu olmadığına, gerek kendisinin iflasa tabi kişilerden bulunmadığına ilişkin bir itirazı varsa,** itirazlarını **7 gün içinde dilekçe ile icra dairesine** bildirilmesi gerektiği ve **konkordato da teklif edilebileceği** (285) **4> Borç 7 gün içinde ödenmediği takdirde alacaklının toplu ticaret mahkemesinden borçlunun iflasına karar verilmesini isteyebileceği ihtarı.**

Ödeme emrinin düzenlenmesi ve borçluya gönderilmesi (tebliğ) genel haciz yolundaki gibidir

Ödeme emri ve münderecatı: > Madde 155 – Borçlu iflas yoluyla takibe tabi şahıslardan olup da alacaklı isterse ödeme emrine yedi gün içinde borç ödenmediği takdirde alacaklının mahkemeye müracaatla iflas talebinde bulunabileceği ve borçlunun gerek borçlu olmadığına ve gerek kendisinin iflasa tabi kimselerden bulunmadığına dair itirazı varsa bu müddet içinde dilekçe ile icra dairesine bildirmesi lüzumu ve konkordato teklif edilebileceği ilave olunur.

İflas talebi ve müddeti: > Madde 156 – Ödeme emrindeki müddet içinde borçlu tarafından itiraz olunmamışsa alacaklı bir dilekçe ile Ticaret Mahkemesinden iflas kararı isteyebilir.

Bu dilekçeye borçlunun ödeme emrine itiraz etmediğini mübeyyin ödeme emri nüshasının raptedilmesi lazımdır.

Borçlu ödeme emrine itiraz etmişse takip durur ve alacaklı bu itirazın kaldırılması ile beraber borçlunun iflasına karar verilmesini bir dilekçe ile Ticaret Mahkemesinden isteyebilir.

İflas istemek hakkı ödeme emrinin tebliği tarihinden bir sene sonra düşer.

Ödeme emrine itiraz:

1-> Borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmezse ödeme emri kesinleşir. Ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu **borcunu ve iflas takibinin harç ve giderlerinin öderse iflas takibi son bulur.** Ödemezse, **alacaklı toplu ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açabilir.** (156,1)

2-> Borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 7 gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir. Ödeme emrine itiraz icra dairesine bildirilir. (155) Borçlu 7 gün içinde **ödeme emrine itiraz ederse iflas takibi durur.** (156,3)

İtiraz sebepleri:

Buradaki itiraz sebepleri de kural olarak genel haciz yolundaki gibidir. Yani borçlu; borçlu olmadığını veya iflasa tabi kişilerden olmadığını bildirerek ödeme emrine itiraz edebilir. (155) **Genel haciz yolundakinin aksine**, buradaki iflas ödeme emrine itirazı; **borca ve imzaya itiraz olmak üzere ikiye ayırmaya gerek yoktur** ve **borçlu itirazında bildirmiş olduğu itiraz sebepleri ile bağlı değildir**. Buna göre borçlunun itiraz dilekçesinde **yalnız itiraz ediyorum demesi yeterlidir**. Bu halde de borçlu toplu ticaret mahkemesinde **kendisine karşı açılacak iflas davasında yapacağı savunmada bütün itiraz ve defileri ileri sürebilir**.

İtirazın kaldırılması:

Genel haciz yolundakinin aksine **iflas itirazın kaldırılması için icra mahkemesine başvurulamaz**. Alacaklı; **borçlunun itirazının kaldırılmasını iflas davası dilekçesinde toplu ticaret mahkemesinden ister**. Alacaklı aynı zamanda borçlunun iflasına karar verilmesini de ister yani **iflas davası açar**. Şu halde alacaklı **borçluya karşı açacağı iflas davasında ilk önce borçlunun itirazının kaldırılmasına** ve sonra **borçlunun iflasına karar verilmesini ister**. (156,3)

İflas davası:

1- İflas davasının açılması:

İflas davası **iflas takibini yapmış olan alacaklı tarafından**, iflas takibinin borçlusuna karşı açılır. **İflas davasında davalı borçludur**. Borçlu; 7 gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmemişse, alacaklı **açacağı iflas davasında borçlunun iflasına karar verilmesini ister**. (156,1) Borçlu 7 gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmezse alacaklı iflas davasında şu iki hususta karar verilmesini ister.

- 1- Borçlunun **itirazının kaldırılması**
- 2- Borçlunun **iflasına karar verilmesi** (156,3)

İflas davasının açılması bir süreye bağlıdır. Alacaklının iflas istemek yani iflas davası açma hakkı **ödeme emrinin borçluya tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde düşer**. (156,4)

2-İflas davasının toplu ticaret mahkemesinde incelenmesi (158)

Alacaklının iflas davası açması üzerine toplu ticaret mahkemesi; **icra dairesinden iflas takip dosyasını getirir**. (158) Toplu ticaret mahkemesi ilk önce **alacaklıların menfaatini korumak için iflas muhafaza tedbiri alınmasına gerek olup olmadığına, gerekli ise muhafaza tedbirleri alınmasına karar verir**. (159,1)

İflas davası basit yargılama usulüne göre hukuk (316 vd) incelenir. m.158,2 toplu ticaret mahkemesi incelemesine mutlaka duruşmalı olarak yapar. (158,2) iflas davası adli tatilde görülür (HMK m.103/1) ticaret mahkemesi'nin iflas davası hakkındaki incelemesi borçlunun iflas ödeme emrine itiraz etmiş olup olmamasına göre ikiye ayrılır.

Yargılama usulü: Madde 158 – Alacaklının iflas takibi kesinleştiğinde 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir. **İflas talebinin ilanından itibaren onbeş gün içinde diğer alacaklılar davaya müdahale veya itiraz ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek mahkmeden talebin reddini isteyebilirler**.

Mahkeme, icra dosyasını celbeder ve basit yargılama usulüne göre duruşma yaparak, gerek iflas talebini gerek itiraz ve defileri umumi hükümler dairesinde tetkik ve intac eder. Şu kadar ki, borçlu takibe karşı usulü dairesinde itiraz etmemiş veya itiraz ve defileri varit görülmemişse mahkeme yedi gün içinde faiz ve icra masrafları ile birlikte borcunu ifa veya o miktar meblağın mahkeme veznesine depo edilmesini borçluya veya iflas davasında kendisini temsil etmiş olan vekiline, dava vicahda devam ediyorsa duruşmada, aksi takdirde Tebliğat Kanunu hükümleri dairesinde yapılacak tebliğ ile emreder. Borçlu imtina ederse ilk oturumda iflasına karar verilir.

Muhafaza tedbirleri: Madde 159 –İflas talebi halinde mahkeme, ilk önce alacaklıların menfaati için zaruri gördüğü bütün muhafaza tedbirlerini emredebilir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse, alacaklının talebi üzerine, mahkeme mutlaka bu tedbirlere karar vermeye mecburdur. Bu emirler iflas dairesince yerine getirilir.

Mahkeme, defter tutmadan gayri bir muhafaza tedbiri isteyen alacaklıdan, ileride haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayabilecekleri zararları karşılamak üzere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı bir teminat alınmasını isteyebilir.

Borçlu ödeme emrine itiraz etmemiş veya alacak bir ilama bağlı ise teminat aranmaz. Devlet ve adli yardıma nail kimseler de teminat göstermek mecburiyetinde değildir.

Bu maddeye göre alınan muhafaza tedbirleri borçlu aleyhindeki icra takiplerine tesir etmez.

*** BORÇLUNUN ÖDEME EMRİNE İTİRAZ ETMİŞ OLMASI HALİNDE ***

İFLAS DAVASININ İNCELENMESİ (KSM iflası için de uyduğu ölçüde geçerlidir)

Borçlu 7 gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmiş ise, alacaklı iflas davası ile şu iki hususu talep eder. 1- **borçlunun itirazının kaldırılması** ve 2- **borçlunun iflasına karar verilmesi** (156,3) Bu halde toplu ticaret mahkemesi **ilk önce alacaklının itirazının kaldırılması hakkındaki talebini inceler**. Bu itirazın kaldırılması talebinin incelenmesi **genel haciz yolundaki itirazın kaldırılması talebinin incelenmesinden tamamen başkadır**. Genel haciz yolunda **icra mahkemesinin incelemesi yalnız yazılı belgelere göre ve ilamsız icra kuralları çerçevesinde yapıldığı** halde buradaki toplu ticaret mahkemesinin **incelemesi genel hükümlere göre yani HMK hükümlere göre olur**. (158,2c1) Bu nedenle borçlu toplu ticaret mahkemesindeki savunması sırasında ödeme emrine itiraz ederken bildirmiş olduğu **itiraz sebepleriyle bağlı değildir**. Davalı yani borçlu, iflas davasına karşı vereceği cevap dilekçesinde bütün savunma vasıtalarını ileri sürebilir. (158,2-HMK m.319)

Borçlunun ödeme emrine itiraz etmesi üzerine açılan iflas davasında toplu ticaret mahkemesi **normal bir alacak davasında olduğu gibi tarafların iddia ve savunmalarına genel hükümlere göre inceleyerek borçlunun gerçekten borçlu olup olmadığını araştırır**. Bu iflas davasında alacaklı **alacağını ispat bakımından m.68'de sınırlı olarak sayılmış bulunan belgelerle bağlı değildir**. Alacaklı normal bir alacak davasında olduğu gibi **alacağının varlığını HMK'na göre mümkün olan her türlü delille ispat edebilir**. Aynı şekilde **borçlu da savunmasını** (mesela borcunu ödediğini) HMK'na göre **mümkün olan her türlü delille ispat edebilir**.

Burada alacaklının, alacaklı olup olmadığı maddi hukuk kurallarına göre esastan inceleneceğinden; toplu ticaret mahkemesi borçlunun itirazının, **ya kesin olarak kaldırılmasına veya kesin kaldırma talebinin ve bununla iflas davasının reddine karar verir**. Yani **burada itirazın geçici kaldırılmasının yeri yoktur**.

İflas davasının reddi kararı:

Toplu ticaret mahkemesi; yapacağı inceleme sonunda borçlunun, **borçlu olmadığı kanısına varırsa, iflas davasının reddine karar verir**. İflas davasının reddi kararı kesinleşince maddi anlamda kesin hüküm (HMK m.303) teşkil eder. Alacaklı, iflas takibi ve davası konusu yapmış olduğu alacak için borçluya karşı **yeni bir alacak davası açamaz**.

İtirazın kaldırılması kararı:

Toplu ticaret mahkemesi; yukarıda belirtildiği gibi genel hükümlere göre yapacağı inceleme sonucunda, **davacının alacağının mevcut olduğunu tespit eder ve borçlunun itiraz ve defileri yerinde bulunmaz ise, yani davalı borçlunun borcu olduğu kanısına varırsa borçlunun itirazının kesin kaldırılmasına karar verir**.

Depo kararı yani emri:

İtirazın kaldırılmasına karar veren toplu ticaret mahkemesi, **aynı zamanda bir depo kararı emri verir**. Bu depo kararı ile toplu ticaret mahkemesi borçluya **7 gün içinde faiz ve icra giderleri ile birlikte borcunu ödemesini veya o miktar meblağın mahkeme veznesine depo edilmesini emreder** (158,2 c2) Depo kararında borcun faiz ve giderler ile 7 gün içinde ödenmemesi veya depo edilmemesi halinde ilk oturumda borçlunun iflasına karar verileceği **borçluya ihtar olunur**.

Depo kararı ile borçluya; **borcunu ödeyerek iflas etmekten kurtulabilmesi için son bir imkan tanınmaktadır**. Ticaret mahkemesi depo kararını verirken borçlunun, **borcu olduğu kanısına varmış ve borçlunun itirazının kesin olarak kaldırılmasına karar vermiş, borçlunun iflasına karar vermek gerektiği sonucuna varılmıştır**. Ancak mahkeme **depo kararı ile iflas kararını 7 gün daha ertelemektedir**. Bu **7 gün içinde borç faiz ve icra giderleri ile birlikte depo edilmez veya ödenmezse** toplu ticaret mahkemesi **borçlunun iflasına karar vermek zorundadır**.

Borcun ödenmesi veya depo edilmesi:

Borçlu 7 günlük depo süresi içerisinde daha doğrusu depo kararı verilmesinden sonraki ilk oturuma kadar faiz ve giderleri ile birlikte borcunu bizzat alacaklıya ödeyebilir (158,2c2) Bu halde alacaklı ilk oturumda borcun ödendiğini mahkemeye bildirmesi ve borçlunun borcunu alacaklıya ödediğini **delilleriyle mahkemede ispat etmesi gerekir**. (HMK m.200/1) Borçlu 7 günlük depo süresi içinde daha doğrusu depo karar verilmesinden sonraki ilk oturuma kadar, **faiz ve giderleri ile birlikte borcunun toplu ticaret mahkemesi veznesine depo edebilir**. (158,2) İki durumda da toplu ticaret mahkemesi ödeme nedeniyle iflas davasının reddine karar verir.

Borcun ödenmemesi ve depo edilmemesi: iflas kararı

Borçlu 7 günlük depo süresi içinde daha doğrusu depo kararından sonraki ilk oturuma kadar faiz ve giderleri ile birlikte borcunu ödemez ve mahkeme veznesine depo etmez ise; **toplu ticaret mahkemesi depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar verir**. (158,2c3)

**** BORÇLUNUN ÖDEME EMRİNE İTİRAZ ETMEMESİ HALİNDE ****

İFLAS DAVASININ İNCELENMESİ (KSM iflası için de uyduğu ölçüde geçerlidir)

borçlu 7 gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmez ise alacaklı açacağı iflas davasında iflas davası dilekçesinde borçlunun ödeme emrine itiraz etmediği ve borcunu ödemediğini bildirerek **borçlunun iflasına karar verilmesini istemekle yetinir** (156,1-2)

İflas talebinin ilanı:

Borçlunun **ödeme emrine itiraz etmemesi ile ödeme emri ve iflas takibi kesinleşir**. Bu nedenle iflas davası dilekçesini alan toplu ticaret mahkemesi'nin **hemen alacaklının iflas talebini yani alacaklının iflas davası açmış olduğunu ilan etmesi gerekir**. (158,1c1)

Toplu ticaret mahkemesi iflas talebini ilanından itibaren onbeş gün içinde, iflas davasına müdahale ve itiraz eden alacaklıları (ilk duruşmada) dinledikten sonra **borçlunun iflasını gerektiren bir hal bulunmadığı kanısına varırsa depo kararı vermeden iflas davasının reddine karar verir**.

İflas davasının incelenmesi:

Toplu ticaret mahkemesi; 15 gün içinde iflas davasına müdahale ve itiraz eden alacaklıların itirazlarını reddeder ise, iflas davasına alacaklının iflas talebini incelemeye başlar. Bu halde toplu ticaret mahkemesi'nin iflas davası hakkındaki incelemesi şekli bir incelemedir. Yani bu halde toplu ticaret mahkemesi **bu davada alacaklılarının gerçekten alacaklı olup olmadığını genel hükümlere göre inceleme yetkisine sahip değildir**. Çünkü borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmediği için ödeme emri ve bununla borçlunun borçlu olduğu yalnız bu iflas takibi bakımından kesinleşmiştir.

Kısaca borçlu 7 gün içinde ödeme emrine itiraz etmemiş olması halinde toplu ticaret mahkemesi alacağın esası hakkında bir incelemeye girişmez. **Alacağı mevcut kabul ederek yalnız şekli hususları yani ödeme emrine itiraz edilip edilmediğini ve edilmişse borcu ödenip ödenmediğini incelemekle yetinir**. Borçlu bu iflas davasında toplu ticaret mahkemesinde borçlu olmadığına dair bir itiraz veya defide bulunamaz. Bulunursa bile borçlu itiraz ve defa ileri toplu ticaret mahkemesince inceleme konusu yapılamaz. **Bu nedenle borçlu borcunu ödeme emrinin tebliğinden önceki bir dönemde alacaklıya ödemiş olduğunu toplu ticaret mahkemesinde iflas davasında iddia ve ispat edemez**. Çünkü bunu ödeme emrine itiraz yolu ile bildirimeliydi bildirmediğine göre artık kesinleşmiş olan iflas takibine göre borcu ödemek zorundadır.

Depo kararı:

Toplu ticaret mahkemesi; borçlunun usulüne uygun biçimde 7 gün içinde iflas ödeme emrine itiraz etmediğini ve borcu icra dairesine ödemediğini tespit eder ve borç ödeme emrinin tebliğinden sonraki bir dönemde borcunu alacaklıya icra dairesi dışında ödediğini resmi veya imzası alacaklı tarafından ikrar edilmiş bir yazılı belge ile ispat edemezse; Toplu ticaret mahkemesi **borçluya bir depo kararı emri verir**. Depo kararı ve buna uyulmaması halinde mahkemenin borçlunun iflasına karar vermesi (158,2) hakkındaki yukarıdaki açıklamalara aynen buradaki iflas davası için de geçerlidir.

İFLAS KARARI

1-> İflas kararı hakkında genel bilgi: Yukarıda incelemiş olan her iki çeşit iflas davasının sonucunda *verilen depo kararı üzerine borçlu borcunu ödemez ve depo da etmezse*; toplu ticaret mahkemesi **depo kararından sonraki ilk oturumda borçlunun iflasına karar vermek zorundadır. İflasına karar verilen borçluya müflis nedir.** (184)

2-> İflasın açılma anı yani zamanı: toplu ticaret mahkemesi'nin iflasa karar verildiği anda borçlu müflis hakkında iflas açılmış olur. İflas kararında, iflasın açılma anı gün saat ve dakika olarak gösterilir (165,1)

İflas tarihi: Madde 165 – İflas hükmüyle açılır ve bu hükümde açılma anı gösterilir.

İflasa karar verilmesinden sonra iflas davasından feragat geçersizdir.

İflas kararının sonuçları:

İflas kararı ileride görülecek olan bütün hüküm ve sonuçlarını (184 vd) iflas kararında gösterilmiş olan *iflasın açılmasından itibaren meydana getirir*. Toplu ticaret mahkemesi'nin iflas kararı ile iflas açıldıktan sonra iflas davası artık *davacı alacaklı ile davalı müflis borçlu arasında bir dava olmaktan çıkar ve iflas borçlusunun yani müflisin bütün alacaklılar için hüküm ve sonuç doğurur*. İflasa kadar verilmesinden sonra *davacı alacaklının iflas davasından feragat* (HMK m.307) *etmesi geçersizdir*. (165,2) İflasına karar verilmesinden sonra davacı alacaklının *alacağının ödenmesi ile de iflas hali ve davası son bulmaz*. İflasına karar verilmesinden sonra iflas ancak m.182'ye göre kaldırılabilir.

İflas kararının tebliğ ve ilanı:

Toplu ticaret mahkemesi *iflas kararını kendiliğinden taraflara tebliğ eder*. (164,1) bundan başka toplu ticaret mahkemesi iflas kararına derhal yargı çevresindeki iflas dairesine bildirir (166,1) iflas dairesi iflas kararını kendiliğinden ve derhal ilân eder (166,2c2 ve 3)

İflas kararının tebliği ve ilanı: > Madde 166 – *İflas kararı, iflas dairesine bildirilir*.

Daire, kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelenlere bildirir. Daire, ayrıca kararı, **karar tarihinde, tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan eder**. Tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahalli gazetede ilan yapılmaz.

İflasın kapandığı veya kaldırıldığı da aynı suretle bildirilir ve ilan olunur.

İflas kararının gerekli yerlere bildirilmesi:

İflas dairesi iflas kararını *kendiliğinden ve derhal gerekli yerlere yani tapu sicili müdürlüğü'ne ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliği'ne, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, sermaye piyasası kurulu'na ve diğer lazım gelenlere bildirir*. (166,2c1)

İFLAS KARARINA KARŞI KANUN YOLUNA BAŞVURULMASI

İflas kararı borçlu veya vekili tarafından istinaf edilebilir (HMK m.341-İİK m.164,2c1) *İstinaf mahkemesinin buna ilişkin kararına karşı da temyiz yoluna başvurulabilir* (HMK m.361-İİK m.160 4,2c2)

İstinaf süresi *iflas kararının tebliğ tarihinden itibaren* (164) **10 gündür** (164,2c1)

Temyiz süresi de *istinaf mahkemesi kararının tebliğ tarihinden itibaren* **10 gündür**. (164,2c2) istinaf ve temyiz incelemeleri (HMK m.341-373) hükümlerine göre yapılır. (164,2c3)

İflas kararının *istinaf edilmiş olması* ve istinaf mahkemesi kararının *temyiz edilmiş olması* halinde iflas dairesi iflas kararını kendiliğinden ve derhal gereken yerlere bildirir ve ilan eder. (164-166) İflas masasının teşkili için gerekli işlemler (208) yapılır. (164,3c1) Mesela birinci alacaklılar toplantısı yapılır, iflas dairesi idaresi seçilir ve işe başlar.

İflasın hukuki sonuçları (184) *iflas kararı ile başlar* ve iflas kararının istinaf edilmiş olmasının ve istinaf mahkemesinin buna ilişkin kararını temyiz edilmiş olmasının; **bu sonuçların meydana gelmesine bir etkisi yoktur**.

Yalnız **iflas kararı kesinleşmedikçe ikinci alacaklılar toplantısı yapılamaz** (237-238 - m.164, 3c2) **İflas kararının** (istinaf edilmemek veya istinaf ve temyiz taleplerinin reddedilmesi nedeniyle) **kesinleşmesi üzerine, ikinci alacaklılar toplantısı (237-238) yapılabilir.**

İflas tasfiyesinin bundan **sonraki aşamalarına mesela satışa geçilebilir** (164,3c2)

Borçlu müflis aleyhindeki haciz ve iflas yolu ile başlamış olan icra takipleri düşer (193,2)

İstinaf mahkemesinin iflas kararının kaldırılmasına karar vermesi halinde (HMK m.353/1a) iflasın açılmış olmasının sonucu sona erer, **yani iflastan önceki durum geri döner.**

İcra takiplerine (193) ve hukuk davalarına (194) kaldıkları yerden devam edilebilir. Seçilmiş işe iflas idaresinin görevi sona erer.

Kanun yollarına başvurma > Madde 164-

Ticaret mahkemesince verilen nihai kararlar, 160 ncı maddenin son fıkrasına göre alınan masraftan karşılanmak suretiyle mahkemece re'sen taraflara tebliğ olunur.

Bu kararlara karşı **tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna** başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı da **tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz** yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İflâs kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflâsın ilânına ve masanın teşkiline mâni değildir. Yalnız ikinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararı kesinleşmedikçe yapılamaz.

Bölge adliye mahkemesince iflâs kararı kaldırılırsa, borçlunun malları üzerindeki tedbirler devam eder. Şu kadar ki, ticaret mahkemesi davanın seyrine göre bu tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir.

İFLAS DAVASININ REDDİ KARARI

Yukarıda görüldüğü gibi iflas davasının reddi kararı 2 halde söz konusu olabilir:

1-> **Toplu ticaret mahkemesi borcunu borçlu olmadığı kanısına varırsa iflas davasının reddine karar verir.**

2-> **Borçlu depo kararı üzerine faiz ve giderleri ile birlikte borcunu öder veya depo ederse; toplu ticaret mahkemesi; ödeme nedeniyle iflas davasının reddine karar verir.**

Alacaklı davacı, iflas davasının reddi kararının kendisine tebliğinden itibaren **on gün içinde, iflas davasının reddi kararını istinaf edebilir.** (164,2c1) İstinaf mahkemesinin buna ilişkin kararına karşı **tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir.** (164,2c2) ve temyiz incelemeleri HMK m.341-373'e göre yapılır (164,2c3)

MUHAFAZA TEDBİRLERİ VE DEFTER TUTULMASI(159-163)

Muhafaza tedbirleri:

Alacaklının iflas davası dilekçesini alan toplu ticaret mahkemesi ilk önce alacaklıların menfaati için **gerekli gördüğü muhafaza tedbirlerine karar verir** (159,1) Bunun için **alacaklıların bir talepte bulunması gerekli değildir.** Muhafaza tedbirlerinin neler olduğu *kanunda sayılmış değildir.* Kanun bu tedbirlerden yalnız defter tutulmasını düzenlemektedir.

Muhafaza tedbirleri: > **Madde 159** - İflas talebi halinde mahkeme, ilk önce alacaklıların menfaati için zaruri gördüğü bütün muhafaza tedbirlerini emredebilir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse, alacaklının talebi üzerine, mahkeme mutlaka bu tedbirlere karar vermeye mecburdur. Bu emirler iflas dairesince yerine getirilir.

Mahkeme, defter tutmadan gayri bir muhafaza tedbiri isteyen alacaklıdan, ileride haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğrayabilecekleri zararları karşılamak üzere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı bir teminat alınmasını isteyebilir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemiş veya alacak bir ilama bağlı işe teminat aranmaz. Devlet ve adli yardıma nail kimseler de teminat göstermek mecburiyetinde değildir.

Bu maddeye göre alınan muhafaza tedbirleri borçlu aleyhindeki icra takiplerine tesir etmez.

Toplu ticaret mahkemesi'nin defter tutulmasına karar (161-163) verilebilmesi için alacakların teminat gösterme yükümlülüğü yoktur.

Borçlunun mallarının **yalnız defterinin tutulması ile borçlunun o mallar üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış olmaz.** O nedenle borçlu, mallarının yalnız defterinin tutulmasından bir zarar görmesine imkan olmadığı için alacaklının teminat göstermesi ne de gerek yoktur. (159,2)

Defter tutma dışındaki muhafaza tedbirleri:

Bu tedbirlerin neler olduğu kanunda yazılı değildir. Bunlar toplu ticaret mahkemesi'nin **takdirine bırakılmıştır**. Bu muhafaza tedbirlerine misaller;

Borçlunun mallarını tespit etmek

Borçlunun borçlularına (üçüncü kişilere) yapılacak bildiri ile onların borçluya ödemedede bulunmalarını yasaklamak. Borçlunun işyerlerine ve depolarını mühürlemek veya bu yerlerdeki ticari faaliyetini iflas davasının sonuna kadar iflas idaresine denetime tabi tutmak

Borçlunun taşınmazlarını başkalarına devretmesini önlemek için tapu siciline şerh verdimmek (MK m.1010-1) Borçlunun **bazı mallarını bir güvenilir kişiye teslim etmek**

Borçluya posta veya diğer vasıtalarla gönderilen **mektup paket havale vesaire gibi şeylerin iflas dairesine teslim edilmesi için** posta ve gümrük idarelerine bankalara ve noterlere yazı yazmak.

Toplu ticaret mahkemesi **defter tutma dışındaki bir muhafaza tedbiri isteyen alacaklıdan ileride haksız çıktığı takdirde borçlunun ve 3. kişilerin bu yüzden uğrayabilecekleri zararları karşılamak üzere bir teminat vermesini ister (HMK m.87)**. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemiş veya alacak bir ilama bağlı ise teminat aranmaz. **Devlet ve adli yardımdan** (HMK m334-340) yararlanılan kişilerde teminat göstermek zorunda değildir. (159,2)

Bu muhafaza tedbirlerinin alınması borçluya karşı başlamış veya yapılacak olan icra takiplerini etkilemez. (159,3) Buna göre **borçluya karşı başlamış olan icra takiplerine iflas muhafaza tedbirlerine rağmen devam edilir**. Daha önce borçlunun malları haczedilmiş ise bunların satışı yapılabilir.

Borçlunun mallarına iflas muhafaza tedbiri konulduktan sonra aynı malların borçlunun diğer alacaklıları tarafından haczettirilmesi ve sattırılması mümkündür. Çünkü muhafaza tedbiri konulması **borçluya karşı yeni icra takibi yapılmasına ve mevcut takiplere devam edilmesine engel değildir**. (159,3) ve **bu takipler ancak iflasın açılması ile durur**. (193) daha önce durmaz.

Defter tutulması (161 163):

Toplu ticaret mahkemesi iflas davası üzerine gerek kendiliğinden (159) gerek alacaklının talebi ile (161) **borçluya ait malların bir defterinin tutulmasına** muhafaza tedbiri olarak, **yalnız başına veya diğer muhafaza tedbirleri ile birlikte karar verebilir** (161) borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse **ancak alacaklının talebi üzerine defter tutulmasına karar vermek zorundadır**. (159,1c2)

Bu defter iflas idaresi tarafından tutulur. Borçlu defter tutulması sırasında **bütün mallarını** göstermek ve kilitli yerlerini açmak zorundadır. Buna uymayan borçluya karşı hacizdeki hükümlere (80-81) **göre zor kullanılabilir**. (161) Borçlunun bütün malları deftere geçirilir. Yalnız iflas müdürü **defter tutarken borçlu ve ailesinin idareleri** (geçirmeleri) **için gerekli olan malları** (82) borçluya bırakabilir. (162) Borçlu kendisine bırakılan mallar hariç olmak üzere defteri tutulmuş olan malları istenildiği zaman aynen veya istenildiği zamanki kıymeti ile iflas dairesine veya idaresine vermeye mecburdur. (162)

Masrafların peşin verilmesi: > Madde 160 -

İflas isteyen alacaklı ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masraflardan sorumludur.

Mahkeme, bu masraflar ile iflas kararının kanun yolları için gerekli bütün tebliğ masraflarının peşin verilmesini ister.

Defter tutulması: > 1 - Usulü: > Madde 161 - İflas talebinde bulunan alacaklı isterse, mahkeme borçluya ait malların bir defterinin tutulmasına karar verebilir. Bu defter iflas dairesi tarafından tutulur.

Borçlunun mallarını göstermemesi ve kilitli yerlerini açmaması gibi hallerde 80 ve 81 inci maddeler hükmü tatbik olunur.

2 - Neticeleri: > Madde 162 - Borçlunun ve ailesinin idareleri için iflas memurunun bıraktığı mallar müstesna olmak üzere borçlu, defteri yapılmış olan malları aynen veya istenildiği zamanki kıymetiyle vermeye mecburdur.

Tutulan defterin hükmü mahkemece uzatılmazsa, *tutulduğu tarihten itibaren 4 ay sonra kendiliğinden ortadan kalkar.* (163,2) bundan başka bu 4 aylık süre içinde *takipte bulunan bütün alacaklılar razı olursa tutulan defter iflas müdürlüğü tarafından iptal olunur.* (163,1)

3 - Devam müddeti: > Madde 163 - Takipte bulunan bütün alacaklılar razı olurlarsa yapılan defter iflas memuru tarafından iptal olunur.

Defterin hükmü mahkemece temdit edilmemişse yapıldığı tarihten dört ay sonra kendiliğinden ortadan kalkar.

Defter tutma dışındaki muhafaza tedbirlerinin *devam süresi hakkında kanunda bir hüküm yoktur*, bu tedbirler mahkemenin iflas davası hakkındaki nihai kararına kadar herhalde devam eder. Mahkeme iflas davasını reddederse muhafaza tedbirlerinin de kendiliğinden kalkacağını kabul etmek uygun olur. Buna karşılık mahkeme borçlunun iflasına karar verirse **tedbirler devam eder.** Hatta **istinaf mahkemesi iflas kararını kaldırsa dahi borçlunun malları üzerine konulmuş olan muhafaza tedbirleri devam eder.** Şu kadar ki toplu ticaret mahkemesi iflas davasının seyrine göre bu tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir. (164,4)

KAMBIYO SENETLERINE MAHSUS IFLAS YOLU

Kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu KSM haciz yolundan *iflas hukukundaki karşılığıdır.* alacaktan KSM iflas yolu ile takip yapılması için **alacağın mutlaka bir kambiyo senedine bağlı olması gerekir.** (167,1) kambiyo senetlerinden maksat **bono poliçe ve çek**tiir. (TK m.670)

Ancak bir kambiyo senedine bağlı alacak **rehinle (23) temin edilmiş olsa bile**, alacaklı **ilk önce rehnin paraya çevrilmesi yolu ile takipte bulunmadan doğrudan kambiyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takip yapılabilir** (45,3 m.167,1) bu yol da **aslında bir takipli iflas yoludur**, buradaki iflas takibi ve davası genel (adi) iflas yolundakine çok benzer.

İflas takip talebi:

KSM iflas yolu daha bir **takip talebi ile başlar.** (167 veya 58) takip talebinin yapılması ve içeriği KSM haciz yolunda gibidir. Alacaklı KSM takip talebini de **yetkili icra dairesine yazılı veya sözlü** olarak yapar. Takip talebi m.58'deki hususları içerir. Bu nedenle **aynı basılı takip talebi örneği kullanılır.** Yalnız bu takip talebi örneğine takibe konu yapılan **kambiyo senedinin cinsinin tarihinin ve numarasını yazılması gerekir.**

Alacaklının takip talebinde **iflas istediğini açıkça bildirmesi gerekir.** (58/5). Genel iflas yolundakinden **farklı olarak**, alacaklı KSM iflas yoluyla takip talebine **kambiyo senedinin aslını** eklemek zorundadır. (167,2)

Takibin kabulü şartları: > Madde 167 -Alacağı çek, poliçe veya emre muharrer senete müstenit olan alacaklı, alacak rehinle temin edilmiş olsa bile, bu bölümdeki hususi usullere göre haciz yolu ile veya borçlu iflasa tabi şahıslardan ise iflas yolu ile takipte bulunabilir.

Alacaklı, takip talebinde 58 inci maddedeki hususlardan başka iflasa tabi borçlusu aleyhine haciz ve iflas yollarından hangisini istediğini bildirmeğe ve takip talebine kambiyo senedinin aslını ve borçlu adedi kadar tasdikli örneğini eklemeye mecburdur.

Ödeme emri madde 171:

Alacaklının KSM iflas yolu takip talebini alan icra müdürü **senedin kambiyo senedi olduğunu alacakların kambiyo senedine dayanarak takipte bulunmak yetkisinin mevcut bulunduğunu ve kambiyo senedini vadesinin geldiğini tespit ederse**, borçluya hemen 12 örnek nolu ödeme emri gönderir. bu ödeme emrine şunlar yazılır (171)

B) IFLAS YOLU İLE TAKİP: Ödeme emri: Madde 171 - İcra memuru, senedin kambiyo senedi olduğunu ve vadesinin geldiğini görürse borçluya senet sureti ile birlikte hemen bir ödeme emri gönderir. Ödeme emrine şunlar yazılır:

1. Alacaklının veya vekilinin banka hesap numarası hariç olmak üzere, takip talebine yazılması lazım gelen kayıtlar,

2. Borcun ve takip masraflarının beş gün içinde ödeme emrinde yazılı olan icra dairesine ait banka hesabına ödenmesi ihtar,

3. Kambiyo senedine ve borca dair her türlü itiraz ve şikayetlerini sebepleriyle birlikte diğer tarafla tebliğ edilecek nüshadan bir fazla dilekçe ile beş gün içinde icra dairesine bildirmesi ihtar,

4. **Beş gün** içinde borç ödenmediği, itiraz ve şikayet edilmediği takdirde, alacaklının ticaret mahkemesinden borçlunun iflasını talep edebileceği ihtar.

60 ıncı maddenin son iki fıkrası burada da tatbik olunur.

Ödeme emrine itiraz ve şikayet

Ödeme emrine itiraz: borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 5 gün içinde ödeme emrine itiraz edebilir. (172)

>> **borçlu 5 gün içinde ödeme emrine itiraz ve şikayet etmezse**, ödeme emri kesinleşir. Ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu borcunu öderse, iflas takibi son bulur. **Ödemezse alacaklı toplu ticaret mahkemesinde borçluya karşı iflas davası açabilir.** (171,4 – 173)

>> borçlu ödeme emrinin kendisine tebliğinden itibaren 5 gün içinde **ödeme emrine itiraz edebilir.** Ödeme emrine itiraz **dilekçe ile icra dairesine bildirilir.** (171/3 -172) borçlu itiraz dilekçesinde her türlü itiraz sebeplerini bildirmek zorundadır. **Ödeme emrine itiraz ile iflas takibi durur.** Bunun üzerine **alacaklı borçlunun itirazının (varsa şikayetinin) kaldırılması ve iflasına karar verilmesi talebi ile toplu ticaret mahkemesinde iflas davası açabilir.** (174)

Ödeme emrine şikayet de icra dairesine bildirilir. Borçlu çeşitli nedenlerle ödeme emrine karşı şikayet yoluna gidebilir. Sebepler, ödeme emrindeki kayıtların noksan olması, alacaklı takip talebinde iflas istemediği halde borçluya iflas ödeme emri gönderilmiş olması gibi genel şikayet sebepleri olabilir. Ayrıca **Alacaklının kambyo senetlerine mahsus iflas yolu ile takip yapamayacağı hakkındaki şikayet sebepleri de olabilir.** Mesela takibe konulan senedin kambyo senedi niteliğinde olmadığı, senedin vadesi gelmediği, alacaklının zamanında protesto çekmemiş olması nedeniyle borçluya karşı müraat hakkını kaybetmiş olduğu, kambyo senedinin aslının icra dairesine verilmemiş olduğu gibi...

İtiraz veya şikayet: Madde 172 – Ödeme emrine itiraz veya şikayet etmek isteyen borçlu, ödeme emrinin tebliğinden itibaren beş gün içinde her türlü itiraz veya şikayetini sebepleri ile birlikte diğer tarafa tebliğ edilecek nüshadan bir fazla dilekçe ile icra dairesine bildirmeye mecburdur. Bu dilekçenin bir nüshası derhal alacaklıya tebliğ olunur.

b) İtiraz veya şikayet olunması: Madde 174 – Alacaklı, borçlunun itiraz ve şikayetinin kaldırılmasını ve iflasına karar verilmesini ticaret mahkemesinden isteyebilir. Mahkeme 158 inci madde uyarınca iflas davasını karara bağlar.

İFLAS DAVASI:

Buradaki **iflas davasının açılması da genel iflas yolundaki gibidir.** İflas davasının toplu ticaret mahkemesinde **incelenmesi de genel iflas yolundaki gibidir.** Burada da toplu ticaret mahkemesi'nin **iflas davası hakkında incelemesi borçlunun ödeme emrine itiraz ve şikayet etmiş olmamasına göre ikiye ayrılır.**

Ödeme emrine itiraz etmiş olması halinde iflas davası

Madde 173 –

Borçlu beş gün içinde borcu ödemez, itiraz veya şikayette de bulunmazsa, alacaklı, bu durumu tevsik eden ödeme emri nüshası ile ticaret mahkemesinden borçlunun iflasına karar verilmesini isteyebilir.

İflas takibi kesinleştiğinde 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir. İflas talebinin ilanından itibaren onbeş gün içinde diğer alacaklılar davaya müdahale veya itiraz ederek iflası gerektiren bir hal bulunmadığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler.

Mahkeme, takip dosyasını getirir ve basit yargılama usulü ile yapacağı inceleme sonunda borcun ödenmediği, itiraz ve şikayette de bulunmadığını tesbit ederse yedi gün içinde faiz ve icra masrafları ile birlikte borcun ifa veya o miktar meblağın mahkeme veznesine depo edilmesini 158 inci madde uyarınca emreder. Bu emir yerine getirilmezse borçlunun iflasına karar verilir. Şu kadar ki, borçlu ödeme emrinde yazılı müddetin geçmesinden sonra borcu ödemediğine dair resmi bir belge ibraz ederse iflas yolu ile takip talebi ve iflas davası düşer.

Borçlu, ticaret mahkemesine 65 inci maddede göre gecikmiş itirazda bulunabilir. Mahkeme mazereti yerinde görürse iflas davasını 174 üncü madde uyarınca karara bağlar.

İflas davasının incelenmesi: şekli bir incelemedir. Genel haciz yolundaki gibidir.

Depo kararı: Bu konuda genel iflas yolundaki yazılanlar geçerlidir.

Genel iflas yolundaki hükümlerin uygulanması:

Genel iflas yolundaki iflas davasına ilişkin hükümler (156-166) burada yani KSM iflas yolunda da uygulanır. (176) Buna göre iflas davasının açılma süresi muhafaza tedbirleri ve defter tutulması

iflas kararı tebliğ gerekli yerlere bildirilmesi ve ilanı kanun yollarına başvurulması burada da genel iflas yolundaki gibidir. (176)

d) Uygulanacak hükümler: **Madde 176 –**

156 ncı maddenin son fıkrası ile 157 ila 166 ncı madde hükümleri burada da uygulanır.

DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS YOLU

*Alacaklı bazı hallerde ilk önce icra dairesine bir iflas takip talebinde bulunmadan ve borçlusuna bir iflas ödeme emri göndermeden **doğruca ticaret mahkemesinde iflas davası açabilir.** Bu yola **doğrudan doğruya takipsiz iflas yolu** denir (177)*

Alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflas (177 – 181):

Alacaklının talebi ile doğrudan doğruya iflas halleri (177)

IV. DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS HALLERİ Evvelce takibe hacet kalmaksızın iflas:

A - Alacaklının talebi: Madde 177 – Aşağıdaki hallerde alacaklı evvelce takibe hacet kalmaksızın iflasa tabi borçlunun iflasını isteyebilir.

1 - Borçlunun malum **yerleşim yeri** olmaz, taahhütlerinden kurtulmak maksadıyla **kaçar**, alacaklıların haklarını ihlal eden **hileli muamelelerde** bulunur veya bunlara **teşebbüs eder** yahut haciz yoluyla yapılan takip sırasında **mallarını saklarsa;**

2 - Borçlu **ödemelerini tatil** etmiş bulunursa;

3 - **308 inci** maddedeki hal varsa;

4 - İlama müstenit alacak icra emriyle istenildiği halde ödenmemişse Türkiye'de bir yerleşim yeri veya mümessili bulunan borçlu dinlenmek için kısa bir müddette mahkemeye çağırılır.

Bu Kanunun 178 inci maddesinin ikinci fıkrası burada da uygulanır.

Konkordatonun tasdik edilmemesi ve borçlunun iflâsı: > Madde 308-

Konkordato tasdik edilmese mahkeme konkordato talebinin reddine karar verir ve bu karar 288 inci madde uyarınca ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir. Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, borçlunun iflâsına resen karar verir.

B - Borçlunun müracaatıyla: Madde 178 –

(1) iflasa tabi bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasını isteyebilir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

Borçlunun teklif ettiği konkordatonun (285) tasdik olunmaması (298) konkordato mühletinin kaldırılması (290) ve konkordatonun tamamen feshedilmiş olması (308) hallerinde **borçlu iflasa tabi kişilerden olmasa bile 15 gün içinde borçlunun doğrudan doğruya iflas istenebilir.**

Sermaye şirketlerinin borca batık durumda olması madde 179:

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı: Madde 179- Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemeye tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır.

BORÇLUNUN TALEBİ İLE DOĞRUDAN DOĞRUYA İFLAS

Borçlunun kendi iflasını istemesi:

Borçlu *aciz halinde bulunduğunu* bildirerek ticaret mahkemesinden **kendi iflasını isteyebilir** hatta **(178,1 ve 3) maddelerdeki şartlarda kendi iflasını istemeye mecburdur.** (178) *Borçlunun kendi iflasını isteyebilmesi için iflasa tabi kişilerden olması gerekir.*

B - Borçlunun müracaatıyla: **Madde 178 –** İflas tabi bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasını isteyebilir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

İflas talebi 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir. Alacaklılar iflas talebinin ilanından itibaren onbeş gün içinde davaya müdahale veya itiraz ederek, borçlunun iflas talebini,

hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler.

İflasa tabi bir borçlu aleyhine alacaklılardan birinin haciz yolu ile takibi neticesinde yapılan haciz borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına sebep olup da kalanı muaccel ve vadesi bir sene içinde hülûl edecek diğer borçlarını ödemeye yetiştirmiyorsa borçlu derhal aczini bildirerek iflasını istemeye mecburdur.

Borçlunun ihtiyarı iflas talebi (178,1-c1)

İflasa tabi bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasını isteyebilir.

Borçlunun mecburi iflas talebi (178,3)

İflasa tabi bir borçlu aleyhine alacaklılardan birinin haciz yolu ile takibi neticesinde yapılan haciz borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına sebep olup da kalanı muaccel ve vadesi bir sene içinde hülûl edecek diğer borçlarını ödemeye yetiştirmiyorsa borçlu derhal aczini bildirerek iflasını istemeye mecburdur.

BORCA BATIK SERMAYE ŞİRKETLERİ VE KOOPERATİFLERİN İFLASI

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı: > Madde 179-

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, **aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilanço**ya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse,

önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir.

Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır.

Şirketin borca batık olması:

Alacaklıların şirketin iflasını istemesi:

Şirketin mecburi iflas talebi

Şirketin mecburi iflas talebinin yapılması:

Yukarıda belirtildiği gibi *ara bilanço*dan şirketin *borca batık olduğunun anlaşılması halinde şirket yönetim kurulu*, şirket *merkezi'nin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine* başvurarak *şirketin iflasını istemeye mecburdur.*

şirketin mecburi iflas talebi de bir **dava değildir**. başlangıçta çekişmesiz yargı işidir (HMK m.382/2-f2) **Ancak borca batık şirketin mecburi iflas talebinin ilanından itibaren bir veya birden fazla alacaklı 2 haftalık kesin süre içinde mecburi iflas talebine itiraz ederse, borca batık şirketin kendi iflasını istemesi çekişmesiz yargıdan çıkıp çekişmeli yargı haline dönüşür.**

Mecburi iflas talebin incelenmesi:

Ticaret mahkemesi mecburi iflas talebini basit yargılama usulüne (HMK m. 316) göre inceler (HMK m.385/1) Ticaret mahkemesi önce bir *duruşma günü* belirler, ondan sonra *mecburi iflas talebini* (166 ya göre) ilan eder.

İflas kararının tebliği ve ilanı: Madde 166 – İflas kararı, iflas dairesine bildirilir.

Daire, kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümruk ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelenlere bildirir. Daire, ayrıca kararı, **karar tarihinde, tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan eder.** Tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahallî gazetede ilan yapılmaz.

İflasın kapandığı veya kaldırıldığı da aynı suretle bildirilir ve ilan olunur.

Ticaret mahkemesi öncelikle şirketin **borca batık olup olmadığını** inceler. Ayrıca bilirkişiye yaptıracağı inceleme sonucunda şirketin **borca batık durumda olmadığı kanısına varırsa mecburi iflas talebinin reddine** karar verir. Buna karşılık ticaret mahkemesi *şirketin borca batık olduğunun tespiti ederse şirketin iflasına karar verir.* (179)

TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ

Mirasta iflas etmemiş olan terekenin bazı hallerde iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesi **gerekebilir**. Bu hallerin hemen hepsinde **pasif, aktifden fazladır**.

Mirasbırakanın **iflasa tabi kişilerden olup olmadığına bakılmaksızın aşağıdaki hallerde tereke iflas hükümlerine göre tasfiye edilir**:

Mirasın reddi:

En yakın yasal mirasçılardan hepsinin mirası reddetmiş olmaları (MK m.612) veya mirasbırakanın (MK m.495) ölümü tarihinde ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş olması nedeniyle mirası reddedilmiş sayılması nedeniyle (MK m.605) **miras (tereke) sulh hukuk mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir** (MK m.612) İİK m.180) Tasfiye sonunda artakalan değerler mirası reddetmemişler gibi **hak sahiplerine yani mirasçılara verilir** (MK m.612,2)

İn yakın mirasçılardan hepsinin mirası red etmiş olmaları halinde yukarıda belirtildiği gibi miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir, **yoksa ikinci derece mirasçılara karşı icra takibi yapılamaz**.

Mirasın (terekenin) resmi tasfiyesinde: (MK m.632-636) maddeleri gereğince tutulan deftere göre terekenin mevcudunun borçlarını ödemeye yetmediği anlaşılırsa, **tereke iflas hükümlerine göre tasfiye edilir** (MK m.636)

TEREKENİN İFLAS HÜKÜMLERİNE GÖRE TASFİYESİ USULÜ

Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi İİK m.208 vd. hükümlerine göre yapılır (180 – MK m.612 MK m.636) İflas hükümlerine göre yapılan tasfiye Medeni Kanundaki resmi tasfiyeden tamamen farklıdır.

Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi **sulh hukuk mahkemesince yapılır** (MK m.612-636) Sulh hukuk mahkemesi terekenin iflas usulüne göre tasfiyesi için **bir veya birkaç tasfiye memuru tayin eder**. Tasfiye memuru veya memurları terekenin tasfiyesini **İİK iflas tasfiyesi hakkındaki hükümlerine göre** (208-256) yaparlar. Ancak burada iflas idaresi yerine tasfiye memuru, **toplu ticaret mahkemesi veyahut da İcra mahkemesi yerine de, sulh hukuk mahkemesi geçmektedir**. Tasfiye memurunun işlemlerine karşı yapılacak şikayetleri, sıra cetveline itirazları, incelemek ve iflasın kapanmasına tasfiyenin son bulduğuna **karar vermek yetkisi sulh hukuk mahkemesine** aittir.

Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi kapanmadan önce **mirasçılardan biri gelerek mirası kabul ettiğini bildirir ve borçların ödenmesi için teminat** (HMK m.87) **gösterirse** sulh hukuk mahkemesi terekenin iflas hükümlerine göre başlamış olan tasfiyesinin **durdurur**. (183) bu durumda (182)'deki iflasın kaldırılması gibi sonuçlar doğurur ve **iflasın kaldırılması kararı gibi ilan edilir**. Sulh hukuk mahkemesi tasfiyenin durdurulmasını **ancak alacaklıların kayıt süresi bittikten sonra** karar verebilir. Çünkü daha önce teminatta bağlanacak borçlar henüz belli değildir.

İFLASIN HUKUKİ SONUÇLARI

İFLASIN BORÇLUNUN MALLARI HAKKINDA HUKUKİ SONUÇLARI

İflas masası (184 – 187)

İflasın açılması ile müflisin haczedilebilen bütün mal ve hakları bir topluluk teşkil eder **buna iflas masası denir** (184,1) buradaki masa topluluk demek olup sözlük anlamındaki masa yani yazı masası değildir. **İflas masasının teşkil edildiği an iflasın açılması anıdır** (165,1) Bunun için masa mallarının bir araya getirilmesinin beklenmesine gerek yoktur. İflasın açıldığı anda **müflisin haczedilebilen bütün mal alacak ve hakları kendiliğinden iflas masasına oluşturur**. Yani burada borçlunun haczedilen bütün malları iflasın açılması ile bir çeşit özel mal varlığı haline gelmektedir. İleride görüleceği gibi borçlu artık bu özel mal varlığı üzerinde tasarrufla bulunamaz. **İflas masasının idaresi iflas organlarına verilir**. İflas masasına giren mal alacak ve haklar aşağıdakilerdir.

Borçlunun haczedilebilen bütün malları iflas masasına gider (184):

Ancak gerek (82-84) ve özel kanun hükümlerine göre tamamı haczedilemeyen mallar alacak ve haklar iflas masasına girmez

İflas açıldığı anda *tahakkuk etmiş olan* (83)'teki ücretler alacaklar ve haklar **Haciz edilebildiği ölçüde kısmen iflas masasına girer.**

İflasın **açılmasından, kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar da** masaya girer. (184,1c2) *ancak burada önemli bir nokta vardır,*

iflasın açılmasından sonra ve iflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar masaya girer derken; **müflisin iflastan sonraki çalışması sonucunda elde ettiği ücret iflas masasına girmez bu ücret tamamen müflise ait olur.** Bu önemli bir istisnadır

I – BORÇLUNUN MALLARI HAKKINDA İFLASIN NEDİCELERİ: > **İflas masası:**

Madde 184 – iflas açıldığı zamanda müflisin haczi kabil bütün malları hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa teşkil eder ve alacakların ödenmesine tahsis olunur. İflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar masaya girer.

Müflis namına gelen mektuplar iflas idaresi tarafından açılır ve sair mevrudelerin de masaya gönderilmesi posta idaresine bildirilir.

Rehinli mallar ve üretime yönelik yerler: Madde 185 – Üzerinde **rehin bulunan mallar rehin sahibi alacaklının rüçhan hakkı mahfuz kalmak suretiyle masaya girer ve iflas idaresi tarafından en yakın ve münasip zamanda paraya çevrilip muhafaza ve satış masrafları çıkarıldıktan sonra rehinli alacaklıya hakkı verilir.** Ancak, rehin sahibi alacaklı, istediği takdirde iflastan sonra da masaya karşı rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapabilir.

Rehinin kıymeti rehinle temin edilen alacağa kafi gelmiyeceği borsa rayiciyle tahakkuk eder ve mürtehin rehinin satılmasını istemezse rehin, masadan muvakkaten çıkarılır.

Rehinli alacak sahibi bu işlere ait muamelelerden dolayı icra mahkemesine şikayet hakkını haizdir.

210 uncu maddenin birinci fıkrası uyarınca masa hakkında faydalı olmayacağı anlaşıldığı için kapatılıp mühürlenilen yerlerin, üzerinde rehin bulunmasa dahi, ilk alacaklılar toplanması tarafından da uygun bulunması hâlinde iflas idaresince derhâl satışı yapılır.

Bu maddeye göre yapılacak satışlar, 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir.

İflas masasına girecek rehinler (185)

Müflise ait **rehinli mallar iflas masasına girer, müflisin üzerinde rehin (23) bulunan (başkasına rehin etmiş olduğu) malları da iflas masasına girer. Fakat rehin alacaklısının iflas masasına giren rehinli mallar üzerindeki rüçhan hakkı saklıdır** (206,1- 185,1c1)

İflas masasına giren müflise ait rehinli malların satılabilmesi ve bedelinden ilk önce rehin alacaklısının alacağının ödenebilmesi için iflas tasfiyesinin sonuçlanmasını beklemeye gerek yoktur. (229,3 - 185,1c2)

Masa alacaklarının tahsili, müstacel satış: Madde 229 – İflas idaresi, masanın vadesi gelmiş alacaklarını tahsil ve lüzumunda takip veya dava eder.

Kıymeti düşecek yahut muhafazası masraflı olacak şeyler geciktirilmeksizin satılır. Borsa veya piyasada fiyatı bulunan eşham ve eşya derhal paraya çevrilebilir. Sair mallar ancak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra satılır.

Üzerinde rehin hakkı bulunan mallar 185 inci madde hükmüne tabidir.

Yukarıdaki açıklama rehin alacaklısının *iflastan önce borçluya karşı rehinin paraya çevrilmesi yolu ile takibe başlamamış olması hali içindir.*

Rehin alacaklısı; **iflastan önce borçluya karşı rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takibe (145) başlamış ise,** bu takipe *iflastan sonra da rehin alacaklısı tarafından iflas masasına karşı devam edilir. Mal icra dairesi tarafından satılır ve satış bedeli icra dairesi tarafından 151. maddeye göre rehinli alacaklılara paylaştırılır, artan kısım varsa iflas masasına intikal eder.* (193,4c1 ve 2)

Fakat, **takip yapan rehin alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğu rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takipten vazgeçerek** rehinli malın (185)'e göre iflas dairesi tarafından satılmasını isteyebilir. (193,4c3) Bundan başka rehin alacaklısı isterse, *iflastan sonra da iflas masasına karşı rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip (145) yapabilir.* (185,1c2)

3. kişilerin vermiş olduğu rehinler iflas masasına girmez:

İflas masasına girecek olan rehinli mallar (185,1) **mülkiyeti müflise ait olan mallardır.** Buna karşılık *borçlunun yani müflisin borcunun temini için 3. kişilerin vermiş olduğu rehinler, müflisin iflas masasına girmez. Borçlunun borcunu temin için 3. kişilerin rehin vermiş olması halinde müflis borçtan şahsen sorumlu ise rehin alacaklısı; alacağının tamamını adi alacak olarak iflas*

masasına yazdırır. Alacağı 3. kişinin vermiş olduğu rehinle temin edilmiş olan rehin alacaklısı olan taraftan alacağının tamamına iflas masasına yazdırır diğer taraftan da **müflis aleyhine (iflas masası aleyhine değil)** rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip (145) yapabilir fakat buna mecbur değildir. Müflisin 3. kişinin borcunu temin için vermiş olduğu rehinler de iflas masasına girer. çünkü bu rehinli malların mülkiyeti müflise aittir. Bu hallerde **rehin alacaklısının rüçhan hakkı saklıdır** (185,1)

>> **Hacizli mallar iflas masasına girer:**

Borçlunun iflasından önce haczedilmiş olan (78) mal ve hakları da iflas masasına girer (186,1) bu mallar iflas masasındaki diğer mallarla birlikte satılır. **Bedelinden müflisin bütün alacaklıların alacakları ödenir. Haciz koydurmuş olan alacaklıların haczettirdiği mal üzerinde herhangi bir Rüçhan hakkı (önceliği) yoktur.** İflas masasına giren hacizli mallara ilişkin icra takipleri iflasın açılması ile durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile de düşer (193,1-2) bu nedenle iflas masasına giren hacizli malın iflastan sonra satışı geçersizdir.

İhtiyaten veya icraen haczedilen şeyler: > **Madde 186** – İhtiyaten haczedilmiş mallarla iflas açıldığı zaman paraya çevrilmemiş mahcuz mallar masaya girer.

İflasın açılmasından evvel paraya çevrilmiş bulunan mahcuz malların bedeli, 138 ila 144 üncü maddeler hükümlerine göre haciz koyduran alacaklılara paylaştırılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder.

>> **İflastan önce satılmış olan malların satış bedeli iflas masasına girmez.**

Hacizli mallar iflasın açılmasından önce paraya çevrilmiş (satılmış) (106-137) durumda ise hacizli malların **satış bedeli iflas masasına girmez.** İcra müdürü bu satış bedelini m.138 ila 144 hükümlerine göre haciz alacaklılarına paylaştırır. Geriye para artarsa bu **artan kısım iflas masasına girer.** (186,2) **satış bedeli haciz alacaklılarına yetmezse** icra müdürü açık kalan miktar için alacaklara kesin borç ödemededen aciz belgesi (143) verir. **Alacaklılar** bu borç ödemededen aciz belgesi ile **kalan alacaklarını iflas masasına yazdırırlar** (219/2)

>> **Haczedilen para iflas masasına girmez:**

Haczedilen şey; borçlunun parası (88,1) ise **bunu paraya çevrilmesine yani satışına gerek olmadığından** o para iflas açılmadan önce haczedilmiş olan para da iflas masasına girmez. icra dairesi tarafından **alacaklıların banka hesabına yatırılır.** (9,2)

Borçlunun borcunu ödemek için 3. kişiler tarafından icra dairesinin banka hesabına ödenen (9,1) **para veya hacizli bir malın iflas açılmadan önce icra dairesine banka hesabına ödenmiş olan kiralari da iflas masasına girmez.**

>> **İptal davası açma hakkının masaya geçmesi (187)**

Borçlunun mallarının **haczedilmesinden veya iflasından önceki bir dönemde** alacaklılarından mal kaçırmak için yaptığı bağışlamalar ve hileli tasarrufların iptali için alacaklılarına bir dava hakkı tanınmıştır ki **buna iptal davası** denir. (277-284) İşte **bu iptal davalarında açma hakkı** iflasın açılması ile iflas masasına geçer ve bu davaları iflas idaresi açar. (187-277/2) yani iflasın açılmasından sonra artık alacaklılar kendi başlarına iptal davası açamazlar. Bu iptal davalarının iflas masası adına iflas dairesi açar. Bir alacaklının iflastan önce açmış olduğu iptal davasına **iflas idaresi tarafından lehine tasarruf yapılan 3. kişiye karşı devam edilir.**

İptal davasına tabi haklar: Madde 187 – 201 inci madde ile 277 den 284 üncüye kadar olan maddeler mucibince iptal davasına mevzu olabilecek bütün şeylerin masaya intikali için iflas idaresi لازم gelen davaları açar.

İFLAS alacağı ve MASA alacağı kavramları:

M.184,1'deki alacaklar teriminden maksat aslında yalnız iflas alacaklarıdır. İflas alacakları iflas açıldığı anda **müflise karşı hukuken mevcut olan alacaklardır.** Başka bir deyişle iflas açıldığı andaki borçlardır. **İflas alacakları ise;** iflas masasından istenebilecek masaya yazdırabilecek olan alacaklarıdır.

Buna karşılık müflisin iflasın açılmasından sonra yaptığı borçlar iflas alacağı olmayıp, iflas masasından istenemez.

Fakat iflas masasından istenebilecek alacaklar yalnız iflas alacakları değildir. İflas masasından istenebilecek **hatta iflas alacaklarından daha önce ödenecek olan bir başka alacak çeşidi daha vardır ki o da masa alacaklarıdır**. Bunun masa bakımından adı **masa borcudur**. Masa borçları müflisin değil **iflas masasının yaptığı borçlardır**. Masa borçları iflasın açılmasından iflas tasfiyesini sonuçlanmasına kadar iflas masası tarafından yapılan borçlardır. Misal olarak; iflas kararının ilanı giderleri, defter tutma giderleri, iflas masasındaki malların muhafazası için kiralanan depo kirası, avukatlık ücretleri gibi giderlerdir.

Şu halde masa alacakları (borçları) **iflas açıldıktan sonra iflasın tasfiyesi için bizzat masa tarafından yapılan borçlardır**.

Masadan ödenecek alacakların **iflas alacağı ve masa alıcı olarak ikiye ayrılmasının** önemi şudur. Masa alacakları iflas masasından **tam olarak ödenir**, masa alacakları iflas alacaklarından **daha önce ödenir** (248) oysa iflas alacaklarının tam olarak ödenmesi çok enderdir. Belki yalnız (206) maddenin ilk 3 sırasındaki imtiyazlı alacaklar tam olarak ödenir. Alacakları iflas masasının dağıttığı iflas hissesi oranında (garameten) ödenir. İşte bu nedenle iflas masasından istenen bir alacağın; iflas alacağını yoksa masa alacağını olduğunu belirlemenin büyük önemi vardır.

İflas masasından çıkarılabilecek mal ve haklar (188-190)

İflas masasına **yalnız borçluya ait olan mal alacak ve haklar girer** (184,1) 3. kişiye yani başkasına ait bir mal müflisin elinde ve bu nedenle iflas masasına girmiş ise **o malın gerçek sahibine (3. kişiye) verilmesi gerekir**. İflas masası (idaresi) **o malı 3. kişiye vermezse 3. kişi iflas idaresine karşı bir istihkak davası açabilir**. (228)

Bedelinin tahsil için verilmiş emre veya hamiline muharrer senetler:

Madde 188 – Sırf bedelini tahsil etmek için yahut tayin edilen illerdeki bir tediyeye karşılık olarak müflise devredilmiş olan hamiline veya emre muharrer senetleri devredenler geriye istiyebilir.

Başkasına ait malın satış bedeli: > **Madde 189** – Müflis başkasına ait bir malı satın da iflasın açılmasından evvel parasını almamış ise mal sahibi, bu mal için yapılan masrafların masaya tesviyesi mukabilinde alıcıda olan alacağın kendisine temlikini yahut satılan şeyin bedeli masaya ödenmiş ise bu bedelin kendisine verilmesini istiyebilir.

Satıcının geri alma hakkı: > **Madde 190** – Satıldığı ve gönderildiği halde iflasına hükümlenmeden evvel müflisin eline geçmeyen mallar için masa tarafından bedeli verilmiş olmadıkça satıcı istirdat iddiasında bulunabilir.

Bu mallar iflasın ilanından evvel taşıma senedi, konişmento, makbuz senedi, varant gibi emtiayı temsil eden bir senetle iyi niyet sahibi üçüncü bir şahsa satılmış veya rehnedilmiş olurlarsa artık geri alınamazlar.

İşte 3. kişinin iflâs masasına dahil edilmiş olan bir malını masadan geri isteyebilmesi hakkına **masadan çıkarma hakkı denir**. Bu masadan çıkarma hakkı hacizdeki istikak davalarının (96-99) iflasta büründüğü şekildir.

İFLAS MASASI TERİMİ

İflas masası; **borçlunun haczedilebilir malvarlığı haklarının teşkil ettiği topluluktur**. (184,1) Fakat İİK; iflas masası terimine bazen iflas tasfiyesine katılan **alacaklıların teşkil ettiği topluluk anlamında da kullanılmaktadır**. Bu kullanımlar için (200/2-204-205-226,1-235,2-245,1) maddelerine bakılmalıdır. ikinci anlamdaki iflas masası terimi yerine, masanın yasal temsilcisi olan (226,1) **iflas idaresi terimini kullanmak mümkündür**.

İFLASIN MÜFLİSİN TASARRUF YETKİSİNE ETKİSİ

İflas eden müflis, **hak ve fiil ehliyetini kaybetmiş olmaz**. İflas masasına girmeyen yani haciz edilemeyen malları ve kişisel çalışması bakımından müflisin fiil ehliyeti hiçbir kısıntıya uğramaz.

Ancak iflasın amacı müflisin masaya giren mal ve haklarının tasfiye edilmesi ve tasfiye sonucunda elde edilecek para ile alacaklıların, alacaklarının ödenmesi olduğundan **iflasın açılması ile müflisin masaya giren mal alacak ve hakları üzerindeki tasarruf yetkisi kısıntıya uğrar**.

Müflis masa malları satılınca kadar onların maliki olarak kalmakta devam ettiği halde bu mallar üzerinde tasarrufta bulunmak yetkisi artık müflise değil iflas masasına aittir. İflas masası da o tasarruf yetkisini kanuni mümessili yani yasal temsilcisi olan iflas idaresi (226,) vasıtasıyla kullanır

Müflisin masa malları üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanması (191):

11> Müflisin masa malları üzerindeki tasarrufları geçersizdir.

Borçlunun iflas açıldıktan sonra iflas masasına ait mal ve haklar üzerindeki her türlü tasarrufu alacaklılara yani iflas masasına karşı geçersizdir. (191,1)

Müflisin geçersiz olan işlemleri sadece tasarruf işlemleridir. Buna karşılık **müflisin borçlanma işlemleri yapması yasak değildir**. Mesela müflis masaya gelen bir malı başkasına satabilir yani o mal hakkında bir satış sözleşmesi borçlanma işlemi yapabilir. Yalnız müflis bu satış sözleşmesinden doğan borcunu yani malı teslim ve mülkiyeti nakletme borcunu yerine getiremez. Yani tasarruf işleminde bulunamaz. **Fakat müflisin yapmış olduğu satış sözleşmesi geçerlidir**. İflas kaldırılrsa (182) alıcı bu satış sözleşmesine dayanarak borçludan (eski müflisten) malın teslimi ve mülkiyetin kendisine verilmesini isteyebilir.

Müflisin yaptığı tasarruf işlemleri yalnız alacaklılara yani masaya karşı geçersizdir. Bu geçersizliği ileri sürmek hakkı iflas masasına aittir. **Fakat iflas idaresi müflisin yaptığı tasarrufa masanın menfaatine uygun bulursa bu tasarrufu onaylayabilir**. Bu halde müflis yerine iflas idaresi geçer ve müflisi ait borçları da iflas idaresi yerine getirir.

Buradaki geçersizlik mutlak değil nisbi bir geçersizliktir, yani müflisin tasarrufları **sadece alacaklılara (iflas masasına)** karşı geçersizdir. Buna karşılık müflis veya müflisle tasarruf işleminde bulunan 3. kişi o tasarrufunu geçersizliğine dayanamaz. Özellikle iflasın kaldırılması (182) halinde 3. kişi ve borçlu (eski müflis) bu tasarruf ile bağlıdır, geçersizliğini ileri süremez.

22 > 3. KİŞİNİN İYİ NİYETLİ OLMASI:

İflas durumunda aşağıdaki göreceğimizi 3 tane istisna dışında **3. kişinin iyi niyetli olduğu tasarruflar da masaya karşı geçersizdir**.

3. kişilerin iyi niyetli oldukları tasarrufların masaya karşı geçersiz olması, **iflasın ilanından (166,2) sonraki dönemde yapılan tasarruflar bakımından mutlak**tır. Yani iflasın ilanından sonra masaya ait bir malı iyi niyetli iktisap edebilmek **3 istisna durumunda dahi mümkün değildir**. İflasın ilanından sonra müflisin masa malları üzerinde yapacağı bütün tasarruflar masaya karşı mutlak olarak geçersizdir.

Buna karşılık iflasın açılması (165) ile ilanı (166,2) arasındaki dönemde yalnız üç halde 3. kişilerin iyi niyeti korunur. bu maddeler (191/2 - 191,2 ve 192)

Müflisin tasarrufa ehliyetsizliği ve polİçe ödenmesi hükümleri: > **Madde 191** – Borçlunun iflas açıldıktan sonra masaya ait mallar üzerinde her türlü tasarrufu alacaklılara karşı hükümsüzdür.

İflas açılmadan evvel borçlu tarafından imza edilmiş emre muharrer bir senet veya üzerine keşide olunmuş bir polİçe iflasın ilanından evvel vadesinde müflis tarafından ödenmiş olursa iflastan haberdar olmiyan ve ödemenin reddi halinde üçüncü bir şahsa rücu hakkını kullanabilecek vaziyette bulunan hamilden ödenen meblağ geri alınamaz.

Müflise ödeme: > **Madde 192** – İflasın açılmasından sonra müflis hiçbir ödeme kabul edemez. Müflise ödemede bulunan kimse müflisin alacaklılarına karşı ancak masaya giren para veya kıymet nispetinde borcundan kurtulur. Bununla beraber iflasın ilanından evvel müflise ödemede bulunan borçlu iflastan haberi yoksa borcundan kurtulur.

TAKİPLERİN DURMASI VE DÜŞMESİ (193)

İflas; toplu bir cebri icra yolu olduğundan ve iflas tasfiyesini de alacaklılar eşit bir şekilde işlem görecekllerinden artık külli bir tasfiye olan iflas tasfiyesi sırasında ferdi icra takiplerine yani haciz yolu ile takiplere devam edilebilmesine veya müflise karşı yeni haciz yoluyla icra takibi (58) yapılmasına olanak ve gerek yoktur.

Bu nedenle iflasın açılmasından önce müflise karşı başlamış olan haciz yoluyla takipler iflasın açılması ile durur ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşer. Bundan başka *iflasın tasfiyesi süresince müflise karşı yeni takip yapılmaz.* (193)

Takibin durması ve düşmesi: > **Madde 193** – iflasın açılması, borçlu aleyhinde haciz yoluyla yapılan takiplerle teminat gösterilmesine ilişkin takipler durdurur.

İflas kararının kesinleşmesi ile bu takipler düşer.

İflasın tasfiyesi müddetince müflise karşı birinci fıkradaki takiplerden hiçbiri yapılamaz.

Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla yapılan takiplere iflastan sonra da takip alacaklıları tarafından iflas masasına karşı devam edilir ve satış bedeli 151 inci maddeye göre rehlin alacaklılara paylaştırılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder. Şu kadar ki, takip alacaklısı, iflastan önce başlamış olduğu rehlin paraya çevrilmesi yolu ile takipten vazgeçerek, rehlin 185 inci maddeye göre satılmasını isteyebilir.

İflas masası: > **Madde 184** – iflas açıldığı zamanda müflisin haczi kabil bütün malları hangi yerde bulunursa bulunsun bir masa teşkil eder ve alacakların ödenmesine tahsis olunur. İflasın kapanmasına kadar müflisin uhdesine geçen mallar masaya girer.

Müflis namına gelen mektuplar iflas idaresi tarafından açılır ve sair mevrudelerin de masaya gönderilmesi posta idaresine bildirilir.

Kanun iflasın açılması ile **duracak olan takipleri ayrı ayrı saymıştır** Bu sayma tahdidi değildir. İflasın açılması ile **duracak olan takipler müflisin iflas masasına (184) giren mal varlığı ile ilgili takiplerdir.** Buna göre iflasın açılması ile duracak takipler şunlardır;

1>> İlamlı (32) ve ilamsız (58) haciz yolu ile takipler.

2>> Kambiyo senetlerine mahsus haciz yolu ile takipler (167vd)

3>> Genel iflas (155) ve Kambiyo senetlerine mahsus iflas (167-171vd) yolu ile takip.

4>> Amme alacaklarının tahsili için 6183 s. Kanuna göre yapılan takipler.

Yukarıda sayılan takipleri iflasın açılması ile *sadece durur. Artık bu takiplere devam edilmez* mesela **haciz yapılamaz veya haczedilmiş olan mallar satılmaz.** Müflis hakkındaki **iflas kararı kesinleşirse iflasın açılması ile durmuş olan takipler düşer** (193/2) **yani hükümsüz kalır.** Bu takiplere dayanarak borçlunun malları haczedilmiş ise bu **hacizli mallar kesin olarak iflas masasına girer.** (186,1)

İhtiyaten veya icraen haczedilen şeyler: **Madde 186** – İhtiyaten haczedilmiş mallarla iflas açıldığı zaman paraya çevrilmemiş mahcuz mallar masaya girer.

İflasın açılmasından evvel paraya çevrilmiş bulunan mahcuz malların bedeli, 138 ila 144 üncü maddeler hükümlerine göre haciz koyduran alacaklılara paylaştırılır. Artan kısım iflas masasına intikal eder.

İflasın tasfiyesi süresince müflise karşı yukarıda iflasın açılması ile **duracağını gördüğümüz türden hiçbir yeni takip yapılamaz.** (193,3)

İflastan önce başlamış olunan takipleri iflasın açılması ile duran ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşen **iflas alacakları alacaklarını iflas masasına yazdırırlar** (219/2) Alacakları iflas dairesi tarafından kabul edilirse sıra cetveline alınırlar (232) tasfiye sonunda paylaştırmaya (247) katılırlar.

Alacağın sıra cetveline kabul edilmeyen (233) alacaklılar **sıra cetveline itiraz davası açabilirler.** (235) İflastan önce yapılan takip ödeme emrine itiraz edilmemesi veya itirazın kaldırılması yolu ile **kesinleşmiş olsa bile bu husus iflas dairesinin bağlamaz. İflas dairesi takibi kesinleşmiş olan alacaklıların alacağını da reddedebilir.**

İflastan sonra yeni takip yapmaları yasak olan iflas alacaklıları da aynı şekilde alacaklarını *sadece iflas masasına yazdırmak* ve alacakları **reddedilirse sıra cetveline karşı itiraz davası açmak** suretiyle alacaklarına kavuşabilirler.

İstisnalar

Aşağıdaki Takipler borçlu hakkında iflas açılması ile durmaz:

1- > Rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takipler.

2-> Müflise karşı iflastan önce başlamış olan ilamsız tahliye takipleri (269 – 276) iflasın açılması ile durmaz.

3-> Taşınmazların tahliye ve teslim hakkındaki ilamların icrasına devam edilebilir (26vd)

HUKUK DAVALARININ DURMASI (194)

İflasın açılması ile duran hukuk davaları:

İflastan önce açılmış olup da devam eden, *müflisin taraf bulunduğu* hukuk davaları; **istisnalar dışında iflasın açılması ile durur**. Bu durma 1. alacaklar toplantısından (237) 10 gün sonraya kadar devam eder. 2. alacaklılar toplantısından sonra duran hukuk davalarına devam edilebilir. (194,1c1)

İcra takiplerinin (193) aksine (194)'e göre **duran hukuk davalarının iflas kararının kesinleşmesi ile düşmesi söz konusu değildir**. Hukuk davaları 2. alacaklılar toplantısından 10 gün sonrasına kadar sadece durur. Bu davaları ancak 2. alacaklılar toplantısından (237) 10 gün sonra devam olunabilir.

Mahkeme ve taraflar bu durma süresi içinde, hukuk davaları ile ilgili **hiçbir usul işlemi yapamazlar**. Davaların durması süresi içinde *zamanaşımı ve hak düşürücü sureler* işlemez. (194,2)

İflastan önce müflis tarafından veya müflise karşı açılmış olan hukuk davalarına iflas masası (idaresi) tarafından *devam edilmesine karar verilirse, müflisin bu davalardaki taraf sıfatı son bulur. Taraf sıfatı iflas masasına geçer*. Bu davaları takip yetkisi (HMK53) yalnız masanın kanuni temsilcisi olan iflas idaresine aittir. Mahkeme davanın taraflarından birinin iflas ettiğini bilmeden (öğrenmeden) **davaya devam olsa da, taraflardan birinin iflasından sonra mahkemece yapılmış olan usul işlemleri iflas masasına karşı geçersizdir**.

Hukuk davalarının tatili: Madde 194 –Acele haller müstesna olmak üzere müflisin davacı ve davalı olduğu hukuk davaları durur ve ancak alacaklıların ikinci toplanmasından on gün sonra devam olunabilir. Bu hüküm şeref ve haysiyete tecavüzden, vücut üzerinde ika olunan zararlardan doğan tazminat davaları ile evlenme, ahvali şahsiye veya nafaka işlerine müteallik ihtilaflara, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili olarak açılmış olan hukuk davalarına tatbik olunmaz.

Dava durduğu müddetçe zamanaşımı ve hakkı düşüren müddetler işlemez.

İFLASIN AÇILMASI İLE DURMAYAN DAVALAR:

1>> Acele davaları: Taraftarın **özel durumu veya konusu nedeniyle beklemeye tahammülü olmayan** da davalar **acele davalar**dır. Hangi davaların acele olduğuna iflasın açılması ile durmayacağına **davaya bakan mahkeme karar verir**. Örneğin tahliye davaları zilyetliğin korunması davaları ortaklığın giderilmesi davaları işçilerin işverene karşı açtıkları alacak davaları ihtiyati tedbir ihtiyati haciz ve delil tespiti de talepleri acele işlerdendir. (HMK m.103/1-h)

Adli tatilde görülecek dava ve işler > MADDE 103- (1)

h) Kanunlarda ivedi olduğu belirtilen veya taraflardan birinin talebi üzerine, mahkemece ivedi görülmesine karar verilen dava ve işler.

2>> Şeref ve haysiyete tecavüzden doğan tazminat davaları;

(BK m.58-MK m.24-25-26) taraflardan birinin iflas etmesi ile durmaz.

3>> Vücut üzerine ika olunan zararlardan (haksız fiil BK m.49vd) tazminat davaları taraflardan birinin iflas etmesi ile durmaz.

4>> Evlenme işlerine ait olan davalar; (MK m.120-121-145-148-153-161....167-174-175-286 291-294-298-299-301-348-352-354-355-361) taraflardan birinin iflas etmesi ile durmaz (194 1)

5>> Kişisel durumlara ilişkin davalar (MK m.26-27-32) iflas ile durmaz.

6>> Nafaka davaları (MK m.197...200-365) taraflardan birinin iflasıyla durmaz.

7>> Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerle ilgili davalar:

İFLASIN ALACAKLILAR BAKIMINDAN HUKUKİ SONUÇLARI

Müflisin borçlarının Muaccel hale gelmesi:

Muaccel (süreyle bağlanmamış BK m.90) iflas alacakları; iflasın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ve takip giderler ile birlikte iflas masasından istenir. (iflas masasına yazdırılır)

Müeccel (süreyle bağlı ama vadesi gelmemiş BK m.91) alacaklar; **iflas dışında vadeden önce takip edilemez**. Bu kuralın iflasta da uygulanması alacakların zararına olabileceği gibi iflas tasfiyesini gecikmesine de neden olabilir. İşte buna engel olmak ve özellikle iflasta alacaklılar arasında eşitliği

sağlamak için, İİK; **kural olarak müflisin müeccel borçlarının iflasın açılması ile muaccel hale geleceğini kabul etmiştir** (195,1) iflasın açılması ile müflisin müeccel borçları **kendiliğinden** müeccel hale gelir.

Bunun bir istisnası vardır: Müflisin taşınmaz mallarının rehni (MK m.850 İİK m.23/1) suretiyle temin edilmiş olan rehinli alacaklar iflasın açılması ile muaccel hale gelmez. Müeccel kalmaya devam eder. (195,1)

II. ALACAKLILARIN HAKLARI ÜZERİNE İFLASIN TESİRLERİ

Müflisin borçlarının muacceliyet kesbetmesi: > **Madde 195** - Borçlunun gayri taşınır mallarının rehni suretiyle temin edilmiş olan alacaklar müstesna olmak üzere iflasın açılması müflisin borçlarını muaccel kılar. İflasın açıldığı güne kadar işlemiş faiz ile takip masrafları anaya zammolunur.

Müflisin vadesi gelmemiş faizsiz borçlarından yıllık kanuni faiz hesabıyla iskonto yapılır.

Yukarıdaki istisna **sadece taşınmaz rehni ile temin edilen müeccel alacaklar içindir**. Buna karşılık **taşınır rehni** (MK m.939 İİK m.23) ile temin edilen yani müeccel alacaklar diğer rehinsiz alacaklar gibi iflasın açılması ile **muaccel hale gelir**.

Müflisin borçları iflasın açılması ile **sadece iflas masasına karşı muaccel hale gelir**. Buna karşılık **borç ile birlikte müşterek borçlu olanlara ve kefillere karşı muaccel hale gelmez** (BK m. 590) İflasın açılması ile müflisin borçları hakkında **zamanaşımı kesilmesi meydana gelmez**. Bir iflas alacağı hakkında **zamanaşımının kesilebilmesi için alacaklının alacağını iflas masasına yazdırması** (218-222-136) **gerekir**. (BK m.154/2- TK m.750)

FAİZLERİN İŞLEMeye DEVAM ETMESİ

İflasın açılması halinde de **iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder**. (196,1) Buna göre müflise karşı olan rehinli rehinsiz bütün alacakların faizleri, iflasın açılması ile durmaz, işlemeye devam eder. Ancak faiz oranı ve faizin ödeme zamanı rehinli alacaklar ile adi (rehinsiz) alacaklar için değişiktir.

1-> Rehinle (23) temin edilmiş olan **rehinli alacaklarda iflastan önceki faiz oranı uygulanır**.

2-> **Adi alacakların faizleri** de iflasın açılması ile durmaz, yalnız adi alacaklar için **alacak ticari ilişkilere ilişkin olsa bile iflasın açılmasından sonraki dönem için ticari olmayan işlerde ki faiz oranı uygulanır**. (196,2) Adi alacaklar için iflasın açılmasından sonraki dönem için tahakkuk edecek faiz ödemeleri (195). **maddeye göre hesaplanan ana paraları ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır** (196,3)

3-> **Amme alacakları için** gecikme zammının tatbik müddeti iflas halinde iflasını açıldığı güne kadar olan müddettir. (6183 s. K. m.52,1) yani **iflas açıldıktan sonraki dönem için amme alacakları için gecikme zammı tatbik edilemez**.

Faiz: Madde 196 - İflasın açılması ile birlikte, iflas masasına giren alacaklarda faiz işlemeye devam eder.

Rehinle temin edilmemiş alacaklarda ticari olmayan işlerdeki faiz oranı uygulanır.

Ancak, bu maddeye göre alacaklılara tahakkuk edecek faiz ödemeleri, 195 inci maddeye göre hesaplanan ana paralar ödendikten sonra bakiyesi üzerinden yapılır.

ŞARTA BAĞLI ALACAKLAR

Müflisin borçlu bulunduğu taliki bir şartla (geciktirici koşula) bağlı (BK m.170) olan alacaklar da iflas masasına yazdırılabilir. (197,1c1) Sonunda bu alacaklar içinde **pay ayrılır**. Ancak bu pay alacaklıya **verilmeyip bankaya yatırılır**. İleride **şart (geciktirici koşul) gerçekleşir veya vade gelirse**, o zaman **bankadaki para alacaklıya ödenir**. (197,1) Şart gerçekleşmez veya vade gelmezse bankadaki bu para iflas dairesi tarafından **alacağını tamamen alamamış olan diğer iflas alacaklarına dağıtılır**. (255,2)

Şarta muallak alacaklar: > **Madde 197** - Alacaklı taliki bir şarta veya gayri muayyen bir vadeye muallak bulunan alacağını da kaydettirebilir. Fakat hissesini şartın tahakkukunda veya vadenin hülûlünde alır.

Kaydı hayatla irat mukavelenamesinden doğan iddialarda Borçlar Kanununun 509 uncu maddesinin 3 üncü fıkrası hükmü caridir.

KONUŞU PARA OLMAYAN ALACAKLARIN PARA ALACAĞINI ÇEVİRİLMESİ

Konusu para olmayan iflas alacakları da iflas masasından istenebilir. Ancak bütün alacaklar aynı ölçüye göre değerlendirilmedikçe alacaklıların iflas da eşit bir şekilde işlem görmeleri mümkün olmadığından konusu paradan başka bir şey olan alacakların para alacağına çevrileceği kabul edilmiştir. (198)

Konusu yabancı para (döviz) olan alacaklar konusu para olmayan alacaklara kıyasla (198) iflasın açıldığı tarihteki Merkez Bankası efektif satış kuru üzerinden Türk parasına çevrilir ve Türk parası olarak iflas masasına yazdırılır.

Alacaklı *konusu para olmayan alacağını para alacağına çevirerek iflas masasına yazdırır*. Fakat iflas idaresi *konusu para olmayan bu borcu aynen yerine getirmeyi (ifa etmeyi) kabul edebilir*. İflas idaresi *borcu yerine getirmenin masanın yararına daha uygun bulursa*, o zaman borcu yerine getirmeye karar verir. Buna **masanın söyleşmeye girmesi denir**.

İflas idaresi *konusu para olmayan borcu aynen ifa etmeye karar verirse* bunu hemen alacaklıya bildirmelidir. Alacaklı **idarenin borcu aynen ifa etmek istemesine karşı koyamaz** yani itiraz edemez. Çünkü borcu aynen ifa etme taahhüdü masa tarafından yapıldığından bundan böyle bu borç artık bir masa borcudur. Bundan başka BK m.98'de olduğu gibi **alacaklı bu masa borcun ifası için masanın teminat göstermesini isteyebilir**. Bu istek üzerine **masa gerekli teminatı göstermekle yükümlüdür**. (198,1c3)

Mevzuu para olmayan alacakların paraya çevrilmesi: Madde 198 - Mevzuu para olmayan alacak ona muadil bir kıymette para alacağına çevrilir. Şu kadar ki iflas idaresi taahhüdün aynen ifasına deruhte edebilir. Bu takdirde alacaklı talep ederse iflas idaresi teminat gösterir.

Borçlar Kanununun 290 ncı maddesi hükümleri mahfuzdur.

İFLASIN SÖZLEŞMELERİ ETKİSİ

Buradaki sözleşmelerden maksat; *müflisin iflastan önce yaptığı ve taraf bulunduğu iflasın açıldığı anda henüz tam olarak ifa edilmemiş başka bir deyimle yürürlükte olan sözleşmelerdir*.

İflas ile SON BULAN sözleşmeler:

Bu sözleşmeler taraflardan birinin iflası ile **kanundan dolayı son bulur**

Hasılat-**ürün kirası** (198,2-BK m.370)

Temsil yetkisi (BK m. 43), **Vekalet** sözleşmesi (BM m.513)

Adi ortaklık Sözleşmesi (BK m.639/3)

Cari hesap sözleşmesi (TK m.98/c)

Finansal kiralama sözleşmesi (6361 s. K. m.30/1)

Komisyon sözleşmesi (BK m.532-513)

Acentelik sözleşmesi (TK m.121-BK m.513,1c1)

Sigorta sözleşmesi (TK m.1418)

Donatma iştiraki (TK m.1084)

Anonim şirket ve **Limited** şirket iflasına karar verilmesi ile son bulur (TK m.529/e-TK m.636) ayrıca bakılması gereken maddeler (MK m.271/1 MK m.380/4)

Taraflardan birinin iflası ile SON BULMAYAN sözleşmeler:

Satış sözleşmesi (BK m.207) Mülkiyetin **saklı tutulması kaydı ile satış** sözleşmesi (MK m.764)

Mal değişim sözleşmesi (BK m.282 284) **Bağışlama** (BK m.285) **Kira** sözleşmesi (BK m.299)

Kullanım ödöncü sözleşmesi (BK m.379)

Tüketim ödöncü (**karz**) sözleşmesi (BK m.386)

Hizmet sözleşmesi (BK m.393) **Eser** sözleşmesi (BK m.470) **Yayın** sözleşmesi (BK m.487)

Saklama (vedia) sözleşmesi (BK m.561) **Kefalet** sözleşmesi (BK m.581)

Donatma iştiraki (TK m.1085) **Sigorta** sözleşmesi (TK m.1401)

Bu halde *iflas etmemiş olan taraf sözleşmenin yerine getirilmesini isteyebilir*. Fakat diğer tarafın bu sözleşmenin yerine getirilmesini talep hakkı bir bir iflas alacağıdır. Bu talep hakkı diğer tarafın *müflise sattığı belli malın bedelinde olduğu gibi bir miktar para ise diğer taraf parayı iflas alacağı olarak masayı yazdırır*. Buna karşılık bu talep hakkının konusu para değilse mesela diğer tarafın *müflisten satın aldığı bir mal ise*, diğer taraf **konusu paradan başka bir şey olan örneğimizdeki**

gibi, alacağını diğer alacaklılara eşitlemek için para alacağına çevirerek para alacağı olarak iflas masasına yazdırır. (198,1) Karşılıklı iki tarafa da borç yükleyen sözleşmeler (BK m.97) bakımından yukarıda söylenenlerin *uygulama şekli şöyle olacaktır*:

1>> Müflis hakkında iflasın açıldığı anda *diğer taraf borcunu tam olarak ifa etmiş*, buna karşılık *müflis borcunu ifa etmemiş* durumda ise;

Diğer tarafa alacağını **iflas alacağı olarak masaya yazdırır**. Alacağın konusu *paradan başka bir şey ise* diğer taraf alacağını **para alacağına çevirerek iflas masasına yazdırır**. (198,1)

2>> İflas açıldığı anda **iki taraf ta borçlarını tam olarak ifa etmemiş** durumda iseler;

Diğer taraf *lehine olan borcun yani alacağının ifasını güvence altına almıyca kadar, kendi ediminin ifasından kaçınabilir*. Diğer tarafın talebi üzerine bu teminat iflas idaresince uygun bir süre içinde verilmezse; diğer taraf **sözleşmeden dönebilir**. (BK m.98) Bu dönme ve fesih üzerine diğer taraf artık alacağını müflisin iflas masasına yazdırmaz ve **kendisi de masaya borcunu eda etmekten kurtulur**.

3>> Diğer taraf (BKm.98)'e göre sözleşmeden dönmezse;

Kendi borcunu iflas masasına ödemek zorundadır. Müflisten alacağını ise iflas alacağı olarak iflas masasına yazdırır.

4>> İflas idaresi *iki taraflı sözleşmeleri devam ettirmeye (icraya devam etmeye) sözleşmeye girmeye yetkilidir. Fakat buna mecbur değildir*. Aynen ifanın iflas masası için daha kazançlı olduğu hallerde **iflas idaresi sözleşmeye girmeyi tercih eder**.

İFLAS'TA TAKAS

İflasta takas; kural olarak mümkündür (İİK200/1-BK m.142) Ancak yukarıdaki örnekte görüldüğü gibi iflasta takas; **takas eden iflas alacaklısının durumunu iyileştirdiği için** iflasta takas yetkisinin diğer alacaklıların zararını olarak kötüye kullanılması da mümkündür. İşte İİK bir taraftan iflasta takasa müsaade ederken, diğer taraftan da takasın diğer alacaklıların sebep olmasın önleyici hükümler koymuştur. (200,2-201)

TAKAS YAPILAMAYACAK OLAN HALLER (200):

Takas: Madde 200 – Alacaklı alacağını müflisin kendinde olan alacağı ile takas edebilir. Aşağıdaki hallerde takas yapılamaz.

1 – Müflisin borçlusu iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olursa;

2 – Müflisin alacaklısı iflas açıldıktan sonra müflisin veya masanın borçlusu olursa;

3 – Alacaklının alacağı hamile muharrer bir senede müstenit ise.

Anonim, limited ve kooperatif şirketlerin iflasları halinde esas mukavele gereğince verilmesi لازمگelen hisse senedi bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısımları veya konması taahhüt edilen ve fakat konmamış olan sermayeler bu şirketlerin borçlarıyla takas edilemez.

İflas idaresi takas yapılmayan hallerde **takası geçerli sayarsa; alacaklılar veya iflas dairesi** (223/1)

Takasın iptalini şikayet yoluyla icra mahkemesinden isteyebilirler.

Takasa itiraz (201)

Takasa itiraz: Madde 201 – Müflisin borçlusu iflasın açılmasından evvel alacaklısının aciz halinde bulunduğunu bilerek masanın zararına kendisine veya üçüncü bir şahsa takas suretiyle bir menfaat temin etmek için müflise karşı bir alacak ihdas ederse bu takasa mahkemede itiraz olunabilir

MÜFLİSİN KEFİL OLDUĞU BORÇLAR

Kefil iflas ederse (BK m.581) alacaklı alacağını **kefilin masasından isteyebilir**. (202,1)

Hem *adi kefalette* (BK m.585) hem de *müteselsil kefalette* (BK m.586) alacaklı alacağını **vadesi gelmemiş olsa bile kefilin iflas masasına yazdırabilir ve kefilin diğer alacaklıları gibi kendisine masadan ödeme yapılır** (BK m.585/4) iflas masası kefalet alacaklısına **ödediği para oranında kefalet alacaklısın yerine geçer**. (202) Yani kefalet alacaklısının haklarında ona halef olur. (BK m.596)

Fakat alacaklı alacağını kefilin masasından istemek zorunda değildir. Alacaklı alacağının borçlu tarafından vadesinde ödeneceğine güveniyorsa; **alacağı kefilin iflas masasına yazdırmayabilir**. Kefil

ile birlikte *asıl borçlu* veya *birlikte kefillerden biri de iflas etse* (203) uygulanır. *Yalnız asıl borçlunun veya yalnız birlikte kefillerden birinin iflası halinde* (204) hükmü uygulanmalıdır.

Müflisin kefil olduğu borçlar: > **Madde 202** – Müflisin kefil olduğu borçlar vadeleri gelmesi bile masaya zimmet olarak kaydolunur.

Masa ödediği para nispetinde asıl ve müşterek borçluların alacaklıları yerine geçer (Borçlar Kanunu 496.) Asıl borçlunun veya müşterek borçlulardan birinin iflası halinde 203 ve 204 üncü maddeler tatbik olunur.

Müflisle birlikte borçlu tarafından borcun kısmen ödenmesi: > **Madde 204** – Alacaklı müflisle birlikte borçlu olandan alacağının bir kısmını almış ise müşterek borçlunun müflise rücu hakkı olsun olmasın borcun tamamı masaya kaydolunur.

İflas masasına kaydolunmak hakkı alacaklının ve müşterek borçlunundur.

Alacaklı masaca yapılan taksimde alacağının tamamına düşen hisseden alacağını tamamlıyacak kadarını alır; geriye kalan paradan müşterek borçluya, rücu hakkı olduğu miktarda düşen hisse verilir. Artan para da masaya kalır.

MÜŞTEREK BORÇLULARIN AYNI ZAMANDA İFLASI

Müşterek borçluların bir zamanda iflası: > **Madde 203** – Bir borcu birlikte taahhüt edenlerin iflas muameleleri bir zamana tesadüf ederse alacaklı alacağının tamamını müflislerin her birinin masasından isteyebilir.

Toplanan hisseler alacak yekünundan fazla ise bu fazla müşterek borçlusuna karşı mükellef olduğu hisseden ziyade ödemede bulunmuş olan masalara intikal eder.

Ödedikleri hisselerin mecmuu alacak miktarını geçmedikçe masaların yekdiğerine rücu hakları yoktur.

ADİ VE REHİNLİ ALACAKLARIN SIRASI

Müflisin mallarının rehini (23) ile temin edilmemiş olan teminatsız alacaklara **adi alacaklar** denir. **Rehinli alacaklar** ise; bunlar müflise ait bir malın **rehni ile temin edilmiş** olan alacaklardır.

Rehinli alacaklar:

Yukarıda görüldüğü gibi **üzerinde rehin hakkı bulunan müflise ait mallar da iflas masasına girer** (185) **yalnız rehin alacakların satış tutarı üzerinde rüçhan hakları vardır.** (206,1c1) **Rehinli mal iflas idaresi tarafından satınalma rehin satış bedelinden ilk önce faizleri ile birlikte rehinli alacaklar ödenir.** Rehlin konusu şeyden (maldan) alınması gereken gümrük resmi ve emlak vergisi gibi devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akar'dan alınması lazımı gelen **resim ve vergiler rehinli alacaklardan sonra gelir.** (206)

Rehinli alacaklıların rüçhan hakkından yararlanabilmeleri için rehnedilen şeyleri (219/4) gereğice **bir ay içinde iflas dairesinin vermeleri veya haklarının tapu sicilinden anlaşılması (213) gerekir.** Bir alacak birden fazla rehinle temin edilmiş ise satış tutarı borca mahsup edilirken her rehlin idare ve satış masrafı verenlerden bir kısmı ile temin edilmiş başka alacaklarda varsa bunlar nazara alıp **paylaştırmada lazım gelen tenasüpe (orantıya) riayet edilir** (206,2)

Rehinli alacakların kendi aralarındaki sırası **MK hükümlerine göre belirlenir** (MK m.878-872-874-948) (206/3) Aynı şekilde taşınmaz rehlinin faiz ve teferruatı şümüllü de **MK hükümlerine göre belirlenir** (MK m.852-862-863-875-876) Bunun gibi rehinle karşılanmayan alacak kesiminden müflisin ayrıca şahsen sorumlu olup olmadığı da MK hükümlerine göre belirlenir. **Rehlinin satış bedeli bütün rehinli alacakları karşılar ve geriye para artarsa, bu para iflas masasına kalır ve adi alacakların ödenmesine tahsis olunur.**

Buna karşılık rehinli alacakların tamamı rehlin satış bedelinden karşılanamamış ve müflis de taşınır rehini ve ipotek de olduğu gibi bu alacaklardan ayrıca şahsen sorumlu ise, **alacağın rehinle karşılanmayan bölümü adi alacak haline gelir ve adi alacakların sırasına tabii olur.** (206,4)

ADİ ALACAKLARIN SIRASI:

Adi alacaklar (206,4)'e göre **imtiyazlı ve imtiyazsız alacaklar** olmak üzere **ikiye** ayrılır. **İmtiyazsız alacaklara; dördüncü sıradaki alacaklar da denir.** Adi alacaklar iflas masasının tasfiye sonunda elde edilen paradan **rehinlerin satış bedelinden rehinli alacaklar ödendikten sonra ödenir.**

Yalnız **tasfiye sonunda elde edilen paranın imtiyazlı veya imtiyazsız adi alacaklar arasında paylaştırılmasına geçmeden önce bu paradan bazı alacaklar ödenir**

Burada ilk olarak **imtiyazlı imtiyazsız adi alacaklardan önce ödenecek olan paralar** (alacaklar) bundan sonra da **adi alacakların kendi aralarındaki sırası** incelenenektir

ADİ ALACAKLARDAN ÖNCE ÖDENMESİ GEREKEN ALACAKLAR

A>> MASA ALACAKLARI:

Masa alacakları kavramı ve bunların **iflas alacaklarından önce ödeneceği** yukarıda görüldü. Burada sırasını incelediğimiz alacaklar; **iflas alacaklarıdır** (müflisin iflas açıldığı andaki borçlarıdır). **Masa alacakları; müflis ile ilgili olmayıp iflas masasının (idaresinin) yaptığı borçlardır ve iflas alacaklarından önce ödenmesi normaldir.** Bu nedenle İİK; sıra ile ilgili 206 maddede masa alacaklarına değinmemiştir.

Özel kanunlara göre imtiyazlı alacaklar:

İİK 206 maddesi dışındaki özel kanun hükümleri ile bazı alacaklara imtiyaz yani rüçhan hakkı tanınmıştır. Örnekler;

- 5510 sayılı Kanun (88)
- 205 sayılı Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu (37)
- Bankacılık Kanunu (63-106 ve 107)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu (35/2)
- Ticaret Kanunu (1418)
- Kat Mülkiyeti Kanunu (22)
- Avukatlık Kanunu (166, 2 ve 4)
- İİK (36 son fıkra)

B>> ADİ ALACAKLARIN ÖDENME SIRASI

Masa mallarının satılması sonunda elde edilen paradan yukarıda gördüğünüz;

Rehinli alacaklar >> Masa alacakları >> Bir malın aynından doğan amme alacakları ve Özel kanunlarla kabul edilmiş imtiyazlı alacaklar ödendikten sonra **kalan para (206,4)'teki sıralara göre**, imtiyazlı imtiyazsız adi alacakların (iflas alacaklarının) **ödenmesini tahsis** olunur. Adi alacaklar da **imtiyazlı ve imtiyazsız alacaklar olmak üzere ikiye** ayrılır.

Adi ve rehinli alacakların sırası: > Madde 206 – Alacakları rehinli olan alacaklıların satış tutarı üzerinde rüçhan hakları vardır. Gümrük resmi ve akar vergisi gibi Devlet tekliflerinden muayyen eşya ve akardan alınması lazım gelen resim ve vergi, rehinli alacaklardan sonra gelir.

Bir alacak birden ziyade rehinle temin edilmiş ise satış tutarı borca mahsup edilirken her rehinin idare ve satış masrafı ve bu rehinlerden bir kısmı ile temin edilmiş başka alacaklar da varsa bunlar nazara alınıp paylaştırmada lazım gelen tenasübe riayet edilir.

Alacakları taşınmaz rehniyle temin edilmiş olan alacaklıların sırası ve bu teminatın faiz ve eklentisine şümulü Kanunu Medenin taşınmaz rehnine müteallik hükümlerine göre tayin olunur

Teminatlı olup da rehinle karşılanmamış olan veya teminatsız bulunan alacaklar masa mallarının satış tutarından, **aşağıdaki sıra ile verilmek üzere** kaydolunur:

B1>> İMTİYAZLI (ÖNCELİKLİ) ALACAKLAR:

İİK (206,4)'ün ilk üç sırasında yazılı olan alacaklar **imtiyazlı alacaklardır**. Kanun koyucu **işçi ücreti, kıdem tazminatı, nafaka alacağı** gibi özel olarak korunmaya muhtaç olan bazı alacakların diğerlerinden daha önce ödenmesi gerektiğini kabul ederek bu alacaklara imtiyaz tanımıştır. Bu imtiyaz **rehin hakkındaki gibi aynı bir hak olmayıp** yalnız İcra ve iflas hukukunun alacaklarının **ödenmesi sırası bakımından** kabul ettiği bir imtiyazdır.

İmtiyazlı alacaklar 1. SIRA

aa- İşçilerin **iş ilişkisine dayanan** ve iflasın açılmasından **önceki bir yıl içinde** tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile **iflas nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları** ihbar ve kıdem tazminatları

bb- İşverenlerin **işçiler için yardım sandıkları** veya **sair yardım teşkilatı** kurulması veya bunların yaşatılması **maksadıyla** meydana gelmiş ve **tüzel kişilik kazanmış bulunan** tesislere yani vakıflara veya dernekleri olan borçları.

cc- İflasın açılmasından **önceki son bir yıl içinde** takip etmiş olan ve nakten ifası gereken **aile hukukundan doğan** her türlü nafaka alacakları.

Birinci sıra:

A) İşçilerin, **iş ilişkisine** dayanan ve iflâsın açılmasından **önceki bir yıl içinde** tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile **iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine** hak etmiş oldukları **ihbar ve kıdem** tazminatları,

B) İşverenlerin, işçiler için **yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı** kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları,

C) iflâsın açılmasından önceki **son bir yıl içinde** tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken **aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları**.

İmtiyazlı alacaklar 2. SIRA

Velayet ve vesayet nedeniyle malları borçlunun (müflisin) **idaresine bırakılmış olan** kişilerin **bu ilişki nedeniyle doğmuş olan tüm alacakları**

İkinci sıra:

Velâyet ve vesayet nedeniyle malları borçlunun idaresine bırakılan kimselerin bu ilişki nedeniyle doğmuş olan tüm alacakları;

Ancak bu alacaklar, iflâs, vesayet veya velâyetin devam ettiği müddet yahut bunların bitmesini takip eden yıl içinde açılırsa imtiyazlı alacak olarak kabul olunur. Bir davanın veya takibin devam ettiği müddet hesaba katılmaz.

İmtiyazlı alacaklar 3. SIRA

Özel kanunlarında **imtiyazlı olduğu belirtilen** alacaklar 3. sırada imtiyazlıdır. Bir malın aynından doğan **amme alacakları dışındaki amme alacakları** mesela **devletin gelir veya kurumlar vergisi alacakları da 3. Sırada imtiyazlıdır**.

Üçüncü sıra:

Özel kanunlarında imtiyazlı olduğu belirtilen alacaklar.

İmtiyazsız alacaklar 4. SIRA

(206,4)'deki **ilk 3 sıra dışındaki diğer bütün iflas alacakları imtiyazsızdır. İlk üç sıraya giren imtiyazlı alacaklar tam olarak ödendikten sonra artan para imtiyazsız iflas alacaklarına (4. sıradaki) alacaklara dağıtılır.**

Eğer artan para **bütün imtiyazsız alacakları ödemeyi yetmezse** artan para **imtiyazsız alacaklar arasında alacakları oranında** olmak üzere **eşit** şekilde (**garameten**) paylaşılır.

Dördüncü sıra:

İmtiyazlı olmayan diğer bütün alacaklar.

Bir ve ikinci sıradaki müddetlerin hesaplanmasında aşağıdaki süreler hesaba katılmaz:

1. iflâsın açılmasından önce mühlet de dahil olmak üzere geçirilen konkordato süresi.

2. iflâsın ertelenmesi süresi.

3. Alacak hakkında açılmış olan davanın devam ettiği süre.

4. Terekenin iflâs hükümlerine göre tasfiyesinde, ölüm tarihinden tasfiye kararı verilmesine kadar geçen süre.

Gemilerin paraya çevrilmesi hâlinde yapılacak sıra cetveli, bayrağına ve sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler için Türk Ticaret Kanununun 1389 ilâ 1397 nci maddesi hükümlerine göre düzenlenir.

SIRALAR ARASINDAKİ İLİŞKİ (207)

Yukarıda anılan 4 sıranın her birindeki alacaklar **kendi aralarında eşit** haklara sahiptir. Mesela bir sıranın A bendindeki işçi ücreti aynı sırada C bendindeki nafaka alacağından **daha önce ödenecek değildir. Birinci sıradaki alacaklar arasında eşit bir şekilde** paylaşılır. Bir sıradaki alacaklılar alacaklarını tamamen almadıkça ondan sonra gelen sıradaki alacaklılara bir şey verilmez. (207,2)

Buna göre masadaki para ile yukarıdaki **3 sıradaki imtiyazlı alacaklar tamamen ödenmezse; 4. sıradaki imtiyazsız alacaklılara hiçbir şey kalmaz. İlk 3 sıradaki alacaklar tamamen ödenirse; kalan para dördüncü sıradaki imtiyazsız alacaklılara paylaşılır. Kalan para 4. sıradaki bütün alacaklar ödemeye yetmezse; her alacaklıya alacağı oranında bir para ödenir.**

Sıralar arasındaki münasebet: Madde 207 – Her sıranın alacaklıları aralarında müsavi hakka sahiptirler.

Bir sıra evvelki alacaklılar alacaklarını tamamen almadıkça sonra gelen sıradakiler bir şey alamazlar.

İFLASIN TASFİYESİ (208 253)

Bütün iflas yollarında ticaret mahkemesi; borçlunun iflasına karar verince, iflas kararını yargı çevresindeki iflas dairesine bildirir. **İflas dairesi** bunun üzerine **derhal iflas kararını ilan eder ve gerekli yerlere bildirir** (166,2) İflas dairesi bir taraftan iflas kararını ilan ederken ve gerekli yerlere bildirirken diğer taraftan da hemen müflisin mallarının defterini tutmaya ve malların muhafazası için **gerekli tedbirleri almaya başlar**. (208,1)

Ticaret mahkemesince iflas kararı kendisine bildirilen iflas dairesi, iflasın tasfiyesi için gerekli işlemleri yapmaya ve böylece **iflasın tasfiyesine başlamaya mecburdur**. Onun için **iflas kararının kesinleşmiş olması şart değildir** çünkü ikinci alacaklılar toplantısına (237) kadarki iflas tasfiye işlemlerinin yapılabilmesi için iflas kararının kesinleşmesine beklemeye gerek yoktur. (164,2)

İflasın tasfiyesine iflas dairesi başlar. Bu nedenle iflas dairesinin **henüz seçilmediği dönemde ve basit tasfiyede** İflas masasına giren **mal varlığı ile ilgili davalarda tebligat** iflas dairesinin yapılı.

Fakat iflasın tasfiyesine devam etmek ve tasfiyeyi yapıp bitirmek görevi **iflas idaresince ve alacaklılar toplanmalarına yani iflas'ın özel organlarına aittir**.

İflasın tasfiyesi aşağıdaki safhalara ayrılır

- 1> İflas masasının **teşkili** (208 ila 220)
- 2> İflas masasının **idaresi** (221 ila 240)
- 3> İflas masasında ki malların **paraya çevrilmesi** (satılması) (241 ila 246)
- 4> Paraların **paylaştırılması** (247 ila 253)

İFLAS MASASININ TEŞKİLİ (208 220)

Müflisin iflas masasına girmesi gereken mal alacak ve haklarının neler olduğu (184-190) görüldü, Masanın teşkili için ilk önce masaya giren mal ve hakların neler olduğu tespit edilir ve **bu mal ve hakların kaçırılmasını ve kaybolmasını önlemek için** bunlar hakkında **tedbir** alınır sonra defterlere yazılı **malların değerine göre** iflas tasfiyesinin şekli belirlenir.

İflas dairesi iflas kararının kendisine **tebliğinden** (166) **itibaren en geç 2 ay içinde** iflas tasfiyesini **adi veya basit şekilde** yapılmasına veya (217)'ye göre iflas tasfiyesini **tatiline** karar vermek zorundadır. (208,3)

DEFTER TUTULMASI

Ticaret mahkemesince iflas kararı kendisine bildirilen (166,1) iflas dairesi **hemen müflise ait mal ve hakların yani masanın aktifinin bir defterini tutmaya başlar** ve müflisin malların muhafazası için gerekli **tedbirleri alır** (208)

Buradaki defter tutulması **ticaret mahkemesi'nin iflas davası sırasında muhafaza tedbiri olarak karar verdiği defter tutulmasından (161-163) başkadır**. Oradaki defter tutulması iflas açılmadan önce sadece muhafaza tedbiri olduğu halde, **burada iflas açıldıktan sonra** müflisin masaya giren mal ve hakları tespit edilmekte ve ona göre iflas tasfiyesini şekli belirlenmektedir. Şüphesiz iflas davası sırasında muhafaza tedbiri olarak bir defter tutulmuş ise şimdi iflas açıldıktan sonra defter tutulurken **daha önce tutulmuş olan defterden istifade edilir. Ancak bu iki defter tutma da ki amaç ve zaman başka olduğu için** müflisin mal varlığı durumu önceki defterin tutulduğu zamandan bu yana değişmiş olabileceğinden **bu 2 defterin içerikleri de değişik olabilir**.

Bu deftere yani **mevcudat defterine**

ilk önce müflisin iflas masasına giren mal ve hakları (184) yazılır bundan başka

müflisin haczedilemeyen ve bu nedenle iflas masasına girmeyen malları (82) deftere yazılır (211)

Yalnız haczi caiz olmayan (haczedilemeyen) mallar **deftere yazılmış olmakla beraber müflisin elinde bırakılır**. (211)

3. kişilerin mülkü olarak gösterilen veya 3. kişiler tarafından istihkak iddia olunan ve iflasın açıldığı anda müflisin elinde bulunan mallar da bu deftere yazılır. Yani 3. kişilerin istikak iddiaları deftere **şerh** verilir (212)

Müflisin taşınmazları üzerinde mevcut olup tapu sicilinden anlaşılan **3. Kişilere ait haklar** iflas dairesi tarafından kendiliğinden (**resen**) **deftere işaret olunur**. (213)

İflas dairesi *deftere geçirdiği her malın kıymetini takdir eder veya bilirkişiye takdir ettirir* (214) Bunu (bilirkişiye takdir edilmişse takdir edilen kıymeti) deftere yazar.

Müflis malların defteri tutulurken bizzat hazır bulunmaya mallarını iflas dairesine *göstermeye* ve *iflas dairesinin emrine hazır bulundurmaya mecburdur.* (209) İflas dairesi tuttuğu defteri doğruluğu ve noksanlığı hakkında beyanda bulunması için müflise gösterir. Müflisin verdiği cevap deftere yazılır ve müflise imza ettirilir (215)

Müflisin vazifeleri: > **Madde 209** – Müflis defter tutulurken bulunarak mallarını iflas dairesine göstermeğe ve emrine hazır bulundurmağa mecburdur. (2) Müflisi hazır bulundurmak mümkün olmazsa bu mecburiyet onunla bir arada yaşamış kimselerin reşit olanlarına düşer. (3) İflas dairesi bu mecburiyet kandilerine teveccüh eden kimselere kanunun hükmünü ihtar eder.

Üçüncü şahıslara ait mallar: > **Madde 212** – Üçüncü şahısların mülkü olarak gösterilen yahut bunlar tarafından mülkiyeti iddia olunan mallar, bu cihetler de serh verilerek deftere kaydolunur.

Taşınmazlar üzerinde üçüncü şahısların hakları: > **Madde 213** – Müflisin taşınmazları üzerinde sicilden anlaşılan üçüncü şahıslara ait haklar re'sen deftere işaret olunur.

Kıymet takdiri: > **Madde 214** – Deftere geçirilen her malın kıymeti takdir olunur.

Defterin müflis tarafından tanınması: > **Madde 215** – Daire doğruluğu ve noksanzılığı hakkında beyanda bulunmak üzere tutulan defteri müflise gösterir.

Müflisin cevabı deftere yazılır ve kendisine imza ettirilir.

MASA MALLARININ MUHAFAZASI

İflasın açılması ile *masa mallarını kaçırılması tehlikesi kendini gösterir, bunu önlemek için iflas dairesinin derhal harekete geçmesi gerekir.* İflas kararını kendisine bildirilen iflas dairesinin müflisin mallarının muhafazası için *derhal gerekli tedbirleri alır* (208,1)

Müflisin mallarının defterinin tutulmasının amacı; *masa mallarının tespiti*dir. Bu malları **gerçekten masaya alabilmek ve masada tutabilmek için bu mallara el konulması ve gerekli muhafaza tedbirlerinin alınması gerekir.** İflas dairesi müflisin *parasını kıymetli evrakı* (88,1) ticari defterlerini (TK m.85) ev idaresine ait defterlerini ve *herhangi bir önemi olan diğer belgelerini muhafaza altına alır* (210,1 + m.9,3) Bunlar dışındaki mallar iflas dairesince *mühürlenir* (210,4) İflas dairesi gerek görürse *bu malları defteri tutulduktan sonra tekrar mühürlür. Mührü bozanlara TCK (203)'e göre cezalandırılır.* İflas dairesi müflisin kullandığı yerler dışında bulunan müflisi ait malları da *muhafaza altına alır* (210,4)

İflas dairesi bundan başka müflisin *mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkanlarını ve bunlara benzer yerlerini iflas masası hakkında faydalı olacağı anlaşırsa 1. Alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder, aksi takdirde bu yerlere kapatıp mühürlür* (210,1)

(210,1) Uyarınca masa hakkında *faydalı olmayacağı anlaşıldığı için kapatılıp mühürlenilen yerlerin üzerinde rehin bulunmasa dahi, ilk alacaklılar toplanması tarafından da uygun bulunması halinde iflas idaresince derhal satışı yapılır.* (185,4)

Defter tanzimi: > **Madde 208** – İflasın açılması kendisine tebliğ olunur olunmaz iflas dairesi müflisin mallarının defterini tutmağa başlar ve muhafazaları için lazım gelen tedbirleri alır. ...

Teminat tedbirleri: > **Madde 210** –İflâs dairesi; müflisin mağazalarını, eşya depolarını, fabrikalarını, imalathanelerini ve üretime yönelik sair yerlerini, perakende satış dükkanlarını ve buna mümasil yerlerini, masa hakkında faydalı olacağı anlaşılsa ilk alacaklılar toplanmasına kadar kontrolü altında idare eder; aksi takdirde bu yerleri kapatıp mühürlür. (2) Daire, paraları, kıymetli evrakı, ticarî ve ev idaresine ait defterleri ve sair her hangi ehemmiyeti haiz evrakı muhafaza altına alır. (3) Başka malları defter tutuluncuya kadar mühürlür. Daire lüzum görürse defter tutulduktan sonra tekrar mühürlür. (4) Daire müflisin kullandığı yerler haricinde bulunan eşyayı da muhafaza altına alır.

TASFİYE BİÇİMİNİN BELİRLENMESİ

Masa mallarının defteri tutulduktan sonra malların defterde gösterilen kıymetlerine göre **3 ihtimal ile karşılaşılır**

1> İflas masasına ait **hiçbir mal bulunamamıştır**, bu halde **iflas tasfiyesi tatil edilir** (117)

2> Defteri tutulan malların bedeli **adi tasfiye** (219) masraflarını **karşılایacak durumda değildir.**

Bu halde **basit tasfiye usulüne başvurulur** (218)

3> Defteri tutulan malların bedeli **adi tasfiye** (219) masraflarını **karşılacak durumdadır**. Bu halde ise **adi tasfiye usulüne başvurulur** (219)

İflas dairesi iflas kararının kendisine tebliğinden (166) itibaren **en geç 2 ay içinde** iflas tasfiyesinin adi veya basit şekilde yapılacağına veya (217)'ye göre iflas tasfiyesinin tatiline karar vermek zorundadır. (208,3)

İFLAS TASFİYESİNİ TATİLİ

Hacizde olduğu gibi (105) iflasda da iflas masasına giren hiçbir mal bulunmayabilir. İflas masasına ait hiçbir mal bulunmaması halinde iflas dairesi iflas tasfiyesini tatiline karar verir ve bunu ilan eder (217) **bu ilanda alacaklılar tarafından 30 gün içinde iflasa ilişkin işlemlerin yürütülmesini devam istenmediği ve gideri peşin verilmediği takdirde** iflasın kapatılacağı (254) ihtarı yazılır (217)

İflas dairesinin yukarıdaki şekilde yaptığı **ilandan itibaren otuz gün içinde** hiçbir alacaklı giderini peşin vererek iflas tasfiyesini devam edilmesini istemezse iflas dairesinin talebi üzerine iflasa karar vermiş olan ticaret mahkemesi iflasın kapanmasına karar verir. (217) Bu iflasın kapanması kararı da ayrıca ilan edilir (217)

İflas dairesinin iflas tasfiyesini tatil edildiği hakkındaki ilanından itibaren **otuz gün içinde** alacaklılardan biri iflas dairesine başvurarak iflas tasfiyesini devam edilmesini isteyebilir (217)

Alacaklı **30 gün içinde giderini peşin vererek** iflas tasfiyesi ne basit tasfiye (118) veya adi tasfiye (219) usulü ile devam edilmesini isteyebilir.

Tasfiyenin tatili:

Madde 217 – Masaya ait hiç bir mal bulunmazsa iflas dairesi tasfiyenin tatiline karar verir ve ilan eder. Bu ilanda alacaklılar tarafından otuz gün içinde iflasa mütaallik muamelelerin tatbikına devam edilmesi istenilerek masrafı peşin verilmediği takdirde iflasın kapatılacağı yazılır.

BASİT TASFİYE

Defteri tutulan (208 vd) masa mallarının bedelinin (214) **adi tasfiye giderlerini karşılamayacağı anlaşırsa; iflas dairesi iflasın basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilmesine karar verir ve durumu ilan eder**. Bu ilan üzerine alacaklılardan biri giderini peşin vermek suretiyle tasfiyenin adi tasfiye usulü (219)'a göre yapılmasını isterse; iflas adi tasfiye usulüne göre tasfiye edilir.

Bu ilan üzerine **alacaklılardan hiçbirini adi tasfiye istemezse**, iflas basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilir (218) Bundan başka adi tasfiye usulünde **tasfiye 6 ay içinde bitirilmezse** alacaklılar basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar verebilir. (256)

ADİ TASFİYE İLANI VE İFLAS MASASINA ALACAK YAZDIRILMASI:

Müflisin mallarının tutulan defterine (208-215) göre, iflas masasına ait malların bedelinin adi tasfiye giderlerini karşılayacağı anlaşırsa; iflasın tasfiyesi adi tasfiye usulüne göre yapılır. (219)

Adi tasfiye; iflasın normal tasfiye usulüdür ve İİK bundan sonraki hükümleri (219 vd) hep adi tasfiyeyi düzenlemektedir. Buna göre adi tasfiyenin safhaları şöyledir

Adi tasfiyenin ilanı (219-220)

1. Alacaklılar toplantısı (221-225)

1. Alacaklılar toplantısında seçilen iflas idaresinin (226-227) masa alacaklarını tahsil etmesi bazı hallerde acele satışlar yapması (229)

3. Kişilerin istihkak iddiaları hakkında karar vermesi (228)

İflas alacaklarının incelemesi (230-231)

Sıra cetveline düzenlemesi (232-236)

2. Alacaklılar toplantısı (237-240)

Masa mallarının satışı (241-246)

Paraların paylaştırılması

A>> ADİ TASFİYE İLANI

Adi tasfiyeye bir ilan ile başlanır (219,1)

Bu adi tasfiye ilanı (166,2)'ye göre iflasın açıldığının bildirilmesi için yapılmış olan **ilandan başkadır**. İflas dairesi iflas kararının kendisine bildirilmesi üzerine **hemen (derhal) iflasın açıldığını ilan eder**. Bundan sonra iflas dairesi müflisin mallarının defterini tutar, **bu deftere göre masaya ait malların bedelini adi tasfiye giderlerini karşılayacağını anlarsa en geç iki ay içinde iflas tasfiyesinin adi şekilde yapılmasına karar verir**. (208,3) **En geç 10 gün içinde ikinci bir ilan ile adi tasfiye yapılacağını ilan eder** (219,1)

Adi tasfiye ilanına şunlar yazılır (219)

1> Müflisin adı soyadı ve adresi **iflasın açıldığı gün saat ve dakika** (219/1)

2> Müflisten alacaklı olanların (alacakların) ve iflas masasına giren mallar üzerinde istihkak iddiasında bulunanların (188-190-212-228) alacaklarını ve istikak iddialarını bu ilandan itibaren **bir ay içinde yazdırmaları** ve bunların dayanağı olan belgeleri veya tasdikli örneklerini yazılı delillerini tevdi etmeleri (219/2) iflas masasına alacak yazdırmaları.

3> Müflisin borçlularının aynı süre yani **bir ay içinde kendilerini ve borçlarını bildirmeleri aksi halde** (336 uyarınca) ceza sorumluluğunu gerektireceği. (219/3)

4> Müflisin mallarını **her ne sıfatla olursa olsun ellerinde bulunduran kişilerin bunları aynı süre (bir ay) içinde, iflas dairesi veya seçilmişse iflas idaresi emrine vermeleri, geçerli bir mazereti dayanmaksızın vermezlerse (336 uyarınca) cezalandırılacakları** ve rüçhan haklarından yoksun kalacakları (219/4)

Burada özellikle **rehin ve hapis hakkı (23) sahiplerinin üzerinde rehin veya hapis hakkı bulunan müflise ait malları bir ay içinde iflas dairesi veya iflas idaresi emrine vermeleri söz konusudur**. Geçerli bir özüre dayanmaksızın müflise ait malları bir ay içinde vermeyen rehin ve hapis hakkı sahipleri; **rehin veya hapis hakkının kendilerine sağladığı rüçhan hakkından yoksun kalırlar**.

5> Bu ilanı **takip eden en geç 10 gün içinde** ve ilanda belirtilen yer gün ve saatte **1. Alacaklılar toplantısı** (221-225) yapılacağı (219/5) ilan edilir.

Adi tasfiye ve iflasın açılmasının ilanı: Madde 219 –Tasfiye adi şekilde yapılacak ise, iflas dairesi 208 inci maddeye göre vereceği karar tarihinden itibaren en geç on gün içerisinde keyfiyeti 166 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan eder. Bu maddedeki sürelerin hesabında son ilan tarihi esas alınır.

ilandan:

1 – Müflisin hüviyeti, yerleşim yeri ve iflasın açıldığı tarih;

2 – Alacaklılara ve istihkak iddiasında bulunanlara alacaklarını ve istihkaklarını ilandan bir ay içinde kaydettirmeleri ve delillerinin (senetler ve defterler hulasaları v.s.) asıl veya musaddak suretlerini tevdi eylemeleri, (pek uzak yerlerde veya yabancı memleketlerde ikamet eden alacaklılar için müddet uzatılabilir.)

3 – Hilafına hareket cezai mes'uliyeti müstelzim olmak üzere müflisin borçlularının aynı müddet içinde kendilerini ve borçlarını bildirmeleri;

4 – Müflisin mallarını her ne sıfatla olursa olsun ellerinde bulunduranların o mallar üzerindeki hakları mahfuz kalmak şartıyla bunları aynı müddet içinde daire emrine tevdi etmeleri ve etmezlerse makbul mazeretleri bulunmadıkça cezai mes'uliyete uğrayacakları ve rüçhan haklarından mahrum kalacakları;

5 – İlandan nihayet on gün içinde toplanmak üzere alacaklıların ilk içtima'a gelmeleri ve müflis ile müşterek borçlu olanlar ve kefillerinin ve borcu tekeffül eden sair kimselerin toplanmada bulunmağa hakları olduğu yazılır.

İFLAS MASASINA ALACAK YAZDIRILMASI:

İflas masasına yazdırılacak alacaklar iflas alacaklarıdır. **İflastan önce borçlu aleyhine başlamış oldukları icra takipleri iflasın açılması ile duran ve iflas kararının kesinleşmesi ile düşen** (193) iflas alacakları da alacaklarını iflas masasına yazdırırlar. İflas alacakları ve **iflasın açıldığı tarihe kadar işlemiş olan faizleri ile birlikte masaya yazdırılır**. (195,1c2) **Buna karşılık adi alacaklarda iflasın açılmasından sonra işleyen ve işleyecek faizler masaya yazdırılmaz.**

Geciktirici koşula (BK m.170) bağlı alacaklar da iflas masasına yazdırılır. (197)

Konusu para olmayan alacaklar, **para alacağına çevrilir** ve para alacağı *Türk Lirası* olarak iflas masasına yazdırılır. (198)

Bunun gibi konusu yabancı para olan alacaklar (BK m.99,2ve3) konusu para olmayan alacaklar **kıyas ile iflasın açıldığı andaki döviz kuru üzerinden Türk parasına çevrilir ve Türk parası olarak iflas masasına yazdırılır**. Borçlunun (müflisin) iflasından önce ve hatta iflastan sonra **alacak davası açmış olan alacakların da, dava konusu yapmış oldukları alacaklarını iflas masasına yazdırmaları gerekir**.

İFLAS MASASINA ALACAK YAZDIRMA SÜRESİ BİR AYDIR (119)

Bu 1 aylık süre içinde alacaklarını bildirmemiş olanların alacakları son bulmaz. Bunlar iflasın kapanmasına kadar alacaklarını yazdırabilirler. (236,12) yalnız geç kalmadan ileri gelen giderleri öderler ve daha önce yapılmış olan geçici paylaştırmaya (252)

İFLAS MASASINA ALACAK YAZDIRMA USULÜ:

İflas masasına yazdırılan alacağın (faiz ve takip giderleri de dahil) tutarının *Türk parası* olarak bildirilmesi gerekir. imtiyazlı alacaklar (206,6) alacak yazdırırken, imkan sebeplerini de bildirmelidirler. Alacağın **iflas masasına yazdırması ile zamaşaşımı kesilir** (BK m.154/2-TK m.750)

İFLAS TASFİYESİNİN ADI TASFİYE İLANINDAN SONRAKİ SAFHALARI

Adi tasfiye ilanından itibaren **en geç on gün içinde** ve İlanda gösterilen yer gün ve saatte 1. Alacaklılar toplantısı (221-225) yapılır. Bununla iflas masasına idare ve tasfiyesi iflas dairesinden iflasın özel organları olan alacaklar toplanması ve iflas idaresine geçer. (223/2)

İFLAS MASASINA İDARESİ (221 240)

İflas masasının idaresinden maksat masanın teşkili (208-216) Adi tasfiyenin ilanı (219-220) ile başlayan ve masa mallarının satışına (241) kadar olan dönemdeki tasfiye işlemlerinin yapılmasıdır. Bundan önce incelenen masanın teşkili safhasında iflas masasının aktifi (mevcudu) tespit edilmişti.

Masanın teşkili safhasındaki görevli organın iflas dairesi olduğunu görmüştük, masanın idaresi mallarının satışı ve paraların paylaşılması yani bu ve bundan sonraki safhalar için görevli organlar iflasın özel organlarıdır ki, bunlar da alacaklılar toplanması ile İflas idaresidir.

1. ALACAKLILAR TOPLANMASI

İlk alacaklılar toplantısı: > **Madde 221** – İlk alacaklılar toplantısına iflas müdürü veya yardımcılardan biri başkanlık eder. Müdür, alacaklı oldukları tercihan ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senetle yahut 68/b ve 150/i maddelerinde belirtilen belgelerle sabit olan kişilerden bir veya iki alacaklı veya mümessilleriyle birlikte bir büro teşkil eder.

Kendileri veya mümessilleri bulunan alacaklılar, malum alacaklar tutarının en az dörtte birini temsil etmesi halinde toplantı nisabı hasıl olur. Toplantıda bulunanlar beş kişiden az ise bunların, alacak tutarının yarısına sahip olması şarttır.

Kararlar, alacak tutarı ekseriyeti ile alınır.

Reylerin muteber olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı büro halleder. Büronun işlemlerine karşı ilgililer toplantı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesine şikayette bulunabilirler. Şikayet sebebinin yerinde görülmesi ancak karar ekseriyetinin bozulması halinde nazara alınır. Aksi takdirde şikayet red olunur.

2. adi tasfiye ilanı ile **alacaklılar 10 gün içinde 1. Alacaklılar toplantısına çağırılır**, alacaklılara tasfiye ilanında bildirilen yer gün ve saatte toplanır. Buna 1. Alacaklılar toplantısı denir. **1. Alacaklılar toplantısına iflas müdürü veya yardımcılardan biri başkanlık eder** (221,1c1)

Toplantıya başkanlık eden iflas müdürü alacaklı oldukları ellerinde noter veya ipotek senedi gibi resmi senet ile sabit olan kişilerden **bir veya iki alacaklıya temsilcileri ile birlikte bir büro (İflas bürosu) teşkil eder**. (221,31c) İflas bürosunun görevi 1. Alacaklılar toplantısında kullanılan renklerin muhtemel olup olmayacağı hakkındaki ihtilafı halletmektir.

İflas bürosunu kararı **sadece 1. Alacaklılar toplantısına katılma yetkilisi ile ilgili olup** iflas idaresinin ilerideki alacaklıları inceleme yetkisini etkilemez (230)

Toplanma yeter sayısı: Kendileri veya mümessilleri kullanalacakların bilinen alacaklıların tutarının **en az dörtte birini temsil etmesi halinde** toplantı yeter sayısı nasıl olur (221,4 c1)

Karar yeter sayısı: 1. Alacaklılar toplantısında kararlar **alacak tutarı çoğunluğu** ile alınır (221,3) toplantıya başkanlık eden iflas müdürlüğü veya yardımcısı toplantının başladığı alacaklılara *müflisin tutulan defteri masaya gelen malları tahmin edilen değeri mallar hakkında alınan muhafaza tedbirleri* şimdiye kadar kendini yazdıran alacaklıların durumuna göre masanın pasifi hakkında açıklama yapar. Toplantıda yapılan diğer işler ve alınan kararlar hakkında bir **tutanak düzenlenir**.

1. Alacaklılar toplanmasının **en önemli görevi iflas idaresi üye adaylarının seçmektir**. (233,1)

Birinci alacaklılar toplanmasının **diğer görevleri** (224)'te yazılır.

Toplanmada verilen kararlar: > **Madde 224** –Alacaklılar toplanması, bilhassa müflisin sanat veya ticaretinin devamı, fabrikaları, imalathaneleri ve üretime yönelik sair yerleriyle mağazalarının, eşya depolarının, perakende satış dükkânlarının faaliyetlerine devam edip etmemesi, muallak davalar ve pazarlıkla satışlar hakkında müstacel kararlar verebilir.

Müflis bir konkordato teklif ederse alacaklılar tasfiyeyi tatil edebilirler.

Buna göre bu kararlar, bilhassa müflisin sanat veya ticaretinin devamı, fabrikaları, imalathaneleri ve *üretime yönelik sair yerleri ile mağazalarının, eşya depolarının, perakende satış dükkanlarının, faaliyetlerine devam edip etmemesi muallak davalar ve pazarlık da satışlar hakkında acele kararlar verebilir* (224,1) Bu alacaklılar toplantısında müflisin bütün alacakları henüz kesin olarak belli olmadığından, bu toplantıda ancak **beklemeye tahammüllü olmayan acele işler hakkında karar verilmelidir**. Diğer işler ikinci alacaklılar toplantısına bırakılmalıdır. Alacaklılar toplanmasının kararlarına karşı her alacaktı; **1. Alacaklılar toplantısı tarihinden itibaren yedi gün içinde icra mahkemesinde şikayet yoluna (16) başvurulabilir**. (225,c1)

Kararlar aleyhine müracaat: > **Madde 225** – Alacaklılar toplanmasının kararlarından dolayı her alacaklı tarafından yedi gün içinde icra mahkemesine şikayet olunabilir. İcra mahkemesi iflas Dairesinin mütalaasını aldıktan ve icabında şikayet eden ve dinlenmelerini isteyen alacaklıları da dinledikten sonra kısa bir zamanda kararını verir.

1. Alacaklılar toplantısı (toplantı yeter sayısının sağlanamaması nedeniyle, 221,2) **yapılamazsa veya karar yeter sayısı oluşmazsa, durum bir tutanak ile tespit edilir**. Bu halde iflas dairesi ikinci alacaklılar toplantısına kadar (237) **iflas idaresinin görevlerini yapar**. Yani iflas dairesi iflas masasını (184) idare eder ve gerekli tasfiye işlemlerine başlar. (222)

İFLAS İDARESİ

İflas idaresi **üç kişiden** oluşur. İflas idaresi *üyelerini gösterilen adaylar arasından İcra mahkemesi seçer*. (223) İflas idaresi üyelerinin **bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaları gerekir**. İflas idaresi üyelerinin alacaklılardan olması şart değildir. İflas idaresine alacaklılar veya vekilleri seçilebildikleri gibi **üçüncü kişiler de seçilebilir**. İflas idaresi seçilince iflasın tasfiyesi **iflas dairesi tarafından iflas idaresine havale olunur**. (223,2)

İflas idaresi **müflisin veya alacaklıların temsilcisi değildir**. İflas idaresi **iflas masasının (184) yasal temsilcisidir**. (226,1) **yani iflas masasının biri organıdır**. Kanun iflas masasının adeta bir tüzel kişi farz etmekte ve masanın kanuni mümessili iflas idaresidir demektedir. (226,1) **Bununla iflas idaresi müflis ve alacaklılardan soyutlanmakta** ve iflâs idaresi **masanın (iflasın) bir organı** olduğu belirtilmektedir.

İflas idaresinin vazifesi: > **Madde 226** – Masanın kanuni mümessili iflas idaresidir. İdare masanın menfaatlerini gözetmek ve tasfiyeyi yapmakla mükelleftir.

İdare, ikimilyar liraya kadar olan alacaklardan doğrudan doğruya, daha ziyade alacaklılardan alacaklılar toplanmasının vereceği yetkiyle sulh olabilir ve tahkim yapabilir.

İflas idaresi *iflas masasının yasal temsilcisi olduğundan, iflas masası ile ilgili davalar iflas idaresi tarafından açılır*. İflastan önce müflis tarafından açılmış olan davaları iflas idaresi tarafından devam edilir. Bu davaları **takip yetkisi** (HMK m.53) yalnız iflas masasının yasal temsilcisi olan iflas idaresine aittir. İflas idaresi **özel bir iflas organı olmakla beraber** icra ve iflas daireleri hakkındaki bazı hükümler iflas idaresi hakkında da uygulanır. (227,1)

İflas idaresi ve iflas dairesinin vazifeleri: > **Madde 223** – İflas idaresi üç kişiden oluşur. Toplanan alacaklıların yapacağı seçimde, bu sayının iki katı, bu konuda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kişi aday gösterilir. Bu adaylardan dört adedi alacak tutarına göre ekseriyeti teşkil edenlerce, iki adedi ise alacaklılar sayısı itibarıyla ekseriyeti teşkil edenlerce seçilir ve icra mahkemesine

bildirilir. İcra mahkemesi, iflas idaresini teşkil edecek üç kişiden ikisini alacak ekseriyetine sahip olanların gösterdiği dört aday, birini ise alacaklı ekseriyetinin gösterdiği iki aday arasından seçer.

Tasfiye, iflas dairesince, yukarıdaki fıkraya göre teşkil edilen iflas idaresine havale olunur.

İflas idaresi toplantıları, idare memurlarının veya herhangi bir alacaklının gündem belirlemek suretiyle yapacağı talep üzerine iflâs dairesi müdürünün toplantı gününden en az yedi gün önce göndereceği çağrı üzerine yapılır. İflâs idaresi, kararlarını çoğunlukla alır; ancak toplantıya her üç iflâs idare memurunun da katılmaması hâlinde iflâs dairesi müdürü iflâs idaresinin görevini yüklenir ve iflâs idaresi adına tek başına karar alır. Toplantıya iflâs idaresi memurlarından birinin veya ikisinin iştiraki hâlinde iflâs dairesi müdürü de bu toplantıya katılır. Karar alınamaması hâlinde iflâs dairesi müdürünün oyu doğrultusunda işlem yapılır. İflâs masasına alacaklı olarak müracaat eden alacaklılar, tefligata elverişli adres göstermek ve Adalet Bakanlığınca çıkarılacak tarifede gösterilecek yazı ve tebliğ masrafları için avans vermek suretiyle iflâs idaresince alınacak kararların kendilerine tebliğini isteyebilirler. Bu muameleyi yaptırmış alacaklılar hakkında iflâs idare memurunun kararlarına karşı kanun yolları kendilerine tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

İflas idaresine, Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve iki yılda bir yenilenen ücret tarifesine göre ücret ödenir.

İflas idaresi iflas dairesinin murakabesi altındadır. Bu halde iflas dairesi aşağıdaki görevleri yerine getirir:

1. Alacaklılar toplantısının kararlarına, alacaklıların menfaatine uygun görmediği bütün tedbirlere ve idarece kabul edilen alacaklar ile istihkak iddialarının kabulüne dair olan kararlardan kanuna ve hadiseye uygun görmediklerine yedi gün içinde icra mahkemesine müracaatla itiraz etmek.

2. İflâs idare edenlerin ücretleriyle masrafları da dahil olmak üzere hesap pusulalarını icra mahkemesinin tasdikine arz etmek.

İflas idaresinin vazife ve mes'uliyeti: > **Madde 227** – 8 inci maddenin bir ve ikinci fıkraları ve 9,11,16 ve 359 uncu maddelerin icra dairelerine ait hükümleri iflas idaresi hakkında da uygulanır. İflâs idaresi, iflâs masasına kabul edilen alacaklılara, talepleri hâlinde iflâs tasfiyesinin seyri ile müteakip işlemlerin planı ve takvimi hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

İcra mahkemesi, iflas idaresi üzerinde gözetim yetkisine sahip olup gerektiğinde iflas idaresini teşkil edenlerin görevine son verebilir. İcra mahkemesi, görevine son verilen veya istifâ edenin yerine, önceki adaylar arasından 223 üncü maddedeki esaslar dairesinde yenisini seçer.

İflas idaresini teşkil edenler kusurlarından ileri gelen zarardan sorumludurlar. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır.

İflas idaresini teşkil edenler Türk Ceza Kanununun uygulanmasında memur sayılırlar.

İFLASTA İSTİHKAK DAVALARI

MALIN İFLAS MASASINDA OLMASI HALİNDE İSTİHKAK DAVASI

Müflisin elinde (müflise ait yerlerde) bulunan *bütün mallar masa mallarının defteri tutulurken deftere yazılır*. Bu mallardan **3. kişilerin mülkü olarak gösterilen** veya **3. kişiler tarafından mülkiyet iddiası olan kısaca istihkak iddia edilen mallar** deftere yazarken bunlar üzerindeki **istihkak iddiası da ders deftere şerh verilir** (212)

Taşınmazlar üzerinde istihkak iddialarında taşınmazın kimin elinde bulunduğu tapu sicilindeki kayda göre belirlenir. Çünkü mülkiyet karanesi tapu sicilinde kayıtlı olan lehinedir (MK m.992) *Taşınmaz tapu sicilinde müflis adına kayıtlı ise, mal masanın elindedir ve iflâs idaresi o taşınmaz üzerinde istihkak iddia eden 3 kişi hakkında* (228) *hükümünü uygular.*

Üçüncü şahısların istihkak iddiaları: > **Madde 228** – (1) Üçüncü şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulan eşyanın kendilerine verilir verilmeyeceğini iflas idaresi kararlaştırır.

(2) İflas idaresi; istihkak iddiasını reddederse, üçüncü şahsa icra mahkemesinde istihkak davası açması için yedi günlük bir mühlet tayin ve tebliğ eder. Bu mühleti geçiren üçüncü şahıs, masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır. (3) İstihkak davasına, genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne göre bakılır. (4) İcra mahkemesi, icabında istihkak davacısından masanın muhtemel zararına karşı teminat isteyebilir.

Buradaki istihkak iddiası konusu *iflas açıldığı anda müflisin elinde bulunan ve fakat mülkiyeti müflise ait olmayan malların iflas masasından çıkarılmasıdır*. Bu istihkak iddiasının doğru olup olmadığını incelemek 3. kişiler tarafından istihkak iddia edilen malların, verilir verilmeyeceğini kararlaştırmak **yetkisi iflas idaresine aittir**. (228,1)

İflas idaresi bir mal hakkındaki **istihkak iddiasını kabul ederse**, malı hemen istihkak iddiasında bulunan 3. kişiye teslim etmemeli bilakis 2. alacaklılar toplantısına (237) kadar malı elinde tutmalıdır. Çünkü 2. alacaklılar toplanması istihkak iddiasının kabulü hakkındaki iflas idaresi kararını doğru bulmayarak değiştirebilir ve iflas idaresine bu istihkak iddiasını reddetmesine emredebilir. İflas idaresi 3. kişinin istihkak iddiasını reddederse, 3 kişiye icra mahkemesinde istihkak davası açması için 7 günlük bir süre verir ve bunu 3 kişiye tebliğ eder (228,2) 3. kişi bu tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde istihkak davası açmazsa; masaya karşı istihkak iddiasından vazgeçmiş sayılır. (228,2c2)

3. kişi istihkak iddiasının haklı olduğu kanısında ise iflas idaresinin verdiği 7 gün içinde bir istihkak davası açar. Bu dava icra mahkemesinde açılır, davacı istihkak iddiasında bulunan 3. kişi davalı ise iflas masası yani masanın yasal temsilcisi olan iflas idaresidir (226,1)

İflas idaresinin vazifesi: > **Madde 226** – Masanın kanunî mümessili iflas idaresidir. İdare masanın menfaatlerini gözetmek ve tasfiyeyi yapmakla mükelleftir. ...

İcra mahkemesi istihkak davasını genel hükümler dairesinde ve basit yargılama usulüne (HMK m.316) göre inceler (228,3) İcra mahkemesi gerektiğinde istihkak dava açısından iflas masasının muhtemel zararına karşı teminat isteyebilir. (228,4)

İcra mahkemesi istihkak davasını reddederse yani iflas idaresi davayı kazanırsa; malın müflise (dolayısı ile masaya) ait olduğu İcra mahkemesi kararı ile tespit edilmiş olur.

3. kişi istihkak davasını kazanırsa iflas idaresi malı masadan çıkararak 3 kişiye teslim eder. İflas idaresi 3 kişinin istihkak iddia ettiği malı satmış ise davayı kazanan 3. kişi malın bedelini aynen iflas masasından alır.

MALIN 3 KİŞİNİN ELİNDE OLMASI HALİNDE İSTİHKAK DAVASI

3 kişinin elinde olan 3. kişi tarafından mülkiyeti kendisine ait olduğu belirtilen bir malın müflise yani dolayısıyla iflas masasına ait olduğu iddia edilirse; bu halde (228) hükmü uygulanmaz. Mal 3. kişinin elinde olduğu için mülkiyet karinesi (MK m.992) 3. kişi lehinedir. Müflise ait olduğu iddia edilen 3 kişi elindeki mal da iflas masası malları için tutulan deftere yazılır. (212) Fakat mal 3. kişinin elinden alınamaz. Malın 3. kişiden alınıp iflas masasında satılabilmesi için iflas idaresinin 3. kişiye karşı istihkak davası açması gerekir.

İflas idaresinin 3. kişi elindeki malın masaya verilmesi için 3. kişiye karşı açacağı dava normal bir istihkak davasıdır (MK m.683,2) olup (228,2)'deki süreye bağlı değildir.

Bu istihkak davası icra mahkemesinde değil asliye hukuk mahkemesi'nde açılır (HMK m.2/2) Bu istihkak davası tarafları iflas idaresi (davacı) ve 3. kişi (davalı) olan yetki görev ve yargılama usulü bakımından tamamen HMK'ndaki genel hükümlere tâbi olan bir hukuk davasıdır. İflas idaresi davayı kazanırsa mal masaya alınır ve satılır. Davayı davalı 3 kişi kazanırsa malın 3 kişiye ait olduğu tespit edilmiş olur

MASA ALACAKLARININ TAHSİLİ VE ACELE SATIŞLAR

MASA ALACAKLARININ TAHSİLİ

İflas idaresi masanın vadesi gelmiş olan alacaklarını tahsil eder (229,1)

Müflisin tespit edilen alacaklarından vadesi gelenler iflas idaresi tarafından tahsil edilir. Bazı borçluları vadesi geldiği halde borçlarını ödemezlerse bunlara karşı icra veya iflas takibi yapmak veya dava açmak gerekir. Bu icra veya iflas takiplerini yapmak ve davaları açmak da iflas idaresine düşen bir görevdir. (229,1)

ACELE SATIŞ

İflasta masa malları, kural olarak 2. alacaklılar toplantısından sonra satılır (229,2-c3 ve 241) fakat bazı acele hallerde satış için 2. alacaklılar toplantısına kadar beklemek masanın zararını olur. İşte bu acele hallerde iflas idaresi daha önceden satış yapabilir. (229,2) Buna göre kıymeti düşecek veya muhafazası masraflı olan mallar zaman geçirilmeden iflas idaresi tarafından satılır. Borsa ve piyasada fiyatı bulunan hisse pay senetleri ve diğer mallar derhal satılabilir. (229,2)

ALACAKLARIN İNCELENMESİ

iflas idaresi masaya yazdırılan *her iflas alacağı hakkında ayrı ayrı inceleme yapar*. İflas idaresi masaya yazdırılan

alacağın mevcut olup olmadığını, mevcut ise ne oranda mevcut olduğunu, alacağı yazdıran kişinin alacağın gerçek alacaklısı olup olmadığını ve alacağın imtiyazlı (206 olup olmadığını, imtiyazlı ise sırasının ne olduğunu araştırır ve tespit eder.

İflas idaresi (219/2 gereğince) masaya yazdırılan istihkak iddiaları hakkında da yukarıdaki **incelemeyi yapar**. (230.1-c1) İstihkak iddiasının konusu mülkiyet ise iflas idaresinin istihkak iddiası hakkında vereceği **kabul veya ret kararı üzerine yapılacak işlemler (228)'de gösterilmiştir.**

İflas idaresi kural olarak iflas masasına yazdırılmış olan alacaklar ve iddiaları hakkında inceleme yapabilir. Bu kuralın önemli bir istisnası vardır

Tapu sicilinde yazılı olan alacaklar kayıt için başvuru olmamış olsa bile işleyen faizi ile birlikte kabul edilirler (231) Buna göre tapu sicilinde ipotekle temin edilmiş gözüken alacaklar **kayıt için başvurmamış olsa bile işleyen faizi ile birlikte kabul edilirler** (231)

Masanın borçlarını yani **pasifini en iyi bilen müflis olduğu için**, iflas idaresi *her alacak ve istihkak iddiası hakkında ne diyeceğini müflise sormak zorundadır*. (232) Müflis bu **soruya cevap vermek ve iddia edilen her alacak ve istihkak iddiasını kabul edip etmediğini açıkça bildirmek zorundadır**.

IV. ALACAKLARIN TAHKİKİ VE SİRALARIN TAYİNİ

İddia edilen alacakların tetkiki: > **Madde 230** – İdare, alacak ve istihkak iddialarının kaydı için tayin olunan müddet bittikten sonra iddiaları tahkik ve tetkik eder. Müflisi bulundurmamak mümkünse her iddia hakkında ne diyeceğini sorar ve icabına göre kabul veya ret kararı verir.

Tapu siciline yazılı alacaklar: > **Madde 231** – Tapu siciline yazılı olan alacaklar; kayıt için müracaat edilmemiş olsa bile işleyen faizle kabul olunurlar.

Alacakların sıra cetvelinin müddet ve şekli: > **Madde 232** – Alacakların kaydı için muayyen müracaat müddeti geçtikten sonra ve iflâs idaresinin seçilmesinden itibaren en geç iki ay içinde iflâs idaresi tarafından 206 ncı ve 207 ncı maddelerde yazılı hükümlere göre alacaklıların sırasını gösteren bir cetvel yapılır ve iflâs dairesine bırakılır. Zorunlu hâllerde iki ayın hitamından önce iflâs idaresinin icra mahkemesine başvurmaması hâlinde icra mahkemesi bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en çok iki ay daha uzatabilir. Süresi içinde sıra cetvelinin verilmemesi hâlinde iflâs dairesinin durumu icra mahkemesine intikal ettirmesi üzerine iflâs idaresi üyelerinin vazifesine son verilir ve sebketmiş hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilmez. Mahkeme ayrıca bu üyelerin bir yıldan az olmamak ve üç yılı geçmemek kaydıyla herhangi bir iflâs idaresinde görev almalarını yasaklayabilir, bu karar kesindir.

SIRA CETVELİ

Sıra cetvelinin düzenlenmesi (232 234)

Alacakların kaydı için *muayyen müracaat müddeti geçtikten sonra ve iflas idaresinin seçilmesinden (233) itibaren en geç 2 ay içinde iflas idaresi tarafından* 206 ve 207. maddelerde yazılı hükümlere göre **alacaklıların sırasını gösteren bir cetvel yani sıra cetveli yapılır ve iflas dairesine bırakılır** (232)

Zorunlu hallerde **2 ayın bitiminden önce iflas idaresinin icra mahkemesine başvurmaması halinde** *İcra mahkemesi bir defaya mahsus olmak üzere bu süreyi en çok 2 ay daha uzatabilir*. (232,c 2)

Süresi içinde sıra cetvelinin verilmemesi halinde iflas dairesinin durumu icra mahkemesine intikal ettirmesi üzerine iflas idaresi üyelerinin görevine son verilir ve geçen hizmetleri için kendilerine bir ücret tahakkuk ettirilmez (232,c3) İcra mahkemesi ayrıca *bu üyelerin bir yıldan az olmamak ve 3 yılı geçmemek kaydıyla herhangi bir iflas idaresi nde görev almalarını yasaklayabilir* bu karar kesindir. (232,c4)

Sıra Cetvelinde Alacaklıların Sırası: m.206 ve m.207 hükümlerine göre belirlenir. (232, c1) Sıra cetvelinin iflas masasına yazdırılan ve yazdırılmamış olup da *tapu sicilinde yazılı olan* (231) **bütün**

alacaklar hakkında açık bir şekilde bilgi vermesi gerekir. **İflas idaresinin kabul ettiği bütün iflas alacakları miktar ve sıraları (206) ile birlikte sıra cetvelinde gösterilir.**

Sıra cetvelinde iflas alacaklarından başka iflas idaresi tarafından **kabul edilen rehin, intifa ve irtifak hakları gibi sınırlı aynı hak** (MK m.779) **iddiaları da gösterilir.**

İflas idaresi tarafından kabul edilmeyen (reddedilen) alacaklar ve sınırlı aynı hak iddiaları da ret sebepleri ile birlikte sıra cetvelinde gösterilir (233, c1 - 234,2)

Sıra cetveline müflisin borçları yani iflas alacakları geçirilir. Buna karşılık masa alacaklarının (219/2/)'ye göre **bir ay içinde bildirilmesi şart olmadığı gibi** iflas idaresinin bunlar hakkında verdiği kabul veya ret kararının sıra cetvelinde gösterilmesine de gerek yoktur.

İflas idaresi düzenlediği sıra cetveline **iflas dairesine verir.** İflas idaresinin **sıra cetveli ile birlikte sıra cetveli ile ilgili bütün belgeleri, deliller ve diğer belgeleri de iflas dairesine vermesi gerekir.** Bundan sonra iflas idaresi **sıra cetvelinin iflas dairesinin verildiğini ve orada alacaklarını ve sınırlı aynı hak iddiası sahiplerinin incelemesini hazır olduğunu ilan eder.** (234,1) iflas idaresi iddiaları tamamen veya kısmen reddedilen alacakları ve **istekleri kabul edilmeyen alacaklılara durumu doğrudan doğruya** (ayrıca yazılı olarak) **bildirir.** (234,2)

Alacaklılar sıra cetveli, ilan ve ihbar: > **Madde 234** – İflas idaresi sıra cetvelini iflas dairesine verir ve alacaklıları 166 ncı maddenin 2 nci fıkrasındaki usule göre ilan yoluyla haberdar eder.

İddialarının tamamı veya bir kısmı reddedilen yahut iddia ettikleri sıraya kabul edilmeyen alacaklılara doğrudan doğruya haber verilir.

Sıra cetveline karşı başvuru yolları:

İflas idaresinin düzenlemiş olduğu sıra cetveline karşı iki yola başvurulabilir. Bunlardan birincisi şikayet yolu (16) ikincisi itiraz (dava) yoludur. (235)

Sıra cetveline karşı şikayet:

Şikayet sebeplerinden en önemlisi **bir alacaklının kendisine verilen sıraya itiraz etmesidir.** Diğer şikayet şikayet sebeplerine misaller ise; **sıra cetvelinin açık olmaması, bu husustaki kanun hükümlerine (233-234) uyulmamış olması** mesela **sıra cetvelinin ilan edilmemiş olması, masaya yazdırılmış olan bir alacağın unutulmuş olması, masa alacaklarının da sıra cetvelinde gösterilmiş olması, reddedilen bir alacağın neden dolayı reddedildiğini yani red sebeplerinin gösterilmemiş olması** gibi şikayetlerdir. Sıra cetveline karşı şikayet yoluna **bütün alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve müflis** başvurabilir.

Sıra cetveline karşı şikayet **süresi 7 gündür** (227,1-16,1) bu süre **sıra cetvelinin ilanından** (234,1) **itibaren başlar.**

İcra mahkemesi şikayet üzerine, **sıra cetvelinin değiştirilmesine yani düzeltilmesine karar verirse sıra cetvelinin değişiklik şeklinin iflas dairesine verilmesi ve yeniden ilan yapılması** (234) **ile ilgili bir gerekir,** bu şekilde değiştirilen sıra cetveline karşı **tekrar şikayet ve itiraz yollarına başvurulabilir.**

Sıra cetveline itiraz davası(235):

Sıra cetveline itiraz davasını **iflas alacaklıları açabilir.** Sıra cetveline itiraz davası için **yetkili ve görevli mahkeme iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesidir.** (235) Sıra cetveline **itiraz davası açma süresi 15 gündür** (235,1-c1) Bu 15 günlük dava açma süresi, **sıra cetvelinin ilanından** (234) **itibaren başlar.** Sıra cetveline itiraz davası **basit yargılama usulü** (HMK m.316-322) **ile görülür.** İflas masasına karşı açılan **sıra cetveline itiraz davası (kayıt kabul davası) alacağı; iflas idaresi tarafından tamamen veya kısmen reddedilen ve bu vettin haksız olduğunu iddia eden alacaklı iflas masasına yani idaresine karşı sıra cetveline itiraz davası açabilir.** (235)

Alacaklının diğer bir alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz davası açması (kayıt terkin davası): Bir alacaklı başka bir alacaklının alacağına veya ona verilen sıraya itiraz ediyorsa; o alacağını veya sırasını itiraz ettiği alacak diye karşı sıra cetveline itiraz davası yani **kayıt terkin davası** açabilir. Bu ikinci çeşit sıra cetveline itiraz davasında davacının alacağını veya sırasında itiraz edilen alacaklıdır.

Davacı alacaklı bu davada davalının **sıra cetvelinde kabul edilmiş olan alacağına itiraz edebilir.** Yani davalının alacağının tamamen veya kısmen mevcut olmadığını bildirerek sıra cetvelinden çıkarılmasını veya indirilmesini talep edebilir.

Davacı alacaklı bu davada yalnız davaya (sıra cetvelinde) **verilen sıraya da itiraz edebilir**. Davacı alacaklı, *davalı alacaklıya* (206) gereğince **verilen sıraya itiraz edebileceği gibi rehinli alacaklı olarak** sıra cetveline yazılmış olan davada alacaklar Reina Kanada itiraz edebilir.

Sıra cetveline itiraz davasında sonuçlanması: Davacı alacaklı *İflas Dairesine karşı açtığı bir çeşit sıra cetveline itiraz kayıt kabul davası kazanılırsa*, iflas idaresi sıra cetvelinin mahkeme kararına göre düzeltir. Davacı alacaklı bir alacak değil karşı açtığı iki çeşit sıra cetveline itiraz (kayıt terkin) *davasını*, kazanırsa davayı kaybeden alacaklıya sıra cetveli gelince ödenmesi gereken pay ile sıraya bakılmaksızın davacı alacaklının alacağı ödenir. *Geriye para artarsa bu para diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır*.

Sıra cetveline itiraz ve neticeleri: > **Madde 235** - > Sıra cetveline itiraz edenler, cetvelin ilanından itibaren onbeş gün içinde iflasa karar verilen yerdeki ticaret mahkemesine dava açmaya mecburdurlar. 223 üncü maddenin üçüncü fıkrası hükmü mahfuzdur. Bu davaya bakan mahkeme, davacının isteği halinde ikinci alacaklılar toplantısına katılıp katılmaması ve ne nisbette katılması gerektiği konusunda 302 nci maddenin altıncı fıkrasına kıyasen onbeş gün zarfında karar verir.

İtiraz eden, talebinin haksız olarak ret veya tenzil edildiğini iddia ederse dava masaya karşı açılır. Muteriz başkasının kabul edilen alacağına veya ona verilen sıraya itiraz ediyorsa davasını o alacaklı aleyhine açar.

Bir alacağın terkin hakkında açılan dava kazanılırsa, bu alacağa tahsis edilen hisse dava masrafları da dahil olduğu halde sıraya bakılmaksızın alacağı nisbetinde itiraz edene verilir ve artanı da diğer alacaklılara sıra cetveline göre dağıtılır. Dava basit yargılama usulü ile görülür.

Ancak, itiraz alacağın esas veya miktarına taallük etmeyip yalnız sıraya dair ise şikayet yoluyla icra mahkemesine arz olunur.

ALACAKLARIN GEÇ BİLDİRİLMESİ

Geç kalan müracaatlar: > **Madde 236** - Vaktinde deftere kaydettirilmeyen alacaklar iflasın kapanmasına kadar kabul olunur. Geç kalmadan ileri gelen masraflar alacaklıya aittir. Alacaklı bu masrafları peşin vermeğe cebrolunabilir.

Müracaattan evvel kararlaştırılmış paylaşımıya alacaklının iştirak hakkı yoktur.

İflas idaresi alacağı kabul ederse alacaklılar sıra cetvelini düzeltir ve bunu ilan ile alacaklılara bildirir.

235 inci madde hükmü burada da caridir.

İKİNCİ ALACAKLILAR TOPLANMASI

İflas idaresi alacaklıları ikinci alacaklılar toplantısına davet eder. (237) *Uygulamada sıra cetvelinin ilanı* (234) *ile ikinci alacaklılar toplantısına davet ilanı* (237) *birlikte yapılmaktadır*. İkinci alacaklılar toplantısına, **alacakları iflas idaresi tarafından tamamen veya kısmen sıra cetveline kabul edilmiş olan** (230) **iflas alacakları davet edilir**. (237,1)

2. alacaklılar toplantısına **davet ilanı toplantı gününden en az 20 gün önce yapılır**. (237,2) İkinci alacaklılar toplantısına da birincide olduğu gibi **iflas müdürü veya yardımcısı başkanlık eder**.

2. alacaklılar toplanmasının yetkileri **birinci alacaklılar toplantısından daha geniştir** (224)

2. alacaklılar toplanmasının hangi hususlara karar vereceği kanunen kısmen belirtilmiştir. Mesela ikinci alacaklıların toplanması **konusu mülkiyet olan istihkak iddiaları hakkındaki iflas idaresi kararlarını nihai olarak inceler**. İflasın açılması ile duran *hukuk davalarına da devam ediliş edilmemesine, alacaklıların masa tarafından takip edilmesine gerek görmedikleri bir iddianın takip yetkisinin isteyen alacaklıya devredilmesine*, bazı masa mallarının pazarlıkla satılmasına karar verebilir.

2. alacaklılar toplanmasının kararlarına karşı **hukuki yararı olan ilgililer, alacaklılar, istihkak iddiası sahipleri ve müflis icra mahkemesinde şikayet yoluna** (16) **başvurabilirler**. İflas müdürü de alacaklar toplanması kararlarına karşı **7 gün içinde itiraz** (şikayet) edebilir (223)

2. alacaklılar toplantısı **çoğunluk sağlanamaması nedeniyle yapılamazsa veya karar nisabı oluşmazsa, durum bir tutanakla tespit edilir. Bu halde iflas idaresi iflas kapanıncaya kadar işe devam eder** (239)

PARAYA ÇEVİRME SATIŞ (241 246)

SATIŞIN YAPILMASI

Pazarlıkla satış

Pazarlıkla satış *iflas idaresi tarafından* yapılır. (241) üzerinde rehin hakkı bulunan eşya (masa malları) **ancak rehin sahibi alacaklıların da onayı halinde pazarlık suretiyle satılabilir.** (241,2)

Açık artırma yoluyla satış:

2. alacaklılar toplanması aksine bir karar vermemişse, masa malları açık artırma yoluyla satılır. (241) Taşınır malların açık artırma yoluyla satışı *hacizdeki hükümlere göre* (114-118)'e göre yapılır (243-244) Taşınmazların açık artırma ile satışı da kural olarak hacizdeki hükümlere göre (124-125-129-130-131-133-134-135) yapılır

Artırma ve ihale: > **Madde 243** – İflas idaresi tarafından artırma ile satılacak taşınır ve taşınmaz malların ihalesi 115 ve 129 uncu maddelerin 185 inci maddeye muhalif olmayan hükümlerine göre yapılır. Taşınır satışlarında 242 nci madde hükmü tatbik olunur.

Artırma suretiyle satışın şartları: > **Madde 244** – 117, 118, 124, 125, 130, 131, 133, 134 ve 135 inci maddeler burada da uygulanır. İcra dairesine ait vazifeler iflas idaresi tarafından görülür.

Alacakların paraya çevrilmesi:

Masa alacaklarının tahsili, müstacel satış: > **Madde 229** – İflas idaresi, masanın vadesi gelmiş alacaklarını tahsil ve lüzumunda takip veya dava eder.

Kıymeti düşecek yahut muhafazası masraflı olacak şeyler geciktirilmeksizin satılır. Borsa veya piyasada fiyatı bulunan esham ve eşya derhal paraya çevrilebilir. Sair mallar ancak ikinci alacaklılar toplanmasından sonra satılır.

Üzerinde rehin hakkı bulunan mallar 185 inci madde hükmüne tabidir.

Münazaalı hakların talep eden alacaklılara temlik: > **Madde 245** – Alacaklıların masa tarafından neticelendirilmesine lüzum görmedikleri bir iddianın takibi hakkı isteyen alacaklıya devrolunur. Hasıl olan neticeden masraflar çıkarıldıktan sonra devralanın alacağı verilir ve artanı masaya yatırılır.

PARALARIN PAYLAŞTIRILMASI (247 253)

Paraya çevirme safhası bittikten sonra ve satılan malların bedeli tahsil edilmişse, *iflas masasında toplanmış olan paraların alacakların paylaştırılmasına geçilir, yalnız paraların alacaklılara paylaştırılabilirliği için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması gerekir.* (247)

Paylaştırmaya başlanabilmesi için iflas idaresinin ilk önce **pay cetveli ile son hesabı yapması gerekir.** (247)

Pay cetveli ve son hesap : > **Madde 247** – Satılan malların bedeli tahsil edilip alacaklıların sıra cetveli katileşince iflas idaresi paraların pay cetvelini ve son hesabını yapar.

Pay cetveli ve son hesap

Pay cetveli: Satılan *masa mallarının bedeli tamamen tahsil edildikten ve sıra cetveli kesinleştikten* (235) sonra, **iflas idaresi, bütün iflas alacaklarına düşen iflas paylarını gösteren bir pay cetveli düzenler.** Masa borçları için de pay ayrıldıktan sonra adı alacaklar için pay ayrılmasına geçilir, bu yapılırken **ilk sıradaki alacaklar yani imtiyazlı alacaklar için genellikle tam olarak ayrılır.** 4. sıradaki alacaklar; imtiyazsız alacaklar, genellikle tam olarak karşılanamaz. bu halde **imtiyazlı alacaklardan artan para imtiyazsız alacaklar arasında alacakları oranında olmak üzere eşit şekilde paylaştırılır. Buna garameten paylaştırma denir.**

Son hesap:

Son hesaptan maksat iflas idaresinin **iflas tasfiyesindeki bütün para işlemleri hakkında hesap vermesidir.** İflas idaresi *hazırladığı pay cetveli ve son hesabı* iflas dairesine bırakır ve son hesap ve pay cetvelinin *iflas dairesine bırakıldığını ve pay cetveline göre kendisine düşen payı miktarını her alacaklı ayrı ayrı bildirir.* **Cetvel ve son hesap iflas dairesinde 10 gün süreyle kalır**

Pay cetvelinin iflas dairesine bırakılması:

Madde 249 – Pay cetveli ve son hesap iflas dairesine bırakılır ve orada on gün kalır. İflas idaresince bırakılma keyfiyeti ve payının miktarı her alacaklıya bildirilir.

PARALARIN DAĞITILMASI

PARALARIN DAĞITILMASI

1> Kesin Dağıtma (250)

Pay cetvelinin (247-249) kesinleşmesinden sonra iflas idaresi, paraların kesin dağıtımına başlar (250, 144) Alacağı geciktirici koşula (BK m.170) veya belirli olmayan bir vadeye bağlı olan alacaklar (197) için pay cetvelinde ayrılan paralar, alacaklılarına ödenmez. banka hesabında tutulur. (250, c4)

Dağıtma: > **Madde 250-** Dağıtım yukarıdaki maddede yazılı bırakılma müddeti bittikten sonra başlanır. Şikâyet vaki olmuşsa, dağıtım bu şikâyet üzerine verilecek kararın dağıtımına etkili olabileceği oranda ertelenebilir. 144 üncü madde hükümleri burada da uygulanır. Tâlikî bir şartı veya belirli olmayan bir vadeye bağlı alacaklar için ayrılan paylar hakkında 9 uncu madde hükümleri uygulanır.

2> Geçici Dağıtma (252)

İflas tasfiyesinin bitirilmesi (yani bütün malların satılması) ve sıra cetvelinin kesinleşmesi (*sıra cetveline itiraz davalarının hatta masa ile ilgili bütün davaların uzaması nedeniyle*) gecikebilir. İşte masa mallarının büyük bir kısmının satılmasına rağmen bir veya birkaç masa malının satışı uzun sürmekte ise veya masa ile ilgili bir veya birkaç dava daha uzunca bir zaman sürecektse, **iflas idaresi bu malların satılmasını veya davaların sonuçlanmasını beklemeden masaya girmiş olan paraları alacaklılara dağıtabilir ki buna geçici dağıtma denir.** (252)

Geçici dağıtım yapılabilmek için de sıra cetvelinin düzenlenmiş olması ve hatta **sıra cetveline itiraz süresinin** (235,1) **geçmesi gerekir.** (252,1) Buna karşılık, **geçici dağıtım için sıra cetvelinin kesinleşmiş olması şart değildir.** Yani *sıra cetveline itiraz davası* (235) açılmış ise geçici dağıtım yapılabilmek için *bu davanın sonucunu beklemeye gerek yoktur.* (252,2)

Muvakkat dağıtmalar: > **Madde 252 -** (1) İtiraz müddetinin bitmesinden sonra muvakkat dağıtmalar yapılabilir. (2) İtiraz üzerine mahkemece henüz intaç edilmemiş bulunan ihtilafli alacaklar için pay ayrılıp 250 nci madde hükmü dairesinde muhafaza edilir.

Geçici dağıtım yapılmasına **kural olarak ikinci alacaklılar toplanması karar verir.** Fakat *iflas idaresi de ikinci alacaklılar toplantısından önce veya sonra geçici dağıtım yapılmasına karar verebilir.* **Geç başvuran alacaklının daha önce kararlaştırılmış olan geçici dağıtmaya katılma hakkı yoktur** (236,3)

İFLASTA BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİ

İflas tasfiyesi sonunda alacağının tamamını alamamış olan alacaklılara; *alamadıkları ödenmemiş alacak kesimi için iflas idaresi tarafından bir belge verilir ki buna borç ödemededen aciz belgesi denir* (251) **borç ödemededen aciz belgesi yalnız kesin dağıtım (250) sonunda verilir,** geçici dağıtmadan (252) alacaklılara borç ödemededen aciz belgesi verilmez.

Borç ödemededen aciz belgesi **iflas alacaklılarına ve borçtan şahsen de sorumlu olan rehin alacaklarına verilir. Masa alacaklarına borç ödemededen aciz belgesi verilmez.**

Borç ödemededen aciz vesikası: **Madde 251 -** İdare, paraları dağıtırlarken alacağının tamamını alamamış olan her alacaklıya ödenmemiş miktar için aciz vesikası verir. Vesikada müflisin alacağı kabul veya reddettiği yazılır. Kabul halinde vesika 68 inci maddenin 1 inci fıkrasında yazılı senet mahiyetinde olur.

196 ncı madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, aciz vesikası 143 üncü maddede yazılı olan hukukî sonuçları doğurur. Fakat, müflis yeni mal iktisap etmedikçe hakkında yeniden takip talebinde bulunulamaz. Müflis, bu yeni takip üzerine kendisine gönderilen ödeme emrine yeni mal iktisap etmediği yolunda itiraz ederse, ihtilaf icra mahkemesinde genel hükümler ve basit yargılamaya usulüne göre karara bağlanır. Müflise yeni mal iktisap etmediği itirazında bulunma imkânını sağlamak niyetiyle üçüncü kişinin hak sahibi kılındığı ama müflisin fiilen tasarruf ettiği mallar, üçüncü kişi bu durumu biliyor veya bilmesi gerekiyorsa, yeni mal sayılır.

BORÇ ÖDEMEDEN ACİZ BELGESİNİN HÜKÜMLERİ:

1-> Maddi hukuk bakımından: İflastaki borç ödemededen aciz belgesinin maddi hukuk bakımından hükümleri *tamamen hacizdeki borç ödemededen aciz belgesinde (143) olduğu gibidir.* (251,2c1) Buna göre *borç ödemededen aciz belgesinde yazılı olan alacak borçluya yani müflise karşı*

borç ödemeden aciz belgesinin düzenlenmesinden itibaren 20 yıl geçmesi ile zamanaşımına uğrar. (251,2c1) Borç ödemeden aciz belgesinde **yazılı alacak miktarı için faiz istenemez.** (251,2c1)

2- Aciz Belgesinin Takip Hukuku Bakımından Hükümleri: İflas taki aciz belgesinin takip hukuku bakımından hükümleri hacizdekindinden (143) **önemli ölçüde farklıdır**, bu farklar şunlardır;

A>> İflas taki aciz belgesinin (68,1) anlamında **borç ikrarını içeren bir belge niteliğinde** (143,2) sayılabilmesi için **müflisin bu alacağı kabul etmiş olması gerekir (230)** (251,1c3)

B>> Aciz belgesi sahibi iflas alacaklısının İflas kapandıktan sonra müflis borçluya karşı aciz belgesine dayanarak **yeniden takip talebinde bulunabilmesi için borçlunun yeni bir mal iktisap etmiş olması gerekir** (251,2c2)

C>> İflas taki aciz belgesine dayanarak **bir sene içinde** müflise karşı takip yapılması halinde de müflise **yeni bir ödeme emri gönderilmesi gerekir. Yani 143,3 hükmü burada uygulanmaz**

D>> Elinde iflas aciz belgesi bulunan alacaklı, bu belgeye dayanarak doğrudan doğruya iptal davası (277) açamaz. Açabilmesi için iptal davası açma yetkisinin (255,3 ve 245) **gereğince o alacaklıya devredilmiş olması gerekir.** (277/2)

İFLAS MASASINA YAZDIRILMIŞ OLAN ALACAKLAR

Alacağına iflas masasına yazdırmamış olan İflas alacaklısı, alacağının tamamını *iflastan sonra da müflisten istemek hakkına sahiptir*. İflas masasına yazdıramamasından dolayı tasfiyeye girmemiş olan alacaklara **borç ödemeden aciz belgesi verilen alacaklar hakkındaki hükümler uygulanır** (253) Ancak iflas masasına yazdırmamış alacaklılara **borç ödemeden aciz belgesi verilmediğinden** ve onları **sadece borç ödemeden aciz belgesinin koymuş olduğu sınırlamalara tabi bulunduklarından** bu alacaklılar borç ödemeden aciz belgesinin **alacaklı lehine olan hükümlerinden yararlanamazlar**. Buna göre bu alacaklar zamanaşımına tabidir ve bu alacaklılar iptal davası (277) açamazlar.

Kaydedtirilmemiş alacaklar : > **Madde 253** – Evvelce kaydedilmemesinden dolayı tasfiyeye girmemiş olan alacaklara aciz vesikası verilen alacaklar hakkındaki hükümler tatbik olunur.

İFLASIN KAPANMASI VE KALDIRILMASI

İflas tasfiyesini *normal son bulma şekli iflasın kapanmasıdır* (254) fakat iflas tasfiyesi devam ederken *bazı nedenlerle iflas kaldırılabilir* (182) ve bununla da iflas sona erer. Nitelikleri bakımından birbirinden tamamen farklı olan *iflasın kapanması ve kaldırılması iflası sona erdirmeleri bakımından yalnız sadece bu bakımdan birbirlerine benzedikleri için herkesi aynı başlıkta incelenmiştir*.

İFLASIN KAPANMASI (254)

İflas masasındaki paraların kesin dağıtılması (250) ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklılara aciz belgesi verilmesi (251) ile iflas tasfiyesi biter. Fakat **iflas tasfiyesini bitmesi ile iflas kendiliğinden kapanmaz**, bunun için iflasın açılmasına karar vermiş olan ticaret mahkemesi'nin iflasını kapanmasına karar vermesi gerekir (254)

İflasın kapanmasına karar verilmesi *iflas idaresi tarafından ticaret mahkemesinden istenir*. İflas idaresi bu talebinin ticaret mahkemesine vereceği bir son rapor ile yapar (254,1) İflas idaresinin iflasın kapanmasına karar verilmesini isteyebilmesi için iflas tasfiyesini bitirmiş olması gerekir. Yani iflas masasındaki **tüm mal ve haklar satılmış, (paraya çevrilmiş) elde edilen paralar alacaklılara kesin olarak dağıtılmış ve alacağını tamamen alamamış olan alacaklıları aciz belgelerinin (251) verilmiş olması gerekir**.

Ticaret mahkemesi; iflasın kapanması talebini *çekişmesiz yargı usulüne göre inceler* (HMK m.382/2 f4) Mahkeme, son rapor üzerinde yapacağı inceleme sonucunda *iflas tasfiyesini kanun hükümlerine uygun olarak yapıp bitirildiğini tespit ederse* iflasın kapanmasına karar verir (254,3)

İflasın kapanması kararına karşı *tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna* (HMK m.341) *başvurulabilir*. İstinaf mahkemesi kararına karşı da **10 gün içinde temyiz yoluna** (HMK m.361) *başvurulabilir*. Ticaret mahkemesi'nin iflasın kapanmasını ilişkin **kararı iflasın**

kapanmasına karar verilmiş olduğu iflas dairesi tarafından ilan edilir (254,5) İflasın kapanması kararının kesinleşmesi ile iflas hali sona ermiş olur. İflas idaresinin görevi son bulur ve bu sebeple müflise karşı yeni takip yapılabilir ancak (251/2)'e bakılmalıdır. İflasın kapanması ile müflisin müflis sıfatı kalkmaz, müflis sıfatının kalkması için itibarın yerine getirilmesi yoluna (312-316) başvurulması gerekir.

Nihai rapor ve kapanma kararı : > **Madde 254** – Paralar dağıtıldıktan sonra idare iflasa hükmeden mahkemeye son bir rapor verir.

Mahkeme iflasın idaresinde hata ve noksan görürse icra mahkemesine bundan haber verir.

Mahkeme, tasfiyenin bittiğini anladıktan sonra kapanma kararı verir.

İflasın kapanması hakkında verilen hükme karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır

İFLAS KAPANDIKTAN SONRA YENİ MAL BULUNMASI

İflas kapandıktan sonra müflise ait yeni bir mal bulunursa, böyle bir mal veya hakkın iflas masasından hariç kaldığı anlaşılırsa veya iflas kapandıktan sonra öğrenirse, iflas dairesi; iflas tasfiyesi devam ediyormuş gibi masaya ait olan bu mal veya hakka el koyar, onu satar ve bedelini alacağına eksik almış olan alacaklara sıralarına göre dağıtır (255,1)

İFLASIN KALDIRILMASI

Burada incelenen iflasın kaldırılması ile bir önceki bölümde görmüş olduğumuz iflasını kapanması **hukuki nitelikleri bakımından birbirinden tamamen farklıdır.**

İflasın kaldırılması durumunda; iflas tasfiyesi henüz bitmemiştir, iflas tasfiyesi devam ederken alacaklıların onayı veya bütün borçların ödenmesi üzerine müflis hakkındaki iflas bütün sonuçları ile kaldırılmakta müflis hiç iflas etmemiş gibi olmakta, müflis sıfatı da son bulmaktadır. Buradan anladığımız iflasını kapanması ile iflasın kaldırılması çok farklı durumlardır

İflasın kaldırılması en erken alacakların yazdırılması için konulmuş olan 1 aylık sürenin (219/2) bitiminden sonraki dönemde istenebilir (182,2) bundan başka iflasın kaldırılması en geç iflasın kapanmasına (254) kadar istenebilir (182,2)

İFLASIN KALDIRILMASI SEBEPLERİ (ŞARTLARI):

1->> Bütün alacaklıların taleplerini geri almış olması:

Müflis bütün alacaklıların taleplerini geri aldıklarını yazılı bir belge ile ispat etmelidir (182,1) Bütün alacaklıların alacak taleplerini **geri almasının kayıtsız şartsız olması gerekir.**

2->> Bütün alacakların İrfan edilmiş olması:

Bütün alacaklıların **alacağının ifa edilmiş olduğu mesela ödenmiş olduğu müflis tarafından yazılı bir belge ile ispat edilmelidir** (182,1) ancak iflasın kaldırılması için yalnız ana para alacaklarını ödenmiş olması yeterli değildir, bütün alacakların faizlerinin de ödenmiş olması gerekir.

3->> Konkordatonun tasdik edilmiş olması:

Müflis hakkındaki iflas tasfiyesi devam ederken konkordato teklif etmişse; müflisin iflastan sonra teklif ettiği konkordato **ticaret mahkemesi tarafından tasdik edilirse; iflas idaresi ticaret mahkemesinden iflasın kaldırılmasının ister** (182,1 ve 309,5)

İFLASIN KALDIRILMASI USULÜ VE HÜKÜMLERİ

Ticaret mahkemesi; **iflasın kaldırılması talebini çekişmesiz yargı usulüne göre inceler** (HMK m.382/2-f3) gerekli görürse müflisi ve alacaklıları duruşmaya çağırıp dinler. Yaptığı inceleme sonucunda **iflasın kaldırılması sebebini yerinde görürse;** iflasın kaldırılmasına karar verir. İflasın kaldırılmasına karşı nihai bir karar olduğundan bundan **hukuki yararı olan tüm alacaklılar tarafından istinaf edilebilir. İstinaf süresi;** iflasın kaldırılması kararının **tebliğinden itibaren on gündür.** Ayrıca istinaf mahkemesi kararları **temyiz edilebilir** ve bunu da **süresi 10 gündür.** İstinaf ve temyiz incelemeleri (HMK m.341-373 maddelere göre yapılır.

İflasın kaldırılması: > **Madde 182** – Borçlu bütün alacaklılarının taleplerinin geri aldıklarına dair bir beyanname veya tekmil alacakların itfa olunduğu hakkında bir vesika gösterir veya akdölünün konkordato tasdik edilirse mahkeme, iflasın kalkmasına ve borçlunun serbestçe tasarrufu için mallarının kendisine iadesine karar verir.

İflâsın kaldırılmasına, alacak hakkındaki taleplerin kaydı için muayyen müddetin bitmesinden iflâsın kapanmasına kadar karar verilir. İflâsın kaldırılması hakkında verilen hükme karşı teflîğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı teflîğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İflasın kaldırıldığı ilan olunur.

BASİT TASFİYE

MASA MALLARININ YETMEMESİ NEDENİ İLE BASİT TASFİYE

Defteri tutulan iflas masası mallarının takdir edilen kıymetlerine göre *adi tasfiye giderlerini karşılamayacağı anlaşılsa*, o zaman **İflas basit tasfiye usulüne göre tasfiye edilir**. Bu tasfiye yapılacağı ilan edilir, bu ilanda iflas müdürü alacakları 20 günden az ve 2 aydan çok olmamak üzere, belirteceği süre içinde alacaklarını ve iddialarını bildirmeye davet eder (218) Bunun üzerine alacaklardan biri ilanda belirtilen süre içinde iflas dairesine başvurarak giderini peşin vermek suretiyle iflas tasfiyesinin adi tasfiye usulüne göre yapılmasını isteyebilir. Alacaklılardan biri böyle bir talepte bulunursa; **adi tasfiye ilanı (219) yapılır** ve tasfiyeye buraya kadar incelenmiş olan **adi tasfiye usulüne göre devam edilir**. Alacaklardan hiçbirisi *adi tasfiye istemezse*; tasfiyeye *basit tasfiye usulüyle devam edilir*. Bu tasfiye kanunda ayrıntılı olarak düzenlenmiş değildir. Basit tasfiyenin nasıl yapılacağına yalnız (218,3) değinilmiştir. **Basit tasfiyede iflas idaresi yoktur** iflas idaresinin görevlerini iflas dairesi müdürü yapar. Basit tasfiyede alacaklılar toplantıları da yoktur. İflas dairesi burada da alacakların bir sıra cetvelini yapar ve alacaklılar, bu sıra cetveline itiraz edebilirler. (235) Pay cetveli de (247) yapılır ve *alacağını tamamen alamayan iflas alacaklarına aciz belgesi verilir* (250) Sonuç olarak *adi tasfiyenin aykırı olmayan hükümleri basit tasfiyede kullanılır* yalnız burada süreler en kısa tutulması ve tasfiyenin basit çabuk ve az gider ile bitirilmesi amaçlanır. Basit tasfiye bitince iflas dairesi *ticaret mahkemesine bir son rapor verir* iflasın kapatılmasını ister, bunun üzerine **ticaret mahkemesi iflasın kapanmasına karar verir** (254) Bu *kapanma kararı da ilan edilir* (218/4)

ADİ TASFİYENİN UZAMASINDAN DOLAYI BASİT TASFİYE

Adi iflas tasfiyesinin iflasın açılmasından itibaren **altı ay içinde** bitirilmesi gerekir (256) yani bu altı ay içinde masa malları satılmış, elde edilen paralar alacaklılara kesin olarak dağıtılmış olmalıdır. Bu **6 aylık süre içinde iflasın tasfiyesi bitmediği takdirde**; alacaklılar toplanarak basit tasfiye usulünün uygulanmasına karar verebilirler (256) böyle bir karar verilerse bununla iflas idaresinin görevi biter ve iflas dairesi müdürü iflasın tasfiyesine basit tasfiye usulüne göre devam eder. İflas tasfiyesini 6 ayda bitirilememesi halinde **mutlaka basit tasfiye usulü uygulanmaz**. Alacaklılar basit tasfiye karar vermemişler veya hiç toplanmamışlarsa, icra mahkemesi gereğine göre bu 6 aylık süreyi uzatır, uygulamada başvuru olan yol genellikle budur.

Buna karşılık icra mahkemesi **adi tasfiyenin iflas idaresi üyelerinin gevşeklik ve ihmali nedeniyle uzadığı sonucuna varırsa**; iflas idaresi üyelerinin görevine son verilir (227,2-c1) icra mahkemesi adli tasfiye süresinin uzatılmasına karar verirse; görevlerine son verdiği iflas idaresi üyelerinin yerine önceki adaylar arasından arasından (223)'e göre yenisini seçer.

KAMU HUKUKU BAKIMINDAN İFLAS ÇEŞİTLERİ

ADİ İFLAS

Adi iflas, taksirli (TCK m.162) ve hileli (TCK m.161) olmayan iflastır, yani **müflisin kusuruna dayanmayan iflastır**. Buradan müflisin, iflas etmiş olması, kendi kusurunun sonucu değildir. Müflisin kusuru dışındaki bazı nedenler mesela ekonomik kriz onun iflasına sebep olmuştur. Hileli ve taksirli iflasta **müflis cezalandırıldığı halde**, adi iflaslı müflise ceza verilmez. Ticaret mahkemesi'nin iflasa karar verdiği bütün hallerde **başlangıçta iflas adi iflastır**. Ticaret mahkemesi'nin iflas kararından sonra, Sulh ceza mahkemesi müflisi taksirli iflas suçundan (TCK

m.162) veya ağır ceza mahkemesi hileli iflas (TCK m.161) suçundan dolayı cezalandırılırsa, o zaman bu hallerde **adi iflas, taksirli iflas veya hileli iflas haline dönüşür**. Adi iflasda; iflas eden borçluya **adi müflis denir**. İflasın normal şekilde katılmasından (254) sonra adi iflasın, **müflis sıfatı devam eder**. Adi müflisin bu sıfatının devam etmesi kamu hukuku bakımından bazı sonuçlar doğurur. Mesela **adi müflis; avukat, noter ve banka kurucusu olamaz**, olabilmesi için olsun uygun olarak itibarının yerine getirilmiş olması gerekir.

TAKSİRLİ İFLAS TCK (162)

Adi iflas suç sayılmadığı halde; **taksirli ve hileli iflas suçtur**, yani iflas'ın müflisin kusur ve ailesine dayanması halinde iflas suç sayılmıştır. Bu iflas'ın taksirli veya hileli olup olmadığına karar verme yetkisi **iflas kararını vermiş olan ticaret mahkemesine değil, sulh veya ağır ceza mahkemesine aittir**. Ceza mahkemesi'nin bir kişiyi taksirli veya hileli müflis olarak cezalandırabilmesi için ilk önce o kişinin ticaret mahkemesince iflasına karar verilmiş ve bu iflas kararının kesinleşmiş olması gerekir.

Taksirli ve hileli müflis **aleyhine ceza kovuşturması yapılabilmesi için bir başvurunun bulunmasına gerek yoktur**. Çünkü bu suçlardan dolayı kovuşturma yapılabilmesi ilgililerin şikayetine bağlı değildir. **Resen kovuşturma yapılması gerekir**. Bunun için iflas müdürü ve iflas idaresi taksirli ve hileli iflas sebeplerini öğrenmeleri halinde bunu Cumhuriyet savcılığına bildirmek zorundadırlar. Ceza (279) bundan başka alacaklılar bu hususta Cumhuriyet savcılığına ihbarda bulunabilirler. **Taksirli iflas; müflisin kusuruna dayanan iflastır. Fakat bu kusur hile derecesinde değildir**. Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özeni göstermemesi dolayısıyla **iflasa sebebiyet veren kişi iflasına karar verilmiş olması halinde iki aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır**. (TCK m.162)

Adi müflis için belirtilen avukat noter ve banka kurucusu kullanma yasağı taksilli müflis içinde vardır, hatta taksirli ve hileli müflisin itibarı yerine getirilmiş olsa bile taksirli ve hileli müflis gene avukat ve noter olamaz. (Avukatlık K. m. 5/f)

HİLELİ İFLAS CEZA 161

Hileli iflasın varlığı için müflisin, alacaklılarının teminatı mahiyetinde olan malları kaçırması, gizlemesi veya değerinin azalmasına neden olması, mal varlığını kaçırmaya yönelik tasarrufların ortaya çıkmasını önlemek için **ticari defter kayıt ve belgelere gizlemesi veya yok etmesi gibi...**

Hileli iflas > Madde 161- (1) Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarruflarda bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasa karar verilmiş olması halinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Hileli iflasın varlığı için;

a) Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına neden olunması,

b) Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi,

c) Gerçekte bir alacak ve borç ilişkisi olmadığı halde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi,

d) Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi,

Gerekir.

Taksirli iflas > Madde 162- (1) Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflasa sebebiyet veren kişi, iflasa karar verilmiş olması halinde, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

İPTAL DAVASI (277 284)

Borçlunun mallarının haczinden veya iflas etmeden önce alacaklılardan mal kaçırmak için yapmış olduğu bağışlamalar ve şüpheli tasarrufların iptal ettirilebilmesi için **alacaklılara bir dava açma hakkı tanınmıştır ki buna iptal davası denir** (277-284)

İİK 277; tasarrufların butlanına ve 278'de batıldır, denilmekte ise de burada söz konusu olan BK anlamında bir **butlan (kesin hükümsüzlük BK m.27) değildir**. Burada **iptal davasına konu yapılan tasarruf başlangıçta geçerlidir ve iptal davası kazanılırsa bu tasarruf tamamen iptal**

edilecek değildir. Şu halde **iptal davası dava konusu malın aynına ilişkin bir aynı dava olmayıp şahsi (kişisel) bir davadır**. Yani *bu dava ile malın mülkiyetinin davadan alınarak borçluya ait olduğuna karar verilmemekte sadece alacaklı davacı malın bedelinden alacağını (kişisel hakkını) almak yetkisini elde etmektedir.* (283,1)

İPTALE TABİ TASARRUFLAR:

İİK, borçlunun iptale tabi (iptal edilebilecek) tasarruflarını **üç grup altında düzenlemektedir**.

Bu maddelerde iptal edilebilecek bütün tasarruflar **tahdidi olarak sayılmış değildir** Bazı iptale tabi tasarrufları saymış, **bu sayıma sınırlı olmayıp her grup tasarruf için genel bir tanımlama yapılarak hangi tasarrufların iptale tabi bulunduğu olaya, zamana ve şartlara göre hakimnin takdirine bırakılmıştır** (281,1)

Ayrıca bir tasarrufun (278-280) maddelerine göre iptale tabi olması için tasarrufun davacı alacaklının **alacağının doğumundan sonra yapılmış olması gerekir**. Ancak mevcut bir borcun daha sonra **senede bağlanması mümkün olduğundan**, alacağın **doğduğu tarihi tespit edilirken senet tarihinin değil alacağın gerçek doğuş tarihinin araştırılması gerekir**.

İVAZSIZ TASARRUFLAR (278)

İvazsız tasarrufların butlanı: > **Madde 278** – Mütat hediyeyle müstesna olmak üzere, hacizden veya haczedilecek mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflasın açılmasından haczin veya aciz vesikası verilmesinin sebebi olan yahut masaya kabul olunan alacaklardan en eskisinin tesis edilmiş olduğu tarihe kadar geriye doğru olan müddet içinde yapılan bütün başışlamalar ve ivazsız tasarruflar batıldır.

Ancak, bu müddet haciz veya aciz yahut iflastan evvelki iki seneyi geçemez.

Aşağıdaki tasarruflar başışlama gibidir.

1. Kan ve koca ile usul ve fûru, neseben veya sıhren üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) hısımlar, evlat edinene evlatlık arasında yapılan ivazlı tasarruflar,
2. Akdin yapıldığı sırada, kendi verdiği şeyin değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler,
3. Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydı hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesis ettiği akitler ve ölüncüye kadar bakma akitleri,

ACIZ HALİNDE (borca batık durumda iken) YAPILAN TASARRUFLAR (279)

Acizden dolayı butlan: > **Madde 279** – Aşağıdaki tasarruflar borcunu ödemeyen bir borçlu tarafından hacizden veya mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflasın açılmasından evvelki bir sene içinde yapılmışsa yine batıldır:

- 1 – Borçlunun teminat göstermeği evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehiner;
- 2 – Para veya mütat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler;
- 3 – Vadesi gelmemiş borç için yapılan ödemeler.
4. Kişisel hakların kuvvetlendirilmesi için tapuya verilen şerhler.

Bu tasarruflardan istifade eden kimse borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini ispat eyleserse iptal davası dinlenmez.

Zarar verme kastından dolayı iptal > **Madde 280** – Malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu malî durumun ve zarar verme kastının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hâllerde iptal edilebilir. Şu kadar ki, işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içinde borçlu aleyhine haciz veya iflâs yoluyla takipte bulunulmuş olmalıdır.

Üçüncü şahıs, borçlunun karı veya kocası, usul veya fûru ile üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımları, evlat edineni veya evlatlığı ise borçlunun birinci fıkra beyan olunan durumunu bildiği farz olunur. Bunun hilafını üçüncü şahıs, ancak 279 uncu maddenin son fıkrasına göre isbat edebilir.

Ticarî işletmenin veya işyerindeki mevcut ticarî emtianın tamamını veya mühim bir kısmını devir veya satın alan yahut bir kısmını iktisapla beraber işyerini sonradan işgal eden şahsın, borçlunun alacaklılarını ızzar kasdını bildiği ve borçlunun da bu hallerde ızzar kasdıyla hareket ettiği kabul olunur. Bu karine, ancak iptal davasını açan alacaklıya devir, satış veya terk tarihinden en az üç ay evvel keyfiyetin yazılı olarak bildirildiğini veya ticarî işletmenin bulunduğu yerde görülebilir levhaları asmakla beraber Ticaret Sicilî Gazetesiyle; bu mümkün olmadığı takdirde bütün alacaklıların itilânı temin edecek şekilde münasip vasıtalarla ilan olunduğunu ispatla çürütülebilir.

İPTAL DAVASINDA YARGILAMA USULÜ

İptal davası niteliği bakımından bir eda davasıdır (HMK m.105) ve *normal bir hukuk davası* gibi açılır (HMK m.118) *dava dilekçesinde dava konusu tasarrufun iptale tabii olduğunu haklı gösteren olaylar (gerçek dava sebebi) açıkça belirtilmelidir*. Buna karşılık dava konusu tasarrufun (278-280) hükümlerinden hangisine göre iptalini istendiğinin, *dava dilekçesinde gösterilmemiş olması dava dilekçesinin düzenlenmesinde eksiklik sayılmaz*.

İptal davasının konusu: *Konusu iptale bağlı iptale tabi bir tasarruf ile borçlunun, 3. kişiye devretmiş olduğu mal veya hak üzerinde, davacı alacaklının cebri icra yoluyla hakkını alma yetkisini elde etmesidir.* (283,1) Mal lehine tasarruf yapılmış olan 3. kişinin elindeyse iptal davasının konusu **o mal üzerinde cebri icraya müsaade edilmesi**, yani **davacı alacaklının alacağı için o malın haczedilip satılması veya o malın borçlunun iflas masasına verilmesidir**. Lehine tasarruf yapılmış olan 3. kişi olmalı elinden çıkarmış (malı 4. kişiye devretmiş) ise *o zaman davanın konusu 3. kişinin o malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesidir*. (283,2) İptal davası üzerine 3. kişi de malvarlığında hasıl olacak eksikliğin borçludan tahsilini aynı davada isteyebilir (283,3)

İPTAL DAVASININ TARAFLARI:

Davacı:

İptal davası ve davacılar: > **Madde 277** – İptal davasından maksat 278, 279 ve 280 inci maddelerde yazılı tasarrufların butlanına hükmettirmektir. Bu davayı aşağıdaki şahıslar açabilirler:

- 1 – Elinde muvakkat yahut kati aciz vesikası bulunan her alacaklı,
- 2 – İflas idaresi yahut 245 inci maddede ve 255 inci maddenin 3 üncü fıkrasında yazılı hallerde alacaklıların kendileri.

1-> Hacizdeki iptal davasında davacı, haciz alacaklısıdır; Alacağını tamamen veya kısmen alamamış olan haciz alacaklısı, *alacağını tamamen veya kısmen alamamış olduğu borç ödemededen aciz belgesi ile ispat eder*. Yani *hacizde iptal davasına elinde kesin borç ödemededen aciz belgesi (143) veya geçici (105) aciz belgesi bulunan alacaklı açabilir* (277/1)

Aciz belgesi iptal davası için özel bir dava şartıdır (HMK m.114/2) *mahkemenin davacı alacaklının aciz belgesine sahip olup olmadığını re'sen araştırılması gerekir*. Borç ödemededen aciz belgesi almadan iptal davası açmış olan alacaklı sonradan aldığı aciz belgesinin mahkemeye verirse bununla **başlangıçtaki dava şartı noksanlığı ortadan kalkmış olacağından**, mahkemenin **iptal davasını** esastan incelemesi gerekir. **Hüküm anında dava şartı tamamdır** (HMK m.115/3)

2-> İflastaki iptal davasında davacılar ise iflas idaresidir: İptal davası açma hakkı **iflasın açılması ile iflas masasına geçer** (187) Bu nedenle iflasda iptal davası açma hakkı **iflas masasının yasal temsilcisi olan (226) iflas idaresine aittir** (277,2) *İflasta iptal davasını açan iflas idaresinden aciz belgesi ibraz etmesi istenmez*. Başka bir deyimle **iflasta iptal davası açılabilmesi için borç ödemededen aciz belgesi ibraz edilmesine gerek yoktur**.

İPTAL DAVASINDA DAVALI (282)

İptal davasında davalı: > **Madde 282** – İcra ve iflas Kanununun 11 inci babındaki iptal davaları borçlu ve borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimseler ile bunların mirasçıları aleyhine açılır. Bunlardan başka, kötü niyet sahibi üçüncü şahıslar aleyhine de iptal davası açılabilir. İptal davası iyi niyetli üçüncü şahısların haklarını ihlal etmez.

Hacizdeki iptal davasında davalı; Hacizdeki iptal davası, **borçlu ve 3. kişiler aleyhine açılır**. Buna göre iptal davasında borçlu ve lehine tasarruf yapılan 3. kişi, **davalı tarafta şekli bakımından mecburi yani zorunlu dava arkadaşı** (HMK m.59) **durumundadırlar**.

İflastaki iptal davasında davalı: Bu halde borçlu **iflas etmiş olduğundan iptal davasının aynı zamanda borçlu aleyhine açılmasına olanak ve gerek yoktur**. İflastaki iptal davası **yalnız lehine tasarruf yapılan 3. kişi ve varsa 4. kişi aleyhine** açılması gerekir.

Kötü niyetli 4. kişi aleyhine iptal davası açılması: Lehine tasarruf yapılan 3. kişiyi *iptale tabi tasarruf ile* **iktisap ettiği malı veya başka bir 4. kişiye devretmiş ve bu 4. kişi kötü niyetli ise alacaklı iptal davasının 4 kişiyi karşı da açabilir**. (282, c2) bu haldeyken davanın borçlu lehine tasarruf yapılan 3 kişi ve mal veya hakkı 3. kişiden **devralan 4. kişi aleyhine birlikte açılması** gerekir. Burada da bu kişiler arasında şekli bakımından **mecburi dava arkadaşlığı vardır**.

İptal davası **iyi niyetli 3. kişilerin (olayda 4. kişilerin) haklarını ihlal etmez.** (282,c3)

İPTAL DAVASINDAKİ YETKİ VE GÖREV:

İptal davasında **yetkili mahkeme için özel bir yer yoktur.** Bu nedenle iptal davası için yetkili mahkeme; HMK'nın yetkiye ilişkin hükümlerine göre belirlenir.

Borçlu ile 3. kişi; aynı yerde iseler iptal davası bu kişilerin ortak yerleşim yerinde açılır (HMK m.6) Borçlu ile 3. kişinin **yerleşim yerleri farklı ise; iptal davası davalılardan birinin yerleşim yerinde açılabilir** (HMK m.7/1) İptal davası **kişisel bir davadır aynı dava değildir**, bu nedenle **iptale tabi tasarruf konusu taşınmaz olsa bile** iptal davasında **(HMK m.12) hükmü uygulanmaz** yani **iptal davası için taşınmazın bulunduğu yer mahkemesi yetkili değildir.**

İptal davaları için **görevli mahkeme; değer ve miktarına bakılmazmaksızın asliye hukuk mahkemeleridir** (HMK m.2)

İptal davası **istihkak davasına** (99-228) karşı; karşı dava (HMK m.132) şeklinde açılırsa hem hacizde hem iflasla görevli mahkeme **istihkak davasının açıldığı icra mahkemesidir.**

İPTAL DAVASI AÇMA SÜRESİ (284)

İptal davası açma hakkı **iptale tabi tasarrufun yapıldığı tarihten itibaren beş yıl geçmekle düşer** (284) Bu **5 yıllık iptal davası açma süresi hak düşürücü niteliktedir** bu nedenle mahkeme tarafından **kendiliğinden (re'sen) gözetilir**

YARGILAMA USULÜ:

İptal davası **ayrı (müstakil) bir dava olarak açılır** dava dilekçesinde **İİK 278-280 maddelerinden hangisine dayanılarak iptal davası açıldığını bildirilmesi uygun olur** (HMK m.119/1-g) **ancak dava dilekçesinde hangi kanun maddesinde dayandığının bildirilmemesi veya yanlış maddenin bildirilmesi bir noksanlık sayılmaz.** Çünkü **hakim gerçek hukuki sebebi (kanun maddesini) kendiliğinden araştırıp tespit etmekle yükümlüdür** (HMK m.33) **İptal davası nispi harca tabidir** dava dilekçesinde dava konusu tasarruf iptalinin istenmesi gerekli ve yeterlidir.

İptale tabi tasarrufun konusunun **taşınmaz olması halinde** dava dilekçesinde **tapu kaydının iptalinin ve taşınmazın yeniden borçlu eski malik adına tescilini istenmesine olanak ve gerek yoktur.** (283,1)

3. kişi iptale tabi tasarruf ile itisap ettiği malı veya hakkı; iyi niyetli bir 4. kişiye devretmişse, davacı iyi niyetli olduğuna inandığı 4. kişiyi, iptal davası dilekçesinde davalı olarak göstermez. Bu halde davacı dava dilekçesinde **3. kişinin elinden çıkarmış olduğu malın değeri nispetinde tazminata mahkum edilmesini talep eder.** (283,2)

İptal davalarında yargılama usulü: > Madde 281 –

Mahkeme, iptal davalarını basit yargılama usulü ile görüp hükme bağlar ve bu davalara mütaallik ihtilafları hal ve şartları gözönünde tutarak serbestçe takdir ve halleder.

Hakim, iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz kararı verebilir. Teminatın lüzum ve miktarı mahkemece takdir ve tayin olunur. Şu kadar ki, davanın elden çıkarılmış mallar yerine kaim olan kıymete taalluku halinde, teminat göstermeksizin ihtiyati haciz kararı verilemez.

Davalılardan herhangi biri davacının alacağını ödediği takdirde, dava reddolunur. Bu halde hakim, duruma göre herbirini masrafla ilzam veya bu masrafı aralarında takdir ettiği surette taksim eder.

İlâdenin şümülü: Madde 283 – > Davacı, iptal davası sabit olduğu takdirde, bu davaya konu teşkil eden mal üzerinde cebri icra yolu ile, hakkını almak yetkisini elde eder ve davanın konusu taşınmazsa, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın tashihiye mahal olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir.

İptal davası, üçüncü şahsın elinden çıkarmış olduğu mallar yerine geçen değere taalluk ediyorsa, bu değerler nispetinde üçüncü şahıs nakden tazmine (Davacının alacağından fazla olmamak üzere) mahkûm edilir.

İptal davası üzerine üçüncü şahıs da, mamelekinde hasıl olacak eksikliğin borçludan tahsilini aynı davada isteyebilir. Bu talep, iptal davasının tefrik edilerek daha önce hükme bağlanmasına manî değildir.

İptal davasını kaybeden üçüncü şahıs, karşılık olarak şeyi veya bedelini borçludan veya iflas masasından geri isteyebilir.

Batıl bir tasarruf neticesinde kendisine ödenilen şeyi geri veren alacaklı eski haklarını muhafaza eder.

Kendisine bağış yapılan iyi niyetli ise yalnız dava zamanında elinde bulunan miktarı geri vermeye mecburdur.

Mahkeme iptal davası basit yargılama usulüne göre (HMK m.316-322) **inceleyip karara bağlar** (281,1) İptal davası *tanık dahil her türlü delille ispat edebilir*. Mahkeme iptale tabi tasarrufların konusu olan mallar hakkında *alacaklının talebi üzerine ihtiyati haciz* (257) *kararı verebilir* bununla da devamında 281 maddeyi komple yazacağız

Davalılardan (borçlu veya 3. kişiden) *herhangi birisi davacı alacaklının alacağını ödemediği takdirde iptal davası konusuz kalır*.

İPTAL DAVASINDA HÜKÜM

İptal davasının kabulü kararı: Hacizdeki iptal davasının kabulü kararında dava konusu tasarrufun (davacının alacağı oranında) iptaline karar verilmesi gerekli ve yeterlidir. Davanın kabulü kararı ile dava konusu olan mal; borçlunun mülkiyetine geri dönmeyiz.

İadenin şümülü: > Madde 283 – (1) Davacı, iptal davası sabit olduğu takdirde, bu davaya konu teşkil eden mal üzerinde cebri icra yolu ile, hakkını almak yetkisini elde eder ve davanın konusu taşınmazsa, davalı üçüncü şahıs üzerindeki kaydın tashihiine mahal olmadan o taşınmazın haciz ve satışını isteyebilir. (2) İptal davası, üçüncü şahsın elinden çıkarmış olduğu mallar yerine geçen değere taallük ediyorsa, bu değerler nispetinde üçüncü şahıs nakden tazmine (Davacının alacağından fazla olmamak üzere) mahkûm edilir. (3) İptal davası üzerine üçüncü şahıs da, mamelekinde hasıl olacak eksikliğin borçludan tahsilini aynı davada isteyebilir. Bu talep, iptal davasının tefrik edilerek daha önce hükme bağlanmasına mani değildir. (4) İptal davasını kaybeden üçüncü şahıs, karşılık olarak şeyi veya bedelini borçludan veya iflas masasından geri isteyebilir. (5) Batıl bir tasarruf neticesinde kendisine ödenilen şeyi geri veren alacaklı eski haklarını muhafaza eder. (6) Kendisine bağış yapılan iyi niyetli ise yalnız dava zamanında elinde bulunan miktarı geri vermeye mecburdur.

İflastaki iptal davasının kabulü kararında; dava konusu tasarrufun iptaline karar verilmesi gerekli ve yeterlidir. İflastaki iptal davasında da iptale tabi *tasarrufun konusunun taşınmaz olması halinde mahkemenin tasarrufun iptaline karar vermekle yetinmesi gerekir*. **Mahkeme ayrıca tapu kaydının iptali ve taşınmazın müflis adına tesciline karar veremez**. İflastaki iptal davasının kabulü kararı üzerine iptal davası konusu maz **müflise aitmiş gibi iflas masasına alınır** iflas idaresi tarafından **satılır ve satış bedeli bütünü alacaklara, alacakları oranında paylaştırılır**.

İptal davasının reddi kararı; davacı iptal davası (dava konusu tasarrufun iptale tabi olduğunu) **ispat edemezse mahkeme iptal davasının reddine karar verir**.

Asliye hukuk mahkemesinin iptal davası hakkındaki kararlarının **istinaf edilmesi** İİK'na göre değil **HMK'ndaki istinaf hükümlerine göre yapılır** (HMK m.341-360) aynı şekilde **istinaf mahkemesinin kararı da** (HMK m.361-373)'e **göre temyiz edilebilir**.

KONKORDATO (285-309)

YÜZDE KONKORDATOSU

Konkordato dürüst bir borçlunun, *imtiyazsız alacaklılarının en az üçte iki çoğunluğu ile yaptığı ve ticaret mahkemesinin tasdikli ile hüküm ifade eden öyle bir cebri anlaşmadır ki bununla imtiyazsız alacaklılar, borçluya karşı alacaklarının belli bir yüzdesinden feragat ederler ve borçlu borçlarının konkordato ile kabul edilen kısmını ödemekle borçlarının tamamının kurtulur*.

VADE KONKORDATOSU:

Bazen borçlu, o anda mallarını satarak vadesi gelmiş borçların hepsini birden ödeyecek durumda olmayabilir. Fakat borçluya bir vade (süre) tanınırsa, borçlu o vadenin sonunda **borçlarını tam olarak ödeyebilecek duruma girer**. İşte bu halde **borçlu ile imtiyazsız alacakların en az üçte iki çoğunluğu arasında yapılan bir konkordato ile borçluya vade tanınır ve borçlu takside bağlanabilir ki buna da vade konkordatosu denir**.

Borçlarını *vadesi geldiği halde ödeyememe tehlikesi altında bulunan* herhangi bir borçlu, **vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle**, borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilir (285,1)

İflas talebinde bulunabilecek her alacaklı da, gerekçeli bir dilekçeyle borçlu hakkında konkordato işlemlerimin başlatılmasını isteyebilir (285,2)

Konkordato; **adi konkordato (285-309)** ve **malvarlığının terki suretiyle konkordato (309/a)** olmak üzere **ikiye ayrılır**.

Konkordato talebi: > **Madde 285** - Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilir.

İflas talebinde bulunabilecek her alacaklı, gerekçeli bir dilekçeyle, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir.

Yetkili ve görevli mahkeme; iflâsa tabi olan borçlu için 154 üncü maddenin birinci veya ikinci fıkralarında yazılı yerdeki, iflâsa tabi olmayan borçlu için yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir.

Konkordato talebinde bulunan, Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan tarifiede belirtilen konkordato gider avansını yatırmaya mecburdur. Bu durumda 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 114 üncü ve 115 inci maddeleri kıyasen uygulanır.

Adil konkordatoda yapıldığı zamana göre iki şekilde olur

1->> iflas dışı adi konkordato: *İflasa tabi olsun veya olmasın herhangi bir borcunun alacaklıları ile yapmış olduğu konkordatodur. Burada borçlu iflâsa tabi ise henüz iflas etmeden önce konkordato teklif eder. Konkordato teklifi kabul ve tasdik edilirse, iflas etmekten kurtulur. Bu nedenle iflas dışı konkordatoyu iflası önleyici konkordato olarak isimlendirilebiliriz.*

2->> İflas içi (iflastan sonra) konkordato: Bu halde borçlu iflas etmiş olup *iflastan kurtulmak için konkordato teklifi etmektedir. Konkordato, kabul ve tasdik edilirse, borçlu hakkında iflas bütün hüküm ve sonuçlarını kaldırılır.* (182)

Kanun, **iflas dışı (adi) konkordatoyu ayrıntılı olarak düzenlemiş** (285-308) iflastan sonra konkordato için ise *bunun özelliklerini belirttikten sonra, iflas dışı konkordato hükümlerine yollama yapmak eğitilmiştir.* (309)

ADI (İFLAS DIŞI) KONKORDATO:

Konkordato talebi (285): *Borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu; vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için konkordato talep edebilir* (285,1) *iflas talebinde bulunabilecek her alacaklı da, gerekçeli bir dilekçeyle borçlu hakkında konkordato işlemlerimin başlatılmasını isteyebilir* (285,2)

Yetkili ve görevli mahkeme: Konkordato için yetkili ve görevli mahkeme *iflâsa tabi olan borçlu için (154)üncü maddenin 1 ve 2. fıkralarında yazılı yerdeki, iflâsa tabi olmayan borçlu için ise yerleşim yerindeki (MK m.19) asliye ticaret mahkemesidir.* (285,3)

Borçlu konkordato talebi ne aşağıdaki belgeleri ekler (286):

BORÇLANAN MALVARLIĞININ DURUMUNU GÖSTERİR BELGELER: (286)

Borçlu, konkordato talebine aşağıdaki belgeleri ekler.

a) Borçlunun borçlarını hangi oranda veya vadede ödeyeceğini, bu kapsamda alacaklıların alacaklarından hangi oranda vazgeçmiş olacaklarını, ödemelerin yapılması için borçlunun mevcut mallarını satıp satmayacağını, borçlunun faaliyetine devam edebilmesi ve alacaklılara ödemelerini yapabilmesi için gerekli malî kaynağın sermaye artırımı veya kredi temini yoluyla yahut başka bir yöntem kullanılarak sağlanacağını gösteren **konkordato ön projesi**.

b) Borçlunun **malvarlığının durumunu gösterir belgeler**; borçlu defter tutmaya mecbur kişilerden ise Türk Ticaret Kanununa göre hazırlanan **son bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu**, hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan **ara bilançolar, ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdikleri** ile elektronik ortamda oluşturulan defterlere ilişkin **e-defter berat bilgileri**, borçlunun malî durumunu açıklayıcı

diğer bilgi ve belgeler, maddi ve maddi olmayan duran varlıklara ait olup defter değerlerini içeren listeler, tüm alacak ve borçları vadeleri ile birlikte gösteren liste ve belgeler.

c) Alacaklıları, alacak miktarlarını ve alacaklıların imtiyaz durumunu gösteren liste.

d) Konkordato ön projesinde yer alan teklife göre **alacaklıların eline geçmesi öngörülen miktar ile borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktarı karşılaştırmalı olarak gösteren tablo.**

e) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca yetkilendirilen bağımsız denetim kuruluşu tarafından Türkiye Denetim Standartlarına göre yapılacak denetim kapsamında hazırlanan ve konkordato ön projesinde yer alan teklifin gerçekleşeceği hususunda makul güvence veren denetim raporu ile dayanakları.

Borçlu, konkordato sürecinde mahkeme veya komiser tarafından istenebilecek diğer belge ve kayıtları da ibraz etmek zorundadır. Düzenlenecek raporlar ve bu raporlara dayanak olacak denetimlerde, *denetim kuruluşlarının faaliyetleri, hak ve yükümlülükleri, raporların inceleme ve denetimleri, bu raporlar sebebiyle doğacak idari ve hukuki sorumluluk ile diğer hususlar hakkında 26/9/2011 tarihli ve 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri uygulanır.*

GEÇİCİ KONKORDATO MÜHLETİ KARARI (287-288)

Konkordato talebi üzerine; ticaret mahkemesi 286ıncı maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde, geçici konkordato mühleti verir. Borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır. (287,1) Konkordato işlemlerinin başlatılması alacaklılardan biri tarafından talep edilmişse (285,2) borçlunun 286 maddede belirtilen belgeleri ve kayıtları, mahkemenin vereceği makul süre içinde ve eksiksiz olarak sunulması halinde geçici mühlet kararı verilir.

Bu durumda **anılan belge ve kayıtların hazırlanması için gerekli masraf alacaklı tarafından karşılanır.** Belge ve kayıtların süresinde ve eksiksiz olarak sunulmaması halinde geçici konkordato mühleti karar verilmez ve **alacaklıların yaptığı konkordato talebinin reddine karar verilir** (287,2)

Ticaret mahkemesi geçici konkordato mühleti kararıyla (287,1) birlikte, konkordatodan başarıya ulaşmasının mümkün olup olmadığını yakından incelenmesi amacıyla bir **geçici konkordato komiseri** görevlendirir. Alacaklı sayısı ve alacak miktarı dikkate alınarak gerektiğinde üç komiser de görevlendirilebilir. 290ıncı madde bu konuda kıyasen uygulanır. (287,3)

Geçici konkordato mühleti üç aydır. Ticaret mahkemesi bu 3 aylık süre dolmadan borçlunun veya geçici konkordato komiserinin yapacağı talep üzerine geçici konkordato mühletini **en fazla 2 ay daha uzatabilir.** Geçici konkordato mühletinin **toplam süresi 5 ayı geçemez** (287,4)

Geçici konkordato mühleti talebinin kabulü, geçici konkordato komiseri görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve tedbirlere ilişkin kararlara karşı **istinaf yoluna başvurulamaz** (287,6)

Geçici konkordato mühleti, **kesin konkordato mühletinin sonuçlarını** (289) doğurur. (288,1)

Ticaret mahkemesince geçici konkordato mühleti kararı **ticaret sicili gazetesinde ve basın ilan kurumunun resmi portalında ilan olunur.** (288/2c1) bu ilanda **alacaklıların ilanından itibaren 7 günlük kesin süre içinde** dilekçe ile **itiraz ederek**, konkordato mühleti verilmesini gerektiren bir hal bulunmadığını delilleri ile birlikte ileri sürebilecekleri ve bu çerçevede ticaret mahkemesinden konkordato talebinin reddini isteyebilecekleri belirtilir (288/2, c2)

KESİN KONKORDATO MÜHLETİ KARARI (289)

Kesin konkordato mühleti hakkında bir karar verilebilmesi için ticaret mahkemesi borçluyu davet eder. Geçici konkordato komiseri (287,3) **duruşmadan önce yazılı raporunu sunar** ve ticaret mahkemesi gerekli görülürse, beyanı alınmak üzere duruşmada hazır bulunur. Ticaret mahkemesi yapacağı değerlendirmede itiraz eden alacaklıların (288/2, c2) **dilekçelerinde ileri sürdükleri itiraz sebepleri de dikkate alınır** (289,2)

Konkordatodan başarıya ulaşmasının mümkün olduğunun anlaşılması üzerine ticaret mahkemesi, **borçluya 1 yıllık kesin konkordato mühleti verir** (289,2-c1)

Bu karar ile birlikte ticaret mahkemesi *yeni bir görevlendirme yapılmasını gerektiren bir durum olmadığı takdirde, geçici konkordato komiserinin görevlerine devam etmesine karar verir ve konkordato dosyasını geçici konkordato komiserine tevdi eder* (289,3)

ALACAKLILAR KURULU:

Ticaret mahkemesince *kesin mühlet kararı ile beraber veya kesin mühlet dışında*, uygun görülecek bir zamanda **7 alacaklıyı geçmemek, herhangi bir ücret takdir edilmemek ve tek sayıda olmak kaydıyla** ayrıca bir **alacaklılar kurulu oluşturulabilir**. Alacaklı sayısı; alacak miktarı ve alacakların çeşitliliği dikkate alınarak, alacaklılar kurulunun zorunlu olarak oluşturulacağı haller ile alacaklar kuruluna ilişkin diğer hususlar **Adalet bakanlığınca** yürürlüğe konulan **yönetmelikle** gösterilir (289,4)

KESİN MÜHLETİN UZATILMASI:

Güçlük arz eden özel durumlarda; kesin mühlet, konkordato komiserinin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine mahkemece 6 aya kadar uzatılabilir. Borçlu da bu fıkra uyarınca *uzatma talebinde bulunabilir*, bu takdirde komiserin de görüşü alınır. **Her iki halde de uzatma talebi kesin mühletin sona ermesinden önce yapılır** ve *uzatma kararı vermeden önce varsa alacaklar kurulundan da görüşü alınır* (289,5) Kesin mühlet verilmesine, uzatılmasına kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine ilişkin kararlar (288) uyarınca ilan edilir ve **ticaret mahkemesi tarafından ilgili yerlere bildirilir.** (289,6)

KONKORDATO KOMİSERİ:

Konkordato komiserinin görevleri şunlardır

* Konkordatonun tasdikine yönelik işlemleri tamamlayarak, dosyayı raporu ile birlikte ticaret mahkemesine iade eder.

* Konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunur

* Borçlunun faaliyetlerine nezaret eder

* İcra iflas kanununda verilen görevleri yerine getirir.

* Ticaret mahkemesi'nin istediği konularda ve uygun göreceği sürelerde ara raporlar sunar

* Alacaklılar kurulunu konkordatonun seyri hakkında düzenli aralıklarla bilgilendirir

* Talepte bulunan diğer alacaklılara konkordatonun seyri ve borçlunun güncel mali durumu hakkında bilgi verir

* Ticaret mahkemesi tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir

KONKORDATO TALEBİNİN REDDİ:

Konkordato talebi ile amaçlanan iyileşmenin kesin konkordato mühletinin sona ermesinden önce gerçekleştiğinin konkordato komiserinin yazılı raporu ile ticaret mahkemesine bildirilmesi üzerine, ticaret mahkemesi **resen kesin mühletin kaldırılarak konkordato talebinin reddine karar verebilir.** Bu karar (288) uyarınca ilan edilir ve **ilgili yerlere bildirilir** (291,1)

İflasa tabi borçlu (43) bakımından kesin mühletin verilmesinden sonra aşağıdaki durumların gerçekleşmesi halinde konkordato komiserinin yazılı raporu üzerine ticaret mahkemesi kesin mühleti kaldırarak **konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflasına resen karar verir** (292,1)

1-> Borçlunun mal varlığının **korunması için iflasın açılması gerekiyorsa**

2-> Konkordatonun **başarıya ulaşamayacağı** anlaşılıyorsa

3-> Borçlu İİK (297)'ye aykırı davranır veya konkordato komiserinin talimatlarına uymazsa

4-> Borca batık olduğu anlaşılan sermaye şirketi veya kooperatif konkordato talebinden **feragat ederse**

Ticaret mahkemesi (292) uyarınca karar vermeden önce borçlu ve varsa konkordato talep eden alacaklı ve alacaklılar kurulunu **duruşmaya davet eder.** Diğer alacaklıları ise gerekli görürse davet eder

Kesin mühlet talebinin değerlendirilmesi sonucunda; hakkında iflas kararı verilmeyen borçlunun konkordato talebinin reddine karar verilirse, **borçlu veya varsa konkordato talep eden alacaklı, bu kararın tebliğinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurabilir.** BAM'nin kararı kesindir. BAM tarafından **ilk derece mahkemesi kararının kaldırılarak mühlet kararı verildiği hallerde**

dosya konkordato komiserini görevlendirilmesi de dahil olmak üzere müteakip işlemlerin yürütülmesi için ilk derece ticaret mahkemesine gönderilir (293,3)

KESİN KONKORDATO MÜHLETİNİN SONUÇLARI (289):

Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatı tedbir ve ihtiyatı haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

206 ncı maddenin birinci fıkrasında yazılı imtiyazlı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir. Tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur. Takas bu Kanunun 200 ve 201 inci maddelerine tâbidir. Bu maddelerin uygulanmasında geçici mühletin ilânı tarihi esas alınır. Hacizli mallar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde *186 ncı madde hükmü uygulanır*. Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür. Konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komiserle bildirilir. *Şu kadar ki borçlu, komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenmekte serbesttir.*

Kesin mühletin rehinli alacaklılar bakımından sonuçları (295): Mühlet sırasında *rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehinin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez.*

Kesin mühletin sözleşmeler bakımından sonuçları (296): Sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden *etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın*, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyetinin devamı için önem arz eden sözleşmelerde yer alıp da borçlunun konkordato talebinde bulunmasının *sözleşmeye aykırılık teşkil etmediğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin hükümler, borçlunun konkordato yoluna başvurusu durumunda uygulanmaz.* Sözleşmede bu yönde bir hüküm bulunmasa dahi sözleşme, borçlunun konkordatoya başvurduğu gerekçesiyle sona erdirilemez.

Borçlu, tarafı olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin onayıyla herhangi bir zamanda *sona erecek şekilde feshedebilir*. Bu çerçevede ödenmesi gereken *tazminat, konkordato projesine tabi olur*. Hizmet sözleşmelerinin feshine ilişkin özel hükümler saklıdır.

Kesin mühletin borçlu bakımından sonuçları (297): Borçlu, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. *Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.*

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. *Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür.* Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa *mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir* veya 292 nci madde çerçevesinde karar verir. Alınan kararlar 288 inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir.

Defter tutulması ve rehinli malların kıymetinin takdiri (298): *Komiser, görevlendirilmesini müteakip borçlunun mevcudunun bir defterini yapar ve malların kıymetlerini takdir eder.* Borçlunun başka yerlerde malları varsa bu muamele o yer icra dairesi marifetiyle yaptırılabilir. Komiser rehinli malların kıymetinin takdirine ilişkin kararını alacaklıların incelemesine hazır bulundurur; kıymet takdiri kararı alacaklılar toplantısından önce yazılı olarak rehinli alacaklılara ve borçluya bildirilir. İlgililer, *yedi gün içinde ve masrafını önceden vermek kaydıyla*, mahkemeden rehinli malların kıymetini yeniden takdir etmesini isteyebilirler. Eğer *yeni kıymet takdiri bir alacaklı tarafından istenmiş ve takdir edilen kıymet, kayda değer bir şekilde değişmişse* alacaklı

borçludan *masraflarının ödenmesini talep edebilir*. Rehinli taşınmaz malların bu madde kapsamındaki kıymet takdiri, gayrimenkul *değerleme uzmanlığı lisansı ile yetkilendirilen kişilere* yaptırılabilir.

ALACAKLILAR TOPLANTISI:

Konkordato projesinin hazırlanması, alacakların bildirilmesi ve tahkiki tamamlandıktan sonra komiser, 288 inci madde uyarınca yapacağı yeni bir ilânla alacaklıları, konkordato projesini müzakere etmek üzere toplanmaya davet eder. Toplantı günü ilândan en az on beş gün sonra olmak zorundadır. *İlanda alacaklıların, toplantıdan önceki yedi gün içinde belgeleri inceleyebilecekleri de bildirilir. Ayrıca, ilânın birer sureti adresi belli olan alacaklılara posta ile gönderilir.*

Alacaklılar toplantısı ve projenin kabulü için gerekli çoğunluk (302): Komiser alacaklılar toplantısına başkanlık eder ve borçlunun durumu hakkında bir rapor verir. Borçlu gerekli açıklamaları yapmak üzere toplantıda hazır bulunmaya mecburdur. **Konkordato projesi;**

a) *Kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını veya*

b) *Kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini,*

aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş ise kabul edilmiş sayılır.

Oylamada sadece konkordato projesinden etkilenen alacaklılar oy kullanabilir. 206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacakların alacaklıları ve borçlunun eşi ve çocuğu ile kendisinin ve evlilik bağı ortadan kalkmış olsa dahi eşinin anası, babası ve kardeşi alacak ve alacaklı çoğunluğunun hesabında dikkate alınmaz.

Rehinle temin edilmiş olan alacaklar, 298 inci madde uyarınca takdir edilen kıymet sonucunda teminatsız kaldıkları kısım için hesaba katılırlar. Çekişmeli veya geciktirici koşula bağlı yahut belirli olmayan bir vadeye tabi alacakların hesaba katılıp katılmamasına ve ne oranda katılacağına mahkeme karar verir. Şu kadar ki bu iddialar hakkında ileride mahkemece verilecek hükümler saklıdır. *Konkordato projesinin müzakereleri sonucunda oluşturulan konkordato tutanağı, kabul ve ret oylarını içerecek şekilde derhâl imza olunur. Toplantının bitimini takip eden yedi gün içinde gerçekleşen ihtilaflar da kabul olunur. Komiser, ihtilak süresinin bitmesinden itibaren en geç yedi gün içinde konkordatoya ilişkin bütün belgeleri, konkordato projesinin kabul edilip edilmediğine ve tasdikinin uygun olup olmadığına dair gerekçeli raporunu mahkemeye tevdi eder.*

Borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı haklar (303): Konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza eder. Konkordatoya muvafakat eden alacaklı da kendi haklarını, borçtan birlikte sorumlu olan kişilere ödeme mukabilinde devir teklif etmek ve onlara toplantıların günü ile yerini **en az on gün önce haber vermek şartıyla** bu hükümden yararlanır. Alacaklı müracaat hakkına halel gelmeksizin borçtan birlikte sorumlu olan kişilere konkordato müzakerelerine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir.

KONKORDATONUN TİCARET MAHKEMESİ TARAFINDAN İNCELENMESİ (304):

Komiserin gerekçeli raporunu ve dosyayı tevdi alan mahkeme, konkordato hakkında karar vermek üzere yargılamaya başlar. Mahkeme, komiseri dinledikten sonra kısa bir zamanda ve her hâlde kesin mühlet içinde kararını vermek zorundadır. Karar vermek için tayin olunan duruşma günü, **288 inci madde uyarınca ilân edilir.** İtiraz edenlerin, itiraz sebeplerini duruşma gününden **en az üç gün önce** yazılı olarak bildirmek kaydıyla *duruşmada hazır bulunabilecekleri de ilâna yazılır.*

Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verilmeye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre **altı aydan fazla olamaz.**

KONKORDATONUN TASDİKİ ŞARTLARI (305):

302 nci madde uyarınca yapılan toplantıda ve ihtilak süresi içinde verilen oylarla kabul edilen konkordato projesinin tasdiki aşağıdaki şartların gerçekleşmesine bağlıdır:

a) **Adi konkordatoda teklif edilen tutarın, borçlunun iflâsı hâlinde alacaklıların eline geçebilecek muhtemel miktardan fazla olacağının anlaşılması;** malvarlığının terki suretiyle

konkordatoda paraya çevirme hâlinde elde edilen hasılat veya üçüncü kişi tarafından teklif edilen tutarın iflâs yoluyla tasfiye hâlinde elde edilebilecek bedelden fazla olacağının anlaşılması.

b) Teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması; bu kapsamda mahkeme, borçlunun beklenen haklarının dikkate alınıp alınmayacağını ve alınacaksa ne oranda dikkate alınacağını da takdir eder.

c) Konkordato projesinin 302 nci maddede öngörülen çoğunlukla kabul edilmiş bulunması.

d) 206 ncı maddenin birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklıların alacaklarının tam olarak ödenmesinin ve mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçların ifasını, alacaklı bundan açıkça vazgeçmedikçe yeterli teminata bağlanmış olması. Bu durumda 302nci maddenin altıncı fıkrası kıyasen uygulanır.

e) Konkordatonun tasdikinin gerektirdiği yargılama giderleri ile konkordatonun tasdiki durumunda alacaklılara ödenmesi kararlaştırılan para üzerinden alınması gereken harcın, tasdik kararından önce, borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmiş olması.

Mahkeme konkordato projesini yetersiz bulursa kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmenin yapılmasını isteyebilir.

Konkordatonun tasdiki kararı, kapsamı ve ilânı (306): Konkordatonun tasdiki kararında alacaklıların **hangi ölçüde alacaklarından vazgeçtiği** ve borçlunun borçlarını **hangi takvim çerçevesinde ödeyeceği belirtilir.** Kararda, tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli **gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirlerini almakla görevli bir kayyım tayin edilebilir.** Bu takdirde kayyım, borçlunun işletmesinin durumu ve proje uyarınca borçlarını ödeme kabiliyetinin muhafaza edip etmediği konusunda **iki ayda bir** tasdik kararını veren mahkemeye **rapor verir;** alacaklılar bu raporu inceleyebilirler. Tasdik kararı mahkemece, 288 inci madde uyarınca ilân olunur ve ilgili yerlere bildirilir.

Rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi (307): Borçlunun talebi üzerine, tasdik kararında rehinli malın muhafaza altına alınması ve satışı, karardan itibaren bir yılı geçmemek üzere aşağıdaki şartlarla ertelenebilir.

a) Rehinle temin edilen alacak konkordato talebinden önce doğmuş olmalıdır.

b) Rehinle temin edilen alacağın konkordato talep tarihine kadar ödenmemiş faizi bulunmamalıdır.

c) Borçlu rehinli malın, işletmenin faaliyeti için zorunlu olduğunu ve paraya çevrilmesi durumunda ekonomik varlığının tehlikeye düşeceğini yaklaşık olarak ispat etmiş olmalıdır.

Rehinli malın muhafazası ve paraya çevrilmesinin ertelenmesi hâlinde satış isteme süresi işlemez. **Borçlunun talebi üzerine,** tasdik kararında finansal kiralama konusu malların iadesi, karardan itibaren **bir yılı geçmemek üzere aşağıdaki şartlarla ertelenebilir.**

a) Borçlu finansal kiralama sözleşmesinin aynen ifasını 294 üncü maddenin yedinci fıkrası uyarınca üstlenmiş olmalıdır.

b) Finansal kiralamadan doğan kira alacağı konkordato talebinden önce doğmuş olmalıdır.

c) Ödenmemiş kira borcu, üç aylık tutarı aşmamalıdır.

d) Bu erteleme nedeniyle finansal kiralama konusu malın değer kaybından kaynaklanabilecek zarar, teminat altına alınmış olmalıdır.

e) Borçlu finansal kiralama konusu malın işletmenin faaliyeti için zorunlu olduğunu ve iade edilmesi durumunda ekonomik varlığının tehlikeye düşeceğini yaklaşık olarak ispat etmiş olmalıdır.

Alacaklılar yazılı görüşlerini konkordatonun tasdikine ilişkin duruşmadan önce sunmaya davet edilirler; bu alacaklılar ayrıca tasdik duruşmasına çağırılırlar. Borçlu, rehinli veya finansal kiralama konusu malı rızasıyla devreder, iflâs eder veya ölürse, erteleme kendiliğinden hükümsüz hâle gelir. Konkordatoyu tasdik eden mahkeme, ilgili alacaklının talebi üzerine ve borçluyu da davet ederek aşağıdaki hâllerden birinin varlığının yaklaşık olarak ispat edilmesi kaydıyla erteleme kararını kaldırır.

a) Borçlu ertelemeyi yanlış bilgiler vermek suretiyle elde etmişse.

b) Borçlunun serveti ve gelirleri artmış ve borçlu, ekonomik varlığını tehlikeye sokmadan borcu ödeyebilecek hâle gelmişse.

c) *Rehinli malın paraya çevrilmesi veya finansal kiralama konusu malın iadesi, borçlunun ekonomik varlığını artık tehlikeye sokmayacaktır.*

Konkordatonun tasdik edilmemesi ve borçlunun iflâsı (308):

Konkordato tasdik edilmezse mahkeme konkordato talebinin **reddine karar verir** ve bu karar 288 inci madde uyarınca **ilân edilerek ilgili yerlere bildirilir**. Borçlunun iflâsa tabi şahıslardan olması ve doğrudan doğruya iflâs sebeplerinden birinin mevcut olması hâlinde mahkeme, **borçlunun iflâsına resen karar verir**.

TASDİK EDİLEN KONKORDATONUN HÜKÜMLERİ (308/c):

Konkordato, **tasdik kararıyla bağlayıcı hâle gelir**. Tasdik edilen konkordato projesinde konkordatonun, tasdik kararının kesinleşmesiyle bağlayıcı hâle geleceği de kararlaştırılabilir; bu takdirde mühletin etkileri, kanunda öngörülen istisnalar saklı kalmak kaydıyla konkordatonun bağlayıcı hâle geldiği tarihe kadar devam eder. *Bağlayıcı hâle gelen konkordato*, konkordato talebinden önce veya komiserin izni olmaksızın mühlet içinde doğan bütün alacaklar için mecburidir. 206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar, rehinli alacaklıların rehnin kıymetini karşılayan miktardaki alacakları ve 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları hakkında bu maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Kredi kurumları tarafından verilen krediler de dahil olmak üzere, mühlet içinde komiserin izniyle akdedilmiş borçlar, *adi konkordatoda konkordato şartlarına tabi değildir; malvarlığının terki suretiyle konkordatoda yahut sonraki bir iflâsta masa borcu sayılır. Aynı kural karşı edimin ifasını komiserin izniyle kabul eden borçlunun taraf olduğu sürekli borç ilişkilerindeki karşı edimler için de geçerlidir.*

Konkordatonun sonuçlanmayan takiplere etkisi: Konkordatonun taraflar için bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşürür. Birinci fıkra hükmü, 308/c maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki alacaklar için konulan hacizler hakkında uygulanmaz. (308/c)

Konkordato haricinde yapılan vaatler: Borçlu tarafından alacaklılardan birine konkordato projesinde öngörülenden fazla olarak yapılan vaatler hükümsüzdür. (308/d)

Konkordatonun kısmen feshi: Kendisine karşı konkordato projesi uyarınca ifada bulunulmayan her alacaklı konkordato uyarınca kazanmış olduğu yeni hakları muhafaza etmekle birlikte konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında konkordatoyu feshettirebilir. Fesih talebi üzerine verilecek hükmün tebliğinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. (308/e)

Konkordatonun tamamen feshi: Her alacaklı, kötü niyetle sakatlanmış konkordatonun feshini tasdik kararını vermiş olan mahkemeden isteyebilir. Konkordatonun tamamen feshi kararı kesinleştiğinde durum 288 inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir. 308 inci madde hükmü bu hâlde de uygulanır. (308/f)

REHİNLİ ALACAKLILARLA MÜZAKERE VE BORÇLARIN YAPILANDIRILMASI

Adi konkordatoda borçlu, ön projede belirtmek suretiyle, alacaklı lehine rehin tesis edilmiş borçlarının yapılandırılmasını bu madde uyarınca talep eder. Komiser, kesin mühlet içinde uygun göreceği zamanda bütün rehinli alacaklıları borçlunun anapara indirimi, faiz indirimi, vadelandirme veya diğer ödeme tekliflerini müzakere etmek üzere tebligat çıkartarak davet eder.

Müzakerede ve müzakereyi takip eden yedi günlük iltihak süresi içinde rehinli alacaklıların, alacak miktarı itibarıyla üçte ikiyi aşan çoğunluğu ile bir anlaşma hasıl olursa, komiser, imzalanan anlaşmaları tutanağa bağlar ve rehinli alacaklılarla anlaşma yapıldığını 302 ncı madde uyarınca mahkemeye tevdi edeceği gerekçeli raporuna ayrı ve bağımsız bir başlık altında işler.

Borçlunun tekliflerinin alacak miktarı itibarıyla üçte ikiyi aşan çoğunlukla kabul edilmesi hâlinde, borçlu ile anlaşamayan rehinli alacaklı, konkordato talep tarihinden itibaren, taraflar arasındaki sözleşmede kararlaştırılan temerrüt öncesi faiz oranı uygulanmak suretiyle, diğer rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmalardan en uzun vadelisine tabi olur. Bu husus ve anlaşmaya varılamayan rehinli alacaklılara borçlu tarafından yapılacak ödemelere ilişkin plan komiser

tarafından tutanağa geçirilir ve komiserin 302 nci madde uyarınca mahkemeye tevdi edeceği gerekçeli rapora da işlenir. Rehinli alacaklılarla bir anlaşmaya varılamamışsa, bu husus da komiserin gerekçeli raporuna işlenir.

Mahkeme, rehinli alacaklılarla yapılan anlaşmaları **üçte iki oranına ulaşıp ulaşılmadığı ve anlaşmaya varılamayan rehinli alacaklılar varsa** bunlara uygulanacak ödeme planının bu maddede öngörülen şartlara uyup uymadığı bakımından kontrol ettikten sonra anlaşmaları ve ödeme planını, 305 inci ve 306 ncı maddeler uyarınca vereceği karara dahil eder.

302 nci madde uyarınca yapılacak alacaklılar toplantısı borçlunun konkordato projesini kabul etmezse, bu madde uyarınca anlaşma yapmış olan rehinli alacaklıların borçluyula akdetmiş bulundukları anlaşmalar ve anlaşma yapmamış olan rehinli alacaklılar için hazırlanmış olan ödeme planı geçerli hâle gelmez. Yapılan anlaşmaya uygun olarak kendisine karşı ifada bulunulmayan her rehinli alacaklı tasdik kararını veren mahkemeye başvurarak o rehinli alacağa ilişkin anlaşmayı feshettirebilir. Ancak bu fesih sonucunda üçüncü fıkrada belirtilen üçte iki oranının altına düşüldüğü takdirde, borçlunun teklifini kabul etmeyip ödeme planına tabi tutulan rehinli alacaklılar bu planla bağlı olmaktan çıkar, borçlu ile anlaşmış olan rehinli alacaklılar ise anlaşmayı sona erdirebilir. Bu madde münhasıran **adi konkordatoda borçlunun, alacaklı lehine rehin tesis edilmiş borçlarının yapılandırılması teklifinde bulunması hâlinde uygulanır. 285 ilâ 309/ı maddeleri, açıkça belirtilmedikçe rehinli alacaklılar hakkında uygulanmaz.** (308/h)

İFLÂSTAN SONRA KONKORDATO (309)

Şartları ve hükümleri: İflâsına hükmedilmiş olan bir borçlu konkordato talep ederse veya bu borçlunun alacaklılarından biri konkordato işlemlerinin başlatılmasını isterse, iflâs idaresi, görüşüyle beraber ikinci alacaklılar toplanmasında veya daha sonra müzakere edilmek üzere alacaklılara bu talebi bildirir. 302 ilâ 307 nci maddeler ile 308/a ilâ 308/g maddeleri burada da uygulanır. Komisere ait görevler iflâs idaresi tarafından yapılır. Konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği toplantının yapıldığı tarihten, konkordatonun mahkemece tasdik edildiği tarihe kadar geçen sürede müflisin mallarının paraya çevrilmesi durur. Bu süre altı ayı geçemez.

Konkordato hakkında verilen karar iflâs idaresine bildirilir. Konkordatonun tasdiki kararının kesinleşmesi üzerine iflâs idaresi iflâsa hükmeden mahkemeden iflâsın kaldırılmasını ister. İflâstan sonra konkordato iflâs tasfiyesi içinde **ancak bir defa istenebilir.**

MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO (309/a)

Malvarlığının terki suretiyle konkordato ile alacaklılara, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf etmek veya bu malların tamamını ya da bir kısmını üçüncü kişiye devretmek yetkisi verilir. Alacaklılar haklarını konkordato tasfiye memurları ve alacaklılar kurulu aracılığıyla kullanırlar. Konkordato tasfiye memurları ve alacaklılar kurulu konkordato talebi hakkında karar veren alacaklılar tarafından seçilir. Konkordato tasfiye memuru asliye ticaret mahkemesinin seçime ilişkin kararı onaylamasından sonra göreve başlar. **Konkordato komiseri de tasfiye memuru olabilir.**

Malvarlığının terki suretiyle konkordato aşağıdaki hususları içerir:

- 1- Alacaklıların malların tasfiyesi ya da üçüncü kişiye devri suretiyle karşılanamayan alacaklarından feragat edip etmedikleri, feragat etmiyorlarsa borçlunun sorumluluğunun ne olduğu.
 - 2- Konkordato tasfiye memurları ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmesi ve bunların yetkileri.
 - 3- Kanun tarafından belirlenmemişse, malların tasfiye usulü ve eğer mallar üçüncü kişiye devredilecekse, bu devrin şekli ve teminatlandırılması.
 - 4- Alacaklılara yönelik ilânların ve ilgili yerlere bildirimlerin 288 inci madde uyarınca yapılacağı.
- Konkordato kapsamı dışında kalan mallar varsa bunlar açıkça belirtilir.

Tasdikin sonuçları (309/c):

Malvarlığının terki suretiyle konkordatonun tasdikine ilişkin kararın kesinleşmesinden itibaren, borçlu malları üzerinde tasarruf edemez ve bu mallar hakkında tasarruf yetkisine sahip kişilerin

imza yetkisi sona erer. Borçlu ticaret siciline kayıtlı ise ticaret unvanına "konkordato tasfiyesi hâlinde" sözcükleri eklenir. Konkordato masası, konkordato kapsamına girmeyen borçlardan dolayı bu unvan altında takip edilir. Konkordato tasfiye memurları konkordato masasının muhafazası ve paraya çevrilmesi veya lüzumu hâlinde malların devri için gerekli bütün işlemleri yerine getirir. Konkordato tasfiye memurları mahkemelerde konkordato masasını temsil eder. 228 inci madde kıyas yoluyla uygulanır.

Konkordato tasfiye memurlarının hukukî durumu: Konkordato tasfiye memurları alacaklılar kurulunun nezaret ve denetimine tâbidir. Konkordato tasfiye memurlarının malvarlığının paraya çevrilmesine ilişkin kararlarına karşı öğrenilmesinden itibaren yedi gün içinde alacaklılar kurulu nezdinde itiraz edilebilir ve bu kurulun kararlarına karşı da şikâyet yoluna başvurulabilir.

Paylaştırmaya katılacak alacaklıların belirlenmesi: Tasfiyeden elde edilen hasılatın paylaşımına katılacak olan alacaklıları ve sıralarını belirlemek üzere konkordato tasfiye memurları, alacaklılara yeni bir davet yapmaya gerek kalmaksızın, sadece ticarî defterlere ve yapılan alacak kayıtlarına dayanarak bir sıra cetveli hazırlar ve bu sıra cetvelini alacaklıların incelemesine hazır tutar.

Paraya çevirme: Konkordato masasını oluşturan malvarlığı ayrı ayrı veya bir bütün hâlinde paraya çevrilir. Paraya çevirme, eğer bir alacak söz konusu ise bu alacağın tahsili veya talep hakkının satılması, diğer mallar için pazarlık veya açık artırma yoluyla gerçekleştirilir. Paraya çevirmenin usulü ve zamanı konkordato tasfiye memurlarının teklifi üzerine alacaklılar kurulunca kararlaştırılır.

Rehinli taşınmazlar: Malların üçüncü kişiye devredildiği hâller dışında, rehinli taşınmazların konkordato tasfiye memurları tarafından pazarlık suretiyle satışı ancak, rehinli taşınmazın satış bedelinden alacağın tahsil edemeyen rehinli alacaklıların muvafakatıyla mümkündür. Aksi takdirde, söz konusu taşınmazlar ancak açık artırma yoluyla paraya çevrilebilir. Taşınmaz üzerindeki irtifaklar, taşınmaz yükleri, ipotekler ve şerh edilmiş kişisel hakların varlığı ve sırası, sıra cetveline göre belirlenir.

Taşınır rehinleri: Alacağı taşınır rehniyle temin edilmiş olan alacaklılar rehinli taşınır alacaklıları konkordato tasfiye memurlarına tevdi etmek zorunda değildirler. Konkordatoda başka bir süre öngörülmedikçe, rehinli alacaklılar rehinli taşınırı uygun gördükleri zamanda, rehinin paraya çevrilmesi yoluyla veya rehin sözleşmesinde yetki verilmişse pazarlık yoluyla ya da borsada satmak suretiyle paraya çevirebilirler. Ancak, rehinin paraya çevrilmesi konkordato masasının yararına ise, konkordato tasfiye memurları rehinli alacaklıya rehinli malı altı ay içinde paraya çevirmesi için yetki verebilir. Konkordato tasfiye memurları rehinli alacaklıya, aynı zamanda 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 289 uncu maddesinde öngörülen cezayı da hatırlatarak, bu süre içinde paraya çevirme işlemini gerçekleştirmediği takdirde rehinli malı kendilerine teslim etmesini, hakkı bir sebep olmaksızın teslim etmezse rüçhan hakkından mahrum kalacağını ihtar eder.

Tahsili güç ve ihtilaflı hakların alacaklılara devri: Alacaklılar kurulu, konkordato tasfiye memurlarının teklifi üzerine ihtilaflı veya tahsili güç bir alaktan, özellikle bir iptal davasından, borçlunun organlarına veya çalışanlarına karşı sorumluluk davasından vazgeçerse, alacaklıları yazılı veya ilân yoluyla haberdar eder ve 245 inci maddeye uygun olarak bu iddiaların takibi hakkını devretmeyi teklif eder.

Paraların paylaşılması: Konkordato tasfiye memurları, geçici de olsa her dağıtımdan önce, bir pay cetveli düzenler ve payının miktarını her alacaklıya bildirir; konkordato tasfiye memurları pay cetvelini on gün süreyle iflâs dairesinde alacaklıların incelemesine hazır tutar. Pay cetveline karşı şikâyet yoluna başvurulabilir. Konkordato tasfiye memurları, pay cetveli ile birlikte masrafları da içeren son hesabı iflâs dairesine tevdi ederler.

Rehin açığı: Geçici pay cetvelinin tevdi sırasında rehni paraya çevrilmiş bulunan rehinli alacaklılar, alacaklarının açık kalan kısmı için geçici dağıtım katılırlar. Açık kalan kısım konkordato tasfiye memurları tarafından belirlenir ve bu karara karşı şikâyet yoluna gidilebilir.

Geçici pay cetvelinin tevdi sırasında rehin paraya çevrilmemişse, rehinli alacaklı komiser tarafından açık kalacağı öngörülmüş olan miktar için dağıtım katılır. Rehlin paraya

çevrilmesinden elde edilen bedelin öngörülen miktarın altında kaldığını ispatlayan rehinli alacaklı, buna tekabül eden ödemelere hak kazanır.

Rehnin paraya çevrilmesinden elde edilen bedel ile o zamana kadar yapılan geçici ödemeler toplamı alacak tutarını aşarsa, rehinli alacaklı fazlayı iade etmek zorundadır.

Tevdi: Konkordato tasfiye memurları tarafından belirlenen sürede hak sahipleri tarafından tahsil edilmeyen paylar 9 uncu madde hükümlerine göre bankaya yatırılır. Beş yıl içinde hak sahipleri tarafından tahsil edilmeyen paylar iflâs dairesi tarafından dağıtılır; 255 inci madde kıyas yoluyla uygulanır.

Faaliyet raporu: Tasfiye sona erince konkordato tasfiye memurları bir nihaî rapor düzenler. Bu nihaî rapor alacaklılar kurulunun onayına sunulur. Kurul onayladığı nihaî raporu tasdik makamı olan ticaret mahkemesine gönderir ve tasdik makamı da alacaklıların incelemesine hazır tutar. Tasfiyenin bir yıldan uzun sürmesi hâlinde konkordato tasfiye memurları, her yıl en geç Aralık ayı sonuna kadar, tasfiye edilen malvarlığının ve henüz paraya çevrilmemiş malların durumunu belirten bir cetvel ve faaliyetleri hakkında bir rapor düzenleyip alacaklılar kuruluna tevdi eder. Bu cetvel ve rapor, takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar alacaklıların incelemesine hazır bulundurulmak üzere alacaklılar kurulu aracılığıyla tasdik makamına sunulur.

Hukukî işlemlerin iptali: Borçlu tarafından konkordatonun tasdikinden önce yapılmış hukukî işlemler 277 ilâ 284 üncü maddelere göre iptale tâbidir. Geçici konkordato mühletinin verildiği tarih, iptal davası açma sürelerinin hesaplanmasında haczin veya iflâsın açılmasının yerini tutar. Konkordato masasına yöneltilen taleplerin tasarrufun iptali yoluyla kısmen veya tamamen reddini sağlamak mümkün ise konkordato tasfiye memurları, defî yoluyla iptal talebinde bulunmaya yetkili ve yükümlüdürler.

Uygulanacak ortak hükümler: *Niteliğine aykırı düşmedikçe 285 ilâ 308/g maddeleri malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da uygulanır.*